ترتیب جدید

جلد ثانی

(از)

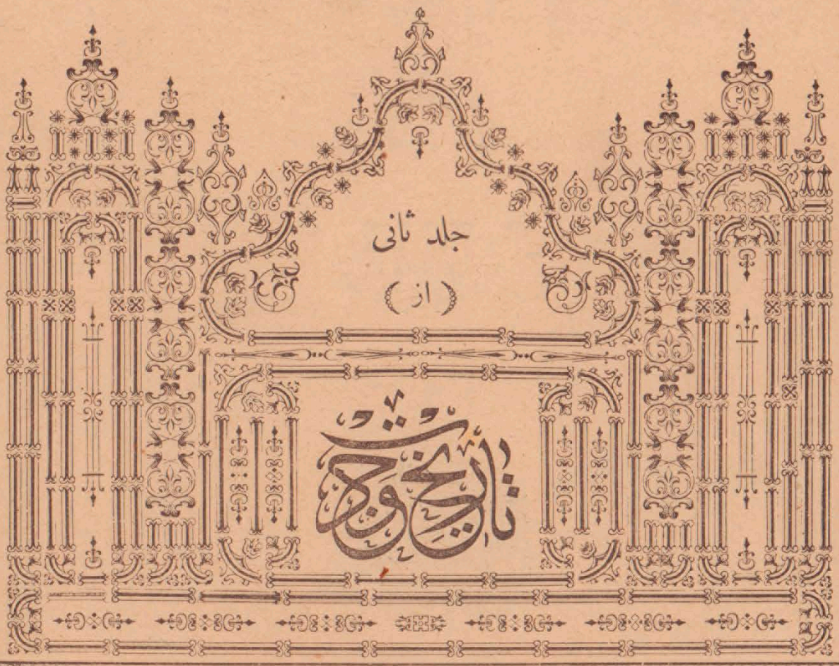
128(5)

تاریخ جودت

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتنامه‌سیله

(ایکنجی طبعی)

درسعادت
(مطبعهٔ عثمانیه)
۱۳۰۹

بسم الله الرحمن الرحیم

بقیهٔ وقایع سنه ۱۱۸۸

سلطان عبدالحمید خان حضرتلری بیك یوز سکسان یدی سنه سنده جالس سریر سلطنت اوله رق عالمی نائرهٔ حرب وقتال ایچنده کوروب اکرچه قریباً عقد مصالحه اولنه رق غوغا برطرف قلندی ایسه ده ملت اسلامیه یورغون وقینارجه معاهده سی دولت علیه یه برداغ درون اولدیغندن وایام محاربه ده میدان بوله رق شوراده بوراده ظهور ایدن عصات واشقیا تخریب بلاد واضرار عباد ایتمکده بولندیغندن ابتدا بومقوله اشقیانك لوث وجودلرندن ریاض دولتی تطهیر وبنای حکومتی ترمیم وتعمیر ایدرك جسم دولت جانلنوب وقوتلنوبده بوداغ دروندن خلاص اولمق اسبابنی دائما مطالعه ومشاوره دن خالی دکل ایدی . بناءً علیه اشبو بیك یوز سکسان سکز سنه سی رجب شریفنك یکرمی ایکیسنده دری زاده مصطفی افندینك یرینه شیخ الاسلام اولان عوض محمد پاشا زاده ابراهیم بك افندی داعیلرینی تطییب ایلمك وهمده مخفیجه اشعال مجمرهٔ مشاوره ایتمك اوزره سنهٔ مذکوره شهر شوال مکرمنك طقوزنجی کونی شهریار مشارالیه تبدیلا سعادتخانهٔ

شیخ الاسلامی یه کیدوب برمدت امور مهام دولت مذاکره سیله صحبت ایتدکدن صکره مخدوم شیخ الاسلامی اولوب اقدمجه عهده سنه ادرنه پایه سیله سلانیك قضاسی توجیه بیورلمش اولان مصطفی بك افندی یه قریحهٔ صبیحهٔ شاهانه دن اولمق اوزره مکه پایه سی عنایت ونفس نفیس همایون ایچون تهیئه قلنمش اولان طعامی تناوله رغبت ایله اوچ ساعت مرورندن صکره عودت بیوردیلر . شهریار مشارالیه حضرتلری دولتی دوچار اولدیغی حال خطردن تخلیص ایچون چاره ارامقده اولدیغی حالده قرناسی نفوذ یارشی ایتمکده ایدیلر . علی الخصوص خزینه کتخداسی بولنان سید محمد افندی اندرون همایونده نفوذی ذاتنه حصر ایچون هرکون بردرلو دسیسه استعمال ایلمکده ایدی .

دارالسعاده اغاسی یازیجسی اولان احمد افندی ماه مزبورك اونجی کونی موقوفاتجیلق منصبیله چیقوب برینه سابقا مذکور یازیجیلقده مستخدم ایکن موقوفاتجی اولان خواجکان دیوان همایوندن باغچوان زاده مصطفی افندی تکرار یازیجی نصب اولندی . مومی الیه احمد افندی منصبی توجیه اولنمق اوزره باب عالی یه دعوت اولندقده امثالنه قفتان کیدیرلمك عادت قدیمه ایکن مومی الیه یازیجیلقدن انفصال ایله جوار سلطنتدن دور اولمسی حسبیله قلبی شکست اولدیغندن جبر وتعمیر خاطری ایچون فوق العاده اوله رق مومی الیهه صدر اعظم عزت محمد پاشا برذی قیمت ثوب سمور الباس ایتمکله خاطر نوازلق اظهار ایتدیلر . مومی الیهك سبب عزلی بو وجهله روایت اولنورکه جلوس همایونده میدانه چیقه رق سرمست می اقبال اولوب اوائلنده چکدیکی خمار وخمیازه لری اونوتمغله وظیفه سندن خارج شیلره وحدندن بیوك ایشلره قارشمغه باشلدی وکوندن کونه تزیید اقبال ایله مرجع انام اولمق سوداسنه دوشدی خزینه کتخداسی مومی الیه سید محمد افندی ایسه غایت دور اندیش وشیطنتکار برآدم اولمغله مومی الیهك بویله میدان آلمسنی چکه میه رك حقنده درلو دسیسه لر اعمالنه ابتدار ایلدی . شویله که مومی الیهه خیر خواهلق صورتنده سزك بویله عادی اثواب ایله کزمکز مناسب دکلدر . شویله اثواب کیسه کز وآل شالدن جامه کسدیرسه کز دیه رك خلاف عاده قلقلر تعریف ایدوب بیچاره ایسه بودسیسه لردن غافل اوله رق چاقشوره وارنجه شال جامه لر کیمکه وحال ورتبه سنه یاقشمز رختلر تدارك ایتمکه باشلایخجه آدینی دلیلکه چیقاردقدن بشقه کتخدای مومی الیه ارالقده حضور همایونده مناسبت دوشوره رك افندم رشوت قالقملیدر . ملك ودولت خراب اوله یور فلان ماده ایچون قولکزه دخی الی بیك غروش ویره جك

اولدیلر . معاذالله قبول ایتمدم دیوب حالبوکه فلان ماده دیدیکی یازیجینك الیله بتمش بر مصلحت اولدیغندن حیله کارانه یازیجینك مرتشی اولدیغنی خاکپای شاهانه‌یه اشراب ایدر وبرطرفدن دخی یازیجینك یوزینه کوله‌رك بومقوله ایشلره سوق ایلر ایدی بیچاره یازیجی ایسه حقیقت حالدن غافل اولوب بویله اولور اولمز شیلری خاکپای شاهانه‌دن رجا ایتدکجه کتخدایی تصدیق ایتمش اولور ایدی کتخدا بونك کبی نیچه دسیسه‌لر اختراع ایدوب حتی برکون مومی الیه یازیجی‌یه کرم بیورك بن بیلمیه‌رك بنی غلطه مولویتیله چراغ ایتدیرك دیو رجا ایتمکله اول بیچاره دخی ایشك اصلنی بیلمیوب حضور همایونده خزینه کتخداسی امکدار قولکدر غلطه ایله چراغ بیورك دیدکده پادشاه انام حضرتلری اولمز دیو اظهار انفعال بیوردقدنصکره کتخدا کلدکده نه‌دیرسین احمد افندی سنی غلطه ایله چیقارمق ایستر بیورنجه امان افندم هنوز افندمزك خدمتنده بولنه‌جق وقتمدر احمد افندی‌یه قالسه شاید رشوت الدیغنی افندمزه سویلرم دیو بنی استانبولده بیله طوتمز دیدی وبونك کبی نیچه دك ودسیسه‌لر ایجاد ایدرك نهایت عزل ایله قرب سلطنتدن مهجور ایتدیردی لکن احمد افندینك شیوع بولان اطوار وحرکاتنه کوره نفی اولنمسی لازم کلور ایکن یالکز جوار سلطنتدن تبعیدیله اکتفا اولندیغنه نظراً عزلی لمصلحة اختیار اولنمش برکیفیت اولمق کرکدر . یوخسه خاکپای شاهانه‌یه اولان قدم عبودیتی فراموش اولنمیوب حقنده توجه شاهانه ینه برکمال اولدیغندن قریباً سابقندن اعلی برمنصب والا ایله بکام قلنور دیو بین‌الناس حوادث اوله‌رق نهایت عبدالحمید خان حضرتلرینه دخی اسماع اولنمغله ناسك ذهنندن بونقطهٔ اشتباهك حك وازاله اولنمسی مراد همایون اولدیغندن بوندن درت آی صکره مومی الیه احمد افندی اهل وعیالیله برابر مسقط رأسی اولان ازمیره نفی واجلا قلنمشدر .

متوفی فتوی امینی قریمی عثمان افندینك مخدومی اولوب موصلهٔ سلیمانیه مدرسلرندن تاتارجق لقبیله معروف وفرط ذکا وجربزه ایله موصوف اولان عبدالله افندی فضلای دهردن اولدقدن بشقه هر خدمتك عهده‌سندن کلور بر ذات اولمغله بعض صدور عظام مومی الیهی تربیه قصدیله خدمات جلیله ده استخدام ایدرلردی . لکن لیاقت ومعلوماتی درجه‌سنده حسادی چوق اولمق دخی طبیعی اولدیغندن غایت مسرف اولمسی حسبیله ایرادی مصارفنه وفاایتمه‌رك طریق ارتکابه صایدی دیو لسانه کتورلمش واسبق صدر روم عبدالله افندی زاده اسعد افندینك تذکره جیلکی خدمتنده ایکن ارپه‌لق قپو کتخداسی بولنان

قاسمك سوق ودلالتيله اشراف قضاتك انكسار قلوبنه بادى اوله جق حركاته متصدى اولمش ايدوكندن لاجل التأديب مومى اليه عبد الله افندى لمنيه ومرقوم قاسم ماغوسه يه نفى اولنديلر . لكن عبدالله افنديك علم وفضائله حرمةً مدت نفيى برسنه يه وارمقسزين مشار اليه عبدالله افندى زاده اسعد افنديك شفاعتيله عفو واطلاق اولنمشدر .

* ورود قاصدان تاتار وسقوط بعض شروط مصالحه *

بوائناده رؤساى جنكيزيه‌دن وقريمك علما وميرزالرينك معتبر ومعتنالرندن چند نفر ذاتلر سفينه ايله چيقه‌كلوب دولت عليه‌يه اولان قدم عبوديتلرندن بحثله سربستلك شرطنك امحاسيله قريم خانلرى كمافى السابق طرف دولت عليه‌دن نصب وتعيين بيوريله‌رق تشريفات هايون ومنشور مسرتمون ارسال اولنمق وخطبه وسكه‌لرى ينه نام نامىء حضرت خلافتپناهى ايله تنوير وتزيين قلنمق وقريم خانى اولان صاحبكراى خان ثانى‌يه ابقا وتقرير بيورلمق خصوصلرينى نياز وبومأ‌لده متعدد عرض ومحضرلر ابراز ايتملريله مهماندار اغا وساطتيله مزبورلره برخانه فرش وتزيين ومصارف يوميه‌لرى جانب ميريدن ترتيب وتعيين اولندقدنصكره بوخصوصه دائر اعمال افكار اولندقده اكرچه قريم خانلرى امور ملكيه سنده سربست ومستقل اوله‌رق عزل ونصبلرى قريم اهاليسنك اختيار وانتخابلريله اولوب كرك طرف دولت عليه‌دن وكرك روسيه طرفندن مداخله اولنمامق واثناى سفرده استرقاق اولنان كورجى اسراسى روس وله وبغدان وافلاق اسيرلرى كبى رد اولنمق ماده‌لرى قينارجه معاهده سنك اعظم شروطندن اوله‌رق قينارجه‌ده بروجه محرر تمسكلر اخذ واعطا اولنمش ايسه‌ده قاعدهٔ مرعيه اوزره هنوز تصديقنامه‌لر مبادله اولنمامش اولديغنه وقريملونك استدعالرى اكرچه بو معاهده‌يه مغاير ايسه‌ده نفس الامرده نابجا برشى اولمديغنه بناءً بتون بتون امحاء سربسيت ممكن اوله‌مز ايسه‌ده (مالا يدرك كله لا يترك كله) قاعده سنجه بارى خطبه وسكه ايله ارسال تشريفات ماده‌لرى جانب دولت عليه‌دن اولمق واسرا ماده‌سنه برحسن صورت ويرلمك اوزره بر مناسب زمين ايله روسيه‌لويه تحرير واشعار اولنمسى تذكر وتنسيب اولنمغله رئيس الكتاب اسماعيل رائف بك افندى وساطتيله بيان كيفيت ضمننده روسيه فلدمارشالنه برقطعه تقريريازلدى تقرير مذكورك برصورتى ذيلده (١) اشارتيله ايراد اولنور .

اشبو تقرير روسيه فلدمارشالنه كوندريلهرك قرق كون ظرفنده موافق جواب ظهور ايدوب روسيه دولتى كورجى اسراسنك مطالبهسندن فراغت وقريم خانلرى قريملولرك رأى واختيارلريله نصب اولنوب فقط طرف دولت عليهدن نصب اولنان خانه منشور وتشريفات ارسال اولنمق وخطبه وسكه نام پادشاهيه اولمق خصوصلرينه موافقت وبوصورتله تصديقنامهلرك مبادله اولنمسنه رغبت ايتمش اولديغى كلان تحريراتدن منفهم اولمغله مصلحتك بويله سرعت وسهولتله بتمسى طالع همايونه ويريلوب جناب حقه حمدوثنا وپادشاه انامه دعا اولندقدنصكره درحال مرحوم ابوبكر پاشا زاده ميرعلم محمد بك وساطتيله قريم خانى اولان صاحبكراى خانه ابقا منشوريله تشريفات همايون ارسال اولندى .

وتصديقنامهلرك مبادله اولنمسى ايچون ذىالقعدهنك يكرمى دردنجى كونى روسيه مصلحتكذارى قيرستوفور پترسين قپويه دعوت اولنوب ابتدا مشارالیه رئيس افنديه حضور آصفيده يشل چوقهيه قبلو سمور كورك الباس اولندقدن صكره مصلحتكذار مرقوم دخول ايله رسم وعادت اوزره تصديقنامهلر استبدال اولنوب مصلحتكذاره وديوان ترجمانه وسركاتبنه كوركلر وسائر اتباعنه خلعتلر الباس قلندى .

* تتمه *

اشبو تاتار سربستيى مادهسنده اولوقت روسيه دولتنك اصل امل ايتديكى وارادينى دولت عليهنك قريمك امور داخليهسنه مداخلهدن الني كسمك وخانلرينك عزل ونصبى خصوصنى دائما تفرقه واختلالى موجب اوله كلديكى درکار اولان انتخاب اهالى قانون خطر نمونه براقمق قضيهلريدر . زيرا هرنهوقت بر خان انتخاب اولنمق لازم كلسه اعقاب جنكيزيهدن بولنانلرك هربرى كندوسنى انتخاب ايتدرمك اوزره ديكر رقباسى عليهنده حركت وبرطاقم طرفدار پيدا ايدوب وبوتقريب ايله اركان وافراد قوم بينه بينونت وفساد دوشوروب درون مملكتده اختلال متمادى وهمجوار بولنان روسيه دولتنك مداخلهء قوليه وعسكريهسنه بادى اولهجغنى وخانلغه آرزوكش اولنلرك برينى طوتهرق انك واسطهسيله نفوذينى يورتمكلكنى وانى داخلى دشمنلرندن محافظه وسيلهسيله دائما قريمده عسكر بولنديرلمسنه بهانه وبادى اولهجغنى وچونكه خانلر امور داخليه ومعاملات خارجيهده مستقل ومستبد اولهجقلرندن محافظهٔ ذاتيهلريچون جلب ايدهجكلرى روسيه عسكرينك دخولنه دولت عليهنك ممانعته بركونه حقى

اولهمیه‌جغنی وبوحال اختلال ومداخلهٔ فعلیه‌نك نتیجه‌سی مملکتك آز زمانده کندو تصرفنه کیرمسنی تسهیل ایده‌جکنی روسیه دولتی پك رعنا بیلدیکندن ولهستانك مقاسمه‌سنه دخی بوپولتیقه ایله یول بولدیغندن وسلطنت سنیه‌نك صکره‌دن استمش اولدیغی شرائط مشروحه ایسه شو غرضه طوقنور شیلر اولیوب معنویات قبیلندن بولندیغندن دولت مشارالیهانك شرائط مذکوره‌یه بالسهوله موافقت ایدیشی قوردیغی دولابه طوقنمدقلرندن بشقه مقدمه‌ده بیان اولندیغی وجهله عقیب مصالحه‌ده کندوسنك دخی غوائل داخلیه‌سی ظهوره کلدیکندن نشأت ایلدیکنه آره‌سی چوق کچمکسزین قریمی کلیا استیلا ایتمسی دلیل کافیدر .

* عبدالکریم پاشانك سفارتله روسیه‌یه کتدیکی *

برمنوال محرر قریم ماده‌سیله کورجی اسراسی خصوصنه بین‌الدولتین قرار ویریلوب تصدیقنامه‌لر دخی مبادله ایله مصالحه استقرار بولمش اولدیغندن طرف دولت علیه‌دن روسیه دولتی طرفنه نامهٔ همایون ایصالی ضمنده خواجکان دیوان همایوندن سابقا سواری مقابله‌جیسی عبدالکریم افندی روم‌ایلی بکلربکیلکی پایه‌سیله بیوك ایلچی تعیین بیورلمغله ماه مذکورك یکرمی التنجی جمعه ایرتسی کونی اختیار اولنان وقت مسعوددده صدراعظم وشیخ‌الاسلام حاضر اولدقلری حالده مشارالیه ایلچی پاشا حضور همایونه جلب اولنوب صدراعظمه فراجه سمور کورك واوزرینه سراسره قبلو ینه سمور کورك وشیخ‌الاسلام افندی‌یه بیاضه قبلو سمور کورك اکسا اولندقدن صکره ایلچی پاشایه دخی فستقی چوقه‌یه قبلو سمور کورك الباس ایله نامهٔ همایون تسلیم اولندی . شهر ذی‌الحجة‌الشریفه‌نك غره‌سنده سفیر مشارالیه دبدبه ودراتیله ینه سرای همایونه کیدوب خاکپای شاهانه‌یه یوز سوردکده عواطف علیهٔ پادشاهیدن کندویه ینه فستقی چوقه‌یه قبلو سمور کورك کیدیرلدکدنصکره دیوان یولیله ادرنه قپوسندن چیقوب صوب مأموریتنه عزیمت ایتدی .

* بعض وفیات *

ذی‌الحجه‌نك یدنجی کونی شیخ‌الاسلام سابق دری زاده مصطفی افندی وینه اول خلالده شیخ‌الاسلام اسبق میرزا زاده محمد سعید افندی وسنهٔ جدیده

اوائلنده کبار خواجکان دیوان همایوندن مشهور بنا امینی یوسف افندی واره‌سی چوق کچمکسزین نشانجی عبدالله افندی وجده والیسی خلیل پاشا وفات ایتمکله ترجمهٔ حاللری بروجه آتی بیان اولنور .

* دری زاده مصطفی افندینك ترجمهٔ حالی *

مولانای مشارالیه فحول علمادن شیخ‌الاسلام اسبق دری افندینك مخدومی اولوب بیك یوز اون درت تاریخنده تولد ایتمش واوتوز اوچ تاریخنده ابتدای خارج ایله طریق تدریسه دخول ایله دور مدارس ایدرك ابتدای التمشلی رتبه‌سنه رسیده اولدقده پدرلری مقام فتوایه کلمکله غلطه مولویتیله بکام ودرعقب ادرنه ومکه پایه‌لریله اکرام اولنوب پدرلرینك وفاتندنصکره الی ایکی تاریخنده استانبول قاضیسی والی طقوزده صدر اناطولی والتمش درتده صدر روم اولدقدن صکره التمش طقوزده مکرراً صدر روم ایکن عهد عثمان خانیده شیخ‌الاسلام اولوب سکز آی مقداری مقام فتواده بولنه‌رق عزل اولنمش وعهد مصطفی خانیده یتمش خلالنده ینه بش سنه‌دن زیاده وسلطان عبدالحمید خان حضرتلرینك اوائل سلطنتلرنده دفعهٔ ثالثه اولمق اوزره بش آی مقداری رونق بخش مقام فتوی اولدقدنصکره معزولاً فاتح جوارنده واقع سعادتخانه‌سنده اقامت اوزره ایکن وفات ایتدکده فاتح محمد خان جامعنده نمازی ادا اولندقدن صکره ادرنه قپوسی خارجنده لعلی زاده چشمه‌سی وراسنده جاده کنارنده دفن اولنمشدر شکل وشمائلی واطوار ومشواری کوزل وکوکب اقبالی منجلی واولاد واتباع وچراغی چوق اولوب وفاتنه‌دك حسن زندکانی ایله امرار اوقات ایتمشدر . فقهدن درهٔ بیضا نامنده برکتاب معتبر تألیف ایله ابقای نام ایلمشدر . بعض رجال وکبارك وسیلهٔ انتفاع وتمتع ایده‌کلدکلری کبی طشره وزرا وامراسندن برفردی استصحاب ایتمه‌رك اثبات عفت وصلوات خمسه‌یی جماعتله ادایه مداومت ایلر واخشام نمازندنصکره یتسویه قدر سجاده اوزرندن قالقمیوب خالق بی انبازه تضرع ونیاز اوزره بولنور ایدی .

* میرزا زاده محمد سعید افندینك ترجمهٔ حالی *

مولانای مشار الیه ابتدای جلوس سلطان محمود خانیده شیخ الاسلام اولان میرزا زاده شیخ محمد افندینك مخدومی اولوب یوزیکرمی ایکی تاریخنده تولد ایدرك

اوتوز طقوز تاریخنده طریق تدریسه داخل وپدرلری مشیخته بولنمق حسبیله طی مراتب ایدرك خامسهٔ سلیمانیه‌یه واصل اولدقدنصکره پدرلری معزول اولمغله بش سنه قدر رتبهٔ مذکوره ده قالوب بعده ازمیر وبروسه مولویتلریله بکام وصکره مکه واستانبول پایه‌لریله مقضی المرام قلنمش ویتمش تاریخنده صدر اناطولی ومؤخراً اوچ دفعه صدر روم وایکی دفعه نقیب الاشراف وسکسان اوچ سنه سی ذی القعده سنده شیخ الاسلام بولنان پیری زاده عثمان منلا افندی یه خیرالخلف اولوب اوچ بچق سنه مقداری زیب افزای مقام مشیخت اولمش ایدی . مشار الیه نحیف ونظیف وفاضل وعفیف بر ذات شریف اولوب حقانیتی سور ومرافعاتده فوق العاده تحقیق وتدقیق مدعا ایلر ایدی . ذاتاً ضعیف البنیه ونحیف الترتیب اولوب عمری علل واسقام ایله کچدی هله ضعف پیری دخی کلدکده وجودی بتون بتون مجموعهٔ علل اولوب رکوب ونزوله وقیام وقعوده مقتدر اولهمیه رق برمیت متحرك اولمغله زیارتلره کیده میوب حتی معایده دن مظهر عفو هایون اولمشیدی . بو خلالده فاتح جامع شریفی جوار نده واقع سعادتخانه سنده اقامت اوزره ایکن وفات ایتمکین نمازی فاتح جامعنده بعدالادا اسکداره نقل ایله قره‌جه احمد نام محلده دفن اولنمشدر .

(وقایع سنه ١١٨٩)

* بنا امینی یوسف افندینك ترجمهٔ حالی *

متوفای مومی الیه استانبولده عبدالله نام زعیمك فرزندی وعصر محمود خانی رجالندن آمدجی سلیمان افندینك برادر ارجمندی اولوب یوز اون درت تاریخنده تولد ایتمش ومقتول داماد ابراهیم پاشانك خواص خدامی سلکنه دخول ایله ایچ چوقدارلق خدمتنده بولنمش ایدی مؤخراً عصر سلطان محمود خان وزراسندن صدر اعظم احمد پاشا صدارتنده خواجکان دیوان هایون عدادینه داخل اوله رق غایت امین ومعتمد ومستقیم وکارکذار اولدیغندن بالدفعات باش محاسبه وروزنامچهٔ اول وشهر امانتی وصدر عالی کتخدالغی کبی مناصب جلیله ده استخدام اولندقدنصکره بولندیغی خدمتلرده موفقیتی وحسن سلوك وسیرتی مسلم خاص وعام اولمغله نجه ابنیهٔ شاهانه وقصور وکاشانه بناسنه مأمور وحسن اهتمام صادقانه سیله نجه محللر معمور اولمق تقریبیله بو مثللو خدماتده حذاقتی ظاهر اولمقدن ناشی سلطان مصطفی خان حضرتلرینك مظهر نظر اعتباری اولمغله شهریار مشار الیهك موفق اولدقلری لاله‌لی جامع شریفنه دخی بنا امینی نصب اولنمش اولمغله مذکور جامع دلارا دخی افندیء

مومی الیهك کاوش اهتمامیله رسیده حد ختام اولمشدر . مبتلا اولدیغی علل مزمنه ایله اوچ سنه دنبرو اسیر فراش اولهرق سنهٔ جدیده محرمنك اون سکزنجی کونی وفات ایتمکله جغال اوغلی قربنده بنا ایتمش اولدیغی مکتب ساحه سنده دفن اولنمشدر .

* عبد الله افندینك ترجمهٔ حالی *

قدمای خواجکان دیوان همایوندن بالفعل نشانجی بولنان عبد الله افندی دخی بر پیر فانی اولدیغی حالده نامزاج اولهرق ایکی اوچ آیدنبرو اسیر فراش ایکن صفر الخیرك یکرمی یدنجی کونی وفات ایتمشدر .

غایت حلیم وسلیم اولوب بابایانه اطوار ایله هرکسه رفق وملایمت وتواضع ومسکنت اظهار ایدرك امین ومعتمد ومأمون الغائله برذات اولدیغندن وفاتنه دك کاه وکالت وکاه اصالت طریقیله توقیع ورياست کبی حالنه مناسب مناصب ایله بکام اولهرق امرار اوقات ایتمشیدی .

بو اطوار ومشواردہ اولنلر اوتهدنبرو زروهٔ اقبالهچیقهمازلرایسهدهبتون بتون ادبار وانعزاله دخی کرفتار اولمیوب بویله فراغ بال ایله عمر سوره کلمشلردر .

* خلیل پاشانك ترجمهٔ حالی *

بو خلالده جده والیسی بولنان خلیل پاشا عزل ایله یرینه دفتر دار عثمان پاشا تعیین اولنوب متعاقباً خلیل پاشانك وفاتی خبری دخی اواخر صفرده وارد اولدی . مرحوم مشارالیه خلیل پاشا چورلی قصبهسنده متولد وحداثت سن وسالی خلالنده آستانهٔ سعادته وارد اولدقده بوستانجیلر عدادینه لاحق اولهرق خاصه کیلك رتبهسنه نائل اولدقده سلطان مصطانك مظهر نظر اعتبارلری اولمغله تبدیل خاصکیلکی ایله شهر تشعار اولدقدن صکره طریقنجه اوطه باشی وخاصکی اغا وبعده مطمح نظری اولان بوستانجی باشیلق ایله بکام اولدقدن صکره صره امنی ومؤخراً کتخدای بوابین شهریاری ومیراخور اول وبعده رتبهٔ وزارتله خوتین محافظی وبلغراد محافظی اولدقدن صکره قره دکز سرعسکری اولوب دونمای همایون ایله بادبانکشای جهاد وغزا اولمشیدی . اندن مصر والیسی وبعده جده والیسی اولوب اوراده اجل مسماسیله وفات ایلدی . عاقل ومدبر وامورنده متبصر عفت ودیانتله شهیر بر وزیر خجسته تدبیر ایدی .

* عزل و نصب *

چاوش باشی بولنان عبد السلام افندی حسن اداریه موفق اوله مدیغندن محرم الحرامك اوچنجی کونی عزل ایله یرینه بوندن اقدم دور مصطفی خانیده چاوشباشیلق منصبنده اثبات لیاقت ایتمش اولان محمد سعید افندی نصب اولندی . وسلحدار شهریاری محمدامین اغا دخی استقلال داعیه‌سیله مرجع خاص وعام اولمق سوداسنه دوشوب طشره امورینه مداخله‌یه باشلایه‌رق ارتشا ایله لسانه کلدیکندن ماه مزبورك دردنجی کونی عهده‌سنه رتبهٔ والای وزارت ایله ترحاله سنجاغی توجیه اولنه‌رق مابین همایوندن چیقاریلوب یرینه مقرب ومنظور پادشاهی اولان خزینه کتخداسی السید محمد افندی سلحدار شهریاری نصب اولندی .

اشبو سید محمد افندی سنهٔ سابقه وقایعنده بیان اولندیغی وجهله دارالسعاده اغاسی یازیجیسی احمدافندی‌یی عزل ایتدیرن وبوندن درت سنه صکره صدر اعظم اولوب قره وزیر دیمکله شهرت شعار اولان سلحدار سید محمد پاشادر .

کتخدای صدر عالی بولنان رجائی الحاج محمد امین افندی‌دخی پك چوق خدمات جلیله‌ده مستخدم وصدق واستقامتی مسلم ایسه‌ده لین الجانب وبطیء الحرکه اولمق حسبیله کتخدالقده کندودن بعض مرتبه رخاوت مشاهده اولنه‌یور . لکن مدت مدیده تذکره جیلك خدمتنده واقلام سائره‌ده بولنه‌رق کسب تفنن ایتمیله امور مالیه عهده سندن کلور دیو کتخدالقدن عزل ایله دفتردار وسلفی درویش محمدافندی بجایش صورتیله انك یرینه کتخدای صدر عالی نصب اولنه‌رق صدارته استعداد ویرلدی .

سفرلر تقریبیله ذخایر بهایه چیقمش ایسه‌ده لله‌الحمد غائلهٔ حرب برطرف اولمشیکن بنه ذخائرده قلت وغلا اولدیغندن بونك سببی وصورت اندفاعی لدی المشاوره ذخیره حاصل اولان یرلرده محتکرلر پیدا اوله‌رق اهل زراعتدن اوجوز بها ایله ادخار ایتدکلری ذخائرك اوزرینه برچوق شی ضم ایدرك تجاره وتجار دخی براز شی ضم ایدرك اصنافه بیع وفروخت ایده کلدکلرندن ذخائرك غالی بها ایله صاتلمسنه سبب اولدیغی متبین اولمغله بومقوله محتکرلرك منعیله هرذخیره‌یی اصحابی کتوروب فروخت ایلمك اوزره هر طرفه وحتی مصر قاهره‌یه اوامر علیه اصداریله کار کذار مباشرلر ارسال اولنمش اولوب انجق بوخصوصك پذیرای حسن نظام اولمسی استانبول قاضیسنك صرف دقت واهتمامنه منوط بولندیغنه وحالا استانبول قاضیسی اولان حیاتی زاده محمد سعید افندی ایسه معلول المزاج ومشغول تدبیر وعلاج

اولديغنه مبنى مدت معينه‌سندن ايكى كون مقدم مدت ناقصه ايله حسب المصلحه ماه مزبورك اون اوچنجى كونى عزل ايله سابقاً مكه مكرمه قاضيسى اولان علمى يكنى على مشرب افندى حسن اداريه قادر وفتق ورتق اموره استحقاقى ظاهر اولمقدن ناشى ايكى نفر اسكيلرينه بالترجيح استانبول قاضيسى نصب اولندى . واسكيلرى اولان السيد محمد غانم افندى ايله فحول علمادن مفتى زاده احمد افندى دخى پايه اعطاسيله تطييب اولنديلر .

وبرمنوال سابق بواثناده نشانجى عبدالله افندى وفات ايتمش اولديغندن يرينه شق اول دفترداري عاطف افندى زاده عمر وحيد افندى نشانجى نصب اولندى .

اناطولى قاضيعسكرى درى زاده السيد محمد عطاءالله افنديك مدت معينه‌سى ختام بولمغله استانبول معزوللرندن منلاجق زاده اسحق افندى جمله‌نك اقدمى واسحق افندى زاده شريف السيد يحيى افنديدن دخى بش كون اسكى بولنمش ايسه‌ده اسحق افندى زاده‌نك طريقه دخولى اسحق افنديدن اوچ سنه مقدم اولدقدن بشقه شيخ الاسلام زاده بربير لازم التوقير اولديغندن صدارت اناطولى هرقنغيسنه توجيه اولنسه طرف آخر منكسر ومغبر اولەجغنه مبنى شيخ‌الاسلام افندى (الاقدم فالاقدم) قاعده سنه رعايت وايكى طرفى تطييب مراد ايتمكله اسحق افنديه اناطولى صدارتى توجيه اولنوب اسحق‌افندى زاده شريف منلا افنديه دخى وقت انحلالده ارپه‌لغى توسيع اولنمق شرطيله اناطولى پايه‌سى واوغللرينه نمالوجه معيشتلر ويريله‌رك اكرام اولندى .

بواثناده ادرنه ومصر قاهره مولويتلرى دخى توجيه اولنوب انجق حلبدن معزول كتخدا زاده مصطفى صادق افنديك حسب الطريق منصب نوبتى كلمشيكن ديده‌سى عليل ومشاغل حكومته غير متحمل اولديغندن بلاد اربعه‌دن بر منصب توجيه اولنه‌ميه‌رق پايه ايله تطييب قلندى .

* رفع وزارت بعض وزرا ونفى بعض كسان *

سفر اثناسنده استخدام اولنەجق خدمه‌نك محبت ومحذوريتى ملاحظه‌يه وقت اولميوب (الضرورات تبيح المحظورات) مؤداسنجه ايجاب مصلحته كوره حركت اولنه‌رق رجال دولت عليه وخدمهٔ سلطنت سنيه‌دن ابراز حسن خدمت ايدنلره حاللرنجه مكافات اولنمق وخدمات جسيمه‌ده استخدامه لياقت مأمول اولنان بعض

اصحاب شجاعت وجلادته مناصب ومراتب احسان اولنه‌رق (الانسان عبید الاحسان) قاعده‌سنه رعایت قلنمق عادات قدیمه وامور طبیعیه‌دن اولمغله هر طریقه دخول وهر برمطلبه وصول قولایلقله حصوله کلدیکنه مبنی بوائناده هرطریقك اربابی کثرت بولمش وخصوصیله اعلای مراتب انسانیه اولان رتبهٔ والای وزارته برچوق مجهول الاحوال کمسه‌لر واصل اولمش ایدی . حالبوکه غائله سفر برطرف اولدقدنصکره وزرانك برمحلده بلا منصب اقامتی قاعدهٔ مرعیهٔ قدیمه نك خلافی وموجود اولان ایالتلر وزرای موجوده‌نك ربعنه غیر کافی اولدیغندن ضروری سنجاق منصبلری دخی وزرایه توجیه اولنمشیدی . سنجاق متصرفی اولان وزرانك وارداتلری ایسه کندولرینه کفایت وایالت متصرفلری دخی واردات معینه‌یه قناعت ایتمیوب سفر تقریبی ایله نقصان بولان اسباب ولوزام وزارتلرینی اکمال داعیه‌سنده اولملریله بالطبع انواع مظالم وتعدیاته مبادرت ایده‌کلدکلرندن رعایا طائفه‌سی پیدرپی رکاب شاهانه‌یه عرضحال تقدیمیله اشتکایه باشلادیلر . پادشاه عدالتپناه حضرتلری دخی تعدیات واقعه کثرت وزرادن نشئت ایتدیکنی تفکر وملاحظه‌بیوروب هم عداد وزرایی تقلیل ایتمك وهمده سائرینه عبرت ویرمك طریقیله مظالم وتعدیات واقعه‌نك دفع ورفع اولنمسنه دائر باب عالیه خط همایون وارد اولمغین صدراعظم وشیخ الاسلام افندی حضرتلری سرای آصفیده جمعیت ورجال دولت علیه‌ایله وزراقپو کتخدالرینی احضارودعوتله جمله‌مواجهه‌سنده خط همایون اوقنوب شفاعت طریقیله ویاخود دیکر بروسیلهٔ جزئیه ایله رتبهٔ وزارته اعتلا ایتمش اولان وزرادن سکز وزیرك وزارتلری رفع اولندی وماه مزبورك اواسطنده بر منطوق خط همایون متعدد عدالت امرلری تحریر اولنوب هر طرفه کوندرلمك اوزره قپو کتخدالرینه تسلیم وهر قضادن وصولی مشعر اعلاملرینك کلسی کندولرینه اکیداً تنبیه قلندی .

بوائناده اربه‌لقلر دخی مقاطعات میریه مثللو التزام وطمع خام ایله نااهل نائبلر استخدام اولنه کلدیکندن اربه‌لق قپو کتخدالرندن بش نفری لاجل التأدیب جزائر بحر سفیده نفی وتغریب ایله امثالی تخویف وترهیب اولندقدنصکره اربه‌لق صاحبلرینك دخی اهل وعفیف نائبلراستخدام ایلملرینه ونظام طریقه دائر بعض تنبیهاتی حاوی شیخ الاسلام افندی‌یه خطابا برقطعه خط همایون صادر اولمغله مضمونی مشار الیه دخی صدور عظام وموالیٔ کرامه تبلیغ وافهام ایدوب طرف طرف رفع مظالم خصوصنه دقت واهتمام بیورلدی .

* مدرس عثمان پاشانك قتلى *

وزير مشار اليه سلطان محمود وزراسنك مشاهيرندن اولان طوپال عثمان پاشانك اوغلى متوفى احد پاشانك فرزندى وجمله اولاد كرامنك ممتاز وسربلندى اولوب كمال محبتندن اسلم طرق عليه اولان طريق تدريسه ادخال ايتمشيدى . عثمان پاشانك كندى برادرندن منقولدركه پدرلرينك عثمان پاشايه بروجه محرر كمال محبتى اولمق حسبيله زايچه‌سنى پاپدردقده بر قاطعه‌سى كورلمكله مخرج وزارت اولان طريقه ادخالدن تحاشى ايدرك طريق علميه‌يه ادخال ايدوب زعمنجه رؤس تدريس ايله سرنوشت قضا وقدرى ابطال ايلدى .

حالبوكه مشار اليه قطع مراتب ايدرك موصلهٔ صحن رتبه‌سنه كلوب مسقط رأسى اولان يكيشهر فناردە اقامت اوزره ايكن اوائل سفر همايونده موره‌ده ظهور ايدن اختلال اثناسنده ابا عن جد موروث اولان جلادت فطريه‌سى حركت ايتمكله اتباع ومتعلقاتندن جمع ايده بيلديكى قدر عسكرله بلا مأموريت موره جانبنه مسارعت ايدوب اول وقت موره محصلى بولنان صدر سابق محسن زاده محمد پاشانك رأى واراده لرينه اتباع ايله مساعىء مشكوره ابرازينه موفق اولديغندن وزير مشار اليه مرقومك غيرت وشجاعتنى ومأمور اولديغى حالده خدمات جليله‌يه موفقيتنى درسعادته انها ايتمش وكندوسى دخى اميده دوشه‌رك درسعادته كلوب وزارتله چراغ بيورلمسنى استدعا ونياز ايلمش اولديغنه بناءً موره محصلغى احسان اولندى ديو انورى تاريخنده بوقدرجق تحرير اولنمشدر .

لكن بعض تاريخلرده كيفيت وزراتى بو وجهله محرردركه وزير مشار اليه مرقومى اكرام وعنايته شايسته‌در ديو تحريرات ايله درسعادته ارسال ايتمكله سلطان مصطفى خان حضرتلرى طريقنجه ايكى مرتبه ترفيع اولنسون بيوردقده شيخ‌الاسلام بولنان ميرزا زاده السيدسعيد افندى طريق علميه جهاد بالنفس ايدن علمانك جهادينه كوره اكرام اولنمق ايچون وضع اولنمش بر طريقدر . مرقومه جهاد صورى ايدنلره اكرام اولنه كلان طريقدن اكرام اولنمليدر ديو ظريفانه صورت اعتذارده اوليجق پادشاه دل آگاه حضرتلرى دخى رتبهٔ وزارت احسان بيوروب رؤساى طريق علميه اولان صدور عظامه بيله تقديم ايتدى . سلفده مدرسلكدن نائل وزارت اولان فاضل احمد پاشا اولوب مشار اليه دخى اكا ثانى اولەرق مدرس عثمان پاشا دينمكله شهرت بولدى . مؤخراً موره جانبنده ظلم وتعدى ايله بعض مرتبه لسانه كلديكندن منصبى اغرىيوزه تحويل اولندقدن صكره

اردوی همایونه مأمور اولوب سلستره جانبنه سر عسکر تعیین بیورلدی بودفعه دخی اظهار لازمهٔ جلادت وشجاعت ایدوب خصوصیله سلستره پیشکاهنده وقوعبولان محاربهٔ مشهوره ده مظهر مظفریت کامله اولهرق شهرتی عالمگیراولمغله حسرة الوزرا اولان روم ایلی ایالتی ایله اکرام اولندی .

حد ذاتنده اطوار قلندرانه ایله مألوف وجود وسخا ایله موصوف وجری وجسور بر وزیر وقور ایدی . لکن فرط اشتهاری بادیء اغترارک اولهرق بیوکلر حقنده الك بیوك قصور اولان کبر وغروره مبتلا اولدی .

شویلهکه صلح عقیبنده اردوی همایون عودت ایتدکده بندر قلعهسنك محافظهسی مهام امور دولت علیهدن معدود اولوب مشار الیه ایسه قپوسی خلقی مکمل شجعان وزرادن اولدیغی حالده خدمات سابقهسنه نظراً بوندنصکره دخی مساعیء مشکوره ابرازینه سعی ایدهجکی ملحوظ اولمقدن ناشی باامر همایون بندرمحافظهسنه مأمور اولدقده جانب مأریتنه کتمیوب طوغریدن طوغری یه روم ایلی طرفنه عزیمت وبندر مأموریتندن عفویتی رجا معرضنده تحریرات ارسالنه مبادرت ایتدی .

واکرچه مأموریت مزبوره دن امتناع ایتمکی قطعیا مراد ایتمش ایسه دخی باری آهسته رفتار ایله صوب مأموریتنه عزیمتله کیدهجك کبی کورینوبده برحسن صورتله عفویتی تحصیل ایتمسی لازمهٔ شعار صدق وعبودیت ایکن بویله کستاخانه طور ایله استعفایه جسارتی موجب اغبرار دولت اولمش ایسهده خدمت سابقهسنه نظراً اغماض عین اولنوب مسئولنه مساعده اولندی . بوحالده بر وفق دلخواه عالی امور ایالتی حسن اداره یه صرف همت ایتمسی کندویه فریضهٔ ذمت ایکن انواع مظالمله تصدی وسفرلراثناسنده بونجه تکالیف شاقه ایله بیتاب اولان رعایایه ظلم وتعدی ایتمکه ابتدار ایتمکله بالدفعات فقرا رکاب شاهانه یه رفع رقعهٔ اشتکا ایتدکارندن بومقوله مظالم وتعدیاتدن فراغت ایتمسیچون بااذن همایون صدر اعظم وشیخ الاسلام طرفلرندن کندویه نصیحت یوللو تحریرات کتمشیکن اصغا ایتمیوب ینه اسکی بیلدیکندن کیرو طورمدی .

بناءً علیه قتل وازالهسی تصمیم اولنمغله سلب وازالهسی ترتیبنه مقدمه اولمق اوزره ابتدا روم ایلی ایالتندن عزل ایله اغریبوزه نقل اولندقدنصکره خط همایون ایله اعدام وازالهسنه مأموراولان تبدیل خاصکیسی الحاج حسین اغا تبدیل زی وقیافت ایدرك عادتا کندی مصلحتنه کیدر برتاجر قلغنه کیروب استانبولدن چقدیغنده وزیر مشار الیه روم ایلیدن حرکتله اغریبوزه عزیمت ایتمش بولندیغندن اثنای

راهده دائره‌سنه قاتیلوب وبرقاچ قوناق برابرجه قونوب کوچه‌رك اغریبوزه درت بش قوناق قالدقده ایلرویه الغارایله اغریبوزه واروب یدنده‌اولان خط‌همایونی‌قاضی‌یه ویکیچری اغاسیله دز داره ارائه ایله کتم واخفا اولنمسنی تنبیه ایتدکدن صکره مشارالیهك ورودینه منتظر ولازم کلان تدبیر وترتیب فکریله مشتغل اولدیلر .

وزیر مشارالیه قلعه یه قریب کلدکده عادت قدیمه اوزره وجوه بلده استقباله چیقوب الای ترتیب ایدرك مشار الیهی قلعهٔ مذکوره‌نك معبر ومدخلی اولان قنبور کوپریدن کچوروب قلعه قپوسنه ایصال ایتدیلر . قلعهٔ مذکوره‌نك کوپری باشنده اولان قپوسندن بشقه ایچ طرفنده دیکر بر قپوسی دخی اولوب بوایکی قپو اراسی برمیدان اولمغله کوپری قالدیریلوب قپولر دخی قپاندقده الایك ایلروسنده اولان اتباع قلعه ایچنده وکیروده اولنلر کوپرینك وراسنده وپاشا دخی ایکی قپو اراسنده قالیجق خلاف مأمول بووضع نامعقولدن بیحضور وبلکه مسلوب الشعور اوله رق سببندن سؤال ایتدکده حقنده صادر اولان فرمان قضا جریان کندویه افاده وبیان اولنوب کندوسی دخی مخالفته مجالی وخلاص احتمالی اولمدیغنی کورمکله ناچار اسبندن نزول ایله آبدست آلوب ایکی رکعت نماز قلدقدنصکره مضمون خط همایون اجرا اولندی . وخصکیٔ مرقوم سر مقطوعنی الوب ایصال بارکاه معلا ایلدکده ماه مرقومك اون سکزنجی کونی اورته قپو پیشکاهنده انداختهٔ میدان عبرت وقلوب ناسه القای دهشت قلندی .

* سانحه *

امور معلومه ومسلمه‌دن اولدیغی اوزره مطالعهٔ تاریخدن مراد وفائده یالکز بر ماده‌نك فلان تاریخده وقوعنی بیلمك دکلدر . مثلا بو مدرس عثمان پاشانك مقتولیتنی وزمان وصورت اعدامنی اوکرنمکله بر شی حاصل اولمز . مقدمه‌ده دخی بیان اولندیغی وجهله کتب تواریخ وقوعات سالفه‌نك حسن وقبحنی وحق وناحقنی اخلافك اکلایوب اندن عبرت آلمسی ایچون اولدیغی وبوجهتله مؤرخك اصل وظیفهٔ ذمتی طوغری یی سویلمك ایدوکی درکار اولمسیله بوقاعدهٔ کلیه‌یه اتباعا بوآره‌ده بعض ملاحظهٔ ذاتیه‌نك درج وعلاوه سنه جرأت قلندی .

شویله که حکام ووزرانك عنان اختیارلری اطلاق اولنوب ومحور لایقنده ومدار طبیعیسنده دونمسی بر چوق نظامات حکیمانه ومعلومات کامله یه

محتاج اولان ادارهٔ ملکیه جنکده بهادرلغی کورینان برآدمه مکافات اوله رق اعطا قلنوب صکره او آدمك ملکجه عدم معلومات وقابلیتندن ویا خود تجربه‌سزلکندن ناشی خطاسی واویغونسزلغی وقوع بولدیغی کبی بلا محاکمه قتل اولنمسی شرع وعقلك وحق وانصافك خلافیدر . ادارهٔ ملك بشقه وحربده یرارلق بشقه اولدیغندن برایو جنکجی غایت فنا والی اوله بیلمك وبك ممدوح وعاقل مدبر وکامل بروالی حربجه هیچ برایشه یرایه‌مامق امور طبیعیه‌دن اولمغله ملك مأموریتیله عسکریغی بربرینه قارشدیرمق ایکی طرفك ایشنی دخی بوزر بر بیوك خطا اولدیغی و (ان تؤدوا الامانات الی اهلها) مضمون شریفنه کلیاً مغایر ومنافی بولندیغی درکاردر . وپاشای مشارالیهك کیفیت اعدامی دخی اسکی زمانك اصول جاریهٔ غیر محققه‌سنه مطابق اولوب برآدمك تهمتی لایقیله ثبوت بولمقسزین وتهمت وتربیه‌نك درجاتی متفاوت اولمغله اوتفاوته دخی رعایت اولنمقسزین خلاف شرع وانسانیت اوله رق آدم اولدورمکلکك ومصادرهٔ اموالك نه مرتبه مضرتلری چکلدیکی معلوم اولدیغندن تفصیلی اقتضا ایتمز .

* اجرای مجارات *

شیخ الاسلام اسبق داماد زاده فیض‌الله افندی مرحومك اوغلی مدرسیندن محمد طاهر ملا افندی سودلیجه نام محلده اقامت اوزره ایکن موسم بهار حلول ایتمك وکندوسی دخی کنج برمخدوم بیقرار اولمق حسبیله شهر ربیع الاولك التنجی کونی قایق ایله بهاریه سمتنه کچوب عالم دنیادن بیخبر اولدیغی حالده اولطرفده کشت وکذار ایتمکده ویاننده اوچ نفر خذلهٔ واجب الازاله ایله بهاریه پیشکاهنده اولان چایر ایچندن بی قیدانه کچوب کتمکده ایکن سلطان علیة الشان حضرتلری اتباعی مذکور چایری قورتمق ایچون برسایسی قوریجی تعیین ایتمش اولدقلرندن سایس مرقوم چایری چکنه‌میك دیواوزرلرینه کلدکده ملا غضبه کلوب یاننده‌کی سفهایه اورك شونی دیمکله انلر دخی دردمند سایسی ضرب وجرح ایتدکلرندن واول اثناده سلطان مشار الیهانك باش اغا سنك یدکیسی بوستانجی حسن بهاریه سراینده بولندیغندن سایس مرقوم فریاد ایدرك اکا کلمکله مزبور حسن دخی کلوب نیچون بوبیچاره سایسی بوحاله قویدیکز دیه‌یم دیر ایکن ملا دها زیاده غضبلنوب یاننده‌کی سفهایی اکا حواله ایتدکده انلر دخی مزبور حسنی بش برندن یاره‌لمش وعلی روایة ملا دخی بلنده‌کی شیش ایله ضرب وجرح ایلمش

اولدیغی واصل سمع همایون اولیجق علمادن ایکن بویله سفها واوباش ایله ارقداش اولوبده بویله خلاف شرع شریف حرکته تصدی ایتدیکیچون بهرحال تأدیب اولنمسی مراد همایونمدر دیو شیخ الاسلام افندیه خطاباً برقطعه خط همایون صادر اولوب کیفیت تأدیبی دخی افندیء مشار الیهه احاله بیورلمش اولمغله مشار الیه دخی خصوص مذکور جانب شرع شریفدن نوجهله کشف اولندیغنه واقف اولمق ایچون خواص رفیعه قاضیسی محمد صالح افندی یی دعوت واستنطاق ایتدکده قاضیء مومی الیه دخی مجروح مزبورك اوچ یرنده بچاق یارهسی وایکی یرنده دخی عصای کبیر یارهسی اولوب بنی داماد زاده محمد طاهر ملا ایله اوچ نفر مضبوط الاسامی رفیقلری ضرب وجرح ایلدی دیدیکنی بر قطعه ممهور تقریر ایله انهـا ایتمکین ملای مرقوم لاجل التأدیب کلیبولیه نفی وتغریب اولندی . ایکی آی قدر منفاده اقامتدنصکره عیال ووالده سی اطلاقن رجا وبیوك برادری اولان سابقا صدر روم محمد مراد افندی دخی شفاعت واستدعا ایتدکلرنده مجروح مرقوم دخی تحصیل برؤتام ایتمش اولدیغندن مظهر عفو همایون ودرسعادته عودته مأذون اولمشدر .

مناسره التی ساعت بعدی اولان فلورینه سکانندن اولوب بوندن اقدم حقنده بالدفعات اوامر علیه صادر اولمش اولان مصلی نام شقی انواع مظالم وتعدیاته تصدی ایدرك یکرمی اوتوز عدد قصبهلری خراب واهالیسنی بیتاب ایتدیکندن زوم ایلی والیسی طاغستانی علی پاشا اسلوب حکیمانهیه رعایتله مرقومی بربهانه ایله جلب ایدوب برقاچ کون توقیفدن صکره خصما سیله لدی المرافعه دم ودیت وحقوق سائرهدن طولایی لزوم قتلی شرعا ثابت اولمغله جزاسی بالترتیب سرمقطوعی وزیر مشار الیه طرفندن بارکاه معلایه واصل اولدی .

بولی قصبه سنه طقوز ساعت بعدی اولان دوزجه قضاسی سکانندن علم افراز بغی وشقاوت اولان عرب اوغلی نام شقینك اعدام وازاله سنه ارادهٔ علیه تعلق ایتمکله درکاه عالی قپوجی باشیلرندن اولوب حالابولی ویوده سی اولان الحاج احمد اغا بوخصوصه مأمور اولوب تدارکات کلیه ایله بولیدن حرکت ایتدکده شقیء مرقوم مقاومته قادر اوله میهجغنی تیقن ایتدیکندن اول حوالیده واقع شواهق جباله تحصن ایتدکدن صکره برمدت دخی انقره سنجاغنده ومحال سائره ده کزوب وطولاشه رق نهایت ینه دوزجه سمتنه کلوب جبال مذکوره ده کشت وکذار ایتمکده ایکن اغای مومی الیه برتقریب ایله اله کتوروب قتل ایله سرمقطوعنی استانبوله ارسال ایتمش اولدیغندن سر بریده سی غلطیدهٔ میدان سیاست قلندی .

مرعش ایالتی داخلنده کردن افراز بغی وعصیان اولان قلیجلو وماندللوعشیرتلری اشقیاسنك تأدیبات شرعیه‌لرینك اجراسنه دائر مرعش والیسی عبدالله پاشایه خطابا صادر اولان امر عالی موجبنجه وزیر مشارالیه قپوسی خلقی وبرطاقم عشائر واطرافدن مجتمع اولان عساکر ایله مرعشدن حرکت ایدوب اشقیای مرقومه‌نك مقر ومشتاری اولان اوقچی عزالدینلو اشقیاسنك میانه‌لرنده واقع بیوك لجانك جانب غربیسنده کاور طاغی حوالیسنده الاجه عبالو دیمکله شهرتشعار اولان جماعت ساکن اولدقلری قریه حدودنده اوزرلرینه هجوم ایتدکده اشقیای مرقومه تاب آور مقاومت اوله‌میه‌رق بعضیلری چوبان اوغلی وعبدالفتاح اوغلی نام شقیلر یانه التجا وانلر دخی استصحاب واخفا وبعضیلری دخی کاور طاغنك صرب محللرینه فرار ایتدیلر بعضیلری دخی قریهٔ مزبوره اهالیسیله بالاتفاق محاربه یه تصدی ایتملریله اوزرلرینه واریلوب اوچ محلده تجمع ایدن پیاده وسواریلری منهزم وپریشان قلندقدن صکره بش التی ساعت قدر تعقیب اولنمش ایسه ده فرار ایتدکلری محللر غایت صرب اولدیغندن وزیر مشارالیه عودتله کافر کولی فوقنده واقع توزان مرحله سنه کلدکده مقتول اولان اون طقوز نفر نامدار اشقیانك رؤس مقطوعه سنی درسعادته ارسال ایلدی .

کروه متغلبه‌دن برغمه ویوده سی واعیانی اولان صاغنجیلی ولی نام شقی فی‌الاصل قونر وکوچر یوروك طائفه سندن ایکن قضاء مزبورده واقع صاغنجی نام قریه‌ده توطن واقامت وقضاء مزبور اعیانی اولان قوجه عرب اوغلی الحاج اسماعیل اغایه انتساب ایله مومی الیهك وفاتنه قدر خدمت ایتدکدن صکره اوغلی محمد اغانك دخی کذلك خدمتنده بولنوب اولدخی وفات ایتدکده دیکر اوغلی ولی اغا دیمکله معروف ابراهیم اغا قضای مزبوره اعیان اولدقده کندی امورینی اداره یه مقتدر کیمسه اولمدیغندن وصاغنجیلی ولی دخی قپولرنده امکدار بولنمدیغندن اندن صداقت امیدیله زمام امورینی اکا تسلیم ایدوب کندوسی خانه سنده ذوق وصفاسیله مشغول اولمشیدی شقیٔ مزبور ایسه فرومایه ونمك بحرام اولدیغندن برقاچ نفر اراذل اشخاص ایله یکجهت اوله‌رق اعیان مومی الیهی اون سکز نفر بلوکبا شیلریله بیله قتل واعدام ایتدکدن صکره بی‌پروا مقامنه قعود ایتدکده ولی نعمتی اولان عرب اوغلی خاندانی مصادره واستیصاله قیام ایلدی . وخصوصیله عرب اوغلی دامادی عبدالفتاح اغانك بالجمله مامکنی الدقدن صکره زوجه سنی دخی اخذ واستفراش ایتمك قصد فاسدنده بولندیغندن اغای مومی الیه خفیةً زوجه سنی الوب ازمیره فرار واندہ قرار ایتمش ایکن ازمیر جوارنده قره بورن ویوده سی اولان

شقیٔ دیکر عوض اغا طرفنه مزبور صاغنجیلی ولینك سکبانلری ومکتوبی کلوب کتدیکنه دائر اخبار موحشه استماع اولنمغله دردمند عبدالفتاح اغا خوف ایدوب زوجه سنی ازمیرده ترك ایله کندوسی کوتاهیه طرفنه کیتمشیدی . بوائناده مزبور صاغنجیلی ولی مرقوم عوض اغانك رأی ومعرفتیله ازمیری محاصره وزوجه سنی مطالبه ایتدکده عوض اغا دخی ازمیره کلوب ازمیر قاضیسنی واهالیٔ بلده یی اخافه ایتمکله ناچار اهون شرینی اختیار ایله زوجهٔ مرقومه یی شقیٔ مرسومه تسلیم ایتدیلر . وهر چندکه نکاح اوستنه نکاح اولمازدیو کندویه حکم شرعی افاده اولندیسه ده اصغا ایتمیوب کندویه نکاح ایله اعلان فسق ایلدکدن بشقه اولطرفلرده مظالم وتعدیاتی آرتردیغندن اعدام وازاله سنه اناطولی والیسی وزیر دلیر عبدی پاشا مأمور اولدی . وزیر مشارالیه دخی قپوسی خلقی وخیلی عساکرله اوزرینه واردقده شقیٔ مرقوم برقاچ کون محاربه اوزره بولندیسه ده باشنه جمع ایتمش اولدیغی سکبانلرك اکثری رعایای پادشاهیدن اولوب کندوسنك اغورنده فداکارلق ایتمیه جکلرینی جزم ایله خوفه دوشمکله غیرت جاهلیه سی اوزره کویا دشمنه قالمسون دیو زوجهٔ مزبوره یی قتل واعدام ایتدکدنصکره برقاچ نفر اتباعیله فرار وبنی نوعندن اولان کبسوط قضاسی اعیانی سنجاقلی اوغلی سلیمان نام متغلبك یانینه قرار ایتدی . لکن اندہ دخی آرام ایده میوب محل آخره فرار ایدر ایکن وزیر مشارالیه طرفندن تعیین اولنمش اولان عقبکیران اونیه نام محلده یتیشوب کندوسنی واتباعنی قتل ایتدیلر . ومزبور سنجاقلی اوغلی سیمان دخی مؤاخذه خوفیله فرار ایدرکن میخالیجده طوتیلوب قتل اولندی . واشبو شقیلرك ومتعین ومعتبر بلوکباشیلرینك رؤس مقطوعه لری ربیع الاولك اواخرنده درسعادته ایصال قلندی .

بوسنه ایالتی داخلنده واقع لوغشه قلعه سنك دزدار ثانیسی یحیی ورفیقی باب اوغلی زینل نام شقیلر حد شرعی تجاوز وتعدی ایله قتل نفوس وهتك ناموس کبی افعال فجیعه یه تصدی ایتدکلرندن حالا بوسنه والیسی وزیر مکرم صدر اسبق خلیل پاشا ایکیسنی دخی اخذ وقتل ایله سر مقطوعلرین درسعادته ارسال ایلدی . میرالحاج عثمان پاشا بوندن اقدم وفات ایتمش اولوب مشارالیه ایسه مدت وافره دنبرو شام والیسی وامیرالحاج اولمغله زنکینلکله شهرت بولوب حتی اون بیك کیسه لك مال ومنالی تخمین اولنور ایدی . جانب میریدن اخذینه مبادرت اثناسنده اوغلی محمد پاشا کندی رضاسیله جانب میری یه اون بیك کیسه اقچه ویرمك شرطیله پدرینك اشیاسی کندویه ترك اولنمسنی وعهده سنه رتبهٔ وزارت توجیه بیورلمسنی

نیاز واسترحام ایتمکله خاندانلرینه مرحمةً رجاسنه مساعده بیوریلوب شرط مذکور ایله عهده سنه بارتبهٔ وزارت حلب منصبی توجیه اولنمش ایدی . متعهد اولدیغی مبلغ مزبوردن بر خیلیجه سی عهده سنده باقی قالوب کندودن طلب اولندقده فقر وفاقه سندن بحث ایله تأخیر وتعویق وبو ذمتك اداسنی امیرالحاجلق توجیه اولنمسنه تعلیق ایدردی . حداثت سنی حسبیله کندویه امیرالحاجلق توجیه اولنه میوب فقط مبلغ مزبورك اداسنه مدار سهولت اولمق اوزره عهده سنه رقه ایالتی کبی کثیرالجدوی برمنصب توجیه اولنمشیکن ینه ادا ایتمیوب طلب اولندقجه کلام اولی تکرار ایتدیکندن مبلغ مزبورك تحصیلنه درکاه عالی قپوجی باشیلرندن طیفور بك بافرمان عالی مباشر تعیین اولنمشیدی . مباشر مومی الیه بوآقچه‌نك تحصیلی ممکن اولهمیه‌جغندن بشقه پاشای مشارالیه رقه‌ده اولدقجه امیرالحاجلق اوازه‌سیله خطهٔ شامی دخی اختلاله ویره‌یور دیو تحریر ایتمکله رقه‌دن عزل ایله سیواسه نقل اولندقده دخی ینه امیرالحاجلق سوداسندن فارغ اولمیوب اطرافه دوشه‌رك چاره‌سنی ارامقدن خالی اولمدیغندن بشقه بولندیغی منصبلرده شایان تحسین اوله‌جق برخدمته موفق اولمدیغنه وبالفرض مرامنه مساعده اولنسه بیله ینه مبلغ مزبوری ادا ایتمیه‌جکی اطوارندن اکلاشلدیغنه بناءً وزارتی رفع اولنوب باجمله مامله‌کی میریه قبض وکندوسی دخی سیواس قلعه‌سنه وضع اولندقده نصکره محرم اسراری اولنلر لاجل‌الاستنطاق درسعادته جلب اولنمق اوزره درکاه عالی قپوجی باشیلرندن صدر اسبق خلیل پاشا خزینه‌داری صادق اغا مباشر تعیین اولندی .

بوانناده وزیر مزبورك قپو چوقداری استانبوله کلوب امیرالحاجلق تحصیلی ایچون دور ابواب ایدرکن اولدخی طوتیلوب باشباقی قولی اغا محبسنده حبس قلندی .

* قاصدان تاتارك دفعهٔ ثانیه اولمق اوزره محضرله ورودلری *

قریم خانی اولوب سنهٔ سابقه وقایعنده بیان اولدیغی وجهله کندویه میرعلم محمد بك ایله منشور وتشریفات کوندرلمش اولان صاحبکرای خان ثانی بوسنه صفرك یکرمی یدنجی کونی بوغاز ایچنده واقع بیوك دره نام محله کله‌رك اورادن مقام صدارته تحریر ایتدیکی برقطعه تذکره‌سنده میرعلم محمد بك قریمه وصول بولوب کتوردیکی منشور وتشریفات همایون تعظیمات واحترامات ایله قبول قلندقده نصکره

قبل المصالحه بعض ملاحظه‌یه مبنی قریم جانبی سرعسکری جانیکلی علی پاشا ایله برلکلده قریم جانبنه ارسال بیورلمش اولان سابقا قریم خانی دولتکرای خان رابع بوسنه اول حیوالیده بولنمغله میرزالری کندینه جلب ایله قوم تاتاری تحریك ایدرك سربسیت بزم مطلوبمز دکلدر . وسکا دخی امنیتمز یوقدر دیملریله بن دخی قورقوب درعقب اماده بولنان برعدد سفینه‌یه راکباً اوچ بش کون ظرفنده بوغاز ایچنه واصل اولدم دیو سرگذشتنی بیان وانها ایتمکله تذکره‌سی خاکپای شاهانه‌یه عرض اولندقده خان مشارالیهك تقریری خبر واحد قبیلندن اولمغله قریم جانبندن کله‌جك تحریراته انتظار اولنمسی فرمان بیورلمش ایدی .

اواخر ربیع الآخرده دولتکرای خانك قالغای نصب ایتمش اولدیغی برادری شهباز کرای سلطان ودیگر برادری نورالدین مبارك کرای سلطان وحالا قاضیعسکر خانی فیض‌الله افندی وشیرین اوجاغی درت قبیله‌دن عبارت اولمغله هربرندن برر میرزا وعلمادن سابقا قاضیء سلطانی عبدالرحمن افندی وقریمك کبار ومعتبرانندن برچوق امرا واغا ومیرزالر بروجه سفارت برعدد محضر عمومی ایله درسعادته کلدکارنده خلاصهٔ تقریرلری بووجهله‌درکه محمد بك قریمه کاوب کتوردیکی منشور وتشریفاتی صاحبکرای خان قبول ایتدکده سربسیت ینه باقی اولدقدن بشقه کاید بحرسیاه اولان قلعهٔ جدید وکرش وقلبرون قلعه‌لری وقریمك قره طرفندن اولان ممر ومعبرلری روسیه‌لو یدنده قاله‌جغی قریم اهالیسنك معلوملری اولیجق علما وصلحا ومشایخ وامرا وصغار وکباری برمحل واسعده لاجل المشاوره مجتمع اولوب میرعلم مومی‌الیهك کتوردیکی تحریراتی قبول ایلدکاری حالده سربستی تصدیق ایتمش اوله‌جقلرینه بناءً صکره دفع ورفعی ممکن اوله‌میه‌جغی ملاحظه‌سیله تکرار درسعادته محضر ارسالیله عرضحال ایتمك اوزره قرار ویردکلرندن صکره میرمومی‌الیهه آدم کوندروب جنابکز شوکتلو پادشاهمزك معتمد بنده‌لرندن اولدیغکزه بناءً طرف همایوندن استرحام ایچون عقد اولنان مجلس مشاوره‌ده بولنمکز مطلوبمزدر دیو تحریر ورجا وقریم خانی صاحبکرای خانه دخی طرف پادشاهیدن وارد اولان تحریرات وتشریفاتی قبض وقبول ایتمزدن مقدم درون جمعیتمزده بولنمغه همت وعنایت بیورك دیو نیاز واستدعا ایلدکلرنده میرمومی‌الیه یدمده اولان تحریرات وتشریفاتی خان حضرتلرینه تسلیمه مأمورم غیری شیئه مأموریتم یوقدر دیو آدملرینی اعاده ایتمکله وصاحبکرای خان دخی مجلسلرینه وارمقدن امتناع صورتی کوسترمکله قبل المصالحه لملاحظة جانیکلی علی پاشا ایله قریم جانبنه ارسال اولنمش اولوب

بوسنه کفده مشتانشین اقامت وبواثناده پادر رکاب عودت اولان دولتکرای خانه جنابکز بودیاری ایادیء اعدادن تخلیص ایچون تعیین بیورلمش ایدیکز شمدی بزی بوحال ایله براغوب کتمکز لایق مروت دکلدر . جمله مشایخ وعلما واغوات وامرا مجلس مشاوره‌مزه تشریف بیورمکزی رجا ایدرلر دیو تحریر ایتدیلر . دولتکرای خان دخی رجالرینه مساعده ایدوب وکاوب جمعیتلرینه داخل اولدقده اشبو محضر عمومی تنظیم اولندی دیو دردولته تقدیم ایتدکاری محضرده صاحبکرایك انتخابی وقت ضرورتده اولمش بر کیفیت اولدیغی حالده دشمنك قریمه استیلاسی واهالیء قریمك منفوری اولان بعض حالات فجیعه‌نك ظهوری انك خانلغی هنکامنده واقع اولوب خصوصیله بودفعه دخی مجلس مشاوره‌یه کلدیکندن حقنده خلقك سوءظنی دها زیاده اولدیغندن بشقه دولتکرای خان کلدکدنصکره صاحبکرایه کیمسه‌نك انقیاد ایتمه‌جکنی کندوسی دخی بیلدیکندن شاید روسیه‌لویه مراجعت ایدوبده یاره اوستنه یاره آچار دیو خوف اولنه‌رق قریمده اقامتندن اهالی امین اولمدیغی وقبائل کندوسندن متنفر اولدیغی کندویه اخبار اولنمغله اول دخی برسفینه‌یه سوار اولوب استانبوله کیتمش اولدیغنی انها ودولتکرای خان اوته‌دنبرو مجرب‌الاطوار اولمغله مسند خانی خالی قالمامق ایچون طرف دولت علیه‌دن ثمرهٔ استرحاملرینك ظهورینه دکین شمدیلك مشارالیهی خانلغه انتخاب ایلدکلرینی متضمن وسربسیت عندلرنده منفور اولدقدن بشقه بالفرض اندن خلاص اولسه‌لر بیله یالکز بونکله اکتفا ایده‌میوب قلعهٔ جدید وکرش وقلبرون قلعه‌لری روسیه النده قالدیغی حالده انواع محاذیره مؤدی اولمه‌جغندن قلاع مذکوره‌دن بریسی واراضیء قریمك برخطوه‌سی روسیه‌لویه ترك اولنمیه‌رق ولایتلری حالت اصلیه‌سنه ارجاع اولنمق واویه‌مدیغی حالده اول حوالیده اقامتلری متعذر اولمغین ممالك پادشاهیدن کندولره ساکن اولمه‌جق برمحل تعیین بیورلمق خصوصلرینی نیاز واستدعا ایتمش اولدقلرندن ماه‌مزبورك یکرمی اوچنجی کونی دولتخانهٔ آصفیده مجلس عمومی عقد اولنوب لدی‌التذکر قریملولرك استدعالری شروط مصالحه‌یه مغایر وحصول مدعالری متعسر وبلکه متعذر واشتکا ایتدکلری مواد مکروهه کندی بلاهت ورخاوتلرینك آثار مضره‌سی اولدیغی متحقق ومتقرر ایسه‌ده بردن بره یأس جوابی ویریلوبده دولت علیه بزه صحابت ایتمیور دیدرمك ایچون روسیه بیوك الچیسی کانجه‌یه‌دك کیفیت توقیف اولنوب الچی کلدکده من کل الوجوه مرخص اولمغله التماسلرینك حصولنه بالاتفاق چالیشیلور واولوقت ایچلرندن سوز اکلیان برقاچ نفر رئیسلری

دخی مجلس مکالمه‌یه الینور اکر عون باری ایله التماسلری حصوله کلورسه نه کوزل یوق اکر حصول بولمزسه حقیقت حاله واقف اولوب وقریمه واردقلرنده کوردکلری کبی سویلیوب دولت علیه‌دن مأیوس اولمزلر ودولت علیه بزم ایشمزه باقیور دیمزلر دیو اتفاق آرا ایله ویریلان قرار خاکپای شاهانه‌یه عرض اولندقدنصکره ماه مزبورك یکرمی سکزنجی کونی طوله بغچه نام مسیره ده طرف صدارتپناهیدن ترتیب ضیافت ورؤسای جنکیزیه دعوت اولنوب اطعام طعام وایفای مراسم اکرامدنصکره انده دخی خصوص مذکور بعد المذاکره قرار سابق وجهله روسیه مرخصی بیوك الچیسنك ورودنده تسویهٔ مستدعالرینه سعی واهتمام اولنه جغی کندولرینه افهام اولندی وکندولری دخی قباطاش جوارنده کائن محمد امین زاده‌لر ساحلخانه سنده اقامت ایتدیریلوب خدمتلرینه صدر اعظم ایچ اغالرندن یکرمی بش اغا ومهماندار مخصوص تعیین قلندی . یالکز طعاملرینه یومیه بیك غروش صرف اولنوردی دیو بعض تاریخلرده کورلمشدر .

ومقدما برمنوال محرر قریمدن کلوبده بوغاز ایچنده اوتوران صاحبکرای خانك دخی خاطری تطییب اولنمق اوزره قنغی محلده اقامت دلخواهی ایدوکی کندودن سؤال اولندقده تکفور طاغنه میل ورغبت ایتمکله اوراده اقامته مأمور اولدی .

انوری تاریخنده بویله جه مسطور اولوب اما کابن خانانده بو وجهله تفصیل اولنمشدرکه صاحبکرای خان سکسان طقوزسنه سی صفرنده خانلقدن تنزیل اولندقده روم ایلی جانبنه عازم اولمغله طرف دولت علیه‌دن چفتلك وسالیانه وشهریه احسان اولنه‌رق چتالجه قصبه سنده اسکان اولنمشیدی . بیك ایکیوز یکرمی ایکی سنه‌سی محرمنده وفات ایدوب محل مرقومده فرهاد پاشاجامع حظیره سنده دفن اولندی .

* عزل صدر اعظم عزت محمد پاشا وصدارت درویش محمد پاشا *
* وتبدل منصب فتوی ووقوعات سائره *

بر وجه مشروح قریملولره طوله بغچه ده ضیافت ترتیب اولندیغی کون طعام ومشورتدنصکره شیخ الاسلام ابراهیم بك افندی صدر اعظم عزت محمد پاشا ایله استراحت وصحبت اثناسنده سلیم اغا نامنده پدرندن قاله بر بنده سنه سنهٔ سابقه اوزره برمقاطعه رجا ایتدکده صدر اعظم اوتوز کیسه ضمیله طالبی وار دیو

اعتذار ایده‌یم دیرکن مفتیء مشار الیه غضبه کلوب عوام ناس وبا خصوص تاتار اراسنده غضبناك اوله‌رق پابوجسز چادردن خروج ایله عربه‌سنه بینوب بشکطاشده کی یالیسنه کیتدی .

لکن بوکیفیت ثقیل برشی اوله‌رق بهرحال ایکیسندن برینك عزل وانفصالی لازم کلمکله شیخ الاسلامك طرفی غالب ومستحکم اولدیغنه وصدر مشار الیهك تکاسل ورخاوت طبیعیه‌سندن بشقه قاینی اولان چلبی اسماعیل اغایه کلی مساعده ویروب مرقوم دخی داعیهٔ ارتکاب ایله مشار الیهی بعض مرتبه لسانه کتورمش اولدیغنه مبنی ماه جمادی الاولانك سکزنجی خمیس کونی مقام صدارتدن عزل اولندی .

انجق کندوسنك عزلی بروجه مشروح وحسب الایجاب اولوب یوخسه توجه شاهانه‌یی تغییر ایده‌جك باشلوجه برحرکتدن ناشی اولمدیغندن بعد العزل اصلا رنجیده اولنمیه‌رق همان عهده‌سنه آیدین محصللغی توجیه اولنوب دائره‌سنی تنظیم ایله محل مأموریتنه کتمك اوزره فرداسی برچکدرمه ایله کلیبولی یه ارسال اولندی .

ویرینه بالفعل کتخدای صدر عالی اولان درویش محمد اغا صدر اعظم اوله‌رق کتخدالق دخی اجلهٔ خواجکان دیوان همایوندن اولوب بوندن اقدم منصب مزبوردن منفصل اولان ابراهیم افندیه توجیه اولندی .

فرداسی بلاسبب چاوش باشی سعید افندی عزل ایله یرینه صدر اعظم جدیدك قاین پدری سر بوابین درکاه عالی محمد اغا نصب وتعیین قلندی .

طوله بغچه قضیه‌سی اکرچه بروجه محرر تبدل صدارتی انتاج ایتدیسه‌ده شیخ الاسلام افندی حقنده دخی بین الناس کفتکویه باعث اولدیغندن یکرمی ایکی کون صکره مشار الیه دخی مقام فتوادن عزل اولنه‌رق یرینه رئیس العلما وبالفعل صدر روم اولان صالح زاده محمد امین افندی نصب اولنوب منحل اولان روم ایلی صدارتی دخی اناطولی معزولدرینك اقدمی وفضل وکمالی جمله‌نك مسلمی اولان اسعد افندی زاده السید محمد شریف افندیه توجیه بیورلدی .

ابراهیم بك افندی مشیختدن بعد الانفصال مقدما کندوسنه طرف شاهانه‌دن احسان بیورلمش اولان چراغان ساحلخانه‌سنده اقامت اوزره ایکن ایکی اوچ آی صکره استانبوله نقل ایتمك استیوب انجق استانبولده کی قوناغی اقدمجه محترق اولدیغندن صدخجیلرده واقع عجم علی قوناغنی اشترا ایله اورایه نقل ایتمك نیتنده اولدیغنی خلفاری محمد امین افندی خبر آلدقده عزلی عقیبنده استانبوله کلوبده

آمد وشد زواریله امرار وقت ایتمسی مناسب دکلدر دیمکله ابراهیم بك افندی استانبوله نقلدن منع قلنمشدر .

بالاعتبار خامسهٔ سلیمانیه مدرسلرندن بولنان امام ثانیء سابق السید عثمان افندینك حسب الطریق اسکیلرینه اولان تقدمی حددن افزون اولمغین شیخ الاسلام سابق زماننده جزا بالتأخیر معاملهسی اولندیغی کبی شیخ الاسلام لاحقدن دخی بو معاملهیی کوریجك افندیء مومی الیه بو معاملهء غیرمأموله دن متأثر اولمغین خلاف اصول خاکپای شاهانهیه رفع رقعهٔ اشتکا ایلمکدن ناشی بکقوز قصبه سنه نفی واجلا اولنمشدر .

بو اثناده اسپانیالو کلیتلو دونمایله جزائر غرب اوزرینه کلوب طشره عسکر اخراجیله مترس آلهرق طابیهلر بنا ایتمشیدی . جزائر دلاورلری اظهار جلادت ایدوب فاس حاکمی طرفندن دخی اعانه اولنمغله اسپانیالولر منهزم اولوب فرارا عودته مجبور وبرچوق عسکرلری تلف اولدقدن بشقه خیلی سفینهلری دخی غرق وشکست اولدیغی مرویدر .

درکاه عالی قپوجی باشیلرندن ازمیر جوارنده بایندر ویودهسی اولان عوض محمد اغا نام شقی فی الاصل فرومایه سکبان مقولهسندن اولهرق ازمیر ویودهلرینك لوندلك وبلوکباشیلق خدمتنده بولنورایکن برتقریب ایله کمرکجی اسحاق اغامرحومك دائرهسنه کسب تعلق ایتمسی حسبیله ازمیر حوالیسنده بعض مقاطعهلر التزام ایدرك امثالنه تفوق ایتدکدن صکره ازمیر بازرکانلرندن استقراض ایله جسیم مقاطعهلرالتزام ایدرك دائرهسنه وسعت ویرمکه ومنسوب اولدیغی محللره هدایا وعطایا ارسالیه نام وشان کسب ایتمکه باشلایوب منتسب بولندیغی طرفلره استناداً فقرایه ایتدیکی ظلم وتعدیلرندن طولایی کندویه ولات وحکام دخی برشی دیهمز ورفته رفته بولندیغی محللرده شرع شریف وحکم منیف اجرا ایدیلهمز اولدی . وآیدین والیلریله ازمیر ویودهلرینك دخی تکاسللرندن ناشی خبث وشقاوتی کوندن کونه ترقی بولدی . ومؤخراً دخی اتباع وحواشیسی چوق براغا اولمغله سفر اثناسنده ایشه یرارامیدیله جرایم سابقهسندن اغماض عین اولنهرق وقپوجی باشیلق احسان قلنهرق ساقز محافظهسنه تعین بیورلمش ایدی .

مرقوم ایسه دائرهٔ صدق وعبودیتده طورر مقوله اولمیوب بنهخباثت جبلیهسی اظهار ایتمکه باشلادی . حتی اول خلالده ازمیر ویودهسی بولنان قره عثمان اوغلی الحاج احمد اغانی هضم ایدهمیهرك تضییق ایچون ازمیری باصوب باشنده اولان حشراته غارت ویغما ایتدیرمشیدی . بوصورتده اعدام وازالهسی لازم کلمشیکن

دولتعليه حرب ايله مشغول بولنديغندن ترتيب جزاسى وقت وسعته براغلمشيدى .
بودفعه قپودان دريا وزير دلير غازى حسن پاشا دونمای همايون ايله بحر سفيده
عزيمت ايتدكده مرقومك ترتيب جزاسى باخط همايون مشار اليهه احاله بيورلمش
اولمقدن ناشى مشار اليه دخى مدللودن حركتلرنده صاروخان متسلمى اولان
دركاه عالى قپوجى باشيلرندن سالف الذكر قره عثمان زاده الحاج احمد اغا وصغله
سنجاغى متسلمى الياس زاده احمد اغا ايله بالمكاتبه يوم معلومده متسلمان مرقومانك
مستوفى عسكرله بايندره يقين طوربالى نام قريه ده حاضر بولنملرى تصميم اولندقدن
صكره قپودان پاشا ازميره واروب وقليونجيلردن لزومى مقدارى ايشه يرار نفرات
انتخاب وايكى قطعه طوپ استصحاب ايدوب حركت سريعه ايله محل مزبوره
واردقده متسلمان مرقومان اولجه على السحر قريهٔ مزبوره دن حركتله مزبورك
خانه‌سنى احاطه ايتدكلرنده مرقوم بونلرى مهمسه‌ميوب بى پروا محاربه‌يه تصدى
اوزره ايكن قپودان پاشا يتيشوب عساكر وفيره ايله اوزرينه كلديكنى مشاهده
ايدنجك شهرك الت طرفندن فرار ايتمكله قپودان پاشا متسلملرى تعقيبه مأمور
وكرك آيدين محصلى بولنان وزير يكن محمدپاشايه وكرك اول حواليده بولنان اعيانلره
اكيد وشديد بيورلديلر تحرير ايتمكله شقئ مرقوم هرطرفى مسدود كوردكده تيره
قربنده اكرى دره نام قريه ده مترس الهرق عقبكيرلر ايله درت ساعت مقدارى
محاربه‌يه ابتدار ايتمش ايسه‌ده يكن محمد پاشانك انضمام اعانه‌سيله شقئ مرقوم ويكنى
قره حسن واون بش قدر معتبر بلوكباشيلرى حياً طوتيلوب قتل اولنه‌رق رؤس
مقطوعه‌لرى درسعادته ارسال واللى درت نفر اشقيا دخى قتله بدل كوره‌كه وضع
اولندى .

نظركاه جناب مولى ومطاف سكان ملأاعلى اولان روضهٔ مطهره جوارنده برجانورك
توحيشى لايق دكل ايكن مدينهٔ منوره ساكنلرندن قمقجى دينمكله معروف نوبتجيلر
كتخداسى محمد نام كيمسه بعض اشقيايى كندويه هوادار ايدرك شيخ الحرم
نبوى‌يه وحاكم افندى‌يه تغلب وتحكم ايتمكله قتل نفوس واضرار فقرا كبى فساداته
جرأت ايتديكندن اشقياى مرقومونك مدينهٔ منوره دن طردوتبعيدلرى خصوصنه
دائر اصدار اولنمش اولان خط همايون مهابت مقرون ايله معنون فرمان عالى
مدينهٔ منوره ده قرائت اولندقده كرك قمقجى وكرك هوادارلرى بوخلالده بلاد
بعيده‌يه نفى واجلا قلنمشدر .

مصر واليسى عربكيرلى حاجى ابراهيم پاشا دخى بواثناده وفات ايتمكله مصر ايالتى
آيدين محصلى بولنان صدر سابق عزت محمد پاشايه وآيدين ايالتى مقدما اوزى

محافظلغنده ابراز خدمات مشكوره ايتمش اولان موره محصلى خزينه‌دار على پاشايه وموره ايالتى قريم سرعسكرى ايكن مقدمه ده بيان اولندينى وجهله روسيه‌يه اسير دوشوب بوندن اقدمجه استانه‌يه كلمش بولنان سلحدار ابراهيم پاشايه توجيه بيورلدى .

يكى قپوخارجنده واقع مولوى دركاهى پوست نشينى السيد ابو بكر افندى رجب الفردك بشنجى كيجه‌سى دار فانى كذار ايدرب مشار اليه مراتب انسيه ومناقب قدسيه ايله شهر تشعار اولديغندن جنازه‌سنده نيجه علماى اعلام جمع اولمشيدى . مولويخانهٔ مرقوم درونده مدفوندرلر .

سلطان عبد الحميد خان حضرتلرينك همشيرهٔ محترمه‌لرى عائشه سلطان دخى بواوانده نامزاج اولوب تبديل هوا ضمننده زيركده واقع سرايندن بهاريه ساحلسرايه نقل بيورمش ايدى . لكن مرضلرى كوندن كونه اشتداد بوله‌رق چوق كچمكسزين كلشنسراى فانيى ترك ايله دار بقايه نقل وارتحال ايلدى .

صلح عقيبنده طرفيندن الچى ارسالى قاعدهٔ مرعيهٔ دوليه‌دن اولمق حسبيله بوندن اقدم طرف دولت عليه‌دن عبد الكريم پاشا بيوك الچيلكله روسيه جانبنه ارسال اولنديغى مثللو بوكا مقابل روسيه طرفندن دخى جنرال نيقوله ربنين مرخص بيوك الچى تعيين اولنديغى خبرى بوندن اقدم درسعادته واصل اولمشيدى . ماه شعبانك اون برنجى كونى سفير مومى اليهك چكمجهٔ كبيره وصولى خبرى مهماندار طرفندن كتخدا بكه وارد اولمغين قاعدهٔ قديمه اوزره فقط ديوان ترجمانى چكمجهٔ صغيره ارسال اولنوب انك معرفتيله اياستفانوز چفتلكنه كيتورلدكدن صكره دفاتر تشريفاتده مقيد اولان رسومات ايله آلاى ترتيب اولنه‌رق مالتپه نام محله كلندكده اعداد اولنان يمكلك تناول اولنديغى عقيبنده اورادن دخى غلطه‌ده تهيئه قلنان قوناغنه ايصال اولندى . سفير مومى اليه استانبوله برقاچ قوناق قالدقده تكاليف عنيفه‌يه ابتدار ايله كاه سؤال خاطره ديوان ترجمانى كيدوبده اكابردن برينك كوندرلديكنه وكاه اياستفانوز چفتلكنه ارسال اولنان تعيناتك اجناسنه اعتراض ايتدكدن بشقه ديوان همايون چاوشباشيسى مرض موته مبتلا اولديغندن كندوسنى يمكلك محلندن غلطه‌يه ايصاله چاوش باشى معزول لرندن سعيد افندى بالوكاله تعيين بيورلمش اولمغين مرضك اصلنى تمارضه حمل ايله بالفعل چاوش باشينك كلمسنه اصرار ايتمكله ناچار سعيدافندى‌يه چاوشباشيلق وكالتنه الباس خلعت اولنه‌رق اجوبهٔ لازمه‌سى تشريفات كيسه‌دارى محمد نعيم افندى واسطه‌سيله سفير مومى اليهه تبليغ قلندى . سفير مومى اليهك رأس حدوددن سالماً

درسعادته ایصالنه یکیشهر متصرفی احمد پاشا مأمور قلنمش اولوب بو دفعه خدمتی ختام بولندیغندن روم ایلی بکلربکیلکی پایه‌سیله قدری تجیل ومنصبی خانیه محافظلغنه تبدیل اولندی .

بروسه‌ده خانقاه قادریه پوست نشینی اولان اشرف زاده عبد القادر افندینك بعض مناقب کرامت شعارلری شیخ الاسلام افندی تقریرندن واصل سمع همایون اولمغله استجلاب خیردعاسیچون درسعادته جلب ایله لیلهٔ براتده حضور همایونه کتوریلوب برمقدار وعظ ونصیحت ایتدکده عطایای کرانبها وقاقوم کورك اکسا ایله خاطری تطییب قلندی .

بعدالعید بعض رسمی ضیافتلر ترتیبنه ابتدار اولندی . چونکه صدر اعظملر گاه گاه پادشاه انام حضرتلرینه عید فطرده ترتیب ضیافت ایده‌گلدکلرندن اشبو عید فطرك یدنجی خمیس کونی صدر اعظم ذات حضرت ظل‌اللهینك سرای آصفیه تشریف بیورملرینی نیاز ایتمش اولدیغنه بناءً نیازی قرین اجابت اولهرق یوم مذکورده پادشاه عالمپناه حضرتلری سرای آصفیده عرض اوطه‌سنده نفس نفیس همایون ایچون اعداد اولنمش اولان طعامی تناول وجانباز وحقه‌باز سیری کبی بعض تماشالره تنزل بیوردقدنصکره صدر اعظمه برقطعه مجوهر خنجرله سمور کورك وشیخ‌الاسلام افندیه دخی کذلك سمور کورك احسان ایله عودت بیوردقلرنده صدر اعظم درزیلر کارخانه‌سی محاذاتنه‌دك رکاب همایونده پویان اولهرق اورادن عودت ایتدی .

وبوائناده یکیچری اغاسی مصطفی اغا دخی صدر اعظمه ضیافت ایدوب برمدتدنبرو متروك اولان عادت قدیمه‌یی احیا ایلدی . والچی ضیافتلرنده اجراسی مصمم اولان ساز ولعبتبازلر بوضیافتده تجربه اولندی .

وبعده برمنوال سابق درسعادته کلش اولان روسیه ایلچیسی رسماً باب عالیه کلدیکنده مراسم مرعیه اجرا وکندویه سمور کورك ومعیتی مأمورلرینه قاقم کورکلر وسائر اتباعنه خلعتلر اکسا اولندقدنصکره مؤخراً ترتیب ضیافت وسفیر مومی‌الیه باب آصفیه دعوت وانواع ساز وسوز ایله اجرا مراسم مهمانوازیه مبادرت اولنوب کذلك خلع فاخره البـاس اولندقدن صکره التنه طوتانمش آت چکیلهرك قوناغنه اعاده اولنمش وصکره قپودان پاشا طرفندن دخی ترسانه بقچه‌سنده برضیافت ترتیب اولنوب جانباز وپرنده‌باز وحقه‌باز سیری وآهنك ساز استماعی ایله اکرام اولندقدن صکره قپودان پاشا طرفندن دخی کذلك برطوتانمش آت اهدا ومؤخراً کتخدا بك ویکیچری اغاسی ودفتردار ورئیس افندیلر

طرفلرندن دخی مناسب محللرده کذلك ضیافتلر ترتیب اولنه‌رق اواخر سنهٔ حالیه‌یه قدر ایلچی ضیافتلری بربرینی تعقیب ایلمشدر .

بوندن اقدم بقیهٔ امتحاندن استحقاقی نمایان اولوبده قلت رؤس حسبیله حصول مطلبلری محلول وقوعنه تأخیر قلنمش اولان طلبهٔ علومك التزام امر مسروریتلری لازمه‌دن ایکن تراکم ایدن رؤسلردن یالکز اوچ بش دانه‌سی انلره ویریلوب اکثریسی مخادیم علمایه تودیع اولندیغندن مومی الیهم مکدر ومغبر اوله‌رق شیخ الاسلام افندیدن اشتکا معرضنده بعض مساویسندن بحثله رکاب همایونه عرضحال تقدیم ایتمشلر ایدی . پادشاه عالمپناه حضرتلری مقتضای شیمهٔ کریمهٔ حضرت ظل اللهیلری اوزره صورت التفاتده تربیه وتنبیه مرادایدوب درعقب طرف شیخ الاسلامی‌یه برعدد وشاق کورك ایله برقطعه خط همایون ارسال بیوردیلر .

* صورت خط همایون *

سماحتلو افندی داعیمز سنی سلام سلامت انجام ملوکانه‌م ایله تکریم وتلطیف ایلدیکمدنصکره خاصةً استفسار خاطریکز ضمننده ذات همایونمه مخصوص اولان کورکلردن سکا بروشاق نافه‌سی ارکان کورکی اهدا وعطیهٔ همایونم اولمق اوزره ارسال اولنمشدر .

وصولنده دوش حمیتکزه پوش وفیمابعد طرف همایونمی دعوات خیریه‌دن فراموش ایتمیوب جناب رب العالمین بولندیغکز مقام فتواده احکام شرعیه‌یی اجرایه مظهریت ایله عامهٔ عبادك طرف همایونمه استجلاب دعوات خیریه‌سنه موفق ودائم ایلیه آمین .

اوتوز قرق سنه قدر ولادت همایون اولمدیغندن خلق مکدر ومحزون اولوب حتی سلطان مصطفی خان ثالث حضرتلرینك کریمهٔ محترمه‌سی هبةالله سلطان تولد ایتدکده فوق العاده شهر آیین وشنکلر ترتیب اولنمشیدی . بوخصوص هرکسه داغ درون اولوب فقط سلطان احمد خان ثالث حضرتلرینك بش عدد شهزادکانی آسوده نشین کوشهٔ عافیت اولمسیله متسلی ایدیلر . لکن عثمان خان ثالث حضرتلرینك اواخر عهد سلطنتلرنده اکبر شهزادکان اولان سلطان محمد وعصر مصطفی خان ثالثده سلطان نعمان ایله سلطان بایزید ومؤخراً مشار الیه سلطان مصطفی حضرتلری وفات ایدرك شهزادکان مشار الیهمدن یالکز سریر آرای سلطنت اولان عبدالحمید خان حضرتلری قالمغله هرکس ذریت پادشاهی ظهورینه درت کوز ایله مترقب ومنتظر اولدیغی معلوم همایونلری اولدیغندن چند ماه مقدم

حمل سلطانی متحقق اولدیغنی قابله‌لر خبر ویردکده درحال سلاطین شیخلرینك وعظ و نصیحت عقیبنده دعایه اهتمام ایلملرینی اخطار وتذکیر ایله ناسه تبشیر ضمننده شیخ‌الاسلام افندیه خطاباً برقطعه خط همایون تصدیر بیورلمش ایدی .

بوائناده شهور معدوده تمام اوله‌رق ولادت همایون تقرب ایتدیکنه وشهریار مشارالیهك ابتداکی ذریتی اولدیغنه مبنی برایدنبرو کمال اشتیاق ایله رجال وکبار خانه‌لرینی واصناف دکانلرینی تزیین ایتمکه ابتدار ایتدکلری حالده ذی‌القعده‌نك طقوزنجی کونی برشهزادهٔ بی‌روح تولد ایتمکین صدر اعظم وشیخ‌الاسلام وسائر بولنمسی معتاد اولان ذوات کرام مابین همایونه کیدوب اجرای رسم تعزیت ایتدکدنصکره خلقه دخی امیدوار اولدقلری مسرتدن محرومیتلری اعلام اولندی .

لکن ایکی آی صکره دیکر ولادت همایون تخمین اولنور ایکن بمنه تعالی ذی‌القعده‌نك یکرمنجی کونی خدیجه سلطان نعمت غیر مترقبه اوله‌رق تولد ایتمکله هرکس فوق‌الغایه ممنون وشادان اوله‌رق یدی کون یدی کیجه فوق‌العاده شهر آیین ترتیب اولندی .

چندماه مقدم کتخدای صدرعالی اولان السید ابراهیم حفظی افندینك عزلنی موجب بعض اطوار وحرکاتی مشهود اولمقدن ناشی ذی‌القعده‌نك طقوزنجی کونی عزل ایله یرینه مدت مدیده کتخدا کتابی خدمتنده بولنمش اولان دفترامینی ابراهیم نظیف افندی بالاستحقاق کتخدای صدر عالی اولمشیدی . لکن مومی‌الیه نظیف افندی ذاتاً علیل‌المزاج اولوب بیچاره‌نك اکثر ایام عمری کیفسزلکله کچه‌رك بوکره دخی برآی قدر کتخدالق ایتدکدنصکره اسیر فراش اولوب ماه ذی‌الحجه‌نك یکرمی اوچنجی کونی وفات ایتمکله یرینه سابقا یکیچری افندیسی اولان مصطفی افندی کتخدای صدر عالی نصب اولندی .

متوفای مومی‌الیه انقره‌لی اولوب هنکام شبابنده درسعادته کله‌رك برمدت بعض رجال وکباره خدمت ایدرك کتخدا کاتبی خلفاسی سلکنه منسلك اولدقدن صکره هر خدمتده ابراز صداقت وهرکسله حسن آمیزش والفت ایدر برذات اولمغله پك چوق خدمتلرده استخدام اولنمشیدی . نهایت تشهد مقداری کتخدالق ایتدکدنصکره عازم دارالسلام اولمشدر .

یکیچری اغاسی اولان مصطفی اغانك ادارهٔ امور اوجاق عامره ده تهاون وتکاسلی مشهود اولدقدن بشقه منصبنده بقاسی ایچون کتخدالغه مستعد اولان وایشه یرایان قول کتخدالرینی برر بهانه ایله اخراج واضراردن خالی اولمامغله اواخر ذی‌الحجه ده عزل ایله یرینه برکون مقدم قول کتخدالغندن عزل ایتدیروب

روم ایلی اشقیاسنی تفتیش بهانه سیله انجیرلی چفتلکنه اخراج ایتمش اولدیغی طورناجی زاده احمد اغا نصب اولندی .

بعض تاریخلرده کیفیت بوقدرجه مذکور اولوب اما بعض مورخینك افاده سنه کوره احمد اغانك عزلی مصطفی اغانك تقدیم ایتمش اولدیغی رشوت ایچون اولوب انجق احمد اغانك طرفدار ومعینلری درعقب ایشه نظام ویرملریله کیجه خفیةً احمد اغا باب آصفیه کتوریلهرك وبهاسی کسیلهرك فرداسی یکیچری اغاسی اولدیغندن تجارت ایکی طرفلی اولدی دیو صدر اعظم حقنده تفوهاته سبب اولوب هنوز یکی الچی کلمشیکن بومثللو تصرفاتك وقوعی ثقیل کورندی حقیقتنی الله تعالی بیلور . لکن هرنه حال ایسه قینارجه مصالحه سی عقیبنده کیجه کوندز نظامات عسکریه یه صرف مقدرت اولنمق فریضهدن ایکن مناصب عسکریه نك مزاده چیقدیغی حوادثی یار واغیار نظرنده برفناشی اولمشدر .

خاصه حکیم باشیسی اولوب اقدمجه استانبول پایه سیله کامروا اولان محمد عارف افندینك عزلنی موجب بعض اطوارندن طولایی عزل اولنوب یرینه مدرسین کرامدن واطبای خاصهدن صبحی زاده عبدالعزیز افندی سر اطبای خاصه نصب اولندی .

* وقایع مصر وشام *

جلد اولده بیان اولندیغی اوزه امرای مصریهدن اولوب روسیه محاربه سی اثناسنده خروج علی السلطان ایتمش اولان بلوت قاپان علی بك اقطار شرقیهیی ضبط ایچون مملوکلرینك سر افرازی اولان ابوالذهب محمد بکی بربیوك اردو ایله کوندروب شام شریفی ضبط ایتدردیکی اثناده عکده بولنان متغلبهدن طاهر عمر دخی علی بکه هوادار اولمشیدی . ابوالذهب ایسه افندیسنك امرینه مخالف اولهرق اردوسیله مصره عودتندن صکره علی بك ایله لدی المحاربه غالب کلمکله علی بك عکهیه کلوب طاهر عمرك اعانه سیله عسکر تجهیز ایدرك مصره عزیمت ایلمش ایسهده لدی المحاربه اخذ ونهایت قتل اولندقده طاهر عمر وخامت انجامی ملاحظه ایله دولت علیه یه عرض انقیاد وبوخصوصده شام والیسنی توسیط ایتدکدن بشقه باب عالی یه دخی عریضه سی کلمکله یوز سکسان سکز سنهسندنبرو ذمتنده اولان بقایایی تأدیه وهرسنه مال مقطوعنی ارسال ایتمسی شرطیله جرائم کذشته سی عفو اولنوب صیدا ایالتی ینه عهده سنده ابقا اولندیغنه دائر کندویه تحریرات ایله مباشر مخصوص کوندرلمشیدی .

(متعاقباً)

متعاقباً ابوالذهب طرفندن برکاشف ایله مصرك ارساليله خزينه‌سی کلدی اختيار اولنان وقت مسعوده خزينهٔ مصريه برمعتاد قديم آلای ايله مهترخانه چاڵنه‌رق باغچه قپوسندن خزينهٔ جليله‌يه نقل اولندی . وبرقاچ سنه‌دنبرو خزينهٔ مصريه آلای کورلمديکندن سنين سابقه‌دن زياده مزين آلای ترتيب اولنمش وسير وتماشاسنه پك چوق خلق بريکمش ايدی . ايشته اوزمان ابوالذهبك وارد اولان معروضاتنده طاهر عمرك مستحق مجازات اولديغندن وبوانقيادی مجرد خوفه‌مبنی اولوب فرصت بولسه ينه طريق عصيانه سلوك ايده جکندن بحث ايدرك کندوسنك عساکرکليه ايله برالشام اوزرينه حرکت ايدوبده انی تأديب وتربيه ايتمك وعلی بکك کندوسنده قالمش اولان اموالنی تحصيل ايلمك امرنده استدعای رخصت ايلديکنه وبروجه بالا ارساليه خزينه سنك وحرمين مرتباتنك ترتيب وارسالنده وخصوصات سائره ده کندوسنك رونما اولان حسن خدمتی حسبيله نظر دولتده مقبل ومقبول اولديغنه مبنی استدعاسنه مساعده اولنمق لازم کلمشدر .

بناءً عليه ابوالذهب يوز سکسان طقوز سنه سنده التمش بيك عسکرله مصردن ملوکانه ومتعظمانه حرکت ايليوب ابتدا يافه يی قرق‌الی کون قدر حصر وتضييق ايتدکدن صکره عنوةً استيلا ايتدکده وضيع وشريف وصغير وکبير ديميوب اهاليسنی قتل عام ايتمشدر .

کيفيت طاهر عمرك معلومی اولدقده تلاشه دوشوب اولوقت بيروتده بولنان جبل دروز حاکمی امير يوسفدن لدی‌الاستمداد امير يوسف مشايخ وکبار مملکتی جمع ايله مجلس مشورت عقد ايتدکلرنده ابوالذهبك صيت سطوتی اولحوالی اهاليسنی کافةً دوچار دهشت وخشيت ايتمش اولديغندن اعانه‌يه جسارت ايده‌ميوب طاهر عمره اعتذار ايلديلر . طاهر عمر امير يوسفدن مأيوس اوليجق اموال وعياليله عکه‌دن چيقوب صيدا نواحيسنه فرار واندە دخی طوره ميوب عنزه عربانه التجا ايلمشدر .

ابوالذهب عکه حواليسنه کلدکده هرکس خوفه دوچار اولوب حتی بيروتدن بعض بيوك خاندانلر ترك ديار ايتمش وامير يوسف ابوالذهبه هدايا تقديميله تحصيل امان واطمينان ايلمش ايدی . طاهر عمر طرفندن صيدا متسلمی بولنان دکرلی احمد اغا دخی ابوالذهبه نياز نامه ارسال ايله عرض انقياد ايتديکندن ابوالذهب طرفندن تأمين اولنمش وبنی متوال مشايخی دخی واروب ملاقات ايتدکلرنده ابوالذهب طرفندن مظهر اکرام والتفات اولمشلر ايدی . ابوالذهبك

بو وجهله مظفریتی خبری مصره واصل اولدقده اوچ کون اوچ کیجه شنلك ایدلمشدر .

وابو الذهب کیفیتی درسعاته تحریر ایله مصر وشام تولیتنی استدعا ایتمکین سکسان طقوز سنه‌سی جمادی الاولاسی اوائلنده عهده‌سنه رتبهٔ وزارتله تأبیدا مصر ایالتی توجیه اولنوب سمور کورك وشمشیر احسان اولنه‌رق قپوجیلر کتخداسی چرکس محمد بك ایله کوندرلمشیدی . لکن ابوالذهب عکه‌یه وصولنده ایکی اوچ کون صکره یعنی سنهٔ مرقومه‌ربیع الآخره‌سنك سکزنده وفات‌ایتمش بولندیغندن بالطبع توجیه امرلری کیرو النمق لازم کلمش ایدی . فقط کندوسنك استدعاسنه طرف دولت علیه‌دن مساعده اولنه‌جغی خبری عکه‌یه دخولی کون کندویه واصل اولدقده پك زیاده ممنون ومفتخر اولوب امرا وضابطانی جمعله کندولرینه دیار شامیه‌ده مناصب توجیه ایده‌جکنی تبشیر سیاقنده اعلان حال ایتمشیدی .

مصرلولر ایسه ایفای مصالحتدن صکره مصره عودت آرزوسنده اولوب برمنوال محرر برالشام تماما قبضهٔ تسخیره کیردکده جمله‌سی آرزوی وطن ایله عودت امید واملنه دوشمشلر ایکن ابوالذهبك نیتی اقطار شامیه‌ده دور ودراز مکث وقرار اولدیغنی تفطن ایتملریله بوافاده سندن ممنون اولهجق یرده متألم ومکدر اولهرق هربری چادرینه کلوب فکر مطالعه‌یه طالمش اولدقلری مرویدر . بوحالده ابوالذهبك وفاتی وقوعنه مبنی عساکرمصریه پریشان وسرکردان اولهرق مصره عودت ایتمشلر ایسه‌ده دور ودراز غربت دیارنده اکلنمك اندیشه‌سندن وارسته اولملریله ممنوناً مصره کلدکلرینی مصر مورخلرندن بعضیلری ینه کندولرندن روایت ایتمشدر .

ابو الذهبك ممالکی ایچنده متحیز وسر آمدلری ابراهیم بکله‌مراد بك‌اویوب‌مصردن خروجنده‌ابراهیم بکی‌یرینه‌وکیل نصب‌ایلمش‌ومراد بکی برابر المش ایدی . وفاتنده مصراردوسنه پك زیاده حیرت‌واختلال عارض‌اوله یازمش ایکن مراد بك‌جمله‌سنه نفوذینی اجرا ایدرك اردو ایله برابر ابوالذهبك نعشنی دخی الوب عودت برله مصرده دفن ایتمشلردر . اندنصکره ابوالذهب یرینه ابراهیم‌بك شیخ‌البلد اولوب زیرده تفصیل اولنه‌جغی وجهله سائر اقران وامثالی اکا انقیاد ایتمشلردر .

تاریخ جبرتیده دیرکه ابوالذهب یافه اهالیسنه بوغدری ایتمامش اولیدی حسناتی سیئاتنه غالب ایدی اما بعض عرب مورخلری ابوالذهب دیار شامیه‌یی تماماً ضبط ایتدکدنصکره علی بك کبی دولته عصیان ایتمك نیتنده ایدی . لکن عنایت الهیه بوعزمنه مساعد اولمدی دیو تصریح ایتمشلردر .

بزجه بوراسی مجهول اولوب * لایعلم مافی‌القلوب الاعلام الغیوب * دیو قطع کلام ایلرز لکن برمنوال محرر عساکر مصریه‌نك وطن آرزوسیله کوزلری ارقه‌ده اولدیغنه نظراً اکر ابو الذهب علی بك کبی عصیان ایتمش اولیدی اودخی علی بکك یولنه کتمك لازم کلوردی . زیرا مصرلو لرده حب وطن افراط اوزره اولوب عساکر مصریه ترك عسکری کبی مدت مدیده کربت غربته تحمل ایده‌میه‌جکلری احوال سابقه‌لرندن مستدلدر .

اقطار مصریه اکرچه عالمك اك منبت ومحصولدار محلی ایسه‌ده دیار شام ورومه نسبتله پکده اوقدر حرص وانهماك ایده‌جك اراضیٔ لطیفه اولمدیغندن عساکر مصریه‌نك مصره بودرجه‌لرده حب وخواهشلرندن تعجب اولنور . زیرا خطهٔ مصریه بحر سفیددن اصوانه قدر ایکی طاغ اراسنده براوزون وادی اولوب ذاتاً قوملق وچولدن عبارت اولدیغی حالده نیلك جریانی حسبیله کرهٔ ارضك اك منبت یردر . فقط انباته صالح اولان کندی طپراقی اولمیوب بوفیض وبرکت نیلك کتوردیکی چامورده در . بناءً علیه اراضیٔ مصریه سنه بسنه یوکسلمکده در شویله‌که یاوز سلطان‌سلیمك مصری فتح ایتدیکی وقتدنبرو مقیاس نیله نظراولندیغی حالده مصر اراضیسی پك چوق ارتفاع کسب ایتمشدر . بو حاله نظراً فی‌الاصل مصرك اراضیسی فیضان نیل ایله تراکم ایدن چاموردن حاصل اولمش وبرقاچ بیك سنه مقدم مصر قاهره‌نك اولدیغی محله قدر دکز کلورمش دیو حکم اولنه‌بیلور . وکرهٔ ارض اوزرنده‌کی آثار قدیمه‌نك اك زیاده یاشلوسی اولان اهرامارك طاشلری نیلك جانب شرقیسنده‌کی طاغلردن قطع ونقل اولنمش اولدیغی مثبت اولوب بویله چند ساعتلك مسافه‌دن اوقدر بیوك طاشلرك اوته طرفنه کچوریله‌رك اهرامارك اولدیغی موقعه نقل اولنمسی عقلاً بعید کورینور لکن بوراده دکز اولدیغی حالده بحراً نقلی فن‌جر اثقال ایله ممکن اولور . اشته بونك کبی آثاره امعان نظر اولندیغی حالده مصرك اراضیٔ سفلیه‌سی یعنی آق‌دکزله مصرارا سنده‌کی اراضی قرون عدیده ومدت مدیده‌ظرفنده فیضان نیلدن بریکن چامورله حاصل اولمش ایدوکی معلوم اولور . بوصورتده اقطار مصریه دیار سائره کبی طبیعی منبت اولمیوب انجق نیلك براقدیغی چامور ه هرنه اکیلورسه بتر ونقدر املك صرف اولنورسه اولقدر زیاده محصول الینور . واهالیسی دخی زحمت ومشقته زیاده متحمل اولوب کیجه کوندوز چالشدقدن بشقه شدت شتا اولمیوب یاز وقیش معطل قالمیه‌رق زراعت ایله اوغراشورلر . بناءً علیه اهالیٔ سائره‌یه نسبتله وقت سعی وورزشلری ایکی قات اولمش اولور . بوصورتده محصولات ارضیه‌سی هر یردن زیاده اولمغه قابل

برمملکتدر . لکن باغ بغچه‌لرنده ویشلیکلرنده دیار رومك چنزاری کبی طبیعی لطافت وطراوت اولیوب بغچه‌لری طوز وطپراغه دوشمش زمرد کبی غبار آلود کورینور . ومواقع سائره‌ده فصولك الك اعلامی اولان بهار موسمنده بادسموم اسوب جای کریز بولمق مشکل اولور . بناءً علیه دیار بهشت آثار رومك طراوت ولطافتنی کورمش وبوغاز ایچنك مسیره لرینه الشمش اولان کیمسه حقنده مصرده توطن مشکل کبی کورینور ایکن مصره مألوف اولنلرده بالعکس حب وطن زیاده اولوب هرنه طرفه کیتسه‌لر آرزوی وطن ایله کوزلری ارقه‌لرنده قالدیغی مجرباتدندر . بناءً علیه عساکر مصریه‌یی دیار اخرایه سوق ایدوب مدت مدیده طولاشدیرمق دشوار اوله‌یور . اشته علی بکك اضمحلالنه سبب بوماده اولدیغی بالاده بیان اولنمشیدی . بوقبیلدن اوله‌رق ابوالذهب برالشامی ضبط ایتمشیکن وفاتنده عساکر مصریه پریشان ومخذول اولدقلری حالده عودت ایتدکلرنده مکدر ومحزون اوله جقلری لازم ایکن پك زیاده ممنونیتله مصره عودت ایتمشلردر . بونك سرطبیعیسی بووجهله لایح خاطر فاتر اولورکه بوعالمده الذ لذائذ نفسانیه لذت جماع ایله حلاوت حکومت اولوب بوایکیسی دخی مصرده افراط اوزره‌در . زیرا منطقهٔ حاره‌ده قوهٔ شهوانیه محال سائره‌یه نسبتله زیاده اولوب خصوصیله اراضیٔ مصریه ده بوحالت افراط اوزره اولدیغی مجربدر . حکومت دخی هریردن زیاده اوراده حکمنی اجرا ایدوب صحیحاً حکومت قاهره تعبیری موافق نفس الامردر . چونکه فراعنه‌نك انقراضندن برو حکومت مصریه برمنوال مشروح الدن اله کزوب دائما اقوام اجنبیه‌دن برقومك حکومت قاهره‌سی تحتنده بولنه‌رق اصل اهالی رعیته مألوف اولوب مقهوریت ومحکومیت کندولرینه طبیعت ثانیه اولمشدر . بناءً علیه ارکان ومتعلقات حکومت اولنلر استدکلری کبی اهالیی قهر وتذلیل ایله اعمال واستخدام ایده کلمشلردر . ظن عاجزانه‌مه کوره بوایکی سببدن امراوعساکر مصریه هرنه‌یه کیتسه‌لر طبیعی مصری آرزوایده کلمشلردر . بزمانحن فیهمزه کلهلم .

طاهر عمر ابوالذهبك وفاتنی طویدیغی آنده عکه‌یه کلوب کافی السابق اولحوالیی ضبط ایلدی . وکندوسنك قورقوسی ابوالذهبدن اولوب شمدی کندوسنك جهت احترازی قالمدیغندن اولکیدن زیاده شقاوت وعصیان یولنه کیتمکله اشبو (١٨٩) سنه‌سی خلالنده ترتیب مجازاتی قپودان دریا جزائرلی غازی حسن پاشایه حواله وبراً دخی شام والیسی عظم زاده محمد پاشا وعهده‌سنه بروجه الحاق صیدا ایالتی توجیه بیوریلان ابراهیم پاشا زاده ادنه والیسی وزیر محمد پاشا وانشاء الله بعد الاستخلاص عکه محافظی اولمق اوزره روم ایلی بکلر بکیلکی

پایه‌سیله سواحل شامیه محافظی نصب وتعیین بیورلمش اولان جزار احمد پاشا وقدس شریف متصرفی میر میراندن ابراهیم پاشا قپودان پاشا معیتنه مأمور اولهرق براً وبحراً طاهر عمرك اوزرینه حرکتله ازاله واستیصالی فرمان بیورلمشیدی .

قپودان پاشا دونمای همایون ایله ابتدا یافه‌یه واردقده طاهر عمره بیورلدی کریر ایدوب تعهد سابقی وجهله ذمت میریه‌سنی تأدیه ایتدیکی حالده صیدا ایالتی عهده سنده ابقا اولنه جغنی انها ایتمکله طاهر عمر اوغلارینی وخواص خدام واتباعنی جمعله مجلس مشورت عقد ایتدکده بعضیسی مال ویروب قورتلمق و بعضیسی جواب ویروب طیانمق طرفلرینی ترجیح ایله اختلاف آرا وقوع بولمغین طاهر عمر طرفندن صیدا متسلمی اولان دکزلی احمد اغا دیمشکه بزه جنی سلامت امر سلطانی یه اطاعتدر . همان براز اقچه ایله قپودان پاشایی ارضا ایدوبده جنك وجدال داعیه سندن خلاص اولملیز . طاهر عمر دخی بورأیی یکنوب رأی صواب بودر . وبنده اختیار اولدم ارتق جنك وجدال ایله اوغراشه جق وطاغلرده طولاشه جق وقتم قالمدی خیرلوسی اطاعت پادشاهیده وفات ایتمکدر دیدکدن صکره غایت منظوری وهرخصوصده مؤتمن ومستشاری اولان نصارادن ابراهیم الصباغ که کرك طاهر عمرك وکرك اولاد وعیالنك ایراد ومصرفی انك النده ایدی اکا متوجه اولوب ابراهیم بزه‌براز آقچه تدارك ایت که دولتك خاطرینی خوش ایده لمده غوغادن خلاص اوله‌لم دیدکده صباغ بقایای اموال میریه‌یه وفا ایده‌جك قدر آقچه‌مز یوقدر بالفرض اولوبده ویرمش اولسه‌ق بنه دولت قناعت ایتمز وبزم یقه‌مزی براقمز دیجك دکزلی احمد اغا اعادهٔ کلام ایدوب سن بکا شمدی برقاچ یوز کیسه آقچه بولیویر بن کیدوب حسن پاشایه ویره‌یم البته انی اقناع وارجاع ایدرم واوزریمزدن بوعصیان لکه‌سی دخی مرتفع اولمش اولور باق ابرام بویله بیلملیسین که دولتك قلیجی طویل وامدادی جزیلدر دیمسنه مقابلهً ابراهیم صباغ طاهر عمرده مال یوقدر اولان باروت وعسکر دیوب دیواندن چیقمش ومصلحت بوحال اوزره قالمش اولغین دکزلی ذاتا کوجندکدن بشقه کورمشکه بونلر مستغرق بحر غرور اولوب عواقب اموری تفکرله فلاح بوله جقلری یوق همان اورادن قالقوب قلعه رجارنده محافظ بولنان مغربیلره افادهٔ حال ایلمش شویله که طاهر عمرك واولادینك نیتلری عسکر سلطانی ایله محاربه‌در بزلر ایسه اهل اسلامز سلطان المسلمینه اطاعت جمله‌مزه واجبدر ودولته عصیان ایتمك برمسلمه جائز دکلدر

دیوب مغربیلر دکزلیدن بوسوزی ایشتدکلرنده تصدیق وتصویب ایدرك عساکر پادشاهیه قارشو قورشون اتمامق اوزره قرار ویرمشلر .

بروطرفده قپودان پاشا کوندرمش اولدیغی تحریراتك جوابنه منتظر اولوب ارهسی اوزامسندن طاهر عمرك مسند شقاوتده ثباتنی جزم ایتدیکندن وبعض روایتلره کوره کیزلوجه دکزلی ایله بالمخابره وقوع حاله واقف اولدیغندن هرنه حال ایسه صیدا حوالیسنك ضبط ورطنی ادنه والیسی سالف الذکر محمد پاشایه حواله وتسلیم وبراً مأمور اولان سالف الذکر پاشالره برآن اقدم حرکت ایتملری ضمنده بیورلدیلر تحریر ایتدکدن صکره کندوسی دونمای همایون ایله عکه پیشکاهنه کلدکده براً مأمور اولنلردن هنوز برحرکت وقوعبولمامشیدی .

تکرار طاهر عمره اطاعت ایتمسی ایچون امر کوندردکده قطعیا رد ایله جواب ویردکلرندن قپودان پاشا دونمایله عکه قلعه سنی دوکمکه باشلایجق طاهر عمر برجلرده اولان مغربیلره دونمایه طوپ آتملرینی امر ایلمش ایسهده بز پادشاهه عاصی اولهمیز دیو جواب ویرملریله طاهر عمر مصلحتك فنالشدیغنی درك ایدرك همان فراره قرار ویروب شهر قپوسندن چیقارکن مغربیلردن بری وعلی روایة مرقوم دکزلی احمد اغا ارقهسندن قورشون ایله اوردقده طاهر عمر اوراده مقتول اولمشدر . اوغللری عساکر وذخائر جابی ضمننده خارجده بولنوب بوخبری ایشتدکلری انده اطرافه فرار ایلمشلردر .

قپودان پاشا درحال عسکرله قرهیه چیقوب عکهیی ضبط ایله طاهر عمرك اموال واشیاسنی اخذ وقبضه مباشرت ایلدی .

ابراهیم صباغ دخی طوتیلوب قپودان پاشا حضورینه کتورلدکده دوچار شکنجه اولوب کرك کندوسنك وکرك کندوسنده طاهر عمرك موجود اولان اموالی اخذ اولندقدنصکره قتل اولنمشدر .

طاهر عمردن قالوبده بوکره قپودان پاشانك ضبط ایتدیکی اموال انواع تحف وذی قیم اشیادن بشقه سکسان ایکیبیك کیسه آقچه نقد ایدی دیو بعض مورخلر تصریح ایتمشلردر . سبحان الله بوقدر مال ومنال وار ایکن ودکز لینك استدیکی بونك عشر معشاری دکل ایکن مرقوم ابراهیم خست ایدوب هم کندوسنی بلایه اوغراتدی وهمده ولی نعمتی اولان خاندان زید انك احسانه سبب اولدی .

بعده عظم زاده محمد پاشا وسائری دخی عکهیه کلدکلرنده ایشی بتمش بولدیلر . بوندن صکره قپودان پاشا طاهر عمرك اوغللرینه بیورلدی کوندروب عکهیه دعوت برله کندولرینه امنیت ویرمش وپدرلری یرنده انلری استخدام ایده جکنی

وعد ایلمش ایدی . شیخ علی ظاهر اصلا اصغا ایتیوب بولندیغی یرده عسکر جمعه مشغول اولدی باقی برادرلری شیخ عثمان وسعید واحمد وصالح قپودان پاشا حضورینه کلدکلرنده چونکه کندولرینه بیورلدی واردقده شیخ سعیدك دولت علیه عقده فنا لقردیلر سویلمش اولدیغی قپودان پاشانك معلومی اولمغین انی قتل واعدام ایدوب سائرلرینه اکرام واحترام ایدرك دونمده توقیف ایلدی .

شمعدانی زاده وانوری تاریخلرنده منوال مشروح اوزره مسطوردر . اما طاهر عمرك بعض اعقابندن روایت اولندیغنه وعربی تاریخلردن بعضیلرینك بیانینه کوره طاهر عمرك شام والیسی عثمان پاشا ایله بینلرنده تحدث ایدن منازعه دن ناشی انجامکار عصیان ایتمکله براً وبحراً اوزرینه عسکر سوق اولندقده عکه قلعه سنده تحصن ایتدیکی اثناده التی یدی نفر اولادینك الك بیوکلری شیخ عثمان ایله علی ظاهر وشیخ احمد ظاهر برر ناحیه ده حکومت ایدرلرایمش طاهر عمرك یانده بولنان دکزلی نام سرکردهسی قپودان پاشا برتقریبله خفیةً جلب واماله ایتمش اولمغله سرکردهٔ مرقوم طاهر عمرك اوزرینه قلعه درونده ایکن برجدن برقورشون انداختیله قتل واعدام ایلدکده قلعه ضبط اولنوب سالف الذکر علی ظاهر بوقضیه دن خبردار اولدقده عکه‌یی تکرار الق ایچون بولندیغی یردن عسکر جمع وتدارکنه مباشرت ایلمشدر .

قپودان پاشا برمنوال محرر عکه‌یه داخل اولدقده امیر یوسف تقدیم هدایا ایله عرض انقیاد ومتقدما طاهر عمرله بینلرنده وقت وقت منازعه‌لر وقوعیله دولت علیه‌یه خیرخواه بولندیغنی یاد ایتمکله حسن پاشا کندوسنه محبت ایلمشیدی .

اشبو سکسان طقوز سنه‌سی اواخرنده صیدا ایاتی سالف الذکر محمد پاشا عهده سندن صرفله جزار احمد پاشا عهده سنه توجیه ومتعاقباً رتبهٔ وزارت دخی احسان بیورلمشدر . انحق اول حوالینك کافهٔ خصوصاتی قپودان پاشایه محول ایکن بوعزل ونصب کندوسنك علمی لاحق اولمقسزین طوغریدن طوغری یه درسعادتدن اجرا ایدلمش اولدیغی جهتله پك زیاده جانی صیقلمشدر .

قپودان پاشا سالف الذکر شیخ عثمانی باباسنك یرینه شیخ البلد نامیله عکه ده براقش وشیخ احمد ایله دیکر کچوك برادرلرینی دونمای همایونده توقیف ایله درسعادته عودتنده برابر کتورمشدر . برسنه صکره شیخ عثمان دخی عکه دن درسعادته جلب اولنوب حاصلاتیله برادرلرینی اداره ایتمك شرطیله عهده سنه خداوندکار سنجاغی توجیه اولنوب وفاتنه قدر منصب مذکورده ابقا اولنمشدر .

مومی الیه احمد ظاهرك اوغلی اولوب وقتمزده مشاهیر شعرادن وترجمه اوطه سی خلفاسندن بولنان یوسف خالص افندی حالا حیاتده در .
سابقا دارالسعاده اغاسی کاتبی اولان سلیمان افندی وکیل عثمان پاشانك قپوکتخداسی اولوب مقدما انك سوقیله عثمان پاشا طاهر عمرك ازاله سنه مأمور قلنه رق کندوسنه خزینهٔ جلیله دن کایتلو آقچه اعطا اولنمش ایدی . عثمان پاشا ایسه بو ایشك عهده سندن کله میوب بوقدر آقچه تلف اولدقدن بشقه طاهر عمرك ازدیاد طغیانه باعث اولدیغندن وزارتی رفع ایله مغنیسایه نفی ایدلمشیدی . بوکا سلیمان افندی سبب اولوب بوجنجه سنه بعض اطوار نابجاسی دخی منضم اوله رق خلال ذی الحجه ده نفی اولنمشدر .

(وقایع سنه ۱۱۹۰)

* لوند عسکرینك الغاسی *

دولت علیه نك لوند نامیله باشلرینه بیوك قالپاقلر کیدیر بر جنس عسکری اولوب بعضاً وزرا قپولرنده استخدام اولنورلردی .
جلد اولك فصل سابعنده بیان اولندیغی اوزره لوندلر فی الاصل تیمارلو عساکر بحریه ایکن امور بحریه نك اختلالندن صکره بونلر بر اوجاق شکلنه قونمشلر ایسه ده تحت انضباطه النه مدقلرندن اناطولی ایچنه یاییلوب سرسری کشت وکذار وخلقی اضرار ایتمکده ایدیلر . ایام محاربه ده طشره لرك احوالنه لایقیله باقیله مدیغندن بر چوق اشرا بونلره قاریشوب اناطولیی تخریب ایدر اولدقلرندن کچن سنه اناطولی مفتشی تعیین اولنان قونیه والیسی قویوجی سلیمان پاشا اول حوالیی طولاشه رق لوند اشقیاسنك تأدیب وتربیه سنه اقدام ایتمکله شقاوتك براز ارقه سی کسدیریلور کبی اولمشیدی . سنهٔ مرقومه اواخرنده سلیمان پاشا اجل موعودیله عازم دار بقا اولدقده اشقیا میدان اله رق ینه فقرایی رنجیده ایتمکه باشلادقلرندن ولات وحکام بوندن بویله لوند عسکری قوللانمیوب موجود اولنلرك دخی تبدیل جامه ایتملری ولوندلك نامی قالقه رق بر بشقه اسم ایله یاد اولنملری ایچون اشبو طقسان سنه سی اوائلنده اناطولینك هرطرفنه مخصوص مباشرلر ایله اوامر علیه کوندرلدی . وبو وجهله لوند اوجاغی الغا ایدیلوب هرطرفده لوندلر اوزرلرینه هجوم واقتحام ایله قتل عام اولنه رق شقاوتك اوکی کسدیرلدی .
وقعه نویس عاصم افندی دیرکه سلفده اناطولیده چند دفعه جلالی طائفه سی سرنمای ساحهٔ ظهور واقطار واقطانده شرر پاش شر وشور اولوب جمله دن اشد

وازیدی سلطان احمد خان اول زمانـنـده ظهور ایدن طـائفه ایدی که مرحوم قویوجی مراد پاشانك سیف سطوتیله مندفع وعرق شقاوتلری منقطع اولمشیدی . ایشته مرحوم سلطان عبدالحمید خان ولی دورنده رفع لوای طغیـان ایدن لوند اشقیاشی ذکر اولنـان جلالیاندن اعداد وعده وعتـاد جهتیـله افزون وجلادت وصرامت وصولتـلری حوصلهٔ تصدیقدن بیرون ایدی . فی الاصـل لوند باش انامی اولوب اول ورطه دن برتقریبله تخلیص جان ایلدکدنصکره وزرا قپولرنده دلی باشیاقله دائر اولان دیو هیبت رسـتم صلابت قره‌جه بطـال اغا لسـانندن مسموعم اولمشدرکه لوندلکمز وقت عباد و بلاده ایصال ایلدیکمز خسارت حددن خارج اولوب بالآخره ازاله واعدامز مقتضی اولمغله حقمزده کرچه طرف‌طرف اوامر علیه صـادر اولوب لکن یوز بیکدن ازید وجمله‌مز اولوم اری قلج ارتمی وقتل و نهب غارتله ولوله ساز عالم وعالمیـان اولوب وهر بر نفریمز یوز سواری یه ات صـالوب طـابورلرینی پریشـان ایلمش وقلوب جهـانی خوف وخشیتی قاپلامش بر طـائفه اولدیغمزدن ناشی قطعـا وزرا ومیر میران وامرا میزان اعتبارمزده سـنجیده اولمیوب وفی الحقیقه طرفلرینه اوامر علیـه وارد اولان وزرا ومیر میران وامرا کتم واخفاء مأموریتدن غیری طریق اسلم بولمامشـلر ایدی . مکر قضیه صورت ظاهره منافی ایمش عبدالحمید خان حضرتلرینك عسکر معنویسی وارایمش . اول اثناده قرق بیك قدر لوند ایله سیواس ایالتنده یاقوب یقوب تالان وتارمار ایدرك کشت وکذار ایتمکده ایکن برکیجه بیتوتت ایتدیکمز قریه‌یه لوندلره نفیر عام کلش سیواس وتوقاد وسـائر اول حوالی اهالیسی بالجمله طابورلرمش دیو برحوادث شـایع اولمغله علی الصباح بالجمله سوار اولمق اوزره انارمزی احضاره ابتدار ایلدیکمزده نه کوردك که مجموعنك کوزلری کور اولمش وایاقلرنده تاب وتوان قالمیوب لرزان اولمقده درلر . بوحالتی مشـاهده‌یه مقارن درونلرمزه وصف وتعریفدن خارج برخوف وخشیت طاری اولدیکه برلحظه اقامته مجالمز اولمیوب همان پیـاده‌جه وکیمی اول کور حیوانلره سـوار اوله‌رق مجنون کبی سرسم وسرسری جبال وبیابانه پریشان وکویاکه هر بریمزك اردنده بیك دالقلیچ مسـلط اولمش کبی خائف وهراسـان اوله‌رق کریزان اولمغله مبادرتمزده کویلیلروتارلاده اکینجیلر وچفتجیلر مقوله‌سی تفنك قونداغی وطاش ودکنك ونسوانلر سـپورکه صاپلریله بزلری یقوب سوبسـو اعدام ایلدیلر . برازده قدرت مقاومت شویله طورسون اقدامزدن قوت تماسك مسلوب اولوب نقل خطوه‌یه دخی مجال محـال اولدی حتی بنم اون یدی یرمده زخم اولمغـله

سورینه‌رك بر سنكستانده بر مغاره‌یه دوشوب چندروز قالدقدن صكره اولطرفده اولان قریه اهالیسندن برعجوز اول مغاره اوكندن كچرایكن ناله‌می كوش ایلمكله كیروب حاله مرحمت وهزار محنتله اوجكزینه نقل وضمانلقده اخفا و یاره‌لریمه تیمار ایدوب بعدالافاقه برتقریبله تخلیص جان ایلدم والحاصل یوز بیكدن متجاوز لوندطائفه‌سنك هرطرفده ازاله واعدامله‌ری برگونه اولوب برآی‌ظرفنده جمله‌سی محو ومضمحل اولدی دیو یمین مؤكد ایله توثیق كلام ایلیه‌رك بو حقیره نقل ایلدی . ایشته نفس پادشاهی دیدكاری بونفسدركه برنفس ایله یوز بیكدن ازید اشقیانك راكب ومركوبلرینك كوزلرینی كور ودیزلرینی طوتمز ایلیه رحمة الله علیه . انتهی .

لوند طائفه‌سنك اون التی بیك نفردن عبارت ایدوكی بعض تواریخده مصرحدر واكرچه بعضا خارجدن نیجه اشقیانك التحاقیله متزاید اولمله‌ری محتمل ایسه‌ده هرحالده عاصم افندینك یوز بیكدن زیاده دیمسی پك مبالغه‌لو كورینور . بطال اغانك سوزی ایسه شایان اعتبار دكلدر . اوزمان دولتجه برطرفه سوق اولنان عساكرك مقداری بیله صحتی اوزره بیلنمز ایكن برلوند اغاسی اطرافه منتشر اولان لوند اشقیاسنك صایسنی نصل تحقیق ایده‌بیلور .

هرنه حال ایسه لوندلراستیصال اولندقده بقیة السیوفكه جانندن بزمش وجهاندن اوصانمش غایت دلیر وبهادر وجندیلكده ماهر برطاقم قپوسزلر شام دیارینه دوشدكلرنده جزارك یانه التجا ایتمشلر ایدیكه مشاهیر رؤسالری بیوك عبد الله واوزون‌علی واوزون ابراهیم وخلیل بك ایدی . جمله‌سی عساكر وتوابعی ایله جزاره قپولنمشلردر .

بو اوجاقدن قیصریه‌لی علی اغا نامنده بر رئیس اولوب مرقوم بیوك عبد الله ایله بینلرنده عداوت اولدیغندن جزارك یانه كله‌مدیكی جهتله اودخی اوچیوز نفر سواریسیله شام والیسی عظم زاده محمد پاشا یانده قرار قلمشیدی .

الحاصل لوندلرك اك كزیده‌لری عكده مجتمع اوله‌رق جزارك قوتی بردن بره تزاید وترقی بولمشیدی .

بر وجه بالا طاهر عمرك اعدامندن صكره اوغلی علی ظاهر سالك طریق عصیان اولمغله انك ترتیب جزاسی دخی قپودان پاشایه حواله اولنمش ایدوكندن بوسنه دخی قپودان پاشا دونمای همایون ایله اولطرفه كیدوب انجق علی ظاهر ساحلده اولمدیغی جهتله قپودان پاشا جزار ایله شام والیسی عظم زاده محمدپاشایه بیورلدیلر تحریر ایله هرطرفدن اوزرینه هجوم قوللری ترتیب ایتدیرمشیدی . مقدم

ومؤخر جزارك عسكريله شيخ علی ظاهر بيننده محاربات شديده وقوعه كلوب علی ظاهر مغلوب اوله كائش ايسه‌ده اخذ وكرفتی قابل اوله‌ميوب بودخی شام واليسی محمد پاشانك اغماض ومسامحه‌سندن نشئت ايديور ديو جزار پاشا طرفندن محمد پاشا اتهام اولنمغله محمد پاشا بروجه بالا كندوسنه قبولنمش اولان سالف‌الذكر لوند اغاسی قيصريه‌لی علی اغا محمد پاشانك محرمانه تعليماتی اوزرينه علی ظاهره مكتوب يازوب اكر قبول ايدرسه‌ك جزارك عسكريله محاربه ايتمك اوزره يانكه كله‌يم ديو اشعار ايدوب علی اغا ايله جزار پاشانك معيتنده اولان بيوك عبدالله اغا بيننده عداوت اولديغی معلوم اولديغندن علی ظاهر بو اشعاره اينانوب مع الممنونيه قبول ايتمش اولديغندن علی اغا بروجه مقاوله كندو عسكريله علی ظاهرك يانه كلدكده فرصتی فوت ايتميوب همان علی ظاهری قتل ايتمكين جزارك انهاسيله محمد پاشا حقنده عارض اولان شبهه زائل اولدقدن بشقه نزد دولتده بيوك شان واعتماد قازانمشدر .

ابشته بوكره خاندان زيدان بتون بتون محو اولوب كيتمش ومتصرف اولدقلری اموال واملاكی جزار پاشا ضبط ايتمشدر .

جزار پاشا صيدا واليسی اولمق حسبيله مقدما بيروتك ضبطی ايچون بروجه بالا كندوسنه قبولنمش اولان لوندلری كوندروب اميريوسف بونی لدی الاسماع محافظه اله ضمننده كچه‌جكاری يول اوزرينه برمقدار عسكر كوندروب لوندلر ايسه انلره غلبه ايدرك جمله‌سنی قليجدن كچورمشلر ايدی .

امير يوسف قپودان پاشايه عريضه ارسال ايله جزار پاشا بلادمزی نهب وغارت ايديور بونك سبی مجرد مال ميریی ذات دولتكزه ويرديكمزدر ديو شكايت ايلمكله قپودان پاشا ايسه بروجه بالا كندوسنك معرفتی منضم اولمقسزين جزارك صيدا واليسی نصب اولنمسندن طولايی دلكير اولمش ايدوكندن بونك اوزرينه پك زياده غضبه كله‌رك درحال بر سفينه‌يه راكباً صيدا اسكله‌سنه كلوب قره‌يه چيقمغله جزار كلوب تقبيل دست ودامن رسمنی اجرا ايچون سكرتدكده قپودان پاشا اظهار عنف وشدت ايله اندن السلكديكی اثناده خنجری طوقونه‌رق جزارك بوزی براز ياره‌لنمش اولديغی مرويدر . بونك اوزرينه جزار پاشا بوغوغايه سبب درزيلر اولدی بن اول طرفه بر مقدار عسكر كوندرمشيدم درزيلر چيقوب محافظت ايلمكله عساكر بيننده اويله بر اويغونسزلق اولمش بونده بنم جرمم يوقدر ديو اعتذار ايتمش ايسه‌ده قپودان پاشا جزار حقنده اضمار غيظ وكين ايتمشيدی .

اندن سكره قپودان پاشا بيروته كلوب امير يوسفدن بقايای اموال ميريه‌يی مطالبه ايتدكده درحال ادا ايتمكله اولكيدن زياده خوشنود قالوب جبل حكومتنی وبيروتی

عهده سنده ابقا ایلدی وصیدا والیسنه یالکز معتاد اولان اموال میریه یی ویروب سائر وجهله مداخله ایتمامسی ایچون امر ویردی .

بعده عکه یه کلوب سالف الذکر دکزلی احمد اغایی قتل ایتدی . عرب مورخلرندن بعضیلری دکزلی مظهر مکافات اولمق لازم ایکن خلاف عدل وحقانیت اوله رق حسن پاشا انی قتل ایتدی دیو اعتراض ایدرلر . قتلنك سبب صحیحی بزجه مجهول اولوب هرنه حال ایسه عکه نك سهولتله تسخیرینه سبب اولمسی کندو حقنده قاعدة مکافات واکرام اولنمسی موجب ایکن هرنه سببه مبنی ایسه قتلی قپودان پاشانك جریدهٔ اوصافنده برنقطهٔ سیاه اشتباه براقمشدر .

بروجه سابق قپودان پاشانك امری اوزرینه جزارك بیروت وجبل لبنانه مداخله ایتمامسی لازم کلور ایکن قپودان پاشا هنوز عکه دن حرکت ایتمدن جزار پاشا امیر یوسفی تضییق ایتمکه باشلادیغندن قپودان پاشا بتون بتون اکا عداوت ایدوب انی صیدادن عزل وتنکیل ایتدرمك نیتیله درسعادته عودت ایلمشیدی . جزار ایسه بعض طرفلردن ملتزم ومستصحب اولمغله قپودان پاشانك تأثیر عداوتندن مصون قالدیغی حالده بروجه بالا اول عصرك برنجی عسکری اولان لوندلرك اك جسور وجنکاورلری انك یانده بولنمغله بك زیاده قوت المش وبعده عکه قلعه سنی تعمیر ایله کندوسنه برمحکم یوه یاپوب یرلشمش وکوندن کونه کسب یسار واقتدار ایدرك ارتق یرلدن قیملدایله میه جق درجه یه کلمشدر وبیروتی الته الوب جبل لبنان ایشلرینه مداخله ایدرك وامرا ومشایخنی بربرینه دوشوره رك انلردن دخی اموال کثیره اخذ ایده کلمشدر .

بروجه مشروح علی ظاهرك اعدامندن صکره ایکی نفر اوغللری درسعادته کتوریله رك سرای همایونه چراغ بیورلدیلر . بری فاضل بك ودیکری حسن بکدر . حسن بك سرایده فوت اولمشدر . فاضل بك دور سلیمی شعراسندن دیوان صاحبی مشهور اندرونی فاضلدر برارالق عهده سنه ردوس تولیتی وخواجه لق رتبه سی احسانیله اندروندن چراغ بیوریله رق بعض خدماتده استخدام اولنمقده ایکن برجنجه ایله ردوسه نفی اولنوب اوراده اقامتی اثناسنده کوزلرینه عماطاری اولمغله مشهور ایکی کوزم غزلی نظم ایلمش اولدیغی مرویدر . بزینه صدده کله لم .

* وقایع شتی *

برمدت ترسانه عمله سنه اجرت ویریله مدیکندن ترسانه امینی سلیم سری افندی

مال میری یی ذمتنه کچوروبده اجرت ویرمیور دیو لسانه کلدیکندن همان عزلیله یرینه مطبخ عامره امینی مصطفی افندی نصب اولندی . انجق سلیم افندینك بعدالعزل محاسبه سی رؤیت اولندقده مال میریدن ذمتنه بر اقچه کچورمامش اولدیغی ثبوت بولمشدر .

استانبول قضاسی اوته‌دنبرو حرمین محترمین قضالرندن برینی ضبط ایلمش اولان ذوات فضائل سماته توجیه اولنه کلمشیکن مرور زمان ایله بوقاعدهٔ مرعیه خلل پذیر اولوب شویله که حکومت حرمین نوبتی بعض عملمانده پیرلره کلمکله پایه ایله کچشدیریله‌رك وبوخصوص صکره‌لری بعض مخادیمه دخی سرایت ایتدیریله‌رك حرمین محترمینك قضای استانبوله موصل اولمق مزیت وخاصه‌سی قالمدقدن بشقه پایه آلانلر پایه الدقلری کون حرمین معزولی اعتبار اولنمری حسبیله بالفعل حرمین ملالرینه تقدیم اولندقلرندن وقتیله حسرة الموالی اولان حرمین محترمین حکومتلری هرکیمه تکلیف اولنسه رغبت ایتمیوب عذرلنك ایله استعفا ایدر اولدقلری معلوم همایون اولدیغنه وسابقا حرمین قاضیلری عریزاده عطاءالله افندی ایله نافع افندینك اقضای زمان حکومتلرندن اقدمجه پایه ایله برقاچ اسکیلر ظهور ایتدیکندن رکاب همایونه رفع رقعهٔ اشتکا ایتدکلرینه بناءً مومی الیهمانك رتبه‌لری حرمین توجیهی تاریخلرندن اعتبار اولنه‌رق بوقاعده‌نك بوندن صکره سائرلری حقلرنده دخی دستورالعمل طوتلمسی وبالفعل حرمین قاضیلری موجود ایکن پایه ایله طریقلری رفع اولنانلره استانبول قضاسی توجیه اولنمامسی شیخ الاسلام افندی‌یه خطابا رقمنامه خط همایون ایله نظامه ربط اولندی . حتی عطاءالله افندینك بیوك برادری صادق افندی دخی پایه ایله تقدم ایدنلردن اولوب اشبو نظام جدید موجبنجه کوچك قرداشلرینك کندویه تقدم ایتمسندن طولایی دلکیر اوله‌رق مدت مدیده بوایق قرداشلر بینده برودت حادث اولوب قالمشدر .

دولتمار روسیه‌دن بیوك ایلچیلك ایله کلمش اولان (جنرال ربنین)ك مأموریتی وقت اولمغله دائمی درسعادتده قالمق اوزره روسیه‌دن اورته ایلچی رتبه‌سیله استکلف نام جنرال بوانشاده درسعادته کلمش اولدیغندن جنرال ربنین مملکتنه عودت ایلدی .

بندر مدیده دنبرو مقام ریاستده بولنان اسماعیل رائف بك افندی حقنده توجه صدر عالی رکنال ایسه ده صدر اعظمك بعض قرنا ومتنفذلریله اویوشه‌مدیغندن انواع فساد ونفاقلریله وفی الحقیقه دور سابقده متنفذ بولنمی ملابسه سیله شهر عادی الاخره ده ریاستدن عزل ایله قبریس جزیره سنه نفی اولنوب یرینه عاطف

زاده نشانجی عمر وحید افندی ونشانجیلغه دخی مقدمجه کتخدالقدن منفصل اولان السید ابراهیم حفظی افندی نصب اولندی .

سنهٔ سابقه وقایعنده بیان اولندیغی اوزره باحضر قریمدن کلان رؤسا ومیرزالرك استدعالری عهده مغایر وحصولی متعذر برکیفیت اولدیغی حالده روسیه بیوك الچیسنك کلمسنه قدر درسعادتده توقیف اولنمری مجلس عمومی قراری اوزره کندولرینه بردن بره یأس جوابی ویرلمیه‌رك حسن صورتله اقناع واعاده‌لری مقصدینه مبنی ایدی لکن بوکره سفیر مومی الیه عودت ایتمکله مومی الیهمه یأس جوابی ویرلمك لازم کلدکدن بشقه بووقته قدر درسعادتده توقیف اولنمری حسبیله خزینهٔ جلیله خیلیجه مصارفه دوچار اولدیغندن وکلای دولت مضطرب ودلکیر اولمشلر ایسه ده بوکیفیت معاهدهٔ سابقه آثار مضره سندن اولوب بوکا برچاره بولنه‌مدیغی مثللو کیمسه یه دخی بردیه‌جك اولمدیغندن فقط تبدل ریاستله برپارچه تخفیف حرارت قلندی .

لاله‌لی جامع شریفی شیخی ماردینی افندی اخوان طریقی مثللو وظیفهٔ ذمتی اولان وعظ ونصیحته حصر همت وطریقنك واردانته قناعت ایتمیوب دائما رجال وکبار قوناقلرینه کیدروو وظیفه سندن خارج مقالاته ووکلا حقنده بعض کونه تفوهاته جسارت ایدر بر شخص اولمغله ناچار بعض رجال وکبار لسانندن قورتلمق ایچون دعاسنی المق صورتنده هدایا وعطایا ویره کلدکلرندن ایچه سرمایه‌دار اولمشیدی لکن کتدکجه آزتدیغندن تأدیی لازم کلمشیدی بوائناده اتفاقا اندرون همایون وعظنده دخی بعض ناسزا کلمات تفوه ایتدیکندن مشیختی رفعله مسقط رأسی اولان ماردینه نفی اولنوب عهده‌سنده اولان جهتلر بالامتحان استحقاقی نمایان اولنلره توجیه قلندی .

مدت مدیده دنبرو قونیه‌ده پوست نشین ارشاد اولان مولانا زاده چلبی افندی مملکتك اختلالنه باعثدر دیو قونیه والیسی چرکس حسن پاشا انها ایتمش اولدیغندن بوندن ایکی آی مقدم مغنیسایه نفی وتغریب اولنمشیدی لکن شیخ مشار الیهك مملکت امورنده الی وبو مثللو فساداتده مدخلی اولمدیغی معلوم همایون اولمغله اطلاق اولنه‌رق مقامنه اعاده قلندی .

وبوائناده سلطان زمان عبدالحمید خان حضرتلری اجداد عظامی اثرینه اقتفاءً برجامع وعمارت انشاسنی تصور بیوروب انجق اختیار بیوریله‌جق موقعلر جوامع ومساجدله معمور ومالامال اولدیغنه وبغچه قپوسنده کائن والده جامع شریفی جوارنده برعمارت بناسی لزوم کورندیکنه مبنی شعبان شریفك یکرمی اوچنجی کونی صدر اعظم وشیخ الاسلام حاضر اولدقلری حالده محل مرقومده برعمارت بناسنه وضع اساس اولندی .

سلب پاك شهنشاهیدن ماه رجبك یدنجی کونی سلطان محمد دنیایه کلدکده بش کون قدر خلق دونما ترتیبیله مشغول اولهرق بواثناده یالکز اوچر فصل طوب شنلکی اولنوب التنجی کون براً وبحراً دونمایه بدأ ایله یدی کون یدی کیجه شهر آیین ترتیب اولنمشیدی .

رمضان شریفك یکرمی التنجی کونی کریمهٔ محترمهٔ شهریاری خدیجه سلطان وفات ایتکله جنازه‌سی یکی جامعه کتوریلوب نمازی قلندقدنصکره والده تربه‌سنده دفن اولندی .

شوال مکرمك یکرمی التنجی کونی شهزاده سلطان احمد تولد ایلدی شهزاده سلطان محمدك ولادتنده اطرافه نشر اولنان بشارتنامه لرك هربرنده مباشریه رفع اولنوب بوبابده کیمسه دن برشی آلنمامسی وبروجهله فقرانك رنجیده اولنمامسی درج اولنمشیدی بودفعه کوندریلان فرمانلرده دخی بوخصوص تأیید وتأکید اولندقدن بشقه مباشر کوندرلیوب مذکور فرمانلر تاتارلر واسطه‌سیله ارسال وتوزیع اولندی .

استانبولده دخی اولکی ولادت همایونلرده خلق ملاهی وملاعبه زیاده دوشدکلرندن وافراط اوزره اسراف وتبذیر ایتدکلرندن عباداللهی بومقوله حالات مضره‌دن منع ایچون بو دفعه لهوولعبه وشنلکه بدل فقرا وضعفانك اطعام اولنمسی فرمان اولنغین سرای آصفیده سماط نعمت کشاده قلنوب هر طرفدن فقرا وضعفا وصبیان مکاتب جلب اولنه‌رق اطعام قلندی .

سائر وکلا ورجال وکبار دخی کذلك محله‌لرنده اولان فقرا وضعفایی اطعام ایله طرف شاهانه‌یه دعوات خیریه استجلابنه مبادرت ایتدیلر .

* وفات صدر اسبق خلیل پاشا *

یوندن اقدم سلانیك متصرفی ایکن عهده‌سنه سیواس ایالتی توجیه اولنمش اولان عوض محمدپاشا زاده خلیل پاشا سلانیکدن سیواسه کدرکن اثنای راهده کوتاهیه وصولندن اعلاو خان نام محلده وفات ایلدی .

وفاتی مشار الیه خلیل پاشا بلغراد فاتحی عوض محمد پاشانك اوغلی اولوب اوتوز یدی تاریخلرنده درسعادتده دنیایه کلهرك برمدت پدرلری معیتیله بعض سفرلرده بولندقدن بشقه سلطان محمود اول عصرنده خیلی خدمات مهمه‌ده استخدام اولندقدن صکره برارالق میراخورلق وچاوش باشیلق ایله کسب تمیز ایتمشیدی .

مؤخراً سکسان ایکی سنه‌سی اثناسنده قائممقام کتخداسی وسکسان اوچ سنه‌سنده میراخور اول اولمشیکن عهده‌سنه رتبهٔ وزارتله روم ایلی ایالتی وخوتین محافظلغی توجیه اولنوب محل مأموریتنه کیدرکن اثنای راهده صدر اعظم وسردار اکرم اولمشیدی زمانده عساکر اسلامه حسب القدر پریشانلق عارض اولمغله بر سنه صکره عزل ایله برمدت اقامتد نصکره سکسان یدی شوالنده اغریبوز محافظلغیله وزارتی ابقا اولنه‌رق بعده بوسنه وسلانیك ایالتلریله کامروا قلندقدنصکره بروجه محرر سیواس والیسی اولوب اثنای راهده وفات ایتمشدر .

برمنوال سابق خلیل‌پاشانك وفاتی حسبیله سیواس ایالتی ارضروم والیسی وقارص جانبی سر عسکری اولان علی پاشایه توجیه اولندی وبوندن اقدم اسکوب ویانیه سنجاقلری الحاقیله خوتین محافظه‌سنه تعیین بیوریلان ایلبصانلی سلیمان پاشانك اثنای راهده قپوسی خلقی پریشان اولمغله محل مأموریتنه واره‌میه‌جغی اماراتی واقع ووارسه بیله برایشه یارامیه جغی حالاتی شایع‌اولوب سرحد مذکورك ایسه مجدداً اعمار واستحکامنه مباشرت اولنمش اولدیغندن قوی الاقتدار بروزیرك مأموریتی لازم کلمکله وزیر مشار الیه عزل اولنه‌رق خوتین محافظلغی بروجه محرر یانیه واسکوب سنجاقلری الحاقیله طوپال عثمان پاشا زاده احمد پاشانك اوغلو اینه بختی محافظی محمد پاشایه واینه بختی محافظلغی دخی مشار الیه سلیمان پاشایه توجیه قلندی .

* تبدل مشیخت وصدرات ودیکر بعض تبدلات *

شیخ الاسلام صالح زاده محمد امین افندی استیلای پیری حسبیله اطراف وحواشیسنی لایقیله ضبط ایده‌مدیکی جهتله کندوسنی بعض مرتبه‌لسانه کتوردکلرندن شوالك اون طقوزنجی کونی عزل اولندی ودرعقب متعلقان ومنسوبانك وقوعه کتورمش اولدقلری فاحش ایشلر عیان اولمغله عزلندن برقاچ کون صکره بروسه‌یه نفی واجلا قلندی .

عزلی کونی رؤس امتحانی ایچون برقاچ‌یوز دانشمندانی باب‌فتوایه جلب‌ایتمشیدی . عزلی ظهور ایدیجك طاغلملریله یرینه شیخ الاسلام اولان عبدالله وصاف افندی زاده محمداسعد افندی مؤخراً دانشمندانی تکرار جمع ایله رؤس امتحانی اجراسنه موفق اولمشدر .

محمدامین افندی منفاسی اولان بروسه‌یه وصولندن برآی صکره وفات ایدوب حضرت امیرك

جامع شریفی حظیره‌سنده دفن اولنمشدر . مرحوم مشارالیه‌مصطفی خان ثانی دورنده اناطولی پایه‌سیله امام اول سلطانی اولان مرحوم صالح افندینك صلبندن بیك یوز اون درت سنه سنده تولد ایدوب اوتوز ایکی سنه سنده مدرس والتمش سنه سنده سلانیك والتمش التیده شام و یتمشده مدینهٔ منوره و یتمش دورتده استانبول قاضیسی وسکسان برده اناطولی وسکسان درتده روم ایلی وسکسان بشده مکررا روم ایلی قاضیعسکری وسکسان طقوزده شیخ الاسلام اولهرق اون یدی آی قدر مقام مشیختده بولنمشدر . اهل لطف وسخا وملاذ فقرا اولوب حقوق قدیمه‌یه رعایت ایلرصاحب فتوت ومروءت برذات خجسته صفات ایدی . ثلث مالندن اشترا اولنه‌جق عقاردن اولمق اوزره مراد ملا تکیه‌سنه نان ایچون وختم وخواجکان ایچون وظیفه وطوپ قپوسی حوالیسنده کائن خانه‌سی جوارنده‌کی احمد پاشا جامعی خدامنك وظیفه‌لرینه بشر اقچه ضمیمه ومدرسه‌سی طرانه برر پاره نان بها تعیین ایتمشیدی . رحمةالله علیه رحمةً واسعة .

کتخدای صدر عالی مصطفی افندی بحسب الاقتضا عزل ایله یرینه درگاه عالی قپوجی باشیلرندن دارنده‌لی محمد افندی نصب اولندی .

ابو محمد افندی مقدما سفارتله ایرانه کوندرلمش اولان کسریه‌لی احمد پاشا کتخدالغی مرحوم دارنده‌لی عبدالرحمن پاشانك اقرباسندن اولمق وسفرلر اثنا‌سنده خدمهٔ دولت ایچنده وبرمدت بوغازلر محافظه سنده بولنمق تقریبیله امور عسکریه‌یه کسب معلومات ایلمش اولدیغندن حسن سیرت وسلوکی سمع همایونه منعکس اولغله قریحهٔ شاهانه‌دن اولمق اوزره کتخدای صدر عالی نصب اولنمش ایدوکی بعض تواریخده مسطور ایسه‌ده بعض محرراتدن استنباط اولندیغنه کوره قره سلحدار دیمکله معروف اولان سلحدار شهر یاری سید محمد افندی کندو سیله اتفاق اوزره حرکت ایده‌جك بر صدر اعظم جستجوسنده اولوب و بعضلرك سوقیله مشار الیه محمد افندی یی بولوب صدارته استعداد ویرلمك اوزره کتخدا نصب ایتدیر مشدر . وفی الواقع اون بش کون صکره مقام صدارته کتورلمشدر .

بوندن بشقه صدر اعظم بولنان درویش محمد پاشا بعض جهتلرله لسانه کلمش اولدیغندن عزله مستحق کورلمشیدی . حتی اولوقت یهودن دونمه لطیف نامنده بر چنکی اولوب صدر مشار الیهك سوء قرینلری بعض کبار دولته صدر اعظم افندیمزه حلوا صحبتی ترتیب ایتسه کز ولطیفی دخی کتورسه کز کوزل اولور . دیه‌رك کویا مشارالیه مزبوره مائلدر دیو افندیلرینی افواه ناسه

دوشورمش اولدقلرندن بعض ظرفا حلوا صحبتك ظهوری لطیفك شهرتنه وصاحب دولتك زوال دولتنه سبب اولدی دیرلردی .

ایشته بومثللو سببلردن وامر ادارهٔ دولتده بعض مرتبه رخاوت ومسامحه محسوس اولدیغندن طولایی صدر اعظم محمد درویش پاشا ذی‌القعده‌نك یکرمی بشنده عزل ایله کلیبولیده اقامته مأمور قلندی .

مشار الیه مسند صدارتده مستقل اولوب ایام صدارتنده الدینی مبالغ اون بیك کیسه‌یه بالغ ایمش انجق مصارفی دخی حد معروفی متجاوز اولمغله عزلنده التیوز کیسه مدیون بولندیغی بعض تحریراتده کورلمشدر .

یرینه بروجه بالا اقدمجه کتخدای صدر عالی نصب اولنان دارنده‌لی محمد اغا صدر اعظم اولوب نصبنه دائر صادر اولان خط همایون ذیلده (۲) رقیمله قید اولنور .

بوخط همایون دارنده‌لی محمد پاشانك مسند صدارتده استقلالنی مشعر اولدیغندن خدمات سابقه‌سنه قیاسا بونده دخی موفق اولهجغنی پك چوق کیمسه‌لر مأمول ایدردی لکن صدارته کلمسی سالف‌الذکر قره سلحداردن بیلنلر مادامکه بوقره سلحدار اره‌یرده‌در بووزیر دخی یوز اغاره‌مز دیرلر ایدی لایعلم‌الغیب الاالله .

منحل اولان کتخدالق منصبی دخی بوندن اقدم ایکی دفعه کتخدالق خدمتنده استخدام اولنمش اولان توقیعی السید ابراهیم افندیه توجیه قلندی .

برقاچ سنه دنبرو بعض سفهانك ینه سفها مقوله‌سندن اولهرق تدارك وپیدا ایتدکلری خدمه نسوانه تشبه ایدرك صیقمه وشریتلی ویقه‌سی اویمه‌لی ویکلری صرمه‌لی قفتان واکا کوره عنتاری دیکدیروب یکرمی اوتوز غروشدن متجاوز خرج استادیه اعطا ایتملریله وسائر ثوبلری دخی بوکا قیاسا اعمال ایتدیره کلدکلری حسبیله الدقلری آیلق ویللقلر بروجهله مصرفلرینه کفایت ایتمیوب بالطبع مدیون وافندیلری اولهجق مخدوملر دخی نامشروع وناحق یره دوچار افکار کوناکون اولدقلرندن والحاصل اسافل اواسطه واواسط اعالیه تقلید ایله خلق اسراف وتبذیره دوشوب بو ایسه مخل انتظام احوال انام اولدیغندن صدر سابقك اواخر صدارتنده خدمهٔ سلطنت سنیه‌دن وزرا وعلما ورجال وضابطان وطوائف عسکریه‌یه بشقه بشقه کسوه ولباسلر تعیین اولنه‌رق هرکس بولندیغی صنفه مخصوص اولان زی وقیافته اعتبار ایدوبده زیاده‌یه تجاوز ایتمامسی فرمان وخلافنده حرکت ایدنلر اولورایسه مجازات اولنه‌جقلری بیان‌قلنمشیدی .

بو کره دخی فیما بعد اطوار سفیهانه ترك اولنه‌رق اوتوز سنه مقدم خدمه مقوله‌سی هرنه کیرلر ایسه بنه اولوجهله جامه کسلمسی لازم کلنلره اکیدا تنبیه و هرقنغیسنك اوزرنده بومقوله اثواب بولنور ایسه بلا امان تأدیب اولنه‌جغی و دیکن درزی دخی دکانی اوکنه آصیله‌جغی اعلان قلندی .

بونکله برابر طشره وزراسی دخی بربرینك اتباعنی المالری واقلام کاتبلری دخی معتاد قدیمدن زیاده خرج طلبنده بولنمالری اکیدا تنبیه اولندی .

فی الاصل ترسانهٔ عامره اموری اهم مهام سلطنت سنیه‌دن ایکن برمدتدنبرو مامورلرینك عدم تقیدی حسبیله بوامراهمه لایقیله اهتمام اولنه‌مدیغندن ادوات ومهماتنه کلی نقصان طاری اولمش واکمالی دخی ملتزم عالی بولنمش اولدیغندن صدر اعظم بالذات کوروبده بوکا برصورت حسنه ویرمك اوزره ترسانهٔ عامره‌یه کیدوب قپودان پاشا ایله بوکا دائر مذاکره ومشاوره ایتدکدنصکره لازم کلنلره تنبیهات اکیده وانذارات شدیده اجرا بیوردیلر وبوسنهٔ مبارکه ده مجددا قلیونلر بناسنه مباشرت ایتدیلر . ترسانهٔ عامره ایچون ازمید جبالندن قطع ومبایعه اولنه‌کلان کراسته‌نك اکثری ترسانهٔ عامره‌یه واصل اولدقده کراسته کاتبی عارف افندی استعماله شایان دکلدر دیه‌رك کیمیسنك قدی نامناسب وکیمیسنك عرضی نامواقفدر بهانه‌لریله جانب میریه سبب خسارت وبوجهتله تکرار کسلمسی لازم کله‌جکندن فقرایه باعث اذیت اولدیغی بودفعه معلوم صدارتپناهی اولمغله فیما بعد ترسانهٔ عامره ایچون قطع اولنه‌جق کراسته افندیء مومی الیه معرفتیله کسیلوبده استعماله شایانمی دکلمی شبهه‌لری برطرف اولمق اوزره یوم مزبورده افندیء مومی‌الیه لاجل التأدیب خانه‌سندن چیقاریلوب مباشر معرفتیله مأموریت مذکوره‌سی محلی اولان ازمیده ارسال اولندی .

* متفرقه *

ذی القعده‌نك اون یدنجی کونی ساعت یدیده اناطولی قصباتندن کوپری ومرزیفون حوالیسنده حرکت ارض وقوع بوله‌رق کوپرینك بعض خانه‌لری وکوپریلی اوغلی جامع ومساجدینك سقوطه مستعد یرلری منهدم اوله‌رق یوز قدر آدم تلف اولمشدر .

یکیچری اغاسی احمد اغایه اغالق عهده‌سنده اولدیغی حالده وزارت ویریلوب اغاپاشا

اولمغله دستاری حضور آصفیده تبدیل ودارائی دبدبهٔ وزارته تحویل قلندی .
ایکی آی صکره ترحاله سنجاغیله روم ایلی جانبنه اخراج وارسال اولنمشدر .
خاصه حکیم باشیسی اولان صبحی زاده عزیز افندی عزل ایله یرینه بوندن اقدم حکیم باشی اولمش اولان استانبول پایه‌لولرندن عارف افندی نبض اشنا وکارشناس اولوب وظیفه سندن خارج اموره مداخله ایتمیه جکی تجربهٔ سابقه ایله معلوم اولدیغندن حکیم باشی نصب اولندی .

* حوادث عراق واعلان سفر ایران *

جلد اولده بیان اولندیغی اوزره عراقده ظهور ایدن طاعون ایله بغدادك حالی دیکر کون اولدیغی حالده بابان سنجاغی متصرفی محمد پاشا ایله کوی سنجاغی متصرفی بولنان کچوك برادری احمد پاشا میانه‌لرند برودت حادث اولهرق متهیء حرب اولمشلر ایکن کردستانك سادات وعلماسی آره‌یه کیروب بارشدرمشلر ایسه‌ده محمد پاشا ینه احمد پاشادن امین اولهمدیغندن برتقریبله یانه جلب وحبس ایلمش واحمد پاشا ایله متحد بولنان اك کچوك برادرلری محمود پاشایی دخی حبس ایتمك ایستمش ایسه ده محمود پاشا بغداده فرار ایتدکده عمر پاشا کندوسنه بعض مقاطعات ویره‌رك جلب خاطرینه همت ایلمشیدی . محمد پاشا ایسه فی‌الاصل عمر پاشایه مغبر اولدیغندن بغدادك هجوم علت طاعون ایله ظهوره کلان اختلالی وبوجهتله عمر پاشانك ضعف حالنی مشاهده ایلدکده بتون بتون ترك اطاعت وانقیاد وخفیهً ایران وکیلی زند کریم خانه انتما واستناد ایدرك بغدادن کلان بیورلدیلره احالهء سمع واعتبارایتمز اولدیغندن عمر پاشادرحال کندوسنی عزل ایله محمود پاشایی بابان متصرفی نصب ایدوب عساکر کافیه ایله ارسال ایلدکده محمد پاشا مقاومت ایده میه‌جکنی جزم ایله فرار ایتمش اولدیغندن محمود پاشا کرسی لوا اولان قره چولانه ورود ایلدکده بیوك برادری احمد پاشا بوکره حبسدن ازاد اولمش ایدوکندن محمود پاشا کندو رضاسیله متصرفلغی اکا ترك وفراغ ایتمکین احمد پاشا مقامنه قعود ایلمشیدی .
محمد پاشا ایسه بروجه بالا قره‌چولاندن فرار ایتدکده سنه‌یه واروب کریم خاندن استمداد واودخی انی تصحب ایله ابقاسنی عمر پاشایه اشعار ایلمش ایسه ده عمر پاشا مساعده ایتمدیکندن کریم خان کوجنوب محمد پاشایی جبراً مقامنه اقعاد ایچون یانه عساکر کلیه ترفیق ایله قره‌چولانه اعزام ایتمشیدی .

محمد پاشا عساکر ایرانیه ایله قره چولانه اوچ ساعت مسافه محله کلدکده احمد پاشا دخی معیتنده بولنان عثمانلو وکرد عساکریله مقابله ایدوب عساکر ایرانیه اکرچه احمد پاشا معیتنده‌کی عساکرك اضعاف مضاعفی ایسه ده نسیم ظفر احمد پاشا طرفنه وزان اولهرق عساکر ایرانیه پریشان اولدیغندن محمد پاشا اتباع ولواحقی ایله یینه فرار وسنه‌ده استقرار ایتمشدر .

بونك اوزرینه کریم خان حدتلنه‌رك برادری صادق خانی یکرمی بیك عسکرله بصره جهتنه کوندروب کردستان طرفنه دخی یکرمی بیك عسکر کوندرمشیدی وبکن سکسان طقوز سنه‌سی محرمنك اوائلنده صادق خان بصره‌یی محاصره ایدوب عساکر باقیه‌سی دخی حدودی تجاوز ایله کردستانك پك چوق یرلرینی غارت ایلمشیدی .

بصره متسلمی عمر پاشادن استمداد ایلدکده کوندردیکی عسکر منهزماً عودت ایلمش وایرانیلرك بغداد اوزرینه دخی مهاجملری ملحوظ اولمغدن ناشی بالذات حرکت ایده مدیکندن درسعادته عرض حال ایله استمداد ایلدکده کریم خان اوزرینه اعلان سفر ایدملك یاخود مأمورلرك قصورلرینه استناد ایله کچشدیرملك اقدارندن برینك ترجیحی ملاحظه اولنمقده ایکن کریم خانك دولت علیه علیهنه حرکتی اولیوب انجق عمر پاشادن مشتکی اولدیغنه دائر درسعادته تحریراتی کلمشیدی .

ایرانه اول اثناده شاعر مشهور سنبل زاده وهبی افندی سفارتله ایرانه کوندریلوب ایراده وصولنده کریم خان ایله بی‌محابا کوریشه‌رك حسن الفت وآمیزش وکریم خان دخی کندوسنه محبت ودولتین بینده حسن وفاق حصولنه اظهار خواهش ایلمش ایسه‌ده حکومتی برعشیرت بکلکی طرزنده اولوب هنوز منتظم دولت حالنه کلمدیکی جهتله وهبی افندینك ایرانه کیدوب کلمسندن برفائده کوریله مامشدر .

بو اثناده بغداد والیسی عمر پاشا ایله وهبی افندی طرفندن وارد اولان تحریرات مضمونده شاه طهماسبك زوال سلطنتندن صکره ایران انواع آشوب وفتن ایله بالا بال اولهرق قریب العهده شیراز حوالیسنده رفع لوای استقلال ایدن ایران وکیل زند عبدالکریم خان بعض ممالك ایرانی ضبط وتسخیر وکندویه مقاومت ایدلری کیفیتی زنجیر ایدوب فقط اهالیء ایرانك دولت علیه‌یه قدیمی عداوتلری اولمین ووکیل مومی الیهك باشنه جمع ایتدیکی خانلردن بکده امنیتی اولمامغله اطرافی اشغال ایله صورت امنیت واستراحتنی استحصال داعیه‌سنه دوشمسی جهتله اجرای مجلسندن اولان خانلره بغداد وبصره حوالیسی فی‌الاصل الکای

ایراندن اولوب شمدیکی حالده اطراف واکنافده بزه مانع ومزاحم اولور کیمسه قالمدیغندن انلر دخی قبضهٔ تصرفه النسه خوش برمعنی اولور دیدیکنده معتمدلری اولان خانلر بینلرنده استشاره ایدرك دولت علیه‌نك شمدی اعدای دین ایله جنك وجدالی اولدیغندن بوخصوص مناسب دکلدر دیمشلر ایسه‌ده وکیل مومی‌الیه بوندن اقدم ایران اهالیسی افغانیان ایله محاربه ایدرکن کویا دولت علیه بلا موجب ممالك ایرانی خراب ایلدی دیو معتمدلرینی بعد الاسکات دولت علیه ایله ایرانلو بینلرنده منعقد اولان شروط معاهده‌یه منافی حالاته تصدی وبرقاچ قولدن ممالك محروسه‌یه عسکر ارسالیله اموال مسلمینه اطالهٔ دست تعدی ایلیوب حتی سکسان طقوز محرم الحرامی اوائلندن برو قرنداشی صادق خان سرکرده لکی ایله بصره‌یی محاصره ایتدکدن بشقه برطرفدن دخی بقیهٔ عساکری بغداد حوالیسنی وخصوصیله خواص اتباعندن اولان نظرعلی خان درنه ومهرود ومندلیجین وبدره مقاطعه‌لری حدودینه کانجه اولحوالیی باجمله غارت واحراق واهالیسنی قتل وعیال واطفالنی سبی واسترقاق ایتمش ومعتبر خانلرندن محمد شفیع خان کردستان سنجاقلرندن مدینهٔ کرکوکه بش ساعت مسافه‌یه دك ضبط وتسخیر ایدوب نفس شهر زورده جایکیر اولهرق یوما فیوما جمعیتلری تزاید ایتمکده بولنمش وبوجهتله درون بغدادده دخی ذخائره قلت کلمش اولدیغندن هربرینك مقابله‌سنه کلی عسکر ترتیب وارسال اولندیغنی وبصره‌یی استیلا ایتدکدن صکره بغداد محاصره‌سنه قیام ایده جکلری درکار اولدقدن بشقه تفلیس خانی ارکلی خانك روسیه ایله مناسبتی وآچیق باش خانه قرابتی اولمق حسبیله اهالی ایران وسائر اطرافنده اولان خانان ایله الفت واتحاد وخصوصیله بواثناده دیارنده ظهور ایدن معدن سببیله قوت ومکنتی زیاده لشه‌رك برکونده یکرمی بیك عسکر ایله هرنه محله استر ایسه عزیمته کسب اقتدار واستعداد ایتمش بردشمن قوی الاستدراج اولمغله زند کریم خان ایله اتفاق وامتزاج ایدرك اولدخی برطرفدن هجوم ایتمسی محقق ومقرر بولندیغنی عرض وانها وبصره‌نك محاصره‌دن استخلاصی وبغدادك محافظه‌سی ایچون برساعت اقدم کایتلو مهمات وذخائر ارسال اولنمسنی نیاز واستدعا ایتمشلردر .

ایران مسئله‌سی امور جسیمه‌دن اولمق حسبیله حقیقت حاله لایقیله کسب اطلاع اولنمق ایچون قارص محافظی وزیر احمد عزت پاشا ایله عبد الجلیل زاده‌لردن شهر زور والیسی اولان وزیر سلیمان پاشا طرفلرندن استعلام اولندقده قارص محافظی مشار الیه طرفندن وارد اولان تحریرات عمر پاشانك انهاسنه موافق کلمش ایسه ده مشار الیه شهر زور والیسی طرفندن وارد اولان تحریرات بوکا مخالف اولهرق

خلاصه سی بووجهله درکه درنه سنجاغی کرمانشاهان جوارنده اولوب طائفهٔ اعجام درنه دن مرورایله امام حسین رضی‌الله عنه زیارتنه کیدوب کلدکلرنده درنه سنجاغی متصرفلری طرفلرندن مالاری غارت ویغما وکونا کون جور واذا اولنمغله بو خصوصك منع ودفع ایتدیرلمسی بر دفعه زند عبد الکریم خان طرفندن بغداد والیسی مشارالیه عمر پاشایه یازلمش ایکن رجاسنه والیٔ مشارالیه مساعده ایتمدیکندن وطاعون ظهوریله نفس بغداد وبصره ده یدی یوز خانه دن متجاوز فوت اولان مجملرك اموال واشیاسنك ولایتلرنده اولان معلوم الاسامی وارثلری طرفنه کوندرلمسنی برنهج شرع قویم مطالبه ایتدکده بوکا دخی احالهٔ سمع ایتمیه رك اشیای مذکوره یی کندوسی ضبط وقبض ایتدیکندن وایران رعایاسندن بصره ده متوطن جرفه لی تعبیراولنور یوزخانه یه قریب ذمی طائفه سنك وطن اصلیلرینه سوق وارسال اولنمسنی رجا ایدوب بودخی نزد مشار الیهده قرین قبول اولمدیغندن بشقه بابان متصرفی محمد پاشا معزولا سنه قصبه سی طرفلرینه کتدکده منصبنده ابقاسی زند عبد الکریم خان شفاعت ایتمکله صورت ظاهره ده خاطره رعایت ایدرك وحقیقت حالده مومی الیهك کلی آچقه سنی الهرق ابقاسنی مشعر خلعت ارسال ایتدکدن صکره درعقب ال التندن رعایایی تحریك ایله مومی الیهی تکرار منصبندن طرد وتبعید ایتدکده حقیقت حال زند عبد الکریم خانك معلومی اولیجق درحال کل عسکر تعیین ایله پریشان اولمش اولان رعایایی وامیرلری اولان محمد پاشایی برلرینه اسکان وتوطین ایتمکله میانه ده جنك وجدال ظهور ایدوب خان مومی الیه طرفندن حکومت مذکوره نك مومی‌الیه محمد پاشایه ویرلمسی التزام وبغداد والیسی جانبندن دخی احمد پاشانك نصب واقعادینه قیام اولنه‌رق بالآخره دفعاتله سنه وکرمان شاهان وبابان طرفلرنده اعجام ایله والیٔ مشارالیه بینده محاربه وقوعیله عساکر طرفینك کذرکاهی اولان نیجه قصبات وقری خراب اولدی وبو تقریب ایله بصره جانبنده اولان ایران اردوسی یوماً فیوما کثرت بولدی دیومشار الیه سلیمان پاشا بو غوغانك منشئی بغداد والیسی اولدیغنی عرض وانها وحتی حدوده قریب اولان عسکرلرینك کیرو چکلمسیچون زند کریم خان طرفندن امر ارسال اولنمش اولمسیله تأیید مدعی ایلدکدن بشقه پدری اولان موصل والیسی امین پاشادن روایتله کوندردیکی اوراقده وکیل مومی‌الیه بیر وعلیل اوله رق ممالك ایرانده اصالةً شاه اولمیوب وکالت ادعاسنده اولدیغی حالده ایران ممالکنده نشر عدالت ایدرك بعض اماکنه مالك وابتدای ظهورندن بوآنه کلنجه طرف دولت علیه یه اظهار صدق وعبودیت مسلکنه سالك اولدیغی وبودفعه کی حرکتی مجرد

عمر پاشادن اخذ انتقامه مبنی برحالت ایدوکی بیان وایران طرفنه آمد شد ایدن تجاردن بوخصوصه دائر الثان خبرلر ایله اتیان برهان قلمشیدی .

باب عالی بومثللو القا آته الدانه‌رق هم ایران سفرینك دفعی همده هنوز بغدادده قوت المش اولان کوله‌من اوجاغنك رفعی ضمننده عمر پاشانك عزلیله یرینه رقه والیسی اسپناقجی مصطفی پاشانك نصبی خصوصنه قرار ویریلوب انجق عمر پاشا کوله منلرك عظماسندن ومتغلبه‌دن اولمق حسبیله شایدکه بغدادده چیقمساز ملاحظه‌سنه مبنی مقدماواقع اولان انهاسی اوزرینه کندوسنه اعانه وامداد ایچون معیتنه دیار بکر والیسی اوزون عبدالله پاشا وعبدالجلیل زاده لردن کرکوك والیسی اولان سلیمان پاشا مأمور قلندقلری صره‌ده مصطفی پاشا ظاهراً بو وجهله مأمور قلنوب کندوسنك بغداد والیلکنه وعمر پاشانك دیار بکر والیلکنه مأموریتلرینه دائر ایکی قطعه فرمان عالی اصدار وشاید عمر پاشا بغدادده چقمیه‌جق اولور ایسه قتلنه ابتدار ایلمك اوزره همان عساکریله ومهمات کافیه ایله عمر پاشا معیتنه کیدرکی سریعاً بغداده عزیمت ایلمسی کندوسنه امر واشعار بیورلمشیدی .

وزرای مشار الیهم بغداده عزیمتله ابتدا اوزون عبدالله پاشا اوچ بیك ومتعاقباً مصطفی پاشا ایکی بیك بشیوز عسکرله وبعده سلیمان پاشا بیك قدر قپوسی خلقیله بغداده وارمشلر وخارج شهرده اردولرین قورمشلر ایدی .

عمر پاشا انلری بصره‌نك امدادینه کوندرمك ایستدکجه برر صورتله تعلل ایدوب بوانناده مصطفی پاشا لازم کانلر ایله مداوله‌ء افکار ایدرك نهایت اشبو طقسان سنه‌سی اوائلنده عمر پاشانك دیار بکر والیلکنه دائر اولان فرمان عالی ابراز اولندقده عمر پاشا سمعاً وطاعةً دیوب لوازم راهن تدارك ایتمك اوزره خارج شهره چیقمش ومصطفی پاشا دخی شهره دخول ایله مقامنه قعود ایتمشدر .

عمر پاشانك عزلی بغتةً ظهور ایلمش اولدیغندن یول حاضرلمی ایچون ضروری چند روز وقوعه کلان توقفی اصحاب غرض بشقه معنایه حمل ایله مصطفی پاشانك ذهنی اخلال ایتدکارندن ومصطفی پاشا دخی عمر پاشانك اموالنه طمع ایلدیکندن انك امریله کیجه‌لین کافهٔ عساکر بغدادده خروج ایله عمر پاشا اردوسی اوزرینه هجوم ایتدکلرنده عمر پاشا تخلیص جان ایچون فرار ایدرکن آتدن دوشوب بوینی قیرلمغله عقبکیراندن برنفر یتیشه‌رك باشنی کسوب مصطفی پاشایه تقدیم واو دخی استانبوله ارسال ایتمشدر .

بوصورتله عمر پاشا مقدما علی پاشا حقنده ایتمش اولدینی غدرك عینیله مجازاتنی کورمش اولدی . لکن میزان عدل الهی کمسنه‌نك حقنی ضایع ایتیوب هرکس

مستحقی بوله کلدیکندن زیرده بیان اولنه‌جغی وجهله مصطفی پاشا دخی سنه‌سی
ایچنده عمر پاشایه ایتدیکنك جزاسنی کورمشدر .
قویله که : عمر پاشانك اعدامندن صکره مصطفی پاشا انك جمله اموالنی اغتنام
ایتدکدن بشقه عجم سفری بهانه‌سیله بغدادك متموله‌لرینی مصادره‌یه تصدی ایتمکله
اهالی بغدادك کندوسندن دلکیر اولدیغی رسیدهٔ سامعهٔ دولت اوله رق حقنده
درکار اولان حسن ظن عالی متغیر اولمشیدی . وبرده کوله‌منلر حقنده اولان
سوء نیتی کتم ایده‌مدیکندن عمر پاشا کتخدای عبدالله اغا بغدادن چیقوب
دیاربکره استقرار وسائر کوله‌منلردخی طاقم طاقم انك یانینه فرار ایتمکله خارج
بغداد ده برهیئت مخالفه پیدا اوله رق اکثر مقاطعاتی ضبط ایدوب مصطفی پاشا
یوجمیق طاغتمغه چالشمش ایسه‌ده چاره بوله‌مدیغنه مبنی عبدالله کهیه‌دن باب عالی‌یه
انکا ایتمشدر . بونك اوزرینه مصطفی پاشا معیتنده بوقدر عسکر وار ایکن
رکهیه‌نك حقندن کله‌مدیکی حالده ایران دولتنه نصل جواب ویره‌جك دیو
حقنده قیل وقال وقوعبولمشیدی . وسلفی کبی او دخی اعجامك طغیانندن بحثله
عراق عرب حوالیسنك ضبط وربطی کایتلو عساکر ومهمات وذخائر ارسالنه
وفوسی خلقی مکمل برقاچ وزیرك مأموریتنه موقوف اولدیغنی عرض وانها
ایتمکین او اثناده زند عبدالکریم خانك سفیری کلوب وبش ماده اوزرینه مصالحه
اولوب بصره طرفندن عساکر ایرانیه‌نك چکلمسی ایچون سلام اغاسیله ایکنجی
بوقداری سفیر مرقومه بالترفیق جانب ایرانه کوندرمش ومتعاقباً ایکنجی
بوقداری کلوب بصره محاصره سنده بولنان ایران عسکریله محصورین اره‌لرنده کی
نائره خصومت برطرف قانه‌رق حسن آمیزش اوزره اولدقلری خبرینی کتورمش
اولمس اوزرینه مصطفی پاشا ایرانلولرك بومثللو اوضاع ایله فریبانه سنه الدانه‌رق
بروجه بالا عمر پاشا امدادینه کلش اولان عساکری اعاده ودر دولته دخی
ایرانلو ایله صلح ایتدم بصره‌نك حصر وتضییقندن واز کچدیلر دیو عرض وانها
ایلمشدر . ایرانلو ایسه عساکرك عودتنی فرصت بیله‌رك بصره‌نك محاصره‌سنی
تشدید ایلمشدر .
مصطفی پاشانك برمنوال مشروح وقوعه کلمکده اولان سوء حل وحرکتی اوزرینه
عزله قرار ویریلدرك کوتاهیه والیسی عبدی پاشایه دیاربکر ایالتی بالتوجیه بغداده
باللاشدیرلمش وعهده‌سنه بغداد ایالتنك توجیهنی حاوی برقطعه فرمان عالی اصدار
ایله خفیاً کندوسنه کوندرلمش ایدی . بناء علیه عبدی پاشا بغداده واروب عراقك
فسا حاله کلش اولدیغنی لدی التحقیق بغدادك کندوسنه توجیهی حقنده اولان

فرمان عالی یی اظهار ایله مصطفی پاشایی دیاربکره تسیار وکندوسی بغداد والیلکنده استقرار ومصطفی پاشانك سیئاتنی در دولته عرض واشعار ایتمشیدی .

حالبوکه مقدما مصطفی پاشا عبدالله کهیه دن شکایت ایلدیکی کبی عبدالله کهیه دخی درسعادته عریضه تقدیمیله انك خطهٔ عراقیه‌یی اداره‌دن عاجز اولدیغی وبالجمله عثمانلو کروهی کندوسیله برابر خارجده بولندقلری بیانیله بغداد وبصره ایالتلرینك عهده‌سنه توجیه بیورلمسنی استدعا ایدوب استدعاسنی سابقا ترسانه امینی اولان سلیم سری افندی دخی ترویج ایتمکده اولدیغی حالده بصره‌نك استیلا اولندیغی خبر تاسف اثری النمغله افکار بتون بتون تغیر ایتمشدر .

شویله که : کوله‌منلرك مشاهیرندن بصره متسلمی بولنان سلیمان اغا اصحاب رشد ورؤیتدن بر ذات اولوب کچن سنه‌دنبرو ایرانلولرك تضییقات ومهاجماتنه مقاومت ایلمش ایسه ده ایام محاصره برسنه‌یی متجاوز اولوب بر طرفدن امداد کلمدیکی وبصره ده مأکولاته دائر نسنه قالمدیغی جهتله مضایقه صوك درجه‌یه کلمشیدی . ومقدما عمر پاشادن استمداد اولندقجه بوقدر عسکر ترتیب ایتدم کیتمك اوزره‌در وطرف دولتدن شو قدر عسکر کلیور دیو غیرت وتسلیت ویرمکده ایکن مصطفی پاشا طرفندن امداد اولنه‌یه‌جغی جواب قطعیسی ویرلمش اولدیغندن یأس تام کله‌رك وجوه بلده سلیمان اغا ایله بالاتحاد ویره ایله بصره‌یی تسلیم ایتدکلرنده ایرانیلر شهره دخول ایله اهالی‌یی صویوب عریان ایتمشلردر بعده صادق خان برادر زاده‌سی علی محمد خانی اون بیك عسکر ایله بصره محافظه سنده براغوب کندوسی بصره‌دن الدیغی اموال کثیره واشیای نفیسه ایله برابر سلیمان اغایی ودیکر مأمورلری ووجوه بلده‌یی استصحاب ایله شیرازه کیتمش اولدیغی درسعادته وارد اولیجق مجلس عمومی عقد ایله لدی المذاکره زندکریم خانه اعلان حرب اولنمق اوزره طرف فتوی پناهیدن فتوی ویرلدی . صورت فتوی ذیلده (۳) رقیمله قید اولنور .

بونك اوزرینه همان تدارکات سفریه‌یه تشبث اولنمق لازم کلمش ایسه ده کوله‌منلر خارج بغداد ده برهیئت مخالفه اولدقلرندن ابتدا انلرك جمعیتنی تفریق ایدوبده بعده ایران اوزرینه حرکت اولنمق لازم کلوب بوایسه ایجاب حاله موافق اولمدیغندن مصطفی پاشا دیاربکرده قلعه‌بند ایدلمك اوزره بغداد وبصره ایالتلری عبدالله کهیه‌یه وکرکوك وشهرزور سنجاقلری مرحوم سلیمان پاشا کهیه‌لرندن اولوب ماردین ویوده‌سی بولنان حسن اغایه بارتبهٔ وزارت توجیه بیورلدی .

عبدی پاشانك والیلکی برآیه بالغ اولور اولماز عبدالله پاشانك فرمانی واصل اولمغله

عبدی پاشا بغداد دن چیقوب کیتمش وعبدالله پاشا بغداده دخول ایله مقامنه
عود ایتمشدر .
کرك عبدالله پاشا وکرك حسن پاشا ایرانیلرك تجاوزاتی دفع ایله حدودك محافظه سنه
مأمور اولوب بوبابده بذل مجهود ایلملری ایکیسنه دخی امر واشعار اولندقدن
بشقه بالخاصه عبدالله پاشایه بصره نك استخلاصی وسافی مصطفی پاشا کبی دشمنك
خدعه سندن غفلت ایدوبده باشنده کی عسکری طاغتمق کبی برخطاده بولنمامسی
اکیداً اخطار وحسین پاشایه دخی بوبابده عبدالله پاشایه معاونت ایتمسی اشعار ایله
برابر مصارف سفریه سنه مدار اولمق اوزره بشیوز کیسه احسان والتماسی وجهله
کرکوك واردبیلده اولان اصحاب زعامت وتیمارك توجیهاتلری کندو طرفندن
اجرا اولنمسی حاوی برقطعه فرمان عالی تسیار ایدلمشدر .
الحاصل اقطار عراقیه ینه کوله منلرك النده قالدی . چه فائده که عمر پاشا وقعه سندن
طولایی کوله منلر مسلوب الامنیه اولدی . وعبدالله پاشا بغداده ذاتی محافظه
قیدینه دوشه رك ایران سفرنده بروجه مطلوب غیرت واقدامی کورلمامشدر .
اسپاقلی مصطفی پاشا روسیه محاربه سنك اواخرنده اوچ درت بیك عسکرله
اردوی همایونه مأمور اولهرق کوچ حال ایله اسکداره کلوب بشکطاشه کچورلدیکی
حالده اردوی همایون شمنیده محصور بولنمغله علی جناح الاستعجال امداده یتشمسی
ایچون مکرراً کندوسنه امر واشعار بیورلمشیکن یوللرده اباق سورویه رك نهایت
بابولی وقرین اباد حوالیسنده کشت وکذار ومجاناً یم ویه جك ایچون فقرایی
اضرار دن بشقه برایشه یارامامش اولدیغی هنوز خاطرلردن چیقمامشیکن جنحهٔ
سابقه سنی عفو ایتدیره جك بعض خدماته سعی ایدر امیدیله بروجه سابق عراق
عرب طرفنه مأمور ایدیلوب بوکره دخی براقچه لق ایشه یارامدقدن بشقه کریم
خانك خدعه سنه الدانه رق باشنده کی قوهٔ عسکریه یی طاغتمش وبصره نك استیلاسنه
سبب اولمشدر . بناءً علی ذلك دیار بکرده قلعه بندایدلمسنه قرار ویرلمش ایسه ده
بصره نك استیلا اولنمسی دولته پك زیاده تأثیر ایله اتش غضب شاهانه یی علوکیر
ایله یکدن سائره عبرت اولمق اوزره معتاقبا استانبولدن کوندریلان خاصکی
وباشرتیله باشی کسلمشدر .
بروجه بالا دولت ایرانیه یه اعلان حرب اولنمق اوزره قرار ویرلدکدن صکره
اره به تبدل مشیخت وصدارت ودیکر بعض تبدیلات کیرمش ایسه ده قرار سابقه
حال کلیه رك دارنده لینك صدارتندن صکره دخی کرك باب عالیده وکرك شیخ
الاسلام قوناغنده بالدفعات مجلسلر عقدیله آرای وکلا قرار سابق اوزره مستقر

اولوب بو اثناده دولتعليه نك روسيه لويه قينارجه عهدنامه سنى تنقيح ايتدرمك كى بر بيوك مطالعه سى وارايكن پادشاه عالمپناه حضرتلرى عزم وهمتنه فتور كتورميوب متوكلا على الله كريم خانه اعلان حرب ايله تدارکات سفريه يه تشبث قلندى .

شويله كه مقدما بغداد واليسنه تحريرى اراده بيورلمش اولان بش بيك نفردن بشقه كتش زاده چاقر احمد بكك وسابقا قره حصار صاحب متصرفى ميرميران محمد پاشانك واقشهر متصرفى مير ميران اسماعيل پاشانك وابزولى عشيرتى بكى حسن بكك وسيورك متصرفى عبد الفتاح زاده نك بشر يوز نفر ميرى سوارى تحريريله بغداد وشهر زور طرفنه ارسال ايتملرى وبوز اوق متصرفى جبار زاده مصطفى بكك ورشوان زاده ميرميران عمر پاشانك ويكيشهر متصرفى مير ميران مصطفى پاشانك بيكر نفر ميرى سواريله وميللو عشيرتى اسكان باشيسنك جرائم گذشته سى عفوى بدلى اولمق اوزره بيك نفر ايله ورقه سا كنلرندن حمالى زاده مير ميران عمر پاشانك تحريرينه مأمور اولديغى بيك نفر ميرى سوارى وقپوسى خاقى ايله وانا طولى وقره مان وحلب ومرعش ورقه وسيواس وموصل ايالتلرى زعما وارباب تيمارينك وانا طولى وحلب ورقه ايالتلرى كتخدا يرلرينك بشر يوز نفر ايله بالذات وبر آن اقدم اولجانبه كيتملرى واولجانبه ترتيب اولنان عساكر وذخائرك بلا توقف محلنه ايصالى ايچون رقه واليسى وزير محمد پاشانك موصلده بولنمسى ومأموريتنده اثبات وجود ايدنلرك عتيقلرينه ترقى وجديدلرينه يديشر اڭچه امضالو ويرلمك اوزره مخصوص مباشرلر معرفتيله رقه ودياربكر وخرپوت وملاطيه وچرمك وسيورك وبيره جك حواليسندن سكز بيك نفر پياده بالترتيب هر ايكيوز نفرينه بر عتيق اغا انتخاب قلنمق وبولنمديغى حالده مجدداغا وعلمدار نصب اولنمق اوزره بر ساعت مقدم اولطرفه ارسال اولنمسى فرمان اولندى . بوندن بشقه جبار زاده مصطفى بك ورشوان زاده عمر پاشا ودياربكر ويوده سى اسماعيل اغا وچپول مقاطعه سى متصرفى بكر اغا معرفتلريله بيكر نفر ورقه اعيان واشرافندن فيروزبك معرفتيله بش يوز نفر ميرى وبشر اڭچه ترقى واونر اڭچه مجددا يوميه اعطاسيله درت بيك نفر سپاه وسلحدار سردن كچدى وترقيلوسى وقاعدهٔ قديمه اوزره مصردن اوچ بيك نفر كذلك اول جانبه ترتيب بيورلدى .

وماردين طپراغندن رقه يه وارنجه يايلاغه چيقان وساحلده قلان قره كچيلو وميرويسى وسائر اون بشدن متجاوز معلوم الاسامى عشيرت بكلرى عشيرتلرى عسكرلريله بغداده وارمه لرى ومللوى صغير ايله قونوب كوچن طوشانجى وسنجان وميردين وبراللى وسائر عشائر بكلرى عشيرتلرى دلاورلريله شهر زور واليسى مشار اليه

عزیمت ایلملری وکوی سنجاق وعمادیه وراحو وجزیره سنجاقلری
حاکرینك حکومتلری داخلنده اولان شجعان ایله بغداده سریعاً عزیمتلری
امر وتنبیه بیورلدی واقتضا ایدن تعیینات یومیه لری ایچون بیره جك سنجاغندن
اولوز بیك وصمصاد جانبلرندن قرق بیك ومارديـن ونصیبین طرفلرندن یکرمی
بش بیك ورقه وملاطیه‌دن اللی بشر بیك وحلبدن التمش بیك وموصلدن ایکی یوز
دقسان درت بیك کیله حنطه وشعیر ترتیب اولنوب ذخائر مذکوره‌نك نقلیچون
کراسته ومهماتی حلب ومرعش حوالیسندن تدارك اولنمق اوزره بیره جك
اسکله سنده یوز اللی قطعه سفائن انشاسنه اولطرفلرك احوالنه وقوف ومعلوماتی
اولان درکاه عالی قپوجی باشیلرندن سید محمد اغا مأمور وتعیین قلندی وبغداد
والیسنك ترفیه حالی مطلوب شاهانه اولمغله کندوسنه حلبده انشا اولنه‌کلان مهمات
خانه‌سنه‌دن یوز اللی قبه لی خیمه ویوز اللی چرکه ویکرمی عدد توز لقلی منقش
وال عدد مطبخ چرکه‌سی وسلفی مصطفی پاشا اشیاسندن اولمق اوزره
یراوه ودرت یناق خیمه‌سی وبر خزینه چرکه‌سی وایکی سایبان واون زوقاق
وبرشمسیه احسان وتحریر ایلدیکی عساکردن اوچ بیك نفرك علوفه وبخششلری
ایله مکاری باشیلق متصرفی افرازندنصکره قصوری کندو مصارفنه مدار
اولمق ایچون بشیوز کیسه آلچه‌لق التون ارسال وبغداد محافظه‌سنده بولنان یکیچری
وجه‌جی وسائر اوجاقلر نفراتنك مواجب کذشته‌لری ممکن مرتبه تنظیم اولندی .
وسابقا اوزی محافظی اولان خزینه‌دار علی پاشا دیاربکر سرعسکری تعیین
اولنرق کندوسنه طرف شهریاریدن خلعت ومجوهر شمشیر کوندریلوب بغداده
مأمور اولان عساکری سریعاً محله تحریك وایصال ایتمسی وایجاب ایدر ایسه
کندوسی دخی بالذات کیتمسی امر وتنبیه قلندی .
وفی الاصل بغداد اغاسی اولوب روسیه سفرلری اثناسنده قول کتخدالغی رتبه‌سنی
احراز ایتدکدنصکره قپوجی سلیمان پاشا نفاقیله معزول اولوبده حالا سلانیکده
بولنان اوجاغ عامره رجالی متحیزانندن الحاج علی اغانك مسلم اولان کارکذارلغی
جهتیله یکیچری اغالغنه بالاستحقاق ملازم ایکن بوخصوصك اهمیتنه بناءً دیاربکر
ایالتنه اما نصب اولنه‌رق معیتنه آستانه‌ده مقیم اورته‌لردن اون عدد یکیچری
اورته‌سی وجه‌جی وطوپجی وعربه‌جی اوجاقلرندن ایکیشر اوچر اورته تعیین
بیورلدی .

* آذربایجان وکرجستان خانلریله مخابره *

عزیمتلرندن ایران اوزرینه هجوم واقتحام اولنمق مصمم اولوب قارص قولندن

حرکت ایده‌جك اردو ایسه اول امرده آذربایجان اوزرینه حرکت ایده‌جکندن واذربایجان خانلرینك بوخصوصده کریم خان ایله متفق اولوب اولمدقاری کرکی کبی معلوم اولمدیغندن اولجه حقیقت حال اکلاشلمق اوزره اول جهتده بولنان خانلرندن استعلام کیفیت ضمننده کندولرینه مقام صدارتدن برر قطعه مکتوب تحریر وقارص سرعسکری طرفندن تهیئه قلنان برر مقدار هدیه ایله سرحد نشین اولان اخسخه وقارص جانبلری محافظلری وساطتلریله تسییر قلنمشدر . بومکتوبلردن روان خانی حسین علی خانه کوندریلان مکتوبك صورتی زیرده (٤) رقمیله قید اولنور .

بونك اوزرینه خانان مشارالیهم دولت علیه‌نك حمایه‌سنی استدعا ضمننده سرحد مأمورلریله مکاتبه‌یه ابتدار ایتمشلردر .

شویله‌که اك مشهورلری اولان روان خانی حسین علی خان وخوی خانی احمد خان قارص جانبی سرعسکری اولان طربزون والیسی وزیر حاجی علی پاشا ایله وتفلیس خانی ارکلی خان دخی چلدر والیسی وزیر سلیمان پاشا ایله مخابره‌یه باشلامشلردر .

وارکلی خان برقطعه فارسی‌العباره مکتوبیله میرزا کورکین نام کاتبنی کوندروب چلدر والیسنك مهرداریله برلکده درسعادته کلدیلر .

مکتوبنك خلاصهٔ ترجمه‌سی کندوسنك بعض خصوصات واقعه‌سنده ایران شاهلرینه مراجعتی ایجاب وقت وحاله مراعات ایچون اولوب یوقسه حاشا که دولت علیه‌یه مخالفت یولنده اول طرفه صحیحاً برمیل وارتباط معناسنه اولمدیغی وحال حاضرینه مالك اولدیغبرو خدمت وعبودیت سلطنت سنیه‌یه بذل اقتدار وسرحد نشینان ممالك محروسه ایله حقوق هم جواری‌یه رعایت بابنده سعی بیشمار ایدوب بوانه‌دك دولت علیه‌نك خصماسیله اتفاق واتحادی واقع اولمامش وبوندن صکره دخی واقع اولمیه‌جغی واضحاتدن بولنمش اولدیغی حالده مقدما دولت علیه‌نك روسیه ایله وقوع بولان محاربه‌سی ایامنده کندوسیله چلدر والیسی بیننده وقوعه کلمش اولان حالات ناروانك سببی اول وقت چلدر والیسی بولنان سید نعمان پاشا اوله‌رق حالا چلدر والیسی اولان سلیمان پاشا کندیسنك جانب خسروانه‌یه اولان صداقتنی تقدیر وتصدیق ایدر وزرادن اولمق حسیله بینلرنده کاینبغی حسن موالات ومصافات حصوله کلمش اولدیغی وکندیسنه مدار مکنت واستظهار اوله‌جق بعض وسائلك اجراسنه طرف ملوکانه‌دن مساعده بیورلدیغی حالده آذربایجان خانلرینك کریم خان ایله اتفاق واتحاد داعیه‌سندن

متعلرینه اقدام ایده‌جکی عرض وافاده‌سندن عبارتدر . میرزا کورکینك محصل تقریری دخی ایران وکیلی کریم خانك اصالتی وشرف نسبدن بهره‌سی اولمیوب فقط ایرانك فارس وعراق عجم قطعه‌لرینی حیله ایله اله کچورمش ایسه‌ده طرفدارلق ضمننده توارد ایدن اوراقنه کرك تفلیس خانی ارکلی خانك وکرك سائر آذربایجان وشروان وخراسان خانلرینك قطعا التفات ایتمدکلری وبوخلالده دولت علیه اراضیسنه تجاوز وتخطیسی ایران خانلرندن برینك مرضیسی اولمامغله طرفندن کلان استعانت نامه‌لره برطرفدن جواب مساعد ویرلمدیکی ومومی‌الیه ارکلی خانك بنده‌لکی نزد شاهانه‌ده قبول بیورلدیغی حالده اتلاف خزائن ایدرك فارس سرعسکرینك اقدامنه حاجت قالمقسزین خانان آذربایجان مصلحتنی تسویه‌یه متعهد اولدیغی وبوطرفه اولان رابطهٔ عبودیتی تقویت ایچون استیلورسه چلدر والبته معرفتیله اخسخه قلعه‌سنده حفظ اولنمق اوزره مملکتی معتبرانندن برقاچ رهن ویره‌جکی وخوی ونخجوان وقره باغ وکنجه وروان وشروان خانلری ارکلی خانه بعضاً هدیه کوندرر وبعضاً باج ویرر مقوله‌لردن اولمایله فمابعد برابر کریم خانه معاونت ایتمه‌رك کندوسی کبی انلرده دولت علیه‌نك حمایتنی غیرت وجانلرینه منت بیله‌جکلرینی وآذربایجان خانلرینه طرف پادشاهیدن بعض عطایا وهدایا ایله اوامر علیه کوندریلوبده منتسبان در دولت علیه‌دن اولدقلری یار واغیاره کوستریلور ایسه انلرك طرفندن دخی حدود خاقانیه‌یه تجاوز وتعدی وقوعبولیه‌جغی درعهده ایتمش اولدیغی ودولت علیه ارکلی خانی کندی منتسبلرندن بیله‌رك کریم خان ایله عقد مصالحه ایتدیکی صورتده مومی‌الیهك واولادینك امین ومأمون‌الغائله اولمایی دخی شروط مصالحه‌یه درج اولنمسی لازم وبولندیغی وشمدیکی حالده خطهٔ ایران سلسلهٔ صفویه‌دن خالی اولمغله خانان ایرانك دولت علیه کبی بردولت قوی شوکته التجا ایلمایی ضروریات وقت وحالدن اولوب اما اکر صفویه‌دن بری چیقوبده ایران سلطنتی اکا انتقال ایتمك لازم کلور ایسه خان مومی‌الیه ینه عبودیت دولت علیه‌دن چیقمیه‌رق اولوقت دخی امر وارادهٔ دولت علیه‌یه اتباع ایده‌جکی والحاصل کرك کندوسی وکرك اولاد واحفادی سایهٔ دولت علیه‌ده الی ماشاءالله محمی ومنظور طوتلمسی اقتضاسندن عبارتدر .

کرك مکتوبك مألی وکرك میرزا کورکینك مقالی چلدر والیسنك تحریرینه ودیوارینك تقریرینه موافق کلمکله بو خصوص ایچون بر قاچ دفعه سرای اقدسده عقد مجلس مذاکره ومشاوره اولندقده بوخصوص دولت علیه‌نك

تزايد شان وشوكتنى موجب اولديغى حالده ديكر صورتله برمحذور دخى خاطرلره خطور ايتمديكنه وچونكه خانان مشار اليهمك بو صورتله طرف دولت عليه‌يه التجالرى اقدمجه قارص جانبى سر عسكرينه كوندرلمش اولان فرمان عاليده شمدى‌يه قدر آذربايجان خانلرندن خصومته دائر برحركت مشهود اولميوب بوندن صكره دخى بر كونه حركت نابجايه مبادرت ايتميوبده كندى حاللرنده اولورلر وطرف دولت عليه‌يه التجا ايدرلرسه ضرر وخساردن وقايه اولنمرى تنبيهاتنك مضمونى اولطرفلره عكس ايتمش اولمسندن ناشى بر كيفيت اولوب روان خانى حسين على خان ايله خوى خانى احمد خانك مقدما قارص سر عسكرى اولان على پاشا وساطتيله دردولته كلمش اولان مكتوبلرنده فيما بعد دولت عليه‌يه انقياد ومطاوعت وهرنه خدمت تكليف اولنورسه تفليس خانى اركلى خان ايله بالاتفاق اجرا وايفاسنه مبادرت ايده‌جكلرى مندرج اولمسى اركلى‌خانك اشعاراتى تأييد ايتمكين بوخصوصده اتفاقلرى اكلاشلديغنه بناءً التماسلرينه مساعده اولنمسى اتفاق آرا ايله قرار كير اولەرق اولوجهله التماسلرينه مساعده بيورلديغنه دائر بشقه بشقه فرمانلر اصدار وارسال اولندى . وبوصورتده اكركريم خان طرفندن مملكتلرينه تعديات وقوعبوله‌جق اولورسه قارص جانبى سرعسكرى الحاج على پاشا طرفندن معاونت اولنه‌جغى وحين اقتضاده تفليس خانينه اعانه اولنمق اوزره چلدر واليسى معيتنده مقدار كفايه كزيده عسكر موجود ومهيا بولنديغى كندولرينه بيلديرلدى وطرف شاهانه‌دن اركلى خانه بيك التون وبر سمور كورك وبردونانمش آت وحسين على خانه ايكى بيك واحمد خانه بيك بشيوز زر محبوب ايله برر سمور كورك اعطا وارسال اولندى .

ذكر اولنان فرمانلردن حقيقت ماده معلوم اولەجغندن روان خانينه يازيلان فرمان عالينك صورتى ذيلده (٥) رقميله علاوه اولنور .

* غريبه *

دور سلطان مصطفى خانيده روسيه محاربه‌سى اثناسنده اركلى خانك اولطرفده وقوعبولان حركاتندن شايد حدود خاقانيه‌يه ايصال مضرت ايدر ديو توحش اولنەرق اوزرينه كريم خانى تحريك وتسليط ضمننده مراسلات ايله تدبيروچاره ارانلمش ايدى شمدى خود بخود دولت عليه‌يه التجا ايدرك كريم خانك عليهنه قوللانلمسنه نيازمند اولمسى غرائب حكم الهيه دندر .

(تتمه)

* تتمه *

بروجه محرر آذربایجان خانلرینه حمایت صورتنده امرلر کوندرلمش ایسه ده انلرك بووجهله دردولته دخالتلری شاید دولت علیه‌یی اغفال ایچون زندکریمك برحیله‌سی اولمق دخی محتملاتدن اولهرق هرحالده احتیاطه رعایت لازم کلمکله قارص جانبی سرعسکرینه بو دقیقه‌لر اخطار اولنوب معیتنده اولان قوهٔ عسکریه ایله قارص جانبنه طوغری آهسته آهسته کتمسی وبویله هیئت مسلحه ایله اولطرفلره دهشت اندازاولهرق وطرفندن مخصوص آدملر تعیین ایله خانان آذربایجانك احوالنی بالتحقیق کندولرندن معتمدسندلر الهرق هروجهله احتیاطه رعایت ایتمسی کندویه تنبیه واشعار اولندی .

* بقیهٔ احوال خانان آذربایجان *

بروجه سابق آذربایجان خانلرینه منشوروتشریفات همایون ارسال بیورلمش ایدی. بوکره چلدر والیسی طرفندن ورود ایدن تحریراتده تفلیس خانی ارکلی خان تشریفات همایونی اوزاقدن استقبال ایدرك ملاقی اولدقده آتندن اینوب وطرف شهریاریدن اهدا بیورلمش اولان آتك کمنی اوپدکدنصکره اوزرینه بنوب تشریفات همایونی ایلرو کچوردیکی حالده آلای ایله طوپلر آتیلهرق قرارکاهنه واصل اولدقدنصکره ترتیب دیوان ایدوب کبار قومی حضورنده منشور همایونی قرائت ایتدیرهرك وخلعت سنیه‌یی کیوب دامننی قومنه اوپدورهرك حمایت دولت علیه‌یی اعلان ایتمش اولدیغی وروان خانی حسین علی خانك وجوه قومی بوآیین بهیئی اجرایه مانع اولدقلری انها واشعار قلنمش اولمغله آذربایجان خانلرینك حمایت دولت علیه‌یی استحصال خصوصنده مقدمکی خواهشلری مصلحتلری ایجابندن ایدوکی اکلاشیلوب برمنوال محرر کندولرینه تمامیله امنیت جائز اولمیه‌جغی مثللو قارص سرعسکرینك مأموریتی توسیع ممالك قصدیله اولمیوب محافظهٔ حدود ایچون اولدیغندن برطاقم اطفال ونسا وسائر فقرانك بلا موجب پایمال اولمسی دخی منافی قاعدهٔ عدل ومرحمت اولهجغی جهتله همان سرعسکر مشار الیهك بروجه مشروح ارضرومدن خروج ایله آت چایرلاده رق قارص طرفلرینه بالورود اسلوب حکیمانه‌یه رعایتله اول طرفك احوالنه احالهٔ نظر ایدوب اکر آذربایجان خانلرندن برحرکت خصمانه حس ایدرسه اولوقت مقابله بالمثل قاعده‌سنجه اوزرلرینه حرکت ایتمسی مشار الیهه امر واشعار قلندی .

لکن برمدت مرورندنصکره ارکلی خانك کاتبی مرقوم کورکین میرزاینه چلدر والیسنك مهرداریله درسعادته کلوب ارکلی خانك حسن تدبیریله خوی وکنجه وروان وقره باغ وشروان خانلری دخی مؤخراً طرف دولت علیه‌یه جلب اولنه‌رق فیما بعد انلر دخی عبودیت دولت علیه‌یی التزام ایدوب حدود خاقانیه‌یه کج نکاه ایتمیه جکلرینی مبین ویردکلری سندلر ایله ارکلی خان طرفندن دخی کفالتی متضمن بر قطعه سند معمول به ومقام صدارته وکتخدا بکه ورئیس افندی‌یه اولمق اوزره ارکلی خان طرفندن فروه واقمشه وشال مثللو هدیه‌لر کتوردکده کرك مهرداره وکرك کورکین میرزایه خلعتلر الباس اولندقدنصکره چلدر والیسی قپوکتخداسنك قوناغنده اقامت ایتدیرلمش ودرعقب رئیس افندی طرفندن بکلکجی خیری افندی کیدوب تقریرلرینی قلمه المشدر .

خلاصهٔ تقریرلری ارکلی‌خانه منشور وتشریفات همایون واصل اولدیغی کوندنبرو صدق وعبودیت دولت علیه‌یی التزام ایدوب وکندوسنك بو وجهله بندکان سلطنت سنیه سلکنه دخالتنی خقنده بیوك عنایت وباعث مفخرت بیلوب بوندن صکره کندوسی مقام صدق وعبودیتده ثابت قدم اوله جغندن بشقه کندو کی آذربایجان خانلرینی دخی عبودیت دولت علیه دائره سنه ادخال ایتمکله اوطوالی بتون بتون مضافات ممالك محروسه‌دن اولدیغی وکیمسه‌نك ملك ومالنده دولت علیه‌نك نظر طمعی اولمیوب سایه‌سنه التجا ایدنلر هرنقدر مرفه وکامران اولسه‌لر تمات شکوه وسلطنتندن عدایده کلدیکنی جزم وتفطن ایتدیکندن فیمابعد روسیه‌لودن ال چکوب تمامیله حمایهٔ دولت علیه‌یه التجا ودخالت وسدهٔ سنیهٔ پادشاهی‌یه حصر تبعیت ایلمش ایدوکی افاداتندن عبارت اولمغله طرف شاهانه‌دن ارکلی خانه کورك وآت طاقمی ومجوهر ساعت احسان وارسال بیورلمشدر .

* وقایع سنه ١١٩١ *

برمنوال سابق دولت علیه ایران سفریله مشغول ایکن زیرده بیان اولنه‌جغی وجهله بوانناده برده قریم مسئله‌سی ظهور ایدرك روسیه دولتیله اعادهٔ محاربه درجه‌سنه کلمش اولدیغندن طرف طرف تدارکات بریه‌یه اقدام اولندیغی حالده تدارکات بحریه‌یه دخی اعتنا اولنمق لازم کلهرك مجددا قالیونلر انشاسنه وترسانه‌نك اکمال نقصانته اهتمام قلنمقده اولدیغندن وترسانهٔ عامره کرسته‌سی اوته‌دنبرو ازمید جبالندن قطع اولنه‌کلمش ایسه‌ده دومالیچ حوالیسنده‌کی جبالده قطع اولندیغی حالده نقلنده دها زیاده سهولت اولمغی خبر ویرلدیکندن قپودان دریا غازی

حسن پاشا اوراسنی بالذات کشف ومعاینه ایتمك ایچون یکرمی اوتوز قدر آدمیله اسکداره کچوب الغار ایدرك بروسه‌یه وصولنده کرسته نظامندن مقدم برمدتدنبرو بروسه یکیشهری طرفلرنده کوکلشمش اولان احمد بك نام شقی‌یی اعدام ایتدکدن صکره اون بش یکرمی کون ظرفنده دومالیج طاغلرینی کشت وکذار ایدرك کرسته نظامنی اتمام ایتدیروب درسعادته عودتنده ویردیکی نظام فیمابعد دستورالعمل طوتلمق اوزره باش محاسبه‌یه قید اولنمشدر .

کتخدای صدر عالی سید ابراهیم افندی بحسب الایجاب ربیع الاولك سکزنجی کونی عزل ایله صره امینی اولوب یرینه مکتوبئ صدر عالی سلیمان فیضی افندی نصب اولندی . واکرچه مکتوبجیلقدن دفعةً کتخدالق راده سنه‌چیقمق فوق‌العاده رکیفیت ایسه‌ده فیضی افندی اصحاب درایت ومعلوماتدن اولهرق استحقاق ذاتیسی حسبیله بوطفره‌یه روا کورلمش ومکتوبجیلغی دخی کوچك اوقاف محاسبه‌جیسی یاسق افندی‌یه توجیه بیورلمشدر .

چند روز صکره ابراهیم افندی قارص اردوسنه مأمور اولدیغی کبی بغداد قپو کتخدالغی وسابقا ترسانه امینی اولان سلیم سری افندی دخی بغداده کوندرلمش وعراقه نفوذ کلامنه مدار اولمق اوزره عهده‌سنه روز نامچهٔ اول پایه‌سی ویرلمشدر . اسباب موجبه‌سی تفصیلات آتیه‌دن معلوم اولور .

* احوال عراق وایران *

الاده‌بیان اولندیغی اوزره عبدالله وحسن پاشالر رتبهٔ وزارتله مسرور وایکیسی دخی ایران سفرینه‌مأمور اولدقلرندن حسن پاشا درحال تدارکات سفریه‌یه اقدام ایله ایفای وظیفهٔ مأموریته قیام ایلمش ایسه‌ده عبدالله پاشا بعض اصحاب اغراضك اغوالرنه قابیلهرق بوبابده اختیار بطائت وتراخی ایتمشیدی . حسن پاشا کندوسنك حاضر اولدیغی اشعار ایله ارادهٔ سنیهٔ پادشاهینك انفاذینه ابتدار اولنمسنی بالدفعات اخطار ایلمش ایسه‌ده عبدالله پاشاده اواستعدادی کورمدیکندن کندو حصه سنه اولان وظیفه‌یی ایفا ایلمك اوزره کردستان طرفنجه تدابیر سفریه‌یه ابتدار ایلدیکی کوی وحریر سنجاقلری متصرفی احمد پاشا ایله بابان سنجاغی متصرفی پاشایه برر تقریب ایله طرفنه جلب ومصارف سفریه‌لرینه مدار اولمق اوزره برر کیسه غروش اعطا وبرر مقدار عسکر ترفیق ایدرك احمد پاشانی ذهاب

قولندن کرمانشاه اوزرینه ومحمد پاشایی قره چولان اوزرندن سنه قولنه چرخه‌جیلق عنوانیله مأمور ایدرك ایران اوزرینه سوق ایدوب کندوسی دخی ارقه‌دن متهیء حرکت بولنمش ایسه‌ده احمد پاشا حسن پاشانك بعض معاملاتندن دلکیر اولمغله ایفای مأموریته چندان هوس ورغبتی اولمدیغندن ذهاب قولنده دزکر نام محلده اقامت ویالکز اوسمتك محافظهٔ حدودیله اکتفا ایلمشدر .

محمد پاشا ایسه سنه‌یه طوغری متوجه اولوب حدوددن اوچ ساعت ایچروده واقع بانه حاکمی اولان صالح خانه اطاعت ایلمسی ایچون خبر کوندردکده حرکت خصمانه‌یه ابتدار ایتمکله‌اوزرینه واریلوب وربیع‌الاولك‌اون دردنجی‌صالی کونی محاربه‌یه طوروشیلوب اوچ ساعت محاربه اولدقدن صکره ایرانلولر مغلوب ومنهزم‌اوله‌رق برچوغی‌قتل وتلف قلندقدن‌بشقه اون‌عدد زنبرك طوپلری ضبط اولندیغی وبانه قصبه‌سی غارت قلندیغی حسن پاشا طرفندن اشعار ومحاربه ده النان رؤس مقطوعه دخی درسعادته تسیار قلنمش اولمغین بوخبر مسرت موجب انبساط ومحظوظیت پادشاهی اوله‌رق حسن پاشا حقنده نصل نوازش والتفات اولنمق مناسب اوله‌جغی ملاحظه بیورلمقده ایکن ربیع‌الآخرك اون طقوزنجی کونی تاتاریدیله حسن پاشانك دیکر تحریرات مسرت آیاتی کلدی . شویله‌که سنه خانی خسرو خان بانه وقعه‌سنی استماع ایدیجك هجوم عساکر منصوره‌دن خوف ایله اطرافنده واقع همدان ومراغه وقره کوزلو ومحال سائره‌دن یکرمی بیك قزلباش عسکری تدارك ایدرك مهمات وفیره وتدارکات قویه ایله مقابله‌یه کله‌جکن چرخه‌جی محمد پاشا بالاستخبار حسن پاشادن استمداد ایلدیکنه وخسرو خان زند کریمك معتبر خانلرندن اولدیغی معلوم اولدیغنه مبنی حسن پاشا دخی محمدپاشا معیته عساکر کلیه کوندرمش خسرو خان دخی بلاسنی جستجو ایدرك کلوب عساکر منصوره اوزرینه هجوم ایتدکده ربیع‌الاولك یکرمی بدنجی پازار ایرتسی کونی عساکر منصوره دخی هیئت مجموعه‌لریله مقابله‌یه قیام ایدوب درت ساعت‌قدر حملات عدیده ومحاربات شدیده واقع اوله‌رق ایکی بیك مقداری قزلباش عسکری تلف اولدقدنصکره منهزم اولمغله تعقیب اولنه‌رق برچوغی دخی یتیشلوب قلیجدن کچورلمش وبقیة السیوف ایله خسرو خان برجبل شاهقه فرار ایلمش اولدیغی حسن پاشا طرفندن تحریر واعدانك نام آورلرندن ایکیوز اوتوز اوچ شخصك سرمقطوعلری استانبوله تسییر اولنمشدر . بناءً علی‌ذلك طرف ظل‌اللهیدن حسن پاشایه مجوهر شمشیر وسراسره دوخته فروهٔ سمور ایله اون بیك التون وچرخه‌جی محمد پاشایه برثوب سمور ایله درت بیك التون احسان وبومژده ایله کلان تاتار دخی زعامتله شادان بیورلدی .

خسرو خانك موجود معیتی اون ایکی بیك ومذکور محاربه‌ده تلفاتی بیك رادەلرنده اولدیغی کلشن خلفا ذیلنده محرردر .

حسن پاشانك بو وجهله نزد دولتده کسب شهرت واعتبار ایلدیکی عبدالله پاشایه منعکس اولدقده اودخی مجرد سدباب اعتراض ایچون کتخداسی اسمعیل اغایی مندلجین طرفنه کوندرمشدر .

حالبوکه خسرو خانك بروجه بالا انهزامی خبری کریم خانه منعکس اولدقده تکرار اون ایکی بیك عسکر تجهیز وکلبعلی خان سرکرده لکیله محمد پاشا علیهنه تسییر ایتمش اولدیغندن ومقدما محمد پاشا ایرانه وبرادری احمد پاشا بغداده مائل ومنجذب ایکن بوکره امر بالعکس اولەرق احمد پاشا دخی اشبو ایران اردوسیله برابر بولندیغندن محمد پاشا مقاومت ایده میه‌جکنی درك ایله کوی سنجاغی متصرفی تیمور پاشا یانه چکلمکه مجبور اولمغله حسن پاشا عبدالله پاشادن استمداد ایلدکده قید ایتمامش ومندلجین طرفنده کی اسمعیل کهیه‌نك کوندرلمسنی التماس ایتدکده اعتذار ایله کچشدرمشدر . ایرانلولر ایسه اوکلرنده قوۀ عسکریه کورمدکلرندن ایلرویه حرکت ایله کردستانی غارت وتالان ایتمشلردر .

بروجه بالا قپو کتخداسی سلیم سری افندینك سوقیله بغداد ایالتی عبدالله پاشایه بصره یی استخلاص شرطیله توجیه اولنمشیکن بوبابده رونما اولان اوضاع نابجاسی موجب اغبرار عالی اولدیغی کبی سلیم سری افندی دخی بوندن طولایی مظهر عتاب وسرزنش اولمشیدی . وبرده سلیم افندی ذوق وصفایه مائل ومنهمك اولەرق مصرفی چوق برآدم اولدیغی حالده اوچیوز کیسه آقچه صرف ایله اغا یوقشنده برجسیم قوناق انشا ایدوب اولوقت یالدز التونی یوز پاره یه اولدیغندن اوچیوز کیسه آقچه اوزمانك حکمنجه کلی برمبلغ اولدیغندن سلیم افندی بك زیاده لسانه کلمشیدی ایشته اول اثناده قارص جانبی سرعسکری حاجی علی پاشا رجال دولتعلیه‌دن برینك معیتنه مأمور بیورلمسنی التماس ایلمش اولدیغندن خلال ربیع‌الآخر ده سالف‌الذکر ابراهیم حفظی افندی قارص اردوسنه مأمور ایدلمشیدی . حالبوکه اوزمان بغداد جهتنك نزد دولته درکار اولان اهمیتنه مبنی بغداد والیسی معیتنه دخی اویله برمستشارك تعیینته لزوم کورلدیکی صره ده سلیم سری افندی بولندیغی موقع خطرناکدن قورتلمق اوزره کندوسنی اورته‌یه‌اتوب بومأموریتنه راغب اولمغله بروجه بالا بغداده اعزام قلنمشدر .

یدی آی صکره یعنی ذی‌القعده نك اون یدنجی کونی ابراهیم حفظی افندی عهده سنه رتبۀ وزارتله ارضروم ایالتی توجیه اولنمشدر .

سليم سرى افندى ايسه بغداده واردقده عبدالله پاشانك خزينه دارى اولان عجم اوغلى محمد بك ايله هم بزم انسانس عشرت اولوب ذوق وصفايه طالوب وظيفهٔ اصليه سى اولان بصره ايشنى فراموش ايتمشدر .

اول اثناده هندستان طرفندن برايلچى ورود ايتمكله سبب وكيفيت مأموريتى بروجه آتى بيان اولنور .

* ورود الچى از جانب هند *

هندستان سواحلندن سورات ايله بنكاله اسكله‌لرى مياننده واقع براسوراته اوتوز كونلك مسافه اولان مليبار حكومتى سلطانك هند ايچروسنه طوغرى طولا التمش كونلك وعرضا يكرمى كونلك مسافه محللره حكمى جارى اولان سلطان على رجا اطرافنده كائن مجوس طائفه سيله ليل ونهار مشغول كارزار اولەرق خزينه سى دوچار مضايقه اولديغندن اعانهٔ نقديه طلبى ضمننده حاجى على نام سفيريله دولت عليه‌يه برقطعه نامه ارسال وايكى عدد فيل اهدا ايتمش اولوب سفير مومى اليه سويش ومصر واسكندريه طريقيله كلوركن اثناى راهده فيلك بريسى تلف اولمغله برعدد فيل هديه‌سيله درسعادته وصولنده كتورديكى فيل منظور شاهانه بيورلدقدنصكره فضلى پاشا سراينه وضع اولندى . سفير مومى اليه دخى صدر اعظم ايله بعدالملاقات جانب مريدن مستوفى تعينات ويريله‌رك اوتوز نفر آدميله برابر صوغانجى باشى زاده مصطفى افندى مخانه سنده اقامت ايتديرلدى . كتورديكى نامه اون سكز ورقه قدر بررساله اولوب اوچ ورق مقدارى محلنده عربى‌العباره اولەرق نثرا افادهٔ مستدعا قلنمش ويدى ورق مقدارى محلنه دخى منثور مذكور ايله متحد المفاد اولەرق التمش بيت مقدارى برقصيده تحرير اولنمش اولوب انجق تراكيبى خللدن غير مصون وبعض محللريدخى ناموزون اولديغى حالده اصل نامه مهور اولميەرق يالكز اوزرى آلافرانغه بيوك مهر ايله مهرلنمش ايدى .

خلاصهٔ مضمونى بوندن ايكيوز قرق سنه مقدم مليبار حكومتى مشركينك الندن عاجز اولەرق طرف دولت عليه‌دن استعانه ايتدكلرنده يوسف تركى وحسين تركى نام بكلر معيتيله كوندرلمش اولان ايكى سفينه عسكرك اعانه سيله دشمنه غلبه اولنەرق اول وقتدن بيك يوز الى تاريخلرينه كلنجه راحت وامنيتله امرار وقت ايتمشلر ايكن قرق سنه‌دنبرو يه اولطرفده مشركينك طغيانى اولمق حسبيله سكسان

سکز تاریخلرینه کلنجه اگرچه کندوسی محاربه ومقابلهیه اقدام کوسترمش ایسهده بالآخره خزینه جهتندن دوچار مضایقه اولمغله یوز بیك التون ارسال ایله امداد اولنمق التماسندن عبارت اولمغله کیفیت تفحص ومطالعه اولندقده طقوز یوز اللی تاریخلرنده فی الواقع هندستان طرفنه بویله بر اعانه وقوعبولمش اولوب انجق بو اعانه کجرات حاکمنه اولهرق کجرات ایله ملیبار ایسه سمت وجهت وقربیت وبعدیت حسبیله بوطرفلره نسبت اولندقده مثلا قدس شریف ایله ایچ ایل کبی بربرینه مسامت اولمق تقریبیله ایکیسی بر حکومت اولمغه حمل اولندیغی حالده اعانه خصوصی مسبوق بالمثل اولسه بیله اولوقت اولنان اعانه ابقای نام ثمره سندن بشقه برفائده یی منتج اولمدیغی سید علی تاریخچه سندن دخی معلوم ومتبین اولدقدن بشقه اول وقتی بو وقته قیاس ایتمك ممکن اوله میوب الحالة هذه دولت علیه برطرفدن قریم وبرطرفدن عراق غائله لریله مشغول بولندیغندن اسعاف مسئولی فکر وملاحظهیه براغلوب سفیر مرقوم دخی ویریلان تعینات ایله جوابه انتظار ایلدی .

* سانحه *

طقوز یوز اللی تاریخلرنده اولان اعانه ابقای نام ثمره سندن بشقه برفائده ایتمامش اولدیغی درمیان اولنهرق صکره کی استعانه یه نظر قبول ایله باقلمامش اولمسی عظیم تأسف اولنهجق مواددندر . معاونتك بر ثمرهٔ نافعهسی اولهمامسی ارقهسی ارانلمامش واعتبار ودقت اولنمامش اولمسندن نشأت ایدر . یوقسه دولت علیهٔ عثمانیه نك هند طرفلرنده دائما متبصر ورابطهلو ایلچیلری بولنمش ومعاملات ومخابرات متواليهیه واول خطهٔ عظیمهده اولان دول اسلامیهنك حمایه ومحافظهلرینه مهما امکن سعی وهمت قلنمش وهندك هرطرفده مقبول ورواجی اولان امتعهٔ ارضیه وصناعیه سنك تجارتی دولت علیه تجاری الهه کچورلمش اولسه ایدی شمدی هندك برخیلی یری سلطنت سنیهده اولور ودول مشار الیهم دخی مضمحل وپریشان اولمامش بولنور ایدی . خطهٔ مرقومهنك الحالة هذه ثلثانی مقداری وبلکه دها زیاده سی انکلتره دولتنك تصرفنده اولوب اوراده یوز ملیوندن ازید تبعه سی واردر . اولا پورتکیز وایکنجی مرتبهده فلمنك ودانیمارقه لولر وفرانسزلر امید بورنی یولنی وسقودی غاما نامنده برپورتکیزلونك کشفندنصکره تجارتله هنده کیدوب رفته رفته پك چوق یرلرینی ضبط ایتمش اولدقلری حالده بوندن بر یوز یتمش سنه قدر اقدم انکلیزلر دخی بر هند قومپانیهسی تشکیل برله تجارته وضبط ممالکه باشلایوب آز وقتده

رقباسی اولان سائر اوروپالولری اورالردن بیاغی بتون بتون تبعید ایدرك یالکز قالمشلر وشو بولندقلری حال حیرت مألی میدانه کتورمشلردر . بونلر اول امرده بولدقلری هند طریقی که امید بورنی یولیدر غایت اوزاق ومخاطره‌لی اولدیغی وکندولری عیسوی اولوب دول هندیه نك هیچ بری اودینده بولنمدیغی ودها نیچه نیچه اسباب مانعه اولدیغی درکار ایکن اقدام وغیرت ومعلومات وثبات ایله اویله منبت ونفیس برملك جسیمی ضبط ایتمشلر یااشرف دول اسلامیه اولان وخلافت جلیله جهتیله ملوك محمدیهٔ آفاقك مالشکاه جباه دیانتلری وهندك بحر سویش وبصره کورفزی مثللو الك کسدیرمه یوللری النده بولنان دولت علیه انلرك عشر معشاری مرتبه‌ده همت بیورمش اولیدی نه‌لر اولمزدی .

نه‌چاره که هر دوورده درلو مانعه‌لر حیلولتیله دولت علیه بویله الك باشلو تدابیر سیاسیه‌یه تشبث ایده‌مشدر . بو اثناده ایسه برطرفدن بروجه بالا ایران سفریله ودیکر طرفدن زیرده بیان اولنه جغی اوزره قریم مسئله‌سیله مشغول ایکن جزیرة العربده برده وهابی غائله‌سی ظهور ایتمشدر .

* احوال محمد بن عبدالوهاب نجدی *

جزیرة العرب نواحیسندن بصره ایله مکهٔ مکرمه بینده واقع عهد حضرت صدیقده کشتهٔ شمشیر شریعت اولان مسیلمة الکذابك ظهور ایدوبده اثارهٔ کذب وفساد ایتدیکی نجد حوالیسنده علماء حنابله‌دن محمد بن عبدالوهاب نام کمسنه حدود شرعیه‌یی تجاوز ایله ضلال وبدعت یولنه صاپه‌رق باشنه برکدیرمکده اولدیغی برطاقم اشقیا ایله حرمین محترمین اوزرینه هجوم ایده‌جکی آوازه‌سی اهالیٔ حرمینی تلاشه دوشوردیکنی کچن سنه شریف مکه درسعادته تحریر ایدوب دور محمود خانیده پدرینه طرف سلطنت سنیه‌دن اولنان اعانه مثللو کندوسنه دخی کایتلوجه اعانه اولنوبده مفسد مرقومك دفعی چاره‌سنه باقلمز ایسه ایلروده اوکی کسدیریله‌میه‌جکی اشعار اولنمش ایدی .

انجق خارجیٔ مرقومك بویله برحرکت عظیمه‌یه تصدی ایده بیلمسی کلی تدارکاته محتاج اولوب مرقومك تدارکات جسمیه‌یی اکمال ایدنجیه دکین بویله حرکت باغیانه‌سنك صیت وآوازه‌سی افواه ناسده دور ایدرك هرطرفه منتشر اولمامق محال اولدیغندن ماعدا مرقومك فساد وبدعتی اکرچه اورالرده شهرت بولمش ایسه‌ده حرمین اوزرینه خروج مرتبه‌لرینه واردیغنه دائر حرمین اهالیسندن بشقه کمسنه

طرفندن اشعارات وقوع بولمديغندن كيفيت حضور همايونه بعد العرض درسعادتده اقطار حجازيه احوالنه وقوفى اولنلردن بالاستخبار شقئ مرقومده بووجهله داعيهٔ طغيان اولمديغى تحقيق اولندقدن بشقه بغداد وشام وجده وشهر زور واليلرندن دخى خصوص مذكور استعلام اولنه‌رق شريف حضرتلرندن ورود ايدن مكتوبك جوابى ذكر اولنان استعلامنامه‌لرك جوابلرى وصولنه تعليق وتأخير قلنمشيدى .

بوكره بنه خارجئ مرقومك ازاله سى ضمننده مقدمكى مكتوبى مؤيد حرمندن بعض تحريرات ورود ايلدكده جده واليسندن دخى جوابنامه وارد اولمش اولوب انجق جده واليسنك مكتوبى مكه تحريراتنك مألنه شبهه ايراث ايلديكندن بشقه شام وبغداد وشهر زور طرفندن هنوز بوخصوصه دائر برخبر كلديكى افاده سيله بوخصوصه دائراولان كافهٔ اوراق تكرار خاكپاى شاهانه‌يه عرض اولندقده اوراقك بالاسنه پادشاه دل آگاه حضرتلرى زندكريم ظهورنده دخى ابتدالرى برشى يوقدر دينيله‌رك ايش بومرتبه‌يه واردى . همان مرقومك حالى برخوشجه تفتيش وتحقيق اولنسون ديوخط همايون كشيده بيورمغله درعقب مجدداً شام واليسى بولنان عثمان پاشايه مكتوب سامى يازلدى .

مؤخراً والئ مشار اليه طرفندن بوخصوصه دائر جوابنامه ورود ايتمكله حقيقت حال معلوم اولمق ايچون خلاصه سى بروجه آتى ايراد اولنور .

شويله‌كه : مرقوم محمد بن عبد الوهابك كيفيتى ومذهب ومسلكى وظهور وخروجى نه‌داعيه‌يه مبنى اولديغى اولدقجه اصحاب وقوفدن اطرافيله استفسار اولندقده بصريه قريب ومكهٔ مكرمه دن تقريباً اون بش مرحله بعيد اوتوز خانه‌لى برقريه‌ده متمكن واوتوز قدر طالبه افادهٔ علومه متعين وقريب وبعيدنده واطراف وانحاسنده اولان قريه‌لر خلقى تخميناً بش التى يوز مقدارى اولوب اكثرى بعض مقالاتنى تفهمه مقتدر اوله مدقلرندن طعن وتشنيع اوزره اولدقلرينى واز جمله قرآن عظيم تلاوتيله تقيد ايتمديكى ودلائل خيراته بوقدر توغل ندن لازم كلور ديديكى جهتلرله منكر نبوت اولديغى شيوع بولمش اولديغى وتحصيلى فى الاصل شامده اولوب كتب كلاميه وحكميه‌يه توغل ايدرك تنزيه وتقديس بحثنده عقائد اهل سنته مخالف ايدوكنى بيان وروايت ايتديلر . انجق مرقوم اصحاب عصبيتدن حرب وضربه قادر برقبيله رئيسى دكل كه حتى خروج داعيه لرينى اجرايه مقتدر اوله مرقومك تحصيلى شامده اولمق مناسبتيله امير الحاج پاشا ايله معارفه‌سنه بناءً مخصوص آدمى كلوب امير مكه حقمده محضر ايتديرمش اوكونه مفسدت ايقاعنه عدم استعدادمدن بشقه ديانت وعقلم مانعدر كيفيت وماهيتم معلومكز در طلابه افادهٔ علوم ايله مشغول بنم كبى برداعيء دولت عليه حقنده

بو كونه مفتریاتی شایان اعتماد اولمامق مأمولدر مثللو مقالاتی كلان آدمی مشار اليه تقریر ایلدیكنی قوللرینه وجمله یه افاده ایتدكدن بشقه او كونه بغی وخروجه متعلق اوضاعنی كلیاً سلب وانكار ایله مطلوب اولیای نعمی اولدیغی حالده اخذ واحضار اولنه رق ارسالی وسعلرنده اولدیغنی دعوی ایتدیلر . مرقومك بحر زخار علوم اولدیغنی تسلیم ایدرلر لكن حكماء متقدمین مذهبی مختاری اولمغله فساد عقیده سی افعال واعمالدن متبادردر دیرلر . ومباحثهٔ علمیه دعواسندن غیری عصبیت وجمعیتله بغی وخروجه متعلق برحالی ایكی سنه دنبرو بوراده اقامت عاجزانه م مدتنده مسموع چاكرانه م اولمامشدر دیو انها اولنمشدر .

* تتمه *

اشبو محمد بن عبد الوهاب شیخ نجدی دیدكلری ملعوندركه ابداع ایتدیكی معتقدات باطله یه اتباع ایدنلره وهابی دینلور شیخ مرقوم فی الواقع عصبیت اصحابندن دكل ایدی . لكن اول حوالیده كویدن كویه كزه رك برطاقم معتقدات فاسده ایله نجه عربانی اضلال ایدوب خصوصیله درعیه اهالیسنی بتون بتون كندینه تابع قیله رق چونكه صاحب خروجلقده عصبیت شرط اولدیغندن وكندوسنده ایسه عصبیت اولمدیغندن كندو مذهب باطلنی نشر واشاعه ضمننده درعیه شیخی محمد بن سعودی ترغیب واغرا ایدوب اولدخی بوصورتله خروج ایدرك صكره لری پك بیوك جمعیت پیدا ایلیوب جزیرة العربده وحرمین محترمینده ایتمكلری فالقلر قالمامشدر .

بناءً علیه اولوقت شریف حضرتلرینك تلاش ایتمكده حقی وار ایدی . وبرمنوال محرر بونك حالی برخوشجه تحقیق اولنسون دیو صادر اولان خط همایون عین كرامت قیلندن ایمش لكن وكلا وسائر مأمورین بونی برایش یرینه قویمدقلرندن صكره دن پك بیوك برغائله اولمشیدی . نهایت سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك زمان قهرمانیلرنده قهر واستیصال اولندیلر .

والحاصل اشبو وهابیلر فتنه سی برشراره ایكن اول عصرك وكلاسنك قیدسزلغیله صكره لری بر بیوك آتش اولوب اطفاسی خصوصنده پك بیوك همتلر صرفنه محتاج اولندی نته كیم محانده تفاصیلی بیان اولنسه كركدر .

* بعض توجیهات وتبدیلات *

میراخور اول شهریاری اولان الحاج مصطفی اغا نائل اولدیغی توجه شاهانه یی

هضم ایده‌میوب بیوکارك قدرینه کوره رعایت ایتمدیکندن بشقه بویله اقبال نوهوسارینك جوار سلطنتده بقاسی سلحدار شهریارینك مطالعه سنه الویرمدیکندن مومی الیهك امیر اخور لقدن عزلی لازم کلمکین ربیع الآخرك اونجی جمعه کونی صدر اعظم حضور همایونه جلب اولنوب مومی الیه مصطفی اغانك رتبهٔ وزارتله برمنصبه مأمور قلنمسی مطلوب همایون اولمغله همان اول کون بلا تأخیر الباس خلعت اولنمسی صدر مشار الیهه فرمان بیوریلدرق اول بابده صادر اولان خط همایون ایجابنجه مشار الیه دخی درحال مقامنه عودت واغای مومی الیهی دعوت ایتدکده مومی الیه بر معتاد قدیم امیراخور اغالرك خلال موسم بهارده خدمت ملوکانه یه ترتیب ایده‌کلدکلری روز حضر ضیافتی تدارکاتیله مشغول اولدیغنی اشعار ایله باب آصفی یه یارنکی کون کله جکنی اخبار ایلدی . خصوص مذکورك تأخیری ایسه مضمون فرمان همایونه مخالف اولدقدن بشقه چونکه اوته‌دنبرو وزارت الوبده قوناغنه کیده جك اولان ذواتك اسباب ولوازم احتشام وداراتی جانب صدارت پناهیدن ترتیب اولنه‌کلدیکندن اشبو لوازم وزارت والباس اولنه‌جق خلعت اقدمجه تهیه قلنمش بولنمغله بر طاقم حوادث مراقلوسی اولنلر دخی رتبهٔ وزارتی کیم آله‌جقدر دیو تفحص وتصحیحه قالقشملریله صدر اعظمه حیرت کلوب درحال دفعهٔ ثانیه اولمق اوزره قره‌اغاجه آدم ارسال ایدوب بعض مصالح مذاکره اولنه‌جقدر یوللو مومی الیهك کلمسنی استعجال ایتمکله ناچار تبدیلاً ایکی آدم ایله ایچ اوغلانلری قپوسندن سرای آصفی یه بالورود طرف صدارت پناهیدن کندویه اثر توجه شاهانه اولمق اوزره رتبهٔ وزارتله اناطولی منصبی عهده سنه توجیه اولنمسی حقنده صادر اولان خط همایونی ارائه ایلدکده قبولدن امتناع وتحویلنی رجا واستشفاع ایدوب صدر اعظم هر نقدر اقناعه سعی ایتدیسه ده مفید اولمیه‌رق صورت امتناعده اصرار ایتدی . اخشام دخی تقرب ایتمش اولمغله اخشام نمازی ایچون صدر اعظم تجدید وضوئه قیام ایتدیکی اثناده ناکاه ارقه سندن صاووشوب بر بارکیره سوار اولدقده هرنه قدر اعاده سنه الحاح اولندیسه ده اصغا ایتمیوب طوغری قره‌اغاج سرایی وراسنده منصوب اولان خیمه سنه کیتدی . صدر اعظم ناچار ماجرایی اولدیغی کبی خاکپای شاهانه یه عرض ایتدکده مومی الیه حقنده برکمال اولان توجه شهریاری یه نقص وزوال کله‌رك اول کیجه برمناسب محله نفی اولنمسی فرمان اولنمغله کیجه کتخدا بك ورئیس افندی ساعت بشه قدر بو مشغولیتله باب آصفیده قالوب مباشر معرفتیله مومی الیهی اسکداره امرار ایتدکدن صکره خانه لرینه کیتدیلر فرداسی (وعین الرضا من کل عیب کلیلة)

مؤداسنجه يه مظهر عفو اوله رق عهده سنه رتبهٔ وزارتله خانيه توجيه اولنمشيكن يه وقوعبولان استدعاسنه مساعده بيوريله رق مأموريتى كوتاهيه ايالتنه تحويل قلندى . انجق بو عزل و نصب كشمكشيله مزاجنده انحراف ودماغنده اختلال مشاهده اولنديغندن تصحيح مزاج ايدنجه يه دك بروسه ده اقامت وبعده منصبى اولان كوتاهيه يه عزيمت ايتمسى فرمان اولندى لكن چوق كچمكسزين مأموريتى كوتاهيه دن يه خانيه يه تحويل قلندى ويرينه قپوجيلر كتخداسى اولان چركس محمد بك ميراخور اول وميراخور ثانى اولان سلحدار شهريارى برادرى سيد مصطفى اغا قپوجيلر كتخداسى وشهسوار زاده حمدالله بك كوچك امير اخور اولدى .

مصطفى پاشا نه حال ايسه وزارتله درسعادتدن اخراج اولندقدن صكره ميراخورلغى هنكامنده كتخداسى ومستشار اموري اولان سابقا سياه كاتبى حسين افنديناك انواع ارتشا وارتكاباتى افنديسى طشره منصبنه كتدكدن صكره برر برر ميدانه چيقوب افواه ناسده ومحافل عوام وخواصده دوران ايلديكى واصل سمع همايون اوليجق حقنده غضب پادشاهى ظهوره كلمكله سربوستانيان خاصه طرفنده حبس اولنوب سويلتمك ايچون بعض مرتبه صيقشديرلمش ايسه ده اظهار خشونت وعناد ايتديكندن نهايت قتل ايله مالى مصادره اولنمشدر .

بر وجه بالا وهابيلردن خوفله مكهٔ مكرمه دن فريادنامه لر توارد ايلديكى اثناده مدينهٔ منوره ده دخى جنك وجدال اكسك اولمازدى .

شويله كه برمدتدنبرو مدينهٔ منوره ده ظهور ايدن اصحاب شقاق بيننده بالدفعات محاربه لر وقوعه كلوب حتى آتيلان تفنك دانه لرندن بعضيسى صندوقهٔ نبويه اطرافنه اصابت ايتديكى استخبار اولنمغله جانب حجازه يقين الويه وايالات متصرفى اولان وزرادن برينك مدينهٔ منورده اقامت ايتمسى مناسب كوريله رك حلب واليسى احمد عزت پاشانك ذخائر ولوازمى مصر وشام جانبندن حواله وترتيب اولنوب يتمش بش بيك غروش دخى احسان ومتسلمى ايله ضبط ايدوبده حاصلاتيله قپوسى خلقنى اداره ايتمسى ايچون عهده سنه آيدين محصللغى توجيه برله بروجه محرر بر مدت مدينهٔ منوره اقامت ايلمسى فرمان بيورلمش وحتى بعض استعجال امرلرى دخى يازلمش ايدى .

بناءً عليه مدينهٔ منوره يه تقرب ايلمشدر ديو ظن اولنوب مؤخراً اوزرنده اولان آيدين منصبى جده يه تحويل اولنه رق لازم كلان امرلرى دخى تحرير وارسال قلنمشيدى . مشار اليه ايسه شامدن حواله اولنان آقچه يه دسترس اولهمديغندن

شامدن ایلرو برخطوه کیده‌میوب امیر الحاج پاشا قافلهٔ حج ایله حجازه عزیمت ومشار الیه دخی شامده اقامت ایلمش اولدیغی وفی‌الواقع صوب مأموریتنه وصوله عدیم الاقتدار بولندیغی معلوم اولیجق جده والیسی اولان نابلسی مصطفی پاشانك مدینهٔ منوره‌ده اقامت ایلمسی فرمان اولنوب مشارالیه احمد عزت پاشا عهده‌سنه دخی قدس شریف سنجاغی توجیه بیورلدی .

بوتقریبله منحل اولان حلب ایالتی سابقا قدس شریف متصرفی میر میران ابراهیم پاشایه رتبهٔ وزارتله توجیه اولندی .

وبواثناده دیار بکر سرعسکری طائفهٔ عسکریه ایله اویوشه مدینی مسموع اولمغله سرعسکرلکدن عزل ایله عهده‌سنه کلیس سنجاغی توجیه اولنوب بروجه الحاق عهده‌سنده بولنان رقه ایالتی وزیر چرکس حسن پاشایه ودیار بکر ایالتنه الحاقا قره حصار صاحب سنجاغی ودیار بکر سرعسکرلکی آیدین محصللغی وزیر اوزون عبدالله پاشایه وخداوندکار سنجاغی میراخور الحاج مصطفی پاشایه واندن منحل اولان خانیه محافظلغی یازیجی زاده مصطفی پاشایه وبروجه الحاق قیر شهر سنجاغی اوزی والیسی وزیر یکن الحاج سید محمد پاشایه توجیه قلندی .

برمنوال سابق قلاع وسرحدلر تعمیرینه ودونما تجهیزینه کلیتلو مصرف اولدیغندن اشبو شعبان شریفك اواخرنده طوائف عسکریه‌یه توزیع اولنه‌جق مواجب ترتیبنده نقصان کورنمکله شق اول دفترداری حسن افندی سپاه وسلحدار اوجاقلری مواجبنك درتیوز کیسه مقداری نقصان ویرلمسی خصوصنی مذکور اوجاقلر رجالی ایله مخفیجه مقاوله ایدوب انلر دخی مواجب سائره توزیع اولندقدنصکره اغا سرکیسندن قالقه‌جق آقچه‌نك پوصله ایله بش اون کون تأخیرنده بأس یوقدر دیه‌رك سزلدیسزجه امرتوزیعك اداره‌سنی تعهد ایتمشلر ایکن بروجه مشروح مواجب توزیع اولندیغنك عقیبنده برطاقم اشخاص سائر اوجاقلرك علوفه‌لری تماماً ویریلوبده بزم اوجاقلرمزك نقصان ویرلمسنه سبب ندر دیو قیل وقاله باشلادقلرنده سپاه اغاسی خطیب زاده احمد اغا معاهده ومقاوله‌سنی اوزره بونی برحسن صورتله دفعه چالشمیوب همان دفتردار افندی بزه ویرسونده بزده سزه ویره‌م کبی فسادکارانه سوزلر سویلمکله کفتکو تکثر ایتدیکدن ورفته رفته جمعیتلری کثرت بولدیغندن برایکی کون ظرفنده قصور مواجبلری تدارك وتوزیع اولندیغی متعاقب رمضان شریفك اون برنجی کونی احمد اغا مدللو جزیره‌سنه وسلحدار اوجاغی باش خلیفه‌سی خواجکاندن سید خلیل افندی لمنی جزیره‌سنه نفی وتغریب قلندیلر .

بغدان ویوده‌سی اولان لیغور ویوده فی‌الاصل دیوان همایون ترجمانی اوله‌رق نعمت دولت علیه ایله پرورده اولمشیکن کفران نعمت یولنی طوته‌رق سکسان ایکی سفری بدایتنده اردوی همایون ایچون کندوسنه سپارش وتنبیه اولنان لوازماتك تدارکنده بطائت صورتلری کوستروب مؤخراً روسیه‌لو افلاقه مستولی اولدقده دخی افلاق ویوده‌سی بولنمغله مدافعهٔ دشمنه مقید اولمیوب اولطرفده اولان عساکر اسلامك هزیمتنه سبب اولدیغندن بشقه دولت علیه‌یه فرار ایده‌بیلور ایکن کویا اسیر اولمش کبی دشمنه التجا ودخالت ایدوب اوچ سنه قدر روسیه‌لولر ایله همدستان اولدقدنصکره حین مصالحه‌ده ینه بغدان ویوده‌سی اولمغه قرار ویردیرمك مثللو درلو حیله‌کارلقلره تصدی ایتمش ایدی . بوائناده دخی جرایم کذشته‌سندن طولایی مؤاخذه اولنورم دیو حین حاجتده استعانه ایتمك اوزره روسیه‌لوایله کیزلوجه مکاتبه‌سی وقوعبولدیغی بعض بویارلردن کرکی کبی استخبار وتحقیق اولندقدن بشقه اول طرفلرجه تشبث اولنان تعمیر قلاع ماده‌سندن طولایی طرفنه حواله اولنان مصلحتلری تأخیر وتعطیل ایده‌جك حرکاته مبادرت ایتدیکندن ترتیب جزاسی بالتصمیم درکاه عالی قپوجی باشیلرندن قره حصاری زاده احمد بکه بیوك میراخورلق پایه‌سی اعطا اولنه‌رق مقدما بغداندن ترتیب اولنوبده ویودهٔ مرقومه حواله قلنان ذخائر ولوازم سائره‌نك استعجالیله اول طرفك سرائر احوالنه تحصیل وقوفه مأمور قلندقده بوکیفیت دخی سراکندویه تنبیه وتوصیه اولنمشیدی . میر مومی‌الیه آخر خصوصه دائر اولان مأموریتی اشاعه ایدرك یاش قصبه‌سنه تقرب ایتدکده ایلرویه کوندرمش اولدیغی قوناقجیسنی ویودهٔ مرقوم استقبال ایتمش ایسه ده میر مومی‌الیه تقید ایتیوب تمارض صورتیله یاش درونته داخل وبرخانه‌یه نازل اوله‌رق طبیب اراتدرمق ایله مشغول اولدی . برایکی کون مرورندن صکره حامل اولدیغی منشور همایونی قرائتله مضمونی رعایایه اعلان ایتمك اوزره عقد دیوان ایلمسی ایچون لیغور ویوده‌یه خبر کوندردکده ویوده استعلام کیفیت ضمننده بشیوز مقداری مسلح آدمیله میرمومی‌الیهك خانه‌سنه کلمك اوزره اولدیغنی میرمومی‌الیه خبر الیحق همان شمدیدن برچاره‌سی بولنمز ایسه ایلروده تدارکی متعسر وبلکه متعذر اوله‌جغنی جزم ایله درعقب ویوده‌نك ساکن اولدیغی خانه‌یه داخل ویتاق اوطه‌سنه واصل اولوب قپولری قپاتدقدنصکره ترتیب ایتمش اولدیغی کارشناس آدملریله باشنی کسوب درسعادته ارسال ایتمش اولمغله رمضان شریف اواسطنده ترجمان دیوان همایون اولان قسطنطین بك بغدان ویوده‌سی نصب اولندی .

دیاربکر اردوسنه بالفعل قول کتخداسی واردو اغاسی تعیین بیورلمش اولان الحاج خلیل اغایه ذی‌القعده‌نك اون یدنجی کونی رتبهٔ وزارتله اوزون عبدالله پاشا محلولندن دیاربکر ایالتی توجیه قلندی .

* بعض وفیات *

بوندن اقدم صدارتدن انفصالی ایله کلیبولیده اقامته مأمور اولان محمد درویش پاشایه خانیه منصبی توجیه بیورلمش اولمغله محل مأموریتنه کیدرکن سفر دریا ایله الفتی اولمدیغندن منحرف المزاج اولهرق مخالف هوا ایله ساقز آطه‌سنه چیقدقده ربیع الاولك یدنجی کونی وفات ایلمشدر .

متوفای مشار الیه یاغلقجی اصنافندن قدری اغانك صلبندن قرق ایکی تاریخنده خوش قدم محله سنده تولد ایدوب سن تمیزه بلوغنده وزراخدمتلرنده بولنه‌رق نائلی وعلی وسعید پاشالره دواتدارلق ایتدکدن صکره دفتردار کیسه‌داری اولوب اومناسبتله خواجه‌لق رتبه‌سنه وسکسان ایکی سفرنده مالیه تذکره‌جیلکی منصبنه ومتعاقباً شق اول دفتردارلغنه نائل واردوی همایونك درسعادته عودتنده دفتردارلقدن منفصل اولمشیدی . مؤخراً ینه شق‌اول دفترداری وچوق‌چمیوب کتخدای صدر عالی ومتعاقباً صدر اعظم اولوب اون طقوز آی صکره عزل ایله بروجه بالا خانیه‌یه کیدرکن ساقزده وفات ایدوب ابراهیم پاشا حظیره سنده دفن اولنمشدر .

جمادی الآخره‌نك یکرمی دردنجی کونی صلب پاك شهریاریدن تولد ایدن عائشه سلطان قرق کون صکره وفات ایتمکله والده جامعی تربه‌سنده دفن اولندی .

بوائناده دیکر ولادت همایونه انتظار اولندیغی حالده برمدت صکره بر شهزادهٔ بی روح تولد ایتمکله اودخی کذلك والده تربه‌سنده دفن اولنمشدر .

ترحاله سنجاغی متصرفی ایکن شهر صفر الخیرك اون یدیسنده عزل ایله مسقط رأسی اولان یکیشهر قناردده اقامته مأمور اولان صاری محمد پاشا زاده علی پاشا ذی القعده‌نك اون یدیسنده وفات ایلمشیدی . متوفای مشار الیه صدر اسبق اعرج عثمان پاشانك اوغلی مرحوم محمد پاشا زاده اولوب یوز قرق تاریخنده تولد ایله بر مدت تحصیل علم ومعرفت وبر مدت پدریله برابر رومرم ایلی واناطولی طرفلرینی کشت وکذار ایتدکدن صکره پدری صیدادن انفصال ایله خان‌شیخون نام محلده وفات ایتدکده استانبوله کلوب وبعده یکیشهر قناره کیدوب انده مکث

واقامت اوزره ایکن التمش سکز سنه‌سی ذی الحجه‌سنده درگاه عالی قپوجی باشلغی رتبه‌سیله مبجل ودور مصطفی خانیده یتمش طقوزسنه‌سی خلالنده جدینك منصبی اولان دربندات باشبوغلغی عهده‌سنه محول اولوب حسن سیرت وسلوکی معلوم اولمغله سکسان برمحرمنده عهده‌سنه میرمیرانلق وسکسان ایکی ذی الحجه‌سی اواخرنده قریحهٔ مصطفی خانیدن رتبهٔ وزارت احسان اولندقدن صکره مدت مدیده ایالات والویه‌یی دور ایدرك بردفعه وارنه سرعسکری اولمشیدی . نهایت بروجه مشروح یکیشهرده وفات ایتمکله مخلفاتی جانب بیت المال تسلیم اولنمشدر .

* وقایع شتی *

درسعادتده قنطارجیلر طرفنده ساکن ساداتدن برینك السز وایاقسز یعنی ایکی الی دیرسکلرندن وایکی ایاغی دیز قپاقلرندن یوق براوغلی تولد ایدوب پدری دیوان صدرعالی‌یه کتوردکده بیت المال مسلمیندن یومی اون آقچه وظیفه تعیین اولندی . مدت مدیده مدرسه کوشه‌لرنده افاده واستفاده ایله مشغول اولوب زمان ملازمتلری یدی سنه‌یه بالغ اولدرق رؤس تدریسه کسب استحقاق ایتمش اولان دانشمندانك اجرای اصول امتحانیه‌لریله استحصال صورت مسروریتلرینی شیخ الاسلام محمد اسعد افندی التزام ایدوب ربیع الآخرك ایکنجی کونی مطولك مسند بحثنده واقع (ولکونهمالتعلیق امربامر) ترکیبندن درس کوستریله‌رك یدی سکز کون ظرفنده یوزی متجاوز اصحاب دانشك امتحانلری ختام بولدقده استحقاقی نمایان اولان اوتوز نفر فضلایه رؤس همایون احسان بیورلدی . رؤس الآن خواجه افندیلر لاجل التشکر حضور آصفی‌یه داخل اولدقلرنده صدر اعظم دارنده‌لی محمد پاشا کندی خزینه‌سندن اولمق اوزره هربرینه مصارف تهنیه‌یه مدار اولمق اوزره یکرمیشر غروش احسان ایتمش اولمغله اندن صکره امتحان ایله مدرس اولنلره طرف صدارتپناهیدن یکرمیشر غروش ویرلمك عادت اولمشدر .

صدر اعظم ربیع الاولك اون طقوزنجی کونی ساعت ایکی راده‌لرنده تبدیلاً برصاحب مصلحت شکلنده دفتردار قپوسنی کشت وکذار ایدرك موقوفات کیسه دارندن غیری کیمسه کلمامش اولدیغنی کوروب بوایسه برنیچه اصحاب مصالحك خان کوشه‌لرنده سفیل وسرکردان اولمسنی ایجاب ایتدیکندن فیما بعد مأمورین اقلام صباحلین ساعت برده محل مأموریتلرینه کلوب ساعت اون بچقده خانه‌لرینه کیتملری امر وفرمان ومسامحه ایدنلر اولورایسه مأموریتلرینك رفع ونفیلری

ایله اکتفا اولنمیوب حقلرنده آخر کونه معامله اولنمق مصمم اولدیغی اعلان قلندی .
پادشاه عالمپناه حضرتلری جالس تخت خلافت اولدقلری زماندنبرو معوجات امورك تقویم وتعدیلی ایله مشغول بولندقلرندن صیفیهٔ همایونلرین تشریفه فرصتیاب اوله میوب بوسنهٔ مبارکه ده ربیع الاولك یکرمنجی کونی قره اغاج حدیقه سنه بالتشریف برمدت آرام وتنزه بیوردقدن صکره جمادی الاولینك التنجی کونی بشکطاش ساحلسرای همایونلرین تشریف بیورمشلردر .
یکرمی سنه دن برو شهزاده جامع شریفنده قاضی بیضاوی تفسیریله مشغول اولان کوپریلی خلیل افندی تفسیر مذکوری ختم ایتمکله رمضان شریفك اون سکزنجی پازارایرتسی کونی ختم دعاسنی رفع بارکاه باری قیلدی .
علمای اعلام اکثریا فنون متنوعه درسلرینی تکمیل ایدوبده ختم درس حیات ایلملری وقتی تقرب ایتدکده قاضی بیضاوی تفسیرینه مباشرت ایده کلدکلرندن اتمامنه موفق اولنلرنادر بولنور . بناءً علیه بعض بلاددہ وخصوصیله مصرقاهره ده قاضی بیضاوی تفسیرینه مباشرت خواجه افندینك وفاتنه اشارتدر دیو اعتقاد اولنه رق علمادن بعضیلری تفسیر قاضی اوقوتمغه جسارت ایده مز . حتی مشاهیر علمای مصریه دن شیخ امیر بیك ایکیوز یکرمی تاریخنده قاضی بیضاوی تفسیرینی ختم ایتدکده ظنون عامه یه مخالف برکیفیت اولدیغندن خارق العاده بر حالت عد اولندیغی مرویدر .
والده جامع شریفی جوارنده سلطان زمان عبد الحمید خان حضرتلرینك بنا واحیاسنه موفق اولدقلری عمارت ومکتب وسبیلخانه بو اثناده ختام بولمغله منجم باشی طرفندن تقدیم اولنان اخبار پوصله سی موجبنجه ذی القعده نك اون دردنجی پازار ایرتسی کونی محل مذکوره تشریف شاهانه وقوع بولمغله صدر اعظم وشیخ الاسلام وسائر وکلای ذوالاحترام حاضر اولدقلری حالده دعا اولنوب بو خدمتده بولنمش اولان مأمورلره کورکلر وخلعتلر الباس اولندی .
ابنیهٔ مذکوره نك ختامنه دائر انشاد اولنمش اولان تاریخلر اولوقت رئیس الخطاطین اولان محمد اسعد یساری افندینك خامه سیله یازیلوب محللرینه نقش وحك اولنمشدر .

* حوادث قریم *

سکسان طقوز سنه سی وقایعی صره سنده بیان اولندیغی اوزره قریم اهالیسی صاحبکرایی قریمدن طرد ایله یرینه دولتکرای خانی انتخاب ایدوب بعض مسئولات

ضمننده برچوق میرزالری استانبوله کوندرمشلر ایدی . بناءً علیه بواستدعالرینه دائر روسیه الچیسیله شمدیه دك پك چوق مباحثه ومناقشه‌لر وقوع بولدی واقدمجه قره حصاری احمد بك وساطتیله دولت کرای خانه منشور وتشریفات کوندرلدی .

روسیه‌لولر ایسه سفرلر اثناسنده قریم اهالیسندن برچوق فساد پیشه‌لری انواع حیل ودسائس ایله کندی طرفلرینه جلب ایتمش اولوب وبعدالمصالحه دخی تك طورمیوب ایلروده مافی‌الضمیرلرینی اجرایه سررشته اوله‌جق وسائلی تدارك ودرپیش ایتمك نیتیله قریم ایچنده کاه عرض هدایا وکاه صور اخری ایله یکیدن یکی یه اضلال ایتمش وایتمکده بولنمش اولدقلری برنیجه طرفدارلری واسطه سیله احداث ایتدکلری معارضه ومنازعه‌لرده اعانه صورتیله برطرفی التزام ایدرك نهایت طرف دولت علیه‌یه مائل اولان دولتکرای علیهنه تاتارلردن براز فساد پیشه‌لری تحریك ایله شکایت ایتدردکدنصکره کویا خان مشارالیهی طوتمق بهانه سیله یکیدن قریمه عسکر ادخال ایتمکله مشارالیه دخی ناچار درسعادته کلمك اوزره قریمدن خروج ایله فرار ایتدکده صاحبکرایك قرنداشی اولان شاهینکرای مقدما مأموراً پترسبورغه کیدوب کلمش اولدیغندن روسیه‌لولرك مجلوبی اولمسی حسیله برطرفدن قریمه ادخال ایتدکلری قوهٔ عسکریه ایله خلقی اخافه ایدرك وبرطرفدن درلو دسیسه‌لره تشبث ایلیه‌رك شاهینکرایی قریم خانلغنه انتخاب ایتدیلر ویاور شکلنده دائما یانننده بولنمق اوزره برنفر روسیه‌لو مأمور ایتدیلر . شاهینکرای دخی انك سوزینه فریفته اوله‌رق انك اضلال والقاسیله آبا واجدادینك وطننه کوز دیکمش اولان روسیه ایمپراطوریچه سنك نظارت وحمایتی استدعا ضمننده برقاچ نفر میرزالری پترسبورغه ارسال ایتمکله ایمپراطوریچه دخی اوروپاده معتاد اولمیان الباس خلعت رسمی انلر حقنده اجرا ایدرك مطلوبلری اولان امر حمایتی بالمنونیه قبول ایتدیکنی اشعار ایلدی . بوندن بشقه روسیه‌لولر بوانشاده یکی قلعه‌ایله کرش بینده مجدداً برقلعه بنا ایتدیلر .

بوخبرلر پیاپی دولت علیه‌یه منعکس اولدقجه صورت انفعال وتهورده روسیه ایلچیسنه شدتلوجه لسان قوللانلدیغندن وبرطرفدن دخی تدارکات سفریه‌یه تشبث اولندیغندن مقدمات مذکوره نهایت اعادهٔ حربی نتیجه ویره جکی رونما اولمقدن ناشی روسیه دولتی طرفندن لاجل‌الاحتیاط جنرال رومانجوف نهر اوزی سواحلنده مجتمع اولان روسیه عسکرینه قوماندان تعیین اولندی . واکرچه روسیه‌ایمپراطوریچه‌سی قترینه‌نك عقل وفکری توسیع ممالك داعیه سنده وخصوصیله مطمح نظری

قريمك استيلاسنده اولوب مقدمكى سفرده دخى مظهر غلبه اولمش ايسه‌ده عقيب سفرده انك دخى امور داخليه‌سى مشوش اولمق حسبيله تداركات لازمه‌سى هنوز درجهٔ كفايه‌ده اولمديغندن وقوع سفردن محترزه ومتحاشيه اولمغله برطرفدن دخى استانبولده مقيم الچيسى واسطه‌سيله سفرى تأخير ايتديره‌جك سببلره تشبث ايتمشدر .

بو بحثك مضمونى اثبات ايچون دسترس اولديغمز بعض اوراق رسميه‌دن رئيس افنديـنـك برقطعه تقريريله تلخيص سامى وانك اوزرينه شرفصدور بيوريلان خط همايون وصورتلرى (٦) و (٧) و (٨) رقملريله زيرده ايراد اولنور .

دولتكراى خان اقدمجه درسعادته كلمش اولمغله دولت عليه‌يه دركار اولان صداقته بناءً حقنده احترامات لازمه اجرا اولنوب حتى طرف صدارتپناهيدن كندويه مخصوصا ضيافت ترتيب اولندى .

اراسى چوق كچمكسزين درت نفر تاتار يانلرنده برده روسيه‌لو اولديغى حالده درسعادته كلوب شاهينكرايك قريم خانلغنه انتخاب اولنديغى عرض وافاده سيله كندوسنه منشور وتشريفات كوندرلمك استدعاسنه دائر برقطعه محضر كتورملريله اسكدارده كندولرينه محل تخصيصيله اقامت واسكان اولنديلر .

لكن طرف دولت عليه‌دن دخى شاهينكرايك خانلغى .تصديق وقبول اولنميوب بالجمله قريم اهاليسنك منتخبى اولان اسبق قريم خانى سليمكراى خان ثالث خان نصب اولنه‌رق قريمه ارسال اولندى . دولتكراى خان دخى روم ايلى جانبنه كوندرلدى .

سالف‌الذكر دولتكراى خان رابع ممدوح الخصائل ومطبوع الشمائل برخان‌عاليشان اولوب بيك يوز سكسان ايكيده قريم خانى نصب اولندقده برادرى شهباز كراى سلطانى قالغاى وديكر برادرى مبارك كراى سلطانى نورالدين نصب ايتمشيدى . سكسان اوچ شواليده خانلقدن معزول اولدى . وسكسان يدى سنه سنده جانيكلى على پاشا ايله قريمك استخلاصنه مأمور اولوب مقدمه‌ده ذكر اولنديغى وجهله سكسان سكزده مصالحه عقد اولنمغله كفه‌ده اقامت ايلدى . وسكسان طقوز تاريخنده اهالينك انتخابيله قريم خانى اولوب يرنه شهباز كرايى قالغاى ومبارك كرايى نورالدين نصب ايلدى .

طقسان سنه سنده يوقاروده بيان اولنديغى وجهله قريم خانلغندن دور اولوب اشبو طقسان بر سنه سنده روم ايلى جانبنه ارسال اولنه‌رق سراى ويزه قصبه سنده

اقامته مأمور قلندی . طقسان درت تاریخنده اوراده وفات ایتمکین قصبهٔ مذکوره ده ایاس پاشا جامعی قبرستانینده دفن اولنمشدر .

بزینه صدده کلهلم .

قینارجه معاهده سنه ربط اولنمش اولان سربستیت قریم ماده سی قریملولرك منفوری اولمغله ظهوره کلان اختلاللر دولتین بینده برودت ایقاعنه بادی وبلکه بوقدر زحمتله یاپلمش اولان مصالحهنك انحلالنه مؤدی اولهجغی بوندن اقدم درسعادتده کلوب کیتمش اولان روسیه بیوك ایلچیسنه دفعات ایله افاده اولندقده کاه ایراد اولنان محذوراتی تسلیم ایله تسویه اولنمسنی استحسان وکاه اتمام خدمتله دولتنه عودت ایتدیکنده کیفیت مذکورهنك اندفاعنه سعی ایدهجکنی بیان ایدرك درسعادتده ایکن کندوسندن سربستیتك دفعنه دائر صدره شفا ویرهجك برجواب صادر اولمیوب فقط مملکتنه کتدیکنده بوخصوصه سعی ایدر امیدیله کندوسنه درسعادتده ایکن احترامات واکراماتده مبالغه اولنمشیدی . سفیر مومی الیه عودت ایدهلیدنبرو بوخصوصه دائر اولطرفدن براثر کورلمدکدن بشقه بروجه محرر قریمك اختلالاتی کوندن کونه تزاید ایتمکله ینه اعادهٔ حرب اماره لری ظهوره باشلدی . وقتریهنك مطمح نظری اولان قریم خطه سنی استیلایه بویله برسر رشته النه کیرمشیکن بونی ترك ایتمیهجکی واضحاتدن اولوب انجق مقدما بیان اولندیغی اوزره بو اثناده روسیهلو تدارکات حربیهسنی هنوز اتمام ایتمامش اولدیغندن برطرفدن قریمده مافی الضمیرینی اجرایه وسیله اوله جق اختلاللر پیدا ایتمکده وبرطرفدن دخی الچیسی وعد ووعید ایله دولت علیهیی اغفال ایدوب کیتمکده اولدیغندن بوغائلهلرله اوغراشیلهرق اهم مهام دولت علیهدن قلاع وسرحدات استحکاماتنه دخی تشبث اولنهمامش ایدی . وشمدی ایسه دولتین بینده برودت پیدا اولمغه باشلایهجه درحال بندر واقکرمان وودین وسائر قلاع خاقانیهنك وبالجمله حدود وثغورك استحکاماتنه اقدام اولنهرق طرف طرف مأمورلر ارسال اولندی .

وبرمدتدنبرو اصول ونظامی مختل اولان منزل ماده سنه دخی حسن نظام ویرلدی . شویلهکه امور مستعجلهیه مأمور اولان درکاه عالی قپوجی باشیلرینه اون ایکیشر وسلحشوران خاصهیه یدیشر ودرکاه عالی کدکلولرینه بشر وتاتارلره فقط برر بارکیره طغرالی امر ویرلمك وسائر آمد شد ایدنلرك ساعت باشنه یکرمی آقچه اجرت ایله بارکیر المسنی کندویه بیورلدی ویرلمکه موقوف قلنمق اوزره نظامه ربط اولندی . بوصورتله منزلخانهلره کلی قدرت کلدی . وبیت المال مسلمینه

خیلی منفعت حاصل اولدی . وبر وجه آتی ممکن مرتبه نظامات عسکریه یه دخی تشبث اولندی .

شویله که دولت علیه ده سواری عساکری اوله رق ترتیب اولنمش اولان زعما وارباب تیمارك بدایت نظاملرنده مقتدر ومجتمع بولنملری ایچون آلای بکیلك ارباب سنجاغه مربوط وزعامت وتیمار توجیهاتی آلای بکلرینك عرضلرینه منحصر ومنوط وزعما وارباب تیمار بالذات سنجاغنده ساکن وآلای بکی بیراغی التنده موجود بولنمق اوزره مشروط قلنمش اولوب انجق مرور زمان ایله اساس قوانین ونظاماتلری اولان اشبو امور ثلثه یه رعایت اولنمامغله بتون بتون اصول ونظاملری مختل اوله رق وموجود اولان زعما وارباب تیمار دخی سفرلر مناسبتیله شوراده بوراده طولاشه رق بیوایه قالمشلر . وآلای بکیلکلر دخی ولات وحکامه مدار جلب منفعت اوله رق حمایت وشفاعت ویاخود رشوت ایله خلاف نظام بعض نااهللره مأکل اولوب ایکی اوچ آیده بر جر منفعت ضمننده بلاموجب عزل وتبدیل اولندقلرندن آلای بکلری دخی اصلی فصلی یوق یلاندن عرضلرله زعامتلردن کیمنی رفع وکیمنی ابقا ایده کلدکلرینه وبعض وزرا ورجال دولت اتباعلرینه دخی زعامت وتیمار توجیه اولنوب انلر ایسه وقت حضرده سنجاغنده ساکن اولمدقلرینه وهنکام سفرده دخی آلای بکینك بیراغی التنده موجود بولنمدقلرینه بناءً دولت علیه نك بویله ممتاز ومعتنا عسکری مختل الاحوال ورسیدهٔ حد اضمحلال اولمغله حین اقتضاده سواری عسکرینك تکثریچون برچوق خزینه لر تلف اولنه رق میری آتلو عسکری تدارك اولنمغه مجبوریت حاصل اولوب انلردن ایسه حین محاربه ده نیجه فنالقلر کورلدیکنه بناءً با ارادهٔ سنیه اوائل شهر شعبانده کتخدا بك ورئیس افندی ودفتر امینی ودیوان همایون وتحویل ودفتر خانهٔ عامره اقلامی کیسه دارلری وخلفاسی حاضر اولدقلری حالده باب آصفیده عقد انجمن مشورت اولنوب خلاصهٔ مشورتلری اولان نظامنامه نك بالاسنه فیما بعد دستور العمل طوتلمق اوزره خط همایون کشیده قلندی .

صورت نظامنامه (٩) رقمیله زیرده درج وایراد اولنور .

بالاده ذکر اولندیغی اوزره روسیه لو قریمه عسکر ادخال ایدرك جبراً شاهینکرایی خان نصب ایتدیرمشیدی . روسیه لونك بوحرکتی عهده مغایر اولمغله عسکرینك قریمدن اخراجیله اهالیسنی کندی حالنه قویمسی بالدفعات درسعادتده مقیم ایلچیسنه سویلنمش وبرقطعه تقریر دخی اعطا اولنمش ایسه ده بردرلو حقه راضی اولمیه رق کوندن کونه اولطرفلرده فساد واختلالی زیاده لشدیرمکده اولوب حتی قریم

اهالیسنك كنج اولادلرینی اخذ ایله باشلرینه شابقه وسائر البسهٔ افرنجیه كیدیروب اهل اسلامك بردرلو قبول ایده‌میه‌جكی زی وقیافته قویدقدن بشقه بویله عسكرینی اهل اسلامك عیال ونسوانی اراسنده قشلاتمغه قرار ویردیكنی اهالی كوریجك قریم وقوبان وحوالیسنده بولنان طوائف تاتارك مجموعی بر یره كله‌رك دین وشریعتمزه الویرمیه‌جك تكلیفی بزه ایتمه ودولت علیه ایله صلحده خانلر بزم انتخابمزله اولمق وسزك عسكریكز بزم ایچمزه كیرمامك مشروط اولمغله بزلر شاهینكرایی خانلغه قبول ایتمزز ایچمزدن چیق وكیت وبزی حالمزه ترك ایت دیو روسیه جنرالنه خبر كوندردكلرنده بردرلو اصغا ایتمیوب عسكرله اهالی اوزرینه هجوم ایتمكله تاتارلر دخی مقابله‌یه قیام ایدوب عظیم محاربه‌لر وقوعه كله‌رك طرفیندن خیلیسی مقتول اولمغین قریم اهالیسی درسعادته قانلو محضرلر ارسال ایله استمداد ایتدیلر .

بناءً علیه شهر ذی الحجه‌نك اوچنجی كونی مجلس عمومی عقد اولنه‌رق وقوعات مذكوره میدانه قونلدقده روسیه‌لونك بوحركتی عهده مغایر اولدقدن بشقه جوارمزده بولنان قریم اهالیسنه امداد ایتمك عامهٔ اهل اسلامك اوزرینه فرض اولدیغی قبل شرعدن بیان اولنمغله قریمه اعانه ایچون دونمای همایوندن بش قطعه قلیون تجهیز اولنه‌رق قریمه كوندرلمسی وحالا سیواس وطربزون والیسی وجانیك محصلی وزیر الحاج علی پاشا معرفتیله یدی سكزبیك عسكر ترتیب اولنه‌رق كذلك اولطرفه ارسال قلنمسی وفقط بوصورتله روسیه‌لویه اعلان حرب اولنمیوب بلكه ایجاب ایدر ایسه صلحه خلل كتورلمامك وجهیله قریمه اعانه اولنمسی قرار كیر اولوب انجق بوكیفیت اعادهٔ حربی نتیجه ویرمسی اقرب محتملاتدن اولدقدن بشقه لهستان ایچنده حدوده قریب محللرده روسیه عسكری تجمع وتكثر ایتمكده اولمغله حال وحركتلرندن حدودی تجاوز ایتمك اماره‌لری كورلدیكندن تداركلو ومهیا بولنمق ایچون تدارکات قویه‌یه تشبث اولندی .

شویله كه : روم ایلی واناطولیده موجود اولان یكیچریلرك كزیده‌لرندن قرق بش بیك عسكر ترتیب اولنه‌رق اول بهارده اسماعیل قصبه‌سی اطرافنده تجمع ایلملری ایچون هرطرفه اوامر علیه كوندرلدی . واوجاغ عامره متحیزانندن سوریجی نامیله هرقوله برر طورناجی باشی تعیین اولندی . وقریم سرعسكرلكنه جانیك محصلی مشارالیه علی پاشا واسماعیل سرعسكرلكنه روم ایلی والیسی عبدالله پاشا انتخاب قلندی .

* وقايع سنه ١١٩٢ *

بروجه مشروح قريمه امداد ايچون دولت عليه‌نك وقوعه كلان تداركات عسكريه‌سى دول سائره‌يه بيلديرلمك لازم كلمكله محرم‌الحرامك اوچنجى كونى آستانهٔ سعادتده مقيم سفرايه حقيقت حالى بيان ضمننده بيانناميه صورتنده بورقطعه تقرير ويرلمشدر . صورت تقرير زيرده (ى) اشارتيله ايراد اولنور .

موسم شتاده قره دكزه كمى چيقمق عادت دكل ايكن مسئله‌نك اهميتنه بناءً سنهٔ سابقه ذى‌الحجه‌سى اواخرنده اربعين ايچنده قريمه بش عدد سفينه ارسال اولنمش اولديغى مثللو بوسنه‌نك محرمى اوائلنده دخى ديكر ايكى قطعه سفينه ارسال اولنمشدر .

* سليمكرايك قريمدن خروجى وترجمهٔ حالى *

بالاده ذكر اولنديغى اوزره طرف دولت عليه‌دن شاهينكرايك خانلغى قبول وتصديق اولنه‌ميوب سليمكراى خان ثالث بالانتخاب نصب وارسال اولنمشيدى .
مشاراليه سليمكراى خان قريمك قدماسندن اولديغى حالده حقنده قبول عامه دخى بولنديغندن تمام شروط معاهده‌يه موافق اوله‌رق خان اولديغنه نظراً برطرفدن اعتراض ومداخله جائز دكل ايكن روسيه‌لولر مطمح نظرلرى اولان قريم استيلاسنه مقدمه اولمق اوزره شاهينكرايك خانلقده ابقاسنى التزام وقريمده ايكى خانك اجتماعى حسيله ظاهر اولان شقاق واختلالى وسيله اتخاذ ايدرك شاهينكرايك محافظه‌سيچون معيتنه برطاقم روسيه سولتاتارى تعيين ايتديلر .
بووضع ناهموار تاتارلره اغر كلمكله نفرات مرقومه‌نك اوزرينه هجوم ايدرك برچوغنى قتل واعدام ايلديلر . روسيه‌لو ايسه مافى‌الضميرينى اجرايه تمام بويله بربهانه ارامقده اولديغندن درحال شاهينكرايك خلافنده اولنلرى تأديب ايچون پروزر وفسكى نام جنرالى كليتلو عسكر ايله قريم درونته ادخال ايدوب تاتارلر دخى مقابله‌يه ابتدار ايتملريله بينلرنده برخيلى محاربه ومقاتله وقوعندن صكره سليمكراى خان نهايت فراره مجبور اولدى .
بوائناده روسيه ايلچيسى شاهينكرايك ابقاسنى ادعا ايتدكجه طرف دولت عليه‌دن سليمكرايك ابقاسنه اصرار اولنه‌رق اره يرده منازعه ومباحثه چوغالوب نهايت روسيه ايلچيسى قريم اقليمى روسيه دولتنك حمايه‌سنده اولديغنى تصريح ايله شاهينكرايدن كچمدن ايسه اعادهٔ حربى اختيار وترجيح ايتمك روسيه‌يه دها

اهون واولادر دیمکله بومثللو اوضاع بارده‌سندن دولت علیه برقات دها متأثر اوله‌رق سفری اختیار ایتمك لازم کلدیکندن اعادهٔ حرب اماره‌لری ظهوره باشلدی .

چونکه روسیه‌لونك سربسیت تاتاری التزام ایتمسی بووسیله ایله قریمی استیلا اسبابی تدارك ایتمك ملاحظه‌سنه مبنی اولوب شاهینکرای ایسه کندینك مجلوبی وهروجهله مغلوبی اولمقدن ناشی شاهینکرای قریمدن چیقدیغی حالده روسیه‌لولر اجرا ایتمش وایتمکده بولنمش اولدقلری فسادلری برخیلی کیرولیه‌رك امللری تأخر ایتمك لازم کله‌جکندن شاهینکرایك ابقاسی خصوصنده اصرار ایتملری لازم کلمشدر . قالدیکه مافی‌الضمیرلرینی اجرایه بهانه اولمق اوزره قریمك دائما فساد واختلالدن خالی قالمامسی روسیه‌لولرك مقتضای مصلحتلرندن ایدی .

سلیمکرای خان اقدمجه قریمده قالقایلق رتبه‌سنی احراز ایدوب بعدالانفصال پدرندن منتقل ویزه قضاسنده چاقللی چفتلکنده اقامت ایتمکده ایکن بیك یوز یتمش سکز سنه‌سی صفرنده قریم خانی اولوب سکسان شوالنده معزول اوله‌رق ینه چفتلکنده اقامت اوزره ایکن سکسان درت شعباننده ینه قریم خانی نصب اولندقده روم ایلیده کائن باجمله تاتار سلطانلرینی یانینه الوب اردوی همایونه عزیمت ایتمش واول سنه اردوی همایون معیتنده اوله‌رق بابا طاغنده مشتانشین اولمش ایدی . مؤخراً موسمی حلولنده قریمه واروب اول اثناده روسیه‌لولر قریمه هجوم ایتدکلرندن منهزم ومغلوب اولمغله سکسان بش سنه‌سی ربیع‌الآخرنده برسفینه‌یه سوار اولوب درسعادته کلمشیدی . طقسان برسنه‌سنده تکرار قریم خانلغنه انتخاب اولنمش ایسه‌ده برمنوال محرر روسیه‌لولرك شاهینکرایی التزام ایتملری حسبیله بواثناده قریمدن عودتله چفتلکنده اقامت ایلدی . بوندن سکز سنه صکره یعنی بیك ایکیوز تاریخنده یتمش اوچ یاشنده ایکن وفات ایدوب سرای ویزه قصبه‌سنده دفن اولنمشدر . پك زیاده شجاعت وجلادت ایله مشهور ایدی . لکن بختی معکوس اولدیغندن بولندیغی معرکه‌لرده مظفریت وموفقیتدن دور ومأیوس اولمشدر . بز ینه صدده کلهلم .

بالاده ذکر وبیان اولندیغی اوزره قریم اهالیسنك اعانه‌سنه اربعین ایچنده یدی قطعه سفینه ارسال اولنمش اولوب انجق برمدت اولطرفدن برخبر ظهور ایتمدیکندن قپودان دریا غازی حسن پاشا ترسانه چاوشلرندن علی چاوش نام کمسنه‌یی منزل قایغیله اولطرفه ارسال ایتمش ایدی . چاوش مرقوم قریمه کیدوب صفرك اون برنجی کونی درسعادته واصل اوله‌رق مقدما کوندرلمش اولان

قليونلر قريمه بالوصول آوليته ليمانده تيمور براغوب روسيه‌لولر طرفندن دونمای همايونه تعرض اولنمديغنی وشاهين كرايك معيتنده بش اون نفر روسيه‌لو اولوب دونما قپودانلرينه وباش بوغازی اولان محمد اغايه تحريرات ارساليله دولتين بينده منعقد اولان صلحه خلل كتوره‌جك حالاتدن احتراز وقريم غائله‌سی برطرف اولنجيه‌دك برقپودان قالوبده سائر قپودانلرك كميلريله اورادن رجعت ايلملرينی افاده ونياز ايتمكده اولدقلرينی وذكر اولنان آوليته ليمانی [*] ايكيوز پاره تكنه آلور متين ومستحكم وواسع برليمان اولوب بش بيك عسكر ايله ضبط ومحافظه‌سی آسان اولديغنی ودونمای همايونك ليمان مذكوردن عودت وانصرافی لازم كلديكی حالده درعقب روسيه‌لو طرفندن طابيه‌لر ياپيله‌رق طوپلر وضع اولنه‌جق اولور ايسه فيمابعد قرق بيك عسكر واوتوز قرق قطعه سفائن ايله ضبط وتسخير مشكل اولوب خصوصيله ايلك بهارده تصميم اولنديغی وجهله قريمه يناشلمق پك كوج اوله‌جغنی تقرير وبيان ايلدی .

بناءً عليه قريم سرعسكری علی پاشانك سكزبيك مقداری عسكر امراريله وياخود بنفسه مروريله ليمان مذكورك شمديدن ضبط ومحافظه اولنمسی كندوسنه امر واشعار اولندی . لكن علی پاشانك مقام صدارته يازديغی جواب نامه سنده روسيه‌لولر دونمای همايونه تعرض ايتميه‌رك وقايهٔ امر مصالحه‌ده صورت ثبات كوسترملری حيله‌يه مبنی اولوب قريم قلعه‌لرينه استحكام ويردكدنصكره چونكه آوليته ليمانك بوغازی قورشون منزلی قدرتنك برمحل اولمغله براً وبحراً ليمان مذكوره هجوم ايده‌جك اولولر ايسه دونمای همايون كنديني محافظه‌يه مقتدر اوله ميه جغندن معاذالله تعالی برخطر وقضا ظهورندن خوف اولنديغی وتاتارك پريشان اولمرندن دولت عليه‌يه برنقيصه ترتب ايتميوب لكن دونمای همايونه وعساكر منصوره‌يه بادیء امرده برضرر واقع اوله جق اولور ايسه صكره تدارك مافات مشكل اوله‌جغنی وليمان مذكورده ذخائر ومهمات قويمق وحين محاربه‌ده تحصن ايتمك ايچون برقلعه اولمامغله بويله برجای خطرناكك تسخيری داعيه سيله دونمای همايونك مهلكه‌يه القاسی جائز اولمديغنی وموضع مذكور اله النديغی حالده دخی اعدا اوزرينه حركت لازم كلدكده دوه وعربه مثللو ادوات نقليه اولمقسزين قالقلمق محال ايديكنی وقريم خطهٔ وسيعه اولوب هرطرفنی اعدانك سد وبند

---

[*] اوليته ليمانك جانب جنوبيسنده آقيار نام قريه اولوب روسيه‌لو قريمه استيلا ابتدكدنصكره بونی برشهر جسيم قيلغنه قويه‌رق سواستپول تسميه ايتمش وليمانك هرطرفنه متين قلعه وطابيه‌لر انشا ايتمكله عالمده اك مشهور ومستحكم موقعلردن معدود اولمشدر .

ایده‌بیلمسی مشکل وعنایت باری ایله موسم صیفده هرطرفنه کیلریمزك یناشمسی قابل اولدیغی حالده برکناریني ضبط ایله تسخیری ممکن اولمیوب بلکه تدارکات قویه ایله برقاچ قولدن هجوم ایتمکه محتاج بولندیغنی واکر بوملاحظه‌لر لازم کلمیوب همان سکز بیك عسکرله لیمان مذکورك ضبط اولنمسنه ارادهٔ سنیه تعلق ایدرسه بوصورتله قطعی جوابه منتظر اولدیغنی اشعار وانها ایتمش اولمغله حضور آصفیده مجلس عمومی عقد اولنه‌رق مشار الیهك مذکور تحریراتیله اوزی محافظی السید یکن پاشا طرفندن اوزی احوالیله قریم حوادثنه دائر ورود ایتمش اولان تحریرات میدانه قونیلوب ادارهٔ افکار اولندقده لیمان مذکورك ضبطنده منافع کثیره اولدیغی کبی سر عسکر مشار الیه طرفندن بیان اولنان محذورلر دخی وارد وملحوظ اولدیغی جمله‌طرفندن اعتراف وتسلیم اولنه‌رق مجلس مذکور قراری وصادر اولان ارادهٔ شهریاری اقتضاسنجه قپودان پاشا طرفندن لیمان مذکورده اولان قپودانلر ایله باشبوغلرینه خفی برمکتوب یازیلوب منزل قاینی ایله ارسال اولندی .

شویله‌که : روسیه‌لویه دوستلق یوزندن معامله ایدوب بزقریمه محاربه وجنك ایچون کلمدك بلکه تاتار ایله روسیه عسکری میاننده بعض منازعه وجدال وقوغی درسعادته انها اولنمقدن ناشی بونك اصلنی تفتیش وتفحصه مأموراً کلدك مقالاتنی اشاعه ایدرك روسیه طرفندن تعرض اولنمیوب طشره دن صوالمری وبلا خطر آولیته لیماننده اوتورملری ممکن اولدیغی حالده لیمان مذکورده آرام واقامت ایلملری واکر روسیه‌لولر نهانی خصومته ابتدار ایله دونمای همایونی اغفال ویاخود علناً برضرر ایصال ایلمك قیدنده اولدقلری حس اولنور ایسه همان ساحل مذکوردن چکیلوب سینوب اسکله‌سنه عزیمت وهرحالده سرعسکر پاشانك امر ورأینه متابعت ایتملری کندولرینه تنبیه وتوصیه اولندی وسرعسکر مشار الیهه دخی بوکیفیت بسط وبیان اولنه‌رق جمعنه مأمور اولدیغی قرق بیك عسکرك یدی سکز بیکنی تفریق ایله قریمه ارسال ایتمکدن ایسه هیئت مجموعه سیله قریمه کچورلمری فی‌الواقع مناسب اوله‌جغندن همان قصور وکسورینك دخی جمعنه استعجال اولنه‌رق سواحله ایندیرلمسی وبهارده کوندریله‌جك کیلرله عساکر مذکوره قریمه کچورلمك وسرعسکر مشار الیه اولطرفدن وقپودان پاشا بوطرفدن برلکده هیئت مجموعه ایله قریمه کیتمك اوزره سرعسکر مشار الیهك قپودان پاشا ایله مخابره ومکاتبه ایتمسی تنبیهاتنی حاوی کندویه مکتوب ارسال قلندی . واسماعیل سرعسکری عبدالله پاشایه دخی عجالةً اوزی قلعه‌سنه عساکر وافیه ارسال ایتمسی

تحریر واشعار اولنوب اوزی پیشکاهنده بولنمق اوزره ایکی قطعه چکدیرمه کوندرلدی . قپودان پاشا دخی دونمای همایونك تکمیل مهماتیله مشغول اولدی .
قریم سرعسکری حاجی علی پاشا تهدیدینی ایقاعه مقتدر وحوزهٔ حکومتی داخلنده امری نافذ اولمغله اولدقجه مضبوط براردو جمع وسوق ایده بیلوردی . اما اسماعیل سرعسکری معیتنده مجتمع اولهجق اردو دیرمه چاتمه نفیر عام عسکرندن مرتب اولوب حالبوکه کچن روسیه سفرنده ناسه یأس وفتور کلمکله حلقك اکثری سفره کیتمکدن اجتناب وامتناع ایتمکده ایدی .
حتی اسماعیل اردوسنه ترتیب اولنان عساکری یرلرندن اخراج ایله محللرینه ایصال ایتمك اوزره بالفعل قول کتخداسی واردوی مذکور اغاسی نصب اولنان سید حسن اغا سفره کیتمکدن امتناع ایدن بیعارلرك بحسب المأموریه تأدیبلرینه مباشرت وبعضاً دخی اعداملرینه مبادرت ایلیه رك زغرهٔ عتیق قصبه سنه واردقده کذلك اومقوله لردن بعضیلرینی قتل وبرنجه سنی حبس ایتدکده سفره کیتمك ایستمیان ویاخود کیتدکلری حالده دخی فرار ایتمك نیتنده بولنان برنجه حیتسزلر درون مملکتده اختلال چیقاره رق محبوسلرك سبیللرینی تخلیه ایتدکدن بشقه اختلالك اوکی النه میوب نهایت حسن اغانك قوناغنی باصمشلر . وقتل ایتمش اولدینی برآدمك اخوان واقاربی النده کندو دخی مقتول اولمشدر .
خلال جمادی الآخره ده بوسنه ایالتی ودین محافظی اولان صدر اسبق سلحدار محمد پاشایه وودین محافظه سی جلادتله معروف اولان بوسنه والیسی داغستانی وزیر علی پاشایه توجیه قلندی .
مقدما مدت مدیده ارپه امینلکی خدمتنده بولنوب زعمنجه جانب میریدن کلیتلو مطلوبی اولمدیغنی راست کلدیکی یرلرده وردزبان ایدرك مالا وبدنا وقوعبولان صداقت وخدمت سابقه سندن بحثله مکافات انتظارنده بولنان علی اغا عهده سنه بوانناده جبه جی باشیلق توجیه اولنمغله ادعای سابقنه کوره صادقانه خدمت ایلمسی لازم کلورکن سنهٔ حاضره خلالنده تأثیر وبادن وقوعه کلان وفیات عظیمه دن طولایی اوجاقدن کلیتو محلوللر ضبط اولندیغی اثناده جبه جی اوجاغنك اکثر محلولاتی علی اغا طرفندن بیع من یزید ایله فروخت اولندیغی بین الناس شایع اولدقدن بشقه بعض اطوار نامرضیه سی دخی واقع اولدیغندن بوانناده عزل ایله یرینه درکاه عالی قپوجی باشیلرندن سلیمان اغا جبه جی باشی نصب اولندی . بعده علی اغا اسماعیل اردوسنه مأمور اولوب انجق چوق کچمکسزین اول طرفده اعدام اولندقده بیك آچه یه قریب محلول ظهور ایتمکله

اصدقادن کچینن بویله برذاتك فقرای مجاهدینه تخصیص قلنمش اولان نانپاره یه بومرتبه طمع وتنزلی بادیء تعجب اولمشدر .

ایشته روم ایلیده روسیه‌لویه قارشو طوره‌جق عسکرك اکثری بروجه بالامقتول حسن اغانك جمع ایده مدیکی نفیرعام واردولری اداره ایده جك مأمورینك چوغی دخی بومقوله ارباب طمع خام اولوب بوحال ایله روسیه‌یه اعلان حرب ایتمك موافق حکمت دکل ایدی .

فقط قریم مسئله‌سی افکار عامه‌یه پك زیاده تأثیر ایتدیکندن محاربه یولنه کیدیلیوردی . وحاجی علی پاشا موسم بهاردہ بربیوك اردو ایله قریمه کچمك اوزره مأمور اولوب بوحالده ایسه چرکسستان سواحلنك طوتلمسی لازم‌کلدیکنه مبنی انك التماسی اوزرینه اوغلی محمد مقداد بك صوغوجق قلعه‌سی محافظه‌سنده بولنمق اوزره عهده‌سنه ربیع‌الآخرك اون بشنجی کونی رتبهٔ وزارتله سیواس ایالتی بالتوجیه پدرینك رأییله حرکت ایدرك صوغوجغه کذار ایدوب قوبان وطمان طرفلرنده متوطن اولان سلاطین جنکیزیه ونوغایلو وسائر طوائف تاتار دیانت شعار وچرکس وابازه بکلری ایله بالمکاتبه تلطیف واستمالتلرینه اقدام ایله اولطرفلرك حسن محافظه‌سنه همت وایجاب ایدرسه قریم اوزرینه طوغری حرکت ایلمسی فرمان قلندی ومعیتنه ترتیب اولنان عسکرك سهولتله جمع وتدارکی ایچون ارضروم ایالتی دخی پدری حاجی علی پاشا عهده‌سنه توجیه اولندی . ارضروم والیسی بولنان ابراهیم پاشا دخی قارص محافظه‌سنه تعیین ایدلدی . واقدمجه قول کتخدالغندن دیار بکر والیسی اولان خلیل پاشا بوائناده فوت اولمغله دیار بکر ایالتی قدس شریف متصرفی غازی احمد پاشایه توجیه وقدس شریف سنجاغی شام ایالتنه الحاقا امیرالحاج عظم زاده محمد پاشایه احاله بیورلدی .

قریم حادثه‌سی بروجه بالا استانبولده موجب هیجان اولدیغی حالده لهلولرك حالی دخی باعث تکدر خواطر اولمقده ایدی . شویله که جلد اولده بیان اولندیغی اوزره لهستانك برقسمی دوچار مقاسمه اولوب برچوق لهلولر اطرافه منتشر اولدقلری صره‌ده برطاقمی دخی ممالك محروسه‌یه کلوب انلری بویله پریشان حالده کورنلر متأثر ومتأسف اولمقده ایدی .

وظاهرده بقیهٔ لهستانك بقاسیچون وحقیقتده بتون بتون افناسیچون روسیه‌لولر طرفندن قوهٔ جبریه ایله ترتیب اولنمش اولان قوانین ملکیه‌سی اقتضاسنجه بچاره له دولتك بتون بتون بتمسی قوهٔ قریبه‌یه کلمش ایکن اقدمجه ایلچیسی درسعادته کلوب استقلال حکومتنی تصدیق ایتدرمش ایدی . وصفرالخیرك اوچنجی کونی

برمعتاد ترتیب اولنان اخراج مواجب دیوانی سیر وتماشا ایتدکدن صکره حضور همایونه کیروب چیقدقدن صکره مأموریتی ختام بولمغله لوازم راهنی رؤیت ایلمسی تنبیه ایدلمش ایدی . برمنوال مشروح قریم مسئله سندن طولایی دولت علیه ایله روسیه‌لو بیننده برودت پیدا اولدیغندن لهلولرك طرف سلطنت سنیه‌یه جلب واماله‌لری مصلحت دولت علیه‌یه موافق کورلمکله مقابله بالمثل قاعده سنجه طرف دولت علیه‌دن دخی کسریه‌لی حفیدی سید نعمان بك عهده‌سنه باش محاسبه پایه‌سی اعطا اولنه‌رق لهستان طرفنه ایلچی تعیین قلندی .

شویله غائله‌لی بروقتده (زاد فی‌الطنبور نغمة اخری) قبیلندن اوله‌رق برده قاتولك مسئله‌سی ظهور ایتمشدر . تفصیلی بروجه آتی بیان اولنور .

* ارمنی وقتولك مسئله‌سی *

خرستیان تبعهٔ دولت علیه‌دن اولان ارمنی ملتی روم وقتولك مذهبلرندن آیری اوله‌رق برآیین مخصوصده بولنوب بیك قرق تاریخلرینه دکین ایچلرنده بشقه‌فرقه اولدیغی بیلنمز ایکن فرنك راهبلری بونلرك ایچنه کیروب کرك درسعادتده وکرك اناطولینك بعض محللرنده برطاقم ارمنیلری روماده بولنان پاپانك ریاست روحانیه‌سی تحتنده اولان ومذهب عمومی معناسنه اوله‌رق قتولك دینلان مذهبه دعوت وادخال ایتمکده بولنمشلر ایدی .

روملرك وارمنیلرك رئیس روحانیلری اولان پطریقلری ممالك دولت علیه‌ده اولوب قتولك کلیسای اجنبی اولان بررئیس روحانی‌یه تابع اولدیغنه واکثر دول غربیه بومذهبده اولوب اوجهتله ممالك شرقیه‌ده فرنکلنکه نسبتله شهرتشعار بولندیغنه بناءً تبعهٔ دولت علیه‌دن برشرذمه‌نك بویله اجنبی برکلیسایه تبعیتلرنده فساد ملکی کورلدیکندن وتعصب جهتیله ارمنیدن قتولك اولنلره اصل ارمنیلریك دشمن اولوب بونلرك حقنده برطاقم اسنادات وعرضویات ایله سامعهٔ دولتی تخدیش ایلدکلرندن بوکیفیت سلطان مراد رابع حضرتلرینه عرض اولندقده بومقوله افساد رعایایه جرأت ایدنلرك جزاسی ترتیب ایله اول وقت تأدیب اولنمشلر ایدی .

بیك یوز قرق یدی تاریخلرنده بوحادثه ینه عودت ایتمکله حکیم زاده علی پاشانك صدارتی اثناسنده بوخصوصك مضرت ملکیه‌سی مطالعه اولنوبده طائفهٔ مزبوره‌دن ینه برقاچی اعدام اولنه‌رق تأدیب وتهدید اولندقدن بشقه ارمنی پطریقلرینك الرینه امرلر اعطا اولنوب مضمونده افرنج کلیسالرینه کیدن وقتولك مذهبنه

دخول ایدن رعایانی خبر الدقلری حالده حکامه اخبار ایله بلا توقف کورکه وضع ابتدیرملری ومذهبلرینه منافی ونظام رعیتك خلافی حرکته جسارت ایدنلرك تأدیب وتربیه‌لرینه دائر کوندره جکلری ممهور عرضلری رد اولنمیوب هروجهله مساعده اولنه‌جغی درج وتصریح اولنمشیکن برمدتدنبرو بوخصوصه برطرفدن لایقیله دقت واهتمام اولنمدیغندن رعایانك بعض زنکینجه‌لری قتولك اولوب انلرك اعانه سیله قتولك پاپاسلری دخی پاپادن ممهور سندلر اخذ ایله اوچر بشر قری وقصباتده طولاشه‌رق رعایادن برچوغنی الدادوب کندی مذهبلرینه ادخال ایتدیلر . ومقدما ارمنی پطریقلرینه ویرلمش اولان امرلرده بووجهله قتولك مذهبنه کیرنلری زجر وانذار ضمننده موتالری قالدیرلمامق ماده سی دخی مندرج بولندیغندن بوائناده وقوعبولان وبای عظیمده قتولك جنازه‌لرینك قالدیرلمسنه ارمنی پطریقلری ممانعت ایده کلدیکنه بناءً قتولکلر بونك سر وسبب اصلیسندن بحث ایتمه‌رك مطلقا مغایرت مذهبیه حسبیله بوخصوصده پطریقلرینك اسائت واقعه سندن اشتکا صورتنده کندولره مخصوص پطریق نصب اولنمی رجاسیله رکاب شاهانه یه عرضحال تقدیم ایلدیلر . عرضحالدری باب عالی یه کلوب بوخصوص بین‌الوکلا مطالعه ومشاوره اولندقده رئیس الکتاب عاطف زاده عمر وحید افندی بوکا دائر مفصل ومشروح برقطعه تقریر قلمه آلمش اولمغله خلاصه وجهله صورتی بوحله درج اولندی .

* خلاصهٔ تقریر رئیس افندی *

دولت علیه رعایاسنك اکثری ارمنی طائفه‌سی اولوب کندیلره ارمنی تسمیه‌سی فی‌الاصل ساکن اولدقلری قطر ایراندن آذربایجان مضافاتندن ارمن زمینه نسبت قبیلندن اوله‌رق ارمنیه تعبیرلری دخی اول اراضینك حاکمی اولان ارمن یاره مقر حکومت اولدیغندن ناشیدر . والتیوز تاریخلرینه کلنجه ارمینیهٔ صغرادن انطاقیه ووان وارضروم وسیواس ایالتلرینك وارمینیهٔ کبرادن آذربایجان طرفلرینك مستقلاً ملکلری اولوب پایتختلری قونیه اولان سلاطین سلجوقیه‌دن سلطان غیاث الدین زمانده تدریجایله دار ودیارلری استیلاوحاکمی استیصال وکندیلری تحت رعیته ادخال اولنمشلردر . مؤخراً ممالك مذکوره ضمیمهٔ ممالك عثمانیه قلندیغی وقتدن سلطان مراد رابع حضرتلرینك عصرینه دك طائفهٔ مرقومه‌نك مذهبلری کافهٔ ملل نصاری آیینلرینه مغایر اوله‌رق اعتقاد واحد اوزره کیدر وکندی

حاللرنده امرار وقت ايدر ساده دل بر طائفه اولدقلرى حالده افرنج طائفه سى دولت عليه حقنده مضمر ضميرلرى اولان فساداتى قوه دن فعله كتوره جك اسباب تدارك كنده اولوب روسيه لو حين محاربه ده روملرى افساد ايله استفاده ايتديكى مثللو انلردخى بروجه مشروح ارمنيلر ايچنه قتولك مذهبنى القا ايله هم مذهبلرينى تكثير داعيه سندن خالى دكللردر .

بناءً عليه بروجه محرر ايكى دفعه بوكونه اختلاله جسارت ايدنلر حفظا للنظام قتل ايله تأديب قلنمشلردر . وحالا ارمنيلرله قتولكلر بينده بربرينك كسديكنى يمه مك واحدهما آخرك ازاله سنى ثواب عد ايلمك درجه لرنده منافرت اولوب صحيحاً ارمنى اولنلر دولت عليه نك مظفريتى دعاسنده وايچلرندن قتولك اولنلر بالطبع دول افرنجيه نك غالبيتى تمناسنده درلر . وقريب العهد ده روسيه سفرى خلالنده روسيه لولر ايله روملر بينده مشهود اولا اوضاع معلومه بومدعايه دليل كافيدر . وآبا واجدادى آيينده قلان ارمنيلر بى طرف اولملريله دولت عليه يه صداقت اوزره اولوب اما قتولك مذهبنه كيرنلر اوروپاده بركليسا اشترا ايله زنكينلرى اولاد واقاربنى تربيه ضمننده اول كليسايه ارسال وباشلرينه شابقه وسائر البسهٔ افرنجيه الباسيله تربيهٔ اصليه لرينى تحويل ايتدكدن بشقه بعضيلرى صرافلق و بازركانلق بهانه سيله رجال وكبارك خانه لرينه اكتساب تردد وانتساب ايدرك سرائر دولتى استراقه سعى ايتمكده درلر . وطائفهٔ مسفوره نك موتالرى اموالنى قتولك پاپاسلرى ضبط ايدرك بهر سال بيك كيسه لك مال فرنكستانه ارسال اولنمقده در ومعاذ الله بونلره روى مساعده كوستريله جك اولورسه ايكى ييل ظرفنده روم ايليده واناطوليده كائن رعايا بتون بتون قتولك اوله جقلرنده شبهه يوقدر .

تقرير مذكورك بالاسنه رئيس افنديمك ملاحظاتيدر ديو شرح ويرلدكدن صكره مقام صدارتدن خاكپاى شاهانه يه عرض ايله صادر اولان ارادهٔ سنيه موجبنجه بويله خلاف نظام رعيت ارمنى طائفه سنى اغفال واضلال ايدنلر هركيملرايسه تأديب اولنمق اوزره غرض ونفسانيتندن عارى اوله رق باعرضحال افاده ايلمسيچون ارمنى پطريقنه خطاباً بر قطعه بيورلدى تحرير اولنوب درونده قتولك مرده لرى ميداندە براغلميه رق ونظاملرينه خلل كلميه جك وجهله واسلوب حكيمانه ايله دفن اولنه رق قطع نزاع اولنمسى دخى تصريح وتنبيه بيورلدى .

* خاطرهٔ سانحه *

دين عيسوى فرق متعدده يه منقسم اولوب الك باشلولرى بونلردركه ذكر اولنور .

اولا غرب ولاتین وقتولك کلیساسی دینلان وروماده کی پاپانك زیر ریاست روحانیه سنده بولنان مذهبدر . ثانیا استانبول روم پطر یقلغنه تابع اولان وشرق کلیساسی دینلان مذهبدر . ثالثا ایکیسنه دخی مخالف اولان ارمنی مذهبیدر . رابعاً هیچ بر ریاست روحانیه‌یی قبول ایتمیوب پروتستانلق دینلان مذهبدر .

داخل حوزهٔ ممالك عثمانیه اولان بلاد شرقیه وشمالیه ده وقتیله یالکز روم وارمنی کلیسالری اولوب بوجهتله دولت علیه خرستیان تبعه سیچون یالکز بوایکی مذهبی طانیمش وانلره برطاقم امتیازات احسان بیورمشدر .

برالشامده وبوسنه نك نمچه حدودی اوزرنده وجزائر بحرسفیده لاتین مذهبنه تابع بعض رعایا وارایسه‌ده نفوسجه پك قلیل اولدقلرندن بر باشلو مذهب وملت کبی کورلمیوب بومذهبك پاپاسلری دخی اکثریا اجنبیدن اولمغله ذاتا قتولك مذهبنه اجنبی نظریله باقیلور وپروتستانلق ایسه بورالرده هیچ بیلنمز ایدی . هر یرده وخصوصا ممالك شرقیه ده مذهب ایله ملیت برنظرده بولندیغندن تبعه دن برطاقمنك ولو روحانی اولسون براجنبی حکومت ایله کسب تعلق ایتمسی ملکجه مضر برشی کورینوب وواقعا پاپا دولتی اوائلده مأموریت دینیه‌سنی آلت نفوذ ایدرك اوروپاجه پك چوق عربده‌لره سبب اولمش ونیجه غوائل وحروب ایقاع ایلمش اولوب فقط برخیلی زمانلردنبرو وخصوصیله بولندیغمز عصرده وسالف الذکر تقریرك یازلمش اولدیغی اثناده پاپا دولتی صرف روحانی بر دولت اوله‌رق قالمش یعنی حکومت خارجیه سی قتولك مذهبنك ریاست روحانیه سی دائره سی داخلنه منحصر اولمش ومذهب مذکوره اولان نصارانك کندوسنه ارتباطی انجق دین ومذهبجه برکیفیت معنویه بولنمسیله بو رابطهٔ موهومه نك ملکجه ودولتجه قورقوله جق یری قالمامشدر .

وقتولك مذهبنه ذاهب اولمش اولان تبعه نك او مذهبده بولنان دولتلرك نصرتی تمنی ایده جکلری ملاحظه سی ایسه تمامیله مسلم برقضیه دکلدر . زیرا دولت متبوعه سندن خوشنود اولان وانك زیر حمایت وعدالتنده مستریح البال اولان وآسوده حال بولنان تبعه یالکز توافق مذهبی جهتیله آخر دولته میل ایتمك قولای دکلدر . بناءً علیه بعض ارامنه نك قتولك مذهبنه کیرشلرینك منعی ایچون شو مرتبه ده عنف وشدت یولنه کیدلمسی موافق حکمت ومعدلت اوله میه جغی ظاهردر . بالفرض والتقدیر اولوقت مطالعه اولنمش اولان محاذیر وارد وبجا اولمق لازمکلسه دخی دفعی بوطریقیله میسر اولمیه جغی اصحاب تجربه وخبرته وارباب وقوف ورویته معلومدرانجق نامعلوم اولان مذاهب عیسویه‌نك احوالنی دولت بیلدیکی مذهب اربابندن تحقیق ایدوب انلر ایسه مخالفلرینی نظر دولتده استدکلری کبی اتهام ایتدکلرینه

وحتى پروتستانلر انجيل وتوراتك معناى اصليسيله عامل اولمق اعتقادنده اولوب عبادتكاهلرندن تصاوير واصنامى قالدرمش ومذاهب سائره‌نك برچوق بدعتلرينى امحا ايتمش اولملريله بلكه اصل اهل كتاب صفتنى حائز اولمشلر ايكن بونلرى اهل اسلام نظرنده بتون بتون بشقه صورتده كوسترمكلرينه قياسا ارمنيلر دخى كندولرندن آيريلوب قتولك اولنلرى عند دولت عليه‌ده پوليتقه وسائر جهتلرله افراط اوزره اتهام ايتملرندن وصرافلق وسائر خدمتلرله نزد اوليای اموردە اولان نفوذلرينى بونلرك عليهنه صرف ايلملرندن ناشى بو شدتلر ميدانه كلمش وقتولكلر حقلرنده اره صره نائرهٔ غضب دولتك التهابنه سبب اولمش اولمق كركدر . لكن هرشيده خصوصا اموراعتقاديه‌ده نقدر زجر ومنع وقوع بولور ايسه (المرء حريص على مامنع) مؤداسنجه اولقدر تهييج حرص اولنه كلديكندن ارمنيلر طرفندن وقوع بولان ازعاجات مفرطه مداخلهٔ اجنبيه‌يى دعوت ايدرك طقسان درت سنه‌سى وقايعنده بيان اولنه‌جغى وجهله بطريقك عزلنه سبب اولمش ودهاصكره‌لرى قتولكلرك برمخصوص ملت قلغنه كيرمه‌لرينى انتاج واستلزام ايلمشدر .

* موادشتى *

مقدمجه اقلامه وقتيله كانوب وقتيله عودت اولنه‌رق تعطيل مصالح عبادى موجب حاللر وقوعه كتورلمامسى ضمننده مقام صدارتدن اكيد وشديد بيورلديلر تسطير ايله بالذات طرف صدارتپناهيدن تجسس وتفتيشه دخى ابتدار اولنمشيدى . لكن انسانك اوزرندن نظارت وسياست مرتفع اولنجه كيمسه حقنه راضى اولميوب حركت معتدلانه‌سنى ترك ايتمك امور طبيعيه‌دن ايدوكنه مبنى تنبيه مذكوردن برآى مرورنده تجسس غائله‌سى برطرف اولديغى حس ايلدكلرى آنده كتبهٔ اقلامينه مزاج اصليلرينه رجوع ايله تعطيل مصالح عبادى موجب حاللر وقوعى شيوع بولوب نهايت واصل سمع همايون اولمغله اولكى امر وتنبيهك مضمونى مؤيد برقطعه خط همايون صادر اولمغين موجبنجه ينه اكيد وشديد بيورلديلر ياز يلوب خلافنه حركت ايدنلر بهرحال تأديب اولنه‌جغى اعلان قلندى .

بوندن يدى سكز آى مقدم روم ايلى قاضيعسكرى سيد ابراهيم افنديك مدتى ختامنده بحسب المناوبه روم ايلى صدارتى درى زاده افنديك بيوك مخدومى سابقا اناطولى قاضيعسكرى نورالله افنديه توجه ايتمشكن بحسب الترتيب سابقا صدر روم ايلى اولان شيخ العلما محمد مراد افنديه توجيه واحسان بيورلمشيدى .

مراد افندی خاندان قدیمدن واصحاب حیثیتدن بولندیغنه مغرور اوله رق سوزینی اسرکه‌مز ووظیفه‌سندن خارج سوز سویلمکدن احتراز ایلمز غایت متعظم برذات اولدیغندن بوائناده استانبولدن دفع وتبعیدی لازم کلمکله اشبو طقسان ایکی سنه‌سی صفرنده روم ایلی صدارتندن عزلله نفی اولنمسی تصمیم اولنمش اولوب انجق مشارالیه ایکی دفعه روم ایلی قاضیعسکرلکی ایتمش ومشیخت اسلامیه‌یه ملازم ومتهیء بولنمش متحیز ورئیس العلما اولدیغندن رئیس الکتاب عمروحیدافندی دلالتیله‌عزل ونفیی خصوصنده احتیاط اولنه‌رق یتمش بش‌تاریخلرنده ولی‌الدین افندی مرحومك قاضیعسکرلکدن عزلنه قیاسا چاوشباشی احمد نظیف افندی بو خصوصك تسویه‌سنه مأمور اولمغله اخشام ایله یتسو اراسنده مراد افندی‌یی خانه‌سندن اخراج ایدوب یکیچری اغاسی دخی تبدیلا اوزاقدن محافظه ونظارت ایدرك طوپ قپو خارجنه ایصال ایتدکده مباشر تعیین اولنان چاوشلرکاتبنه تسلیم وترفیق ایله برآمنفاسی‌اولان کلیبولی‌یه ارسال اولندی ویرینه سالف الذکر دری زاده نورالله افندی صدر روم اولدی .

بعض روایتلره کوره مراد افندینك نفیی دها اولجه مصمم اولوب انجق بلا موجب نفیندن تحاشی واحتراز اولندیغندن احتیاطه رعایت اولنه‌رق بر بهانه بولنوبده نفی اولنمسی تصویب اولنمغله محضا بر سررشته بولنمق اوزره نور الله افندی اوزرینه بالترجیح صدر روم نصب اولنمشیدی . چونکه ذاتا کندوسنك عظمتندن بر چوق کیمسه‌لر کندویه دلکیر اولوب بو کره نورالله افندی اوزرینه ترجیح اولندیغندن طولایی دخی بعض اصحاب‌طریق‌عندنده بالطبع ذم اولنمغه باشلادقدن بشقه بو وجهله نمایش اقبالی متعلقاتنه ودائره‌سی خلقنه غرور کتوروب کیمیسی بالا پروازلغه وکیمیسی ارتکاب وارتشایه باشلایه‌رق مراد افندی‌یی لسانه کتورمش اولمزی عزل ونفینه تمام بهانه اولمشدر .

لکن مرادافندی کلیبولیده دخی تك طورمیوب اکابر دولتك شانه‌نقیصه ویره‌جك تفوهات وحرکاتدن خالی اولمامغله بتون بتون جوار سلطنت سنیه‌دن‌تبعیدی مطلوب ومصمم اولوب بوائناده اتفاقا اوتلوقجی زاده افندی یه مدینهٔ منوره مولویتی توجه ایتدکده پیرلکنی عذر ایدرك استعفا وامتناع ایتمکله مدینهٔ منوره قضاسی مراد افندی‌یه توجیه اولنه‌رق محل مأموریتنه سرعت ایصالی ضمننده در عقب شام طرفنه ارسال اولندی .

شامه وصولندن التی کون صکره نامزاج اولوب تبدیل هوا ضمننده شامه بر ساعت قدر بعدی اولان صالحیه نام محله واردقدن بش کون صکره وفات ایلمشدر .

(متوفای)

متوفای مشار الیه مراد افندی بیك یوز اوتوز تاریخلرنده شیخ الاسلام دامادزاده فیض الله افندینك صلبندن تولد ایدوب پدرینك شیخی مشهور شیخ مراد افندینك دلالتیله حین ولادتنده محمد مراد تسمیه اولنمشدر . قرق بش تاریخنده مدرس والتمش سنه‌سنده دیار بکر منصبیله رتبهٔ مولویته واصل اوله‌رق التمش سکزده ادرنه ملاسی ایکن فرمان همایون عثمان خانی ایله دفعةً مکه پایه‌سنه نائل اولدقدن صکره یتمش بش تاریخنده استانبول قاضیسی اولوب طقوزنجی آیده نابهنکام عزل ایله کوکب اقبالی ساقط اولمشیدی . سکسان سنه‌سی اوائلنده اناطولی قاضیعسکری وسکسان یدیده روم ایلی قاضیعسکری اولوب طور لاابالیانه ووقار محتشمانه سیله ولوله انداز آفاق اولدیغی حالده دفعهٔ ثانیه اولمق اوزره ینه صدر روم اولمشیکن بالاده شرح وبیان اولندیغی اوزره عزل ونفی اولندقدن صکره حجازه کیدرکن اثنای راهده وفات ایتمکله شامده مدفوندر . سلطان سلیم جوارنده مشهور تکیه‌سیله درونده برکتبخانه بنا ایتمشدر . مذکور کتبخانه‌یه فطنت خانم (ع) زهی طرح بهین اولدی * بونودار الکتب حقا مصراعنی تاریخ‌دوشورمشدر . برمنوال سابق اوتلوقجی زاده افندی باعث شرف وسعادت اولان مدینهٔ منوره مولویتندن استنکاف ایتدیکنه مجازات اولمق اوزره رتبه‌سی بلاد اربعه‌یه تنزیل اولندی . واکابر قضاتدن چشمی زاده افندینك وظیفه‌سندن خارج بعض تفوهاتی شایع وسالف الترجمه مراد افندینك بیت المال کاتبی تعیین ایتمش اولدیغی شعمدانی زاده ایله اغاقپوسی قسامی نصب ایتدیرمش اولدیغی انشته‌سی مدرسیندن عزت افندینك بعض اطوار نامرضیه‌لری واقع اولدیغندن بحر سفید آطه‌لرندن برر محله نفی اولندیلر .

شمعدانی زاده آفرینشدن بوعصره قدر برتاریخ یازوب بوکره شمع اقبالی سونمکله ترك داعیهٔ حکایت وطی بساط روایت ایلمشدر .

واستانبول معزوللرندن اولوب خانه‌سنده مقیم اولان حیاتی زاده محمدسعید افندی بعض همرتبه لرندن صدر اناطولی اولور دیو اندیشه ناك اوله‌رق شیخ الاسلام افندی یه افادهٔ حال ایتدکده نیازی برشیئی منتج اولمیه‌جغنی جزم ایتمکله خلاف معتاد اوله‌رق جمعه کونی ایاصوفیه جامعنده خاکپای شاهانه‌یه عرضحال تقدیم ایتدیکندن بوطور وحرکتی بره نارفته اولدیغی مقام مشیختدن افاده اولنه‌رق ساحلخانه‌سنده اقامت ایلمسی فرمان اولندی .

بروجه مشروح روم ایلی قاضیعسکری نصب اولنان دری زاده نورالله افندی جمادی الآخره‌نك غره‌سی جمعه کونی دیوان آصفیده خسته‌لنمکله عادت اوزره

صدر اعظم سفرسنده تناول طعامدن استعفا ایدوب ودرعقب عربه‌سنه بینوب قوناغنه کیتدی . لکن اوغرامش اولدیغی علت وبادن شفایاب اولهمیه رق ماه مرقومك بشنجی کونی وفات ایتدی . مشارالیهك برادری اولان عطاءالله افندیدن استماع اولندیغنه کوره متوفای مشارالیه اوتوز یدی تاریخنده دری زاده مصطفی افندینك صلبندن متولد وقرق سکز سنه‌سنده مدرس ویتمش برخلالنده مولویتله وسکسان بشده مکه پایه‌سیله بکام وسکسان التی سنه‌سی رجب شریفی غره‌سنده استانبول قاضیسی وسکسان یدی ربیع الآخرنده اناطولی قاضیعسکری اولوب طقسان بر جمادی الآخره‌سنده روم ایلی پایه‌سی المش وطقسان ایکی صفر الخیرنده بالفعل روم ایلی قاضیعسکری اولمش وبروجه محرر بوائناده سلسلهٔ عمری ختام بولمشدر . یرینه مرحوم شیخ‌الاسلام اسعد افندی زاده شریف ملا افندی روم ایلی قاضیعسکری نصب اولندی . بوائناده طشره وزراسندن بعضیلرینك دخی منصبلری تبدیل وتحویل قلندی .

جمادی الآخره‌نك یکرمی برنجی پنجشنبه کونی شهریار زمان عبدالحمید خان حضرتلرینك صلب پاکندن بردختر پاکیزه اخترمهد آرای شهود اولوب اسما سلطان تسمیه اولندی . ودرعقب طوپ شنلکنه مبادرت قلندی .

* عزل ونصب شیخ الاسلام وبعض توجیهات اخری *

شیخ الاسلام اولان اسعد افندی منحرف المزاج اولهرق مقام مشیخته عائد اولان امور ومصالحی اداره‌دن عاجز اولمغله ماه مرقومك یکرمی بشنجی کونی عزل ایله نشاط آباده متصل ساحلخانه وقوناغندن هرقنغیسنده استرسه اقامت ایتمکه مرخص ومختار اولدی . ویرینه بالفعل روم ایلی قاضیعسکری اولان اسعدافندی زاده محمد شریف افندی رونق بخش مقام مشیخت اولوب منحل اولان روم ایلی قاضیعسکرلکی دخی دری زاده عطاءالله افندیه بالتوجیه روم ایلی قاضیعسکرلکنه متهیء بولنان ملاجق زاده اسحق افندیه روم ایلی پایه‌سی احسان اولندی .

شیخ الاسلام افندینك قوناغی چیرچیرده واقع اولهرق سمتسز بولندیغندن ارباب مصالحه کیدوب کلمك خصوصنده عسرت اولمق حسبیله تسهیل مصالح عبادایچون باب آصفیه قریب برمحله نقل ایتمك تصورنده ایکن اتفاقا بوائناده کوچك مخدوملری محمد اسعد افندی دخی مطعوناوفات ایتمکله درعقب همشیره‌لری شاعرهٔ مشهوره فطنت خانمك خانه‌سنه نقل بیوروب چندروز اوراده اقامت اثناسنده خواجه پاشاجامی اتصالنده واقع ایکن علی پاشا

قوناغنی استیجار ایتمکله اوچ اوطه‌سی جانب میریدن فرش اولندقدنصکره ماه مزبورك یکرمنجی کونی اورایه نقل ایتمشدر .

شیخ الاسلام سابق محمد اسعد افندی بروجه محرر مشیختدن عزلنده تدبیر مداواتله مشغول اولوب انجق خلاصی مقتضای فن اوزره محال اولدیغی بعض حذاق اطبا طرفندن اخبار اولنمشیدی . فی الواقع رجبك اوچنجی کونی وفات ایلدی .

مولانای مشارالیه بیك یوز اون طقوز سنه‌سی خلالنده متوفی شیخ الاسلام عبدالله وصاف افندینك صلبندن متولد وقرق اوچ سنه‌سی اثناسنده مدرس والتمش درت سنه‌سنده غلطه ملاسی اولمش والتمش سکز خلالنده پدریله برابر منفیا بروسه ده برمدت اقامت ایدرك بعدالاطلاق پدرینك خلفی اولان مرتضی افندی طرفندن نشانهٔ سهام جفا اولوب حتی اون بر سنه مقداری استانبول پایه‌سنده توقیف اولنمشیدی . لکن مشار الیه امر دنیا ایچون کیمسه یه سرفرو ایتمز بنیاز وعالیجناب برذات اولدیغندن اصلا فتور کتور میه‌رك قسمت ازلیه‌یه رضا داده اولدیغی حالده خانه‌سنده مقیم ومتمکن اولدی . هر نه‌حال ایسه (فان الیسر یأتی بعد عسر) مفادی ظاهر اوله رق سکسان ایکی تاریخنده اناطولی قاضیعسکری وسکسان التی سالنده صدر روم وسکسان طقوز شوالنده شیخ الاسلام اولوب ایکی سنه یکرمی اوچ کون مقداری مشیختدنصکره انحراف مزاجی حسبیله معزول ونشاط آباده متصل اولان ساحلخانه‌سنده مداوات ایله مشغول ایکن تبدیل هوا ضمننده بالاستیذان محل مرقومدن اصل کندو ساحلخانه‌سی اولان میرکون اوغلی یالیسنه نقل ایدوب چندروز مرورنده صلات صبحی ادا اثناسنده مندره اتکا ایدوب اسم جلالی زیور لسان ایدرك روح روانی واصل روضهٔ رضوان اولدی .

استانبول قاضیلغندن منفصل ومطالعهٔ کتب ایله مشتغل اولان مرحوم صدراعظم حسن پاشا زاده سید محمد سعید افندی برایکی آی مقدم درون استانبولده ظهور ایدن وبادن خوفله روم ایلی حصارنده واقع ساحلخانه‌سنه فرار ایتدکده علت مذکوره بعض اتباعنده ظهور ایتمکله اورادن دخی قاچوشنده واقع بهایی کورفزینه کذار ایتمشیدی . عاقبة الامر قورقدیغنه اوغرایوب رجبك اون التنجی کونی مطعونا وفات ایلدی .

متوفای مشار الیه قرق یدی تاریخلرنده یکیچری اغالغندن صدر اعظم اولان سید حسن پاشا صلبندن تولد ایدرك الی درت سنه‌سنده پدری یکیچری اغاسی اولدیغی هنکامده زعامتله بکام قالنمشیدی .

لكن پدری صدر اعظم اولوب كندیسی دخی طریق تحصیل علومه سالك اولدیغندن الی التی سنه سنده مدرس ویتمش درت سنه‌سنده غلطه ملاسی وسكسان سنه‌سی اواسطنده مصر قاهره قاضیسی وسكسان بشده مدینهٔ منوره ملاسی وطقسان سنه‌سنده استانبول قاضیسی اولوب بعد العزل بر وجه محرر بوائناده ختم رسالهٔ حیات ایدوب كوك صو حوالیسنده بنا كرده‌سی اولان چشمه‌نك صفه‌سنده دفن اولندی . كلمهٔ تهلیله دائر بر رساله‌سی وسورهٔ زلزالی تفسیر صورتنده بر كوزل مقاله‌سی واردر . وفن آداب مناظره دن كلنبوی اسماعیل افندینك تألیف كرده‌سی اولان متن اوزرینه محققانه برشرح یازمشدر .

پادشاه انام حضرتلری والدهٔ مرحومهٔ محترمه‌لری رابعه سلطان نامنه اولمق اوزره استاورز ایله چنكل كویی میانه‌لرنده واقع بكلر بكی سرایینك خرقهٔ شریفه اوطه‌سی یرنده برجامع شریف انشا واحیاسنی اراده ایدوب طقسان بر سنه‌سی صفرینك یكرمی دردنجی پنجشنبه كونی وضع اساس قلنمشیدی . اشبو رجب شریفك بشنجی چهارشنبه كونی قرین حسن ختام اولمغله یكرمی برنجی جمعه كونی ذات حضرت شهنشاهی بلارسم صلات جمعه‌یی جامع مذكوره ادا ایدوب بعدازین والدهٔ شاه جهان رابعه سلطان جامعی نامیله یاد اولنمسنی فرمان بیوردیلر .

جامع مذكورك ختامنه مورخ انوری افندینك نظم ایتمش اولدیغی تاریخدر .

سویلدی زوار تاریخك ایشتدم انوری * اولدی حقا جامع عبد الحمید خان سجده‌گاه

برمقتضای وقت وحال مصر قاهره ده بر وزیر خجسته تدبیرك بولنمسی مهم اولدیغنه وبوندن اقدم ریاستدن عزل ایله قبریس آطه سنده اقامته مأمور اولان اسماعیل رائف بك افندی صغر سنندنبرو مناصب دیوانیه‌یی دور ایدرك دائرهٔ مصالح مهمهٔ ایچنده ادارهٔ اموروتدبیر مصالح جمهور ایله نشو ونما بولمش ونیچه مواد دقیقه‌نك تنظیم وتسویه‌سنه موفق اولمش اولدیغندن هردرلو مصالح جسیمه‌نك حسن تسویه‌سنه اقتداری معلوم ومسلم شهریاری بولندیغنه مبنی اولجه جزیرهٔ مذكوره دن ساقز آطه‌سنه نقل وجلب ایله تطییب وتلطیف بیورلدقدنصكره شعبان شریفك بشنجی كونی عهده‌سنه رتبهٔ والای وزارتله مصر قاهره ایالتی توجیه اولنوب اقتضا ایدن خلعتی مخدوم مكرملری مدرسین كرامدن عصمت بك افندی یه وكالةً الباس اولندی .

* تتمه *

افندیء مومی الیه دور سلیم خانیده افاخم صدور عظامدن اولوب مدت مدیده مجالس مكالمه ومشاوره ده بولنان عصمت بك افندیدركه وقتمزده درگاه حقایق اكتناهی كافهٔ اصحاب معارفك مطاف وپناهی ومطالعه خانه‌سی عالمك الك بیوك

كتبخانه‌سی اولان فذلکهٔ فضائل ومعارفندی خبر خبیر محقق وعلامهٔ مدقق شیخ الاسلام سابق عارف حکمت بك افندی حضرتلرینك پدرلریدر واشبو تألیف ایتدیکمز تاریخ اول کتبخانه دن جمع واقتباس اولنمقده اولدیغندن صره‌سی کلدکجه بوخاندان معارف نشانك اوصافی کمال افتخار ایله زیور صحایف تذکار قلنور .

* قطعه *

لوکان فی بابه للفضل مفخرة * الفت فی مدحه الفا من الکتب
لکنه البحر فی کل العلوم فما * اهداء در الی بحر من الادب

* تبدل صدارت ودیکر بعض توجیهات *

صدر اعظم دارنده‌لی محمد پاشانك صدارتندن اقدم دقیقه شناش وکارکذارلق ایله اشتهارینه مبنی درکاه عالی قپوجی باشیلغندن دفعةً صدر اعظم کتخدالغنه وچوق کچمکسزین مقام صدارته کتورلمشیدی . وفی‌الواقع پك دکرلی بر ذات ایدی . لکن قره سلحدار ایله اویوشه‌میوب بو جهتله کندودن مأمول اولان حسن خدمته موفق اوله‌مدیغندن بشقه چند روز مقدم وفات ایدن خزینه دارینك سوزلرینه فریفته اوله‌رق انك القاسیله کندوسندن توجه شاهانه‌یی تغییر وتحویل ایده‌جك بعض حرکات نامرضیه وقوعیافته اولدیغندن شعبان شریفك سکزنجی کونی عزل ایله بوزجه آطه‌ده اقامته مأمور اوله‌رق یرینه یکیچری اغاسی اولوب اوته‌دنبرو استقامت ودرایتله مشتهر وبو آنه‌دك بولندیغی خدمات دولت علیه‌ده حسن سلوك وموفقیتی ظاهر اولان محمد اغا مسند صدارته کتورلدی .
بوکا دائر صادر اولان خط همایون دارنده‌لی محمد پاشانك اسباب عزلنی متضمن اولدیغندن صورتی ذیلده (١١) رقیله ایراد اولنور .
مشار الیه محمد پاشانك احوال سابقه‌سنه قیاساً هرکس کندوسندن حسن خدمت مامول ایدردی . لکن سلفی دارنده‌لی محمد پاشانك صدارتی بحثنده ذکر اولندیغی وجهله انك عدم موفقیتنی ایجاب ایدن بعض سببلردن طولایی بونك دخی یوز آقلغی ایله خطوب جسیمهٔ صدارت التندن چیقه‌میه‌جغی وارد خاطر ایدی .
صدر عالی مکتوبجیسی اولان نامق افندینك صدر سابق دارنده‌لی محمد پاشایه کمال تعلقی اولدیغندن حسب الایجاب عزل ایله یرینه بیوك تذکره‌جی الحاج مصطفی افندی زاده مکتوبئ صدر عالی باش خلیفه‌سی عبد الله افندی مکتوبجی اولدی .

ترسانهٔ عامره امینی مصطفی افندینك قره دکزه چیقارلمش اولان دونمای همایونك اکمال لوازم وتجهیزنده وترسانهٔ عامره‌نك خصوصات سائره سنده وقوعه کلان حسن خدمتی نزد شاهانه‌ده قرین قبول اوله رق مکافات اولنمسی ملتزم شاهانه اولمغله بوکره عهده‌سنه صدر اعظم کتخدالغی بالتوجیه یرینه سلفی سلیمان فیضی افندی بجایش صورتیله ترسانهٔ عامره امینی نصب اولندی .

خنکار قپوجیلر کتخداسی سلحدار شهریاری برادری السید مصطفی اغانك فی الاصل خاکپای شاهانه‌یه خدمت سابقه‌سی اولمق حسبیله حقنده توجه پادشاهی برکمال اولمقدن ناشی جالس سریر سلطنت اولدقلرنده چوق کچمکسزین کندویه خاصه سلحشورلغی وبعده قپوجی باشیلق احسان ایدوب قپوجیلر کتخداسی ایتمشیدی . بوکره دخی مصاهرت شاهانه‌لری شرفنه نائل ایتمك ارادهٔ علیه‌سیله برادرلری مرحوم سلطان مصطفی خان حضرتلرینك کریمهٔ محترمه‌لری اولوب رسیدهٔ اوان ازدواج اولان شاه سلطان علیة الشان حضرتلرینه نامزد بیوردقلرندن شعبان شریفك یکرمی دردنجی چهارشنبه کونی اغای مشارالیهه حضور آصفیده ابتدا رقه ایالتیله رتبهٔ والای وزارت خلعتی الباس اولندقدنصکره صهریت سنیه ایچون دخی بول یکلو سمور کورك کیدیرلدی . ویرینه مطبخ عامره امینی اولان الحاج سلیم اغا کتخدای بوایین شهریاری اولوب مطبخ اماتی دخی سابقا مطبخ امینی اولان یکیشهرلی ابراهیم افندی‌یه توجیه اولندی .

چند روز مرورنده مشارالیه مصطفی پاشا عهده‌سنه نشانجیلق توجیهیله آستانه‌نشین اولدقدنصکره رمضان شریفك اونجی خمیس کونی اختیار اولنان وقت مسعوده شاه سلطان حضرتلری طرفندن قزلر اغاسی وداماد پاشا طرفندن قپو کتخداسی وکالتلریله عقد نکاح اولندی وبرمدت مرورنده یعنی شوالك اون بشنجی پنجشنبه کونی عروس آلایی ترتیب اولنه‌رق آلای سوار اولان صدراعظم وشیخ الاسلام وسائر وکلای فخام وعلمای اعلام وبالجمله رجال وکبار وخواجکان دیوان همایونك صاحب منصب اولنلری وقپوجی باشی اغالر شاه سلطان حضرتلرینی حرم همایوندن الوب آلای والا ایله جبه خانه وصغوق چشمه وشنکل حمامی طریقیله آت میدانندن پیك خانه صوقاغندن دیوان یولنه واندن صالحه سلطان سرایی اوکندن چغاله زاده قوناغی جوارنده واقع سرای سلطانی‌یه کتوردیلر فرداسی عبدالحمیدخان حضرتلری صلات جمعه‌یی بعدالادا شاه سلطان حضرتلرینك سرایی بالتشریف داماد پاشایه بول یکلو سمور کورك الباس واحسان بیوردیلر . داماد پاشا طرفندن دخی خواص خدام شاهانه‌یه قرق الی قدر ساعت اهدا

اولندی . وبعدالعصر ذات حضرت شهنشاهی داماد پاشا طرفدن عرض وتقدیم اولنان اسبنه سوار اولوب سرای همایونه عودت بیوردی .

ارەسی چوق کچمکسزین داماد پاشا حقنده تجدد توجهات شاهانه آثارندن اولمق اوزره منصبی اولان رقه ایالتی آیدین سنجاغنه تحویل اولنمغله محل اولان رقه ایالتی بندر باش بوغی وزیر سید حسن پاشایه وایچ ایل سنجاغی سابقا مصر والیسی صدراسبق محمد عزت پاشایه توجیه اولنمش وصدرسابق دارندەلی محمد پاشانك دخی وزارتی ابقا اولنەرق اینەبختی محافظی تعیین قلنمشدر .

ایکی سنەدنبرو شق اول دفترداری اولان حسن افندینك حسب الایجاب عزلی ملتزم پادشاهی اولدیغندن رمضان شریفك اون التنجی کیجەسی عزل اولنوب یرینه امور مالیەجه مهارتله شهرتشعار اولان السید الحاج مصطفی افندی نصب اولندی .

* بعض وفیات *

همشیرهٔ پادشاه زمان صالحه سلطان حضرتلری علت استسقادن اسیر فراش اولەرق آخر نفسلرنده ایوبەکی ساحلسراینه نقل ایله تبدیل هوا ایتمکه میل ورغبت ایدوب انجق عربەیه وجودینك تحملی اولمدیغندن تختروان ایله شهر رمضانك اون طقوزنجی پازار کیجەسی مذکور ساحلسراینه نقل ایتدکده اول کیجه دارآخرته انتقال ایدوب وفاتی خبری صدراعظمه کیجه ساعت اوچده واصل اولدی فرداسی نعشی ابا ایوب انصاری جامعنه کتوریلوب شیخ الاسلام افندی فی الاصل اعتذار ایله معفو اولدیغندن اناطولی قاضیعسکری امام اول افندی امامتیله صلاتی ادا اولندقدنصکره جوار حضرت خالده دفن اولندی .

عبدالحمید خان حضرتلرینك سلطان احمد نام شهزادەلری دخی شوالك یکرمی یدنجی کونی وفات ایدوب اقدمجه تربه ومدرسه بناسیچون طرف شاهانەدن یوز الی کیسەیه اشترا اولنمش اولان عثمان پاشا عرصەسنده سبیل خانهٔ همایون حذاسنه دفن اولنمشدر .

بیك یوز اون تاریخلری خلالنده سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلرینك صلبندن ادرنەده تولد ایتمش اولان صفیه سلطانك سنی سکسانی متجاوز اولدیغی حالده برشدتلی نوازل ایله نامزاج اولوب یدی سکز کون مرورنده وفات ایتمکله سلطان سلیمان خان حضرتلرینك جامع شریفی حظیرەسنده دفن اولنمشدر .

ترتیب ایتمش اولدیغی وقفك نماسندن ایا صوفیهٔ کبیر وسلطان محمد وسلطان بایزید ووالدەسلطان جامعلرینه درسیه ووعظیه ودعا کوی وظائفی وفضلهٔ وقفندن حرمین شریفینه سال بسال ارسال اولنمق اوزره صره تعیین ایتدکدن بشقه لطفی پاشامحلەسی طرفلرنده مجدداً چشمه بناسیله ماء لذیذ اجرا ایتمشدر . رحمة الله علیها رحمةً واسعة .

* دونمای همایونك قره دکزه خروجی *

بوندن مقدم بیان اولندیغی اوزره قریم اهالیسنه اعانه ضمننده دولت علیه حرب طرفنی ترجیح ایدرك اسماعیل جانبنه کلیتلو عسکر ایله سرعسکر تعیین بیوردقدن بشقه بحراً دخی جانیك محصلی حاجی علی پاشا قرق بیك عسکر ایله قریم سرعسکری تعیین اولنمش وقرقدن متجاوز سفائن ایله قپودان دریا غازی حسن پاشا دخی اول جانبه کیتمك تدارکنده بولنمشیدی .

بناءً علیه اول بهار حلولنده یعنی ربیع الآخر ایچنده دونمای همایون ترسانه‌دن چیقوب قره دکزه کیتمك اوزره موافق هوایه انتظارا بشکطاش اوکنده لنکرانداز اقامت اولدی . لکن پولتیقه‌جه هوا دکیشوب وکلای دولت علیه حربی کوزلرینه کسدیره‌مز اولدیلر . وچونکه روسیه‌لولر بزم عسکرمزك قریمه دخولی مادهٔ نزاع اولان سربستیت تعبیرینه تاتاری الشدیرمق ایچوندر دیو ادعا ایله نقض عهددن تبرئهٔ ذمت ایدوب اقدمجه موسم شتاده اولطرفه کوندرلمش اولان دونمای همایونه عدم تعرضله دخی بودعوالرینی تأیید ایتمش اولدقلرندن اکر طرف دولت علیه‌دن کوندریله‌جك عساکر طوغریدن طوغری‌یه قریمه کیروبده دفعةً محاربه‌یه مباشرت ایتسه‌لر اهالیسی پایمال اوله‌جغندن بشقه حالا برقیل ایله مربوط اولان امر مصالحه‌یی دولت علیه نقض ایتمش اولور دیو اول امرده قریم سرعسکریله قپودان پاشا قریم اطرافنده کندولرینه برمحلی مرسا واقامتکاه اتخاذ ایتدکلرندنصکره اولطرفده اولان روسیه جنرالنه مصلحت آمیز مکتوبلر یازه‌رق بلامحاربه روسیه عسکرینك قریمدن چیقارلمرینه سعی وهمت ونقض عهد تهمتنی طرف سلطنت سنیه‌یه اسناد ایتدیرمیه‌جك صورتده حرکت ایلملرینی وایجاب ایدرسه بعض مواد مذاکره سنه مرخص اولملرینی مناسب کوردیلر .

بناءً علیه ایکیسنه دخی اولوجهله تنبیه وتوصیه اولنه‌رق یدلرینه بین‌الدولتین دستورالعمل طوتیلان عهدنامه‌نك برر صورتیله برر قطعه رخصتنامه اعطا اولندی .

دولت علیه مقدما بیاغی اعادهٔ حرب یولنه کیرمشیکن مؤخراً بویله موقع تردده قالمسی بوندن ناشی ایدیکه سکسان ایکی سفرنده له مسئله سندن طولایی مضرات آتیه‌یی ملاحظه ایله دولت علیه‌یی محاربه‌یه تشویق وترغیب ایدن فرانسه‌لو بودفعه استانبولده مقیم ایلچیسی واسطه سیله عکسنی اخطار وهر نصل اولورسه اولسون

محاربه ومنازعه‌نك دفعنه سعی بیشمار ایدوب دول سائره ایلچیلری دخی صیقی‌یه هر بری برطرفی ترجیح ایله دولت علیه‌یی کندو غرضلرینه موافق اولان صورته ترغیب ایتدکلرندن دولت علیه برحال تردده قالمق لازم کلدی . حتی بوائناده روسیه ایلچیسی سفری ایما ایله مملکتنه عودت ایده جکنی افاده ایتدکده وکلای دولت علیه طرفندن کیتمسی تجویز اولنه‌مدیغی مثللو لا ونعم برجواب قطعی دخی ویریله‌مدی . دولت علیه‌نك برتردد واشتباهی روسیه‌لولره بادیء جسارت اولوب برقاتدها قریمده یرلشه‌رك دعوالرنده اصرار وظاهر حالده سربستلکنی ادعا ایتدکلری قریم ایچنده آچقه قوتیله وکوناکون وعد ووعیدلر ایله یکیدن یکی‌یه جلب وتدارك ایتدکلری طرفدارلری واسطه سیله فضولی تحکم وتغلبه ابتدار ایتدیلر .

واکرچه مقدمه ده بیان اولندیغی وجهله سفر عقیبنده روسیه‌لونك امور داخلیه‌سی مشوش اولدیغندن قترینه‌نك دخی حرب وقوعی بروجهله مرضیسی دکل ایدی . انجق بوراسنی بللو ایتمیه‌رك واصلا صورت تردد کوسترمیه‌رك تدارکات سفریه‌یه مبادرت ایدوب برطرفدن دخی درلو تدابیر وتشبثات ایله محاربه‌یی منع ودفع ایتدیره‌رك حیله وصنعت ایله دیلدیکنی اجرایه چالیشوردی . لکن چه فائده اول وقت وکلا ایچنده روسیه‌لونك حال وحیله سنه واقف اوله بیله‌جك برذات اولمیوب اولسه بیله بین‌الوکلا اتفاق اولمدیغندن ودول سائره سفراسی دخی بروجه محرر برر صورت القا ایده‌کلدکلرندن کمسنه برطرفی ترجیح ایله اوزرینه مسئولیت الهمزدی بوحاللردن روسیه‌لولر پك چوق استفاده ایتدیلر .

اما فرانسه‌لونك مقدما دولت علیه‌یی سفره تشویق ایتمشیکن بودفعه عکسنی اخطار ایله تالیف ذات البینه چالشمسی بوکا مبنی ایدی که برمدتدنبرو روسیه ایله انکلتره بینده مربوط ومستحکم اولان شیرازهٔ اتحاد وموالاتی فرانسه‌لو چکمیوب بونی حل وفسخ ایده جك برسبب ارامقده اولدیغندن وخصوصیله بوائناده امریقا مسئله سندن طولایی فرانسه‌لو ایله انکلتره‌لو بینده سفر وقوعنه مبنی فرانسه‌لو هیچ اولمز ایسه روسیه‌لونك کندو علیهنه حرکت ایتمسی اندیشه سندن امین اولمق امانده بولندیغندن روسیه‌یه عرض خدمتله برجیله کوسترمك فرانسه دولتنك مصلحتی ایجابندن اولمغله قترینه‌نك مرضیسی اولمیان عثمانلو سفرینك دفعنه دامن درمیان اولمشیدی .

بوائناده نمچه وپروسیا دولتلری بینده دخی جنك وجدال وقوعه کله‌رك اول طرفلرده دخی غائلهٔ حربیه ظهور ایتدیکندن اوروپا دولتلرینك قریم مسئله سنه

مداخله ایده جك وقتلری اولمدقدن بشقه هر بریسی روسیه‌لویی کندی مصلحتلرینه اماله وتشریك ایچون قریم نزاعی تیز الدن بتوبده روسیه‌نك آزاده قالمسنی استرلردی . اشته بواورپا قاریشقلغنك دخی روسیه نك اصولنه ودولت علیه ایله اولان معامله سنه خیلی مدخلی اولمشدر .

والحاصل وکلای دولت علیه بومسئله‌یه برنتیجه وقرار ویره میه‌رك بوحال اوزره قپودان پاشا بشکطاش اوکنده موافق هوا انتظارنده اولوب بحکمة‌الله تعالی قرق کوندن متجاوز هوا دخی مخالف اسمکله عساکر ومهمات ایله مملو دونمانك بوقدر مدت هوا انتظارنده قالمسی دخی هر کسه بشقه جه برحیرت ویرمشدر .

بناءً علیه مدینهٔ منوره اهالیسنك عظماسندن اتفاقا بولنناده درسعادته کلش اولان حافظ بخاری ابوالطیب افندی سرای همایونه دعوت اولنوب التی یدی نفر رفیقلریله خرقهٔ شریفه اوطه سنده بخاریء شریف قرائتنه مباشرت ایتدیرلدی . روایت اولندیغنه کوره عبدالحمید خان حضرتلری اثنای قرائتده کاه کاه استماعه قیام ایدوب روح پرفتوح نبوی یه صلوات شریفه اهدا ایدرك جناب حقه دعالر ایلر ایمش هنوز بخاریء شریف نصف اولمدن اثر معجزهٔ نبویه اولمق اوزره موافق روزکار اسوب دونمای همایون صوب مقصوده حرکت ایلدی .

قپودان پاشا دونمای همایون ایله سینوبه واروب سرعسکر پاشا ایله ملاقات ایتدکدنصکره برلکده سینوبدن دخی رجبك اون دردنجی وتموزك یکرمی‌بدنجی کونی حرکت وموافق هوا ایله برکون ظرفنده صوغوجق قلعه وانایه صولرینه مواصلت ایتدکلرنده مقتضای تعلیماتلری اوزره روسیه جنرالنه شومألده برمکتوب یازدیلرکه تاتار سربست ایسه روسیه عسکرینك قریمده بوجمیتلرینی وقره دکزده دونمالرینك کشت وکذارینی موجب برشی یوقدر واکر بزی تاتار دعوت ایده یور دیر ایسه کز شمدی یه دك کرك اهالیء قریمك وکرك طمان وقوبان وحوالیسنده ساکن بوقدر سلاطین جنکیزیه وامرا وقبائل وعشائرك درعلیه‌یه قرق الی قطعه‌دن متجاوز محضرلری کلوب سزدن وشاهینکرایدن اشتکا وفریاد وامام‌المسلمین وخلیفة‌الموحدین طرفلرندن استعانه واستمداد ایده یورلر وتخلیصلرینه قیام واجب اولمق حسبیله طرف پادشاهیدن عساکر ودونمالر ایله مأمور اولدق اشته بز وارمق اوزره یوز وحال بویله ایکن بنه مقصود دولت علیه اصلاح اولمق ملابسه سیله سزك عسکریکزه طوپ وتفنك آتمازز ولکن یناشاجغمز یرلرده وصوالهجغمز محللرده عسکریکزدن ممانعت واقع اولور ایسه حاصل اولهجق صورت مکروهه یه سز سبب اولمش اولورسز ومادامکه عساکر اسلامیه روسیه

دولتنك حدودينه وضع قدم ايتمه ممالك اسلاميه‌دن اولوب‌ده عهد نامهٔ همايون وشرع شريف مقتضاسنجه جهت جامعهٔ خلافت تقريبيله تبعيت معنويه‌لرى مقرر اولان تاتار ديانت شعارك مملكتلرينه لاجل المساواة دخولمز دن فسخ صلح لازم كلمز .

اشبو مكتوبى كوتورن آدملر قريمه واردقلرنده قرق كون قرانتنه بكلمك لازمدر ديو روسيه عسكرلرى طرفندن جواب ويرلمكله بوصورتده صو الق ايچون قريمك هر نه طرفنه يناشيله‌جق اولور ايسه بو بهانه ايله روسيه‌لولر ممانعت ايده جكلرى وجبراً صو آلمغه ابتدار اولنديغى حالده حربى منتج اوله‌جغى معلوم اولديغندن قپودان پاشا كيفيتى درسعادته تحرير واشعار ايدوب بوبابده قطعى المفاد برامر كوندرلمسنى استدعا ايتديلر . وچونكه وكلاى دولت عليه حرب وصلح بينده متردد كورينوب بوصورتله قپودان پاشا مأمور ومرخص قلنمشيدى . اما روسيه دولتى محارب كورينوب ايچ يوزندن حربى استمديكندن حربسزجه قريم نزاعنك تنظيم وتسويه‌سى ماتزمى ايدى . الحاصل سفر عقيبى اولديغندن دولت عليه سفردن احتراز ايتديكى مثللو بوخلالده قترينه‌نك دخى محاربه بروجهله ايشنه الويرمز ايكن سفر سابقده حربا غلبه ايتديكى مثللو بو كره دخى محاربانه ولا ابالیانه طاورانوب پولتيقه‌جه غلبه ايدرك تحصيل مرام ايتمشدر .

شويله‌كه قپودان پاشا ايله مكالمه‌يه رومانجوف نام جنرالى تعيين ايتمش ايسه‌ده روسيه‌لولر دسيسه كارلقله مراملرينى اجرادن فراغت ايتيوب طرف دولت عليه‌دن دخى مراملرينه مماشات ممكن اوله‌مديغندن كرك قپودان پاشانك وكرك رومانجوفك مأموريتلرندن برثمره كوريله‌ميوب كوندن كونه بينلرنده برودت زيادلشمكله قپودان پاشا برمنوال محرر استانبولدن ارادهٔ قطعيه ورودينه منتظر اولدى .

مؤخراً سرعسكر وقپودان پاشالره خطاباً قطعى المفاد برقطعه فرمان كيدوب شويله‌كه طوغرى قريمه يا طمانه كذار ايله اكر روسيه طرفندن تعرض وقوع بولمزسه برمحلده اردو قوروب متيقظانه اقامت ايلملرى وروسيه‌لو طرفندن ممانعت وقوعه كلورسه قطعاً وقاطبةً اندیشه وتردد ايتميوب ونقض عهد موسقولودن اولديغنى بيلوب حول وقوت رب‌العالمينه توكل وروحانيت پيغمبرى‌يه توسل ايله واردقلرى محلك فتح وتسخيرينه مباشرت ايتملرى فرمان اولندى . لكن كندولرينه بوفرمانك وصولنه‌دك دريا موسمى دخى كچركى اولمشيدى . هرنه حال ايسه بونك اوزرينه صوغوجق قلعه‌سى پيشكاهندن حركتله قريمه عزيمت ايتديلر . كفه حواليسنه كلدكلرنده روسيه دونمه‌سنه تصادف اولنوب روسيه‌لولر دوستانه معامله ايله دونمای همايونك وراسندن كچوب كيتدى . دونمای همايون كفه اوكلرينه

كلوب خارجه عسكر اخراجيله تحصن ايده‌جك بريز تفتيشنده ايكن روسيه‌لولر طاعون علتنى بهانه ايدرك قريمه چيقدقلرندن آزرده اوله جقلرينى بيان ايله بوكيفيتك اوچ قوناق ايلروده اقامت اوزره بولنان جنرالرينه افاده اولنمسى لازم كله جكنى ايراد ايتمليله قپودان پاشا وسرعسكر پاشا جنرالدن خبر ورودينه منتظر اولديلر . بواثناده كوز موسمنك ايام معدوده‌سندن اولوب كستانه قره‌سى ديمكله مشهور اولان فورتنه ظهور ايتمكله دونمای همايون كفه‌پيشكاهندن آچيله‌رق حركت قسريه ايله غرهٔ شهر رمضانده سينوب ليمانينه كيرمكه مجبور اولدى .

* عودت دونمای همايون *

منوال مشروح اوزره دونمای همايون سينوب ليمانينه لنكر انداز اولديغى درسعادته انها اولندقده چونكه دكز موسمى كذار ايدوب دونمای همايونك ترسانه‌يه ربط اولنمق وقتى كلديكندن دونمای همايون درسعادته كلمكه مأمور اولمغله سينوبدن حركت ايدوب رمضان شريفك يكرميسنده بوغازه واصل وآخر رمضانده ترسانه‌يه داخل اولدى .

لكن روسيه تجار سفاينه كوز آلشمامش اولديغى حالده بواثناده كويا بتون بتون قره دكزى ضبط ايتمش كبى كميلرينك درسعادته پيدرپى كلوب كيتمسى وهنوز قريمك سربستيتى هضم اولنمامشيكن روسيه‌لونك اولطرفده بويله مغرورانه تسلط وتغلب ايتمسى ملت اسلاميه‌يه غايت آغر وبحكمة‌الله اثناى سفرده وقوعه كلمش اولان هزيمتلر ايله قينارجه معاهده‌سنك فنالغنى مخطر اولديغندن روسيه‌لودن اخذ انتقامه خلقك حرص وخواهشى بركمال اولمغله دونمانك بويله بلا محاربه عودتى استانبول ايچنده موجب قيل وقال اولوب حتى ايكى نفر قليونجى روسيه ايلچيسنى اعدام قصديله اوزرينه هجوم ايتدكلرنده طوتيلوب قپودان پاشا طرفندن تأديب اولنمشلر ايدى . خلقك روسيه‌لو حقنده بغض وعداوتى باقى وكوندن كونه مترقى ايدى . وقينارجه معاهده سنجه افلاق وبغدان رعاياسى حقنده بعض امتيازات ويرلمش اولديغى جهتدن طونه سواحلندن برچوق رعايا ترك وطن ايدرك مملكتينده اتخاذ مسكن ايلدكلرندن بشقه مملكتينك بتون بتون سربست اولمسنه مقدمه اولمق اوزره بواثناده روسيه‌لو مملكتين بكلرينك بردرلو عذر وبهانه ايله عزل اولنمالرينى تكليف ايتديكندن بوكيفيت دخى دولت عليه‌يه پك كران كلمكله بين الدولتين برودت زياده‌لشه‌رك ينه حرب اماره‌لرى ظهوره باشلدى . ودولت عليه اسكله‌لرنده نقدر روسيه تجار سفائنى بولنديسه توقيف اولندى .

بناءً عليه قترينه بوائناده ايران وكيلى زند كريم خان ايله مخابره ايدوب روسيه لو روم ايلى جانبندن وكريم خان اناطولى جانبندن ممالك دولت عليه‌يه هجوم ايتمك اوزره اتفاق ايتمش واشته بواتفاق قترينه‌يه اچه جسارت ويرمشدر . كلهلم عراق وايران وقايعنه .

* وقايع عراق وحوادث ايران *

كچن طقسان برسنه‌سى وقايعى صره‌سنده بيان اولندينى اوزره بصره‌نك استخلاصى امرنده بغداد واليسى عبدالله پاشانك رخاوتى رونما اولديغندن بغداد قپوكتخداسى سليم سرى افندى اردو ناظرى نصب اولنه‌رق بغداده كوندرلمش اولوب سليم افندى ايسه عبدالله پاشا خزينه‌دارى اولان عجم اوغلى محمد بك ايله ذوق وصفايه قوبيلوب بصره مصلحتى اونودلمشيدى . عالم ابك امواج نشئه ونشاطى اره‌سنده برارالق دولت عليه‌نك بصره خبرينه منتظر اولدينى خاطرلره كله‌رك بعض هوشمدان ايله بالمشاوره ويريلان قرار اوزره شاويزاده محمد بك كريم خان نزدينه كوندرلمشدر .

مومى‌اليه محمد بك ايرانى‌الاصل اولوب كوله‌من اوجاغنده پرورش بولمش وكيدرك عبدالله پاشايه خزينه‌دار اولمش ايدى . وعبدالله پاشانك محرم اسرارى اولوب سليم سرى افندى‌يه هدايای كرانبها تقديم ومزاجنه كوره مجلسلر ترتيب ايدرك انى‌دخى جلب ايله نفوذجه عبدالله پاشا كتخداسى اولان اسماعيل كهيه‌يه غلبه وسخى‌الطبع اولدينى جهتله بغدادجه بعض طرفدارلر دخى پيدا ايلمشيدى . لكن بغدادجه كهيه‌لر واليلكه ملازم اولوب محمد بك دخى وزارت ورياست سوداسنده بولنديغندن كهيه اولمق املنه دوشمشيدى . سليم سرى افنديدنك شفاعتى اوزرينه عبدالله پاشا بلا موجب اسماعيل كهيه‌يى عزل ايله يرينه محمد بكى نصب وحل وعقد اموری يدينه تسليم ايتمشدر .

عبد الله پاشا مرض استسقايه مبتلا اولوب واطبا طرفندن هر نقدر تداويسنه اعتنا اولنمش ايسه‌ده مفيد اولميوب بوائناده وفات ايلدكده محافظهٔ آسايش بلده ايچون جمله‌نك اتفاقيله سليم سرى افندى والى قائممقاملغنه انتخاب اولنمش ايسه ده سابق ولاحق كتخدالر يعنى اسماعيل ومحمد كهيه‌لردن هر برى واليلك ادعاسنه قيام ايدوب خلق دخى ايكى طرف اوله‌رق درون وبيرون بغدادده محاربه‌يه باشلاديلر .

سليم افندى محمد كهيه طرفدارى ايسه ده غوغا بيويوب اوكنى آله مديغندن اوزمان

دشخروده بولنان شاویزاده سلیمان بکی دعوت ایدوب سلیمان بك بغداده کلدکده طرفینه نصیحت ایدرك آتش فتنه‌یی باصدیردی .

ایشته بوصره ده شاویزاده محمد بك دخی شیرازدن عودت ایدوب کریم خان طرفندن حیدر خان نامنده بر ایلچی ایله برلکده بغداده کلدی . سوزده امر مصالحه بتمش وبصره‌نك تخلیه‌سی ایچون شیرازدن امر کیتمش فقط بعض شروطه مربوط ایمش . بوکا دائر حیدر خان الندہ برممهور نامه اولوب انجق عبد الله پاشا نامنه اولدیغندن مهرینك فکی بر وزیرك وجودینه منوط ایمش . مصالحه‌نك اصلی وار ایسه حال حاضرده فائده‌سی یوق . حالبوکه سلیمان بکك همتیله اویومش اولان فتنه اوچ کون صکره اویانمش وهرکس کندو باشی قایسنه دوشمشدر .

عبد الله پاشانك وفاتنده محمد واسماعیل کهیه‌لر کندو طرافدارلرینه برر قطعه محضر یاپدیروب باب عالی یه تقدیم ایلدکلری کبی کرکوك والیسی حسن پاشا دخی بغداد والیلکنی استدعا ایتمکله بغدادك طالبی اوچ واوچندن برینك ترجیحی کوج اولمشیدی . نهایت حسن پاشا بالترجیح اشبو طقسان ایکی سنه‌سی ربیع الاولنك بشنده بغداد وبصره ایالتلری انك عهده سنه توجیه اولنوب مژده‌جیسی بغداده واصل اولدیغی کبی طرفین چکیلوب امن وآسایش بلده عودت ایلمش ایسه ده بغداد یکیچری اغاسی ومطره‌جی کبی فساد باشیلر دشخرویه فرار ومحمد کهیه قولنده بولنان لوندلر چیقوب بعقوبه‌ده خیمه نشین اولان محمد خلیل اوغلی احمداغا یانده قرار قیلدیلر . و بو احمد اغا فی الاصل حسن پاشانك باش اغاسی ایکن اکا کوجنوب یانندن آیریله‌رق متوفا عبدالله پاشایه قپولنمش ایدوکندن حسن پاشایه معارض اولمغله خارج بغدادده برفرقهٔ مخالفه پیدا اولدی .

بوحاله حسن پاشانك سریعاً بغداده اولاشمسی لازم کلورکن کردستان جهتنده ظهور ایدن منازعات ایله مشغول اولدیغندن بغداده ورودی تأخر ایلمشدر .

شویله‌که سنهٔ سابقه وقایعی صره سنده بیان اولندیغی اوزره کلبعلی خان عساکریله ایله حدود خاقانی‌یی تجاوز ایله کردستانی تالان ایتدکده بابان متصرفی محمدپاشا کوی سنجاغی متصرفی تیمور پاشا یانه چکیلوب برادری احمد پاشا ایرانلولر ایله برلکده بولنمغله بابان سنجاغنی ضبط ایدوب عساکر ایرانیه ایرانه عودت ایلمشیدی .

موسم شتا چیقوبده موسم بهار حلول ایتدکده محمد پاشا یرندن حرکت ایله بابان سنجاغنه قریب محلده نصب خیام اقامت ایله احمد پاشا معیتنده عجم عسکری قالمیوب کندوسنك قوتی دخی آز اولدیغندن اوزرینه‌هجوم ایتمك اوزره حسن پاشادن استعانه ایتدکده حسن پاشا منع ایتمك ایستمش ایسه‌ده مفید اولمدیغندن ناچار معیتنه

برمقدار عسکر کوندروب کوی سنجاغی متصرفی تیمور پاشایی دخی انك معیتنه مأمور ایتمکله محمد پاشانك قوتی زیاده اولهرق قره چولان اوزرینه حرکت ایتدکده احمد پاشانك عسکری اکا نسبتله پك آز ایسهده لدی التقابل محمدپاشا مغلوب اولهرق عسکرینك چوغی تلف وکندوسی ونیجه متشخص اغالری وتیمور پاشااسیر اولمغله احمدپاشا درحال تیمور پاشایی اعدام وبرادری محمدپاشایی سروچك قلعه سنده حبس ایتدکدن صکره استعفای قصور یولنده حسن پاشایه عرض حال ایدوب اودخی بحسب الضروره عهده سنه بابان وکوی وحریر سنجاقلرینی توجیه ایله خلعتنی ارسال ایتمشدر .

بوصورتله حسن پاشا کردستان غائله سنی برطرف ایتدکدن صکره کرکوکدن حرکت ایله ربیع الآخرك یدنجی کونی بغداده وصول بولمشدر .

فی الاصل حسن پاشانك باش اغاسی ایکن بروسیلهٔ جزئیه دن ناشی کوجنهرك آنك یانندن آیریلوبده مرحوم عبدالله پاشایه قپولنمش اولان محمد خلیل اوغلی احمداغا بالاده مذکور اولان محاربه لرد اثناسنده خارج بغدادده بولندیغی حالده ارسال عسکر ایله محمد کهیه یه اعانه ایتمش اولدیغندن بواثناده محمد کهیه بغداددن فرار ایله آنك یانه واروب ایکیسی بالاتفاق باشلرینه برطاقم حشراتی جمع ایله اظهار بغی وطغیان ایدرك طرق ومسالکی سد ایلدکلرندن حسن پاشا بوجمعیت عصیانیه یی طاغتمق اوزره بابان متصرفی احمد پاشایی بغداده دعوت ایلمش ایدی . احمد پاشانك ورودی تأخر ایتمکله بر مقدار عسکر ایله کتخداسنی عصات اوزرینه کوندرمش ایسهده لدی المحاربه کیدن عسکر منهزم اولدیغندن همان احمد پاشانك حرکتنی استعجال ایتمشدر .

احمد پاشانك تأخر ورودینه سبب بوایمشکه محبوس اولان برادری محمد پاشایی کیروده براقمغه جسارت ایده میوب قتلنه دخی داعیهٔ اخوت مانع اولدیغندن متردد قالوب نهایت محمد پاشانك کوزلرینی چیقاردقدن صکره عساکر موجوده سنی استصحاب ایله بغداده کلورکن اثنای راهده فوت اولمشدر .

بونك اوزرینه درحال حسن پاشا طرفندن بابان وکوی وحریر سنجاقلری مومی الیهمانك کوچوك برادرلری اولان محمود پاشایه توجیه وخلعتی ارسال ایله بغداده عزیمتی استعجال اولندیغندن محمود پاشا همان بالجمله عسکریني استصحاب ایله کلمکده اولدیغی خبری لدی الوصول حسن پاشا بغداد عسکریله کتخداسی عثمان اغایی چیقاروب وشاویزاده سلیمان بك دخی العبید آتلوسیله چیقوب محمود پاشا ایله برلشهرك عصات اوزرینه حرکت ایله جمعیتلرینی تفریق وبرچوغنی اتلاف ایتدکلرندن محمد کهیه ومحمد خلیل اوغلی بادیه پیمای فرار اولمشلردر .

اسباب مشروحه‌دن ناشی بصره حقنده بر تدبیر اتخاذ اولنه‌مامش اولدیغی حالده بروجه‌آتی بروقعهٔ فوق العاده بصره‌نك استخلاصنه سبب اولمشدر .

* وقایع سنه ١١٩٣ *

بصره‌ده ایران باشبوغی اولان محمد علی خان بصره‌ده کرکی کبی یرلشدکدن صکره جوارنده‌کی عشائر وقبائلی دخی تحت تصرفنه آلمق سوداسنه دوشوب خصوصیله منتفق عشیرتی شیخی تامری اطاعت وانقیاده دعوت ایتدکده تامر اظهار مخالفت ایتمکین علی محمد خان ایکی بیك توفنکجی ایله محمد حسین خانی بصره محافظه‌سنه براغوب باقی اون بیك قدر عساکر ایرانیه ایله تامر اوزرینه حرکت ایتدکده اول امرده تامر محاربه‌دن اجتناب ایتمك استمش ایسه‌ده علی محمد خان کمال کبر وغرور ایله اوزرینه هجوم ایتدکده منتفق خلقنك اکثری اولاد وعیالنی محافظه قیدینه دوشوب تامرك یانده جزئی سواری اولدیغی حالده مقابله‌یه مجبور اولمغین همان قوهٔ موجوده سیله بردن بره قارشوسنه کلان عجم عسکری اوزرینه هجوم کوسترکده ایرانلولر درجنك منهزم وپریشان اولوب عرب آتلوسنك اوکندن قورتلمق دخی قابل اولمدیغندن عساکر ایرانیه نك کیمیسی عربك قارغیلرینه صاپلانه‌رق وکیمیسی آتلرك ایاقلری التنده چکننه‌رك وکیمیسی شطه آتیلوب بوغیله‌رق تلف اولوب بوصره‌ده محمد علی خان ایله ایکی برادری دخی مقتول اولوب یالکز اوتوز بش قدر آتلولری فرار ایله بصره‌یه جان آته‌بیلمشلردر .

بوندنصکره مرقوم محمد حسین خان معیتنده‌کی عساکر اعجام ایله بصره‌نك محافظه سنه قیام ایتدیکی خبری شیرازه وصول بولدقده صادق خان ینه عساکر کلیه ایله کلوب بصره‌یی محافظه‌یه اشتغال ایتمش ایسه‌ده بوحوادث زند کریم خانك پك زیاده متألم ومتأثر اولمسنه باعث اولوب نهایت تلافیء مافات اندیشه سیله خسته‌لنه‌رق اشبو سنهٔ مبارکه صفر الخیرینك اون اوچنجی کونی وفات ایتدکده امرا وخانان بربرینه دوشدکلرندن اوچ کون قدر جنازه‌سی میدانده قالدی وشیراز ایچنده برچوق قانلر دوکلدکدن صکره زکی خان جمله‌یه غلبه ایدرك کریم خانك اوغلی ابوالفتح خانی پدری مقامنه اقعاد ایلدی . لکن کریم خانك برادری صادق خان بصره‌ده موجود اولان عساکر ایرانیه ایله ایرانه کیدوب وزکی خانه غلبه ایدوب ابوالفتح خانی اوچ آی حکومت ایتدکدنصکره خلع وبالجمله برادرلریله برابر حبس ایدرك کندوسی حکومت ایرانی ضبط ایلدکده علی مراد

خان ظهور ایدوب صادق خان عسکرینه غالب کلدکدن صکره شیرازی محاصره ایلدی . بو محاصره اثناسنده شیراز اچنده پك زیاده قحط وغلا ظهوره کلوب اهالی کرفتار شدت مضایقه اولمغله صادق خان دفعةً بیك خانه مقداری اهالیی شیرازدن طشره اخراج ایتدیکدن بشقه لاینقطع اوچر بشر خانه اخراج ایتمکده اولوب طقوز آی بووجهله محصور قالدقدن صکره نهایت علی مراد خان جبراً شیرازی فتح ایله صادق خانی قتل ایتدی . وصادق خانك حبس ایتمش اولدیغی ابوالفتح خان ایله برادرلرینی کور ایلدی . بوصورتله صادق خان بصره اهالیسنه ایتدیکنی بولمش وعلی مراد خان دخی جالس سریر حکومت اولمشدر . وایرانك حالی ینه کشمکشده قالوب طرف طرف جنك وجدال وهریرنده اختلال ظهور ایتمکه باشلدی . ونادر شاهك وفاتندن زند کریم خانك ظهورینه قدر ایران اقلیمی اختلال اوزره اولوب کریم خانك اوتوز سنه قدر مدت حکومتنده آسایش حال کوردکدنصکره کریم خانك وفاتیله ینه اختلال صورتلری نمایان اولهرق بر مدت بوحال اوزره کیتمشدر .

مشار الیه علی مراد خان درت سنه قدر شیرازده حکومت ایدوب بیك یوز طقسان سکز سنه سنده وفات ایتدکده یرینه انا بر قرنداشی وصادق خانك اوغلی اولان جعفر خان کچوب اولدخی بش سنه قدر حکومت ایتدکدنصکره مقتول اولمغله یرینه اوغلی لطفعلی خان کچهرك ایکی سنه قدر کشمکش اوزره حکومت ایتمش و بوصورتله کریم خاندنصکره اون ایکی سنه قدرایرانده حکومت زندیه جاری اولمش ایسه ده بونلرك بریسی کریم خانك یرینی طوتهمیوب هر طرفده داعیهٔ استقلال ایله نیچه خانلر ظهور ایتمکدن ناشی ایرانده کرکی کبی نفوذ واستقلال کسب ایده ممشلردر .

خصوصیله کریم خانك وفاتندنصکره قاچار قبیله سندن اغامحمد خان عراق عجم حوالیسنده علم افراز استقلال اولهرق کریم خانك سالف الذکر اخلافیله جنك وجدال ایتمکدن خالی اولمیوب نهایت خاتمهٔ خانان زندیه اولان سالف الذکر لطفعلی خانی بیك ایکیوز بش تاریخنده قتل ایتمکله ایرانده سلسلهٔ زندیه بتون بتون منقرض اولمشدر .

اشبو اغا محمد خان حالا فرمان فرمای دیار ایران اولان دولت قاچاریهنك مقدم ومقدمه سی اولوب خادم خان دینمکله مشهور درکه بروجه مشروح کریم خاندن صکره ظهور اله رفته رفته کسب استقلال ایدرك عاقبة الامر بالجمله دیار ایرانی ضبط ایله طهرانی کندویه واخلافنه پایتخت اتخاذ ایتمشدر .

وقایع مذکوره بغداد وعجم تاریخلرنده کوریلوب وقایع دولت علیهنك استکناهنه مدار اولمق اوزره بومحله درج اولنمشدر . اما انور بنك بومبحثده واقع اولان افاداتی یالکز زند کریم خانك وفاتی خبری درسعادته واصل اولدقده بصره ایالتنك

ضبطی ایچون بغداد والیسی حسن پاشایه کفایت مقداری مبلغ ایله مؤکد امر شریف ارسال اولندیغی ومؤخراً بصره ایالتی بغداد ایالتنه الحاقاً حسن پاشایه توجیه قلندیغی بیاننده عبارتدر .

هرنه حال ایسه کرك بصره‌یی استخلاص وکرك زند کریم خان ایله روسیه‌لونك ذکر اولنان اتفاقی غائله سندن خلاص ایچون دولت علیه حقنده بوقضیه (مصائب قوم عند قوم فوائد) مؤداسنجه منتج خیر ومنفعت اولمشدر . کله لم بغداد وبصره‌نك احوالنه .

بصره متسلمی سلیمان اغانی برمنوال سابق صادق خان الوب شیرازه کوتوردکده اولوقتدنبرو کوز حبسنده اولدیغی حالده ذاتاً رشد ورویتله موصوف وبو وجهله ایرانیان بیننده دخی معروف اولهرق کبار ایران ایله انسیت وخصوصا زکی خانه مناسبت وخصوصیت کسب ایتمش ایدی . برمنوال سابق زکی خان کسب نفوذ ایتدکده صادق خانك کندویه ضد اولمسی حسبیله بصره‌دن کندویه بر خیر اولمیه‌جغی آشکار اولدیغی حالده باتقین آچهپی زکاته صایمق قبیلندن اولهرق بصره متسلملکنی سلیمان اغایه توجیه ایتدیروب طرفلرندن ضبط ایتمك اوزره مهماندار ترفیقیله بصره‌یه کوندرمشیدی .

صادق خان ایسه بروجه مشروح بصره‌یی تخلیه ایله ایرانه عودت ایتدکده بصره‌نك والی وحاکمسز قالدیغی خبری بغداده واصل اولدقده حسن پاشا نعمان افندی نامنده برینی بصره متسلمی ایدوب کوندرمش اولمسیله سلیمان اغا حویزه‌یه کلوب واقف حال اولدقده بصره متسلمنك کندو عهده سنه توجیه بیورلمسنی حسن پاشایه تحریر وبصره وجوهیله مخابره ایتدکده بصره وجوهی سلیمان اغانك بصره‌یه کلمسنه راضی اولمشلر ایسه ده تامر ایله بینلرنده عداوت قدیمه اولدیغندن بصره‌یه دخولنه تامر مانع اولمش وحسن پاشادن دخی جواب مساعد آله مامش اولدیغندن حویزه‌ده اقامتله کیفیتی برتقریبله دولتعلیه‌یه تحریر وبصره‌نك محاصره‌سی اثناسنده کندوسنك جانسپارانه واقع اولان خدمتنه مکافات اولمق اوزره بصره ایالتنك عهده‌سنه توجیه بیورلمسنی نیاز ایتمشیدی .

بوخلالده منتفق عشیرتیله خزاعل عشیرتی بیننده واقع اولان محاربه‌ده تامر مقتول اولوب یرینه کچن منتفق شیخی ثوینی ایله سلیمان اغا بیننده دخی حقوق ومودت قدیمه اولدیغندن ثوینی سلیمان اغانی بصره‌یه ادخال ایله مسلملکده تقریر ایلدی .

متعاقباً سلیمان اغانك درسعادته کوندردیکی تحریرات موجبنجه عهده سنه رتبهٔ وزارتله بصره ایالتی توجیه اولندیغنك فرمانی درسعادتدن کندویه واصل اولدقده

حسن پاشانك رخاوتندن بحثله بغداد ايالتنك دخى عهده سنه توجيه بيورلمسنى دولتعليه دن نياز ايلمشيدى .

بوائناده ايسه حسن پاشانك بروجه سابق دركار اولان رخاوت فطريه سى حسبيله درون و بيرون بغداد ده ظهوره كلان اختلالاتك اوكنى كسديره مديكندن اهالى كندوسندن متنفر اوله رق بغداد ده وجودينى استثقال وعبد الله پاشا مرحومك كتخداسى اسماعيل اغانك باشنه اجتماع برله كندوسنى بغداد دن قاچردقلرنده حسن پاشا بغداد مضافاتندن خربو نام محله كله رك درسعادته برقطعه عريضه يازوب شويله كه سالف الذكر اسماعيل كتخدانك خبث طينتندن بحثله تبديل اخلاق ايتديرمك ايچون بعض مأموريتلرده استخدام ايله صورت نوازش وتلطيفنده تجويز قصور ايتمامش اولديغندن بوسودا ايله دماغى مختل اوله رق (ع) حب الرياسة داء لا دواء له . مؤداسنجه تربيه پذير اولمامغين نهايت عيد فطر مشغوليتنى فرصت اتخاذ ايدرك بغتةً هوادارلريله كندوسنك اوزرينه هجوم ايتمكله ناچار برمقدار آدملريله فراره مجبور اوله رق خربوده اقامت ايتمكده اولديغى وشقيء مرقومه وزارتله بغدادك ويرلمسنده محذور دركار ايدوكنى عرض وانها وكندوسنه قوة كافيه ارسال اولنه رق بغداده ارجاع اولنمسنى نياز واستدعا ايتمكله كيفيت بين الوكلا تذكر اولندقده حسن پاشانك بغداد اداره سنه عدم اقتدارى تبين ايتمكدن ناشى اشبو طقسان اوچ سنه سى اواخرنده بغداد ايالتى بصره واليسى سليمان پاشايه استدعاسى وجهله توجيه اولنوب مؤخراً حسن پاشايه دخى ديار بكر ايالتى احسان بيورلمش ايسه ده چند ماه مرورنده ديار بكرده وفات ايتمشدر . سليمان پاشا بغداد واليسى اولدقده ابتدا اشقيانك قهروتدميرينه همت ايدرك حسن ادارهٔ مملكته موفق اولمغله اقطار عراقيه يى يينه حالت اوليسنه ارجاع ايلمشدر . نتيجه كيم تفصيلى سنهٔ آتيه وقايعى صره سنده بيان اولنه جقدر .

* قريمه دائر روسيه الچيسيله وقوعبولان مكالمات *

خيلى وقدنبرو قريم منازعه سنك برحسن صورتله بتورلمسى ضمننده روسيه نك درسعادتده مقيم الچيسيله بالدفعات مكالمه ومناظره اولنمش ايسه ده برشيئى مفيد اولمامشدر .

بوندن بشقه سنهٔ سابقه خلالنده سابقا اردوى همايون قاضيسى مفتى زاده احمد افندى ورئيس الكتاب سابق ابراهيم افندى ودفتر امينى الحاج عبد الرزاق باهر افندى

بارخصت نامهٔ همایون بوخصوصه مأمور ومرخص اولوب متعدد محللرده روسیه الچیسیله عقد مجلس مکالمه ایتمشلر ایسه ده جدال ونزاعك رفع وازاله سی ممکن اوله میوب وبوندن دخی برفائده کوریله میوب دولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده اولان برودت برقات دها زیاده اولمشدر .

لکن بالاده بیان اولندیغی وجهله بومسئله نك صلحله بتورلمسی فرانسه دولتنك مصلحتی ایجابندن اولمق حسبیله درسعادتده مقیم ایلچیسی کمال اقدام ایله توسط ایتدیکنه وآنك الحاح وابرامیله طرف دولت علیه‌دن دخی برپارچه‌صورت‌ملایمت ومماشات کوسترلمك لازم‌کلدیکنه بناءً تکرار عبدالرزاق باهر افندی منفرداً مکالمه‌یه مأمور اوله‌رق آینه‌لی قواق سراینده روسیه مرخص ایلچیسیله مکالمه یه مباشرت ایتمشدر . وفرانسه ایلچیسنك اثرسعی وغیرتی اولمق اوزره اول امرده دولت علیه اسکله‌لرنده توقیف اولنمش اولان روسیه تجار سفینه‌لرینك تخلیهٔ سبیللرینه دولت علیه مساعده ایدرك صورت ملایمت کوسترمشدر .

* ولادت سلطان سلیمان *

صفر الخیرك یکرمی سکزنجی چهارشنبه کیجه سی ساعت اوچه قریب صلب پاك شهریاریدن برشهزاده دنیایه کلوب سلطان سلیمان تسمیه اولندی . وبوخصوصده فقرا ورعایا رنجیده وضرر دیده اولمامق ایچون تکلف اولنمیه‌رق فقط هرکس دعای دوام سلطنت سنیه‌یه مداومت ایتمسی ایچون ولادتك تبشیر واعلان اولنمسی فرمان بیورلدی . ومدرسه نشین اولان دانشمندانك استحصال ممنونیتلری ایچون صدر اعظم وشیخ الاسلام طرفلرندن قرقر وصدر روم ایله صدراناطولی ونقیب افندی طرفلرندن دردر واستانبول قاضیسی وامام اول شهریاری ومنجم باشی وکحال باشی افندیلر طرفلرندن برر ملازمت یازلمغه رخصت ویرلدی .

* تنظیم سند در آینه‌لی قواق *

عبدالرزاق باهر افندی آینه‌لی قواقده روسیه ایلچیسیله عقد مجلس مکالمه‌یه مباشرت برله وسیلهٔ قیل وقال اولان ماده‌لر عقد اولنان مکالمه مجلسلرنده یکان یکان ایراد وتفصیل وصدراعظم وسائروکلای فخامك انضمام رأیلریله جرح وتعدیل اولنه‌رق وچونکه اصل نزاع سنهٔ سابقه وقایعنده بیان اولنان ملاحظاته بناءً روسیه‌لو

شاهينكرايك مؤبداً يعنى قيد حيات شرطيله قريم خانى اولمسنى التزام ايدوب دولت عليه ايسه مؤبد لفظنك تحتنده مستتر اولان محاذيردن احتراز ايتديكندن ناشى اولمغين ايكى طرفه محتمل اولان محلوليت حقيقيه تعبيرى بولنه رق برقاچ آى ظرفنده طرفينك قبول ايده بيله‌جكى برسند تنظيم قلندى .

سند مذكورذكراولنديغى وجهله آيينه‌لى قواقده تنظيم اولنمش وقينارجه معاهده سنك بعض موادينى تنقيحدن عبارت بولنمش اولديغندن آيينه‌لى قواق تنقيحنامه سى ديو مشهور اولوب برصورتى زيرده (١٢) رقميله ايراد اولنور .

داخلى وخارجى دولت عليه‌يى صلحه سوق والجا ايده جك اسباب عديده اولوب سند مذكوردخى وقت وحال اقتضاسنجه دولت عليه‌نك قبول ايده بيله‌جكى صورتده اولديغى بين الوكلا تذكر اولنه‌رق خاكپاى شاهانه‌يه عرض واستيذان اولندقدنصكره محرم الحرامك اونبنجى كونى سراى آصفيده مجلس عمومى عقد اولنوب سند مذكور جمله مواجهه‌سنده قرائت اولندقدنصكره صدر اعظم حضرتلرى بالجمله وزرا ورجال ايله اوجاق اغالرينه وشيخ الاسلام افندى حضرتلرى دخى جميع صدور وموالى‌يه خطاباً بو ماده‌لرده مقتضاى وقت وحاله كوره ايجاب شريعت مطهره‌يه منافى وقانون سلطنت سنيه‌نك خلافى برشى وارميدر خاطره خطور ايدن بيان اولنسون وهركس بيلديكنى سويلسون ديو حضار مجلسدن سؤال واستجواب ايتدكارنده حاضر بالمجلس اولنلر دخى سند مذكور قينارجه مصالحه سنده قرار ويرلمش اولان ماده‌لردن بعضيسنك تخفيف وتنقيحندن عبارت اولوب اگرچه قريمك سربستيتى مؤيد وشاهينكرايك خانلغنى مصدق ايسه‌ده روسيه‌لونك اوزى قيرى ديمكله معروف اولان مرعالرى دولت عليه‌يه رد وافلاق وبغدان حقنده صورت افراط ومبالغه‌ده ادعا ايتديكى بعض موادن كف‌يد ايتمسنى متضمن اولدقدن بشقه دولت عليه‌يى ايكى سنه‌دنبرو دوچار اولديغى تدارکات سفريه‌دن وارسته ايده‌جكى جهتله وقت وحال ايجابنجه مناسبدر ديه‌رك هركس بوصورتله تجديد مصالحه‌يى پسند وتحسين ايتدكدن صكره مأمور تنظيم وتسويه‌سى اولان ذاته آفرين ودعاى دوام شوكت شاهانه‌يه آمين ديديلر .

بعده دولت عليه مرخصى اولان افندىء مشار اليه ايله روسيه ايلچيسى ترسانهٔ عامره باغچه‌سنده ملاقات ايدوب روز نوروزده تمسكلرين مبادله ايتديلر .

فرداسى ربيع الاولك درديجى پازار كونيدر . على السحر افندىء مشار اليه حضور آصفى‌يه دعوتله كندوسنه اكراما بول يكلو اعلا سمور كورك البلس اولندى . ومعيتنده مكالمه كاتبى اولان بكلكجى سيد محمد خيرى افندى‌يه وديوان

ترجمانله برر ارکان کورکی الباس واول کون روسیه مرخص ایلچیسی باب آصفی یه دعوت اولنوب مزین اسب ارسالیله اسکله دن چاوشباشی اغا استقبال ایدرك رسماً صدر اعظم ایله ملاقات ایتدکده طرف صدارتپناهیدن کندوسنه بر ارکان سمور کورك وبر دونانمش آت اهدا وفرداسی متوسط اولان فرانسه ایلچیسنه دخی بعینه بووجهله مراسم اکرامیه اجرا اولندی . وبوجهله تأکید مصالحه اولدیغنك عقبنده طرف طرف جمع اولنان وجمع اولنمقده بولنان عساکره دخی وطن ومملکتلرنده بسط بساط استراحت ایله دعای دوام شوکت شاهانه‌یه مواظبت ایلملری اعلان قلندی .

وعبدالرزاق باهرافندینك بو خدمتنه مکافات اولمق اوزره ربیع الآخرك اون برنجی کونی رئیس الکتاب نصب اولنوب سافی عمر وحید افندی خانه‌سنده اقامته مأمور اولدی .

* مبادلهٔ تصدیقنامه بادولت روسیه *

برمنوال محرر سندلر مبادله اولنوب چند ماه مرورنده روسیه دولتی طرفندن تصدیقنامه ورود ایتدکده شهر جمادی الآخره‌نك یکرمی ایکنجی پازارایرتسی کونی عادت دیرینه اوزرینه کمرك امینی طرفندن احضار اولنان الی قدر اوچر چفته وچاوشباشی اغانك یدی چفته‌سی ایله وچاوشباشی اغا رفاقتیله روسیه سفیری طوپخانه اسکله‌سندن بروطرفه کچورلدکدن صکره ساعت درتده باب عالی‌یه ایصال اولنه‌رق تصدیقنامه‌لر مبادله اولندی . ومقدمجه تمسکلرك مبادله‌سی شهزاده سلطان سلیمانك ولادتی ایامنه تصادف ایتمکین آنك ولادتنی قترینه فال خیرعد ایدرك شهزادهٔ مشارالیهه اهدا وارسال ایتمش اولدیغی الماس ایله مرصع بر عدد چلنك وبرطلوم سیاه دلکو هدیه‌لرینی سفیری حضور آصفی‌یه عرض وتقدیم ایلدی .

بعده سفیر مومی الیهه اعلی سمور واوغلو ایله اون بش نفر معیتی مأمورلرینه قاقوم کورکلرایله خلعتلرالباس اولندقدنصکره طرف صدارتپناهیدن احضار اولنان طونانمش آت ایله بروجه مشروح محلنه اعاده قلندی .

صکره عبدالرزاق افندی ایله معیتنده مکالمه کاتبی اولان بکلکجی خیری افندی‌یه سمور کورکلر وتشریفاتجی مورخ انوری افندی‌یه قاقوم کورك اکسا قلندی .

انوری تاریخنده کیفیت بومنوال اوزره مذکور اولوب امابعض اجنبی تاریخلرنده

مسطور اولديغنه كوره قترينه بلا محاربه قريم حقنده اولان مرامنه نائل اولمغله
پك زياده ممنون اولديغندن كرك ذات شاهانه‌يه وكرك وكلاى دولت عليه‌يه پك آغر
هديه‌لر تقديم وارسال ايتدكدن بشقه درسعادتده مقيم ايلچيسنه مكافات خدمت
اولمق اوزره بيك نفر كوله‌يى مشتمل اراضى ويرمش وفرانسه ايلچيسنه دخى
برقطعه نشان ايله الليى بشبيك روبله‌لك هديه ارسال وسنوى التى بيك روبله
معاش تخصيص ايدرك حقنده رسم تشكرى اجرا ايتمشدر .

وفى الواقع بوخصوصده قترينه‌نك ممنونيتى درکاردر . زيرا اساس منازعه قترينه‌نك
قريم استيلاسنه سبب مستقل اتخاذ ايلديكى شاهينكرايك ابقاسى اولوب قينارجه
معاهده سنده قريمك استقلالى مذكور واشبو تنقيحنامه‌ده ايسه حل حقيقى
وقوعنه‌دك شاهينكرايك ابقاسى ماده‌سى كبى قترينه‌يه بربيوك سررشتهٔ فساد اوله‌جق
شرط مسطور اولمغله محاربه‌سز بونى اله كچورمسى روسيه‌جه ممنون اوله‌جق
برشيدر . فرانسه دولتى دخى بوتقريبله قترينه‌يه چاتوب روسيه دولتيله انكلتره
دولتى بينده اولان كرميت وموالاتى ايچه اخلال ايدرك نائل امل اولمشدر .

والحاصل يوقارولرده بيان ايتديكمز وجهله كرك لهستان قضيه‌سنده وكرك قريم
مسئله‌سنده وقت وحال قترينه‌يه مساعد اوله‌رق دول اوروپايى استديكى كبى قوللانمش
وانلر دخى موازنهٔ دوليه‌يى محافظه ايچون بوماده‌لرى سائر منفعتلرينه تقديم ايتمكى
لازمه‌دن ايكن بينلرنده اولان شقاق ونفاق حسبيله بومسئله‌لرده پك بيوك خطالرى
واقع اولمش ايدوكى بى اشتباهدر .

* مصالحهٔ نمچه باپروسيا *

بيك يوز طقسان ايكى سنه‌سنده آلمان امراسندن باويارە حكمدارى بلاولد فوت اولوب تحت
تصرفنده اولان مملكتلرك ورائتى ماده سيچون نمچه دولتيله آلامان امراسندن
بعضيلرينك بينده نزاع ظهور ايدرك آلامان امراسى بوخصوصده نمچه‌نك دشمن
طبعيسى اولان پروسيا دولتنه مراجعت ايدوب اولدخى بين الدول آلامان نظامنه
نظارت نام وشانى قزانمق ونمچه‌نك دائرهٔ ملك ودولتى باويارە انضماميله توسيع
اولنمامق مطالعه‌سنى درپيش ايدرك بومصلحتى التزام ونمچه دولتيله محاربه‌يه قيام
ايتمكله طرفيندن درت يوز بيك قدر عسكرله محاربه‌يه مباشرت ايتدكلرندن آلامان
مصلحتنه مداخله ايتمكى قترينه دخى كنديه وسيلهٔ تزايد شان عد ايلديكندن
وشاهينكراى ماده سنده نمچه دولتى دولت عليه‌يى روسيه سفرينه تشويق ايتمش

اولمسی قرینه‌نك درونده عقده اولدیغندن بوخصوصده پروسیا طرفی تصاحب ایدرك نمچه دولتی اکر باویاره ممالکنی استیلادن فراغت وپروسیا ایله مصالحه‌یه رغبت ایتمز ایسه اوزرینه حرکت ایده جکنی اعلان ایتمکله درحال نمچه دولتی بوخصوصده فرانسه وانکلتره دولتلرینك توسطلرینی استدعا ایتمکدن ناشی محل مکالمه تعیین اولنان نمچه‌یه تابع تشن نام شهرده طرفین مرخصلری بالاجتماع مکالمه‌یه ابتدار ایتدکلرنده استانبولده آینه‌لی قواق تنقیحنامه‌سنك امضا اولندیغی خبری تشن شهرنده اولان مکالمه مرخصلرینه واصل اولدقده نمچه‌لویه فتور کلمکله پك چوق مطالبندن فراغت وهمان باویاره ممالکندن جزئی برمحلك کندویه تملیکیله قناعت ایدوب اشبو طقسان اوچ سنه‌سی شعبانك اواسطنده همان اولوجهله عقد مصالحه ایتمشلردر .

* قریم سفیرلرینك ورودی *

تصدیقنامه‌لر مبادله اولندقدن صکره آره‌سی چوق کچمکسزین شاهینکرایك خانلغی طرف دولت علیه‌دن بالتصدیق منشور وتشریفات ارسال بیورلمق استدعاسی معرضنده برقطعه محضرله بش نفر قریم سفیرلری درسعادته کلدکارنده بکقوزده واقع صارم پاشا یالیسنده اقامت ایتدیریلوب شعبانك التنجی کونی حضور آصفی یه جلب ایله خلعتلر کیدیرلمش وتنقیحنامهٔ مذکور ایجابنجه شاهین کرایك خانلغی بالتصدیق منشور وتشریفات کوتورمك ایچون اصحاب درایت وتجربه دن برینك قریمه ارسالی لازم کله‌رك بوخصوصه چاوشباشی سلیمان اغا مناسب کورلمش فقط بویله اصحاب مناصب دیوانیه کبارینك بو مثللو مأموریتله طشره کیتمسی مسبوق بالمثل دکلدر . دیو چاوشباشیلقدن عزل ایله عهده‌سنه میراخور اول شهریاری پایه‌سی احسان اولنه‌رق قریم جانبنه منشور وتشریفات ارسالنه مأمور بیورلمشدر . ویرینه سابقا چاوشباشی اولان ضربخانهٔ عامره امینی احمد نظیف افندی ینه چاوشباشی وآنك یرینه دخی خواجکاندن دار السعاده اغاسی یازیجیسی محمد بك افندی ضربخانهٔ عامره امینی وکندوسنك باش خلیفه‌سی حافظ احمد افندی یازیجی نصب اولنمشدر .

* قریمه دائر واقع اولان مذاکرات وتدابیر سائره *

سالف الذکر قریم محضرجیلری بوجاق تاتارلرینك وابازه وچرکس طائفه‌سنك قریم‌خانی طرفنه تسلیم اولنمری التماسنی حاوی برقطعه تقریر ویرمش اولدقلرندن

شعبان شریفك یکرمی بشنجی کونی کتخدا بك ودفتردار افندی ورئیس افندی ودفتر امینی رجایی افندی وعمر وحید افندی ورسمی احمد افندی وسلیمان فیضی افندی حاضر اولدقلری حالده عقد اولنان مجلس مشورتده ابتدا رئیس افندی ایله قریم محضر جیلرینك بیننده کذران ایدن مکالمه مضبطه‌سی ایله ذکر اولنان تقریرلری فتح وقرائت اولندقده عسکره مقدما روسیه ایلچیسیله بوخصوصه دائر واقع اولان مذاکره‌نك افاده سنه مبادرت اولندی . شویله‌که بوندن اقدم روسیه ایلچیسی الیوم بوجاقده موجود اولان اهالینك قریمه نقللر ینی ایراد ایدوب انجق بونلرك قریمه نقل وارسالرنده دولت علیه‌یه کوره کوجلك اولدیغندن قریمه دعوتلرینی مشعر خان طرفندن یرلیغ یعنی امر یازلمسی مناسبیدر دیو رئیس افندی‌یه افاده وسؤال ایتدکده اول دخی بوجاق تاتارلری وقت سفرده قوبان وقریمه ارتحال واراضیء بوجاقدن علاقه‌یی قطع ایلدیلر . شمدی بوجاقده بولنانلر دولت علیه اطاعتنی قبول ایله طونه‌یی برو طرفه مرور ایتمش اولنلردر . بوصورتده انلره ترك وطن ایتملرینی تکلیف ایتمك دولت علیه‌یه کوره امر مشکلدر . وخانك یرلیغی دخی ممالك محروسه ده جاری اولماز . فقط دولت علیه‌دن بر امر اصدار اولنوب سزدن قریمه کیتمك اراده ایدنلره کیمسه مانع اولماز . بوجاقده قالانلر یکز دخی فیما بعد دولت علیه‌نك حکمنده اولوب فرد آفریده‌نك حکمی کچمز مألی درج اولنه بیلور جوابنی ویرمکله روسیه ایلچیسی دخی بوکا راضی اولمش وفرداسی بوجاقلودن برقطعه محضر کلوب دولت علیه تبعیتندن بردرلو مفارقت ایلمیه‌جکلرینی عرض وانها ایتمش اولملریله مصلحت بتمش ایسه‌ده‌ینه بروجه مقاوله مضمون سابقده بر فرمان اصدار قلنمش ایدی دیو شرح وبیان اولندقده حضار مجلس بوجاق غائله‌سنك بووجهله برطرف قلندیغنی تحسین ایتدیلر . ابازه وچرکس طائفه‌لرینه کلنجه ابازه طائفه‌سی قریم خانلرینه تابع اولمدینی وعهدنامه‌لرده دخی لسانه انمدینی جهتلرله ابازه دن بر قبیله‌نك خان قریم وتاتاره اتباعی ممکن اولمز دیو قطعیا جواب ویرلسون وچرکس قبائلی دخی عهدنامه‌ده مذکور اولمدینی جهتدن بروجانبه تخصیصلرینی ادعا قابل ایسه‌ده سرکش وعربده جو برقوم اولدقلرندن قریم خانلری وتاتار ایله رفته رفته مخاصمه ومحاربه‌دن خالی اولمیه‌جقلری درکار اولوب بوصورتده ایسه قریملولر درسعادته تحریرات کوندروب سزه تابع اولان قبائل بزی اضرار ایده‌یور حقلرندن کایکز دیو بعض تکلیفاته ابتدار ایده جکلری وروسیه‌لو دخی آره‌یه کیروب درلو غائله لر چیقاره جقلری امر آشکار اولدیغندن وچونکه محضر جیلرك لساناً وقوعبولان مذاکره لرندن بونلرك ادعا ومباحثه‌سنه مأموریتلری

اولمدینی اکلاشلدیغندن همان سکوت ایله کچوشدیریلوبده اکر تکرار استجواب واستفسار ایده‌جك اولورلر ایسه بوندنصکره بوخصوص‌دخی برنظامه ربط اولنور جوابیله مبهم اوله‌رق براغلسون دیو اتفاق آرا ایله قرار ویرلمش وبوصورتله وقت قزانیلوب بمنه تعالی محضر جیلرك عودتیله بوغائله دخی برطرف اولمشدر .

فقط بوائناده برطرفدن سویش دکزنده سفائن افرنجك کثرت اوزره آمدشدلری وبر طرفدن دخی موره اشقیاسنك غائله‌لری اذهان ارکان دولتی اشغال وتخدیش ایلردی .

شویله‌که حرمین محترمینك امنیت وآسایشنی محافظه ضمننده سویش دکزنده ملل اجنبیه سفاینی جده اسکله‌سندن بروکچمك ممنوع ایکن یدی سکزسنه مقدم امراء مصریه‌دن اولوب دولت علیه‌یه عصیان ایدن مقتول علی بکك شیخ‌البلدلکی اثناسنده سواحل حبشدن طوغری سویش اسکله‌سنه کلمش اولان برانکلیز قپودانی بعض هدایا عرض ایدرك کمیسنی سویش اسکله‌سنه ربط ایتمکه میرمومی‌الیه طرفندن مأذون اولدقده سائر طوائف افرنج بونی کورنجه اذن عام صدورینه حمل ایله درعقب برقاچ قطعه سفینه ایله سویش اسکله‌سنه توارد ایتمکه باشلامشلر ایدی . مقتول مرقومك خلفی ابوالذهب دخی رسم کمرك فائده‌سنی ملاحظه ایله صورت تغافلده بولنمغله بربرینی تعقیب ایدرك سفاین افرنجیه سویش اسکله‌سنه توارد ایتمکه باشلیوب بالآخره سویشده برخان بناسنه شروع ایتدکلری خبر الندکی وکیفیت مکه‌مکرمه امیری طرفندن دخی اعلام وانها اولنمش اولمغین درعلیه‌ده مقیم انکلتره ایلچیسنه افاده اولندقده درحال دولتی طرفنه بالتحریر الدینی جوابنده طقسان ایکی سنه‌سی کانونی حلولندنصکره انکلتره سفایندن سویش دکزنده بولنان سفینه‌لر اموال واشیاسیله ضبط اولنه‌رق ملاحلری اسیر قلنمسنی ویاخود طوپ وخمبره ایله غرق اولنمسنی باتقریر باب‌عالیه افاده ایتمش اولدیغندن کافهٔ امرا وضابطان وعلمای مصره خطاباً برقطعه فرمان عالی یازیلوب مضمونده خان مذکورك هدم اولنمسی وفیمابعد توارد ایدن انکلیز کمیلری دولتلری طرفندن ممنوع اولمری حسبیله عاصی وباغی وقورصان حکمنده اولدقلری اجلدن سفینه‌لریله اموال واشیالری ضبط اولنه‌رق قپودان وملاحلری حبس وقلعه‌بند قلنمسی امر واشعار قلندی .

وموره غائله‌سنك دفعی دخی بروجه آتی قپودان دریا غازی حسن پاشانك همت صارمانه‌سنه احاله اولندی .

* مأموریت قپودان پاشا بنظام موره *

موره رعایاسنك دادوستدلری اوته‌دنبرو قوجه باشیلری معرفتیله کوریله کلمشیکن برمدتدنبرو ایچلرینه ارنود طائفه‌سی حلول ایدوب مرابحه وسلم طریقیله آچمه ویره‌رك ورعایانی کندولرینه مدیون ایتمك بهانه‌سیله بیاغی موره‌یه تسلط واستیلا ایدرك ایتدکلری ظلم وتعدیلرندن رعایانك پك چوغی ترك اوطان ایدوب اطرافه پریشان اولدقلرندن حاصلاته سکته کلوب مملکتك وارداتی محافظه‌سیچون موره والیلرینك بسلدکلری سکبانلری اداره ایده‌مز اولدیغنه واکرچه طائفهٔ مرقومه‌نك موره‌دن اخراجلرینه تشبث اولنمش وحتی برقاچ دفعه وقوعه کلان جنك وجدالدرده طرفیندن خیلیجه آدملر تلف اولمش ایسه‌ده طائفهٔ مرقومه‌نك تغلب وتحکملری حسبیله والیلر دخی الرندن عاجز قالمش ایدوکنه بناءً مملکت مذکوره‌نك اعادهٔ آسایش وانتظامی قپودان دریا غازی حسن پاشانك اولطرفه مأموریت مخصوصه‌سنه متوقف اولمغین حضور آصفی‌یه دعوت ایله موره نظامی مأموریتی ایچون الباس خلعت اولنوب ایکی بیك آتلو ایله ومعیتنه مدرسیندن تعیین اولنان مولی ومخصوص مباشرله صوب مزبوره عزیمت ایتدی . قپودان پاشا وکالتی ایچون دخی ترسانهٔ عامره امینی سلیمان فیضی افندی‌یه الباس خلعت اولندی .

قپودان پاشا اول جانبه عزیمتنده اشقیاء مرقومه‌نك اولحوالیده بولنان اعیان ومتحیزلرینی برر تقریبله اعدام وازاله ایدرك موره‌یه تقرب ایتدکده اشقای مرقومه‌یه اول امرده اسیردست تغلبلری اولان موره والیسی محمد پاشایی اطلاق ایله هربری وطنلرینه عودت وایچلرندن اوچ بش کیمسه‌یی توکیل ایدرك اهالی ایله اولان دعوالرینی طرف دولت علیه‌دن تعیین بیورلمش اولان مباشر ومولی حضورنده رؤیت ایلملری امر واشعار اولنمش ایسه‌ده اطاعت ایتمه‌رك مقر حکومت مملکت اولان طراپولیچه اطرافنی سد وبند ایله محاربه‌یه حاضر اولدقلرندن قپودان پاشا درحال معیتنده اولان عساکری برقاچ قول ایدوب اوزرلرینه وارمغله چند ساعت محاربه‌دن صکره اشقیا طرفنده اثر غلبه رونما اولمشیکن مقدما مشارالیهك مانیه طرفندن تحریر وترتیب ایتمش اولدیغی عسکر ورالرندن ظهور ایتدکده مشارالیه طرفندن تجدید حملات دلیرانه اولنمغله اشقیا مغلوب ومنهزم اولەرق اوچ بیك قدری قتل واعدام قلندی . وبقیةالسیوفك مطالبی دخی بالتراضی یوز یکرمی بیك غروشه قطع ایله صلحه ربط اولندی

وبوندن عسكره طائفهٔ مرقومه‌دن بويله برباهانه ايله موره‌يه كيرن اولورسه يدى يوز اللى بيك غروش وبوصورتده اكر اهالى دفعلرينه تقيد ايتمزسه انلر دخى يوز اللى بيك غروش تجريم اولنملرينه قرار ويرلدى . قپودان پاشايه مكافات اولمق اوزره عهده‌سنه موره محصلغى توجيه اولندى .

* وقايع شتى *

ربيع الآخرك اوچنجى صالى كيجه‌سى ساعت ايكيده ايكن عربه‌جيلر كارخانه‌سى حواليسنده حريق ظهوريله صباح ساعت يدى يه‌دك ممتد اولدى .

ماه مرقومك يدنجى كونى دخى مدت وافره‌دن برو عدم التفات سلاطين پيشين ايله مانند خاطر عاشق ويران ومتزلزل اولان اسكداره واقع قواق سرايى بعض سيرجيلرك چاقق شراره‌سندن مشتعل اولوب هرنقدر اطفاسنه سعى اولنديسه‌ده مفيد اولميه‌رق بتمامها محترق اولدى .

برمدتدنبرو دارالسعاده اغاسى يازيجيسى اولان مصطفى پاشا برادرزاده‌سى محمد افندينك يازيجيلغى مدتنده اموال اوقافك جلب وجمعنده وسرف وتلفدن وقايه‌سى امرنده حسن خدمتنه موفق اولەرق جانب حرمينه كلى منفعت كوسترمش اولديغندن بوخدمتنه مكافات اولمق ويازيجيلق ينه عهده‌سنده قالمق اوزره بواثناده صادر اولان خط همايون موجبنجه حضور آصفيده محاسبهٔ اول پايه‌سى خلعتى اكنا اولندقدنصكره طرف صدر اعظمیدن دخى برثوب اركان سمور كورك الباس اولندى .

جمادى الاولينك اون برنجى كونى دخى كتخداى صدرعالى الحاج مصطفى افندى عزل ايله خانه‌سنده اقامته مأمور اولوب يرينه سكسان اوچ تاريخندنبرو سفر وحضرده تذكرهٔ اول وثانيلك خدمتلريله امكدار وحسن اخلاق يالله شهرتشعار اولان مرحوم عبدى افندى يكنى الحاج مصطفى افندى كتخداى صدرعالى نصب اولنەرق منحل اولان بيوك تذكره‌جيلك خدمتى خيلى مدتدنبرو آمدجيلك ايله كلى خدمتى سبقت ايتمش اولان خليل افندى‌يه توجيه اولندى . وآمدى اوطه‌سى ملازملرينك مستعد ومتحيزى بولنان بكر افندى دخى آمدجيلك مأموريتيله داخل سلسلهٔ خواجكان اولدى .

ايچ ايل سنجاغى اينه‌بختى محافظى صدر سابق دارنده‌لى محمد پاشايه توجيه اولندى . وطربزون ايالتى ارضروم واليسى جانيكلى الحاج على پاشايه وارضروم ايالتى

مشار الیهك اوغلی طربزون والیسی مقداد پاشایه بالتوجیه بابا ایله اوغلك بجایش صورتیله مأموریتلری اجرا قلندی .

بوائناده ولادت همایونه ترقب اولنورکن جمادی الآخره‌نك دردنجی پازار کونی برشهزادهٔ بی‌روح تولد ایتمشدر .

شهزاده سلطان محمدك موی سری اوزایه‌رق تراش اولمق وقتی کلمش اولدیغندن شهر مذکورك بشنجی کونی پادشاه عالمپناه حضرتلرینك بربر باشیسی بوخدمتله مشرف اولدیغنی مقام صدارت عظمایه عرض وانها ایتدکده طرف صدارتپناهیدن شهزادهٔ مشار الیه حضرتلرینه بررأس دونانمش مدللو تقدیم واتباعیله مومی الیه بربر باشی‌یه اون بر کیسه آقچه ایله برثوب سمور وبر رأس اسب مزین اهدا قلندی .

ماه مرقومك اون بشنجی پنجشنبه کیجه‌سی ساعت بش بجقده ایکن دستره‌جیلر باشنده بر بربر دکانندن حریق ظهوریله اطرافه سرایت ایدرك یکرمی ساعت قدر ممتد اولمغله پك چوق ضایعات وقوعه کلمش وپك چوق کیمسه‌لر یول وکول اوزرنده قالمش اولدیغندن حریقزده اولان فقرایه طرف شاهانه‌دن کلی اعانه‌لر اولندی .

بش التی کون صکره قالیجیلر کوشکی حوالیسنده دخی کذلك کیجه ساعت بشی کچه‌رك بر بیوك حریق ظهور ایتمکله کرك ذات شاهانه وکرك وکلاومأمورین محل مرقومه کیدرك اطفاسنه سعی اولنمش ایسه ده کارکر اولمیوب صباحه قدر ممتد اولدی .

مؤخراً شعبانك ایکنجی کیجه‌سی دخی کوچك پازار جوارنده بحکمة‌الله ینه بویله برجسیم حریق وقوع بولدی .

قول کتخداسی اولان حافظ عثمان اغانك یکیچری اغاسنه واقع اولان معاملهٔ بارده‌سنه بناءً یکیچری‌اغاسی عزل ونفیینی التماس ایتدکدن وسابقا کتخدای صدر عالی اولان سردارلر کاتبی مصطفی افندینك بعض حرکات نامرضیه‌سی حس اولندیغندن رجبك یکرمی اوچنجی کونی عثمان‌اغا روم ایلی جانبنه وافندیء مومی الیه مدللو جزیره‌سنه نفی اولندی .

وبوندن مقدم وقوعبولان حریقده جبه جی باشی سلیمان اغا ایله طوپجی باشی قره‌حصاری زاده احمد بکك وقوعبولان تکاسل وبطائتلری‌اوجاغ عامره‌جه واقع اولان حرکات نامرضیه لرینه علاوه اولمغین ماه مزبورك یکرمی اوچنجی کونی جزائر بحرسفیددن برر محله نفی اولندیلر .

دارالسعاده اغاسی اولان بشیر اغا فرط بلاهتی حسبیله مأموریتنه متفرع اولان مصالحی عرب صاچی کبی قارمه قاریشق ایتدیکندن عزل ایله مصر جانبنه ارسال ویرینه مدت مدیده مدینهٔ منوره‌ده حرم نبوی خدمتنده بولندقدنصکره بوطرفه جلب ایله عهده سنه خزینه دار شهریاری رتبه‌سی ویرلمش اولان جوهر اغا دارالسعاده اغاسی نصب وتعیین اولندی .

* سلحدار سید محمد پاشانك صدارتی ودیکر بعض توجیهات *

* وولادت ووقوعات سائره *

یوقاروارده شرح وبیان اولندیغی وجهله وقت وحال ایجابنجه قینارجه معاهده نامه‌سی عقد اولنمغله دولت علیه دوش عظمت وشانی متحمل اولمیان بویله بربارکان التنده قالوب بوندن خلاص بولمسی امور ملکیه وعسکریه‌نك حسن تنظیمیله اعادهٔ سطوت وقوت ایلمسنه متوقف اولدیغندن سلطان عبدالحمید خان حضرتلری بوکا برتدبیر وعلاج ایده‌بیله‌جك بروزیر حاذق بولمق مقصد عالیسنه مبنی صیق صیق صدر اعظملری عزل وتبدیله مجبور اولمشیدی . لکن بحکمةالله تعالی مزاج دولته عارض اولان فنالق برعلت ساریه کبی اولمغله هرکیم صدر اموره کچورلدیسه صدره شفا ویره‌جك برتدبیره موفق اوله‌میه‌رق مقام صدره کلمزدن اول حذاقت ومهارتله هرکسك نظرنده مشهور ومقبول اولان نجه ذاتلر مقام صدارته کلدکدنصکره مدخول اولدیلر . بوقبیلدن اولمق اوزره صدر اعظم اولان محمد پاشانك مقدما سکبان باشیلغی وایکی دفعه یکیچری اغالغی هنکاملرنده موفق اولدیغی خدمات مبروره ومساعیٔ مشکوره سندن طولایی هرکس کندوسندن مقام صدارته کلدیکی حالده دخی حسن خدمت واثرموفقیت مأمول ایدردی . ومقام صدارته کتورلمسی دخی بومقصده مبنی ایدی . حالبوکه صدر اعظم اولدقدنصکره کندوسندن مأمول اولان اثر موفقیت حصوله کلمکدن بشقه زمان‌صدارتنده پك چوق حریقلر وقوعه کله‌رك استانبولك بیاغی ربعی محترق اولدیغندن ناس ایچنده قیل وقال تکون ایتدی . قالدیکه کندوسی امی اولدیغندن بعض سرائره متعلق خطوط همایون دیکرلرك اللرینه کرفتار اوله‌رق هتك پردهٔ اسرار ایتمك لازم کلمشیدی . بناءً علیه شعبانك سکزنجی کونی کتخدای بوابین سلطانی الحاج سلیم اغا معرفتیله کندودن مهر همایون استرداد اولنه‌رق بوزجه آطه‌ده اقامته مأمور اولدی . ویرینه سلحدار شهریاری سید محمد افندی مقام صدارته اعتلا ایلدی . مشار الیه سلحدارلغنده

قره سلحدار دیرلر ایدی . مقام صدارته کلدکده عسکره قره وزیر دیمکله معروف اولمشدر . وچونکه مشار الیه برمدتدنبرو خدمت مخصوصهٔ شاهانه‌ده ابراز لیاقت واهلیت ایتمکله مقام صدارته متفرع اولان خطوب جسیمه‌ده دخی موفقیتی مأمول اولدقدن بشقه خیلی وقتدنبرو حل وعقد امور عالم ید استقلالانه مسلم اولوب وقت وحال اقتضاسنجه بویله نافذالکلم برذاتك مقام صدارتده بولنمسی دخی اهم والزم اولدیغندن صدر اعظم اولمسی موافق مصلحت ایدی .

دور حمید خانیده اولان صدر اعظملر ایچنده اك زیاده نفوذ واستقلال کسب ایتمش اولان اشبو سید محمد پاشا اولدیغنه صدارتنده صادر اولان خط همایونلر دخی دلالت ایلر . بوخطوط همایون ذیلده (۱۳) رقمیله قید اولنور .

شعبان شریفك یکرمی التنجی کونی صلب پاك شهنشاهیدن برشهزاده دنیایه کلهرك سلطان مصطفی تسمیه اولنوب اوچ کون مقداری طوپ شنلکی اولمسی فرمان اولندی .

یکیچری اغاسی بکر اغا عدم موفقیتندن طولایی عزل اولنه‌رق بروسه‌ده اقامته مأمور اولوب آره‌سی چوق کچمکسزین عهده‌سنه میر میرانلقله قارص ایالتی توجیه اولندی . ویرینه اوزی قلعه‌سی اغاسی اولوب صدر اعظمك سلحدارلغی اوانده جلب واحضارینه کندو طرفندن آدم کوندرلمش اولان زورلی اوغلی کتخداسی سلیمان اغا بوائناده درسعادته کلمش بولندیغندن یکیچری اغاسی نصب اولندی .

صدر اعظم بروجه معتاد شوالك دردنده توجیهاته ابتدار ایدرك اکثر مأمورینی منصبلرنده ابقا ایدوب بعضیلرینی دخی توجیه مناصب ایله ممنون ایلدی . ازجمله توقیعیلك منصبنی قرنداشلری وزیر السید مصطفی پاشادن اخذ ایله کتخدای سابق الحاج مصطفی افندی عهده‌سنه وسپاه اغالغنی الحاج محمد اسپر اغایه وسلحدار اغالغنی کنج خلیل اغایه وروزنامچهٔ اولی نائلی پاشا برادری ابوبکر وحدتی افندی یه وباش محاسبه‌یی علی رائف افندی یه وترسانه امانتنی عاطف زاده عمر وحید افندی یه وارپه امانتنی سلیم سری افندی یه واناطولی محاسبه‌سنی سابقا چاوش باشی سعید افندی یه توجیه ایدوب خواجکاندن وسائره دن نیجه لرینی عطیهٔ همایون ایله ممنون ایلدی .

وسکز کون صکره وزرای عظام توجیهاتنه ابتدار اولنوب بلا موجب تبدیل مناصب وزرا ایله فقرا پایمال اولمامق ایچون اکثری منصبلرنده ابقا اولندی . فقط جانیکلی علی پاشا ایله اوغلی مقداد پاشا محلوللرندن اولمق اوزره طربزون ایالتی

چرکس حسن پاشایه وارضروم ایالتی قرمان والیسی طاغستانی علی پاشایه وبوسنه ایالتی آیدین محصلی توقیفی السید مصطفی پاشایه توجیه اولندی . وموره والیسی قپودان دریا غازی حسن پاشانك استدعاسی وجهله کتخداسی موره محصلی نصب اولنوب کندوسنك دونمای همایون ایله درسعادته کلمسنه مساعده بیورلدی .

صدر اسبق دارنده لی محمد پاشا ایله صدر سابق محمد پاشانك وقوع التماسلرینه بناءً دارنده لی محمد پاشانك وطننده وصدر سابق محمد پاشانك کلیبولیده تقاعداً اقامت وآرام ایتملرینه مساعده ومساعفه بیورلدی .

صدر اعظم اوراقه صح چکدیکی اثناده بعضیسی قواعد اقلامه وبعضیسی ضوابط میریه‌یه مغایر اولوب خصوصیله مواد میریه‌دن برماده‌نك هم ذمت وهم مطلوب اولق اوزره متناقض ومتغایر قیدلری ظهور ایتمکله بویله طورقدیمه رعایت متروك اوله‌رق بعض محدثاتك ظهوری اهل وارباب استخدام اولنامقدن ویاخود طمع خام ایله جلب منفعت داعیه‌سنه دوشدکلرندن نشئت ایتمش اولدیغی معلوم ومتحقق اولدیغندن بوندن بویله اهل وارباب استخدام اولنه‌رق اقلامك نظامنه دقت اولنمق بابنده شق اول دفترداریته خطاباً اکید وشدید برقطعه بیورلدی تسطیر اولندی .

ذی القعده نك التنجی کونی صدر اعظم اسعد آباده کیدرك طوپ وخمپره تعلیمی ایتدیروب ضابطانه خلعتلر البلس ونفراته بشر غروش احسان ایله صنعت آتشبازی تعلیمنه عساکری تشویق ایتدی . امور عسکریه یه بو وجهله اقدام کوسترمسی مسموع ومقبول شاهانه اولمغله طرف شاهانه دن تلطیفی حاوی برقطعه خط همایون ایله برعدد سیاه دلکو کورك احسان وارسال بیورلدی .

* فرار علی پاشا *

جانیکلی علی پاشانك برمنوال سابق عهده‌سنه اقدمجه قریم سر عسکرلکی احاله اولنوب بو مناسبتله برچوق مسئولاتنه مساعده اولنمش وحتی اون سکز یاشنده اوغلی مقداد بکه وزارت ویرلمش اولمسیله کندودن هروجهله حسن خدمت مأمول ایکن برخدمت ابرازینه مقتدر اوله مدیغی واولوقت قریمه یدی سکز بیك عسکر سوق اولنمسی کندویه امر واشعار اولنمش ایکن بونده دخی اعتذار وبطائت اظهار ایتمش اولدیغی حالده تجهیز عسکر بهانه‌سیله بیت المال مسلمیندن برچوق آقچه‌لر اخذ واخفا ایتدکدن بشقه بوکره درکاه عالی قپوجی باشیلرندن یوز اوقلی جبار زاده مصطفی بك حقنده اولان نفسانیتنه بناءً اذن سلطانی اولمقسزین اوزرینه

عسكر سوق ايتمسيله باغى وعاصى اولديغندن كرك كندوسنك وكرك اوغلى مقداد پاشانك وزارتلريله عهده لرنده اولان مقاطعه لرى رفع اولنه رق مير مومى اليه مباشرتيله ازاله واستيصاللرى مجلس مشورتده قرار كير اولمغين مومى اليه جبار زاده مصطفى بك عساكر وفيره ايله شوالك اون برنجى كونى جانيك قضالرينه داخل اولدقده على پاشانك مقابله يه چيقارمش اولديغى عساكر طرف طرف محاربه يه ابتدار ايتديلر . لكن كندوسى بيوك اوغلى مير بطال ايله عيال ونفائس اشياسنى بالاستصحاب خانه سنى احراق ايتدكدنصكره برسفينه يه سوار اولوب قريم طرفنه كذار ايتمش وعساكرى دخى منهزم وتارمار اولديغندن اولاد واتباع ولواحقندن هيچ بريسى خلاص اوله مديغى حسبيله اموال واشياسنك ضبطنه مأمورلر تعيين قلندى . واوغلى مقداد پاشا مرفوع الوزاره اولديغى حالده بروسه ده اقامته مأمور قلنوب سائرلرينك بعض سؤال وجواب ضمننده درسعادته كتلرى فرمان اولندى . انورى تاريخنده بو منوال اوزره مسطوردر . لكن على پاشانك حركاتنه عصيان نظريله باقلمسنك اصل سببى بو ايدى كه كمال ثروت وسامانى كندويه غرور واعتنا كتورمكله ادنى ماده ايچون ناز واستغنا ايتمكه باشلايوب بعض مسئولاتنك تأخر حصولندن دولته دولتنك اوله رق شديد مكتوبلر يازمغه جسارت ايدر اولدى . ونظامات ملكيه وعسكريه يه دائر برر ساله تأليف ايدوب درونده سكسان ايكى سنه سى سفرنده وبر منوال سابق بغداد واليسى عمر پاشانك قتلى خصوصنده واقع اولان خطيئاتى اساس اتخاذ ايدرك دولتك قوانين وقواعدينى تقبيح ووكلانك معايبنى تصريح ايلدى . بو اطوار واوضاعندن وكلاى دولت عليه دلكير اولدقلرى جهتله خصمى اولان مومى اليه مصطفى بكه نهانى اعانه ومساعده اولندقدن بشقه مير مومى اليه ايله اوغراشمقدن فراغت ايتمسى ايچون كندوسنه برقاچ دفعه پند ونصيحت سياقنده مقام صدارتدن تحريرات كوندرلمش ايكن اصغا ايتميكندن بوحركتنه عصيان نظريله باقيله رق مير مومى اليه عساكر وفيره ايله اوزرينه دولتجه مأمور اولدى . على پاشا بوكره دلالت عقل ودرايتله خواب غفلت وغروردن بيدار اولوب اكر مير مومى اليهه مقابله ايده جك اولسه صحيحاً عاصى وباغى اوله جغنى درك ايديجك بروجه محرر قريم جانبنه فرار ايلدى . يوخسه على پاشا درحال اوتوز قرق بيك عسكر جمع وتدارك ايتمكه قادر بروزير مدبر ايدى . بناءً عليه بووجهله مقابله يه ابتدار ايتميوبده فراره قرار ويرمسى كندوسنك عصيان لكه سندن طاهر الذيل اولديغنه وعاقل ودور انديش ايدوكنه دليل قويدر .

* وارت عبدالرزاق افندی وریاست حمید افندی *

رئیس الکتاب عبدالرزاق افندینك خدمت سابقه‌سنه مکافات اولمق اوزره ذی القعده نك سلخنده عهده‌سنه رتبهٔ وزارتله آیدین ایالتی توجیه اولنوب یرینه خلیل حمید افندی بالاستحقاق رئیس الکتاب اولدی . چونکه مشار الیه حمید افندی بکلکجی اولان مصطفی رأفت افندینك قلت بضاعه‌سنه مبنی سفر وحضرده اوچ سنه مقداری بکلکجیلك مأموریتنه متفرع اولان تحریرات مهمه‌یی رؤیت ایلد کدن صکره برمدت دخی آمدجیلك خدمتنده بولندیغی حالده معنی ریاست ایتمش ومؤخراً بیوك تذکره‌جیلك رتبه‌سن احراز ایلمش اولدیغندن بوصورتله ریاسته اهلیت واستحقاق کسب ایتمش ایدی اندن منحل اولان بیوك تذکره‌جیلك دخی کوچك تذکره‌جی بولنان بکر پاشا زاده عطاء الله افندی‌یه وکوچك تذکره جیلك سواری مقابله‌جیسی محمد نحیفی افندی‌یه احسان اولندی .

سلیمان فائق افندینك ذیل سفینه‌ده تحریرینه نظراً عبدالرزاق افندی آینه‌لی قواقده تنقیح مصالحه مکالمه‌سنه مأموریتندن ناشی ریاست ثانیه سنده نزد شاهانه‌ده وقع واعتبار تحصیل وصدر وقت اولان قره وزیرك دخی کمال حرمت واعتبارینه مظهر اوله‌رق شان واقبالنی تکمیل ایتمشکن صدر مشار الیه متنفذان عصردن مشهور احمد نظیف افندی‌یه آیدین منصبیله وزرات توجیهی سلطان عبدالحمید خان حضرتلریله شفاها سویلشوب بروجه خفی استحصال مساعده کیفیتی رئیس مومی‌الیهه افاده‌ایلد کده بومثللو سرائرکتم اولنمق لازمهٔ حالدن‌ایکن نظیف‌افندینك تعلق زوال قبول ایتیوب وزراته انفعال ایله آخر چاره‌م قالمدی دیه‌رك آستانه‌دن چیقمامق ایچون صدارتی تحصیل ایدرایسه وزارتمده سنك دخی اتفاقك منضمدر دیوبده بنی بلایه اوغرادر واهمه‌سنه ذاهب اولوب اولبابده آخر چاره ممکن ایکن قدر حالی کندوسنك بصر بصیرتی بغلیوب کیفیتك احمد نظیف افندی طرفنه کشف وافشاسندن غیری تدبیره قادر اوله‌مامغله صورت حال مومی الیهه عکس ایلدیکی کبی حلیله جلیله‌سی اولان مشهوره آخرتلك خانمی حرم همایونه کوندروب آیدین منصبنك آخره توجیه اولنمسنی شامل خط همایون اصدار ایتدیرمش وصدر مشار الیه دخی کیفیتك مومی‌الیهه انعکاسی رئیس مومی الیه طرفندن اولدیغنی حس ایلمش اولدیغندن محبتی عداوته منقلب اوله‌رق تذکرهٔ اول بولنان خلیل حمید افندی قلمیله آیدین منصبنك وزارتله رئیس مومی الیهه توجیهی استیذانی حاوی رکابه تقریری یازدیروب ریاستی دخی محرر تقریره عرض ایتمش ومو جبنجه

مساعدهٔ سنیهٔ شاهانه ارزان قلنمش واهانهٔ آخر اربعاده رئیس مومی الیهه الباس خلعت وزارت اولنمشدر .

افشای اسراردہ بهرحال مضرت وکتمده انواع منفعت درکار ایدوکی جمله یه معلوم ایسه‌ده اخوانه یادکار اولمق ومجرد افشای سرده ذاتاً میمنت اولمیوب بویله ملاحظه تحتنده یعنی دفع مضرت ایچون اختیار اولنسه بیله شئامتی چکلمك مقرر واصحاب تجربه عندنده بدیهی واظهر ایدوکی اخطار اولنمق غرضنه مبنی تفصیل حاله ابتدار قلنمش وبلکه مشار الیه بونی کتم ایدوب وقوع مصلحتدن صکره اول وقتك اصولنه کوره بعض دلائل اقامه سیله تبرئهٔ ذمت ایله ملحوظ اولان مضرتدن خلاص اولمق قابل ایکن شئامت کشف سر ایله مضرت کندویه عائد اولمشدر . فاعتبروا یااولی الابصار .

* وفات شیخ الاسلام اسبق محمد ملا افندی *

شیخ الاسلام اسبق شریف زاده محمد ملا افندی فی الاصل علت پیری ایله ناتوان اولوب هزار مشقتله ادای رکوع وسجود ایدرکن نامزاج اولەرق ذی الحجه‌نك اون التنجی جمعه کیجه‌سی وفات ایتمکله صلات جنازه سی سلطان محمد جامع شریفنده جماعت بی پایان ایله ادا اولندقدنصکره ابا ایوب انصاری جوارنده دفن اولندی . مولانای مشارالیه موالیء کرامدن شریف افندی مرحومك فرزند سعیدی وصاحب فتاوی شیخ الاسلام چتالجه لی علی افندینك حفیدی اولوب بیك یوز اون بش تاریخنده متولد واوتوز اوچ سنه‌سنده مدرس والی طقوز تاریخنده آمد قضاسیله داخل سلسلهٔ موالی وحسب الطریق بروسه ومکه پایه‌لریله نقابت رتبه‌لرینه نائل ویتمش محرمنده استانبول قاضیسی وسکسان تاریخی محرمنده صدر اناطولی وسکسان اوچ سنه سی شعبانده صدر روم ایلی وسکسان یدی غرهٔ جمادی الآخره سنده شیخ الاسلام والتی سنه مقداری معزولاً اقامتدن صکره عازم دار السلام اولدی .

(وقایع سنه ١١٩٤)

* وفات ملا علی افندی *

اناطولی قاضیعسکرلکندن منفصل علمی دامادی علی ساطع افندی چند ماهدنبرو منحرف المزاج اولدیغی حالده محرمك التنجی کونی وفات ایلدی .

مرحوم مشارالیه مکه پایه‌لولرندن کذوبی برادری مصطفی افندی مرحومك صلبندن بیك یوز اون تاریخنده متولد واوتوز طقوز سنه‌سنده مدرس والتمش تاریخنده غلطه ملاسی ویتمش برسنه سی شام ملاسی ویتمش یدیده مکهٔ مکرمه قاضیسی وسکسان بشده استانبول قاضیسی اولمشیدی . مددکارئ عمر دراز ایله طقسان سنه سنده صدر انا طولی اولوب بعدالعزل روم ایلی قاضیعسکر لکنه مترقب وملازم ایکن دار عقبایه عازم اولدی .

* تنظیم بعض مواد تجارت باروسیه *

روسیه‌لو ایله منعقد اولان قینارجه مصالحه سنده روسیه تجار کمیلری علی الاطلاق قره دکزدن آق دکزه وآق دکزدن قره دکزه کلوب کیتملری وهردرلو امتعه‌یی نقل ایله دولت علیه‌نك بالجمله صولرنده تجارت ایتملری مقید ومصرح اولدیغنه بناءً روسیه طائفه‌سی ممنوع وغیر ممنوع ذخائر واشیای سائره‌یی کمیلرینه تحمیل وکفه وقریم اسکله‌لرینك وبلکه عهدنامه شرائطنه استناداً قره دکز سواحلنك اجناس ذخائرینی دخی تشحین سفینه ورفته رفته بحر سیاهك کافهٔ محصولاتنی کندولره حصر ایده جکلری بدیهی وکیفیت مذکوره دار سلطنت سنیه‌نك ذریعهٔ معاشی اولان ذخیره خصوصنه بالکلیه ایراث اختلال ایده جکی واغماض عین اولندیغی حالده مضرات عدیده‌یی موجب برکیفیت اوله‌جغی امر آشکار اولوب اشته تجارت سفاین ماده سی مذاکره سنده بومثللو صعوبتلر اولدیغنه بناءً مقدما عبدالرزاق پاشانك تنقیح مواد عهدنامهٔ روسیه یه مباشرت ایلدیکی ایامده بوماده نك مذاکره سی امتداد وقته وسیله اولور ملاحظه سیله مکالمه ایلدیکی مواد معلومه ذیلنه تجارت قضیه سی بوندنصکره مذاکره وبرقالبه افراغ اولنور دیو اشارت ایدوب علی حاله ترك ایلمشیدی .

عقیب مبادلهٔ تمسکاتده روسیه‌لونك آق دکزه کچمك اوزره بعض استانبول ذخائری ایله مشحون برکمیلری ورود ایتدکده ممانعت اولنمغله روسیه ایلچیسی فی الاصل کندولره ویریلان صلح نامه ده هردرلو امتعه واشیانك نقلنه مأذونیتلری مصرح بولندیغنی ادعا ایدوب اسکاتی دخی ممکن اوله مدیغندن اول وقت ضروری اذن سفینه حکمی اعطا اولنمشیدی . صکره دخی موجب صعوبت اولور اندیشه سیله بوامر اهمك صورت نظامی مسکوت عنه قالدیغندن ینه عبدالرزاق پاشانك اواخر ریاستنده سفینهٔ سالفه مثللو اومقوله ذخائر امثالی اشیاء ممنوعه‌یی حامل ایکی قطعه مسقو

کیلری کلوب سفیر مرقوم ینه کالاول اصرار ایتدیکنه مبنی ایکی قطعه اذن سفینه حکملری ویرلدیکی اثناده مشارالیهك خدمت ریاستدن انفصالی واقع اولوب خلفی خلیل حمید افندی بوقضیه آستانهٔ دولت آشیانه نك انحلال شیرازهٔ راحتنی وبلکه کیتدکجه ناس بینده استانبول ذخیره سی مسقو کیلریله کوزیمز اوکندن دیار آخره نقل اولنمغه رضا ویریله یور دیو نجه قیل وقال ظهوریله محاذیر قویه یی موجب اولدیغنی طرف صدارتپناهیه بعدالافاده شیخ الاسلام افندی یی دخی آکاه ایلیوب بوخصوصك تنظیم وتسویه سنه بالابتدار کرك روسیه ایلچیسنه وکرك متوسط اولان فرانسه ایلچیسنه کرات ایله آستانهٔ علیه ذخائرینك بلاد سائره یه نقل وامراری بروجهله اوله جق ایش اولمدیغنی اخبار ایله اذن سفینه حکمی ویریلان سالف الذکر ایکی قطعه سفینه نك در علیه ده توقیفنه ابتدار ایتدکلرنده روسیه ایلچیسی خشونت صورتی اظهار وذخائرمزی توقیف ایدرسه کز وقوع بوله جق ضرری دولت علیه تضمین ایدر وادیلرنده سفینه لرینك دیلدکلری محللره کیتملرینه اصرار ایتمکین جانب سلطنت سنیه دن دخی هر دولت نظامات ملکیه سنی خللدن حفظ ووقایه ایتمکه مجبور اولوب بومثللو نظامات ملکیه مباحثه سنه نقض عهد رنکی ویرلمز دینله رك بوبابده برخیلی مباحثه ومناقشه لر وقوع بولدقدنصکره نهایت متوسط اولان فرانسه ایلچیسی روسیه ایلچیسنی الزام ایدوب فیما بعد روسیه سفاینی فقط کندی ولایتلری متاعنی کتورملری وکتوردکلری متاعك درعلیه ده لزومی اولمدیغی تقدیرده دیار آخره کوتورملری ممنوع اولمیه دیو طرف دولت علیه دن ویریلان تقریرك مفهومنه ملایم روسیه سفیرندن برقطعه تقریر النوب دستورالعمل طوتلمق اوزره عهدنامهٔ همایون دفترینه قید وحفظ قلندی . خصوص مذکورك بووجهله تسویه اولنمسنده فوائد عدیده وار در .

اولا روسیه لولر عهدمز مطلقدر دیه رك استانبولده عباداللهك بیه جکلری ذخائری استانبول اوکندن کچوروبده آخر محله کوتوره مزلر .

ثانیا کتوره جکلری ذخائر واشیا انجق روسیه مملکتی حاصلاتنه منحصر اولمغله دولت علیه تجار سفائنك قره دکزدن نقل ایده جکلری ذخائر واشیا نقلنی کیدرك کندولره حصر ایده مزلر .

ثالثاً قره دکزدن آق دکزه آق دکزدن قره دکزه کلوب کچدکلرنده سفاین حوله سنك مصحح دفتری کورلمك مشروط اولمغله سفینه لرنده هرنه درلو امتعه وار ایسه کرك استانبولده آلیقونلسون وکرك آلیقونلمسون دولت علیه نك معلومی اولوب آلات حربیه دن معدود شیلری کچوره مزلر .

رابعا وسط تقريرنده روسیه‌لو دولت علیه‌نك نظامات ملكیه سنه خلل ویره جك ایشده بولنمیه‌جغنی افاده واقرار ایتمش اولمسیله فیما بعد برامر مضر تكلیف ایدر ایسه نظام ملكمزه مغایردر دینیلوب تقریر مذكور دخی الیمزده برسند اولمش اولور .

كیفیت انوری تاریخنده بووجهله مسطور در . لكن فوائد عدیده دیو تعداد ایتدیكی امور اربعه‌دن ایكنجیسی تجارت ساحلیه‌نك یعنی دولت علیه ممالكی ساحللرندن برمحلدن اشیا آلوب دیكرینه نقل ایتمك ماده سنك منعی اولیور . بوتجارت ساحلیه هر دولتده تبعه ویرلویه عائد اولدیغندن وتجارت ساحلیه یه خدمت ایدن سفاین طائفه‌لری قوهٔ بحریهٔ دولتك فدائلغی مقامنده بولندیغندن بونی محافظهً مادهٔ مذكوره‌نك منعی تصورده فائدهٔ صحیحه وتبعه پرورلك ملاحظه سی واردر . اما اوچنجیسندن اكرچه كمرك معاینه سی مستغنی ایسه‌ده اول دخی فائده دن خالی دكلدر . وكذا دردنجیسی دخی برنوع فائده در . اما اولكی مطالعه دولت علیه حقنده‌عین مضرتدر . زیرا برمملكتك مدار ثروت وسامانی حاصلاتنك طشره چیقوبده مقابلنده ایچرویه آچقه كیرمسی ماده سی اوله‌رق بردولتك بقای مكنت وسامانك شرطی لااقل ادخالات ایله اخراجاتنك موازن اولمسیدر . وبر مملكتدن نقدر طشره زیاده حاصلات چیقاریلورسه ادخالات نقدیه دخی اول نسبت اوزره اولمغله اهالینك غنا وثروتی ودولتك سامان ومكنتی دخی اكا كوره اولور . استانبولده عباداللهك مأكولاتی دوشونوبده استانبولی بسلیان طشره‌ده‌كی ارباب زراعت وتجارتك حالنی وحصول ثروت وسامانی دوشونمامك نه بیوك قصور در . انلر اللهك قولی دكلیدر .

* انكلتره ایله فرانسه دولتلرینك سفری وبی طرف دولتلرك اتفاقی *

امریقاده انكلتره النده اولان ایالات اهالیسی تجارت ماده سندن طولایی دولت متبوعه‌لری اولان انكلتره لویه اشتكا وافادهٔ حال ایتدكلرنده عرضحاللرینه حوالهٔ سمع اولنمدی دیو دولتلرندن منكسر الخاطر اولمشلر ایدی . فرانسه‌لو بونی فرصت اتخاذ ایدرك ایچلرینه فتنه وفساد القا ایدوب درلو دسیسه وصنعتلرله اهالیٔ مرقومه‌یی عصیانه تحریك ایتمكدن خالی اولمدینی ملابسه سیله بیك یوز سكسان یدی سنه سندنبرو ایچلرنده بواختلال كوندن كونه كسب ازدیاد واشتداد ایدرك بالآخره یوز طقسان تاریخنده اهالیٔ مرقومه آچیقدن آچیغه رفع لوای طغیان ایله

انكلتره لونك تبعيتندن چيقوب بر حكومت مستقله تشكيله على الاتفاق تشمير ساق ايتديلر . انكلتره دولتى دخى كليتلو دونمما وعسكر ارساليله بونلرك تأديبلرينه قيام ايتديسه ده فرانسه لو دخى فن حربده ماهر ضابطلر وطوپ ومهمات ارساليله خفيةً اعانه لرينه اهتمام ايتمكدن ناشى امريقالولرايله انكلتره لو بينده محاربات شديده وقوعندنصكره امريقالولر جمهوريتلرينى اعلان ايلدكلرنده اشبو حكومت جمهوريتى اول باول فرانسه لو تصديق ايدرك انلرله عقد معاهده ايتديكندن ناشى طقسان ايكى سنه سنده فرانسه لو ايله انكلتره لو بينده سفر متحقق اولدى .

اسپانيا دولتى اوته دنبرو فرانسه ايله متحد ومتفق اولديغندن وفلمنك دولتى دخى كندى تجار سفينه لرى حقنده انكلتره لو طرفندن تعرضات وقوعبولمش اولمسيله انكلتره لويه دلكير بولنديغندن بوايكى دولت دخى انكلتره عليهنه اوله رق فرانسه دولتنه ملحق اولديلر .

بووقوعاتك تفصيلاتى وامريقانك نتيجهٔ احوالى ان شاءالله بوندنصكره ذكر اولنسه كركدر . بومقوله محاربهٔ بحريه وقوعنده بحر بالطق سواحلنك تجارتنى توسيع ايتمك امر طبيعيدر . زيرا انشاى سفينه يه لازم اولان كراسته وسائر مهمات وذخائر اورالردن نقل اولنه كلمشدر . بناءً عليه روسيه ايمپراطوريچه سى قترينه توسيع تجارت داعيه سيله بحر بالطق ساحلنده اولان بالجمله اسكله لرندن ذخيره اخراجنه اذن عام ويردى . انجق سفر مذكورك ظهورندن برو فلمنك ودانيمارقه و بحر بالطق سواحلنده اسكله يه مالك اولان بعض امراى آلمانك تجار كميلرينى فرانسه يه مال كتوره يور سكز ديو انكلتره لو اخذ ايتمكده وارالقده روسيه بيراغيله كشت وكذار ايدن بعض سفينه لرى دخى وسوسه كتورر ديو يوقلاتمق ايچون انكلتره ترسانه سنه كوندرمكده اولديغنه بناءً دول مذكوره بوخصوصده قترينه يه مراجعت ايلديلر . بوكيفيت قترينه نك دخى نخوت وغروريته موافق كلديكندن وبوسفر روسيه تجارتنه رواج ويره جكى مواد مسلمه دن اولديغى حالده كندى اسكله سندن حوله ايله چيقان تجار سفائنه انكلتره لونك تعرض ايتمسنى چكه مديكندن بى طرفلق ناميله نوظهور برصورت اتفاقيه تنظيمنه مباشرت ايلدى .

شويله كه روسيه دولتى اسوج ودانيمارقه دولتلريله بالمقاوله بيطرف اولمق واشبو بيطرفلق اصولنى قوة كامله ارائه سيله تنفيذ واجرا ضمننده ودول ثلثه دن هربرى معلوم المقدار سفاينندن عبارت كليتلو دونمما تجهيز واخراج ايتمك وتجارلرينك

کیلری مادامکه ایچلرنده ممنوعاتدن برشی اولمیه دول متحاربین اسکله‌لرینه آمدشد ایتدکجه کیمسه طرفندن تعرض ایتدیرلمامك ودول متحاربیندن هرقنغیسی ذکر اولنان تجار کیلرینه تعرض ایده‌جك اولورسه بیطرف دولتلرك مجموعی بردن اخذ انتقام ایلمك اوزره شروط معلومه‌یی حاوی بی طرفیٔ حربی نامیله بر معاهده عقد ایتدیلر .

روسیه ایمپراطوریچه‌سی بویله مسبوق بالمثل اولمیان برتعبیر ناشنیده ایله برصورت اتفاقیه تنظیم ایدوب امرتجارتك حامیه‌سی اولمق اوزره بونی کندی قریحه‌سندن صادر اولمش کبی مباهات ایدرك اعلان ایلدی . حالبوکه بوخصوصی کندوسنه پترسبورغده مقیم اسوچ ودانیمارقه ایلچیلری برتقریب ایله عرض وافاده ایتمشلر ایدی . انلرك بوخصوصه تشبثلری دخی پترسبورغده مقیم فرانسه ایلچیسنك برنوع صنیعه‌سی ایدی . وبو اتفاقی قبل التنظیم پترسبورغده مقیم انکلتره ایلچیسی حس ایدوب اگرچه دفعنه پك چوق سعی ایتدی ایسه ده فرانسه ایلچیسنك دسیسه وصنیعه‌سی اکا غالب کله‌رك بروجه محرر بی طرفلق اتفاقی تنظیم اولندی . بوندن طولایی انکلتره‌لو ایله روسیه‌لو بینده دخی بعض مرتبه برودت کیره‌رك فرانسه‌لو بوصورتله دخی مرامنه نائل اولدی .

* محاربه اوزره بولنان فرانسه وانکلتره دولتلرینه طرف دولت *

* علیه‌دن ویریلان تقریر *

الی طقوز تاریخنده اوروپا ایچنده ظهور ایدن محاربهٔ عمومیه اثناسنده دول محاربین سفینه‌لری دولت علیه صولرنده برینه تعرض ایلدکلرندن اولوقت موره‌نك نهایتندن کریدکور فزینك صول طرفنه طوغری اقلیم مصرك جانب غربیسنه منتهی اولنجیه‌دك برخط فرض اولنوب بوخطك ایچروسنده هردولتك تجار کیلری امنیت اوزره تجارت ایدرك برلرینه تعرض ایتمامك وخلافه حرکت ایدنلر اولورسه کیلری ضبط ایله قپودانلری حبس اولنمق وهرکیم متحاربین سفینه‌لرینه اشیا تحمیل ایتمك مراد ایدرسه معرفت شرعله تحریر ودفتر اولنوب قونسولوسلردن سند آلنمدقجه کیلرینه برشی وضع اولنمامق ماده‌لری نظامه ربط اولنه‌رق درسعادتده مقیم سفرایه برر قطعه تقریر ویرلمش ایدی . بودفعه فرانسه وانکلتره بیننده وقوعبولان سفردن طولایی دخی کچن سنه کندی ایلچیلرینك التماسلریله قواعد سابقه‌یه رعایت اولنمسنی ناطق دونمای همایون

یاشبوغنه خطاباً امر عالی اصدار اولنمشیدی . لکن دولتین مذکورتین سفینه‌لری شرائط مزبوره یه رعایت ایتمیه‌رك بربرینه تصادف ایلدکلری یرلرده هجوم ایلدکلرندن هربری کندی تجار کمیلرینی محافظه ایچون دولت علیه صولرینه جنك کمیلرینی ادخال ایدوب قلعه طوپلری التنده وجزیره ولیمانلرده وبوغازلردن برقاچ میل آچقلرده بربرلریله محاربه‌یه مباشرت ودولت علیه وسائر بیطرف دولتلرك تجار سفاینی دخی بولدقلری یرده سزده فرانسه یاخود انکلتره متاعی واردیو یوقلامق بهانه سیله یوللرندن توقیف وتأخیر ایتمکه مبادرت ایتدیلر . بی طرف دولتلر دخی کندی تجارینی محافظه ایچون دولت علیه صولرینه برر جنك کمیسی ادخال ایلدیلر . بوصورتله دولت علیه صولری عرصه کاه جنك وجدال اولدی . بناء علیه قواعد سابقه یه رعایت اولنمسی وخلافنه حرکت ایدوبده دولت علیه صولرنده بربرینه تعرض ایدن سفینه‌لر اولور ایسه بوندن بویله ممانعت قلنمسی قپودان پاشایه وسائرلازم کلنلره امر واشعار اولنه‌جغنی ناطق طرف دولت علیه‌دن انکلتره وفرانسه ایلچیلرینه برر قطعه تقریر اعطا قلندی .

* ارمنی پطریقنك کیفیت عزلی *

طقسان ایکی سنه‌سی وقایعنده بیان اولندیغی اوزره ارمنیلردن قتولك مذهبنه میل ایدنلری ارمنی پطریقی زاقریا پیسقپوس مأذونیت ومأموریتی حسبیله منع ایتمکده اولوب اکرچه بوحرکتی رعایانك تفرق وتشتتدن حفظ وحمایه‌لرینه مدار ایسه‌ده بوخصوصده ایجابندن زیاده شدت کوستروب حتی قتولکلك رایحه‌سی حس ایتدیکی رعایانك دفن اولنمسنه ممانعت برله میتلرینك تعفن ایتمسنه سبب اوله‌جق صورتلره تشبث ایدر . واوروپا جانبنه کیدوب کلنلری منع خصوصنده پك ایلرو کیدر ایدی . بووجهله افراطی بعض محاذیره بادی وخصوصیله شکایت اجنبیه‌یه مؤدی اولدی .

شویله‌که بوندن اقدم نمچه‌باش وکیلندن برقطعه مکتوب ظهور ایدوب مألنده منازع فیها اولان قتولك ماده سندن بحث ایدرك ارمنی پطریقی بزم تریسته نام اسکله‌مزه کلوب کیتمکدن تجاری منع ایدییور عزل وتأدیبی مطلوبمزدر دیو تقریر وانها اولنمش اولمغله اولوقت درسعادته کله‌جك اولان نمچه ایلچیسنك ورودنده مذاکره‌یه تعلیق اولنه‌رق اولوجهله جوابنامه یازلمش ومؤخراً عبد الرزاق پاشانك ریاستنده نمچه ایلچیسی درسعادته کله‌رك عبدالرزاق پاشا ایله ملاقات ایدوب ارمنی پطریقنك

عزلی دولتك مطلوبی ایدوكنی بیان ایله بوخصوصده اصرار ایده جكنی ایما واعلان ایتدكده عبدالرزاق پاشا دخی پطریقك بووجهله تجارته خلل ویره جك حركتی اولدیغنی تحقیقه محتاجز دیو جوابه ابتدارایلمش ایدی .

اولوقتدنبرو نمچه باش ترجمانی ایكی كونده بر رئیس افندی یه كلوب كاه بو ماده یی عهد نامه شروطی اوزره استرز وكاه دوستانه مطالبه ایدرز دیو تصدیعدن خالی اولمیوب رئیس افندی دخی سزك بوطلبكز بر وجهله شروط معاهده یه توفیق قبول ایتمز . وارمنی پطریقی بوقدر بیك رعایای پادشاهی اوزرینه مأمور اولمغله اجنبی طلبیله عزلی امورملكیه ومصالح رعیه یه خلل ویرر حالاتدندر . بردوست دولت ایسه دوستنك نظام ممالكنه ایراث خلل ایده جك صورتی تجویز وتكلیف ایلمز دیدكجه نمچه ایلچیسی دولتم بونی استر ودائما امر وتنبیه ایدر دیو ینه اولكی قولنی تكرار ایتمكله برقاچ دفعه كیفیت مجلس وكلاده درمیان اولنه رق نمچه ایلچیسی شاید بوكیفیتی ویانه یه تحریر ایتدكده بوبابده باش وكیللرندن اصراری حاوی بر كاغد كلور اولوقت دفعا للنزاع پطریقی عزل ایدملم دینیلورایسه دولت علیه پطریقی مجبوراً عزل ایتمش دیو اطرافه حوادث منتشراولمق وبوكیفیت سوء امثال اوله رق فیما بعد دول سائره وخصوصیله رعایامز امورینه وكایسالری ماده لرینه مداخله ایتمكه وسیله آرایان روسیه دولتی بومثللو خصوصلره قاریشوب بوطرفدن دخی بالطبع تردد اولندقده نمچه لونك خاطری ایچون ارمنی پطریقنی عزل ایتدیكزدی یه دیمك كبی محذورلر تكون ایده جكی امر آشكار اولمقدن ناشی شو آرالقده قتولك مذهبنه دخول ایدن ارمنیلرك معتبرانندن برقاچ نفری اخذ وتأدیب اولنوب پطریقه دخی سن طرف پادشاهیدن مأمور اولدیغك وجهله ملتك امورینی رؤیتده تقصیر ومسامحه ایتدیكك ایچون رعایا اموری مختل اولدی . وبوسببدن برچوق ارمنیلر قتولك مذهبنه كیردی دینیله رك عزل ایله غائله نك برطرف قالمسی مناسبیدر یوخسه بوماده یی دولت علیه یه نمچه دولتی نصل تكلیف ایده بیلور بواولور ایشمیدر دیو فرانسه ایلچیسنه خفیجه خبر كوندریلوب واول دخی فی نفس الامر مناسب دكلدر دیو كندو قریحه سندن نمچه ایلچیسنه افاده وتقریر وویانه ده اولان فرانسه ایلچیسنه تحریر ایدوب اندن برخبر كانجیه دك تأخیراولنمق لازمیدر دیو ایكی شقدن برینك ترجیحنده خیلی بحث وتذكر اولندقده نصكره نهایت شق اول بالترجیح نمچه لولرك مضبوط ومجرب اولان مزاج مصرانه لرینه نظراً فی الواقع اصراری متضمن بركاغد كوندرملری اغلب احتمالدر . وانلرك اصرارلری اوزرینه پطریقك عزلی بروجه محرر مضردر . بناءً علیه رئیس

افندینك حکیمانه مدافعه سیله نمچه ایلچیسی پطریقك عزلندن حاضر مأیوس اولمشیکن برقاچ کون صکره پرمنوال مشروح قتولك مذهبنه کیرنلردن برقاچی تأدیب اولنوب بعده پطریق دخی بوخصوصده تکاسل ایلمش بهانه سیله عزل اولنمسی امر صوابدر دینیله رك اولوجهله ارمنی پطریقنك عزلی قرارکیر اولوب برمدتد نصکره عزل وبروسه یه نفی اولنه رق یرینه بروسه متروپولیدی اوانس راهب ارمنی پطریقی نصب اولنمشدر .

لکن اوانس پطریق دخی بتون بتون سلفنك عکسنه اوله رق بوبابده پك کوشك طاوراندیغنه وملتیله حسن امتزاج ایده میوب ماتی اوزرینه هجوم ایدرك پطریقلقدن طرد ایلدکلرینه بناءً برسنه یه وارمقسزین عزل ایله یرینه زاقریا پیسقپوس بروسه دن جلب اولنوب ینه ارمنی پطریقی نصب وتعیین قلنمشدر .

* مواد شتی *

صدر جدید اشبوطقسان درت سنه سی اوائلنده جوامع سلاطین عمارتلرینه برخیلی شی ضم ایدرك نانلرینی خاص شاهیه تبدیل ایله مظهر ادعیهٔ خیریهٔ انام اولدقلری کبی مقام صدارته کله لیدنبرو کیجه یی کوندزه قاتوب خطوب جسیمهٔ صدارتك حسن ایفاسنه بذل جهد ایده کلدیکندن دعای بالخیر پادشاهیه نائل اولمقده ایدی .

حتی بوخلالده قاعدهٔ قدیمه اوزره اخراج مواجب دیوانی ترتیب اولنه قده کندوسنه غایت نوازشلی برقطعه خط همایون اصدار بیورلمشدر .

ربیع الاولك اون دردنجی کونی صلب پاك شهریاریدن بردختر پاکیزه مهد آرای شهود اولوب رابعه سلطان تسمیه اولنه رق پادشاه انام حضرتلرینك والدهٔ محترمهٔ مرحومه لری نامی احیا بیورلدی واوچکون طوپ شنلکی ایله اجرای مراسم شادمانی قلندی . لکن سلطان مشارالیها معمره اولمیوب التمش طقوز کوند نصکره وفات ایتمشدر . رجبك یدنجی کیجه سی دخی عین شاه سلطان تولد ایدوب انجق یکرمی کون قدر معمره اولدقد نصکره وفات ایلمشدر .

تشریفاتی مورخ انوری افندینك ترتیب ایتمکده اولدیغی تاریخك برجلدی بواثناده ختام بولمغله خاکپای شاهانه یه عرض اولنه قده طرف صدارتپناهیدن یازیلان تقریرك بالاسنه بنم وزیر مخلصم حالا تشریفاتجی افندینك بودفعه ترتیب ایلدیکی تاریخ غایت مقبول همایونم اولمغله بوخدمتی مقابلی ایکی بیك بشیوز غروش احسان همایونم اولمشدر . (جناب حق دولت علیه مه صداقت ایدن رجال قوللریمی ایکی جهانده عزیز ومحترم ایلیه آمین) دیو خط همایون کشیده بیولمشدر .

برقاچ سنه لردنبرو مصرده تغلب صورتنی اظهار ایدن امرا خزینهٔ مصریه نك درسعادته ارسالنه مخالفت ایلدکلرندن بشقه حطام دنیایه طمعلرندن ناشی هر سنه حرمین شریفینه ارسال اولنه کلان غلالی اجنبیلره بیع ایتملریله حرمین اهالیسی قحط وغلادن دار الخلافة العلیه یه اشتکا ایتدکلرندن مذکور امرای مصریه نك ترتیب جزالری قپودان دریا غازی حسن پاشایه احاله بیورلمغله دونمای همایون بوسنهٔ مبارکه ده وقت معتاد دن مقدم اوله رق روز خضره برآی وارایکن ترسانهٔ عامره دن چیقارلدی . استماع اولندیغنه کوره امرای مصریه قپودان پاشانك اسکندریه یه کله جکنی ایشتدکلری آنده انك صیت صولت وجلادتندن دوچار دهشت اولملریله درحال خزینهٔ مصریه یی درسعادته ایصال وغلال حرمینی دخی فیما بعد وقتیله کوندرمکده تکاسل ایتمیه جکلرینی مشعر درسعادته دادخواهانه نیازنامه لر ارسال ایتمشلر ایکن ینه قپودان پاشانك اولحوالیه ورودی خبردهشت اثرندن مطمئن البال اولمیه رق فضائس اشیالرینی دیار بعیده یه قاچیره رق فرار تدارکن ایتمشلر ایدی .

میرکون اوغلی ساحلخانه سی جوارنده بر جامع شریف بناسنه ارادهٔ سنیه تعلق ایتمکله درحال وضع اساس اولنوب سکز اون آی ظرفنده ختام بولمشدر . پادشاه انام حضرتلرینك اول جای فرحفزایه بو وجهله رغبتی مشهود انام اولیجق رفته رفته فرون وحمام ودکرمان ودکانلر ویالیلر یاپیلهرق آز وقت ظرفنده معمور اولمشدر .

درکاه عالی کدکلولرندن زعیم مصطفی اغابوندن اقدم قریم جانبی سرعسکری اردوسنه دفتردار نصب اولنمشیدی . کرك اول خدمته وکرك جانیك حوالیسنك احوالنه متعلق بعض سؤال وجواب ضمننده درعلیه یه کلمسی ایچون کندوسنه خطاباً برقاچ دفعه اوامر علیه صادر اولمشیکن اصغا وانقیاد ایتمدیکندن بشقه بوندن اقدم بیان اولندیغی اوزره مبغوض پادشاهی اولوب قریم جانبنه فرار ایتمش اولان جانیکلی علی پاشا ایله همداستان اولدیغندن صدر اعظم چوقداری مباشرتیله برتقریب درسعادته احضار اولنوب احوالی تفتیش اولندقده ذکر اولنان قباحتلرندن بشقه دهانیجه فضاحتلری اخبار اولنمغین درحال قتل اولندی . لکن حقنده فتوا آلینوبده صورت شرعیه سنه تطبیق اولنمیه رق همان میدان سیاستده باشی کسلدیکندن خلق ایچنده کفتکو پیدا اولوب کیمیسی فی الواقع واجب الازاله ایدی . اما بوخصوصلرده جرمی یوغیدی وکیمیسی اصلا جرمی یوغیدی لکن صدر اعظم ناسه بطش وشدتی کوسترمك ایچون ناحق یره بیچاره نك بوینن اوروب کندی آخرتك ویران ایتدی دیرلر ایدی .

بالفعل مالیه تذکره‌جیسی اولان اسبق یازیجی احمد افندی فی‌الاصل یازیجیانی هنکامنده حدندن بیوك ایشلره مداخله‌سندن ناشی بالاده بیان اولندیغی وجهله صدر اعظمك اندرون همایونده بولندیغی وقت‌عزل ایله ازمیره نفی اولندقدن صکره صره امینی تعیین اولنمشیدی . بونك اوزرینه کندینی طوپلامق لازم‌کلورکن مؤخراً مالیه تذکره‌جیسی اولدقده ینه اسکی طورینی طوتوب ساحلخانه‌سنی مجمع انام وکندوسنی شهرهٔ ایام ایتدیکندن آستانه‌دن اخراج ایله ازعاج صورتنده عهده‌سنه میرمیرانلق ایله علائیه سنجاغی توجیه اولندی .

بیوك تذکره‌جی اولان بکر پاشا زاده عطاءالله بك افندینك کثرت هزل ومزاحه میل ورغبتندن ونااهللر ایله الفتندن طولایی عزلی لازم‌کلمش اولدیغی حالده مکتوبئ صدرعالی نامق افندینك دخی خدمت سابقه‌سنه مکافات اولمق اوزره براعلا خدمتله قایرلمسی موعود اولمغله عطاءالله بك افندی بیوك‌تذکره‌جیلکدن عزل ایله مصر جزیه‌سی وضربخانه‌سی مأموریتیله مصره ارسال ایله منحل اولان بیوك تذکره‌جیلك نامق افندیه توجیه اولندی .

کروه ملتزمیندن حاجی نعمان چورلی حوالیسنده واقع بعض محللری سنه بسنه اصحاب مقاطعاتدن درعهده والتزام ایدرك تحصیل ثروت وسامان ایتمکده اولوب درسعادتدن غیری محله ذخیره صاتمق ممنوعاتدن ایکن طمع خامنه بناءً بوکار ممنوعه جسارت ایتدیکی طویوله‌رق طرف صدارتپناهیدن مجازاتی ترتیب اولنه‌جغنی ایشتدکده درحال درسعادته کلوب بعض محللره التجایه مباشرت ایتدیکندن صدر اعظم برقاتدها غضبه کله‌رك درحال طوتدیروب سائره عبرت اولمق اوزره باب همایون پیشکاهنده باشنی کسدیردی .

قول‌کتخداسی محمد اغانك اوجاغ عامره اصولنه مغایر حرکاتی وقوعه کلدیکندن یکیچری اغاسنك عرض والتماسنه مبنی عزل ونفی اولنوب یرینه زغرجی باشی علی اغا قول‌کتخداسی‌وسکصونجی باشی زغرجی ومحضرمحمد اغا حسب الاستعداد سکصونجی باشی نصب اولندی .

سلحدار شهریاری مصطفی اغا عهده‌سنه رتبهٔ وزارتله سلانیك ایالتی بالتوجیه اندرون همایوندن اخراج اولنوب یرینه صدر اعظمك برادری اولان خزینهٔ همایون کتخداسی خلیل اغا سلحدار شهریاری اولدی .

شوالك طقوزنجی پازارکیجه‌سی ساعت یدیده ایکن نشانجی طرفنده حریق ظهور ایتمکله پادشاه انام حضرتلریله صدر اعظم بنوب طلوع شمس هنکامنده حریق باصدیریله‌رق هرکس محللرینه عودت ایلدکدن صکره چوق کچمکسزین

جبعلی طرفنده بر بیوك آتش ظهور ایدوب اخشام اوزری اطفا اولنه رق هنوز مأمورین خانه‌لرینه عودت واستراحت ایلدکلری اثناده کیجه ساعت ایکیده ایکن یکیچری قشله‌لرنده حریق ظهور ایدوب بش التی قشله محترق اولدی کتخدای صدرعالی الحاج مصطفی افندی شوالك اوچنجی کونی عزل اولنه رق یرینه رئیس الکتاب خلیل حمید افندی کتخدای صدر عالی وانك یرینه دفترامینی سلیمان فیضی افندی رئیس الکتاب نصب وتعیین بیورلدی . منحل اولان دفتر اماتی دخی مقدمجه دفتر امانتندن منفصل اولوبده دوچار مضایقه اولان حسن افندی‌یه مرحمةً احسان ایدلدی .

* افلاق وبغدانده روسیه طرفندن قونسلوس نصبی منازعه‌سی *

قینارجه معاهده‌سنده روسیه‌لونك مناسب کوره‌جکی عامهٔ مواضعده قونسلوس نصب ایتملری جائز اوله‌کلامی مصرح اولوب معاهدهٔ مذکوره برتنك وقتده یاپلمش اولدیغندن الفاظ وتعبیراتنه دقت اولنه‌میوب مؤخراً آینه‌لی قواق تنقیحنامه سنده دخی بوکلامك تحتنده مستتر اولان محاذیر ملکیه درخاطر اولنمامش ایدی . روسیه‌لو ایسه بومثللو سر رشته‌لری اصلا فراموش ایتمك احتمالی اولمیوب بوندن یدی سکز آی مقدم خلیل حمید افندینك ریاستنده روسیه ایلچیسی افلاق وبغدان مملکتلرینه آمد شد ایده‌جك روسیه تجاری اوزرلرینه برر قونسلوس نصب اولنمسنه دائر باب عالی یه برقطعه تقریر ویردکده افلاق وبغدانه قونسلوس نصب ایتمك روسیه دولتی مملکتینه برر ناظر نصب ایتمش کبی اهالینك اذهانی تحریك ایده‌جك تفوهاته سبب اوله‌رق مضرت ملکیه‌سی درکار اولمقدن ناشی خلیل حمیدافندی طرفندن افلاق وبغدانه قونسلوس نصبنده اولان محاذیر ملکیه‌یی یکان یکان بسط وبیان ضمننده روسیه ایلچیسنه بر قطعه تقریر ویرلمکله روسیه ایلچیسی کیفیتی دولتی طرفنه تحریر ایتمشیدی . منتظر اولدیغی جوابی بواثناده دولتی طرفندن وارد اولمغله رئیس الکتاب سلیمان فیضی افندی ایله ملاقات ایتدکده روسیه دولتی قونسلوس ماده سندن بر وجهله کچمیه جکی بیانیله بهرحال نص عهدنامه موجبنجه افلاق وبغدان وبوجاغه قونسلوس نصبنی ادعا ایلدی . بونك اوزرینه بك چوق بحثلر جریان ایتدکدنصکره سلیمان فیضی افندی بالآخره عهدنامهٔ همایون عباره سنی درپیش ایدرك روسیه سفیرینك دعواسنی بووجهله دفعه تصدی ایتدی که عامهٔ مواضع تعبیری روسیه لولرك تجارتلرینه اساس ومقیاس اوله‌جق

فرانسه وانكلتره دولتلرينك قونسلوس اقامه ايتدكلرى يرلر ديمكدر . زيرا عهدنامه ده افلاق و بغدان مملكتلرينك شروط سر بستلرى مذكور اولان موضعده مملكتينه متعلق اولان مصالحك مجموعى ذكر اولنمش وقونسلوس اقامه‌سنه قالاً وقلماً تعرض اولنمامش اولديغندن عامهٔ مواضع تعبيرى مملكتينه شامل اولميه‌رق كلام مذكورك مضمونى دول سائره‌نك قونسلوس اقامه‌ايتدكلرى عامهٔ مواضعده روسيه‌لونك دخى قونسلوس نصب ايتمسى جائز اوله ديمك اولور . بوصورتده افلاق وبغداده روسيه دولتنك قونسلوس نصب ايتمكه حقى يوقدر . زيرا مملكتين مذكورتينده بر دولت طرفندن قونسلوس نصب اولنديغى واقع دكلدر . قالدى‌كه قونسلوس اقامه سى والى وحاكم الشرع اولان اماكن مشهوره‌يه مخصوصدر .

سليمان فيضى افنديك بوجوابيله روسيه ايلچيسى ملزم اولمق لازم كلمش ايسه ده طريق عناد واصراره سالك اولمغله بونك اوزرينه مجالس متعدده مباحثه‌لر كذران ايدوب روسيه ايلچيسى بردرلو قانع اولمديغندن سليمان فيضى افندى نهايت روسيه دولتنك بو ماده ده حقى يوقدر . انجق خاطرينه رعايةً دولت عليه مملكتينده اولان تجارينه نظارته الويرر برمحل معين تخصيصيله قونسلوس لرينى قبول ايده‌بيلور . واول دخى والى وحاكم الشرع اولان يرلمليدر . زيرا دولت عليه‌نك كافهٔ اموري شرع شريفه مربوطدر . والى وحاكمدن خالى اولان يرده قونسلوس اقامه‌سى ضوابط ملكيه وشرعيه‌مزه منافيدر ديه‌رك ختم كلام ايلدى . وافلاق وبغدان وبوجاقدن خارج بر محلده قونسلوس اقامه ايتديرلمسيله بوكا برقرار ويرلمسى اقدمجه فرانسه ايلچيسنه دخى افاده اولنمش اولوب انك توسطيله سلستره ده برروسيه قونسلوسى اقامه اولنمسنه قرار ويريله‌رك ذى‌الحجه‌اواخرنده سند تحرير وتمهير اولنوب مصلحته ختام ويرلدى . وعهدنامه‌ده عامهٔ مواضع تعبيرى مصرح ايكن مصلحتك بويله حسن صورتله بتمسى رئيس افنديك امور دوليه ده معلومات ومهارتنه حمل اولنه‌رق مظهر شاباش وتحسين اولمشدر .

* بعض وقايع موره *

قپودان دريا غازى حسن پاشانك موره ده واقع مانيه بلده سنه عنوةً دخولى خبرى بو اثناده وارد اوله‌رق موجب مسرت اولمشدر . مانيه‌لولر غايت دسيسه كار اولوب يكرمى يدى تاريخنده سردار اكرم شهيد على پاشا موره‌نك صرب قلاعنى فتح وتسخير ايتدكده اهالىء مرقومه طريق حيله‌يه سلوك ايله رهنلر عرض

ایدرك وصورت انقیاد کوسترہ رك سردارمشار الیهك بطش وشدتندن قورتیلوب ینه مقام عصیانده ثابتقدم قالمشلر ایدی . کچن سنه قپودان پاشا اوطرفه کیتدکده دخی رهنه ربط ایله نظامنه شروع ایتمشیدی . الحاصل بوآنه قدر مانیه‌یه حربا کیرلدیکی واقع اولمدیغندن قپودان پاشانك بوخدمتی غزوات سائره سنه علاوه اولنه رق السنهٔ انامده خیر ایله یاد اولندی .

* حوادث عراق *

کچن سنه عهده سنه بصره وبعده بغداد ایالتی توجیه اولنان سلیمان پاشا بصره امورینه نظام ویردکدنصکره اشبو طقسان درت سنه‌سی ربیع الاولنده بصره‌دن حرکت ایدوب عشائر وقبائلك اسباب انضباطیه‌سنی ترتیب ایدرك اغر رفتار ایله کربلا اوزرندن ایکی آیده بغداده واصل اولمش ایسه‌ده سابق حسن پاشا زمانینده خروج ایله دجله‌نك جانب شمالیسنی ضبط ایدن محمدخلیل اوغلی ایله محمد کهیه‌نك جمعیتلرینی طاغتمدقجه درون بغداده کیرمامکی تصمیم ایلمش اولدیغندن چند روز خارج شهرده خیمه‌نشین اقامت اولدقدن صکره بغداده طقوز ساعت مسافه‌سی اولان دیاله کنارینه واروب ونهر اوزرینه کوپری قوروب اوته طرفه عبور ایتدکده قوهٔ موجوده‌سی درت بیك مقداری سواریدن عبارت اولوب عصائك غلبه‌لکی ایسه اون بیکدن زیاده اولدیغی حالده متوکلاً علی الله اوزرلرینه هجوم ودرجنك اول چوغنی اتلاف ایله باقیسنی پریشان ایتمش ومحمد خلیل اوغلی بر چوق سرکرده‌لریله برابر مقتول اولوب محمد کهیه دخی بر قاچ آتلوسیله فرار ایدرك سمت ایرانه کیتمشدر .

سلیمان پاشا جمعیت عصائی پریشان ایدرك خارجك امن وآسایشنی اعاده ایتدکدن صکره غرهٔ شهر رمضانده بغداده کلوب تنظیم امور ایالته اعتنا ایلمش اولدیغی خبری درسعادته بالورود موجب مسار نامحدود اولمشدر .

* ورود سفیر ملیبار *

ملیبار حاکمی مرحوم علی رجانك همشیره‌سی وحالا ملیبار حاکمه‌سی اولان (بیبی) سلطان طرفندن بودفعه برایلچی ظهور ایدوب جمادی‌الاولینك اوچنجی کونی حضور آصفیه دخول ایله خاکپای شاهانه‌یه اولمق اوزره صندق درونده کتورمش اولدیغی فغفوری ودلبند مثللو هدیه‌لرین تقدیم ایلدی .

مقدمکی کبی بودفعه کاشی دخی ملیبار اطرافنده اولان اعدانك تسلطندن استمداد مقصدینه مبنی اولوب انجق اورانك بورایه بعد مسافه سی اولدیغندن ودشمنلری انکلیزلر ایله پورتکیزلر اولدقلرندن فیما بعد کندولرینه تعرض اولنمیه رق رفاه حاللرینی موجب اوله جق اسبابك استحصالی خصوصی انکلتره دولتنه تقریر وتوصیه اولندیغنی مشعر نامهٔ همایون ایله کتورمش اولدینی هدیه لرینه مقابل طرف شاهانه‌دن ترتیب بیوریلان هدایا ذی القعده‌نك بشنجی کونی سفیر مومی الیهه تسلیم واون اوچ کیسه خرجراه اعطاسیله دیارینه اعاده اولنمشدر . طقسان سنه‌سی وقایع صره سنده بوماده‌یه دائر بعض تفصیلات یازلمش اولدیغندن تکراره حاجت یوقدر . شوقدر وارکه قویونی قورده امانت وتوصیه ایتمك مثلی تفصیلات سابقه‌یه علاوه اولنمایدر .

* ورود سفیر بخارا *

سکسان طقوز تاریخلرنده طرف دولت علیه‌دن روسیه‌یه بیوك ایلچی تعیین بیوریلان عبدالکریم افندینك روسیه‌یه وصولی بخارا ایلچیسنك اولطرفه ورودینه تصادف ایتمکین اوراده الفت ایتملری حسبیله سفیر مومی الیه دردولت علیه‌یه ملا بدیع نام برآدمیله برقطعه مکتوب کوندرمشیدی . اول وقت روسیه‌لو ایله انعقادی دردست اولان مصالحه هنوز فیصل پذیر اولمامش اولدیغندن اقلیم بخاراده اولان علما وصلحا ومشایخ مقبولة الدعادن استجلاب دعوات خیریه ضمننده جانب سلطنت سنیه‌دن بخارا خانی اولان سید محمد غازی خانه برقطعه نامهٔ همایون ارسال اولنمشیدی . بناءً علیه بخاری خانی دخی سر آمدان امراسندن محمد ارنظری نام ذاتی بیوك ایلچی واوغلی محمد شریفی ایکنجی ایلچی تعیین ایتمکله اوتوز نفر اتباعیله راه راستلری اولان دیار اختلال آثار ایران طریقنی ترك ایله بحر خزردن روسیه حدودینه عبور وچند ماه اورالرده توقیف اولندقلرندن صکره قریمه مرور ایدوب اندن دخی بحراً درسعادته کلدکلرنده اتحاد مذهب حسبیله حقلرنده فوق العاده مراسم احترامیه اجرا اولندقدن صکره صدر اعظم ایله ملاقات ایدوب کتورمش اولدقلری مصحف شریف ومجوهر شمشیر وشال وچتاری وایکی ابریق واوچ کاسه وایکی چای ظرفی هدیه‌لرین تسلیم وتقدیم ایتدیلر . کرك سفیر مومی الیهه وکرك اوغلنه بول یکلو سنجاب کورك وسکز اون نفر اتباعنه خلعتلر اکسا اولندی .

* عمان حاكمندن نامه كلديكى *

مدت مديده دنبرو عمان حاكمى اولان محمدبن سعيد دولت عليه‌يه صدق وعبوديتنى ابراز واثبات داعيه سندن خالى اوليوب بواخلاص وطويتنك آثار عليه سندن اولەرق اقدمجه بغداد واليسى عمر پاشانك كندوسنه واقع اولان اشعار وافاده‌سى اوزرينه بصره‌نك محافظه‌سى امرنده سفائن متعدده ايله اوغلى امير هلالى ارسال ايتمش اولوب انجق مؤخراً بغداد واليسى اولان مصطفى پاشانك اطوار عجيبه‌سندن طولايى مير مومى اليه منفعلا عودت ايتمش اولديغنى متضمن اولوقت وارد اولان برقطعه عبوديت نامه سنه جواباً بوكيفيت بغداد واليسى مصطفى پاشانك اعدامنه سبب اولمش اولديغى بيانيله فيما بعد بصره‌نك استخلاصى ايچون بغداد واليسى عبدالله پاشا ايله بالمخابره اعانه ايلمسى ضمنده طقسان بر رجبى خلالنده حاكم مشار اليهه نامهٔ همايون موجبنجه مكتوب سامى ارسال اولنمشيدى . مؤخراً زندكريم خانك وفاتى وعجملردن اخذ انتقام امرنده ابراز خدمات مبروره ايده‌جكنى مبين تكرار حاكم مشار اليهدن برقطعه عريضه كلدكده زندكريم خانك وفاتى حسبيله مقدما ايرانلولر ايله منعقد اولان امر مصالحه معتبر طوتيله‌رق عفو ايله معامله اولنديغى وفيما بعد اكر ايرانلولردن خلاف معاهده برحركت ظهور ايدرسه ينه اخذ انتقامه مبادرت اولنه‌جغى بيانيله بوندن بويله دخى بغداد واليسيله اتحاده رعايت ايلمسى ضمنده تكرار حاكم مشار اليهه فرمان نامهٔ همايون ومكتوب سامى ارسال قلنمشيدى . حاكم مشار اليه بووجهله خطاب مستطاب شاهانه‌يه نائليتندن طولايى عرض تشكر ومحمدت ضمنده بوكره دخى وارد اولان نياز نامه‌سنده بغداد وبصره ايالتلرينك سليمان پاشايه توجيهندن اظهار ممنونيت ايدرك انكله اتحاد اوزره اوله‌جغى بيانيله مقصد اقصاسى آستان بلند ايوان سلطنت سنيه‌يه اكتساب تردد وانتساب اولوب انجق عمان حجاجندن رومه ناميله جده‌ده بش ريال ومكهٔ مكرمه‌ده التى ريال اخذ اولنه‌رق طائفهٔ اعجامه قياس ايله حقارت اولنمقده اولدقلرندن مطالبهٔ مذكوره‌نك رفعى بابنده امراء جده ومكهٔ مكرمه‌يه اوامر عليه اصدار اولنمسى التماسى مندرج اولديغندن وفى‌الواقع بصره‌نك استخلاصى خصوصنده عمانلولرك اعانه‌سى وقوعه كلمش بولنديغندن فيما بعد يمن طرفندن ورود ايده‌جك عمان حجاجندن بركونه رسم النميه‌ديو اقتضاسنه كوره مكهٔ مكرمه شريفنه وجده واليسنه فرمانلر اصدار اولنوب برر صورتى دخى عمان حاكمنه ارسال اولندى . فقط عمان حاكمنك نامهٔ همايون ايله مخاطبه‌يه استيهالى

اولمدیغی بغداد والیسی سلیمان پاشا طرفندن عرض وانها اولنمغله بوکره نامهٔ همایون اصدارندن صرف نظرله یالکز مکتوب سامی ارسال اولندی .

* وفیات اعیان *

اناطولی قاضیعسکری اولان مفتی زاده احمد افندینك برمدتدنبرو مبتلا اولدیغی آکله علتندن مزاجی مختل اولمغله کاه کاه استعفا ایتمکده ایدی . بوکره علت مذکوره حفظناالله تعالی اطراف دماغنه سرایت ایدرك رفتار وکفتاره عدیم الاقتدار اولدیغندن مدت معینه‌سنه برآی وار ایکن استدعاسنه بناءً ذی‌القعده‌نك غره‌سنده عزل ایله یرینه سابقا استانبول قاضیسی اولوب اناطولی پایه‌سیله تلطیف بیورلمش اولان حیاتی زاده محمد سعید افندی اناطولی قاضی عسکری تعیین بیورلدی . وبرقاچ کون صکره سلفی اولان افندیء مشار الیه دخی وفات ایلدی .

سیواس والیسی اولان طاغستانی علی پاشا فی‌الاصل سکسان وسکسان ایکی تاریخلرنده ذخیره مباشری بولنمق تقریبیله کسب ثروت ویسار ایتمش اولوب برسنه صکره وقت وحاله کوره یاران عسکر تدارك ایدرك بعض ذخیره محللرینك محافظه‌سنه مأمور قلنمش وخلیل پاشا صدارتنده وقوعبولان قارتال وقعه‌سنده حسب الایجاب عهده‌سنه وزارت احسان اولنه‌رق سفر اثناسنده استخدام اولنوب اندن صکره دخی عهده‌سنه نمالو ایالتلر توجیهیله بکام اوله کلمشدر .

غایت متدین وزاهد برذات اولوب انجق اتباع ومتعلقاتنك مغلوبی اولدیغندن ضبط وربطلرینه قادر اوله‌میه‌رق بولندینی ایالتلرده اهالی دائما مظالم وتعدیاتدن شکایت ایدرلردی . بوخصوص هرنقدر کندویه تنبیه وتوصیه قلنمش ایسه‌ده دائره‌سنی ضبط وربطه مقتدر اوله‌میوب بودفعه سیواس اهالیسی رفع رقعهٔ اشتکا ایله فریاد ایتدکلرندن مباشر مخصوص معرفتیله سیواس قلعه‌سنده اعدام اولنه‌رق سرمقطوعی سائره عبرت اولمق اوزره نهادهٔ میدان سیاست قلندی .

بوندن اقدم وقوعبولان توجیهاتده تکمیل مدت ایدرك دفتر امانتدن منفصل اولوب خانه‌سنده اقامت اوزره اولان الحاج محمد امین رجائی افندی رجبك اون سکزنجی جمعه کونی صلات جمعه‌یی بعدالادا جاریه‌لرینك قرارکاهی اولان ایکنجی خانه‌سنه کله‌رك استحمام واستراحت اثناسنده بردن‌بره کندویه برشدتلی نزول اصابت ایتمکله چاریك ساعت ظرفنده تسلیم روح ایلدی .

متوفای مشارالیه بیك یوز اوتوز بر تاریخلرنده باش باقی قولی اولان مرحوم

بورلیلی خلیل اغا نسلندن تولد ایدوب سن تمیزه واصل اولدقده دیوان همایون قلمی وبعضا کتخدا کاتبی طرفلرینه ملازمت وبرقاچ سنه قوجه بکر پاشانك خدمت کتابتیله جده‌ده اقامت ایتدکدنصکره خزینه کتخداسی خلیل پاشا مرحومك همتیله استانبوله جلب اولنوب بعض مأموریتلرده استخدام اولنه‌رق خواجکان دیوان همایون سلکنه ادخال اولنمشیدی . مؤخراً کوچك تذکره‌جی ویتمش تاریخنده بیوك تذکره‌جی ویتمش بشده رئیس‌الکتاب ویتمش التیده چاوش باشی ویتمش یدیده کتخدای صدر عالی ویتمش سکزده ترسانهٔ عامره امینی وسکسان سنه‌سنده ارپه امینی وسکسان برده تکرار ترسانه امینی وسکسان ایکیده ینه رئیس‌الکتاب اولوب برقاچ سنه سفر همایونده ریاست خدمتنده بولندقده استعفا ایدرك درسعادته عودت ایتدیکنده مظهر نظر اعتبار شاهانه اولمه‌رق سکسان یدی ذی‌الحجه‌سنده رئیس وکیلی وسکسان سکز محرمنده رکاب همایونده چاوش باشی وربیع‌الآخرنده تکرار کتخدای صدرعالی وسکسان طقوزده شق اول دفترداری وطقسان سنه‌سنده نشانجی وطقسان ایکیده دفتر امینی اولوب مؤخراً بروجه محرر خانه‌سنده مقیم ایکن اشبو طقسان درت سنه‌سنده سکته علتندن وفات ایلدی .

متدین وپرهیزکار اولوب اخذ رشوت ایله کیمسه‌نك منتی التنده قالمامشیدی . فقط کثرت تسریه محبول اولدیغندن وفاتنده صغیر وکبیر اون سکزدن متجاوز یتیملری قالدی انلره مرحمةً پدرلرینك زعامتی علی‌الاشتراك اولاد ذکورینه توجیه ودخان کمرکندن سنوی اون سکز کیسه آقچه تعیین ایله اوزرلرینه ارپه امینی سلیم سری افندی وصی نصب اولندی .

ارضروم والیسی السید ابراهیم حفظی پاشانك وفاتی خبری رمضان شریفك ایکنجی کونی درسعادته واصل اولمغله یرینه رقه والیسی شیخ‌الوزرا صدراسبق محمد عزت پاشا ارضروم والیسی وآیدین محصلی عبدالرزاق پاشا رقه والیسی وایچ ایل متصرفی اولان وزیر توقیعی علی پاشا کتخداسی حسن پاشا آیدین محصلی نصب وتعیین بیوریلوب متوفای مشارالیه ابراهیم پاشانك اسباب وزارتندن ماعدا اموال واشیاسی ورثه‌سنه احسان بیورلدی .

متوفای مشارالیه بیك یوز اوتوز بش تاریخلرنده سرحد اغالرندن دیانت وتقوی ایله مشهور اماسیه‌لو سید خلیل اغا مرحومك صلبندن درسعادتده تولد ایدوب سن تمیزه واصل اولدقده باش محاسبه قلمنه دوام ایدرك قلم مزبورده ذمت خلیفه‌سی اولوب دفتردارلرك مظهر نظر اعتبارلری اولمغله کسب اشتهار

ایتدکدنصکره بهکیه نفی اولنمشیدی . مؤخراً ینه ذمت خلیفه‌لکنه عودت وکارکذارلقله کسب شهرت ایدوب یتمش طقوز تاریخلرنده دفعةً شهر امینی اوله‌رق زمرهٔ خواجکانه داخل اولدقدن صکره سکسان ایکیده باش محاسبه‌جی ودرعقب شق اول دفترداری اولوب اردوی همایون ایله روم‌ایلی جانبنه کیتدکده سکسان اوچ سنه‌سی شوالنده بابا طاغی مشتاسنده کتخدای صدرعالی اولوب سنه‌سن تکمیل ایتمزدن مقدم عزل اولنه‌رق جانب میریدن کلی اموال مطالبه‌سیله مبتلای سرزنش وتوبیخ اولمشیدی . ومؤخراً بعض مبایعاته مأمور اوله‌رق سکسان بش سنه‌سی بابا طاغی صحراسنده روزنامچهٔ اول منصبیله بکام اولدقدنصکره انحراف مزاجی حسبیله درسعادته عودته مأذون اولوب کلدکده طرف پادشاهیدن کندویه نشانجیلق وکالتی احسان بیورلمشیدی . سکسان سکز خلالنده ینه شمنی مشتاسنه قدوم ایله روزنامچهٔ اول منصبنده ابقا اولنوب بعدالمصالحه اردوی همایون ایله درسعادته کلدکده معزولاً خانه‌سنده اقامت اوزره ایکن سکسان طقوز سنه‌سنده ینه کتخدای صدرعالی اولوب چند ماه مرورنده عزل اولندی . وطقسان سنه‌سنده بالفعل نشانجی اولوب چوق کچمکسزین دفعهٔ ثالثه اولمق اوزره ینه کتخدای صدرعالی اولدی . لکن بودفعه موفق اوله‌میه‌رق برقاچ آی ظرفنده کتخدالغی صره امانتنه تحویل اولندقده اعتذارینه بناءً برقاچ کون صکره بومأموریتی دخی ارضروم اردوسی نظارتنه تبدیل بیوریلوب واول جانبده ایکن عهده‌سنه ارضروم ایالتیله رتبهٔ والای وزارت توجیه اولنوب قارص ورقه ایالتلرین دور ایتدکدن صکره بالآخره ارضروم والیلکنده وفات ایلدی .

درکاه عالی قپوجی باشیلرندن سابقا باشباقی قولی اولان فیضی اغا بالاده بیان اولندیغی اوزره ارضروم والیسی ایکن وزارتی رفع اولنان مقداد پاشانك اموال واشیاسنی جانب بیت‌المال ایصاله مأمور اولوب برسنه قدر اوطرفده توقف ایدوب مأموریتنی علی وجه‌الاخلاص ایفا ایتیوب جانب میریه خیانت ایلدکدن بشقه بودفعه وفات ایدن ابراهیم پاشانك اموال واشیای ممهوره‌سنك مهرلرینی خودبخود فك ایله بعض اشیا غصب ایتمش اولدیغی درکاه عالی قپوجی باشیلرندن اولوب خصوص آخرله اول طرفه مأمور اولان نعمتی زاده طرفندن اشعار اولنمغله درعقب محلنده جزاسی بالترتیب سر مقطوعی شوالك یکرمی سکزنجی کونی درسعادته کلمشدر .

* نمچه ایمپراطوریچه‌سنك وفاتی ونمچه ایله روسیه‌نك اتفاقی *

قرق سنه‌یی متجاوز نمچه ایمپراطوریچه‌سی اولان (ماریه ترزیا) سنی یتمشه وارمش اولدیغی حالده ذی‌الحجه‌نك اوچنجی وتشرین ثانینك اوتوزنجی کیجه‌سی فوت اولمغله یرینه اوغلی وبالتوارث مجارستان قرالی بولندیغی جهتله شریك سلطنتی اولان ایکنجی یوزف نمچه ایمپراطوری اولدی .

ایمپراطوریچهٔ مشارالیها بوندن اقدم یتمش بش یتمش التی تاریخلرنده پروسیا ایله محاربه ایتدیکی اثناده نمچه دولتنه کلی ضعف وفتور عارض اولدیغی حالده پروسیه دولتی دولت علیه‌یی نمچه اوزرینه اعلان حرب ایتمکه تشویق ایتمشکن دولت علیه اصغا ایتمه‌رك نمچه علیهنه قیام ایتمدیکندن مدت مدیده ایمپراطوریچهٔ مشارالیها بوغیرتی کودوب حتی دولت علیه‌نك روسیه ایله وقوعبولان محاربانی اثناسنده دولت علیه علیهنه حرکت ایتمدیکی بوکا مبنی ایدوکی بعض تواریخده مندرجدر . هرنه‌حال ایسه اصول پولتیقه‌سی ایجابنجه دائما دولت علیه ایله اتفاق اوزره ایدی . اوغلو یوزف برمدت والده‌سیله برلکده بالاشتراك حکومت ایتدکدن صکره والده‌سنك وفاتنده یالکز باشنه قالوب وندهوسلکی حسبیله روسیه ایمپراریچه‌سی قترینه‌یه قاپیلوب بینلرنده بعض ممالك دولت علیه‌یی مقاسمه ایتمك اوزره قرار ویرمشلر ایدی .

بونك اوزرینه دولت علیه دخی بعض دولتلر ایله عقد اتفاق ایتمك لازم کلوب مثلا نمچه‌یه مقابل دولت علیه دخی پروسیا ایله اتفاق ایتمش اولسیدی انکلتره ویاخود فرانسه دولتلرندن بری واوروپا دولتلرندن بعضیلری دخی مؤخراً بالطبع بواتفاقه داخل اولمغه مجبور اولەرق روسیه‌یه قارشو برقوت تدارك اولنمش اولوردی . لکن اول وقت وکلای دولت علیه‌ده امور خارجیه معلوماتی اولمدیغندن دولت علیه یالکز قالەرق بوندن طولایی نقدر ضرر وزیان کورلدیکی وقایع آتیه‌دن معلوم اولور .

* وقایع سنه ١١٩٥ *

شهزاده سلطان محمدك تعلم قرأن عظیم‌الشانه بدئی اوانی کلمش اولدیغندن قاعدهٔ قدیمه ودیدنهٔ حسنهٔ دولت علیه اوزره سور والا ترتیباتی اجرااولنەرق محرم‌الحرامك سکزنجی وکانون اولك یکرمی اوچنجی کونی منجم باشی طرفندن اختیاراولنان وقت مسعوددە ایکجولی کوشکی درونده بدأ بسملهٔ شریفه ایلدیکی عقیبنده دعای بقای دولت پادشاهی ابتدا طرف مشیختپناهیدن وسکره ایاصوفیه شیخی طرفندن ادا اولندی .

* بنای قلعهٔ اسماعیل *

طونه نك اوته طرفنده واقع اسماعیل قصبه سنك اهمیت موقعیه‌سی سفر اخیرده تقدیر اولنمش ایدوکندن بوراده برقلعه بناسی مهم اولمغله اشبو طقسان بش سنه‌سی اول بهارنده بناسنه مباشرت اولنمق اوزره نیکبولی اعیانی سلیم اغا عهده‌سنه میراخور ثانیلك پایه‌سی توجیه اولنه‌رق بنا امینی نصب اولنوب کراسته ومهمات لازمه‌سی افلاق وبغدان مملکتلرندن وعمله وعربه ولوازمات سائره‌سی روم ایلی ایالتنده واقع قضالردن بالترتیب مصارفنه اعانه وجهله مومی الیه بنا امینی جانبنه بغدان ویوده‌سنك یوز الی وافلاق ویوده سنك اوچیوز کیسه آقچه ارسال ایلملری فرمان اولندی .

* وفات عبدالرزاق پاشا *

بوندن اقدم آیدین محصلی ایکن عهده سنه رقه ایالتی توجیه بیورلمش اولان عبدالرزاق پاشا آیدینك آب وهواسندن متأثراً نامزاج اولدیغی حالده رقه یه وصولنده چوق کچمکسزین وفات ایلدی .

متوفای مشار الیه طاوقجی باشی دامادی دیمکله مشهور ایکی دفعه رئیس الکتاب اولان الحاج مصطفی افندی صلبندن یوز قرق اوچ سنه‌سی خلالنده درسعادتده تولد ایدوب سن تمیزه واصل اولدقده تحصیل علم ومعارف ایدرك التمش بش سنه‌سی خلالنده باخط همایون عهده سنه علوفه جیان یسار کتابتیله خواجه‌لق رتبه‌سی احسان بیوریلوب التمش سکز تاریخی توجیهاتنده باروتخانه ناظری وتمش سنه‌سی شوالنده کوچك روزنامه‌جی وتمش سکزده صدر اعظم مکتوبجیسی وسکسان ایکیده کوچك تذکره‌جی وسکسان اوچده ینه مکتوبجی وسکسان بشده اردوی همایون ایله شمنیده ایکن رئیس الکتاب اولمشیدی . بعد الانفصال برارالق مأموریتله مصره کیدوب کلدکده نصکره طقسان سنه سنده دفتر امینی اولوب ایکی سنه صکره عزل ایله خانه‌سنده اقامت اوزره ایکن روسیه مکالمه‌لرنده سبقت ایدن خدمتنه بناءً طقسان اوچ سنه سنده تکرار رئیس الکتاب اولوب وچوق کچمکسزین عهده‌سنه رتبهٔ وزارتله آیدین سنجاغی وبعده رقه ایالتی توجیه اولنوب بروجه محرر رقه‌ده وفات ایلدی . غایت فطین وحمیتکار وممدوح الشیم برذات محاسن آثار ایدی .

* ملكشاه سلطانك ولادتی وشهزاده سلطان محمد ايله *

* صدر اعظمك وفاتی *

صفرك ايكنجی كيجه‌سی صلب پاك شهر ياريدن بردختر سعد اثر تولد ايدوب ملكشاه سلطان تسميه اولنمشيدی . انجق شهزاده سلطان محمد حضرتلری صفرك يكرمی بشنجی كيجه‌سی چيچك خسته‌لكندن ختم درس حيات وينه اول كيجه ساعت يديده صدر اعظم سلحدار سيد محمد پاشا دخی وفات وپادشاهك كدرينی قات قات ايتمكله على الصباح قپودان دريا غازی حسن پاشا قائممقام نصب اولنه‌رق قائممقاملغی اعلان اولندقدنصكره شهزادهٔ مشارالیهك جنازه‌سی خدمتی رؤيت اولنوب باغچه قپوسی جوارنده كچن سنه احيا بيورلمش اولان تربهٔ جديده‌يه دفن اولندی .

آندنصكره صدر مرحومك دفنی خصوصنه مباشرت اولنوب صدر اعظملرك جنازه نمازلری سلطان محمد جامعنده ادا اولنه‌كلمش ايسه‌ده صدر مرحومك تربهٔ مذكوره جوارنده دفن اولنمسنه ارادهٔ سنيه تعلق ايتديكندن مجرد جنازه نمازی ادا سيچون سلطان محمد جامعنه كيديلوب كانمكده دخی صعوبت اولديغندن شيخ الاسلام افنديمك رأيی اوزره مرقدی جوارنده كائن والده سلطان جامع شريفی مصلاسنده نمازی ادا اولندقدنصكره محل مرقومده دفن اولندی .

* ترجمه *

متوفای مشار اليه قره وزير ديمكله شهرتشعار اولوب فی‌الاصل نيكده سنجاغی مضافاتندن اوج حصار قضاسی قراسندن عربسون نام قريه اشرافندن سيد على نام ذاتك صلبندن بيك يوز قرق سكز سنه‌سنده تولد ايدرك التمش درت سنه‌سنده دور سلطان محمود خانيده درسعادته كلدكده آشجی باشيلق ايله متعارف اولان ضره امينی سليمان اغا دايیسی اولمق حسبيله در حال كندوسنی حلوا خانه‌يه چراغ ايتدكدنصكره تربيه‌سنی اخص اصدقاسندن اللی التی جماعتی ضابطانندن حاجی اوطه باشيه حواله وتوصيه ايتمكله بش سنه قدر آنك دقت ونظارتيله اوقيوب يازمغه سعی ايتمشيدی . بعده بر مدت دخی دايیسنك خدمتنده بولندقدنصكره دايیسی وفات ايتمكله تبرداران خاصه زمره‌سنه داخل اولوب حسن خط وقابليت واستعدادينه بناءً برسنه كچمكسزين خزينهٔ همايونه چراغ اولندقده بختی كشاده اولوب آز وقتده خزينهٔ همايون كاتبی ودرعقب خزينه

كتخداسی وسلحدار شهر یاری اولمشیدی . اون سکز آی اون یدی کون مقداری بالاستقلال مقام صدارتده بولنوب نفوذ واستقلالی وهرخصوصده غیرت واقدامی اولمق حسبیله کندودن اثر موفقیت مأمول ایکن عمری مساعده ایتمیهرك بروجه محرر سنهٔ حالیه صفرنده وفات ایلدی . وزیر مشار الیهدن حسن خدمت مأمول وهرطوری نزد شاهانهده مرغوب ومقبول اولدیغندن وفاتی پك زیاده موجب تأسف اولمشدر .

غایت دیندار وایشنهمقید ومقدم برذات خجسته آثار اولوب اکثریا نمازی جماعتله ادا وهر مصلحتی بالذات رؤیت وتسویه ایتمکه سعی اوفی ایدردی .

روز خضردن اقدم قوزی کسمك یساغی بونك وقتنده اولمشدر . ومسقط رأسی اولان عربسون قریه سنده سکز عدد چشمه وکارکیر حمام وخان ودکاکین وجایکاه ولادتی اولان خانهنك جوارنده مدرسه ودرسخانه وکتابخانهیی مشتمل برجامع والا بنا ایدرك قریهٔ مذکوره یی اعمار ایتدکدن بشقه در بند اعتباریله تکالیفی تنزیل ومستقلاً مفتی وقاضی نصب ایتدیره رك ذات قریه یی قضایه تحویل ایلمشدر .

* صدارت محمد عزت پاشا وبعض توجیهات وسائر وقوعات *

سالف الذکر سلحدار سید محمد پاشا نامزاج اولوب وفاتندن برقاچ کون مقدم کندوده فنا علامتلر رونما اولدیغی حذاق اطبا طرفندن اخبار اولنمغله صدر اسبق وشیخ الوزرا اولان ارضروم والیسی محمد عزت پاشانك صدارتی نزدهمایونده مقرر اولوب ارضرومدن درسعادته جلبی ایچون خط همایون ایله مأمور مخصوص کوندرلمك اوزره ایکن سلحدار سید محمد پاشا وفات ایتمکله سریعاً درسعادته جلب وصدر اعظم نصب اولنمشدر . صدارتنه سویلنمش اولان ایکی یوزدن متجاوز تاریخلرك الك اعلاسی قضاتدن رمزی افندینك سویلدیکی تاریخ اولمغله بومحله درج اولندی .

(مصرع) * حائز عزت مهر اولدی محمد پاشا *

صدر جدید هنوز درسعادته کلدن بلغراد محافظی محمد پاشانك وفاتی خبری کلوب سرحداتك مامور دن خلوی جائز اولمدیغندن درحال بلغراد محافظه سی مرحوم صدر اعظمك برادری روم ایلی والیسی مصطفی پاشایه توجیه بیوریلوب روم ایلی ایالتنك توجیهی صدر اعظمك درسعادته ورودینه توقیف اولنمشیدی .

متوفای مشارالیه صدر اسبق مشهور طوپال عثمان پاشا زاده احمد پاشانك اوغلی

اولوب بيك يوز الى تاريخنده تولد ايدرك عصر عثمان خانيده درگاه عالى قپوجى باشيلغى ويتمش برسنه سنده مير ميرانلق ايله بكام اولوب اون سنه‌دن متجاوز طشره منصبلرنده دور ايتدكدنصكره سكسان ايكى سنه‌سى سفرى اثناسنده اردوى همايونه مأمور اولمغله عهده‌سنه رتبهٔ وزارت توجيه بيورلمشيدى . اولوقتدنبرو محافظلق ووواليلك ايله استخدام اولنه‌رق حسن سلوك وصداقتله مشهوراولمشيدى . دفعهٔ ثانيه اولمق اوزره بلغراد محافظى ايكن بواثناده وفات ايلدى .

وزراى عظام ايچنده فضل وكمال ايله ممتاز وبنام اولوب آصف تخلص ايدرك انشاى شعره دخى رغبت بيوررلر ايدى . ابيات آتيه آثار خامهٔ بلاغت علامه‌لرندندر .

* شعر *

هردل شراب عشقله پرنور اولورمى هيچ * هر تودهٔ سيه جبل طور اولورمى هيچ
آصف شراب عشق ومحبتله مست اولان * تاحشره‌دك ياشارسه‌ده مخمور اولورمى هيچ

(وله ايضا)

دوشوب خيال لب ياره مست اولوب قالمش * شرابخانه‌ده‌دل مى پرست اولوب قالمش
بزينه صدده كله‌لم .

صدر اعظم محمد عزت پاشا درسعادته كلدكده توجيهاته مباشرت ايتمكله ارضروم ايالتى يازيجى ابراهيم پاشازاده وزير السيد مصطفى پاشايه وروم ايلى ايالتى سلستره واليسى آيدوسى محمد پاشايه وسلستره ايالتى سيد حسن پاشايه وسيواس ايالتى طربزون واليسى چركس حسن پاشايه توجيه اولندى .

وبوندن اقدم وزارتى رفع اولنمش اولان چتالجه‌لى على پاشايه كوستنديل وخداوندكار سنجاقلرى وجه معاش تخصيص اولنه‌رق اوزى محافظه‌سى شرطيله وزارتى ابقا بيورلدى .

عينتاب وكليس اشقياسنك تأديبنه مأمور اولان سابقا حلب واليسى عبدى پاشا عهده‌سنه بوندن اقدم رقه ايالتى توجيه بيورلمشيدى . حلبدن حركتله رقه‌يه عزيمت ايتدكده يانه تجمع ايتمش اولان عساكرك حلب حواليسنده فقرايه اولان تعديانى رقه اهاليسنك مسموعى اولمغله عبدى پاشانك رقه‌يه دخولنه ممانعت ايله بياغى عصيان صورتى كوسترديكلرندن وعبدى پاشا دخى بعض ملاحظاته مبنى جبراً مملكته كيرمكدن احتراز ايتديكندن حلب جانبنه طوغرى رجعت ايتمشيدى .

بوكره منصبى آيدين سنجاغنه بالتحويل رقه ايالتى ديار بكر واليسى متوفى ميرالحاج

عثمان پاشازاده محمد پاشایه ودیار بکر ایالتی حلب بکلر بکیسی میر میران عثمان پاشایه وحلب ایالتی شام والیسی عظم زاده محمد پاشانك بیوك اوغلی اولوب طرابلس شام متصرفی وجرده جی باشی اولان میر میران یوسف پاشایه بارتبهٔ وزرات توجیه اولنوب طرابلس شام متصرفلغیله جرده باش بوغلغی مشارالیهك دیکر کوچك اوغلنه بارتبهٔ میر میرانی احاله قلندی .

یکیچری اغاسی سلیمان اغانك یکرمی ماهدنبرو اغالغی هنکامنده وقوعبولان محلولاتی خزینه مانده ایدرك بیت المال مسلمینه خدمت ایلمسی لازمهٔ ذمتی ایکن مواجبدن مواجبه جزئی محلولات کوسترهرك محلولات سائره نك بعضیسنی فروخت وبعضیسنی بخش قلندری صورتیله دیله دیکنه اعطا ایده کلدیکندن بشقه جلب منفعت ضمننده جزئی بهانه ایله اوجاقلوسی میاننده کلی توجیهات احداث ایتمکده اولوب حلیله سی دخی بوخصوصلرده ید رشوت اولدیغندن اوجاق اهالیسی کندوسندن داد وفریاد ایتمکده ایدیلر . بوائناده دخی اوجاق باش یازیجیسیله قول کتخداسنك عزل وتبدیللرینه تصدی ایتدکده حقیقت حال صدر اعظم جدیدك معلومی اولمغله مومی الیه سلیمان اغا یکیچری اغالغندن عزل اولنوب اهلیله برابر سینوبه نفی واجلا وقول کتخداسی علی اغا یکیچری اغالغیله کامران بیورلدی .

اشته بوخلالده جانب عراقدن بعض اخبار ساره انتشدر . شویله که : بغداد ایله بصره نك منتصف طریقنده واقع حسکه مقاطعه سی رعایاسندن خزائل عشیرتی اشقیاسی زند کریم خان غائله سنی فرصت اتخاذیله یدی سکز سندنبرو شط وچول یوللرینی قطع ایتملریله بوندن مقدم بغداد والیلری طرفندن اوزرلرینه سوق اولنان عساکری دخی برر کونه دسیسه ایله تفریق ایدوب بغی وطغیانلرینی تزیید ایدرك نهایت بوندن اقدم ظهوره کلان بصره وقعه سنده بتون بتون عجملره متابعت ایتمشلر ایدی . سلیمان پاشا بغداد وبصره والیسی اولدقده اوحوالینك تطهیرینه مباشرت ایتمکله اشبو طائفهٔ باغیه نك تأدیب وکوشمالرینی دخی التزام ایدرك کچن سنه ذی القعده ایچنده عساکر کلیه ایله بغداددن حرکتله اولجانبه عزیمت ایتمشیدی . حسکه منزلنه واصل اولدقده منتفق عشیرتی دخی جلب ایدرك ابتدا عصات مرقومه نك چول طرفنده اولان کذرکاهلرین سد ایلدی . وفی الاصل خزائل عشیرتندن متشعب اولان قبائلدن آل سلمان قبیله سی دخالت ایتمکله انلر دخی سواری وپیاده عساکر ایله معاونت ایچون سیل کبی آقوب کلدیلر . طائفهٔ باغیه نك موقعلری اهوار واندوار تعبیر اولنور محللر اولوب کرمه دیمکله زبانزد اولان انهار ایله محاط اولمغین قرارکاهلرینه وصول متعذر اوله رق امر تسخیرلرنده

شط فراتی سد وبند ایتمکدن غیری طریق اولمدیغی لدی الاستشاره متحقق وظاهر اولمغله درحال دیوانیه نام موقعك زیرندن طولاً ایکیوز وعرضاً یوز یکرمی ذراع سد انشاسنه مباشرت اولنوب رعایا وعشائرك واردو خلقنك اقدام واهتاملریله سدك بناسی نصف اولدقده طائفهٔ باغیه اظهار ندامت واستعفایه مبادرت ایله مال میریلرین ادایه تعهد ایلدیلر . لکن بوخصوصده کندولرندن رهن طلب اولندقده ویرمکدن امتناع ایتملریله کلان آدملری اعاده وارجاع اولنه‌رق ینه سدك اتمامنه مباشرت اولندیغی اثناده آل سلمان فرقه‌سی برو طرفدن یوز چویروب آل احمد وخزائله ملحق اولدیلر . سد مذکور ختام بولوب اشقیانك بولندقلری موقعلرك صولری چکیله‌رك آچیقده قالدقلری حالده چول جانبندن منتفق وبنوخالددن برجماعت وآل قشعم وسائر عشائر عراق ایله اشقیانك براً اطرافی احاطه اولنمغه مبادرت اولندی .

اشقیای مرقومه بوحالی معاینه ایدوب مقابله‌یه ابتدار ایده‌جك اولسه‌لر بالجمله قلیجدن کچه‌جکلرینی عقللری کسمکله ناچار استیمان ایله اهل وعیاللرین وآل احمد وآل سلمانك رؤسالری اولان حمد الحمود ومحسن القائم وحمود الضرنوسك برر نفر صبی اوغللرین رهن اوله‌رق اردوی همایونه کتوروب استیمان واسترحام ایلدکلرندن فیما بعد بصره‌دن حله‌یه‌دك هیچ برفردك خلالی ضایع اولمامق وبر وجهله یولجیلره تعرض اولنمامق ومیریلری تماماً ادا اولنمق شرطیله کندولرینه امان ویرلدی . اشبو خبر مسرت اثر جمادی الاولینك یکرمی التنجی کونی در دولته واصل اولدقده سلیمان پاشایه طرف شاهانه‌دن برعدد اعلا سمور کورك ایله برقبضه شمشیر احسان وارسال بیورلدی .

* عزل ونصب *

اوچ سنه‌یه قریب شق اول دفتردای بولنان السید مصطفی افندی قرنای صدر اعظمینك سعایت والقاسیله عزل اولنه‌رق سلفی حالا دفتر امینی حسن افندینك معلومات سابقه ولیاقت تامه‌سی درکار اولدقدن بشقه ایراده متعلق برشیئی اولمیوب عهده‌سنده اولان دفتر اماتی دخی بحاصل اولدیغندن دائره‌سنی اداره‌دن عاجز اولدیغنه بناءً منحل اولان شق اول دفتردارلغی ایله بکام قلندی . بعد العزل مشارالیه مصطفی افندینك برصورتله استانبولدن تبعیدی دخی تصمیم اولنمشیکن کتخدای صدر عالی خلیل حمید افندینك صحابتی سایه‌سنده یالکز بعد العزل براز

مصادره سیله اکتفا اولنمشدر . دفتراماتی دخی صدارت کتدالغندن منفصل الحاج مصطفی افندیه احاله اولندی .

بوندن مقدم حلب والیسی ایکن بعض غمازلرك مرحوم صدر اعظم سلحدارسید محمد پاشایه غمز ونفاق ایتملریله وزارتی رفع ایله قدس شریفده اقامته مأمور اولان احمد عزت پاشانك اسباب وزارتی جانب میریدن ضبط اولنمشیدی . قدس شریفه کیدرکن بقیهٔ اشیاسنی دخی قطاع طریق غارت ویغما ایتمکله کرك کندوسی وکرك اتباع ولواحقی عریان قالمش اولدقلرندن اخشام ییه جکلری اولمدیغی حالده برسنه دن متجاوز کندوسی قدس شریفده واولاد وعیالی حلب اهالیسنك صدقه واحسانلرینه آوچ آچمش اولدقلری حالده حلب طرفنده بولندقلری معلوم صدارتپناهی اولمغله مرحمةً عهده سنه کوستندیل سنجاغی توجیهیله وزارتی ابقا بیورلدی .

کتخدای صدر عالی خلیل حمید افندی صدر اعظم قرناسندن بعضیلرینك القاسیله یالی وقوناغندن هر قنغیسنی اختیار ایلرسه اوراده اقامت ایلمك اوزره جمادی الآخره‌نك یکرمی یدنجی کونی عزل اولنه‌رق یرینه مقدما صدر اعظم کتخدالغندن منفصل وسابقا توقیعی مصطفی افندی صلاح وپرهیزکارلغنه بناءً کتخدای صدر عالی نصب اولندی . وبالفعل توقیعی اولان احمد نظیف افندی بوندن اقدم ایکی دفعه چاوش باشیلغی هنکامنده حسن سلوکی وحقانیت اوزره تسویهٔ مصالح عباده اقدام واهتمامی حسبیله اطوار ومشواری مقبول خواص وعوام اولدیغنه بناءً رجبك غره‌سنده ینه بالفعل چاوش باشی اولوب سلفی سعید افندی عهده‌سنه دخی بجایش صورتیله توقیعیلك توجیه قلندی .

موره ایالتی قپودان پاشا همتیله ارنود اشقیاسندن تطهیر اولنمق مناسبتیله محصللغی کتخداسنه توجیه اولنمشیدی . لکن محصل مومی الیه ظلم وتعدیاته تصدی ایدوب فقرانك تأثیر دعاسیله فجأةً وفات ایتدکدنصکره یرینه اوغلی محصل نصب وتعیین قلنمشیدی . مومی الیه ایسه هنوز یکرمی یاشنه وارمامش دیوانه مشرب برشاب امرد اولوب پدرندن زیاده ظلم وغدره تصدی ایتدیکی مسموع اولمقدن ناشی عزل ایله موره محصللغی ینه بولی محافظی اولان وزیرسید احمد پاشایه توجیه اولندی . وپیلاك وپیاس طریقلرینك استحصال امنیتلری ضمننده اطنه بکلر بکیلکی ایچ ایل متصرفی بلاکلی عبدالرحمن پاشایه وایچ ایل متصرفلغنی اطنه متصرفی میرمیران ککی عبدی پاشایه توجیه قلندی . واسبق موره محصلی اولوب اشقیانك زیردست تحکم وتغلبنده قالمش اولان محمد پاشانك موره ایالتی قپودان پاشا معرفتیله تطهیر

اولندقدنصكره وزارتى رفع اولنه‌رق جزائر بحر سفيددن برينه نفى اولنمشيدى .
بوكره عهده‌سنه قره‌سى سنجاغى بالتوجيه وزارتى ابقا بيورلدى .

* جانيكلى الحاج على پاشانك ابقاى وزارتى *

بوندن اقدم بيان اولنديغى اوزره جانيكلى الحاج على پاشانك جبار زاده وقعه‌سنده حركات واقعه‌سى عصيان صورتى ايما ايتمكله اوزرينه عسكر سوق اولندقده قريه فرار ايتمشيدى . انجق مشار اليهك برمنوال سابق خود بخود جبار زاده اوزرينه سوق عسكر ايتمسى فى‌نفس الامر برحركت عصيانيه اولميوب بلكه نزد دولت عليه‌ده اولان حيثيت واقبالنه اغترارندن نشأت ايتمش بركيفيت اولديغى حالده بوكا بنى وعصيان رنكى ويرلمسى اهل نفاقك غرض ونفسانيتى اثرى اولديغى صدر جديدك معلومى اولديغندن ودرسعادته كتورلمش اولوب رجال وكبار قوناقلرنده مسافرةً مقيم اولان يوزدن متجاوز اولاد وعيال واقارب وتوابع ولواحقنك سوز وكداز وتضرع ونيازلرى عفوومرحمت شاهانه‌يى جلب ودعوت ايتديكندن بشقه بواشناده قريم خانيك دخى شفاعت نامه‌سى كلديكندن كرك مشار اليه على پاشانك وكرك اوغلى مقداد پاشانك وزارتلرى ابقا اولنه‌رق كندو عهده‌سنه طربزون ايالتى واوغلى مقداد پاشا عهده‌سنه اماسيه سنجاغى احسان بيورلدى .

* بعض توجيهات *

يدى سكز سنه‌دنبرو امامت پادشاهى ايله مشرف اولان خواص رفيعه قاضيسى محمد سعيد افندى بيك يوزاللى يدى سنه‌سى خلالنده درسعادته تولد ايتمشدر . مرحوم شيخ‌الاسلام درى زاده افنديسنك امامى اولمق حسبيله سكسان درت سنه سنده مدرس اولوب صداى دلكش اداسى واصل سمع همايون اولمغله امام ثانى وبعده امام اول وخواص رفيعه قاضيسى اولدقدنصكره بوسنه شعبانك اون دردنجى كونى وفات ايتمكله يرينه امام ثانى امام اول وكيلار خاصه اغالرندن سيد نورالله اغا امام ثانى اولدى .

شوالك دردنجى كونى صدر اعظم توجيهاته قيام وجمله بندكانك مسروريتلرينى التزام ايله كيمنك منصبنى ابقا وكيمنك منصبنى ترفيع وكيمنه يكيدن منصب مناسب توجيه ايتديروب شايان لطف والتفات اولان بعض ذواته دخى ويريله‌جك خالى منصب بولنديغندن شايسته اولدقلرى منصبلرك پايه‌سنى اعطا ايلدى .

* بخارا ایلچیسنك احوالی *

بوندن اقدم درسعادته کلمش اولان بخارا ایلچیسنه ضیافتلر ترتیب اولنه‌رق حقنده احترامات لازمه‌نك اجراسی ارادهٔ سنیه اقتضاسندن اولمغله اوائل محرم الحرامده ابتدا قپودان پاشا طرفندن برعالی ضیافت ترتیب اولنمش ومؤخرا خروج مواجب دیوانینده سفیر مشارالیه حضور شاهانه‌یه چیقوب نامه‌سنی تقدیم ایلمش ایدی . نامه‌نك خلاصهٔ مؤداسی اقلیم بخارانك علما وصلحا ومشایخی دوام شوکت وسطوت دولت علیه ادعیهٔ خیریه سنه مداوم اولدقلری افاده سیله ایلچیلرینك ادای حج ایلمسی خصوصنده حمایت وصیانت سلطنت سنیه نك بیدریغ بیورلمسی نیازندن عبارت اولمغله حج موسمنه قدر ایلچیلرینك درسعادتده اقامتله رجال وکبار ضیافتلریله اوقاتکذار اولمسی خصوصنه ارادهٔ سنیه متعلق بیورلدیغندن محرمك سلخی کونی شق اول دفترداری بولنان مصطفی افندی طرفندن سفیر مشار الیهه ضیافت ترتیب قلنمشیدی .

مقدما شاهینکرایك مبعوثلری درسعادته کلوب حضور همایونه کیرملری روسیه ایلچیسی طرفندن استدعا اولندقده اولوقت رئیس الکتاب بولنان عبدالرزاق افندی طرفندن ملوك اسلامیه ایلچیلرینك حضور همایونه کیردکلری یوقدر دیو جواب ویرلمشیدی . مؤخراً بخارا ایلچیسی بروجه محرر شرف ملاقات ایله مشرف اولدیغنده کتخدای صدر عالی بولنان خلیل حمید افندینك فی‌الاصل رئیس اولمسی حسبیله خصوص مذکوره آشنالغی اولمقدن ناشی روسیه ترجمانی افندیء مشار الیهه کلوب بخارا ایلچیسنك حضور همایونه دخولی مقدما عبدالرزاق افندی طرفندن ویرلمش اولان جوابه منافی اولدیغنی ایراد ایله استکناه حال ایتمکله بخارا دولتی دولت علیه ایله همحدود اولمدیغندن ایلچیسنك حضور همایونه دخولنده برمحذور کورلمامشدر دیو جواب ویرمشدر .

اشبو رجب شریفك اون ایکنجی کونی قاعدهٔ مستحسنهٔ دولت علیه اوزره صرهٔ همایون اخراج اولندقده بخارا ایلچیسی دخی اوغلی واون درت نفر آدملریله برابر معززاً وصره امینه مصحوباً جانب حجاز مغفرت طرازه اعزام قلندی .

لکن قره‌مان ارکلیسی مرحله‌سنده سفیر مشار الیهك وفاتی وقوعنه مبنی سفارتی اوغلی وایکنجی ایلچی اولان محمد شریفه تبدیل وتقلید اولندیغنی وپدرلری حقنده ترتیب اولنمش اولان مکارم سنیه حسب‌الارث والاستحقاق کندویه انتقال ایلدیکنی متضمن شام والیسی امیرالحاجه خطاباً امرنامه ارسال اولنه‌رق حقنده طرف شهریاریدن غریب نوازلق مراسمی اجرا بیورلمشدر .

* ورود ایلچیٔ روسیه *

دولت علیه‌ده مقیم روسیه اورته ایلچیسی بوندن اقدم عزل ایله یرینه زاق بولغاروف ینه اورته ایلچی تعیین اولنوب قریم اسکله‌سندن سفینه‌یه سوار اولهرق بحر آکه‌جکی خبری اقدمجه وارد اولدیغنه وبوآنه قدر روسیه ایلچیلرینك بحرسیاه جانبندن ورودی واقع اولمدیغنه بناءً کیفیت قواق حصاری رجالنه بیلدیرلمشیدی . شعبانك اون طقوزنجی کونی سفیر مومی الیه اوچ قطعه سفینه ایله قره‌دکز بوغازینه کلدکده روسیه کمیلرندن وقواق حصارندن طوپلر آتیلهرق رسوم دولیه‌یه رعایت اولندقدن صکره بیوك دره‌ده استیجار اولنمش اولان مکانه ایصال اولندی . شوالك طقوزنده ملاقات ایدوب نامه‌سنی تقدیم ایتدکدن صکره سابق روسیه ایلچیسی مملکتی جانبنه عودت ایلمشدر .

* غربلولرك ضبط ایتدکلری سفاینه دائر نمچه ایلچیسیله *

* واقع اولان مکالمات *

الی اوچ تاریخنده دولت علیه ایله نمچه دولتی عقد مصالحه ایتدکلرنده جزائر اوجاقلرینك مغایر صلح وصلاح حرکت ایتملری کندولرینه تنبیه وتأکید اولنمق عهدنامهٔ همایون ماده‌لرندن اون برنجی ماده‌یه درج اولنمش اولوب بعده التمش بر تاریخنده نمچه‌لولر مادهٔ تجارت ایچون دولت علیه ایله بشقه‌جه برمعاهده عقد ایتدکلری اثناده جزائرلولر ایله دخی مکالمه ایدرك چند ماده‌یی حاوی سندلر اخذ واعطا ایتدکدن صکره اول دیارده‌قونسلوس نصب ایتدیرمشلر ایدی . اهالیٔ مذکوره ایسه دائما قورصانلق ایدرك مال غنایمله تعیش ایدر دلیرو بهادر برطائفه اولدقلرینه بناءً وضع وحرکتلرینه نمچه‌لولر تحمل ایده‌میه‌رك یتمش طقوز تاریخنده قونسلوسلرینی اورادن قالدیروب بینلرنده اولان معاهده‌یی فسخ ایتملریله اولوقتدنبرو نمچه کمیلری اول صولرده دائما خوف وخشیت اوزره کشت وکذار ایدرلر ایدی .

اشبو سنهٔ مبارکه‌ده اوائل نیسانده ذکر اولنان اوجاقلر رجالندن بعضیلر نمچه سفایندن بر روایتده التی وروایت اخراده اون ایکی قطعه سفینه لرین ضبط ایله درونده اولان اموال واشیایی یغما وملاحلرینی اسیر ایتمش اولدقلری نمچه دولتنه عکس ایتدکده درسعادتده مقیم ایلچیسنه اشعار ایتمکله نمچه ایلچیسی دخی عهدنامه شروطندن ادله ایراد ایدرك ذکر اولنان سفاین واسرانك استردادی ضمننده باب

عالیه برقطعه تقریر اعطا ایتدیکندن رئیس الکتاب سلیمان فیضی افندی بکلربکی نام محلده کائن ساحلخانه سنده نمچه سفیریله بالاجتماع مکالمه یه مبادرت ایلدکلرنده اول امرده نمچه ایلچیسی کلامه باشلیوب جزائرلونك درت قطعه نمچه کمیسنی اخذ وضبط ایتدکلری صحیحاً واقع وبو ایامده دیکر التی قطعه سفینه لرین دخی اخذ ایتدکلری شایع اولمغله سفاین مذکوره نك واوچ یوز مقداری اسرانك مقتضای شروط اوزره استرداد واستخلاصنه دولت علیه نك همت ایلمسی نمچه دولتنك مطلوب وملتمسیدر دیو مقتضای شروط عباره سنی ایراد ایدرك منوی ضمیرلری اولان ضمان طریقیله مطالبه ایلدکلرین ایما وزعمنجه مغلطه یوزندن دولت علیه یه تضمین ایتدیرمك فکرنده اولدقلرینی بادیء امرده کتم واخفا ایلدی .

رئیس افندی بادیء امرده نمچه ایلچیسنك اشبو مرام خفیسنی اکلامش ایسه ده اکلادیغنی بیلدیرمیه رك وصورت تغافلدن کله رك جوابه ابتدارایلیوب دولت علیه نك نمچه دولتیله عقد ایتدیکی عهدنامه ده فقط جزائر اوجاقلرینك مغایر صلح وصلاح حرکت ایلماملری جانب سلطنت سنیه دن کندولره تنبیه وتأکید اولنمق ماده سی مندرج اولمغله بوآنه دك وبوندن صکره یازلمش ویازیله جق اوامر علیه ده بوندن زیاده سنك تحریری نص عهدنامه دن خارجدردیو تمام برکون شروط عهدنامه اوزره مباحثه ومناقشه اولندقدنصکره اولبابده جزائر بکلربکیسنه خطاباً بر قطعه فرمان عالیشان اصدار اولنه رق مباشر مخصوص ایله تسیار اولنسون دیو طرفیندن بالتراضی مجلس مکالمه یه ختام ویرلدی .

ورئیس افندی امر شریفك صورت تحریرینه دقت برله کرك جزائرلویه یازیلان وکرك نمچه لویه ویریلان اوامر منیفه ده تحریر اولنه کلوب ذکر اولنان بلغراد معاهده نامه سنده مندرج اون برنجی ماده نك فقرهٔ اولیسی که جزائر وتونس وطرابلس اوجاقلرینه تنبیه اولنه که من بعد صلح وصلاحك شروطنه وکندولرینه مخصوصاً عقداولنان مواده مغایر بردرلو حرکتده بولنمه لرعباره سیدر . بوفقره یی درج ایدرك استرداد سفاین واموال واشیایی حاوی برقطعه فرمان عالیشان تسوید ایلیوب بالاسی خط همایون ایله تزیین اولندقدنصکره ایصالنه قپوجی باشیلق پایه سی احسانیله کیکلو زعمادن قره بك زاده احمد اغا مباشر تعیین اولندی .

بو صورتله مادهٔ نزاع بیتدی ظن اولنورکن نمچه ایلچیسی مذکور امر شریفك عباره سنه ومزایای منیفه سنه تدقیق نظر ایتدکده ذکر اولندیغی اوزره جزائرلویه یازیله کلان عهدنامهٔ همایون عباره سی تمامجه یازلدقدنصکره مجرد مراسم دوستی یی ایفا معرضنده نمچه لو ایچون جزائرلویه متعلق اولمیه رق تضمین واسترداد واخافه

واندازه دائر استرداد سفاين خصوصنده اول كون وبارلولره يازيلان عباره لردن دها شدتلو تهديدات وتأكيد تحرير اولنه رق حصول مطلبنه سعى اوفى اولنمش اولوب انجق اشبو ايفاى لوازم دوستى صورتنده يازيلان تهديدات عهدنامهٔ همايون عباره سندن ظن اولنمسون ديو عهدنامهٔ همايون عباره سندن آيروجه اوله رق يازلمش اولديغندن دولت عليه سفينه لرى استرداد خصوصنده مسامحه يه ميل ايتمشدر ظننه ذاهب اوله رق نمچه ايلچيسى عهدنامهٔ همايون عباره سى ناقصدر ديو اعادهٔ دعوى ومذكور عهدنامهٔ همايون عباره سنك ذيلنه اولكون و بار وسائر سواحل وآطه لر اهاليسنه مخصوص اولان عهدنامهٔ همايون عباره سنك درج وتحرير ايتديرلمسنى متعدد تقريرلر اعطاسيله ادعا ايلدى . وبوخصوصده پك زياده شدت وخشونت كوسترديى . مذكور امر شريفه درج وتحرير ايتديرلمسنى ادعا ايلديكى عباره كه (اولكونلى وسائر اولطرفده اولان قلاع اهاليسى دولت عليه مه تابع اولان اسكله لردن فيمابعد قورصانلغه چيقمايوب وتجار سفينه لرينه فيما بعد ضرر ايتديرلميوب واومقوله كرك فرقه وكرك سائر قورصان سفينه لرى رفع وقورلمسندن منع اولنه لر. شويله كه : هرنه وقت ايچلرنده صلح وصلاحه مغاير وضع وحركته جسارت ايدر اولورسه نهب وغارت ايلدكلرى بالجمله اموال واشيا طرفلرندن استرداد اولنوب بو مقوله اشقيانك موجب عبرت اولمق ايچون شرعاً لازم كلان جزالرى ترتيب ومحكم حقلرندن كلنه) فقره سيدر . اشبو فقره نك بتمامها برتاريخده جزائرلولره يازيله كلان اوامر عليه ده تحرير اولنديغى غير معهود ونامسبوق اولمغين رئيس افندى نمچه ايلچيسنك مذكور تقريرلرينه جواباً اولكونلى حقلرنده اجرا اولنه جق خصوصلرى جزائرلولرك هنوز قبول ايدوب ايتميه جكلرينى دولت عليه سكز سنه اقدم بيلمز ايدى كه عبارهٔ مذكوره على الاطلاق جزائر غرب اوجاقلرينه دخى شامل اوله . واكر سلطنت سنيه اشبو فقره نك تماميله اوجاقلرحقنده ايفاسنه متعهد اولمش اولسه انعقاد معاهده دن سكز سنه صكره نمچه دولتنك منفرداً بشقه جه اوجاقلر ايله عقد معاهده ايتمسنه نه حاجت ايدى . بوندن بشقه عبارهٔ مذكوره نك جزائرلويه شمولى فرض اولنديغى تقديرجه وقت مستقبلده ايكى طرفك بينده عقد اولنه جق عهود وشروطى كأن اولمش كبى كندى عهدنامه سنده سكز سنه مقدم كندولره ضمان وتكفل مثللو وضعى اختيار وتكليف ايلمش اولمسنى اقتضاايدر . بو ايسه عقلدن مستبعد دكليدر ديه رك ذكر اولنان فقره نك جزائرلويه متعلق فقره اولمديغنى اثبات ايله خصمنى اسكات ايتدكدنصكره (وجادلهم بالتى هى احسن) فحواسى اوزره بر مقتضاى وقت وحال اسلوب حكيمانه اوزره بسط مقال ايدوب

نمچه ایمپراطورینك خاطرینه رعایة دولت علیه بوخصوصك حصولنی فوق العاده التزام ایتمش اولدیغندن شروط وعهوددن فضله اوله رق فرمانده تأدیب وتضمین واسترداد تعبیراتنی درج ایتمش اولدیغنی افاده وفرمانده یرلرینی ارائه ایدرك ومصلحتکزعون باری ایله قریباً حصول پذیر اولور دیه رك ایلچیی تطییب ایله دفع منازعه ایلمشدر .

* وقایع متفرقه *

فی الاصل توتون استعمالنك حل وحرمتی حقنده فقهانك متعدد رساله لری اولوب جواز وعدم جوازینك قطعی اوله رق فرق وتمییزی امر مشکل اولدیغندن کوندن کونه شیوع وکثرت بوله رق برمرتبه یه وارمشدرکه بر مجلسده بولنان اون بش مقداری ذواتك ایچنده توتون ایچمیان انجق ایکی ویاخود اوچ کشی بولنه بیلوب آلات وادواتنك تنظیمنده دخی هرکس حالنجه اختیار تکلف ایدرك بش کیسه آچه یه قدر بر چبوق طاقمی صاتلمغه باشلدی . نسوانك دخی کرانبها مرصع وتللی پشمقلره میل ورغبتلری حسبیله بودخی اسراف مرتبه سنه واردی . بوخصوصلر واصل سمع همایون اولمغله خلقی بویله مصارف بیهوده واسرافات نامشروعه دن منع ضمننده صدر اعظمه خطاباً برقطعه خط همایون صادر اولدی . صورتی ذیلده (١٤) رقمیله ایراد اولنور .

اناطولی قاضیعسکری اولان حیاتی زاده محمد سعید افندی ضیق صدر علتندن بیزار وایفای لوازم مأموریتده انواع الم ومشقته کرفتار اولوب کوچ حال ایله مدتی اکمال ایتدکده ذی القعده غره سنده یرینه استانبول قضاسندن منفصل عربزاده عطاء الله افندی صدر اناطولی نصب اولندی سکزکون صکره مشارالیه سعید افندی دار بقایه ارتحال ایلدی .

متوفای مشار الیه قرق التی تاریخنده رئیس الاطبا ایکن شیخ الاسلام اولان مرحوم حیاتی زاده افندینك صلبندن متولد والی اوچ تاریخنده مدرس ویتمش بر سنه سنده اسکدار ملاسی ویتمش یدیده بروسه قاضیسی وسکسان ایکیده مکه قاضیسی وسکسان سکزده استانبول قاضیسی اولوب طقسان اوچ سنه سنده اناطولی پایه سی آلمش وطقسان درت ذی القعده سی غره سنده بالفعل اناطولی قاضیعسکری اولمش وبرسنه صکره مدت معینه سیله برابر عمری دخی ختام بولمشدر .

رئیس الکتاب سلیمان فیضی افندینك فطری وجبلی اولان وقار وسکینتی بعضیلرك نظرنده کبر وعظمته حمل اولنمغله حضور صدرعالیده بعض قبایح ومساویسی نقل

اولندیغندن ذی الحجه غره‌سنده منصب ریاستدن عزل‌ایله کلیبولی‌یه نفی اولندی . ویرینه بکلکجی محمد خیری افندی رئیس الکتاب وبکلکجی کیسه داری خواجکاندن راشد افندی بکلکجی نصب وتعیین قلندی .

سلیمان فیضی افندینك عزل ونفینه دخی قناعت اولنیوب بقایا تحصیلی ایچون سریعاً مصره کیتمکه مأمور اولدی . لکن اربعین ایچنده مصره کیتمك مشکل اولدیغندن بوندن عفوینی استرحام ایتدکده مفید اولیوب ینه جانب مصره کیتمسنه اصرار اولندیغی اثناده یعنی سنهٔ آتیه اوائلنده عمر وحید افندی وزیر کتخداسی اولمغله ایراد ایتدیکی کلمات منصفانه ایله برمدت تأخیر اولنوب شدت شتا مرور ایتدکده ینه مأموریتی تجدید اولنمغله خواه وناخواه مصره کیتمش وآز وقت ظرفنده کلی آقچه تحصیل ایتدکدن عسکره عفوینی نیاز ایتمکله ینه عمر وحید افندینك ابرامیله درسعادته عودت وانصرافه تحصیل رخصت ایتمشدر .

* سلستره والیسی حسن پاشانك وفاتی وترجمهٔ حالی *

سلستره والیسی حسن پاشا استانکوی جزیره‌سنده تولد ایدوب درسعادته کلدکده برمدت تحصیل علومه سعی وورزش ایتدکدن عسکره دور محمود خانیده مشهور هاشم بکه کسب تردد وانتساب ایله معروف اولمشیدی . مؤخراً ینه اول دورده امام بنام اولان صارمصاقچی زاده افندی یه کتخدا اوله رق آنك همتیله طریق قضایه داخل اولوب برقاچ منصب ضبط ایتدکدن عسکره طریق قضایی ترك ایله عوام زمره‌سنه لاحق اوله‌رق مولدوانجی علی پاشایه انتساب ایدوب کوتاهیه والیسی ایکن کتخدالق خدمتنده بولنمش وسرعسکرلکی هنکامنده قپوجی باشیلق ایله باشباقی قولی اولمش ایدی . چوق کچمدن پاشاسی عزل اولنمغله کندوسی دخی معزول اولوب مؤخراً سلستره مبایعه سنه مأمور والسنهٔ ناسده صدق واستقامتله مذکور اوله‌رق ایکی توغ ایله وچوق کچمدن رتبهٔ والای وزارتله بکام اولدقدن عسکره سلستره محاربه‌لرنده ابراز شجاعت وجلالت ایتمکله سفرلردن عسکره دخی ایالات والویه منصبلرندن علی التوالی مناصب معتبره‌لرده استخدام اولنه‌رق بالآخره سلستره والیسی ایکن بوکره ذی‌الحجه‌نك بشنجی کونی وفات ایلدی .

عاقل واهل هنر وبهادر ورعایا پرور برذات خجسته اثر اولوب بعض مورخینك قولنجه علم نجومه توغلی وادای صلاتده تکاسلی اولمسه انسان کامل دینمکه شایان بروزیر عالیشان ایدی .

* وفات اسحق افندی *

طقسان بش سنه‌سی رجبنده روم ایلی صدارتندن منفصل ومبتلا اولدیغی تقریس علتی مداواتیله مشتغل اولان ملاجق زاده اسحق افندی ذی‌الحجه‌نك اون دردنجی کونی وفات ایلدی .

متوفای مشارالیه بیك یوز یکرمی سنه سی ذی‌الحجه‌سنده خواجکان دیوان همایوندن جزیه محاسبه جیسی ملاجق محمد افندینك صلبندن تولد ایدوب مقدمات علوم عالیه‌یی تحصیل اثناسنده که بیك یوز اوتوز اوچ تاریخنده بهجة الفتاوی صاحبی مرحوم شیخ الاسلام عبدالله افندیدن ملازم وقرق اوچ سنه سنده شیخ الاسلام میرزا زاده شیخ محمد افندینك همتیله مدرس ومساعدهٔ روزکار ایله یتمش سنه سنده یکیشهر فنار مولویتی ویتمش اوچده ادرنه پایه‌سی ویتمش بشده مکهٔ مکرمه پایه‌سی ایله بکام وسکسان اوچده استانبول قضاسیله وسکسان طقوزده اناطولی صدارتیله وطقسان درتده روم ایلی صدارتیله بنام اولوب بعد الانفصال خانه‌سنده اقامت اوزره ایکن بر وجه محرر تقریس علتیله ارتحال ایتدکده سلطان بایزید خان جامعی جوارنده واقع قپودان ابراهیم پاشا جامعی حظیره‌سنه دفن اولندی .

مشاهیر علما ودانشمندان شعرادن اولوب هر وادیده سخن پردازلغه قادر وخصوصیله بداههٔ سوز بولمقده امثالی نادر برذات جلیل المأثر ایدی . زادهٔ طبعلری اولق اوزره سنك مزارینه تحریر اولنمسنی وصیت ایتمش اولدیغی قطعه لوح مزارنده مسطور اولوب عینیله بومحله درج اولندی .

* قطعه *

انجمنکاه فنادن نجه اولدمسه نهان * لوح قبرمده ده نام اولور البت پنهان
اومارم رحمت ستار وکریم وحی دن * جرم وعصیانیمیده سترایده کف میزان

* فرح علی پاشانك صوغوجق محافظی اولدیغی *

بوسنهٔ مبارکه وقوعاتندندرکه قبائل چراکسه‌یی حسن تربیه واستمالت ایله طرف دولت علیه‌یه جلب واماله ایچون میرمیران کرامدن فرح علی پاشا صوغوجق محافظی تعیین بیوریلوب اولطرفه اعزام اولنمشدر . مشارالیهك کیفیت مأموریت وعزیمتی واورالرده وقوعه کلان حسن خدمتی ان‌شاءالله تعالی بوندنصکره محلنده مستقلا شرح وتفصیل اولنور .

* وقايع سنه ١١٩٦ *

میراخور ثانیٔ شهریاری اولان صدراعظم مخدومی سعیدبك حقنده درکار اولان توجه شاهانه آثار علیه‌سندن اولمق اوزره چراغ افروختهٔ پادشاهی اولان جواریٔ حرم سرای همایوندن بردختر بلند اختر اخراج اولنه‌رق میرمومی‌الیهه تزویج اولندی .

* وقوع امتحان وتوجیه بعض مناصب موالی *

محرمك سکزنجی کونی رؤس امتحانی اولوب تلخیصك (وارتفاع شان الکلام فی‌الحسن والقبول آه) عباره‌سندن درس کوستریله‌رك ایکیوز مقداری دانشمنداندن اوتوز قدری بالاستحقاق مدرس اولدیلر .

بوامتحانده درس وکیلی کوپریلی خلیل افندی وکلنبوی اسماعیل افندی ومنیب افندی وعبدی افندی ودباغ زاده مصطفی افندی ممیز اولوب مشاهیر علمادن بالا بیق دیمکله شهیر اوله مفتیسی زاده محمد افندی والسید ابراهیم قدسی افندی ووفا شیخی السید عبدالله افندی وصکره شیخ‌الاسلام اولمش اولان قاضی زاده طاهر افندی بوامتحانده مدرس اولمشلردر .

اندن صکره وقت توجیهلری حلول ایدن مصر مولویتی قدس‌شریفدن منفصل فتوی امینی قریمی عثمان افندی زاده تاتارجق عبدالله افندی‌یه وشام شریف مولویتی محمد امین زاده‌لردن حسین اغا زاده عبدالرحمن افندی‌یه وبروسه مولویتی نافذزاده افندی‌یه توجیه اولندی .

لاحقه

مومی‌الیه تاتارجق عبدالله افندی ایاقلی کتبخانه دیمکله معروف اولان انطالیه مفتیسی زاده السید محمد افندینك شاکردانندن اولوب موالی ایچنده فضل وکمال ایله مشتهر وفنون شتاده ماهر برذاتدر . حتی بوکره مصره کیتدیکنده اوجانبده فنون شتاده مهارتله مشهور اولان جبرتی ایله ملاقات ایدوب بن مصره حکومت ایچون کلدم . انجق سنك فن جبر ومقابله‌ده کمال مهارتکی ایشتدیکمدن بوفنی سندن اخذ وتلقی ایچون کلدم . دیمش اولدیغی مرویدر .

* عزل ونصب وبعض وقوعات *

سلحدار شهریاری اولان مرحوم صدراعظم سلحدار سید محمد پاشا برادری

خليل اغا محرمك يكرمى ايكنجى كونى خانه‌سنده اقامته مأمور اولوب يرينه برمدتدنبرو شهزاده سلطان محمد مرحومك لالالغى وخزينه كتخدالغى مناسبتيله خواص خدمهٔ پادشاهينك اكثريله تحصيل الفت وامتزاج ايتمش اولان اسماعيل بك سلحدار شهريارى نصب وتعيين بيورلدى .

يدى سنه‌دنبرو افلاق ويوده‌سى اولوب مملكتك اعمارينه كوزل سعى ايتمش اولان علكساندرى بكك ويوده‌لق مدتى مديد اولديغندن ابناى جنسى حسد ايدوب رجال وكبار مجلسلرنده فصل ومذمت ايتدكلرى كندوسنك مسموع ومعلومى اولەرق برصورتله كندوسنى لكەدار ايدرلر خوفيله ارالق ارالق ويوده‌لقدن استعفا ايتمكده ايدى . بوائناده ايكى نفر اوغلارينه تعليم السنهٔ اجنبيه ايدن دوبره ونيكلو برفرنك خواجه‌سى آو بهانه‌سيله اوغلارينى اغفال ايدرك نمچه حدودينه ادخال وآندن خواه وناخواه نمچه‌نك پاى‌تختى اولان بج يعنى ويانه شهرينه ايصال ايتمش اولوب بووقعه‌يى خلاف كيرانى سررشته ايدرك حقنده درلو مقالات احداث وابداع ايده‌جكلرينى درك ايتمكله درحال استانبوله آدم كوندروب فرانسه ايلچيسنى توسيط ايدرك فرانسه‌نك ويانه‌ده مقيم ايلچيسى معرفتيله اوغلارينى ويانه‌دن جلب ايله ويوده‌لقدن عفوينى رجا معرضنده مقام صدارته برقطعه عريضه تقديم ايتمش اولديغنه والتماسنه مساعده اولنمق وقت وحال ايجابندن بولنديغنه مبنى صفرك اوچنجى كونى درسعادته كلك اوزره ويوده‌لقدن عزل اولنوب يرينه التى يدى سنه‌دنبرو ديوان همايون ترجمانى بولنان قره‌جه زاده نيقوله بك افلاق ويوده‌سى ودراغو زاده‌لر نسلندن قوجه اسكرلت بك طورونلرندن افلاق باش قپو كتخداسى اولان ميخالاكى بك ديوان همايون ترجمانى نصب وتعيين قلندى .

كتخداى صدرعالى اولان لاله‌لى الحاج مصطفى افندى صفرك اون برنجى كونى عزل ايله ديلديكى محلده اقامته مأمور قلنوب يرينه عمر وحيد افندى كتخداى صدرعالى نصب اولندى .

بوعزل ونصبك سببنى مورخ واصف افندى بووجهله بيان ايتمشدركه عن‌اصل مسند كتخدايىده صاحب وجود برذاتك بولنمسى قرناى صدرعالينك مزاجلرينه مخالف اولمقدن ناشى بوندن اقدم خليل حميد افندى كبى لياقت ورويتى مسلم اولان برذاتى كتخدالقدن عزل ايله مصطفى افندى‌يى نصب ايتديرمشلر ايدى . لكن كتخداى جديدك امور كليه وجزئيه‌ده بى‌مايه‌لكى وكارناشناسلغى خطوب جسيمه‌نك تعطيلنه بادى اولوب قرنانك دخى كيسهٔ اميدلرى دنانير ايله مملو وحوصلهٔ حرص وطمعلرى تابكلو اولديغندن مصطفى افندينك عزلنى دخى

تجویز ایله وقت وحاله نظراً متوسط الحال عد ایتدکلری عمر وحید افندی‌یی سوق ایتدیلر . غریبدرکه هوالرینه موافق واراده‌لرینه مطابق عد ایتدکلری ذات آز مدتده حقلرنده فتح دریچهٔ تمیمه‌سازی وآمدشد ایدن زواره وادیء مساویارنده اظهار ترکنازی ایدرك علناً سب وآسایش وراحتلرین سلب ایتمکله مقدما کتخدالغه سوق اولندقده طرف همایوندن مضبوط اللسان اولمدیغی بیان وآخری اختیار اولنمق فرمان اولنمشیکن حسن تدبیر ایله استخدامی قابلدر دیو ترجیح اولنمسی وصکره چوق کچمدن بروجه مشروح جمله‌سنی سنان لسانیله مجروح ایتمسی کرامت پادشاهی‌یه محمول قلنمشدر .

بش سنه‌یه قریب بغدان ویوده‌سی اولان قسطنطین بك همجواری اولان لهلو ایله حسن امتزاج ایده‌مدیکندن درسعادتده اقامت ایلمك اوزره عزل اولنوب یرینه قسطنطین اوغلی علکساندری بك جمادی‌الآخره‌نك یکرمی یدنجی کونی بغدان ویوده‌سی نصب اولندی .

ربیع‌الآخرك اون برنجی کونی روز نوروزده شهزاده سلطان سلیمانك باش تراشنه بدأ اولنمغله کیفیتی صدراعظمه اعلان وبووسیله ایله حق صدراعظمیده اولان توجه شاهانه‌لرین بیان ضمننده صادر اولان خط همایونك صورتی زیرده (۱۵) رقیمله قید اولنور .

بوندن اوچ درت آی صکره یعنی بنه بوسنهٔ مبارکه ایچنده واقع شعباندہ شهزاده سلطان مصطفانك دخی تراش سر سعادتنه بدأ اولنه‌رق بنه کیفیت خط همایون ایله صدر اعظمه بیلدیرلمشدر .

طقسان اوچ سنه‌سی صره امینی نصب اولنوب کندی ملاحظه‌سیله مدینهٔ منوره‌ده اقامتی اختیار ایدن الحاج طاهر اغا فی الاصل اوهامنه تابع برذات اولوب کندی قوهٔ متخیله‌سیله بولندیغی موادی محال عالیه‌یه القا ایله کندی حقنده مضرتی جلب ایده کلمش برذات ایدی . حتی راغب پاشا صدارتنده مرحوم سلطان مصطفی خان حضرتلرینه فائده ومنفعت صورتنده عاقبتی وخیم بعض مواد کریهه عرض ایلدیکی راغب پاشانك مسموعی اولدقده باق طاهر اغا بن سنی قتل ایتمم اما عاقبة الامر بندنصکره کلنلرسنی قتل ایدرلر دیو عرض اوطه‌سنده مواجههٔ ناسده کندوسنه سویلدیکی تواتراً استماع اولنمشدر . طقسان ایکی تاریخی خلالنده اسمعیل اردوسی سرعسکری اولان سلحدار عبدالله پاشایه بعض دخی کلمات غافل فریب القا ایدرك اردوی مذکورك نزل امینی اولان یازیجیء اسبق سلیمان افندی مرحومك قضایه اوغرامسنه باعث اولدیغی دخی اردوی مذکورك اسرارینه واقف اولنلردن

روايت قلنمشدر . (العهدة على الراوى) الحاصل بو لندينى ايشلر ده فكر وجربزه سنه تابع اوله‌رق بعض امور وخيمه احداث ايده كلديكى شايع وواقعدر . بوقبيلدن اولمق اوزره عهد قريبده مكه شريفنك خلاف عاده مدينهٔ منوره‌يه كلوبده اهالىء روضهٔ مطهره ايله ايقاع ايلديكى حرب وجدالده طاهر اغانك دخى اعانه‌سى واقع اولدينى شايع اولوب شام واليسى طرفندن كيفيت درسعادته انها اولندقده حقنده غضب پادشاهى ظهوره كله‌رك قتلنه فرمان قضا جريان صادر اولمغله شام واليسى معرفتيله شام شريفده اعدام اولنوب ربيع الآخرده سر مقطوعى درسعادته وارد اولدى .

وبو اثناده جبار زاده مصطفى بكك مقتول اولدينى خبرى دخى الندى . شويله‌كه : دور سلطان مصطفى خانيده بوز اوق متصرفى مير ميراندن جبار زاده احمد پاشا ابازه محمد اغا مباشرتيله ولايتنده قتل واعدام اولندقده اوغلى مصطفى بك يرينه قائم مقام اولوب وبابا سندن زياده مظالم وتعدياته مباشرت وبابا سنك قتلنده اهاليدن مباشر مرقومه اعانه ايتمش اولنلردن اخذ انتقامه مبادرت ايدوب وقت وقت كيميسنى اولاد وعياليله احراق بالنار ايدرك وكيميسنى قوم وقبيله‌سيله قليجدن كچوره‌رك اولحوالينك خلقنى بياغى اسير حكمنده قوللانوردى لكن (مصراع) چوق كورميشمز زوالنى غدار اولنلرك * مؤدا سنجه كندى عاقبتى دخى فنا اوله جغنى ملاحظه وانديشه ايدرك هركسدن امنيت واعتمادى مسلوب اولوب حتى كندى پدر مانده اتباعندن دخى شبهه ايتمكله اوتوزدن متجاوز كوله‌لر اشترا وايجابنده كندويى محافظه ايدرلر ملاحظه سيله جمله‌سنك استعمال اسلحه تعلم ايلملرينه اهتمام واعتنا ايدردى . بو اثناده دائره سندن بركموش شمعدان سرقت اولنمغله الانى بولديروب اعدام ايتدكده كوله‌لردن برايكيسى بزبونى بيلوردك لكن بر شمعدان ايچون بر آدمك شمع حياتى سوندرلمسون ديوكتم ايتشيدك ديدكلرنده كوله‌لرينه دخى غضب ايدوب سز بنم مملوك مشترام اولديغكز حالده بنم ماله خيانت ايدن كيمسه‌يى بندن كتم ايدرك اجنبيلر ايله همراز اولمكز كفران نعمت دكلده ندر ديوشتم وسرزنش ايتمكه مباشرت ايتمكله كوله‌لر بوغدار حريف بزيده تلف ايلر اقدمجه بزبونى اعدام ايتمك برچاره‌سنه بقالم ديو بيلرنده استشاره واتفاق ايتمشلر واول ارالق مصطفى بك تفنك تعليمى ايچون كوله‌لرله برابر شهردن طشره چيقوب كوله‌لرى عادت ديرينه‌لرى اوزره مترسلر ترتيب ايدرك برقاچ دفعه تفنكلرى امتحان ايتدكدنصكره جمله‌سى بردن تفنكلرك اغزينى كندوسنه چويروب ودفعةً آتش ويروب كندويى اتلاف ايتدكلرى خبرى درسعادته وارد

اولدقده درکاه عالی قپوجی باشیلرندن اولوب مدت وافره دنبرو در سعادتده مقیم اولان قرنداشی سلیمان بك جانب میریه اوچیك بشیوز کیسه ویرمك اوزره قرنداشنك کافهٔ اموال ومقاطعاتی کندویه احسان اولنه‌رق قرنداشی برینه بوز اوقه ارسال اولندی .

یوقارولرده بیان اولندیغی وجهله مرحوم مقتولك جانیکلی حاجی علی پاشا ایله بیننده ماجری اولوب وزیر مشار الیه آندن اخذ انتقامه لیل ونهار بروسیله ارا مقده اولدیغندن بعضیلر بو وقعه مشار الیهك تعلیمیله اولمش برکیفیتدر دیرلر . وقاتللرك بوکره مشار الیهه فرارواتجاسی دخی مشار الیهك بوماده‌ده الی اولدیغنه دلیل جلیدر . والعلم عندالله .

بوسنهٔ مبارکه‌ده بشکطاش ساحلسرای همایونی جوارنده واقع خاص بغچه نك عرضاً سکسان ذراعدن متجاوز محلی اصل سرایه الحاق اولنه‌رق متعدد قصرلر ایله براعلا حوض انشا اولندقدن بشقه سرایك اکثر محلی دخی تجدید صورتنده تعمیر اولنمش اولوب پادشاه عالمپناه حضرتلری جمادی الآخره‌نك یدنجی پازار ایرتسی کونی سرای جدیددن مذکور بشکطاش سرای همایونلرینه نقل ومعتاد ملوکانه‌لری اولدیغی اوزره رجبك اون التنجی پنجشنبه کونی دخی قوله لی مسیره سنه وآندن جوارنده واقع چاوش باشی احمد نظیف افندینك یالیسی وراسنده کائن قصرینه تشریف برله اخشامه قدر اوراده تنزه بیورمشلردر .

قصر مذکور چنکل کویی اوستنده کی قصر همایوندرکه اول وقت نظیف افندینك یالیسنك کوشکی اولوب ارالقده سلطان عبدالحمید خان حضرتلری اورایه تشریف ایله تنزه بیوررلر ایدی .

چلدر والیسی سلیمان پاشا اتباعندن بعضیلری صید وشکار آرزوسیله قیرلرده کشت وکذار ایدرکن درت ایاغلی مهیب وعجیب بر حیوانه تصادف ایتدکلرنده حیاً طوتمغه سعی ایتمشلرایسه‌ده ممکن اوله مدیغندن تفنك ایله اوروب سلیمان پاشایه کتوردیلر . فی‌الواقع نه کورلمش ونه‌ده ایشیدلمش سیره شایان برحیوان اولدیغندن دریسنی یوزدیردوب درسعادته ارسال ایلدی دیوان آصفی یه کتورلدکده بوراده دخی براسم تسمیه اولنه میوب ونه‌نوع حیوان اولدیغی بلنه میوب همان اندرون همایونه ارسال اولندی .

ذکری سبقت ایدن بخارا ایلچیسی محمد شریف حج شریفدن عودت ایتمش اولوب قریم وروسیه ایچندن مملکتنه کوندرلمسنی استدعا ایتدیکندن بخارا خانی ابو المغازی سید محمد بهادرخانه طرف شاهانه‌دن هدیه اولمق اوزره کموش قباره‌لی کسمه

وکموش اوزنکی ایله براعلا آت بساطی ونفیس خطله برر جلد درر وطریقت محمدیه وشفای شریف وتفسیر ملا کورانی وبرعدد مجوهر ساعت ودرت قطعه مصنع تفنك وبرمصنع کمان وبرمجوهر تیرکش وبش عدد جزائر احرامیله استانبول کاری برچوق امتعهٔ نفیسه ترتیب وجواب نامه سی دخی لسان فارسی اوزره باب آصفیده تحریر اولنمش وقریمه کوندرلمك اوزره لازم کلان سفینه دخی حاضرلنمش او لمغله شعبانك بشنجی کونی دیوان قوریلوب سفیر مشار الیه حضور همایونه بالمثول جوابنامهٔ همایونی میر علم اغایدندن اخذ ایله مأمولدن زیاده التفات همایون ایله مشمول اولدقدنصکره کندوسنه واتباعنه یکرمی کیسه آقچه مقداری خرجراه ویریلوب دیارینه اعاده اولندی .

متعاقباً اقدمجه بغدان ویوده سی نصب اولنوب صوب مأموریتنه کیتمك اوزره بولنان علکساندری بك دخی حضور همایونه ادخال اولنه‌رق ملتفت وممنون قلندی .

* وقوع حریق *

رجبك یکرمی طقوزنجی چهارشنبه کیجه سی صماتیه حوالیسنده واقع خراباتلر جوارنده اولان کراسته جیلر دکانلرندن ساعت یدیده ایکن آتش ظهور ایدوب درحال صدر اعظم ودرعقب پادشاه جم حشم حضرتلری وسائر مأمورین یتیشوب اطفاسنه سعی اولنمش ایسه ده اطرافه سرایت ایدرك بیکدن متجاوز خانه ودکان محترق اولدقدنصکره قوجه مصطفی پاشا آستانه سی جوارنده شدتی منقطع اوله‌رق ساعت اوچده منطفی ومندفع اوله بیلدی .

وینه شعبانك اون اوچنجی چهارشنبه کونی اخشامه یارم ساعت وار ایکن بلاط جانبنده برحریق کبیر ظهور ایتدکده فی الحال پادشاه عالم وصدر اعظم ایله مأمورین سائره یتیشوب اطفاسنه سعی واقدام اولنمش ایسه ده کارکر اولمیوب اول کیجه وفرداسی امتداد واشتداد بوله‌رق سلطان سلیم جامع شریفی ایله جوار قلعه بینده اولان خانه‌لر خاك ایله یکسان اولدقدنصکره قره کمرکی وخرقهٔ شریفه محله‌لرین دور ایله روایت اولندیغنه کوره یدی بیك مقداری خانه محترق اولوب نهایت یکی بغچه قضاسنده انتها بولدی .

خرقهٔ شریفه محلی فی الاصل سلطان عبدالحمید خان حضرتلرینك پدری سلطان احمد خان غازی حضرتلرینك بنا کرده سی اولمغین درحال اعمارینه قیام ایله برآن اقدم اتمام اولنمسی التزام اولندی .

یکیچری اغاسی اولان علی اغا منافع ذاتیه داعیه دوشه‌رك مأموریتنه متفرع اولان مصالحی رؤیت وتسویه ده تکاسل ومسامحه ایتمکده بولندیغندن بشقه سالف‌الذکر حریقده دخی کلی تهاون وقصوری ظهوره کلدیکندن مملکتنده اقامت ایلمك اوزره عزل اولنوب یرینه قول کتخداسی محمد اغا یکیچری اغاسی نصب اولندی . وجبه‌جی سلیمان اغانك دخی طمع وارتکابندن طولایی بعض حرکات نامرضیه‌سی شیوع بولدیغنه بناءً عزل اولنوب یرینه برقاچ دفعه اغالق ایتمش اولان کرد محمد اغا تعیین قلندی .

* وقوع حریق کبیر *

رمضان شریفك اون اوچنجی پنجشنبه کیجه‌سی ساعت اوچده ایکن جبالی درونده واقع خروسلی دکرمان اتصالنده کائن معونه‌جی علی نام کیمسه‌نك خانه‌سندن بقضاءالله تعالی برآتش جهانسوز دفعةً شراره افروز اولوب اکرچه درحال پادشاه عالم وصدر اعظم وسائر وکلا ومأمورین یتیشوب اطفاسنه اهتمام اولنمش ایسه ده کارکر اولمیوب اطرافه سرایت وآن بآن کسب شدت ایتمکله طولاً محل مذکوردن یدی قله‌لر درونده اولان بیوت وقصوری سوزان ایدرك خارج قلعه‌دن ونارلی قپو وصماتیه وداود پاشا ولانغه یکی قپوسندن بحره وطوپ قپوسندن ومولویخانه یکی قپوسی اطرافلرندن سلوری قپوسی جوارینه قدر همان یکرمی بیك مقداری خانه نجات بولوب قلعه دیواریله بنه یدی قله قپوسندن بحره منتهی اولدی .

عرضاً دخی اودون قپوسندن قلعه دیوارینك ایچ طرفندن ایا قپوسنی برمقدار متجاوز واغاقپوسندن سلطان سلیم جامعنه قریب ساقز اغاجی نام محللر میانی وحسن پاشا خانی قربی ایله امیر بخاری ولطف پاشا وقاضیعسکر جامعی مابینی وقوسقه‌ده محترق اولان سعدیلر تکیه‌سی جوارنده واقع صدر اسبق درانده لی قوناغی اوکیله حوضلی حمام ومصلی ولانغه یکی قپوسی وخارجنده اولان بیوت وقصور ودکاکین ایله مولویخانه یکی قپوسی ارالقلرنده بولنان یرلر واقسرای وجراح پاشا وعورت پازاری وملا کورانی ویوکسك قالدیرم وداود پاشا جامعی حوالیسی ویکی اوطه‌لر وحکیم اوغلی علی پاشا جامعی واطرافی وقوجه مصطفی‌پاشا آستانه‌سی اطرافی مثللو اماکن مشهوره وجوانبنده کی محلاتده واقع ابنیه‌دن اثرقالمیوب الی ساعته قریب زمانده باسرها محترق اولمشدر .

آتش حریقك دوران ایلدیکی محللردن اخراج اولنوبده سلطان محمد جامعنه وآت

میدانده ولاله‌لی جامعنه وحکیم اوغلی جامعنه وسائر بستانلره وخالی عرصه‌لره نقل اولنان اشیانك اکثری محترق وهبا اولوب حتی مالللرندن مفارقت ایده میان اصحاب حرص وطمعدن پك چوق کیمسه‌لر لاله‌لی جامعنده مالللریله بیله یانمشدر .

وبو وجهله محترق اولان اشیانك علوندن سلطان محمد جامعی ایله لاله‌لی جامعنه وشهزاده جامعنك مناره‌لریله جراح پاشا وحکیم اوغلو علی پاشا جامعنك اکثر محللرینه کلی ضرر اصابت ایتمکله برقاچ کون صکره تعمیرلری ایچون بنا امینلری نصب اولنه‌رق آز وقت ظرفنده تعمیرلری ختام بولمشدر .

حریق مذکورده آتش حریق برمنوال مشروح جبالیدن یدی قله یه کذار ایتدکده منجم باشی موسی زاده عبیدالله بن عبدالله افندینك خانه‌سی اشبو آتش طوفان ایچنده نهان اولدیغی حالده بعد زمان حفظ صمدانی ایله مصون اولوب قالدیغی کوریلنجه بعضیلری افندیء مومی الیهك احتراق کوکب عمرینه ذاهب اولمشیدی . ایکی آی صکره یعنی ذی‌القعده نك اون سکزنجی کونی یورك اغریسندن وفات ایلمشدر .

ولادتی اوتوز تاریخلرنده اوله‌رق داماد زاده قاضیعسکرلکنده طریق قضایه‌دخول ایله برمدت تحته باشیلق وبرمدت منجم باشیلق ایتمش وعلم نجومده ماهر اولدیغی کبی علم فقهه دخی انتسابی اولمغله پدرینك جمع ایلمش اولدیغی صکوك شرعیه‌یی ترتیب وتدوین ومطمح انظار حکام شرع مبین ایدوب کیتمشدر .

* صدر اعظم محمدعزت پاشانك عزلی ویکن محمد پاشانك صدارتی *

صدر اعظم محمدعزت پاشانك سکونت ورخاوتنه وبعض فنا کیمسه‌لره میل واعتبار ایتدیکنه وقرناواقرباسنه زیاده یوز ویردیکنه مبنی وقت وحال ایجابنجه عزلی لازم کلمکله رمضان شریفك اون التنجی کونی ارادهٔ سنیه اقتضاسندن اولان بعض مناصب عالیه تبدیلیله مشغول ایکن کندوسندن مهر همایون استرداد اولندی .

شویله که : خانه‌سی محترق اولمق حسبیله اول کیجه سرای آصفیده بیتوتت ایتمش اولان کتخدای صدر عالی عمر وحید افندی یه استیجار ایلدیکی یوسف کتخدا قوناغنی باقق بهانه سیله واروب اوراده اقامت ایلمسیچون شقه کوندروب اقدمجه دعوتلریله سرای آصفیده موجود بولنان ترسانهٔ عامره امینی خلیل حمید افندی یی عمر وحید افندینك یرینه کتخدا نصب ایتمك ایچون حضورینه کتورتمك اوزره ایکن دیکر طرفدن کتخدای بوایین شهر یاری

حمد الله بك ايچرو كيروب مهر همايونى آلمغله طرفة العينده حاكم ايكن محكوم وآمر ايكن مأموراولەرق بولنديغى فسقيەلى كوشكدن قالقوب چينيلى اوطه ايچندن كچركن كتخدانصب ايده جك اولديغى خليل حميد افندىيه آشنالق رسمنى اجرا و يانينده بولنان بعض ارادەلى اوراقى اعطا ودعاسنى استدعا ايتدكدنصكره حمداً لله بك ايله برابر صوغوق چشمه قپوسندن سراى همايونه وآندن بالقخانه جوارنده تعيين بيوريلان محله عزيمت ايتدى .

آندنصكره حمداً لله بك ينه سراى آصفيەعودت ايدوب طرف شاهانەدن اولمق اوزره خليل حميد افندىيه كتخدالق كوركى الباس ايلدى . وايكندىيه قدر صدر اعظم جديدك باب عالىيه كلەجكنى سويلدى .

روم ايلى واليسى السيد الحاج يكن محمد پاشا بوآنه قدر بولنديغى الويه وايالاتده حسن خدمته موفق اولەرق صيت وشان قزانمش وزرادن اولمق حسبيله مقام صدارته كتورلمسى نزد همايونده مصمم اولمغين صدارته دعوتنى متضمن برقطعه خط همايون اصدار بيوريلوب بوستانجى باشى اغا وساطتيله خاصه خصكيلرندن قوشجى محمد اغايه تسليم اولنمغله محمد اغا دخى رمضان شريفك ايكنجى كيجەسى ايلچى خانى پيشكاهنده واقع تحته خاندن تبديلاً سوار اولەرق رمضانك سكزنجى سبت كونى على السحر مناسبتره واصل اولوب كيفيتى مخفياً محمد پاشايه افاده وخط همايونى ارائه ايتدكده درحال محمد پاشا خواص اتباعندن التى نفر كيمسه استصحابله درسعادته عزيمت ايدوب رمضانك اون التنجى كونى ابوايوب انصارى جوارنده واقع طوپجيلر نام محله كلەرك اوراده سلحدار شهر يارى ايله ملاقات ايتدكدنصكره صندله سوار اولوب بشكطاش ساحلسراى عاليسنه واصل وايكندى اوستى حضور همايونه داخل اولەرق ساعت اوندنصكره جه باب عالىيه عودت ومواصلت ايلدى . رمضان شريف اولمق مناسبتيله اول كيجه ساعت ايكيده عموم خلقتى مراسمى اجرا وايفا اولندى . وفرداسى پازار ايرتسى كونى صدر سابق محمد عزت پاشانك اموال واشياسى جانب ميريدن ضبط اولنوب كندوسنك قلبەده اقامت ايلمسى فرمان اولندى .

* عزل ونصب *

شق اول دفترداری حسن افنديتك عزلى فى الاصل مصمم اولديغنه مبنى رمضانك اون يدنجى پازار ايرتسى كيجەسى عزل اولنەرق خانه سنده اقامته مأمور اولوب يرينه بالفعل دفتر اميني بولنان دفتر دار سابق الحاج مصطفى افندى ينه دفتر دار نصب اولندى .

وحریق کیرده خانه‌لری محترق اولنلرك مناسب وجهله قایرلمری مطلوب وملتزم پادشاهی اولمغین دفتر امانتی عاطف زاده احمد افندی‌یه وترسانه امانتی بالفعل باش محاسبه‌جی اولان سلیم سری افندی‌یه ومحاسبهٔ اول دخی قدمای خواجکاندن کسریه‌لی زاده ابوبکر بك افندی‌یه توجیه واحسان بیورلدی .

چاوش باشی احمد نظیف افندی رمضانك اون یدنجی کونی کندی استعفا واستدعاسیله خانه‌سنده اقامت ایتمك اوزره عزل اولنوب یرینه مدت مدیده میر اخور اوللك ایتمش اولان درکاه عالی قپوجی باشیلرندن چرکس محمد بك نصب اولندی . چونکه برمنوال محرر عمر افندی ایله حسن افندینك حسب الایجاب انفصالری وقوعبولدیغندن احمد نظیف افندینك عزلنی موجب برحالت یوغیکن مجرد مأموریتنده بقاسی صورت مخصوصه‌ده انتساب واختصاصنه حمل اولنمامق اراده‌سیله معزول اولدیغی بعض تواریخده مصرحدر .

نظیف افندینك زوجه‌سی درشهوار خانمدر که عبد الحمید خان حضرتلرینك کریمه‌سی اولوب انجق شهزاده لکنده بر جاریهٔ مستفرشه سندن زیور مهد شهود اولمغین سلطان دیو رسما اعلان اولنمیه‌رق آخرتلك خانم دیمکله معروف اولدیغی مرویدر . اشته نظیف افندینك‌طرف سلطنته اختصاصی بووجهله‌در .

شهر شوالك اون اوچنجی کونی صدر اعظم توجیهاته مباشرت ایدوب اکثر مأمورینی ابقا ایتمشیکن مورخ انوری افندی‌یی تشریفاتجیلقدن عزل ایله اوچ آی صکره ضبط ایتمك اوزره موقوفاتجی نصب ایتمکله دلکیر ایلدی . یرینه محمد شریف افندی تشریفاتجی اولدی . فرداسی ایالات والویه منصبلرینك توجیهاتنه قیام اولنوب فی الاصل صدر اعظم وزرای عظامك بر منصبدن منصب آخره وارنجه نه مقوله مشقتلره دوچار واهالینك نه زیانلره کرفتار اولدقلرینی تجربه ومشاهده ایتمش اولدیغندن همان روم‌ایلی ایالتی بلغراد محافظی محمد پاشایه وبلغراد محافظلغی چندماه مقدم مصردن معزول اولوب روم ایلی جانبلرینه کلمکه مأمور اولان ملك محمد پاشایه وموره محصلغی کرید والیسی اسماعیل رائف پاشایه وکرید ایالتی سید احمد پاشایه وحلب ایالتی خزینه‌دار علی پاشایه وقارص ایالتی حلب والیسی ابراهیم پاشایه ورقه ایالتی قارص والیسی یازیجی زاده مصطفی پاشایه واطنه ایالتی رقه والیسی عثمان پاشا زاده محمد پاشایه توجیه بیورلدی .

* عزل شيخ الاسلام محمد شريف افندى ونصب نقيب الاشراف *
* ابراهيم افندى وبعض توجيهات علميه *

درت بچق سنه يه قريب مسند آراى مشيخت اسلاميه اولان اسعد افندى زاده محمد شريف افندينك مدتى مديد اولمق حسبيله كوشهٔ انزوايى مسند افتايه بالترجيح استعفا ايتمكده ايدوكنه بناءً شوالك بشنجى پنجشنبه كونى خانه وساحلخانه سندن قنغيسنده استر ايسه استراحت ايتمك اوزره عزل اولنمغله برقاچ كون قدر قوناقلرنده اقامت ايتدكدنصكره ببكده كى ساحلخانه لرينه نقل بيورمشلردر .

يرينه مدت وافره دنبرو نقيب الاشراف وايكى دفعه روم ايلى صدارتيله شرفيات اولان رئيس العلما السيد ابراهيم افندى شيخ الاسلام نصب اولندى .

نقابت اشراف ايله دخى استانبول قضاسندن منفصل درى زاده عارف افندى مشرف قلندى .

اقدمجه مدينهٔ منوره قاضيسى اولان طوپقپولى مرحوم شيخ الاسلام صالح افندى زاده اقرباسندن سيد طاهر افندى شامه وصولنده وفات ايتمش اولديغى افاده وانهاسيله مدينهٔ منوره مولويتنك شام قاضيسى اولان محمد امين زاده لردن عبد الرحمن افنديه توجيه واحسان بيورلمسى استدعاسى ضمننده شام واليسى طرفندن بواثناده تحريرات كلمش ايسه ده مصر قاضيسى اولان عثمان افندى زاده تاتارجق عبدالله افنديك فضيلت ودانش جهتندن مومى اليهه رجحان ومزيتى ظاهر ودقايق اموره آشنا اولديغى مشهور ومتواتر اولديغندن مدينهٔ منوره قضاسى كندوسنه بالتوجيه برآن اقدم مصردن روضهٔ مطهره يه عزيمت ايتمسى فرمان اولندى .

شوالك يكرمى ايكنجى كونى قدس شريف پايه سيله غلطه مولويتى شيخ الاسلام سابق محمد شريف افنديك مخدومى السيد عطاء الله افنديه وسلانيك قضاسى مرحوم خطاط شكر زاده نك اوغلى سرمدى افنديه وحلب قضاسى بكزاده السيد عبدالرحمن افنديه توجيه قلندى .

مؤخراً اواخر ذى الحجه ده دخى فى الاصل وزير كتخداسى ايكن حقنده * بردىكيش قالدى كه ترزى حسين اوله وزير * مصراعى انشاد اولنمش اولان ترزى حسين اغانك مخدومى محمود افنديه قدس شريف قضاسى وفضلاى عصردن قسطمونيلى الحاج خليل افنديه اسكدار قضاسى توجيه بيورلمشدر .

* ولادت ووفیات *

کچن سنه دنیایه کلمش اولان ملکشاه سلطان اشبوطقسان سنه‌سی محرمنك سکزنجی کونی وفات ایتمکله بانجه قپوسی جوارنده واقع تربهٔ جدیده ده دفن اولنمشدر .
شوالك اون ایکنجی جمعه کونی ساعت اون بر بچقده ایکن بر شهزاده تولد ایدوب سلطان محمد تسمیه قلنمشدر .
ینه شوالك یکرمی بشنجی کونی طقسان بش شعبانده دنیایه کلمش اولان رابعه سلطان وفات ایتمکله تربهٔ جدیده‌ده دفن ایدلمشدر .
خوتین محافظی احمد عزت پاشانك اوائل شوالده وفات ایلمش اولدیغی خبری ذی القعده‌نك اوچنده درسعادته وصول بولمغله سینوبده منفیاً مقیم اولان زورلو اوغلی کتخداسی سلیمان اغایه روم ایلی بکلر بکیلکی پایه‌سیله میرمیرانلق احسان بیوریله‌رق خوتین محافظی تعیین قلندی .
متوفای مشار الیه کوتاهیه‌لی اولوب سلسلهٔ نسبی کرمیان اوغللرینه منتهی اولدیغنی کاه کاه معرض افتخارده یاد وتذکار ایلرمش . عنفوان شبابنده درسعادته کلوب برمقدار تحصیل معارفه سعی ایتدکدن صکره مدت مدیده تشریفاتجی عاکف بکك خدمتنده بولنه‌رق دور محمود خانیده تشریفات قلمی سر خلیفه‌سی ومؤخراً عاکف بکك اوزرینه تشریفاتجی وچوق کچمدن کتخدای صدر عالی اولمشیدی .
صکره حقنده بعض کونه اسناد وقوعیله لمنی جزیره‌سنه نفی وبعده عفو واطلاق ایله درسعادته کتورلدیکندن برمدت ترسانه امانتندن صکره ضربخانه امانتیله مصر قاهره‌یه ارسال اولنمشیدی . خیلی وقت اول خدمتده بولنوب سکسان درت سنه‌سی خلالنده ینه درسعادته عودت وجزئی مکث واقامت ایتدکدن صکره مأموراً اردوی همایون جانبنه عزیمت وبعض اردوی همایون سرائرینه کسب وقوف ایله درسعادته رجعت ایتدیکنده دفعهٔ ثانیه اولمق اوزره کتخدای صدر عالی نصب اولنه‌رق اردوی همایونه ارسال قلنمشیدی . اول اثناده روسجقده اهالی وعسکری یدنده مقتول اولان بکرش سرعسکری محمد پاشایه قائمقام اولمق اوزره عهده سنه رتبهٔ والای وزرات توجیه اولنمغله سفرلر ختامنه‌دك اول حوالیده بولنه‌رق اظهار شجاعت ایله اکتساب شان وشهرت ایتمکین بعدالمصالحه ودین وارضروم وحلب منصبلرین دور ایتدکدن صکره جانب سلطنت سنیه‌دن یوز الی کیسه آقچه ایله آیدین منصبی احسان اولنه‌رق مدینه منوره محافظه سنه مأمور اولدقده طقسان بر سنه‌سی وقایعنده بیان اولندیغی اوزره بعض اعذار سردیله شامدن ایلرویه

حرکت ایدمدیکندن مأموریت سابقه سندن عزل ایله عهده سنه قدس شریف سنجاغی توجیه اولنمش وبوعزل ونصب کندو حقنده علامت اغبرار اولمشیدی .
طقسان اوچ سنه‌سنده حلب والیسی ایکن مالی جانب میریدن ضبط اولنه‌رق عزل ایله قدس شریفده اقامته مأمور اولوب قدسه کیدرکن بقیهٔ اشیاسنی دخی قطاع طریق آلمغله ایکی سنه‌یه قریب ضرورت حال ایله امرار اوقات ایتدکدن صکره طقسان بش سنه‌سنده وزراتی ابقا اولنه‌رق برمدت سلستره‌ده اقامت ایدوب بعده خوتین محافظه‌سنه تعیین اولنمش واوراده وفات ایلمشدر .
سابقا اناطولی قاضیعسکری وامام اول شهریاری اولان محمد امین افندی بواثناده اصابت نزول ایله معلول اولوب برایکی کون صکره یعنی ذی‌القعده‌نك اون یدنجی کونی فوت اولمشدر .
متوفای مشارالیه دیوان همایون چاوشلرندن برذاتك اوغلی اولوب یوز قرق تاریخی شعبان اواسطنده درسعادتده تولد وسن تمیزه رسیده اولدقده تحصیل قرأنه سعی ایدوب فرط ضرورتله تعیش ایتمکده ایکن حسن صداسنه مبنی سلطان عثمان ثالث حضرتلرینه امام ثانی اولمغله مدرس اولوب یتمش برخلالنده وکالةً ویتمش ایکی خلالنده اصالةً امام اول اولمشیدی . سکسان درت سنه‌سی ذی القعده‌سنده سلانیك ملاسی اولوب سکسان سکزده ادرنه پایه‌سی ومتعاقباً مکه پایه‌سی وسکسان طقوز شعبانده استانبول پایه‌سی آلمش وطقسان بر ذی‌الحجه‌سی غره‌سنده اناطولی قاضیعسکری اولمش ایدی . طقسان درت شعبانده امامتدن انفصال ایله روم ایلی صدارتنه انتظار اوزره‌ایکن بروجه محرر منصب حیاتدن منفصل اولوب اسکدارده آیریلق چشمه‌سی قربنده دفن اولنمشدر .

* وقایع شتی *

اقدمجه ترسانهٔ عامره امینی اولان سلیم سری افندینك برمدتدنبرو انحراف مزاجی حسبیله طبعنده حدت پیدا اوله‌رق برطرفدن دخی عهده‌سنده بولنان شام وطرابلس شام وبغداد وبصره وجده وآیدین وارضروم وروم ایلی ایالتلری قپوکتخدالقلری مصالحیله مشغول اولوب کثرت مشغولیت دخی حدت مزاجنه شدت ویرمکله برقاچ آیدنبرو اعالیٔ خدمهٔ دولتدن بعضیلرینی کوجندیرمشیدی . بحسب التصادف ترسانه امینی اولدیغی کون برصال نزاعی ظهور ایدوب فرانسه‌لویه کمی کراسته‌سی صاتیلوب صاتلمامق خصوصنده فرانسه ترجمانیله بینلرنده اوزون اوزادی

مناقشه‌لر وقوعه كلدكدن بشقه رئيس الكتاب خيرى افندى‌يه دخى بعض مرتبه طوقوناقلى سوزلر سويلمش اولمغله اكرچه حسن صورتله كچديرلمسى ممكن ومناسب ايسه‌ده صدر اعظم يكن محمد پاشانك سليم سرى افندى حقنده قديمى بغض وكينى اولديغندن بو وقعه‌يه شاخ وبرك ويره‌رك قپو كتخدالق اموريله خصوصات سائره‌سنى قپو چوقدارى رؤيت ايتمك اوزره ترسانه امانتندن عزل ايله شوالك اونجى كونى بروسه‌يه نفى ايتديردى . وبوندن اقدم بر ايكى دفعه دفتردارلق ايتمش اولان حسن افندى ترسانه امينى نصب اولندى .

صدراعظم يكن محمد پاشانك سليم‌سرى افندى‌يه سبب عداوتى بووجهله منقولدركه يكن محمد پاشا مقدما اناطول ايالتندن منفصل اوله‌رق مسقط رأسى اولان علائيه‌يه مأمور اولدقده يرينه صدر اسبق سلحدار محمد پاشا اناطولى واليسى اولوب سليم سرى افندى دخى قپو كتخداسى بولنمق حسيله قپوجى باشيلردن كوتاهيه‌لى عباس اغايى متسلم نصب ايتديرمشيدى . عباس اغا اولوقت يكن محمد پاشانك مأمور اولديغى علائيه سمتنه برآن اقدم حركتنى تعجيل وبونك كبى بعض ماده‌لرده ازعاج وتضييق ايتمش اولديغندن يكن محمد پاشا بوكا دلكير اولوب عباس اغانك كندويه مسلط اولمسى كويا سليم سرى افنديسنك تعليميله اولمش وسلحدار محمد پاشانك اناطولى واليلكى دخى كذلك انك سعى وغيرتيله حصول بولمش ايدوكنه ذاهب اوله‌رق آندن اخذ انتقامه فرصت آراردى . ابتداى صدارتنده ترسانه امينى ايتديرمسى دخى بوتقريب ايله اشبو نيتنى اجرايه برسرشته بولمق مقصدينه مبنى ايدى . حسب القدر وقعهٔ مذكوره درعقب ظهور ايتمكله آنى سررشته ايدرك قپو كتخدالقلرينى دخى آخره توجيه ايتمك داعيه‌لرينه دوشمش ايسه‌ده هرنصلسه اول درجه‌لرينى يوروده‌ميه‌رك برتقريبله قپو كتخدالقلرى ابقا اولنوب يالكز ترسانهٔ عامره امانتندن عزل ونفى ايتديرمكله :

* بيت *

غيرى جنى وانالمعاتب فيكم * فكانني سبابة المتندم

مألى افندىء مشاراليهك ماصدق حالى اولدى . لكن بوكيفيت بروجه مشروح اغراض ذاتيه‌دن نشئت ايتمش برحالت اولديغى تبين ايدرك سليم سرى افنديسنك شايان عاطفت سنيه اولديغى معلوم اولدقدن بشقه بعض محللره اجرا ايتديكى جويبار خدمت وعبوديتله نامى بتون بتون تميزه چيقاريله‌رق برآى ظرفنده شفعاواسطه سيله عفو واطلاق اولنمغله درسعادته عودت وساحلخانه سنده استراحت ايلمشدر .

اقدمجه ارضروم ایالتی اناطولی والیسی صدر اسبق سلحدار محمد پاشایه توجیه اولنمشیدی . کوتاهیه‌دن منصبی اولان ارضرومه توجه وعزیمت ایلدیکنده سالف الذکر عباس اغایی دخی استصحاب ایله ارضروم متسلمی تعیین ایلدی . عباس اغا ایسه ذاتاً غدار وظالم برکیمسه اولمغله اثنای راهده وخصوصیله حوالیٔ حکومتنده فقرایی رنجیده وتجریم وغدارلغنی بعض خاندان علمه دخی تعمیم ایلدیکی مسموع اولوب بوحرکات نامرضیه‌سی افندیسنه عزو واسناد اولدیغندن وایکیسنه دخی برمنوال محرر صدر اعظمك قدیمی بغض وعداوتی اولدیغندن سلحدار محمد پاشانك وزارتی رفع اولنوب عباس اغانك دخی قتلنه فرمان عالیشان اصدار اولنمشدر . آندنصکره ارضروم ایالتی وان محافظی میرمیران تیمور پاشایه با رتبهٔ وزارت توجیه قلنمشدر .

واقدمجه افلاق ویوه‌ده‌لغندن استعفا ایله درسعادته کلش اولان علکساندری بك کاه ارنود کوینده وکاه طرابیه‌ده اوتوروب سمور قلپاقلی خدمه ودرت چفته قایق ایله بوغازایچنده کشت وکذار وفلمنك ایلچیسی کبی عرض احتشامه ابتدار ایدرك لسانه کلدکدن بشقه دیوان همایون ترجمانی میخالاکی بك ایله اتحاد ایدوب ملتك امور مذهبیه‌لرینه مداخله ایتدیکندن شوالك یکرمی سکزنجی کونی کندوسی ودیوان ترجمانی جزائر بحرسفیددن برر جزیره‌یه نفی اولندیلر .

صدرسابق محمد عزت پاشانك انفصالنده مالکی جانب میریدن ضبط اولنوب بعض سؤال وجواب ضمننده یکنی اولان سابق ارپه امینی اسمعیل اغا بوستانجیلر محبسنده توقیف اولنمش ومؤخراً خفی وجلی برشی قالمدیغی متحقق اولدقده افندیسنك بورجلرینی اسکات ایتمك شرطیله حبسدن اطلاق قلنمشیدی . مؤخراً اصحاب مطلوبات آله‌جقلرینك تحصیلی ایچون عرضحاللر تقدیم ایتدکلرندن ومورخ انوری افندینك روایتنه کوره بومطلوباته طرف صدارتدن مطلوب آخر دخی علاوه اولندیغندن تکرار بوستانجیلر محبسنه ادخال اولنوب ارتق بوندن صکره لیت ولعل ایله امرار وقت اولنه‌میه‌جغی متحقق اولمغله برکون اول بومطلوباتك کندی طرفندن ادا اولنمسنه تعهد ایله حبسدن خلاص اولدی . لکن چوق کچمکسزین زیرده بیان اولنه‌جغی وجهله صدر اعظم عزل اولنوب اسمعیل اغا دخی یکسمات طبخی مباشرتیله صوفیه جانبنه مأمور اولەرق بومثللو کشمکشلردن امین اولمشدر .

طقسان سنه‌سی وقایعنده بیان اولندیغی اوزره مقتول طاهرعمرك اوغلی علی طاهر قتل اولندقده قرنداشلری درسعادته کتورلمشیدی . بونلرك بیوکلری شیخ عثمان

اولوب التی سنه دنبرو باب عالیده اقامت ایتمکله کندوسی (یخرج الحی من المیت) قبیلندن اولهرق حال وطبیعتجه بتون بتون پدرینك عکسنه اولدیغی جهتله شایان عاطفت سنیه اولدیغنه هرکس تحصیل اطلاع ایتمکدن ناشی حقنده ظهوره کلان توجه شاهانه آثارندن اولمق اوزره بر ایکی آی مقدم اوتوزدن متجاوز اولاد وعیالی مباشر تعیینیله صیدادن بروسه یه نقل وایصال اولنمشیدی . بوکره دخی برخدمت پادشاهی ظهورنده بذل مقدرت ایلمك شرطیله عهده سنه میر میرانلق ایله بروجه تأیید خداوندکار سنجاغی احسان بیوریلوب طیاراتیله دفع ضرورت ایلمسی وفضلهء نماسندن برادری شیخ احمده سنوی اوچ بیك غروش ویرمسی امر اولندی .

بوخلالده منجم باشی موسی زاده عبدالله افندینك وفاتی حسبیله منحل اولان منجم باشیلق منجم ثانی بولنان منجم باشی زاده محمد صادق افندی یه ومنجم ثانیلك مهرهٔ منجمیندن حاجی یعقوب افندی یه توجیه اولنمشدر .

وبر قاچ آیدنبرو قول کتخداسی بولنان سلیمان اغا ذی القعده نك اون طقوزنجی کونی عزل ایله یرینه زغرجی باشی محمداغا نصب اولنوب زغرجی باشیلق دخی سابق ادرنه اغاسی محمود اغایه بالتوجیه درسعادته جلبیچون دعوتجی کوندرلمشدر .

اواسط ذی الحجه ده کتخدا کاتبی مصطفی رشید افندی دخی کتابتدن عزل واستانکوی جزیره سنه نفی اولنوب یرینه قریب العهده تشریفاتجی اولمش اولان محمد شریف افندی کتخدا کاتبی نصب اولنهرق تشریفاتجیلق دخی تشریفات اوطه سی امکدارلرندن کیسه دار محمد نعیم افندی یه توجیه قلنمشدر .

انوری افندینك یازدیغی تاریخ اجزاسنك هامشنه رئیس الکتاب محمد خیری افندینك کندی قلمیه تحریر ایتمش اولدیغی فقره یه نظراً مصطفی رشید افندینك سبب عزلی بو ایمش که صدر اعظمك مقدما قپو کتخداسی اولوب مقام صدارته کلدکده نصکره چاوش باشی نصب ایلدیکی عبدالباقی اغا برمقاطعه خصوصی ایچون مصطفی رشید افندی یه انفعال ایتمش اولمسیله دردمندی صدراعظمه غمز ونفاق ایدرك وسنك حقنده شویله سویلمش بویله سویلمش دیه رك اغضاب ایتدیکندن ناحق یره عزل ونفی ایتدیردی .

بعض روایاته کوره کتخدا کاتبی اولمق ایچون بو خصوصده شریف افندینك دخی اعانه سی وارایدی . هرنه حال ایسه مصطفی رشید افندی صداقت واستقامت یولنده بلایه اوغرایوب (المخلصون علی خطر عظیم) مضمونجه مظهر اولدی . لکن ذاتالین الجانب ورضا جوی اولمق حسبیله هرکسك سودیکی برذات اولدیغندن بویله اهل اغراضك ثقافیله تکدیر اولنمسی صدر اعظم حقنده قیل وقالی دعوت ایدرك افکار عمومیه نك تحویلنه بودخی برسبب اولمشدر .

الحاصل زیرده اشعار اولنه جفی وجهله بو اثناده قریم مسئله سی اذهان ارکان دولتی تخدیش ایتمکده ایکن صدر اعظمك نشانهٔ کین وغضبی اولنلر حقنده اجرای غرض سوداسیله اوغراشمسی هرکسك نظرنده چرکین کورینه‌رك حقنده قلوب انام متغیر اولمشیدی .

مدت مدیده دنبرو اسپانیا مسئله‌سیله اوغراشیله رق کوچ حال ایله بو اثناده قرار بولمش اولدیغندن بروجه آتی تفصیلنه ابتدار اولنور .

* اسپانیا دولتیله معاهده عقد اولنمسنه دائر واقع اولان مکالمات ومذاکرات *

اسپانیا قرالی دون قارلوس مقدما سیچلیانین قرالی ایکن دولت علیه ایله عقدمعاهده ایتمش اولوب مؤخراً بالتوارث اسپانیا قرالی اولدقدن صکره دور سلطان مصطفی خانیده راغب پاشا صدارتنده دولت علیه ایله اسپانیا دولتی ایچون دخی عقدمعاهده استدعا ایتدکده مراملرینه صورت مساعده کوستریلوب حتی اکثر موادی قلمه النمش ایکن راغب پاشانك وفاتی حسبیله اویله یوزی اوستنه قالمشیدی .

مؤخراً بیك یوز طقسان اوچ تاریخنده عبد الرزاق افندینك ریاستنده سیچلیاتین معاهده سنك عینی اوله رق ینه برمعاهدهٔ تجارت عقد اولنمسی استدعاسنی حاوی برقطعه‌نامه‌سیله جوانده پولینی نام ایلچیسی وارد اولدقده وکلای دولت علیه عقد معاهده دن استنکاف وامتناع ایدوب انجق قطعیاً رد جوابی ویرلمسنی دخی تجویز ایتمیه‌رك حسن صورتله دفعنی التزام ایلدکلرندن ناشی بومصلحت اولوقتدنبرو سوروتوب کوچ حاله بوانناده برصورت ویریله بیلمش وبوارالقده پك چوق مذاکرات ومباحثات وقوعه کلمش اولوب اکرچه مصلحتك اوقدر اهمیتی یوق ایسه‌ده بووقوعات اولوقتك احوال جاریه سنی بیلدیره جکندن بعض مرتبه تفصیلنه مبادرت اولنمق مناسب کورلمشدر .

شویله که : عبد الرزاق باهر افندی پولینی ایله ملاقات ایتدکده حکیمانه مدافعه قصدیله دولت علیه علهینه بحر محیط سواحلنده بولنان دولتلردن بری ممالك محروسه صولرینه دونمالرینی کوندره جك اولور ایسه سبته بوغازندن مرورلرینه ممانعت ایتمك شرطنه اسپانیالو متعهد اولور ایسه مراملرینه مماشات اولنه بیله جکنی ایراد ایتمش ایسه‌ده چونکه سبته بوغازینك محافظه‌سنه اسپانیا دولتی مقتدر اوله‌میه جغندن پولینی اصلا اورالره یناشمامش اولدیغنه بناءً عبد الرزاق افندی ینه دفع حکیمانه قصدیله اسپانیاده

اولان اسرای مسلمینك اطلاقنه اسپانیا دولتك مماشات ایتمسی تکلیف ایتمشیدی .
خلیل حمید افندینك ریاستنده پولینی باب عالی یه بر قطعه تقریر ویروب مضمونده مقدما مطلو بمز اولان عقد معاهده مصلحتی اطلاق اسرا ماده سنه تعلیق اولنمش اولدیغندن بن اول وقت کیفیتی دولتمه یازمشیدم جوابی کلدی . دولتم بوکا مماشات ایتمش وبر خیلی اسرای مسلمین درسعادته کوندریلمجك ایمش . بناءً علیه تمشیت مصلحته همت بیورلمق مطلوبدر دیو افاده وانها ایتمکله طقسان اوچ سنه‌سی شعبانده کتخدا بك ودفتردار افندی ورئیس افندی ورجایی افندی وعمر وحید افندی ورسمی احمد افندی وسلیمان فیضی افندی حاضر اولدقلری حالده قریمه دائر عقد اولنان مجلس مشورتده بوخصوص دخی درمیان اولنمشیدی .
شویله که : اسپانیا مرخصی هر نقدر دفع‌لین ایله دفع اولنمغه سعی اولنمش ایسه ده حسن مدافعه‌یی قبول ایتمیوب قطعی جواب استدیکندن مطلوبنه مساعده اولنمقمی مناسبدر یوخسه قطعیاً رد اولنمقمی ایجاب ایدر دیو استجواب اولندقده حضار مجلس بزلر برأی اختیار ایلمك لامحاله صدور کرامك رأیلری منضم اولمغه محتاجدر . بناءً علیه ابتدا برکره صدور کرامه مکالمه کاغدی عرض اولنسون بوبابده رأیلری ندر ظاهره چیقدقدن صکره بزلر دخی بیلدیکمزی افاده ایدرز دیو ختم کلام ایتمشلر ایدی .
پولینی ایسه برجواب قطعی استیوب وبوخصوصده تعجیل واصرار ایلیوب تکرار رئیس افندی ایله ملاقات طلب ایتدکده رئیس افندی مقصودی نه ایسه لساناً ویاخود تحریراً بیلدیرسون صکره لازمکلور ایسه کوروشیلور دیو دیوان همایون ترجمانیله کندوسنه خبر کوندرمکله پولینی باب عالی یه برقطعه تقریر کوندروب بوانناده اسپانیا دولتی کلی قوت ایله سبته بوغازنده واقع جبل الطارق محاصره ایتمشدر . انکلتره لودن اله بیلدیکی حالده چونکه موقع مذکور آق دکزك کلیدی مثابه سنده اولدیغندن فیما بعد بحر محیط جانبندن دولت علیه اعداسی دونمانسنك آق دکزه صالیویرلمامسنه اسپانیا دولتی متعهد اولمق وبونك مقابلنده طرف دولت علیه دن دخی جزائر غرب اوجاقلرندن اسپانیا کمیلرینه ضرر اصابت ایتدیرلمامك اوزره عقد عهدنامه‌یه طالب اولدقلرین افاده وانها ایتمکدن ناشی بوکیفیت حضور آصفیده عقد اولنان مجلسلرده کراراً درمیان اولنه‌رق اسپانیا دولتك صلح استدعاسندن اصل مقصودی غرب او جاقلرینك شدت وسورتی کسر ایله ضررلرندن خلاص بولمق ماده‌سی اولوب اوجاقلر اهالیسی ایسه برقوم سرکش اولدقلرندن بوخصوصده جبر اولنه‌مدقدن بشقه بو محذور حاصل

اوله جق منافعه صد مرتبه غالب اولدیغندن ومحاصره ایتمش اولدقلری جبل الطارق اوزرینه مقاوله ایتمك الده اولمدق صید اوزرینه عقد بیع وشرا دیمك اوله جغندن والحاصل شو آوانده اسپانیالو ایله عقد معاهده ده دولت علیه یه برفائده تصور اولنمدیغندن حسن مدافعه ایله کچشدیرلمسی مناسب ایدی . لکن پولینی مادامکه بو خصوصده اصرار ایده یور . وقطعیا جواب رد ویرلدیکی صورتده دخی اسپانیا دولتی دولت علیه‌دن مأیوس اوله‌رق روسیه‌لو ایله عقد اتفاق ایتمك احتمالی ملحوظدر . پولینینك کلامندن اکلاشیلان دخی بودر . بوندن بشقه دولت علیه‌نك نمچه‌لو ایله محاربه‌سی وقوع بوله جق اولور ایسه اسپانیالولرك دخی بحراً نمچه‌لویه اعانه ایتمسی وارد خاطر اولور .

بناءً علیه اسپانیالولری کوجندیرمیه رك حسن مدافعه لری لازم کلوب انجق سیچلیاتینله ویرلمش اولان عهدنامه شروطنه راضی اولدقلرندن وبوکا دخی وقتیله رضا کوسترلمش اولدیغندن شمدی بو معاهده‌ده بزجه ضرر واردر دیو بر بهانه بولنه‌مز . وبر مدت تعیین اولنه جق اولور ایسه وقت موعود حلولنده انجاز وعد اولنمق لازم کله‌جکی جهتله بوصورت دخی مناسب اولمز . وچونکه تمشیت مصلحتلری مقدما اطلاق اسرا قضیه سنه موقوف قلنمش اولدیغندن اکر اسپانیالولر همان بو اثناده اسرای مسلمینی اطلاق ایله درسعادته کوندره جك اولورلر ایسه دولت علیه‌یه خلف وعد نقیصه‌سی الویرمیه جکی جهتله ناچار مراملرینه مساعده اولنمق لازم کله‌رك اولوقت او جاقلر قضیه‌سی لسانه آلنمیوب همان راغب پاشا مرحومك وقتنده قرار ویرلدیکی اوزره فقط ساده جه تجارت شرائطنك تأسیسی لازم کلور . لکن شمدیلك اورالردن سکوت اولنه‌رق همان دولت علیه ایله دون قارلوسك سیچلیاتین قراللغی اثناسنده بینلرنده منعقد اولان رابطهٔ اخلاص وصفوت فراموش اولنور حالاتدن اولمدیغنه بناءً اسپانیا دولتیله معاهده ایتمك دولت علیه‌نك دخی دلخواهی اولوب انجق سزه دائر اولمیه‌رق دولت علیه‌نك بوبابده بعض موانعی اولمغله ان‌شاءالله بوموانع مرتفع اولدقده بزسزه خبر ویریرز یوللوحسن مدافعه‌سی اتفاق آرا ایله قرار کیر اولدیغندن بو مأموله مقام صدارتدن اسپانیا قرالی ایله باش وکیلنه برر قطعه مکتوب سامی یازیلوب مرخص پولینی یه تسلیم اولنمش اولمغله پولینی دها اولوقت مملکتنه عودت ایتمشدر دیو ظن اولنیور ایدی . یدی سکز آی صکره یعنی طقسان درت سنه‌سی شوالنده پولینینك توصیه‌سنه دائر سیچلیاتین ایلچیسی ترجمانی ایله باب عالی یه برقطعه تقریر کوندروب پولینی مقدمکی جوابنامه‌لری اسپانیایه کوندروب کندی اولوقتدنبرو غلطه ده ساکن اولدیغنی وبو دفعه

كندو سيله برابر تسويهٔ مصالحته مأمور قلندیغنی اخبار ایدیجك رئیس افندی پولینینك بو مأموریتی عجبا ینه اولکی مأمور یتیمدر یوخسه بشقه میدر دیو متجلاهلانه سؤال ایتدکده ترجمان بوکا دائر معلوماتی اولمدیغنی بیان ایله ایلچیسندن صوروبده خبر کتوره جکنی افاده ایلمش اولدیغنی متعاقب مرخص پولینی باب عالی یه ایکی قطعه تقریر ویروب بوندن اقدمجه الدیغم جوابنامه لری دولتمه کوندرمشیدم . شمدی وصول جوابی کلدی . بونك اوزرینه دولتم کرك شمدی وکرك بوندنصکره شروط مصالحه یه دائر ارتق لسانمه برحرف آلمیه جقدر . انجق اسپانیا کمیلری دولت علیه سفائیله مصادفه ایتدکلرنده بر برینه دوستانه معامله می ایتسونلر یوخسه بر برندن انتقامی ایتسونلر ویا خود یکدیکره مهاجمه می ایتمك لازم کلور . دوستانه معامله ایتملری اختیار بیورلدیغی صورتده نصل علائم ایله بر برینی تمییز وتشخیص ایتمك مناسبدر . دولتم اخلاصکارلری بوراسنك شرح وتفصیلنی استر دیو انها ودیکر تقریرنده دخی اسپانیا دولتی جزائر غرب اوجاغیله عقد مصالحه ایتمك اوزره در . فقط بوخصوص دولت علیه نك مستحسن ومرضیسی اولدیغنه دائر بر معتاد ویریله کلان برقطعه فرمان عالی اصدارینه محتاج اولدیغندن بومأله جزائر غرب بکلر بکیسنه ورجالنه خطاباً برقطعه فرمان عالی اصدار بیورلمسنی استدعا ایتمکدن ناشی کیفیت لدی التذکر کمیلرك بر برینه اوله جق معامله سی ذاتاً قپودان پاشانك بیله جکی موافقدن اولوب غربلولرك بو وجهله صلحه راضی اولدقلرینك تحقیقی دخی اکا حواله اولنمق لازم کله جکندن وقپودان پاشانك اولوقت درسعادته عودتی موسمی تقرب ایتمش اولدیغندن مذاکرهٔ مصلحت آنك کلسنه تعلیق اولنه رق پولینی یه دخی اولوجهله جواب ویرلمش وصکره لری پولینی پیدرپی باب عالی یه ترجمانی کوندروب جزائر غربه کوندریله جك فرمان عالی یی سؤال ایتدکجه جزائردن جواب کلدی جوابی ویرلمکده بولنمش ایدی .

طقسان بش سنه سی رجبنده سلیمان فیضی افندینك ریاستنده پولینی ینه باب عالی یه ایکی قطعه تقریر ویروب برنده تکرار فرمان مذکورك اصدار بیورلمسنی استدعا ودیکرنده دخی دون قارلوس سیچلیاتین قرالی ایکن دولت علیه ایله عقد ایتمش اولدیغی عهد نامه نك برنجی ماده سنده بومصالحه فیما بعد ایکی دولتك تحت تصرفنه داخل ولاحق اولمسی متصور اولان ممالك وتوابع جدیده یه دخی شامل وراجع اوله دیو تصریح اولنمق ملابسه سیله اسپانیا قرالی اولدقدنصکره دخی بوکا رعایت ایتمکده ایسه ده طرفین رعایاسی بوکا مطلع وآشنا اولمق ایچون علی برمعاهده نك

طرفیندن امضا اولنمسی ایجاب حالدن اولدیغنه بناءً اقدمجه مخالصلرینی بو خصوصه مرخص تعیین ایتمکله بونجه زماندنبرودر بوراده مکث واقامت ایتمکده یم حالا کمیلر بر برینه تصادف ایتدکلرنده نه کونه معامله اولنمق لازم کاه جکنه دائر بر قرار ویریله مدی . اکر دولت علیه نك اقدمجه ایراد ایتمش اولدیغی موانع بر طرف اولدیسه همان معاهدهنك امضا اولنمسی والاشافیجه وقطعیجه برجواب ویرلمسی شقلرندن برینه منتظر اولدیغنی انها ایدرك بوکره مطلوبلری اولان معاهدهنك امضا اولنمسی بیاغی عهد ایجابندن اولدیغنی اشراب ایتمکدن ناشی سلیمان فیضی افندی مفصل ومشروح برقطعه تقریر قلمه الوب خلاصهٔ مؤداسنده بوانشاده نمچهلونك طور وطرزینه نظراً رفته رفته نقض عهد ایده جکی کلوب کورینه یور . روسیهلو ایله برنوع خفی اتفاق اولدیغی دخی بعض آثاردن اکلاشیلور . بناءً علیه اسپانیالو بوقدر عقد مصالحهیه خواهش کوسترر ایکن رد اولندیغی صورتده آنلرله اتفاق ایدرك شاید بوایکیسیله دولت علیه بیننده محاربه تحقق ایده جك اولور ایسه اسپانیالو علناً دنمارکی انلرك دونمالرینه الحاق ایدرك آق دکز آطه لرینه ایصال خسار ایتمسی ملاحظه دن بعید دکلدر . اما عقد مصالحه اولندیغی تقدیرجه علناً آنلره اعانه ایده مز . قالدی که شروط مصالحهنك مذاکره سی اثناسنده اسپانیا دولتی دولت علیه علیهنه هیچ بردولت ایله اتفاق ایتمامسی شرطی دخی درج اولنه بیلور . واکر بوکا موافقت ایتمیه جك اولور ایسه مصلحتك امهالی طبیعتیله حاصل اولمش وهمده بینه کلیاً رد اولنمامش اولور . یوق اکر بینه مذاکرهٔ مصالحته کیریشلمیه رك امرار وقت اولنمق اراده بیوریلور ایسه پولینینك مذکور تقریرلرینه جوابا دون قارلوس سیچلیاتین قرالی ایکن عقد ایتمش اولدیغی مصالحهنك مؤخراً اول حکومتی ترك ایله دسترس اولدیغی دها بیوك برحکومته شامل اولمسنه نص عهدنامه دلالت ایتمیوب بوادعا صکره دن خاطره کلمش برنوع سفسطه اولمغله شرطجه بوادعایه اسپانیا دولتنك صلاحیتی یوقدر . حالبوکه دولت علیه اسپانیا دولتیله عقد معاهدهدن امتناع ایتمیور . فقط اقدمجه یازلمش اولان جوابنامه مؤداسنجه دولت علیهنك بعض موانع ملکیه سی اولمق حسبیله وقت مرهونه منتظردر . جزائر غرب مادهسی قپودان پاشا معرفتیله استعلام اولنمشدر . فقط مسافهٔ بعیده اولدیغندن جوابی تأخر ایلدی . برکره دها استعجال امری یازلسون دونما مادهسنه کلنجه دولت علیه ایله معاهدهٔ صریحهسی اولمیان بردولتك دونمالری دولت علیه صولرنده کزمك اصول وقواعد دولیهدن دکلدر . خصوصیله اسپانیا سفائنی دولت علیه صولرنده کزدیکی یوقدر اما فورتنهیه تصادف ایدوبده برایکی قطعه کمیلری

ظهورنده اکر دوستانه معامله ایدرلر ایسه دولت علیه‌نك دون قارلوس ایله درکار اولان صفوتنه بناءً سفن دولت علیه دخی دوستانه معامله ایدرلر . واکر خصمانه معامله ایدرلر ایسه دولت علیه کمیلری دخی بالضروره مقابله بالمثل طریقنه کیدرلر دیو کندوسنه برقطعه تقریر ویرلمك لازم کلور . الحاصل یامکالمه‌یه مباشرت ایدلمك ویاخود برمنوال محرر تقریرلرینه جواب یازیله‌رق‌ینه امرار وقت یولنه کیدلمك لازمهٔ حالدندر دیو عرض وافاده ایتدکدن صکره خاتمهٔ تقریرنده بوایکی شقدن برینك ترجیحنی رأی وارادهٔ اولیای اموره براقمغله کرك فیضی افندینك اشبو تقریری وکرك اسپانیا ایلچیسنك مذکور تقریرلری خاکپای شاهانه‌یه عرض اولندقده اشبو ماده اعظم‌اموردن اولمغله اطرافیله ودقتلیجه ملاحظه وبعده هجتلری ظهوره کلیه‌جك وجهله برقالبه افراغ اولنمسی خصوصی شیخ‌الاسلام افندی‌یه وبعده نقیب افندی‌یه وصدارت رومدن منفصل دری زاده وملاجق زاده افندیلره ارائه اولنه‌رق بالاتفاق اقتضاسنه کوره نظام ویرلسون وعاقبت حالیله ملاحظه ایدرك دولت علیه‌یه وقتیله بر رخنه اولان ایشدن غایة الغایه حذر ایتدیره‌سین بعضاً ایش اولورکه همان اول امرده نظام بولسون دینور انجامکارنه خسارته دوچار اولور دیو خط همایون صادر اولمغله اوراق مذکوره طاقیله برقطعه تذکرهٔ سامیه‌یه لفا اولوقت شیخ الاسلام بولنان محمد شریف افندی‌یه ارسال اولندقده تذکرهٔ سامیه‌نك بالاسنه طرف شیخ الاسلامیدن اشارت اولنان هامشده بومادده رد وصد مناسب اولمدیغی کبی بومرتبه‌یه دور ودراز تأخیر وتعویق دخی ناچسبان کورینور . همان شروط نافعه‌یه ربط اولنمق اوزره هفته‌ده برکون مکالمهٔ تأسیس مسالمه‌یه شروع اولنسه نه باس وار . یاصورت بولیوب علی حاله قالور . وهوالمطلوب ویا بروجه مستحسن اوزره صورت بولور . باقی جناب دولتلری اعلمدر دیو افاده اولنمغین سلیمان فیضی افندی هفته‌ده برکون مکالمه‌یه مأمور بیورلمشیدی .

بناءً علیه طقسان بش سنه سی رجبنك یکرمی ایکنجی کونی مکالمه‌یه مباشرت اولنوب برو طرفدن فیضی افندی ایله بکلکجی خیری افندی اوته طرفدن دخی پولینی ایله ترجمانی واسوچ باش ترجمانی حاضر اولدقلری حالده واقع اولان مکالمه‌لرینك کیفیت وخلاصه‌سی زیرده بیان اولنور .

چونکه اولوقت بومقوله وقوعاتك بین‌الناس شیوعندن توقی اولنه‌کلدیکنه بناءً بومکالمه‌نك دخی مکتوم طوتلمسی التزام اولنه‌رق یوم مذکورده اسپانیا ایلچیسی ومذکور ترجمانلر علی‌السحر تبدیلاً آرد قپودان رئیس افندینك ساحلخانه‌سنه

کلوب رخصتنامه‌لر مبادله اولندقدنصکره رئیس افندی کلامه آغاز ایدوب عقد اولنه‌جق معاهده‌نك مبناسی اولمق اوزره براساس وضعنه محتاجز . اولا اکا قرار ویره‌لم دیدکده اسپانیا ایلچیسی قرالم سیچلیاتین قرالی ایکن دولت علیه ایله عقد معاهده‌ایتمشیدی . اول وقت اساس نه‌اتخاذ اولنمش ایسه ینه اولوجهله تأسیسندن امتناع اولنمز دیمکله رئیس افندی ازمنه وامکنه نسق واحد اوزره اولمیوب امزجهٔ دول دخی تقلب ادوار ایله تغیر ایده‌کلمشدر . اولوقتك حالی بشقه بووقتك حالی بشقه‌در . خصوصیله اسپانیا دولتی سیچلیاتین دولتی کبی اولمیوب ذاتنده برجسیم دولت اولمغله انکله‌عقد معاهده‌دن البته برثمرهٔ ملکیه وفائدهٔ زائده حصولی‌مطلوبدر دیمکین اسپانیا ایلچیسی بوندن زیاده فائده اولورمی‌که ایکی دولت بربرینی قزانه‌جق یعنی معنوی دوستلقلرینی ظاهرده دخی سنده ربط ایله تأیید ایده‌جکلردر . بوندن بشقه منفعت تجارت دخی مقرردر دیدی . رئیس افندی بوکا مقابلةً دولت علیه تجارتك وجود وعدمنی مساوی عد ایدر . ویالکز منافع تجارته نفع ملکی دیمز اساس دیدیکمز مصالحه‌نك اصل علت غایه‌سی یعنی نهایتنده کوریله‌جك فائدهٔ ملکیه‌درکه‌اسپانیادولتنك حالاً واستقبالاً دولت علیه‌یه‌دوستلغنك قوت ودرجه‌سی بیلنمك لازمدر دیمکله اسپانیا ایلچیسی ابتدا عقد معاهده اولنور صکره منافع ملکیه دیدیککز شیلر اکا تفرع ایدر دیدکده رئیس افندی ینه اساس مصالحه‌یه عطف کلام ایدوب بومصالحه‌دن برمنفعت ضمنیهٔ ملکیه حصولی دولت علیه‌نك مطلوبیدر . ابتدا بواساس بینمزده تذکر ووضع اولنمق لازمدر . زیرا دنیا حالیدر . دولت علیه علیهنه دول سائره دن بری حرکت ایتمك احتمالی اولوب برصورتده اسپانیا دولتی دوستلغنده ثابت اوله‌رق دولت علیه‌نك اومقوله خصمنه اعانه ایتمیه‌جکی درمیان وتمهید اولنمایدر دیو اساس وضعنده اصرار ایتمکله بونك اوزرینه طرفیندن برچوق بحثلر ایراد اولنه‌رق نهایت رئیس افندی اشته رخصتنامه‌لرمزی مبادله ایلدك بوکونلك بوقدر ایله اکتفا ایده‌لم بویله شیلر تأمل کوتورر تعجیل ایله اولمز دیدکده ایلچی بنم دولتم سیچلیاتینه ویرلمش اولان عهدنامه شروطنه راضیدر . وانك انعقادینی استرآنده قال وقیل کوتورر حالت یوقدر دیمکله رئیس افندی سیچلیاتین عهدنامه‌سین بزهنوز مطالعه ایتمدك برکره کوزدن کچورمکه محتاجز واحتمال‌که بعض ماده‌لرك تنقیحنه محتاج اولورز هله سز شواساس خصوصنی ملاحظه ایدیکز ودولتکزه دخی یازیکز بزدخی برایوجه مطالعه ایده‌لم دیو قطع کلام ایدیجك ایلچی مضطرب اولوب یدیمه رخصتنامه ویریله‌لی اوچ سنه‌یی متجاوز در . برسنه‌سی یوللرده کچدی ایکی سنه‌دن زیاده دخی بوراده قالدم

مطلوبمز سیچلیاتین شروطی اوزه عقد مصالحه ایدی . لاونم برجواب آله مدم کچنارده دولتمدن بکا برکاغد کلدی . برکره دها عرض ایله ینه امرار وقت ایدرلر ایسه عودت ایت دیمشلر سکز آیدر دولت علیه جزائردن برجواب کتورده مدی بن شمدی دولت علیه شوزمینده براساس استر دیو دولتمه یازسهم دولت علیه نك مرامی عدم مساعده اولدیغی اکلاشلدی دیبه جکلری وآره یرده بکا دخی عتاب ایده جکلری مقرر در دیمك کبی بعض کلمات ایرادیله ایشی اوزاتمق استمدیکنی اشعار ایلدی .

بو مکالمات قلمه النه‌رق خاکپای شاهانه یه عرض اولندقده عاقبت کارده دولت علیه یه بر خلجان ویرمك شرطیله اولا الله تعالینك رضاسیچون ثانیا دولت علیه یه صیانت ایچون برحسن صورت وقالبه افراغ اولنمسی جمله کزه فرض عین مقامنده در . هر امور اتفاقی اولدقده نظام بولمز برشی یوقدر همان صداقت اتفاقدر دیو برقطعه خط همایون صادر اولمشیدی . شعبان معظمنك ایکنجی پازار ایرتسی کونی ینه کیمسه واقف اولمامق ملاحظه سنه مبنی هرکس ایشنه کوجنه چکیلوب کیتدیکی اثناده ساعت یدی صولرنده اسپانیا ایلچیسی رئیس افندینك یالیسنه کلوب دفعهٔ ثانیه اولمق اوزره مکالمه‌یه مباشرت اولنه‌رق اول کون دخی ساعت اون بره قدر بینلرنده جریان ایدن مباحثاتك خلاصه سی زیرده بیان اولور .

یوم مذکورده ابتدا اسپانیا ایلچیسی کلامه بدأ ایدوب اشبو پنجشنبه کونی بچ اولاعی یعنی ویانه پوسته‌سی چیقه‌جق مادهٔ صلحه نه کونه قرار ویریله جکنی یازسهم کرك برجواب کرم ایدك دیمکله رئیس افندی اولکی مجلسده ایراد اولنان اساس ماده سنه قرار ویرلدکدنصکره قصور موادی همان سیچلیاتین شرائطنه تطبیقا تنظیمنه مباشرت ایلرز دیدکده ایلچی سیچلیاتین عهد نامه‌سنده دولت علیه ایله مصالحهٔ مؤبده ودائمی دوستلق عهدی مصرح اولوب بونك معناسی دولت علیه علیهنه وضع خصمانه یه ابتدار واعداسنه اعانه ایله اضرار ایتمامك مضمونندن عبارتدر . بوعباره بزم عهدنامه‌مزده دخی یازیله‌جق اولمغله مطالبه ایتدیککز مرام انك مفهومندن حاصل اولور دیمسنه جواباً رئیس افندی دولت علیه ایله دول سائره دن برینك محاربه سی وقوع بولمق ملاحظه دن بعید دکلدر . شاید بومقوله خصمانه‌زله اسپانیا دولتنك اتفاقی بولندیغی حالده اکا معاونت ایتمسی ملحوظدر . بوصورتده سزك دوستلغکزدن نه فائده مز اولور مادهٔ تجارتك دولت علیه عندنده وجود وعدمی مساویدر ملکجه برفائده حاصل اولمدقجه بومرامه نیچون مساعده اولنسون دیدی .

بونك اوزرينه ايلچي دولتمك دولت عليه حقنده صدق نيتني يعني اعداسنه معاونت ايتميه‌جكني جزما ويقينا بيلورم وعقد مصالحه‌دن غرض دخي طرفين بربرينى اضرار قيدنده اولمامقدن عبارت اولمغله بونى شفاها تصديق ايدرم دولتمه يازسه‌م سند ويرلمسنه دخي رخصت ويره جكلرى اكرچه مجزو ممدر لكن رخصتم سيچلياتين معاهده سنه منحصر اولديغندن اندن خارج سند اعطاسنه جسارت ايده‌مم ديد كده رئيس افندى بونى شفاها تصديق ايدرم ديورسين صكره دونوب تحريرا سند ويرمكدن اجتناب ايديورسين بوسوزشك ايراث ايدر . انكلتره لوايله سزك معاهده كز وار ايدى اما فرانسه‌لو ايله بشقه اتفاقكز اولديغندن انكلتره عليهنه فرانسه‌لويه معين اولديكز سوز طوربه‌يه كيرمز ديرلر مشهور مثلدر ديو مقابله ايلدى . وبونك كبي پك چوق منازعه ومباحثه‌لر جريان ايدرك نهايت مطلوب اولان اساس چونكه سيچلياتين عهد نامه سنده مندرج اولان مصالحهٔ مؤبده ودائمى دوستلق عباره سنك شرح وتفصيلندن عبارت اولمغله بومأموله برر سند امضا اولنه‌رق وضع اساس قلنمغه قرار ويريلوب بومجلس دخي بوصورتله ختام پذير اولمشيدى . اوچنجى دفعه كى مكالمه ده ينه مصلحت بودرجه سندن آلنوب اساس تمسكنك تنظيمنه مباشرت اولدقدنصكره اسپانيا ايلچيسى اشبو بيطرفلق اساسنه مقابل اسپانيا دولتنك دخي برشى قزانمسى لازم كلور . واكرچه ملكاً برفائده اولمز ايسه‌ده لفظاً اولسون براعتبار اولمق اوزره فرانسه وانكلتره دولتلرى حقنده جارى اولديغى مثللو اسپانيا قرالنه دخي طرف دولت عليه‌دن پادشاه عنوانى ويرلسون ديد كده رئيس افندى طرفندن فرانسه دولتى حقنده بوعنوانك ويرلمسى ابتدا عقد معاهده اولنديغى آوانده اولميوب بلكه دولت عليه فرانسه دولتنك پك چوق دوستلغنى كوردكدنصكره وقوعبولمشدر . بزشمدى‌سزه شوقدركمى ايله‌بزه معاونت ايديكزديميورز بلكه شمدى يه قدر طبيعى جارى اولان برحالك دوامى كه دشمنلريمزه معاونت اولنمامقدن عبارتدر . آنى تكليف ايده‌يورز . بوخصوص مقابله ومكافات اقتضا ايدر مواددن دكلدر ديو مقابله اولنمدقدنصكره مواد اخرى كه طرفيندن اسرانك اطلاق اولنمسى وغرب اوجاقلرى اسپانيا دولتيله عقد معاهده ايده جك اولورايسه رضاى عالى منضم اولديغنى حاوى برر قطعه فرمان عاليشان ويرلمسى ومالطه وسائر طوائف حربيه قورصانلرينك دولت عليه صولرندن دفع مضرتلرينه اسپانيا دولتنك سعى ايتمسى كبي ديكر بعض ماده‌لر مذكور اساس ماده سنه علاوه اولنه‌رق مواد عديده‌يى حاوى براساس تمسكى تنظيم اولنوب طرفيندن تمهير

اولنمق خصوصی قرار بولمش ومصلحت بترکی اولمش وحتی سلیمان فیضی افندی اظهار ثبات ومتانت ایدرك مصلحتی بودرجه‌لره ایصال ایتدیکندن طولایی دولتدن آفرینلر المش ایکن صکره‌دن بعض تعبیراتده منازعه ظهور ایتدی . شویله که اسپانیا دولتی طرفندن دولت علیه‌نك خصمی اولان دولتلره اعانه اولنمامسی فقره سنه قارشولق دولت علیه طرفندن دخی اسپانیا دولتنك خصمی اولان دولتلره اعانه اولنمامسی تعهد اولنمق خصوصنی اسپانیا ایلچیسی تکلیف ایلدی . بوکا ایسه طرف دولت علیه‌دن مماشات ممکن اوله میوب چونکه غرب اوجاقلرینه اگرچه دولت اطلاق اولنه‌مز ایسه‌ده شمدیکی حالده بعض جهتله مفرز اولدقلرندن شاید ایلروده اسپانیالو ایله محاربه‌لری وقوعنده اسپانیالو بونی سررشته ایدرك اوجاقلره اعانه اولنمامسنی ادعایه قالقیشور . بوایسه دولت علیه جه ممکن اوله‌مز . زیرا غرب اوجقلری توابع دولت علیه‌دن اولدقلری جهتله بهر حال معاونت اولنمق لازم کلور . بوندن بشقه فاس حاکمی کبی ملوك اسلامیه‌دن بری اسپانیالو ایله محاربه یه مباشرت ایدوبده دولت علیه‌دن استمداد ایده‌جك اولدینی حالده اهل اسلامه اعانه فرض اولمق حسبیله وجهت جامعهٔ خلافت تقریبیله دولت علیه‌نك اعانه ایتمسی فریضه‌دن اولور . بناءً علیه بوصورت طرف دولت علیه‌دن قبول اولنه میوب طرفیندن بی طرفلق ماده سی تعهد اولنمق لازم کلدیکی حالده خصما یرنده دول نصاری لفظی قوللانلمق یعنی طرفیندن بری دول نصارادن بریله محاربه ایتدیکی حالده طرف آخرك بیطرف اولمسی تعبیری یازلمق خصوصنده رئیس افندی اصراره مجبور وبوکیفیت تذکرهٔ سامیه ایله مقام مشیخته انها اولندقده چونکه اهل اسلام من المشرق الی المغرب بربرندن استنصار ایلدکده معاونت فرض اولدینی جهتله خصما ویاخود دول اخری تعبیرلری قبول اولنه میوب حصراً دول نصاری تعبیرینه مماشات اولنسون دیو طرف شیخ الاسلامیدن اشارت بیورلمغله رئیس افندی نصاری تعبیرنده محصور اوله‌رق اساس مصالحه کشمکشده قالدی . بوندن بشقه مقدما اسپانیا ایلچیسی جزائر غرب اوجاغنك بزمله مصالحه‌یه استعداد تامی وار همان طرف دولت علیه‌دن رضا ورخصتی حاوی برقطعه فرمان اعطا بیورلمسنه محتاجز دیرایدی . مذاکرهٔ مصلحت دخی آنك سوزی اوزرینه بنا اولنمشیدی . حالبوکه بوخصوصك تحقیق ایچون قپودان پاشا طرفندن جزائر غربه کیدوب کلان آدمك جزائر بکلر بکیسندن کتوردیکی تحریراتده جزائر اوجاغنك اسپانیالو الك بیوك دشمنی اولمغله مصالحه ومصافاتلری ممکن اوله‌میه‌جنی وحتی چند ماه مقدم اوجاقلر قورصانلری اسپانیالونك

طقوز قطعه کمیلرینی المش اولدیغی مندرج اولمغله اوجاقلره ویریلهجك اخبار امرلری اساس تمسکه درج اولنه میه جغی رئیس افندی طرفندن اسپانیا ایلچیسنه بیان اولندی . وبو ارالق اسپانیا ایلچیسی دخی ترجمانی باب عالی یه کوندروب بینمزده قرار ویردیکمز اساس تمسکی عقدهٔ اشکاله دوچار اولدی . زیرا بو دفعه بکا تحریرات کلدی . مضمونده دولت علیه ایله سیچلیاتین قرالغمزده رابطه ویردیکمز شرائط مثللو شروط مسالمه یه سنی مأمور ایتمشیدك . شرائط مرقومه دن زائد برشی ادخال ایتمه سین دیمشلر . اکر بوتحریرات کلمزدن اول اساس تمسکی تمهیر اولنمش اولیدی دولتمه اعتذار ممکن اولوردی . لکن بوندنصکره سیچلیاتین شروطندن زیاده برحرف قاتمغه قدرتم یوقدر دیو انها واخبار ایله بوخصوصده برجواب قطعی استدی . بونك اوزرینه برکره دخی دیوان همایون ترجمانی مأموراً اسپانیا ایلچیسیله ملاقات ایدوب قرار سابق اوزره منازع فیها اولان بعض تعبیراتك اصلاح وتنقیحیله ایلچیی ارضا ایتمکه سعی ایتمش وهله سن شو اساسی برکره دولتنه یاز وبرجواب کلنجه بو طرفده اقامت ایت دیمش ایسه ده بو دفعه دخی اسپانیا ایلچیسی استغنایه مباشرت واظهار خشونت ایدوب سیچلیاتین شروطی اوزره عقد معاهده ده اصرار ایلدکدن بشقه اقدمجه اساس تمسکنه درج اولنمق اوزره تصدیق وقبول ایتمش اولدیغی بعض موادی انکار ایله صورت تجاهلدن کلمکه ابتدار ایلدی . وحتی اثنای مکالمه ده بو قدر وقتدنبرو درسعادتده اوتوروبده مصالحهنك عوق وتأخیر اولنمسندن طولایی اشتکا ایدرك بومصلحت فسخ اولنورایسه بالجمله بوربون فامیلیاسی یعنی فرانسه واسپانیا وسیچلیاتین قرالری خاندانی دولت علیه دوستلغندن یوز چویررلر دیدکدن بشقه بین الدولتین دوستانه مخابره امری اسپانیا دولتندن ایسه دولت علیه یه دها زیاده اهمدر دیوب بو مألی درج ایله مملکتنه عودت ایتمکه مجبور اولدیغی بیان ضمننده باب عالی یه برقطعه شدتلو تقریر اعطا ایتدی .

بونك اوزرینه ارتق فسخ مکالمه اولنمق لازم کلمش ایسه ده کوندن کونه روسیه ایله نمچه دولتك دولتعلیه علیهنه اولان اتفاقلرینك علامتلری بلورمکه باشلامش اولدیغندن واسپانیا ایلچیسی دخی بو صورتده دولتنك آنلرله اتفاق ایده جکنی اشراب ایلدیکندن اسپانیالویی کوجندیرمکدن وخصوصیله فسخ مکالمه نقیصه سنی

دولت علیه‌یه عزو واسناد ایتدیرمکدن وکلای دولت علیه خوف واحتراز ایتدکلرینه بناءً برحال ترددده قالدیلر .

بونك اوزرینه برچوق مذاکرات وقوعندنصکره نهایت دولت‌علیه ذات مصالحه‌یی قبول ایتمش ومنازعه یالکز بعض تعبیراتده قالمشدر . ودولت علیه اسپانیا مصالحه سنه مستعد ومتهیئدر . تعبیرات منازع فیهایی ویاخود آنلره مماثل بعض تعبیراتی سنده درج ایتمکه ایلچی بك دولتندن جلب رخصت ایلدیکی آنده تصدیقنامه‌لر مبادله اولنور ومصلحت بودرجه‌ده براغیلور ایسه مکالمه‌یی ایلچی‌بك دوستمز فسخ ایتمش اولور دیو اسپانیا ایلچیسنه بر قطعه تقریر ویرلمشیدی .

بونك اوزرینه اسپانیا ایلچیسی مملکتنه عودت ایده‌مدیسه ده رئیس الکتاب سلیمان فیضی افندی دخی ابتدالری مصلحتی اعظام ایله بعض جمیله‌لر کوسترەرك آفرینلر المشیکن نتیجه‌سی بویله کشمکشده قالیجق خیلیجه مضطرب ومتحیر اولمشدر . فقط چوق کچمکسزین عزل اولنمغله خلاص بولمشدر .

اسپانیا دولتیله عقد معاهده ایتمك وخصوصیله سیچلیاتین دولتی حقنده اقدمجه تجویز وقبول قلنمش اولان شرائط عهدیه‌نك بر عینی دخی اسپانیایه ویرمامك ایچون بوقدر تکلف اولنمسی امور عجیبه‌دندر . زیرا بو وجهله صلح استدعاسنده بولنان بر دولتك سلم ومصالحه سنه (فان جنحوا للسلم) آیت کریمه‌سی مؤداسنجه میل ومماشات ایتمك لازم‌کلوب اسپانیا کبی دولت علیه ایله هم حدود اولمیان وطبقهٔ ثانیهٔ دولیه ده بولنان بر دولتله تجارت ودوستلغه دائر برمعاهده یاپلمسنده عقلاً دخی نه ضرر اولمق احتمالی واردر . لاسیما که عرض ایتمش اولدیغی شرائط اولجه قبول اولنمش شیلر ایمش وبوتکلفات بتون بتون عبثه اشتغال وبلکه دعوت مضرت قبیلندن ایدوکی بر وجه محرر نتیجهٔ مصلحتك کشمکشده ووکلانك برحال ترددده ورئیس افندینك حجاب واضطرابده قالمسیله ثبوت بولمشدر . وامر تجارت جسم دولتك روحی مثابه‌سنده اولدیغی حالده بر دولتك دیکر بر دولت ایله صلح وتجارته دائر عهدی اولمسی طرفینك تبعه وتجاری ایچون عظیم فائده‌یی موجب اولدیغی مسلماتدندر . واکرچه بر دولتك دیکریله عقد معاهده ایلدیکی وقت ملکجه وپولتیقه جه منافع حالیه وآتیه سنی درپیش ومطالعه ایتمسی لازمه‌دن اولدیغی جهتله اسپانیالولرایله عقد معاهده‌خصوصنده اسپانیا دولتنك مؤبداً بیطرفلغنی شریطهٔ عهده ربط وتوثیق ایلمك فنامطالعه دکل ایسه‌ده اسپانیولرك استدکلری تجارت ومناسبت معاهده‌سی اولوب اشبو بی‌طرفلق صورتی ایسه اتفاق معاهده‌سی دیمك اولدیغندن اکا احتیاج وارایسه بشقه جه سویلشیلوب

یاپلمق اقتضا ایدردی . وبویله اتفاق معاهده‌لری دائما صورت مخصوصه وموقته ده اولمق ایجاب ایتدیکندن ومنافع متقابله اوزرینه تأسیس اولنه‌کلدیکندن برمعاهدهٔ دائمیه‌یه اتفاق مخصوص اثری اولان بیطرفلق قاعده‌سنی درج ایتمکی استمك موافق اصول دکلدر . واسپانیانك تبعه‌سندن اولمیان مالطه وسائر طوائف حربیه قورصانلرینك دفع مضرتی اسپانیالویه تکلیف ایدوبده توابع دولت علیه دن اولان اوجاقلر قورصانلرینك دفع مضرتندن بالکلیه اغماض اولنمق ومنوال مشروح اوزره بی طرفلق اتفاقنی تأسیسه چالشمق قانون مناظره‌دن خارجدر . هله غرب اوجاقلری خلقنك یولسز حرکتلرندن بتون بتون اغماض اولنمش ودول اجنبیه طرفلرندن شکایت اولندقجه انلر سرکش آدملر در . دولت علیه آنلره قاریشمه‌مز دیو برر حکومت مستقله حکمنه قونیله‌رق برشی یاپلمامش وبر چاره‌سی ارانلمامش اولمسنك نتیجهٔ وخیمه‌سی میدانده اولمغله تفصیلدن مستغنیدر . فقط شوماده‌نك اصل جای اعتراض اولهجق وبلکه تعجب اولنه‌جق یری رئیس وقت اولان ذاتك مکالمه مجلسلرنده دولت علیه فوائد تجارتك وجود وعدمنی مساوی عد ایدر واصل ملکجه فائده ارار دیمیدر . عجبا بر دولت ایچون توسیع دائرهٔ تجارتدن بیوك ودائمی نه فائدهٔ ملکیه اولهبیلور . واسپانیالولر ایله یاپیله‌جق معاهده مصالحهٔ دائمیه دیمك اولدیغندن اکا رعایت اولندقجه مطلوب اولان بیطرفلق ماده‌سی طبیعتیله حاصل اولمش اولوردی . بونك ایچون بیهوده اوغراشیله‌جق یرده دولت علیه‌نك تجارتجه فائده‌لی شیلر استحصال اولنمش اولیدی شبهه‌سز دها خیرلو اولوردی . بومقوله معاملات دولیه ده اصل لازم اولان ووکلای دولتك دقت وغیرتنه محتاج بولنان ماده‌لر امضا اولنه‌جق معاهده‌نك احکام مندرجه‌سی بروطرفك تبعه وتجاری حقنده خیرلو وپولتیقه وحقوق دولته طوقنمیه‌جق صورتده اولمسی قضیه‌لریدر . یوخسه انعقاد عهودی کچکدیرمك ویاخود کچشدیرمك دکلدر . لکن ازمنهٔ سالفه‌ده بویله بیهوده مباحثات ایله رئیس افندیلر دولتدن آفرینلر قاپوب صکره ایش مواد عهدیه مذاکره سنه کلدیکی کبی بروطرف تجار وتبعه‌سنك منافعنه هیچ باقمامش وهله روح قالب دولت اولان تجارت خصوصلرینك لقردیسی لسانه آلمغه بیله تنزل ایتمامش واصل مطلوب اولان اصول متقابله امراهمنه قطعا دقت ایلمامش ودول سائره کندی تجار وتبعه‌لری ایچون ممالك محروسه‌ده هردرلو امتیازات ومنافعی استحصال ایدوب ودنیانك هیچ برینده اولمدیغی حالده بوراده هرسفارت وهرقونسلوس کندی دولت متبوعه‌سی تبعه‌سنك حاکمی

اولمق وقوانين دولت عليه آنلر حقلرنده جاری اوله مامق محاذيرينی قولايجه تصديق واختيار ايلمش اولدقلرندن طولايی دولت عليه‌نك پك قوی وقتلرنده غالبانه ياپلمش اولان معاهداتده دخی فوائد عهديه‌يی منحصراً اجنبيلر استحصال ايدوب زمانمزده تبعهٔ دولت عليه‌نك تجارتنده كوريلان تدنيلر ومعاملات سائره‌ده چكيلان زحمتلر بونلرك اثری اولمغله تأسف ايتمانك چاره‌سی يوقدر .

اشته اسپانيا ماده‌سی دخی بويله بيهوده مباحثات ايله برمنوال محرر كشمكشده قالمش اولديغندن سليمان فيضی افندی عزل اولنوبده يرينه خيری افندی رئيس الكتاب اولدقدنصكره دخی اسپانيا ايلچيسی پولينی بوخصوصه دائر ترجمانيله باب عاليه خبرلر ومتعدد تقريرلر كوندرمكدن خالی اولمامشدر . حتی اشبو طقسان التی سنه‌سی اوائلنده ترجمانی خيری افنديه ارسال ايله اساس اتخاذ اولنان ماده‌لری بركاغده تحرير ايدوب بكا كوندرك مطالعه ايده‌يم دول نصاری تعبيرينك قبولنه بلكه بر چاره بوله بيلورم مواد سائره‌نك دخی نظامنه باقه‌م ديو خبر كوندرمشيدی . وچونكه مصلحت بودرجه‌يه كتورلمش اولديغندن خيری افندی بوخصوصده كندی رأی ومسلكی اوزره يوروييه ميوب اول ياپيلان دعمهٔ اشكاله محصور ومصلحتی بولديغی درجه‌ده يوروتمكه مجبور ايدی . وبواثناده روسيه‌لولر برقونسلوسلق منازعه‌سی چيقاروب بويله بر تلاش دلخراش اراسنده بويله بيهوده مباحثات ايله اركان دولتی اشغال وتصديع ايتمكدن دخی اتقا واحتراز ايدردی . وسليمان فيضی افنديك زماننده اساس اتخاذ اولنان ماده لرده اصل دولت عليه‌يه نافع كورينان شرط بيطرفلق ماده‌سی اولوب اولدخی برمنوال مشروح عقدهٔ اشكاله دوچار اولمش ومواد مذكوره‌دن بری دخی اطلاق اسرا ماده‌سی اولوب بودخی ابتدالری سيچلياتين مصالحه سنه قياساً اسپانيا دولتی اسرای مسلمينی هديه اولمق اوزره اطلاق ودرسعادته ارسال ايتمك اوزره سويلشلمش ايكن مؤخراً طرفيندن اطلاق اسرا قضيه سنه قرار ويرلمش اولوب حالبوكه خيری افندی قپودان پاشانك زيارتنه كيتدكده قپودان پاشا اسپانيا ماده‌سنی درميان ايدوب اسپانيوللو ايله مصالحه خصوصنده مادامكه جزائر وتونس وطرابلس اوجاقلرينه البته سز دخی اسپانيا قرالی ايله صلح ايدك ديو جبر واقع اولميه وقضيهٔ صلح اوجاقلرك كندی ارادەلرينه تفويض اولنه بونده بر مضرت يوقدر اما اوجاقلر مصالحه‌يه اجبار اولنسه‌لر مماشات ايلميه‌جكلرندن بشقه اكر صلح ايتسه‌لر تعيشلری اسپانيادن الدقلری غنائمه منحصر اولمغله حاللری مشكل اولور . لكن رئيس سابق سليمان افندی درعليه‌ده اولان

اسپانیا اسیرلرینك اطلاقی شرط قید ایلدیکی مسموعم اولدی . بو بردرلو جائز دکلدر . الآن ترسانهٔ عامره ده وچکدیرمه لرده استخدام ایلدیکمز اسیر لریمز باجمعهم اسپانیا اسراسیدر . کیرو یه ویرلدیکی حالده ترسانه خالی قالور . صکره بوقدر اسیرلری نره دن بوله لم اسپانیالو یدنده الحالهٔهذه قید اسره کرفتار اولان اهل اسلام یوز الی ونهایت ایکیوزه انجق بالغ اولدیغی فاس حاکمی طرفندن کلان آدمك واطلاق ایتدیروبده درسعادته کوندردیکی اسیرلرك تقریرلرندن معلوم اولمشدر . ایکی نفر اهل اسلام اسیرلری مقابلنده برنفر نصاری اسیری ویریلوب مبادله اولنمق اوجاقلرك قواعد مرعیه سندن اولمغله اوجاقلر خلقی بهر حال اسرای مسلمینی استبدال ایدرلر واسیرلکده براقمزلر . بویله اولدیغی تقدیرجه شو لزوملی وقتلرده ترسانهٔ معموره یی تخلیه لایق دکلدر دیو افاده ایتمکله خیری افندی برقاچدها متحیر اولمغله قپودان پاشا ایله واقع اولان مکالمه یی بسط ایدرك سلفم سلیمان فیضی افندینك زمانده سویلشیلان ماده لر هنوز طرفیندن قبول وامضا اولنمامشدر . آنك یازدیغی کیمی قالسون یوخسه اسرا ماده سنی سیچلیاتین عهدنامه سنه تطبیقاً اجرایه اسپانیا ایلچیسنی الزام واسکاته می سعی اولنسون دیو شقیندن برینك ترجیحی اولیای امور دولتك رأی وارادهلرینه تفویض واحاله ایتمکه مجبور اولمشیدی . اراسی چوق کچمکسزین اسپانیا ایلچیسی باب عالیه برقطعه تقریر تقدیم ایله استدیکی تعبیراته مماشات اولنمق و یاخود سیچلیاتین عهد نامه سی عینیله امضالنمق خصوصلرنده برجواب قطعی استیوب مساعده بیورلمدیغی حالده مملکتنه عودت ایده جکنی و بویله بر فرصت فوت اولدیغی حالده دولت علیه بردها بوسر رشته یی الهکوره میه جکنی افاده وانها ایلدی .

بوائناده اسوج مصلحتکذاری دخی خیری افندیه برقطعه تقریر کوندروب خلاصهٔ مؤداسنده بی طرفلق ماده سی یالکز دولت علیه نك دول نصارایه دائر اولان مقصد ومرام خفیسنی مکمل اولوب اسپانیایه نافع برکیفیت دکلدر . ودولت علیه مالطه وجنویز کبی سربسیت ومستقل اولان مملکتلر قورصانلرینك دفع مضرتلرینه اسپانیالونك غیرت ایتمسنی تکلیف ایدوب کندونك برعضوی مثابه سنده اولان اوجاقلر قورصانلرینك دفع مضرتلری خصوصنده دریغ همت ایده یور . حالبوکه اسپانیالو بوخصوصده کفالت استمیوب یالکز کندیسیله اوجاقلر مصالحه ایده جك اولدقلری حالده دولت علیه نك انضمام رضاسنی وحسن همتنی استیور . والحاصل اساس اتخاذ اولنان جمیع موادده دولت علیه مساواته رعایت ایتمدیکندن اسپانیا دولتی کبی اوروپاده معتبر بردولتك شانته رعایت

ایتمامش اولهیور . بورالری میزان حقانیتله موازنه اولنمایدر . اوچ سنه‌دنبرو اسپانیا ایلچیسی بوراده اوتوروب بونجه مذاکره ومکالمه‌لر اولنه‌رق مصلحت ختامه قریب اولمشیکن معاذالله رشتهٔ مذاکره ومعاهده قطع اولنمق لازم کلور ایسه اسپانیالونك دولت علیه حقنده اولان خلوص ومودتی عداوت ونفرته متحول اوله‌جغندن جهت تجارته مبنی دکل بلکه وقت وحاله نظراً پولتیقه‌جه دخی فنالق کتوره‌بیله‌جك ودولت علیه‌نك دوستی اولان بالجمله دول طرفندن تعجب واستغراب ایدیله‌جك برکیفیت مکدره اولوب بوندن تولد ایده‌جك محذورلر منازع فیه اولان ماده‌لرك تسهیل وتعدیلی صورتنده موهوم ومحتمل اولان محاذیردن اشد اولدیغی مدیران دولت ومدبران سلطنت عندلرنده مسلماتدندر دیو افاده وانها ایتدکدن بشقه ترجمانی واسطه‌سیله دخی دولتمك دولت علیه‌یه نه درجه‌لرده خیرخواه اولدیغنی تعریف عبث قبیلندندر . زیرا روسیه‌لولردن کوردیکمز ضرر وزیان هرکسه معلومدر . دولتم دائما دولت علیه‌نك غالبیتنی تمنی ایدرکه کندویه دخی نافعدر . اسپانیا قرالی ملوك نصاری ایچنده معتبر وذی‌مکنت برحکمدار اولوب خصوصیله یوز اللی قطعه قلیونه مالك وسبته بوغازی ید تصرفنده اولدیغی حالده فسخ مکالمه اولنوبده دولت علیه‌دن مأیوس اوله‌جق اولورسه بهرحال روسیه‌لو ایله اتفاق ایده‌جکی کون کبی آشکاردر . امان بویله منازعات لفظیه ایله وکلای دولت علیه بوسررشته‌یی الدن چیقارمسونلر صوکنده وخامت مقرردر دیو خیری افندی‌یه خبرلر کوندردی . ومقدما اسپانیا دولتنك دولت علیه ایله صلح استدعاسنده اولدیغنی اسوج قرالی استماع ایتدکده استانبولده مقیم مومی‌الیه مصلحتکذارینه نه‌پیار ایسك یاب دولت علیه‌یی اسپانیا مصالحه‌سنه ترغیب ایت زیرا اسپانیالو دولت علیه‌دن قطع امید ایلرایسه بهرحال روسیه‌لو ایله عقد اتفاق ایلر اولوقت ایش پك مشکل اولور دیو امر واشعار ایتمش اولدیغنه بناءً مصلحتکذاری دخی ترجمانی ترجمانلق بهانه‌سیله مکالمه مجلسلرنده اسپانیا مرخصی معیتنه ترفیق ایتمشیدی .

خیری افندی بورالرینی شرح وایضاح ایدرك مفصل برقطعه تقریر قلمه الوب مقام صدارته تقدیم ایتمکله بونك اوزرینه بین‌الوکلا پك چوق مذکرات واسپانیا ایلچیسیله برچوق مکالمات وقوعندنصکره بالآخره بی‌طرفلق ماده‌سنده طرف دولت علیه‌دن جهت وحدت دیانت حسبیله فاس ویمن حاکملری استثنا بیورلمق ومساواته رعایةً اسپانیا قرالی طرفندن دخی عهود ومواثیق اقتضاسنجه اقرباسندن اولان فرانسه قرالی واوغلی وولیعهدی اولان سیچلیاتین قرالی استثنا اولنمق اوزره قرار ویریلوب دولت علیه‌نك نهایةالنهایه قبول ایده‌بیله‌جکی اساس تمسکی

بش ماده‌یه حصر اولنه‌رق ماه جمادی‌الآخره‌ده دولتمه کوندرمك اوزره مواد مذکوره برقطعه تقریر ایله پولینی‌یه اعطا اولنمشدر . مواد مذکوره زیرده درج وتحریر اولنور .

(مواد خمسهٔ مذکوره)

* مادهٔ اولی *

دولت علیه ایله حشمتلو اسپانیا قرالی میانه‌لرنده منعقد اولان اشبو مصالحهٔ مبارکه بعدالتصدیق دولت علیه مقتضای اتحاد دینیه اوزره ملوك اسلامیه‌دن فاس ویمن حاکملرندن غیری دولدن بریسیله اسپانیا دولتی بیننده مخاصمه وقوعنده قطعاً وقاطبةً بربهانه وعلت ایله هیچ بروقتده اسپانیا دولتنك خصمی اولنلره سری وجهری اعانت ومظاهرت ایلمیوب کاملاً بی‌طرف اوله . اسپانیا دولتی دخی مساوات بولنمق اوزره عهود ومواثیق اقتضاسنجه فرانسه وسیچلیاتین دولتلرندن ماعدا دولدن بریسیله دولت علیه بیننده مخاصمه وقوعنده قطعاً وقاطبةً بربهانه وعلت ایله دولت علیه‌نك خصمی اولنلره سری وجهری اعانت ومظاهرت ایلمیوب کاملاً بی‌طرف اوله .

* مادهٔ ثانیه *

دولت علیه ایله اسپانیا دولتی بیننده رابطه پذیر حسن ختام اولان اشبو مصالحهٔ متیمنه جزائر غرب وتونس وطرابلس اوجاقلری بکلربکیلرینه وخلقنه اخبار اولنوب ذکر اولنان اوجاقلر سلطنت سنیه‌نك جمیع دول ایله اولان معاهدات ومصالحه‌لرنده مستثنا وصلح خصوصنده ارادەلری کندو یدلرنده اولمقدن ناشی مذکور اوجاقلر اسپانیا دولتیله عقد مهادنه‌یه طوع ورضا کوسترمکلری حالده دولت علیه محظوظ ومصالحه‌لری مقبول اوله‌جغنی حاوی ومصالحه‌یه ترغیبی متضمن اوامر شریفه اسپانیا ایلچیسی طرفندن استدعا اولندقده هربر اوجاغه بشقه بشقه اوامر علیه اصدار وتسلیمی جائز اوله .

* مادهٔ ثالثه *

اسیرلر ماده‌سی کوچك اسپانیا یعنی سیچلیاتین عهدنامه‌سنده مذکور اولدیغی وجهله ذکر اولنه .

* مادهٔ رابعه *

اسپانیا دولتی مالطه وجنویز قورصانلرینك حسب‌الامکان دولت علیه صولرندن دفع ضررلرینه همتی دریغ ایتمیه .

* مادهٔ خامسه *

ایکی دولته نافع اقتضا ایدن خیرلو ماده‌لرك طرفیندن بالمذاکره اشبو عهدنامه‌لره تذییلی جائز اوله .

ایستیطراد

سیچلیا صقلیه دیدکلری جزیره اولوب ناپولی قرالنك زیر حکمنده اولمغله ناپولی ایله جزیرهٔ مذکوره‌یه شامل اوله رق سیچلیاتین حکومتی تعبیر اولنمشدر .
بالاده ذکر اولندیغی وجهله دون قارلوس مقدما سیچلیاتین قرالی ایکن بالارث اسپانیاقرالی اولدقده بو طرفجه اسپانیایه بیوك اسپانیا وسیچلیاتینه کوچك اسپانیا تعبیری جاری اولمشدر .

* مؤخراً اسپانیا مرخصیله وقوعبولان منازعات *

مذکور مواد خمسه‌یی اسپانیا ایلچیسی دولتنه کوندروب هنوز برجوابی ورود ایتمکسزین بن دولتمك رأیی بیلورم شویله دینلسون ومصاحته بویله نظام ویرلسون وادیلرنده باب عالیه خبرلر وتقریر کوندرمکدن خالی اولمامشدر .
وبو اثناده بردفعه دیوان همایون ترجمانیله ملاقات ایدوب ینه اصول دولیه‌دن خارج برطاقم سوزلر سویلمکله دیوان همایون ترجمانی دخی دولت علیه نهایةالنهایه دیه جکنی مواد خمسه‌یه حصر ایله دولتکه کوندرمك اوزره سکا اعطا ایلدی .
هنوز دولتکدن برجواب رسمی کلمدن شمدی رئیس افندی طرفندن سکا نه دینیله‌بیلور دیو مقابله ایتدکده بن رئیس افندینك سوزنده متانتدن ودولتجه اولان معامله سندن متشکرم انجق غرضم ایکی دولت بینده قبوله شایان برمصالحه‌نك خیرلو وجهله انعقادینه آلت اولمقدر . زیرا مأموریتم انجق اصلاح ایچوندر .
وبو وجهله تعجیزدن مقصدم بودرکه قورقارم مواد مذکوره‌یی قرالم مطالعه ایتدکده بغتةً عودتمه دائر برمکتوب کوندره اولوقت بن بوراده اوچ کوندن زیاده توقف ایده‌م . باری اویله برکاغد کلمکسزین قوهٔ قریبه‌یه کلمش بویله برمصلحت خیریه‌یی برآن اقدم تمهیر ایده‌لم دیو برچوق بیهوده سوزلر سویلمش وبونك اوزرینه کندوسیله خیلی مکالمات وبین الوکلا برچوق مذاکرات وقوع بولمشدر .

بوائناده روسیه ایلچیسیله پیدرپی مکالمه ومنازعه‌لر اولنوب بویله غوائل کثیره اراسنده اسپانیا مسئله‌سی دخی وکلای دولت علیه‌یه بربیوك مشغولیت اولمشدر. هرنه حال ایسه دولت علیه‌نك بر چوق مشاغلی اراسنده اسپانیا ایلچیسیله دخی پیدرپی منازعه ومباحثه‌لر اولنوب نهایت مواد خمسهٔ مذکوره‌یه قرانلك مماشات ایتمش ایدوکنی وفقط اوتوز کونه قدر عهدنامه‌لر امضا اولنمدیغی صورتده‌عودته مأمور اولدیغنی اواخر شعبانده برقطعه تقریر ایله باب عالی‌یه بلدیردی .

بونك اوزرینه تنظیم مواد مصالحه‌یه مباشرت اولنوب ختامی قوهٔ قریبه‌یه کامشیکن پولینی بعض خصوصلرده لاقردی‌یی اوزاده رق هنوز عهدنامه امضا اولنمقسزین اوتوز کون تمام اولمغله مصلحتك بووقته‌دك تأخیرینه کندوسی سبب اولمشیکن بونی بهانه ایدرك رمضان شریفك یکرمی التنجی کیجه سی باب عالی‌یه کوندردیکی تقریرنده مأمور اولدیغ اوتوز کون تمام اولدی . دولت علیه مدت مذکوره‌ده صلحی قطع ایتیوب امرار وقت ایتدی . وعهدنامه لری مطلوبنه تطبیق ایتمدی دیو بیطرفلق ماده لرینه دائر اقدمجه قبول ایتمش اولدیغی صورتلردن نکول ایله بیطرفلق ماده سندن اتحاد دینیه تعبیر ینی طی ایدوب واوجاقلره ویرلمك اوزره تنظیم اولنمش اولان فرمان صورتلرینك التنی اوستنه کتوروب دولت علیه بووجهله امضا ایدرسه فبها والاالتی نفر آدملرمله عودتم ایچون بکا بر قطعه یول حکمی ویرلسون مضمونی درج ایله اظهار تلونه ابتدار ایلدی .

والحاصل پولینی‌یه وقت وحال ایجابنجه بعض ماده‌لرده صورت مماشات ومساعده کوسترلدیکندن وکندوسی وقوعات حاضره دنطولایی دولت علیه‌نك اسپانیالوی کوجندیرمکدن قوجوندیغنی اکلادیغندن استغنایه باشلدی . پولینینك بو وجهله شماروبده تلونه باشلامش اولدیغی بیطرفلق ماده سنده طرف دولت علیه دن تکلیف اولنوبده اقدمجه کندوسنك دخی قبول ایتمش اولدیغی صورتده اسپانیا دولتی فرانسه وسیچلیاتین دولتلریله بینلرنده اولان عهود ومواثیق مقتضاسی اوزره آنلری استثنا ایتمك ودولت علیه دخی اتحاددینیه لازمه‌سنجه فاس پادشاهی ایله یمن امانی استثنا ایتمك مسطور اولمغله بودفعه اتحاد دینیه تعبیر ینی طی ایله آنك یرینه کندولرینك فرانسه وسیچلیاتین دولتلری استثناسنده درج ایتمش اولدقلری عهود ومواثیق تعبیرینك درجنی استیوب بوندن غرضی بروقتده اسپانیالو فاس ویاخود یمن حاکملرندن بری اوزرینه واروب آنلر دخی دولت علیه دن استمداد واستعانه ایتدکلرنده دولت علیه اعانه قیدنده اولورسه عهود ومواثیق مقتضاسی مشروطدر . دولت علیه‌نك آنلر ایله معاهده سی یوقدر .

وبو اعانه عهده مخالفدر دیمکه برسند اتخاذ ایده بیلملری فکرندن عبارتدر .
بوکا ایسه مساغ شرعی اولمدقدن بشقه بو صورتده دولت علیه درجهٔ مساواتدن
سقوط ایتمك لازم کله جکی واوجاقلر ماده سنی تغییردن مرامی اوجاقلر حقنده
طرف دولت علیه دن جبر واصرار اولنمق صورتنی استحصال اولوب بوایسه
محال ایدوکی رئیس الکتاب خیری افندینك بوخصوصه دائر قلمه المش اولدیغی
تقریرنده شرح وایضاح قلنمش اولمغله بوکیفیت بالدفعات منصوب ومعزول اعاظم
رجال دولت علیه ایله مذاکره وشیخ الاسلام وصدور کرام ایله مخابره
اولندقدنصکره نهایت پولینی یه بو خصوصده جواب قطعی ویریلوب بو صورتده
اکر عودت ایده جك اولورسه کندونك تلون مزاجی حسبیله اقدمجه قبول
ایتمش اولدیغی بعض مواددن مؤخراً عدول ایتدیکنی مثبت کاغدلریله شمدی یه
قدر واقع اولان احوالك حقیقتنی مبین دردست اولان اوراقی برظرفه وضع ایدوب
تاتار ایله اسپانیا قرالنه تسیار وبو خصوصده بعض سفرایی دخی اشهاد ایله
عهدنامه لرك عدم تمهیرینه سبب کندی ایلچیسی اولدیغنی ولاجل التمهیرنه وقت
صادق القول برمرخص کوندیرلر ایسه تمهیرلرنده دقیقه فوت اولنمیه جغنی
اشعار ایتمك اوزره قرار ویریلوب ارادهٔ سنیه دخی بومرکزده صادر اولدی .
پولینی بوصورتی مشاهده ایدیجك اصرارندن فراغتله قرار سابق وجهله بالاده
مذکور اولان مواد خمسه یی تصدیق ایدوب رئیس افندی ایله بینلرنده سندلر
مبادله اولندقدنصکره موادسائره دخی سیچلیانین عهدنامه سنه قیاساً تنظیم اولنه رق
بیك بلا ایله امر مصالحه شوالك ابتدالرنده ختام بوله بیلمش واساس ماده سی
مستقل فرمانه درج ایله شروط سائره یکرمی برماده وبر خاتمه اوزرینه تنظیم
اولنمشدر که برصورتی زیرده (١٦) رقمیله اتیان اولنور .
اشبو طقسان التی سنه سی اواخرنده ینه قریم مسئله سی حادث ودولتعلیه ایله
روسیه لو بینده برودت وقوعنه باعث اولوب حتی احتیاطاً قپودان دریا غازی
حسن پاشانك درسعادتده بولنمسنه لزوم کورنمکله وقت معتاددن مقدم آقدکزدن
عودت ایله درسعادته کلمسی ایچون کندوسنه امر کیتمش اولدیغندن همان لمنیده
بحره القا ایلمش اولدیغی پولاد بحری نامنده الی بر پچق ذراع یکی سفینه یی
استصحاب ایله اقدمجه درسعادته کلمشیدی . شمدی بومسئله نك تفصیلاتنه ابتدار
ایده لم .

* بهادر کرایك قریم خانلغنه انتخاب اولندیغی *

قریم خانی شاهینکرای غایت صافدل وروسیه لولرك حیله ودسیسه لرندن غافل

اولدیغی حالده عادات واصول افرنجیه‌یه میل ورغبت ایله هنطو قوللانمق وآلافرانغه سفره‌ده طعام وعلناً عشرت ایتمك وکنج چوجقلری جبراً عسکر یازوب اعراض ایدنلری اعدام ایلمك واهالینك اقتدارندن زیاده ویرکو طرح ایله قریمده اولان اوقافی کلیاً قالدیرمق کبی شرع شریفك قبول واهالیء قریمك تحمل ایده‌میه جکی اوضاع ناسزا وحرکات نابجایه مبادرت ایتدکدن بشقه روسیه ایمپراطوریچه‌سی قترینه‌دن بررتبهٔ عسکریه استدعا ایتمکله پترسبورغده مقیم برمعتبر آلایك میرآلایلغی پایه‌سی وبورتبه‌یه مخصوص برقات لباس ایله برعدد قوالیرلك نشانی ایمپراطوریچه طرفندن کندویه کوندرلمشیدی .

بوخصوصلر اهالیء قریمه بادیء نفرت اولمغله شاهینکرایك خانلق مسندندن تنزیلی خصوصنده اتفاق ایدرك شاهینکرایك قرانداشلری اولان بهادر کرای وآق کوز دیمکله معروف ارسلان کرای سلطانلری اوکلرینه قاتوب شاهینکرایك سراینه هجوم ایتدکلرنده شاهینکرای ناچار برسفینه‌یه سواراولوب یکی قلعه وکرش طرفنه فرار ایتمکله قریم اهالیسی بهادر کرایی خانلغه انتخاب ایتدیلر . ارسلان کرای سلطان دخی قالغای نصب اولندی . وقریم اهالیسی واقع حالی عرض وانها ایله بهادر کرای خانه منشور وتشریفات کوندرلمسنی استدعا معرضنده محضر ترتیب ایدوب درسعادته تسیار وکیفیتی دوستانه روسیه جنرالنه دخی اشعار ایتدیلر . بناءً علیه اقدمجه قریم محضرجیلری درسعادته کلهرك امتعه کمرکجیسنك خانه‌سنده اقامت ایتدیرلمشلر ایدی .

اما شاهینکرایك اولطرفده‌کی حال وحرکتی بووجهله‌در که مقدما قریمده اون ایکی نفر شیرین میرزالرندن مرکب برمجلس ترتیب اولنمش ودرسعادته برشی تحریری لازم کلدیکی حالده آنلرك مهرلرینه اعتبار اولنمق شرط قلنمش ایدی . شاهینکرای بوکره قریمدن فرارنده اشبواون ایکیلردن چند نفرینی استصحاب ایله یکی قلعه وکرش جانبلرینه کیدرك روسیه جنرالی ایله ملاقات ایدوب آنك اعانه‌سیله کالاول مقامنه رجعت ایلمك لوازمنی تدارك تشبث ایلدی . روسیه جنرالی درحال صغیر وکبیر اون ایکی قدر سفینه تجهیز ایدرك عاریت یاخود هدیه اولمق اوزره شاهین کرایه تسلیم ایتدی . وشاهین کرایك اتباعندن اولمق اوزره سفینه‌لرك هربرینه تاتار قیافتنده التیشر یدیشر آدم قویوب قریمك معمور ومحل مرور وعبور اولان سواحلنده طولاشدیره‌رق بزشاهین کرایی استرز یوللو مهرلی سندلر ترتینه مبادرت وآمدشد ایدن سفائن تجاره ممانعت ایتمکه تصدی ایلدیلر .

مؤخراً بووقوعات دخی درسعادتده استماع اولنوب بو کیفیت دولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده منافرت وعداوت حدوثنه سبب اولمغین رئیس الکتاب محمد خیری افندی آستانه‌ده مقیم روسیه ایلچیسیله برقاچ دفعه ملاقات ایتدکده فی الاصل امور تاتاره الله تعالی‌دن بشقه کیمسه مداخله ایتمامك شرائط مصالحه‌دن ایکن روسیه‌لونك بو درجه لرده شاهینکرایی تصاحب والتزام ایتمسی عاقبة‌الامر بین‌الدولتین منافرتی منتج برقضیهٔ معکوسه اولدیغنی تقریر وافهام ایتمش اولوب انجق رئیس افندی بووجهله شاهینکرای مسئله‌سنه سوق کلام ایتدکجه روسیه ایلچیسی مباحثه‌یه کیرشمیوب بومادیه دائر تکلمه دولتمدن مرخص دکلم . لکن کیفیت برکره دولتم طرفنه تحریر اولنسون نه کونه جواب کلورسه ینه دولتین بیننده مذاکره اولنه‌رق مناسب اولان وجهله برصورته افراغ اولنور دیو کیفیتك طرف دولت علیه‌دن روسیه جانبنه تحریر اولنمسی خصوصنده اصرار ایلدی .

بناءً علیه روسیه ایلچیسنه نه جواب ویرلمك وقریم محضرجیلرینه نه دینلمك لازم کله‌جکی تذکر اولنمق‌اوزره اواسط شعبان شریفده شیخ الاسلام وصدور عظام ایله اولوقت کتخدای صدر عالی بولنان عمر وحید افندی ودفتردار بولنان حسن افندی واسبق کتخدای صدر عالی احمد رسمی افندی وکتخدای سابق حاجی مصطفی افندی ایله چلبی حاجی مصطفی افندی وترسانهٔ عامره امینی بولنان حالا کتخدای صدر عالی خلیل حمید افندی واحمد نظیف افندی واوجاق اغالریله متحیزان رجالدن یدی سکز نفر افندیلر علی السحر حضور آصفی‌یه جلب ایله عقد اولنان مجلس مشورتده ابتدا رئیس افندی قریم محضرلریله وقوعات مذکوره‌یه دائر اولان تقریرلری وروسیه ایلچیسی ایله اولنان مکالمه کاغدلرینی قرائت ایتدکدنصکره صدر اعظم بولنان عزت محمد پاشا ایله شیخ الاسلام بولنان محمد شریف افندی طرفلرندن حاضر بالمجلس اولان ذوات کرامه خطاباً اشته کیفیت جمله کزك معلومی اولدی . خلاصه‌سی بوکه قریم اهالیسی شاهینکرایی قریمدن طرد وتبعید ایله بهادر کرایی انتخاب ایدوب منشور وتشریفات کوندرلمسنی استدعا ایده‌یورلر . روسیه‌لولر دخی شاهینکرایی التزام ایله شروط سربستیتك خلافی اولهرق ینه جبراً خانلقده ایفا ایتمك داعیه‌سنده اولدقلری حالده آستانه‌ده مقیم ایلچیسی شاهینکرایی اهالیء قریمدن استمیانلر وارایسه استیانلر دخی واردر . وحق شاهینکرایکدر دیه‌رك کیفیتك برکره ایمپراطوریچه‌سی طرفنه یازلمسنی اشعار وتکلیف ایده‌یور . بوبابده هرکس رأینی میدانه قویسون دیدکلرنده بعضیلر بزدخی تدارکاتمزه باقوب ایجاب ایدر ایسه مقابله بالمثل قاعده‌سنجه حرکت ایلرز

دیدی . بعضیلر دخی روسیه‌لونك برقاچ قطعه سفینه اخراج ایتمسی فقط بر قرالتی کوسترمکدن عبارت اولمق احتمالدن بعیددکلدر . زیرا مغایر شروط حرکته ابتدار ایله شاهینکرایك ابقاسنده اصرار ایتمکه بهانه ایده‌جك بر سوزلری یوقدر دیمکله خلیل حمید افندی آیینه لی قواق تنقیحنامه سنده اولان حل حقیقی تعبیری بهانه اولمق کرکدر دیو جواب ویردی . بونك کبی بر خیلی مباحثه ومناقشه‌لر جریان ایتدکدن صکره بالآخره روسیه‌لونك شاهینکرایی استصحاب ایتمسی شروط سربستیته منافی اولمق حسبیله دولتین بینده منافرتی موجب بر حالت اوله‌جغی مضمونده دولتی طرفنه کوندرمك اوزره روسیه ایلچیسنه رئیس افندی طرفندن مفصل ومشروح بر قطعه تقریر ویرلمسی وقریملولرك جوابی دخی روسیه دولتی طرفندن تقریر مذکورك جوابی کلنجیه‌دك تأخیر ایله محضرجیلرك اولوقته‌دك درسعادتده اقامت ایتدیرلمسی خصوصلری قرارکیر اوله‌رق اولوجهله روسیه ایلچیسنه برقطعه تقریر ویرلمشیدی .

انوری وواصف تاریخلرنده کیفیت بووجهله مسطور اولوب لکن ارباب دانش وبینش عندلرنده واضح وآشکار اولدیغی اوزره شوحال روسیه‌لونك مقدم قورمش اولدیغی طولابی ایشلده‌رك تار وپود فساد ایله طقویوب میدانه چیقاردیغی ثماشدر . شویله‌که قترینه‌نك ممالك دولت علیه حقنده اولان سوء قصدینه قینارجه معاهده‌سی معنوی برمتارکه اولدیغی مثللو بنای استیلاسنك دخی اساسی اولوب قریمك تملکی کندوسنك امنیهٔ اصلیه‌سنه وصول ایچون برطریق اولدیغندن بونی اله کتورمکه چالشمسی امر طبیعی اوله‌رق سکسان ایکیده ابتدا ایلمش اولان محاربانك نتیجه‌سنده قزاندیغی غلبات ایله احتمالکه خطهٔ قریمی عنوةً ضبط وتسخیر ایده‌بیلور ایکن برطرفدن قریم اهالیسنك روسیه‌لویه اولان مخاصمت اصلیه‌لری اقتضاسنجه قولایلقله ربقهٔ حکومتلرینه کردنلدهٔ تسلیم اولمزلر مطالعه‌سی وبرطرفدن دخی اوروپالولر دفعةً روسیه‌لونك بویله کسب وسعت کامله ایلمسنی نظر بیقیدی ایله کوره‌میوب مشکلات چیقاره بیلملری وخصوصا اولوقت نمچه ایمپراطوریچه‌سی بولنان ماری‌ترزه قترینه‌یی اوخشه‌مقله برابر احتیاطکارانه حرکت ایدوب نمچه دولتنك فرشکوه وشوکتنی ازاله ایده‌جك صورتله روسیه‌لونك کسب نفوذ وسطوت ایلمسنه مانع اولدیغندن آنك طرفندن دخی روی مخالفت کوسترلمسی ملاحظه‌سی سیل‌العرم حرص وطمعنه سد توقف اوله‌رق تأنی ایله حرکته مجبور ایلمش ایدی . بونك ایچون اوروپانك برصورتله مشغول ویا کندوسنه مساعد اوله‌جغی وقته قدر هم اوروپایی وهم دولت علیه‌یی اویاله‌مق

وهمده تاتارلری کندو ایاقلریله دامه دوشورمك ایچون قینارجه معاهده‌سنك انعقادنده قریمی ضبط وتملك داعیه‌سنده بولنمیوب ضمیرمایهٔ فساد اولان حکومت انتخابیه صورتیله قریمك سربستی واستقلالنی وبونکله معنی زوال واضمحلالنی استحصال ایلمشیدی . قترینه‌نك حسابی طوغری چیقوب ابتدا شاهینکرای ایلچیلك نام وعنوان ظاهریسیله روسیه‌دن نزدینه کوندرلمش اولان جاسوسك فریب وآلنه آلدانه‌رق برطاقم اختراعات وروسیه‌لویه عرض ایتدیکی تبصبصات ایله خلقی کندوسندن تنفیر ودلکیر ایدوب وخانی بویوله دوشورن واسطهٔ فساد ایسه خلقه بشقه یوزدن کورینه‌رك میرزالرك واهالینك خان علیهنده اولان غضب وشکایتلرینی تهییج ایله بوندن ظهوره کلان آثار اختلال وفتنه روسیه‌لویه قریمه عسکر ادخالیله مداخله‌یه بربیوك قپو آچوب دیکر جانبدن دخی امریقاده اولان انکلتره معموره‌لرینك ظهور ایدن اختلالی ماده‌سنه فرانسه واسپانیا دولتلری قاریشه‌رق بوجهتله دول غربیه مشغول بولندیغی مثللو کاه فرانسه‌لو وکاه انکلتره‌لو قترینه‌یی کندو طرفنه جلب ایلمکه چالیشوب بوجهتله قترینه‌نك شرقجه اولان منویات وافکارینه هربری برآرالق مساعد کورینه‌رك ونمچه ایمپراطوریچه‌سی ماری ترز ایسه وفات ایدوب جانشینی اولان اوغلی ژوزف والده‌سنك روسیه‌لو حقنده طوتدیغی مسلك احتیاطکاریدن بتون بتون آیریله‌رق برطاقم اوهام وخیاله دوشدیکندن روسیه‌لو طرفندن بوکا مساعده کوستریله‌جکی ملاحظه‌سندن غیری قترینه ممالك دولت علیه‌یی تقسیمده کندوسنی حصه‌دار ایده‌جکی مواعدینه آلدانه‌رق بوصورتله روسیه‌لونك اوروپاجه آرادیغی وقت مساعد ظهوره کلوب بنابرین وقت صلحده خلاف عهود وشروط اوله‌رق برقوجه مملکتی ضبط واستیلا ایلدی . بوبابده اوروپا تاریخلرینك یازدیغی صورتك دخی بروجه خلاصه اشعاری مناسب کورلمشدر .

شویله‌که : روسیه ایمپراطوریچه‌سی قترینه ممالك دولت علیه خقنده سوء قصدینی اجرایه مدار اوله‌جق کافهٔ تدابیره صرف افکار ایتمکدن خالیه اولمدیغی حالده کندونك منظور ومعتبری ومحرم خاص الخاصی اولان جنرال پوتمکین اول امرده قریمك استیلاسنی درمیان ایدوب انجق بوبابده نمچه ایمپراطوری ژوزفك تحصیل رضاسی لازمه‌دن اولمغله انکله عقد اتفاق اولنمسنی اخطار وبیان ایتدکده پوتمکینك بوتصوری قترینه‌نك تمام مزاجنه موافق کلمکله عقد مجلس مشاوره ایلدی . بوکیفیت مجلسلرنده درمیان اولندقده چونکه روسیه باش وکیلی پانین پروسیا اتفاقنی لوازم امور ملکیه‌دن عد ایتمکده اولدیغنه وپروسیالونك عدو اکبری

اولان نمچه‌لو ایله اتفاق ایتمك بوكا خلل ویره‌جكنه بناءً بومطالعه‌یی رد وجرح ایتمش ایسه ده كیفیت بروجه محرر قترینه‌نك مزاجنه موافق ایدوكندن باش وكیلك رأیی قبول اولنمیوب پوتمكینك مطالعه‌سی تصدیق اولدیغدن باش وكیل انفعال ایدوب حتی كدرندن مزاجی مختل وبرمدت مأموریتنه مداومتدن معطل اولمشیدی . بناءً علی ذلك قترینه ثبت فاسده‌سنی شفاهاً مذاكره ضمننده مقدما روسیه‌لویه ترك وفراغ اولنان له قطعه‌سنده كائن موهیلو نام محله عزیمت ونمچه ایمپراطوریني دخی دعوت ایدوب اوراده بالملاقاة برقاچ مجلس محرمانه مذاكره‌لرنده بردن بره ممالك دولت علیه اوزرینه هجوم ایله بعض یرلرینی بینلرنده مقاسمه ایتمك وبعض یرلرنده دخی قدیمی یونان جمهورلرینی اویاندیرمق ونمچه‌لونك فلمنك یدنده اولان بعض ممالكی استبدال ایله بحر بالطق طرفلرنده دونما تدارك ایتمسنه قترینه اعانه ایلمك كبی برطاقم اوهام باطله اوزره مقاوله ومعاهده ایدوب بوكا دائر بینلرنده غایت خفی اوله‌رق بیك یوز طقسان بش سنه‌سی اوائلنده برعهدنامهٔ اتفاق امضا ایتمشلر ایمش . قترینه اشته بو سوء نیتنی اجرایه مقدمه اولمق وهیچ اولمز ایسه الده بولنمق ایچون اول امرده قریمك ضبط واستیلاسی اسبابنك تدارکنه تشبث برله شاهینكرایه فوق‌العاده ملایمت والتفات صورتلری كوسترووب شاهینكرای دخی حماقتی مقتضاسنجه روسیه‌لونك بویله صوری نوازش واكرامنه آلدانه‌رق قریم اهالیسنی كندوسندن بتون بتون نفرت ایتدیره‌جك حالات وحركاته جسارت ایتمشیدی . روسیه‌لو ایسه بروجه مشروح سوء نیتنی اجرا ایچون قریم درونه عسكر ادخال ایتمكه بربهانه آرامقده ایكن بووجهله طریق حیله وخدعه‌یه سلوك ایتمشدركه قریم ایچنده غایت خفی اوله‌رق برقاچ مفسد تدارك وتعیین ایله پك چوق آقچه‌لرصرف ایدرك خلق اختلاله تشویق وشاهینكرایك علیهنه تحریك وبرتقریبله بروجه سابق ایكی قرنداشنی بردن كندو اوزرینه تسلیط ایدرك اولطرفده بولنان جنرال پوتمكیندن استمداد ایتمكه مجبور ایلدی . وشاهینكرای واروب پوتمكیندن استمداد ایلدكده چونكه روسیه‌لولرك آرادیغی دخی بوراسی اولدیغندن درحال چند قطعه سفینه ایله اعانه صورتی كوسترد كدنصكره ظاهر حاله شاهینكرایك ابقاسنی ادعا وحقیقت حاله قریمی استیلا ایتمك اوزره قریم درونه برخیلی عسكر صوقوب وعقیبنده بالنفس پوتمكین دخی كلوب شاهینكرایی جبراً خانلق مسندینه اقعاد وابقا ایتمشدر . بوصورتله شاهینكرای خلاف شروط عهدنامه قریم حكومتی ضبط ایتدكده باغی عد ایلدیكی قرنداشی بهادر كرای خانی حبس ایلمشدر . بونك اوزرینه روسیه‌لو ینه تك طورمیوب حدوده‌ده كی

عسکرینی تکثیر ومهماتی تکمیل ایتدکدنصکره زیرده شرح وتفصیل اولنه‌جغی وجهله عهود وشروطدن خارج نیجه تکالیف عنیفه‌یه مباشرت ایتدکدن بشقه شاهینکرایی تحریك ایله اوزی قلعه‌سی فی‌الاصل قریم ملحقاتندندر دیو طرف دولت علیه‌دن قریم حکومتنه ترك وفراغ اولنمسی استدعا ایتدیرمشدر .

نمچه‌لو دخی قترینه ایله اولان اتفاقی حسبیله بوائناده حدود خاقانیه قارشولرینه مهمات کوندرمك ومجار واردل ایچلرنده طرف طرف عسکر کوسترمك کبی حرکاته باشلامشدر .

آنلرك بوحرکتلری دولت علیه‌یه خدشه وخلجان ویرمکدن ناشی احتیاطه‌رعایتله تدابیر لازمه‌یه تشبث ایتمك وسرعسکرلکه لیاقتی اولان وزرایی شمدیدن انتخاب ایله طرف طرف یرلشدیرمك لازمه‌دن کوریله‌رك ایدوسلی وزیر سید محمدپاشا لدی‌الحاجه افلاق جانبی سرعسکری تعیین اولنمق اوزره شمدیدن اوزی والیسی وچتالجه‌لی علی پاشا دخی ودین محافظی تعیین اولندی . اناطولی طرفی ایچون دخی جانیکلی حاجی علی پاشا تصور اولنوب انجق علی پاشانك اقدمجه وزارتی رفع واموال واشیاسی مصادره اولنمش ایدوکندن اسکی ثروت واقتداری قالمدقدن بشقه هنوز کندوسنه تمامیله امنیت کلمامش اولمسیله اکا دخی امنیت بخش اوله بیله‌جك صورتله تحریرات یازیلوردی . لکن روسیه‌لونك حرکات سابقه ولاحقه‌سنه نظراً دقیقه فوت ایتمکسزین باشلوجه تدارکاته ابتدار اولنمق فریضه‌دن ایکن بویله برحرکت احتیاطیه‌ایله اکتفا اولنمسی روسیه‌لونك قریمجه اولان فساد نیتنی اجرایه خیلیجه میدان ویرمشدر .

لاحقه

قترینه مقدما انکلتره وپروسیا دولتلریله متفق ایکن مؤخراً جلد اولده بیان اولندیغی اوزره فرانسه‌لو کندویه حلول ایدرك انکلتره دولتی تبرید وتبعید اولندیغی مثللو نمچه‌لو ایله دخی اتفاق ایتدیکندن پروسیالویه ضد اولمق لازم کلمشدر .

* قریمه دائر روسیه ایلچیسیله واقع اولان مکالمات *

رئیس‌الکتاب محمد خیری افندی روسیه ایلچیسیله مکالمه‌یه مأمور اولمقدن ناشی بکلر بکنده واقع ساحلخانه‌سنده روسیه ایلچیسیله ملاقات ایتدکده ابتدا روسیه

ایلچیسی سوزه باشلیوب یکی قلعه قوماندانندن کلدیکنی بیان ایله برکاغد ابراز ایتدی . خلاصهٔ مألی محمد کرای [١] نامنده برکیمسه سکز طقوز آی مقدم دولت علیه طرفندن صوغوجغه واناپایه وارمش ویانینده بش قطعه تجار کیلری وبر نفر صدر اعظم چوقداری وار ایمش وبو کیلری نوغای وسائره دن اقکرمان وبوجاغه کچمك ایستیانلری نقل ایچون دولت علیه تعیین ایتدی وجمله قبائله بن باشبوغ اولدم وقبار طاغی دخی برو طرفه جلب ایتسم کرك وصدر اعظم چوقداریی قبار طای ایچنه کوندرمك استرم . وصوغوجق محافظی علی پاشا بوطرفلره کلوب ینه عودت ایده جکدر . بوحوالی بالجمله بکا تفویض اولندی دیه‌رك فتنه وفساد چیقاره جق سوزلر سویلرمش دیو افاده وانها اولنمغله مرادم بوماده یی سزدن دوستانه سؤالدر دیدکده رئیس افندی جوابه ابتدار ایدوب دولت علیه‌نك کافهٔ حرکاتی عهده مبنیدر . وشمدی‌یه‌دك عهدك خلافی اصلا برحرکتی وقوع بولمامشدر قوبان نهرینك برو کیچه سنده انا طولی طرفندن واقع ابازه وچرکس قبائلی وصوغوجق واناپه‌نك اراضی وجبالی دولت علیه‌نك ملکی وسکانی کندو توابعی وخلقی اولمله‌یله محمد کرای دیدیکز امرای چراکسه‌دن زان قبیله‌سی بکیدر . طقوز آی مقدم میر مرقوم وآبازه بکلرندن الحاج حسن بك وقبائل اختیارلرندن برقاچ کیمسه‌لر درسعادته کلوب قلعهٔ پادشاهینك مواجب عسکریه‌سنی ونظام مملکته دائر ایشلرینك تسویه وتمشیتنی رجا معرضنده درسعادته محضر کتورمش ایدیلر . دولت علیه دخی فکر وملاحظه ایدوب برقاچ یوز بیك نفوسدن عبارت قبائل شاید خلاف معاهده برحرکت ایدرلر دیوطرف شاهانه‌دن برعاقل ومدبر پاشانك صوغوجغه محافظ نصبی لازم کلمکله حالا انقره متصرفی علی پاشا صوغوجغه محافظ نصب اولنمش اولوب انجق منصبندن کلوب وتدارکاتی کوروبده صوغوجغه وارنجیه‌دك اورانك محافظندن خالی قالمسی جائز اولمدیغندن محمد کرای بك محافظ قائممقامی نصب اولنه‌رق برقطعه چاملیجه قایغنه ارکاب ایله صوغوجغه کوندرلدیکی وچونکه اول اثناده نوغایلو میانه‌لرنده بعض اختلال وقوعی مسموع اولدیغندن بالجمله آبازه وچراکسه قبیله‌لرینه خطاباً ایکی قطعه امر عالی اصدار اولنوب مضمونده تاتار خلقی سربست وسزلر دولت علیه‌یه تابع وعهدنامه منطوقنجه دولت علیه‌نك خلقی اولمکز ملابسه سیله زنهار عهدك خلافی نوغایلونك وتاتارك امورینه مداخله ایتیوب صوغوجق محافظی وارنجیه‌دك

[١] مرقوم محمد کرای امرای چراکسه‌نك سرامدانندن زان اوغلو محمد بکدر که مخدومی سغر پاشا بزم زمانمزده یعنی اشبو بیك ایکیوز یمش سنه سنده چرکستان جانبنه مأمور اولوب کیتمشدر .

ادبكز ايله يرلريكزده اوتوريكز ديوامر وتنبيه بيورلديغى واقعدر . بوندن غيرى طرفكزه تحرير اولنان ماده لرك اصلى يوقدر ديه رك مجلسه ختام ويرلدى .
ديكر مجلسده ينه رئيس افندى كلامه مباشرت ايدرك دولت عليه عهدنده ثابت قدم اولديغى جهتله قريمده واقع اولان اختلاله دائر هرنه كه مسموعى اولديسه وقاية للعهد سزدن كتم ايتمز ديوب شاهينكرايدن شرعه منافى وعهدك خلافى ظهور ايدن اطوار وحركاته دائر كفه قاضيسنك وسائرلرينك ورود ايدن تحريراتلرى مألنى مفصلاً افاده ايلدكده روسيه ايلچيسى دولت عليه نك عهدنده ثبات ووفاسنى اعتراف واقرار ايله بوماده ده طرف دولت عليه دن شروط عهده لايقيله رعايت اولديغى دولتى طرفنه تحرير ايتمش اولديغى بيان وشاهينكراى ماده سى عهدنامه لره مراجعتله تنظيم اولنه جغن افاده ايتمكله بومجلس دخى بوصورتله ختام بولدى .
ديكر مجلسده ينه رئيس افندى كلامه آغاز ايدوب كچن مجلسده صوغوجق محافظى قائممقامى اولان مومى اليه محمدبك نوغايلوآراسنه اختلال براقيور ديو يكى قلعه قوماندانى سزه تحرير ايتمكين دوستانه بزه افاده ايتديكيكزده بز دخى بوكيفيت دولت عليه نك خلاف اراده سى اولديغنى تفهيم وافاده ده قصور ايتمامشيدك . انجق دولت عليه روسيه لو ايله عقد صلح ايلديكى كوندنبرو عهد وپيماننده جبل راسخ كبى ثابت قدم وپايدار اولديغنى اثباته مداراولمق اوزره بودفعه طمان وقوبانه متعلق مطلع اولديغى احوالى رسماً سكا افاده يه بنى مأمور ايتمشدر . شويله كه : پادشاهم افندم خليفة المؤمنين وامام المسلمين اولمق ملابسه سيله اقوام تاتارك مصالح دينيه ومذهبيه لرينه نظارت شاملهء شرعيه سى اولوب بواوانده طمان وقوبان اطرافنده متوطن نوغاى وسائر قبائل تاتار ايله شاهينكرايك برادرلرى طرفندن درسعادته تحريرات كلدى مألنده شاهينكرايك ديانت وشريعته منافى حركات ومعاملاتنه وخان اولديغى اثناده بينلرنده قرار ورابطه ويرلمش اولان عهودى ايفا ايتميه رك واقع اولان مظالم وتعدياتنه تحمل وطاقتلرى قالمديغنى عرض واشعار ايتمشلر . طوائف مرقومه يه شرعا وعهداً ذات خلافتپناهينك بروجه محرر شامل ومبسوط اولان نظارت حقيقيه سى مقتضاسنجه اوزرلرندن خلاف شرع تعدياتك دفعنه اقدام ايتمك دولت عليه نك حق صريحى ايكن ايچلرينه عسكر ادخال ايتمك ومعاونت صورتنده مأمورلر كوندرمك مثللو موجب شقاق اولور طور وحركته جواز ويرليوب انجق شرع شريفه مخالف وضع وحركتك اندفاعى اسبابنه باقلمق سلطنت سنيه نك مرادىدر . وحفظ شروط طرفيندن مرعى طوتلمق لازم كلوب مقدملرده وقوع بولديغى كبى روسيه لو بونلره اعانه وياخود آخر صورتله خبرسز نزاعلرينه مداخله ايلر ايسه

عهدینی شکست ایتمش اولور . وبو نزاعك ظهوری وجمهورك هجومی محمد کرای بك صوغوجغه وصولندن اقدم وقوع بولمغله یکی قاعه قوماندانلك سزه تحریر واشعار ایتمش اولدیغی ماده‌لر بی معنادر دیمکله روسیه ایلچیسی بو افاداتی استماع ایتدکده تشکره باشلیوب عهده رعایت انجق بوقدر اولور ودولتم دخی عهده مخالف بر وضع وحرکت اختیار ایتمز ایسه‌ده بو ماده یه دائر دولتمدن بکا تحریرات کلمدی لکن افواه ناسدن ایشتدیکمه کوره شاهینکرای برادرلرینه معاش وواردات تخصیص ایتمش واولطرفده اولان قوماندانلرمزك طرفینه نصح وپند ایتمکدن غیری ایشلری یوق ایمش وتاتار بیننده اندیشه ایده جك نزاع کلی اولسه البته دولتم طرفندن بکا یازارلر ایدی دیه‌رك لقردی بی قپاتدی .

بر قاچ کون صکره روسیه ایلچیسی تکرار ملاقات ایچون بر قاچ دفعه خبر کوندرمکله ینه رئیس افندی ایله کورشدکلرنده کلامه ابتدار ایدوب شاهینکرای ایله کرشه کیدن قوماندانمزدن بر کاغد کلدی مفهومنده زان اوغلی محمد بك آستانهٔ سعادتدن عودتنده تاتار بیننه القای اراجیف ایلدیکنه بناءً شاهینکرایك برادرلری وطمان اهالیسی شاهینکرایك قائمقام وسکبانلرینی طرد واخراج ایدوب بعده دولت علیه‌یه عرض ومحضر کوندردکلری خانك معلومی اولنجه اهالیٔ قریمی جمع ایله قضیه‌یی سؤال ایتدکده آکاه وخبردار اولمدقلری بابنده یمین ایتملریله درعقب خان وقونسلوس اهالی وسلطانلره نصیحتنامه تحریر وبرنفر روسیه‌لو ایله ارسال ایلدکلرنده سلطانلر تحریراتی کتوران شخصی خلق ایله ملاقات واختلاطدن منع ایله بزم دولتین مصالحه سنه ضرریمز یوقدر خانك آدملرینك ظلم وتعدیلرینه عدم تحمامزدن ناشی مملکتدن دفع ایتدك ودولت علیه‌یه حالمزی مبین عرض ومحضر تقدیم ایلدك جوابنه منتظرز دیدکلری وسلطانلر یانده بر مقدار ابازه وچرکس عسکری اولوب زان اوغلو کندو قریه‌سنده ساکن اولدیغی وکرش قضاسنده ساکن حلیم کرای سلطان محلی اهالیسنه دولت علیه یکی قلعه وکرشی روسیه‌لودن استرداد ایده جکدر یوللو سوزلر نشر واشاعه وشاهینکرایك بعض خصماسیله مخابره ایدرك کفه‌یه هجوم ایتدکده خانك یانده بولنان مرخص میرزالر وقریمك کبراسی فتنه‌نك اندفاعی برطرفه صاوشماکزه موقوفدر دیوشاهینکرایه افاده ایتملریله شاهینکرای وقونسلوس برسفینه‌یه ومملکت مرخصلری بر سفینه‌یه دخول ایله کفه‌یه وصوللرنده شاهینکرای بواحوالی درسعادته وروسیه‌لویه تحریر ایتدکده نصکره روسیه ممالکندن کندویه اقامت ایده‌جك برمحل تخصیص اولنمسنی التماس ایلدیکی وقریملو بهادر کرایی خانلغه قبول ایدوب محضر کوندره‌جکلری وبوحرکتلری انجق دولت علیه‌دن امیدوار اولدقلرینه‌مبنی ایدوکی

تحرير واشعار اولنمش ديدكده رئيس افندى مقابله ايدوب شمديه‌دك دولت عليه‌نك محافظهٔ عهوددە اولان متانتى وقريمده تكون ايدن حالاته من غير مداخله ثباتى خصوصلرى كراراً افاده اولندى . زان اوغلو وابازه وچراكسه خلقى بونلرك منازعه‌لرينه قارشمدقلرى وزان اوغلو طمان وقعه‌سندن اوچ كون صكره ورود ايتمش اولديغى صوغوجق محافظى على پاشا طرفندن تحرير واشعار اولنمشدر . وبرسنه دنبرو شاهينكراى ايله نوغايلو بيننده اولان منافرت دولت عليه‌نك معلومى اولدقده توابعى اولان چراكسه وابازه قبيله‌لرينه اوامر عليه كوندروب صلح وصلاحه مغاير امور تاتاره مداخله ايتملرى تنبيه اولنديغى ميدانده ايكن بالاده بسط ايلديككز مقدمات غير مسلمه ايله ترويج دعوايه اقدامكز جاى تعجبدر ديمكله روسيه ايلچيسى دولت عليه‌نك بوماده ده صنعى اولمديغنى اقرار ايله دولتى طرفنه بومنوال اوزره تحرير ايده‌جكنى اخبارايلدى . بومجلس دخى بويله ختام بولدى .

مؤخراً ذى‌القعده‌نك اون دردنجى پازار ايرتسى كونى ينه ملاقات ايتدكلرنده رئيس افندى سوزه باشليوب دولت عليه‌نك عهود وشروطده اولان متانتدن وقونسلوسلرينك نصيحتنامه يازمش ديو ادعا ايلديكى كاغدك شروطه مخالفتندن بحثله بوآرالقده روسيه‌لونك خلاف معاهده دولت عليه تجارى سفينه‌لرينه تعرض وخسارتلرى وكيفيت قريمه دائر كندو واسطه‌سيله اقدمجه دولتنه كوندرلمش اولان تقريرك تأخر جوابى وخان مخلوعه روسيه‌لونك اعانتى نه غرضه مبنى ايدوكنى سؤال ايتدكده روسيه ايلچيسى جوابه مبادرت ايدوب تقرير مذكورى دولتمه ارسال ايتدم . انجق جوابى كله‌جك قدر وقت اولمدى . برقاچ كون ظرفنده خبرى كلمك مأمولدر لكن بوأثناده دولتم طرفندن بركاغد ظهور ايتدى . ترجمه ايتديردكدنصكره ترجمانمز ايله باب عاليه كوندر مشيدم . اول كاغد تقرير مذكورك هرماده سنه جواب اوله جغى مجزوممدر . شاهينكراى ايكى دولتك نصب كرده‌سى اولوب بوأثناده ظهور ايدن اختلال انجق عصات مقوله سندن نشئت ايتمكله طرفيندن بومثلولره اعتبار اولنمامق لازم كلور . شاهينكرايدن شرعه منافى برحالت صادر اولميوب انجق حاكم مستقل اولمقدن ناشى مملكتنه نظام ويرمك اراده‌سيله طوپجى وعسكر تنظيمى ولوازم حربيه تدارکى ايله اشتغالى تهمت عد اولنه‌رق خلعنى ايجاب ايدرمى ديمسنه مقابلةً رئيس افندى كرك عسكر وكرك لوازم سائره تدارکنده اسلافى كبى حركت ايتسه مانع دكل ايدى . لكن اسلافى ائرينه كيتميه‌رك خلاف جنسى اولان طائفه‌يى تقريب

واستخدام ايله اهل اسلامدن يازديغى عساكره روسيه سولطانى قيافتنى تكليف وابرام ايتمسى مغاير شعار اسلام اولديغندن بوحركت نامرضيه‌سى خلعى ايجاب ايله موجب مادهٔ انتخاب اولمشدر ديمكله روسيه ايلچيسى بوكا جواباً اجنبى استخدامى دول سائره ده عادتدر . وحتى بودولتده دخى طوت بكزاده استخدام اولنمقده وترسانه ده بوقدر خلاف جنس آدملر قوللانلمقده‌در ديدكده رئيس افندى طوت بكزاده نه خدمتده قوللانلديغى معلوم ومتبين دكلدر . وترسانه ده استخدام اولنانلرك كيميسى اسير وكيميسى اجيردر وشاهينكرايك روسيه‌لو ايله اولان معامله‌سى كونش كبى ظاهردر . حل بويله ايكن معرض استدلاله ايراد اولنان سوزلر محل تعجب ومحير عقولدر ديدى . روسيه ايلچيسى بنه كلامه آغاز ايدوب دولتمك عهده رعايتى شاهينكرايك خانلقده بقاسنه موقوفدر چونكه برطاقم اهل عصيانك فسادى سببيله دولتمه التجا ايتمش اولوب ملتجيلرى ردايتمك دخى شان دوله موجب نقيصه‌در . ومنتخبلرى اولان خان اوزرينه اومقوله عاصيلرك بوحركتلرينى دولتم تجويز ايتيوب منع ايدر ديدكده رئيس افندى حق تعالى‌دن غيرى امورلرينه كيمسه مداخله ايتمسون قيديله مقيد اولان مادهيه بوقدر تعرض واصرار ايتمك مغاير شرط دكليدر ديو مقابله ايدنجك روسيه ايلچيسى آخر صدده صرف كلام ايدوب بهادر كرايك انتخابندنصكره دولتمدن برتحريركلدى انتخاب قضيه‌سى دولتمك مسموعى اوليجق قريم عصاتى دفع وتأديب ايله شاهينكرايى ابقا ايده‌جكى تصريح اولنمش زيرا آينه‌لى قواق مصالحه سنك اساس ومبناسى شاهينكرايك ابقاسيدر آنك خانلقدن خلع وعزلى مصالحهٔ مذكوره‌نك فسخنى ايجاب ايدر . والحاصل شاهينكرايك خانلقده ثباتى دولتمك عندنده شرائط مصالحه‌دن باشلوجه برشرط قوى كيدر . دولتم آنك انفساخنى تجويز ايتمز ديدى . بونك اوزرينه رئيس افندى بنه مقابله ايدوب هم شاهينكرايى ابقا داعيه سندن فارغ اولمزسكز وهمده عهدمزده ثابت قدمز ديرسكز بوايكى كلام بينده تباين وتعارض اولدقدن بشقه شاهينكرايك اقعاد وابقاسى داعيه‌سى كيدرك نقض مصالحه‌يى موجب اولورسه روسيه دولتى آنى دخى قبول ايده‌جكمى ديدكده روسيه ايلچيسى ايشى الله تعالى او درجه‌لره ايصال ايتمسون ديه‌رك شاهينكرايى اقعاد وابقادن فارغ اولميه‌جقلرينى واقتضا ايدرسه صلحدن دخى كچوب حربى اختيار ايده‌جكلرينى اشعار ايلدى .

* تتمه *

روسيه‌لولرك محمد كراى بكدن بحث آچوبده اصلى يوق يره سر رشتهٔ شكايت

ارامه‌لری بوکا مبنی اولمق کرکدرکه قریمك ضبط واستیلاسی خصوصنده وقت وحالی کندولرینه مساعد کوروب پولتیقه‌لری اقتضاسنجه کندولرینك احداث ایتدیرمش اولدقلری اختلالی طرف دولت علیه‌یه عزو ایتمك اوزره محمد کرای بکی اورته‌یه آتمشلردر . واکر محمد بك اولسیدی جزئی شیلری اعظام ایدرك بشقه بهانه‌لر بولوب سر رشتهٔ شکایت ایده جکلری بی اشتباه ایدی . قریمدن صکره الك ابتدا طرناق ایلشدیره‌جکلری یرلر چرکستان حوالیسی اولمغله دولت علیه‌نك اورالرده تأکد نفوذینی استمزلردی دولت علیه ایسه اوراده قوهٔ کافیه تدارکیله روسیه‌لونك اوکنه برسد پایمق اوزره قبائل چراکسه‌نك بوطرفه اولان روابط اصلیه‌لرینی تأکید وتوثیق اسبابنه تشبث بیورمش اولدیغنه مبنی جلد ثالثده تفصیل اولنه‌جغی وجهله فرح علی پاشا صوغوجق محافظی نصب اولنوب اقدمجه درسعادته کلمش اولان مومی‌الیه محمد کرای بك وحسن بك وسائر امرای چراکسه ورؤسای ابازه حقلرنده حسن التفات واکرام ایله تألیف قلوبلرینه اهتمام اولندقدنصکره مملکتلرینه اعاده وعلی پاشانك صوغوجغه وصولنه دك محمد کرای بك محافظ وکیلی تعیین اولنمش ومتعاقباً علی پاشا دخی قلیون همایون ایله صوغوجغه ارسال قلنمش اولمغین روسیه‌لولر دولت علیه‌نك بونیتنی حس ایدیجك اجرای فعلیاتنی تأخیر وتوقیف ایتدیرمك ایچون درلو دسیسه‌لره تشبث ایتمشلردر . وروسیه‌لولر برمنوال محرر قریمك استیلاسندنصکره آتك دیزکینی چرکستان حدودنده چکمك وبعده اوراسنی دخی چکنه‌یوب کچمك داعیه‌سنده بولندقلرندن شمدیدن بونك طریقنی تسهیل ایچون قبائلدن شکایتلرایدرك دولت علیه‌یی آنلرك تربیه‌سنه مجبور وبو وجهله آنلری دخی دولت علیه‌دن تبرید ایله دور ایتدیره‌جك وسائلك اعمال واجراسندن خالی اولمزلردی . اشته محمد کرای بکه تهمت اسناد ایلملری بوملاحظه‌یه مبنی اولمق ملاحظه‌دن بعید دکلدر . یوخسه قریمك اختلالدن محافظه‌سی مطلوب وملتزملری اولیدی اول امرده دفعنه مقتدر ایدیلر . زیرا بو اختلالك منشئی شاهینکرایك ابازه ایچنده متمکن اولان بیوك برادرلری بهادر کرای سلطان وارسلان کرای سلطان اولوب ابتدا طمانه وآندن برمقدار تاتار وابازه وچراکسه ایله قریم طرفنه مرور ایتمشلردر . بو اقوام مختلفه روسیه‌لولرك کوزلری اوکندن قریم جانبنه فوج فوج کذار ایدرکن اغماض ایله بی طرف طوردقلرندن بشقه بهادر کرای ایله ارسلان کرای سلطانلر قریمه کذار ایتمزدن مقدم بزم خان قرنداشمزله مکالمه ومحاوره‌مز وار سز نه دیرسکز دیو یکی قلعه جنرالنه خبر کوندردکلرنده

تاتارقومی مستقل وسربست وخان انتخابی کندو رأیلرینه مفوض اولمق مشروطدر .
بزم طرفمزدن ایشلرینه مداخله اولنمز دیو رد جواب ایتمشیکن تمام آتش اختلال
علوکیر اولوبده شاهینکرای کندولرینه دخالت ومراجعته مجبور اولدقده آنك
استدعاسنی وسیله ایدرك طرف طرف قریم وطمانه عسکرلرینی سوق وادخال
ایلدیلر . والا کرش لیمانینده آماده اولان دونمالرندن کچید محلنه ایکی سفینه
کتورمش اولیدیلر برو طرفه قوش اوچورمزلردی .
قریم اختلالنه محمد کرای بکك سبب اولدیغی طربزون والیسی وجانیك محصلی
بولنان الحاج علی پاشانك تحریراتنده دخی مندرج بولنمش ایسه ده بو دخی
روسیه‌لولرك نشر ایتمش اولدقلری حوادثدن اولمق کرکدر . واکرچه جلد اولده
اشعار اولندیغی وجهله علی پاشا مقدما ایکی دفعه قریم جانبی سرعسکری اولوب
اوطرفه کیتمش ومؤخراً وزارتی رفعله اعدام ایچون اوزرینه سوق عسکر
اولندقده قریمه فرار وشاهینکرایه دخالتله ایکی سنه‌یه قریب اوراده مکث وقرار
ایتدکدنصکره شاهینکرایك شفاعتیله عفو اولنوب منصب ورتبه‌سی ابقا اولنه‌رق
اسکی حالنه عودت ایتمش اولمسیله اول حوالی احوالنه خیلی معلومات تحصیل
ایلمش ایسه ده قریم مسئله‌سی بالاده اشعار اولندیغی وجهله روسیه‌لولرك
پولتیقه منوره‌لری تعبیر اولنور دسائس خفیه‌لرینك اثری اوله‌رق بونی حقیقتی
اوزره ادراك وتشخیص ایلمك ذاتاً دشوار اولدقدن بشقه چونکه انسان
هرخصوصده سودیکنی بادیء نظرده صوچسز ومخالفتی حقسز کورمك امر طبیعی
اولوب علی پاشا دخی برمنوال محرر شاهینکرایدن لوازم احترام ومهمانوازی
کورمش اولدیغندن بالطبع آنك طرفنه میل ایله خلافکیرلرینی جرح وتزییف
داعیه‌سنه دوشمسی کندوسنه مصلحتك کنهنی تذکر وتفتیشه مانع اوله بیلور
برحالتدر . مع هذا علی پاشا اول وقتده بولنان طشره وزراسنك الك بنا‌ملرندن
وصادق ومستقیم ذواتدن معدود ایدوکنه ولدی الاقتضا اول حوالی سرعسکرلکنه
آندن غیری مناسبی اولمدیغنه مبنی مسئله‌نك بدایتندنبرو کرك عزت محمدپاشا وکرك
یکن محمدپاشا وکرك خلیل حمید پاشا صدارتلرنده کندوسیله مخابره‌اولنه‌رق رأی وتدبیری
صوریلور وحقنده سبقت ایدن معامله‌ء غیر لایقه صدر اسبق سلحدار محمد پاشایی
بعض اصحاب اغراضك اغفالیله وقوعبولمش برکیفیت ایدوکی بیانیله بوندن طولایی
طرف دولت علیه‌دن اظهار ندامت اولنه‌رق کندوسنه امنیت بخش اوله‌جق
صورتده نوازشلی مکتوبلر یازیلور ایدی . علی پاشا دخی پیدرپی قریم حوادثی
وبومسئله‌یه دائر اولان تدابیر وافکارینی تحریر واشعاردن خالی اولمزدی . فقط

مقدملری جانیکده اوتوروبده مصالح سلطنت سنیه‌یه مداخله ایدیور دیو حقنده
بك چوق سوزلر سویلنمش وبوندن طولایی کندوسنه بك چوق کمسه‌لر
کوجنمش اولدیغندن هرمکتوبنده اشعاراتك مکتوم طوتلمسنی انها وتوصیه
ایلردی . وبومسئله‌یه دائر اولان مخابرات اوراقی جمع ایله برکتاب شکلنده
ترتیب ایتدیرمش اولدیغی دفتری مطالعه کذار فقیرانه‌م اولمشدر . بناءً علیه
یوقارودنبرو بسط وبیان اولنان موادك اثبات وایضاحاتی ضمننده بدایت مسئله‌دنبرو
آنکله اولنان مخابراتك بروجه آتی بیان اجمالیسنه ابتدار اولنمق مناسب کورلمشدر .
قریمك بودفعه‌کی اختلالی عزت محمد پاشا صدارتنده وقوعبولوب ابتدا شاهینکرای
خانك قرنداشلری سالف الذکر بهادر کرای وارسلان کرای سلطانلر ابازه ایچندن
طمانه کذار وشاهینکرایك سکبانلرینی قریم طرفنه طرد وامرار ایتملریله بینلرنده
منافرت پیدا اولدیغی وصوغوجق بکی محمد کرای بك وسائر امرای قبائل بزلر
حدود ملك پادشاهی سکنه‌سیوز خلاف معاهده وضعدن اجتنابه مأمورز دیه‌رك
نزاع مذکوره قارشمامش اولدقدقلری حوادثی درسعادته واصل اولدقده اشبو
طقسان التی سنه‌سی جمادی الاولیسنك اواخرنده عزت محمد پاشا طرفندن علی پاشایه
برقطعه مکتوب سامی یازیلوب قریم جانبنده فی‌الواقع اختلال وارمیدر واولدیغی
صورتده نه‌سببه مبنیدر دیو استفسار وفیمابعد اول حوالیه نظارت واحالهٔ انظار
تیقظ وبصیرت برله واقف اولدیغی آثار واخباری پیدربی بوطرفه اخبار ایتمسی
وبومسئله‌یه دائر اولان تدابیر وافکاریی تحریر ایلمسی امر واشعار بیورلمش
اولدیغندن اکا جواباً علی پاشانك جمادی‌الآخری اوائلنده محرر اولان
جوابنامه‌سنده وکتخدای صدر عالی عمر وحید افندی‌یه محرمانه اوله‌رق یازمش
اولدیغی تحریراتنده شاهینکرایك طرف دولت علیه‌یه صداقتندن بحثله قرنداشلرینك
کندو علیهنه قیام ایتملری محمد کرای بکك تحریکیله اولمش برکیفیت ایدوکنی
بوانشاده طماندن کلمش اولان قریملو سفر علی رئیسدن روایت وبویله اولمیه‌جق
منازعه‌لرله آسایش عامه‌یی مسلوب ایده‌جك برحل وخامت مآلك وقوعنه سبیت
ویرلمك مناسب اولمدیغنی اشراب واشارت ایلمش وبوافاداتی کوش قبول ایله
استماع اولنوب کرك عزت پاشا وکرك عمر وحید افندی طرفلرندن کندوسنه
نوازشلی مکتوبلر یازیلوب صوغوجغه محافظ نصبی مبادا که قبائل خلقی عهد وشرطه
مغایر برحرکت ایتمیه‌لر دیومجرد امر مصالحه‌یی محافظه مقصدینه مبنی اولمغین کرك
محمد کرای بك وکرك سائری باعث فساد اوله‌جق حال وحرکتدن منع وتحذیر
اولنورلر یوللو جواب یازلمشدر .

قبائل خاقی فی‌الواقع وحشی آدملر اولملریله راحت طورمیوب ومحاذیر ملکیه‌یی ملاحظه ایتمیوب بعض تحریکاته تصدی ایده بیلورلر ایسه ده محمد کرای بك صوغوجغه وصولی برمنوال محرر طمان وقعه‌سندنصکره ایدوکی تحقیق اولنمغین رئیس مرقومك حوادثیله روسیه ایلچیسنك روایتی برآغزدن یاپلمش ساخته برسوز اولدیغنه وجدان صحیح شهادت ایلر . وروسیه‌لولرك زیر زمین اختیالده قورمش اولدقلری دام اختلالدن قریمك خلاصی اکرچه دشوار ایدی . لکن شاهینکرای دخی آنلرك دسیسه‌لرینه آلدانوب اللرینه پك چوق سررشته‌لر ویرمکله اغراض فاسده‌لرینه کلی خدمت ایتمش اولدیغی انکار اولنور موادن دکلدر .

عزت محمد پاشا عزل ایله یکن محمد پاشا صدارته کلدکده دخی ینه علی پاشانك صوغوجق وقریم طرفلرینه کوز وقولاق اولوب واقف اولدیغی حوادثی تحریر واشعار ایلمسی ضمننده مکتوب سامی وبومأللده کتخدای صدر عالی اولان خلیل حمید افندی طرفندن دخی مخلصانه ونوازشکارانه مکتوبلر تحریر وارسال اولنمشدر . وچونکه قریم مسئله‌سی کوندن کونه فنالشوب اکرچه وکلای دولتعلیه‌نك سفر آچق نیتلری یوق ایسه‌ده شایدکه روسیه‌لولر قریمی استیلا ایتدکدنصکره نقض عهدی موجب حرکاته تصدی ایده‌جك اولورلرایسه‌علی پاشانك برطرفه سرعسکر نصب اولنمسی وبحسب الاقتضا صوغوجق طرفنه برمقدار عسکر سوق اولنه‌جق اولدیغی حالده آنك معرفتیله تدارك وارسال‌قلنمسی ایجاب حل ومصلحتدن‌اولوب حالبوکه علی‌پاشانك برمنوال سابق رتبه‌سی رفع اولندیغی وقت هرشیئی مصادره اولنمق حسبیله الحالة هذه اسباب وزارتنده بیله نقصان اولمغین حقنده بویله برمأموریت ظهورنده کلی مبالغ استمسی ملحوظ اولوب مضایقهٔ میری ایسه برکمال اولدیغندن لدی الایجاب بومقوله تکلیفات قیدنده بولنمیه دیو کندوسنك قپوکتخداسی ابراهیم افندی طرفندن خیر خواهانه نصیحت سیاقنده یازلمش اولان مفصل ومشروح تحریراتده ابراهیم افندی بووجهله بسط مقال ایتمشدرکه صدر سابق عزت محمد پاشا صدره کلدکده حضور همایونده ذکریکز کذار ایدوب قولکز یلانی ارتکاب ایتمم الحاج علی پاشا هروجهله ایشه یرار وفقرا واهل عرض حقلرنده مروت وصیانتی درکار وعسکر جمعنه قادر وضبط وربطه مقتدر بنده‌کز اولوب واقع اولان قصورینك حسن تربیه ایله دفعی قابل ایکن بوصورتی کسب ایتدیردیلر . بویله شان کسب ایلمش برنامدار وزیری اوحوالیدن طرد ایلمك لایق دکل ایدی دیمك کبی حضور همایونده سرد ایتمش اولدیغی سوزلری درون پادشاهیه تأثیر ایتمکین بی‌اغفال ایتدیلر وحیف اولدیغی معلومم اولدی . حتی حرملریی آستانه‌یه نقل ایده‌لم دیو

اسایدان ایتدکارنده نقللرینه رضا ویرمشیکن آنده دخی اغفال ایلدیلر . قریمدن
بوطرفه جلب اولنمسی خصوصنه سعی ایدر ایسك محظوظ اولورم دیو بیورمشلر
وجانبك طرفنه کذارکزدنبرو هرنه وقت حضور همایونده نامکزیاد اولنمش ایسه
عزت پاشا بووجهله مدح وثنا کزده بولنمش اولدیغی تحقیق کردهٔ عاجزانه‌مدر .
وحقکزده سوء قصد ایدنلرك هر بری برر کونه مجازات ایله دیار عدمه کیدوب
قالانلر وار ایسه ده نادر وآنلرك دخی حسدلری میدانه چیقه رق کلاملرینه اعتماد
اولنور مقوله دن اولمدقلری ظاهردر . والیوم سرکارده بولنان وسرکارلق کسبیله
مفصل اولان رجال دولتعلیه صوب دولتکزه متوجه اولوب حقکزده ظهور ایتمش
اولان قضایادن متأسفدرلر . علی الخصوص کتخدای صدر عالی خلیل حمید افندی
ورئیس الکتاب خیری افندی غیرتکشکز اولدقلری یقیناً معلومدر . وحالا صدر
اعظم اولان یکن محمد پاشا افندیمزه واردقچه سزی سؤال بیورورلر وعلی پاشا دولت
علیه‌نك منتخب وزیریدر . وقتیله امور جسیمه ده استخدام ایله شان سلطنت
سنیه‌یی اکمال ایتمك کندولرندن مأمولدر وشوکتلو افندیمز دخی آنلردن صداقت
واستقامت امیدنده در دیورلر . قولکز دخی علی پاشانك رضای دولت علیه‌یی
تحصیلدن بشقه ذکر وفکری یوقدر جوابنی ویرمکدهیم . فقط دنیاده حسود
اکسك اولمیوب علی پاشا اکرچه ایشه یرار ونامدار وزیردر . لکن حین اقتضاده
کندوسنه تکلیف اولنان اموردن اعذار واهیه سرد ایلمك وکلی مصارف کوسترمك
مدافلریدر دیانلر دخی بولنیور . بنده کز ایسه نهایت کارده حجاب التنده قالمقدن
احتراز ایله احتیاطه رعایت ایده کلدیکمدن قریحهٔ عاجزانه‌مدن اوله رق بعض
موادك افاده سنه مجبوراولمشمدر . شویله که : بوائناده مقولوطرفندن شاهینکرایه
کلنلو عسکرله اعانه اولندیغی اقدمجه کرك طرفکزدن وکرك اوزی طرفلرندن
تحریر واشعار اولنمشیدی . دولت علیه اکرچه امر مصالحه‌یی محافظه قیدنده‌ایسه‌ده
روسیه‌لونك حال وحرکتنه نظراً وخامت انجام ملاحظه‌سیله وکلای دولت علیه
اخیرجه مشاوره ومذاکره لر ایدرك سرعسکرلر انتخابیله سائر تدارکات احتیاطیه‌یه
لزوم ایده یورلر ظن ایدرم . بناءً علیه برآرالق مثلا یکرمی بیك عسکرله
برطرفه کیتمکز ویاخود فاش یاصوغوجق طرفلرینه بشیوز یابیك قدر عسکر
ارسال ایتمکز ایچون ارادهٔ سنیه تعلق ایتمك احتمالدن بعید دکلدر . بوصورتده
چونکه پریشانلغکز جمله عندنده مسلم اولدیغندن البته چادر ومهمات سائره دریغ
بیورمزلر اکچه خصوصنده دخی اعانه اولنور . لکن مضایقهٔ میری معلوم آصفانه کزدر
وزرای سائره مثللو تحملدن خارج تکلیفات ایله ویاخود عذر آخر ارائه سیله خلاف

مأمول برجواب ویره جك اولور ایسه کز انقباض شاهانه یه بادی وغیرتکزی چکمکده اولان رجال دولتك فتورینی مؤدی اولمش وایادیء حساده سر رشتهٔ شماتت ویرلمش اولور . کچنده شیخ الاسلام افندیمزله مذاکرهٔ مشیرانه کز سبقت ایتدکده اولطرفده اقربا وتعلقاتمز اولمق حسبیله پاشا حضرتلرینك فقرا حقنده صیانتلری وامور مأموره لرنده حسن خدمت وموفقیتلری معلوم اولمشدر . انجق قصورلری درعلیه یه واطرافه اولان تحریراتلرنده هضم اولنیه جق صورتله یازدقلری باردکلاملریله اعدالری اللرینه سررشته ویرمکدر . یوخسه غیری کونه صنعی یوقدر . دولت علیه جملهنك ولی نعمتیدر . طرف دولت علیه دن کندولرینه احاله اولنان موادك اجراسنه بذل مقدور بیورسونلر اما وسع بشردن خارج شی تکلیف اولنورسه ینه رجا ونیاز صورتنده تحریر واستدعا ایلسونلر . بوائناده باب عالیه وطرفمزه اولان تحریراتلری پك خوشدر . اما کندوسندن سفر وحضرده پك چوق خدمتلر مأمول ایلرز . لدی الاقتضا کندولره حواله اولنه جق اموردە اویله بذل اقتدار ایتملیدرلرکه مقدمکی قضایایی فراموش ایتدیره جك خدمتلر ابرازیله بین الناس بویله بر نامدار وزیری بهتان ایله تکدیر ایدنلر اللهدن بولسون وبولدیلر دیدیرتملیدر . بزم طرفمزدن اوله رق بویله جه یازییور دیدیلر . بوتفصیلاتدن غرض مجرد حقکزده دفعةً برمأموریت ظهورنده هر وجهله ارادهٔ دولت علیه یه امتثال واستدعاسی لازم کلان ماده لری حسن تعبیر ایله نیاز ایلمکز لازمهٔ حالدن ایدوکنی اولجه اخطاردر .

ابراهیم افندینك بوتحریراتنه جواباً علی پاشانك اواخر ذی الحجه ده تحریر وارسال ایتمش اولدیغی بر قطعه تحریراتنده هرنه کونه ارادهٔ سنیه تعلق ایلر ایسه امتثال ایده جکنی بیان ایله بیله اولکی ثروت واقتداری اولمدیغی بحثنی دخی اتیان ایلمش ودیکر برقطعه تحریراتنده شاهینکرای خان کلیتلو روسیه عسکریله کلوب قریمی ضبط ایتدیکنی وبهادرخان طرفی مغلوب وعساکری پریشان اولدیغنی وارسلان کرای سلطان مقدما قوبان طرفلرندن قریم یقه سنه کچمش اولان بعض چراکسه وابازه وقریملولردن برمقدار عسکرله ینه قوبان طرفنه عبور ایتمك اوزره کرش حوالیسنه واردقلرنده روسیه عساکری براً وبحراً هر طرفی محاصره ایتمش بولندقلرندن قوبان طرفنه مرور ایده میه رك کیرو عودته مجبور اولدقلری حالده عساکر مرقومه دن هر بری برر طرفه فرار ایتمکده بولندقلرینی بسط وتمهید ایتدکدنصکره بو وجهله تشریح مقال ایتمشدرکه اولکی حال وشانم اوزره اولسیدم علی پاشانك قالیون ایله صوغوجغه کیتمسنی مناسب کورمز ایدم . زیرا آنك

وارمه‌سنده دولت علیه‌یه فائده می اولدی ضرر می بوندن فهم ایدرسز که شاهینکرای خان برمدتدنبرو روسیه‌لولرك اوضاع واطوارندن برازدلکیر اولهرق طرف دولت علیه‌یه میل ایتمشیدی . وادنی نوازش وتلطیف ایله اسلافی مثللو صدق وعبودیت دولت علیه‌ده ثابت قدم اولمسی ملحوظ ایدی . روسیه لولر بوراسنی جزم وتیقن ایتملریله درون قریمه ادخال عسکر ایتمکه بهانه اوله بیله جك برمغلطه چیقارمق فکرنده ایکن علی پاشانك صوغوجغه وارمسی ومبالات دینیه‌دن بی‌بهره‌واوتەدنبرو کذب ودروغ ایله شهرت شعار اولان محمد کرای بك نام مفسدت پیشه‌نك کچن سنه آستانهٔ سعادته واروب بعض رجال دولته تحصیل انتساب ایله اغفال ایدرك صوغوجق بکلکنی آلوب عودت ومحلنه واردقده شاهینکرای خانك قریمدن دفعی دولت علیه‌نك اقصای مرامیدر . ولدی الاقتضا دونما وعسکر ایله امداد ایده‌جکدر . وبونی کندی قریحه‌مدن سویلمیوب طرف دولت علیه‌دن افاده‌سنه مأمورم دیو نشر اراجیف ایله بهادر کرایی وبرادرینی وخیر وشری فرق ایتمز ودین ومذهب بیلمز برطاقم ابازه وچراکسه‌یی اغفال وتحریکه مبادرت ایتمسی بهادر کرایك برمقدار ابازه وچراکسه‌یی استصحاب ایله‌برو طرفه مرورینه ونهایت بوکونه حالات خاطر خراشك ظهورینه بادی اوله رق روسیه‌لولرك ارادقلری صورت مکروهه‌نك وقوعیله حصول خواهشلرینه وسیله وطرف دولتعلیه‌یه موجب نقیصه اولمقدن بشقه نه‌یی مفید اولدی . علی پاشانك صوغوجق محافظه‌سنه مأموریتی ومحمد کرایك کیفیتی نهایت بومقوله حالات نامرضیه‌نك حدوثنه باعث اولهجغی اکرچه مجزومم مثابه‌سنده ایدی . انجق چکدیکمز سیئه‌لر بومقوله اخطارات خیر خواهانه‌دن نشئت ایده کلمش اولمسیله ناچار اختیار سکوت اولنمشیدی . روسیه‌لولرك قریمه عسکر ادخالنه خواهشکر اولوبده بویله بربهانه آرامقده بولندقلرینه ابتدای مسئله‌ده بی‌طرف طوروبده صکره‌دن شاهینکرایی صحابته قالقشملری دلیل واضحدر . وبهادر کرایك خانلق داعیه‌سیله قریمه عبوری وشاهینکرایك کرش جانبنه نقلی درت بش آی اولمشیکن ابتدای امرده شاهینکرایه صاحب چیقمامق وقریم ماده‌سنه قارشمامق کبی حرکات ایله امرار اوقات ایدوبده صکره‌دن عساکر کلیه سوق ایتملری هرطرفی اغفال ایله تدارکات لازمه‌لرین اکمال ایتمك وموسم دریا کذار ایدوبده قریمه کلوب کیدنلرك انقطاعیله هرنه ایدرلر ایسه حوادثی طشره چیقمامق مرامنه مبنی وکمال حیله‌لرندن ناشی ایدوکی امر جلیدر . هرنه‌حال ایسه روسیه‌لولر بوبهانه ایله قریمه عساکر کلیه ادخال ایلدیلر . بردخی قولایلقله چیقمزلر اما شاهینکرای خان صورت ظاهره‌ده تکرار مسند خانیی ضبط

ایتمش کبی برمعنی اولدیغنه نظراً طرف دولت علیه‌دن آنك خانلغنی تصدیق ضمننده مجدداً منشور وتشریفات ارسالیله دفع مغلطه ایلرز ملاحظه‌سنی درخاطر ایدرلر ایسه فیمابعد بوطریق ایله دفع مغلطه اولنوبده روسیه‌لولرك قریمدن اخراجی قابل دکلدر . مکرکه عون وعنایت باری وقوهٔ قاهرهٔ جهانداری ایله اوله . حاصلی شاهینکرایك خانلغی ظاهرده برآلت ملاحظه قیلندن اولوب فیمابعد سهولتله روسیه‌لولرك قریمدن خروجلری ناقابل وتدارکات قویه‌یه محتاج وایشلر طورندن خارج ایدوکی اظهر من‌الشمس ایکن بودفعه ورود ایدن مفصل قائمه‌کزده صوغوجق محافظی معیتنه بشیوز یاخود بیك آدم طرفمزدن ارسال اولنمق خصوصی استمزاج بیورلمش . وامر وارادهٔ شاهانه نه‌کونه ظهور ایلر ایسه مضمون منیفنك انفاذینه بذل مقدرت ایده‌جکم مقرر اولمغله امتثالاً للامرالعالی امر وفرمان بیوریلان محلره عسکر ارسال ایده‌لم اما دولته سود وزیانی ملاحظه اولنورسه برمحله عسکر تعیین اولندقده بحسب‌الاقتضا کیروده استناد واستمداد ایده‌جك تدارکات قویه مهیا بولندیغی صورتده فبها عسکر ارسالی بلکه برایشه یرار اوله والا کیروده تدارکات احتیاطیه اولمقسزین مثلا صوغوجق طرفنه برمقدار عسکر کوندرلسی مقدما علی پاشانك محافظه‌یه مأموریتی ومحمد کرای بکك کیفیتی قریم مغلطه‌سنه باعث اولدیغی کبی بونده دخی دولت عثمانیه‌نك برمرامی واردر . بناءً علیه بزلر اولجه طاورانوبده قوبان غائله‌سنی برطرف ایده‌لم دیو روسیه‌لولرك عساکر کلیه تعینیله چراکسه وابازه‌یی برساعت اقدم استیلا ایتملرینه بادی اولمقدن غیری نه‌یی مفید اولور . فقط وقتیله بومثللو اخطاراتدن طولایی زیان دیده اولدیغمز حسبیله اشبو تحریرات مفصله‌مزك ارسالی باب‌عالی‌یه ارائه معناسنه اولمیوب یالکز سزه اخطار مقصدینه منحصر اولمغله ارتق بوموادك سزکله مذاکره‌سنه کیریشلدیکی صورتده کندی قریحه‌کزدن اوله‌رقمی اخطار ایدرسز یاخود طرفمزدن ایما اولندیغنی اظهارمی ایلرسز یوخسه خیر وشر هرنه‌ایسه سکوت اختیار ایتمکلکیمی مناسب کوررسکز اولبابده سز اعلمسکز دیو ختم کلام ایلمشدر .

علی پاشانك بوتحریراتنی ابراهیم افندی محرمانه اوله‌رق خلیل حمید افندی‌یه وبعده شیخ‌الاسلام افندی‌یه عرض ایدوب ایکیسی دخی علی پاشانك افاداتی قبول وتصدیق ایتمش اولدقلری بیانیله ابراهیم افندینك تحریرات مرقومه‌یه جواب اولمق اوزره طقسان یدی سنه‌سی اوائلنده علی پاشایه تحریر وارسال ایتمش اولدیغی مکتوبنده محمد کرای نام شخص درسعادته کلمشیدی . قبائلدن بومثللو دولت علیه‌یه

كلنلره حال واستحقاقنه كوره عنايت واحسان ايلمك دولت عليه‌نك قواعد مرعيه‌سندن ايدوكى نزد آصفانه كزده ظاهردر اما اومثللو مجهول شخصى محرم اتخاذيله اظهار مواد ملكيه ايتميه‌جكلرى معلوم عاليكزدر . صوغوجق قلعه‌سنك اعمارى ومحافظه‌سنه آدملر تعيينى لابد ايدوكى مقدما جناب دولتكزله قپودان پاشا قرنداشكزك طقسان ايكى سنه‌لرنده اول حوالىيه مأموريتكزده بالاشتراك در دولته تقديم ايتمش اولديغكز تحريراتكزده رأى واشعار اولنديغنه مبنى دولت عليه كلى مصارف اختياريله اعمارينه ابتدار اولنه‌رق محافظه‌سى لازم كلمكله ميرميراندن على پاشا انجق قلعه محافظه‌سنه مأمور قانوب بشقه ملاحظه‌يه مبنى دكلدر ظن ايدرم . ودولت عليه شروط مصالحه‌يى وقايه ايله كنذى طرفندن نقض عهده سبب ويرمكه دقت ورعايت ايلمكده‌در . فقط روسيه‌لولر شاهينكرايى وسيله ايدرك خلاف معاهده حركت ايده‌جكلر كبى ظن اولنور . بناءً عليه دولت عليه دخى لدى‌الايجاب غافل بولنمامق ايچون خفيجه تداركات قويه‌يه مباشرت ايلمك لازم كلور . كتخدا بك بيوردىلركه حاجى على پاشا دولت عليه‌نك صادق ووزرانك منتخبى اولديغى مسلمدر حين اقتضاده نه‌طرفدن حركت اولنمق لازم كلور . وكندولرى سرعسكر تعيين بيورلدقده قنغى جانبدن هجومى مناسبدر وقاچ قولدن هجوم لازم اولور ونه مقدار عسكر تداركنه محتاجدر . وكندولرى سرعسكرلك ايله حركتلرنده البته سفائن لازم اولور برى وبحرى تدبيرلرى ندر بوبابده ميرينك حالنى دخى ملاحظه ايدرك رأى وتدبيرلرى نه‌ايسه تحرير واشعار بيورسونلر خفيجه بزلر شيخ‌الاسلام افندى ايله برلكده اوله‌رق مطالعه ايدوب كندى قريحه‌مزدن اولمق اوزره اجرا آتنه ابتدار ايلرز . وبورالرينى مذاكره‌دن غرض همان سفر آچمق وروسيه طرفندن اعلان محاربه اولنمدقجه حركت خصمانه كوسترمك اولميوب بلكه حاضر ومتهيء بولنمق ايچوندر ديو تفصيل مقال ايتمش اولديغندن بونك اوزرينه على پاشا طرفندن وارد اولان تحريراتك خلاصهٔ مؤداسنده بوسنه‌لك مدارا واغفال يولنه كيديله‌رك وروسيه‌لونك بعض حركاتندن اغماض عين اولنه‌رق محاربه‌نك كشادندن احتراز اولنوب ذخائر ومهمات جمع وادخارينه وحدود وثغورك محافظه‌سنه مبادرتله سفر آچلمق لازم كلور ايسه اقلى اوچ سنه وافى اوله‌جق قدر ذخائر ومهمات موجود بولنمدقجه اعلان حرب اولنمامق احرى ظن اولنور . زيرا بويله تداركاتده نقصان ومحافظه‌سنى الزم اولان محللرده پريشانلق درکار ايكن محاربه‌يه مباشرت اولنديغى صورتده فرض ايده‌لمكه يك حمله‌ده قريمك فتحنه مظفر اولدق روسيه‌لو بركره انهزام ايله كف يد ايتميوب

تکرار تدارکات قویه ایله مدافعه‌یه ابتدار ایده‌جکی درکار اولمغله بوصورتده برکونه پریشانلقله عودت اولنمق لازم کلورسه شان دولت علیه‌یه کلی نقیصه‌یی موجب اولمقدن خوف اولنور دیو انها واشعار اولنمشدر .

خلیل حمید افندی علی پاشانك بوافاداتنی تمامیله قبول ایدوب زیرده بیان اولنه‌جغی وجهله صدارته کلدکده دخی ینه آنکله مخابره ومشاوره ایدرك ایشه مباشرت ایلمش وحتی ابتدای صدارتنده علی پاشایه تحریر وارسال اولنان مکتوب سامینك هامشنده کندو قلمیله محمد کرایك بکلکی وقالیون ارسالی مثللو بعض مواددہ قصور وغفلت اولندیغنی اعتراف والحالة هذه روسیه‌لو نقض عهد ایتدکجه طرف دولت علیه‌دن عهده مناقض برحرکت ظهور ایتمیه‌جکنی تصریح وبیان ایتمشدر .

علی پاشانك تدارکات سفریه جه اولان اخطاراتی موافق مصلحت کورینوب اما دولت علیه‌نك چرکستانجه اولان تشبثاتنی بتون بتون چوروتمسی حق وصواب دکلدر . چونکه چراکسه‌یی طرف دولت علیه‌یه جلبله اوراده برقوت تدارك اولنمسنی طقسان ایکی سنه‌سنده علی پاشا فی‌الواقع قپودان دریا حسن پاشا ایله متفقاً انها واشعار ایتمش اولدقلرندن بونیت صحیحه اوزرینه فرح علی پاشا صوغوجق محافظی نصب وارسال اولنمش وروسیه‌لولر قریمدنصکره چرکسستانه دست درازلق ایدوب آنده دخی محمد کرای بك ماده‌سی کبی اولمیه‌جق بهانه‌لر بوله‌رق اجرای مفسدته مبادرت ایده‌جکلری اصول پولتیقه‌لری اقتضاسندن اولدیغنه مبنی بوبابده طرف دولت علیه‌دن هرنقدر ایرکنجه طاورانیلور ایسه اوقدر فائده‌لو اوله‌جق ایدوکی درکار بولنمش ایکن شمدی حاجی علی پاشانك بومصلحتی بوقدر چوریدوبده محمد کرای بك ماده‌سنده روسیه‌لولردن زیاده دعواجی اولمسی بوغرضه مبنی اولمق کرکدرکه علی پاشا چرکسستانی کندو اعمار ایدوبده اول حوالیده برقات دها شان واستقلال کسب ایتمك املنده بولنوب حتی طقسان ایکی سنه سنده اوغلی مقداد پاشایی صوغوجق محافظی نصب ایتدیرمشیدی . شمدی فرح علی پاشا درسعادتدن صوغوجق محافظه سنه ارسال اولنوبده قبائل چراکسه‌نك طوغریدن طوغری یه دولت علیه‌یه جلب واستمالتلرینه تشبث اولنمغین بوصورت حاجی علی پاشانك ملاحظهٔ ذاتیه‌سنه مخالف دوشدیکندن بوبابده زیاده جه مبالغه‌لر ایلمشدر ظن ایدرم .

خصوصات مشروحه‌یی زیاده ایضاح ایچون ذکر اولنان مخابرات اوراقدن بعضیلرینك عینیله بوجلدك ذیلنده (١٧) اشارتیله درج وتسطیری مناسب کورلمشدر .

* وقوع مشورت برای قریم *

ذی‌القعده نك یکرمی دردنجی پنجشنبه کونی رجال دولت وارکان سلطنت بریره کلوب روسیه ایلچیسیله واقع اولان مکالماتك نتیجه وخلاصه سی واطرافدن النان حوادث اوراقی درمیان اولنه‌رق اقدمجه قریمه دائر روسیه ایلچیسنه ویرلمش اولان تقریره نصل جواب کله جکی یعنی روسیه‌لو شاهینکرایی علناً استصحاب ومعیتنه عسکر تعیین ایله جبراً وکرها خانلغه اقعاد ایده جکی بو اوراق واخباردن نمایان اولدی . انجق روسیه‌لو یالکز شاهینکرایی قریمه ادخال ایله قناعت ایتمیوب بلکه نقض عهد ایله حدودمزه تجاوز ایتمسی محتمل اولدیغندن دولت علیه یه کوره نه صورتده طاورانمق لازمدر . ایکی قطعه چاملیچه قایقلری حاضرلنمش ودیکر ایکی قطعه سی دخی حاضرلنمقده بولنمش اولوب بونلرله برابر ایکی قطعه قالیون همایون دخی کراسته نقلی ولیمان تطهیری بهانه سیله سینوبه ایصال ایله اوراده قیشلاملری فرمان اولنسونمی دینلدکده ذکر اولنان قالیونلر قره دکزه کوندرلدیکی حالده بهر حال قریم امدادینه کیتدیلر دینیله‌جکی ظاهر ایسه ده هرکس کندو ملکنی محافظه ایتمك لازمه‌دن اولدقدن بشقه روسیه‌لونك قریم سواحلنده بوقدر کمیلری کشت وکذار ایتمکده اولدیغنه نظراً بومقوله کلماته احالهٔ سمع واعتبار اولنمیه‌رق کمیلرك سینوبه ارسالی احتیاطه رعایت قبیلندندر . لکن ایچلرینه‌قونیله‌جق نفرات کزتمك بهانه سیله طشره چیقارلرسه وشمدی یه‌دك تجربه ومشاهده اولندیغی اوزره مهمات وطاقلری دخی ناقص اولورسه معاذالله تعالی سینوب کبی بیلدز روزکارینه قارشو برلیمانده کمیلره برمضرت اصابت ایلمك ملاحظه سی وارد خاطر اولدیغندن لوازمات ومهماتلری تمام اولوب سینوبه واردقلرنده نفراتی دخی برآن ایچلرندن آیرلاملری وسائلنك استحصالنه اعتنا واهتمام اولنمق واجباتدندر دینلدکده نصکره سوزاعاده اولنوب روسیه‌لو کرك یلان وکرك کرچك برروم دولتی اختراعیله شمدی قریم اوزرینه کوندرمش اولدیغی پوتمکین نام جنرالی روم قرالی نصب ایتمك نیتنده اولدیغی مقدما ایشیدلمشیدی . بودفعه پوتمکینك قریمه ارسال اولنمسی بوخبری تصدیق ایدر کبیدر . وقریمدن بشقه روسیه‌لونك قرالق اعتبار ایده جك یرلری اولمامغله قریمی استیلا ایله پوتمکینی قرال نصب ایتمك نیتلری اولمسی علامات وآثاردن استدلال اولنه‌یور بوصورتله روسیه‌لو اولطرفلره استیلا وشاهینکرایی دفع وازاله ایله بتون بتون قریمه تصرف ایلدیکی تقدیرجه قره دن اوزی قلعه سی وبوجاق طرفلرینه ودکزدن سواحل بحر سیاهه یوریبوبده

طرف طرف ایقاع خسار ایتمسی احتمالدن بعید دکلدر . بناءً علیه دولت علیه‌یه کوره بروجهله امنیت جائز اولمدیغندن شمدیدن سر عسکرلکه مقتدر بروزیرك انتخابیله طونه سواحلنه تقریب اولنمسی لازم دکلیدر دینلدکده روسیه‌لونك حرکتنه نظراً بو مفسدتی ایقاع ایتمسی ملحوظ اولمغین همان تهیئه وتجهیز اولنمقده اولان اون یدی قطعه قالیونلرك سریعاً مهمات ولوازماتی تکمیل اولنه‌رق مهیا بولنسون وبرطرفدن دخی یکیدن مکمل دونما تدارکی تدابیرینه تشبث اولنسون ووزرادن بری طونه یی امرار اولنسه قیل وقال تکون ایدرك سرحدلره ایراث وحشت ایده جکی مقرر اولمقدن ناشی بودفعه اوزی والیسی نصب اولنان سید محمد پاشا اولدقجه عاقل ومدبر وحرب وضربه قادر برذات اکلاشیلیور اوزی دخی کندو منصبیدر بوقیش سلستره ده اقامت وبهاردن برآی اول اوزی محافظه سنه عزیمت ایلمسی تنبیه بیورلسون اولوقته‌دك اکر دشمندن معامله‌ء خصمانه ظهور ایدر ایسه همان کندوسنه سر عسکرلك امری ومعیتنه عسکر کوندریلور . فقط شمدیکی حالده اوزی قلعه سی اغزده بولنمغله عسکر ومهمات ایله استحکامنه باقلسون دیدیلر متعاقباً بعضیلر زمام کلامی سمت آخره عطف واماله ایدوب روسیه ایلچیسی مجلس مکالمه ده شاهینکرایی تاتار قومی استرلر اکا عداوت ایدن یالکز خصماسندن براز میرزالردر لقردیسنی برقاچ دفعه ایراد ایتمش ایدی برکره ملاقات اولنوبده سنك دولتك شاهینکرایی تاتار قومی استر وآنی استمیانلر فقط برقاچ میرزادر ادعاسنده اولدیغنی بیان ایده یورسن بوراسی بزم مجهولمزدر وبزم یدیمزده بودعوایه مخالف محضر وار در حالبوکه سزده سند یوقدر باری برمعتبر ومتحیز آدم بزم طرفمزدن وبر مماشاتلی آدم سزك طرفکزدن اختیار وانتخاب اولنوب قریمه کوندرلسون قریم اهالیسی شاهینکرای ایله بهادر کرایدن هرقنغیسنی استرلر ایسه ابقا اولنسون وایکیسنی دخی استمدکلری جالده برآخرینی انتخاب ایتسونلر ایکی دولتك رأییله ماده تنظیم اولنور . وعهود وشروطمز دخی خللدن وقایه قلنمش اولور دیو کندوسنه ایراد وافاده اولنمق واکرچه ایلچی بو صورتی قبول ایتمه‌جکی درکار ایسه‌ده نقض عهد ایلدکلری صورتده بزسزه بو درجه‌لره قدر مماشات ایتدك دینلمك ایچون برکره بوصورت دخی اجرا قلنمق مناسب اولمزمی وایلچی بوکا مماشات ایدرسه آدم ارسالنده ومماشات ایتمیوبده مخالفتی حالنده دولت‌علیه‌نك شانه نقیصه ویرر برشی وارمیدر دیدکده نه مانع بوسوز دخی سویلنمش اولسون هیچ اولمزسه حین حاجتده دولت علیه محافظهٔ عهود ایچون هر درلو صورت وتدبیره تشبث ایتمش اولدیغی بیلنمش اولور دینلمکله مجلسه ختام ویرلدی .

بناءً علیه رئیس افندی تکرار روسیه ایلچیسیله ملاقات ایدوب مباحثات کثیره وقوعندنصکره روسیه ایلچیسی مناسب کوردیککز آدم تعیینی خصوصنك وقتی کچدی . زیرا بهادر کرای سلطان قریمه کیردکدنصکره بهرحال اهالی آنی استرلر . موتدن کنایه اولان محلولیت حقیقیه تعبیری آیینه‌لی قواق تنقیحنامه‌سنده مصرح ایکن شاهینکرایك خانی نجه جائز اولور دیدکده رئیس افندی بوکا جواباً محلولیت حقیقیه‌نك معناسی فرض محال ایله موته مصروف اولسه بیله جنون کتورمك ویا خود تعطیل اموره مؤدی اولور برعلته دوچار اولمق نوع بشرك شانندن دکلیدر . بونلرك بری ظهور ایتمش اولسه انتخاب ماده‌سی درمیان اولنیه‌جقمیدی دیه‌رك خصمنك اصول مناظره اوزره اسکاتنه موفق اولوب انجق چه فائده فی‌الاصل غرض بشقه اولدیغندن روسیه‌لولر لقردی بوله‌مدقلری حالده ثمرهٔ غلبه دیه‌رك اظهار عنف ورعونت ایتملریله بومجلس دخی بو وجهله تمام اولدی .

* بعض تحقیقات *

آداب مدنیه وقوانین سیاسیه بوچراکاه عالمده ذاتاً وطبعاً سربست ومطلق العنان کزمك داعیه سنده اولان نوع بشری قید وبند ایده‌جك وحدود معینه‌یی تجاوز وتعدی ایتدیرمیه‌جك برطاقم روابط وقیوددن عبارت اولوب انسان ایسه بروقتده حقنه راضی اولمز برحیوان وبومثللو پیوند قیود وشروطی شکست ایتمکه دائما بهانه جویان اولدیغی حالده بو اصول وقواعدك بقاسی یالکز حافظ وحامیسی اولان حاکم عدلك ثمرهٔ نظارت ووقایه‌سیدر . وادنی مساحه اولندیغی حالده بوعقود قیودك انحلالی هزاربار تجربه اولنمش مواددندر . کذلك عهود وشروط دولیه دخی ایکی دولت بینده لفظی مراد برمقاوله اولوب ایکی طرف دخی بونی فسخ ایله ایلروسنه کچمك ایستیه‌جکی امر طبیعیدر . انجق بونك وراسنده درکار اولان بارقهٔ کارزار ومعرکهٔ مهالك آثار قورقوسی هر طرفی حد معینده طورمغه مجبور ایدر اما برطرفده قوت وغلبه اثری کورلدیکی حالده اولطرف بالطبع بوعقود عهودی شکست ایله ایلرویه کیتمك استر ونقض معاهده‌نك سبب حقیقیسی قوت وغلبه داعیه‌سی اولدیغی حالده بنه کندوسنك برمطالعهٔ مخصوصه‌سنه ویاخود بین‌الدول عرف وعادت اولمسنه بناءً طوغریدن طوغری‌یه بونی فسخ ایده‌جکم دیمیوبده انواع تأویلات ایله عهد نامه تعبیراتندن بعض مخرجلر ارایه‌رق ودرلو بهانه‌لر بوله‌رق فسخنه صورت لزوم کوسترر

ومجلس مكالمه‌ده بياغى حقلى چيقمغه چاليشور . واكرچه اصول مناظره جه طرف آخرك حقلى اولديغى تبين ايدرسه ده چونكه محكمهٔ دوليه‌نك حاكمى قبضهٔ شمشير اولديغندن اكا طيانان بهر حال (الحكم لمن غلب) قاعده‌سنجه دعواسنى قزانور وامضاسى تقليب واعمال سنان ايله چكيلان سندك حكمى نافذ اولوب ومجرد خامهٔ شكسته زبان ايله يازيلان تقريرك تأثيرى كورلميوب صحائف اوراقده يازلديغى كبى قالور .

* قطعه *

السيف اصدق انباء من الكتب * فى حده الفرق بين الجد واللعب
بيض الصفائح لاسود الصحائف فى * متونهن جلاء الشك والريب

بوجهتله دولتلره كوره اعظم وظائف واهم فرائض هنكام صلح وآسوده كيده بوش طورميوب وسفاهت ومالايعنى ايله مشغول اولميوب ووقت آسايشك هر دقيقه‌سنى غايت كرانقدر طوته‌رق ضايع ايتميوب همان تكثير مكنت وقوته چالشمق ماده‌سيدر . لكن بو مطلب اعلانك حصولى دخى تحملندن زياده ملكه يوك يوكلتمك ومقدار نفوس وثروتنك اعطا واداره سنه مقتدر اوله‌ميه‌جغى درجه‌ده عسكر جمع ايلمك ايله دكلدر . زيرا بو صورت قوت صحيحه اولميوب بالعكس موجب ضعف وپريشانيدر . اصل قوتى منبع تكثر اهالى ومال اولان معموريت ملكيه‌ده ارامق لازم كلور . وبونك استحصال اسباب لازمه‌سنه حقيقةً وقوف ومعلومات صحيحه اوزرينه سعى وغيرت ايلمك لازم اولور . وامر معموريت ملكيه ايسه دول وملل سائره‌دن عبرت المامش وپردهٔ جهل ونادانى بصر بصيرتى استيعاب ايلمش اولنلرك ظن واهيلرى وجهله دولتك خلقدن آز پاره المسيله وياخود هيچ برشى المامسيله حاصل اوله‌ميوب بلكه اهالينك دولته ويرديكى ويركوبى سهولتله وكندولرينه بركونه اغيرلق اولميه‌جق تقريب وصورت ايله تاديه ايتملرينك يولنى بولمق والنان شى لقمهٔ دهان طمع وآز مأمورين اولميه‌رق هرآچه‌سى ملك وتبعه‌نك صحيحاً مستفيد اوله‌جغى يرلره‌صرف اولنمق ايله اولور . برتراليه نقدر زياده تخم اكيله بيلور ايسه محصولى اوقدر زياده اوله‌جغى امور معلومه‌دندر . ايشته ملك دخى عينيله بونك كبيدر . تسهيل نقل محصولات ايچون منتظم يوللر ومعاملات ومفاوضاتده هركسه امنيت بخش اوله‌جق قوانين ونظاملر يابيله‌رق تجارت وحرف وزراعتك توسيع وترويجنه ليل ونهار دقت اولنليدر . وبوماده‌لره وسعت كلدكجه تبعه‌نك يسار وثروتى متزايد وبنابرين

دولتك وارداتی دخی متکاثر ومتوافر اولور . وواردات چوغالدقجه دولت استحکاماتنی اتمامه وعسکرینی تربیه وتوفیره کسب اقتدار ایدر . الحاصل لدی الایجاب چفتجی وچوبان مقوله‌سی برطاقم آدملری طوپلامغله قوت حاصل اوله‌میوب دولتلرك شوکت وبقاسی منتظم ومرتب اردولره وبودخی پك چوق مصرفلره وبو مصرفلرك تسویه‌سی دخی بروجه مشروح ملکك واهالینك انتظام ومعموریتنه منوطدر . دولتجه پك آشوری اعتنا اولنه‌جق ماده‌لرك بری دخی معاملات اجنبیه اولوب وکلای دولت اولبابده دخی افراط وتفریطدن مجانبت ایلملیدر . یعنی نه اظهار عظمت وبرودت بیهوده ایله دول سائره‌یی قیرملی ونه ده لزومندن زیاده تملق وتکاپو ایدرك ناموس واستقلال دولتی پایمال ایتمك وادیلرینه کیتملی بلکه دائما ممکن مرتبه وشان استقلاله طوقنمیه‌جق درجه جمله‌سیله حسن معامله‌دن خالی اولمامغله برابر هر دولتك منافع مخصوصه‌سی واصول پولتیقه‌سی نه مرکزده ایسه آنکله ایشنی ومعامله‌سنی اواصوله نظرله قوللانه‌رق منافع وپولتیقه‌سی بری طرفك منافع وپولتیقه‌سنه توافق ایدن دولتلرله حقیقةً متفق اولملیدر . زیرا زمانمزده بر دولتك نه مرتبه‌لرده مکنت وقدرتی اولسه یالکز برایش کوره‌مدیکی ومتفقه محتاج اولدیغی بالتجربه معلوم اولان حالاتدندر . واشبو قریم ماده‌سنده قترینه‌نك اول امرده اوسترپا ایمپراطوریني اله المغه وسائر اوروپا دولتلرینی دخی اغفال ایتمکه چالشمسیله مرامنه واصل اولمش اولمسی وبزم بوشیلردن غفلتمز واوروپانك پولتیقه‌سنه کسب وقوف ایدرك روسیه‌لونك اغفال ایتمش اولدیغی دولتلری ایقاظه عدم غیرتمزدن بونجه مضرتلر کورلمسی دخی بومدعایه دلیلدر . ایمدی دولت علیه‌نك اولزمانك حکمنجه کرك ترتیبات عسکریه‌سی وکرك نظامات ملکیه ومعاملات خارجیه‌سی بالاده بیان اولنان قواعدك هیچ برینه موافق اولمیوب هرشیده غفلت تامه ونقصانی وتفرقهٔ کامله درکار اولدیغی وروسیه‌لونك تدارکات کلیهٔ حربیه‌سنه قارشو اتخاذ اولنان تدابیر انجق براوزی سرعسکری نصبنه منحصر بولندیغی حالده رئیس خیری افندینك روسیه ایلچیسیله واقع اولان مکالماتی صرف عبثه اشتغال قیلندن اولدیغنده شبهه یوقدر . بزم بو تدارکسزلك وتدبیرسزلکمزه مقابلةً روسیه ایمپراطوریچه‌سی بوقضیه‌یی شوقدر سنه‌دنبرو ملاحظه ودرپیش ومقدمات ووسائلنی مطالعه وتفتیش ایدوب اقدمجه بسط وبیان اولندیغی وجهله بومطالعه اوزره نمچه ایمپراطوریله عقد پیوند اتفاق ایتدیکی زماندنبرو تدارکات حربیه‌سنی اکمال وایفایه ایجابی وجهله اعتنا ایتدکدن بشقه روابط دولیه‌جه دخی بوخصوصده

لازم كلان تدابيره تشبث ايتمشدر . حتى قريم منازعه سندن طولايي دولت عليه طرفندن حرب اماره‌سى كورلمامشيكن قترينه عاقبة الامر دولت عليه ايله برسفر آچمق نيتنده اولوب انجق سفرك تحققى تقديرنده روسيه عساكرينك مسافهٔ بعيده ده مشغوليتلرينى اسوج دولتى فرصت اتخاذ ايدرك اخذ انتقامه قيام ايتمسى محتملاتدن اولمغله بوراسنى دخى مطالعه ايدرك بالدفعات اسوجلو ايله كيزلوجه عقد رشتهٔ اتفاق ايتمكه چاليشوب نهايت بو اثناده اكا دخى دسترس اولمشدر . شويله‌كه : رأس حدوددە تخصيص ايتديكى برمحلده اسوج قرالى ايله ملاقاته طالبه اولوب اسوج قرالى اكرچه اول امرده النده‌كى اغرى‌يى بهانه وتمارض ايدرك ملاقاتدن امتناع صورتى كوسترمش ايسه‌ده قترينه بونكله فارغ ومندفع اوليوب كندوسى كله‌مديكى حالده بن استوقولم شهرينه واروب كوروشورم ديو اصرار ايتمكله ناچار اسوج قرالى دخى رضايه مجبور اولوب ذكر اولنان محل موعوددە ملاقات ايتدكارنده روسيه‌لو ايله دولت عليه بينده اعلانى متحقق اولان سفرده اسوجلو بيطرف اولمق وسفرك ختامنده اسوجلونك دانيمارقه دولتنه تابع اولان نوروجيا قطعه‌سنى ضبط ايتمسى خصوصنده روسيه دولتى طرفندن اعانه اولنمق صورتلرى بينلرنده خفيةً مقاوله وتصميم اولندقدن صكره اسوج قرالنك محل ملاقاته وزوديله واقع اولان يول مصرفنى بهانه ايدرك كندوسنه قترينه طرفندن ايكيوز بيك روبله اهدا وحقنده مراسم احترامیه بالغاً مابلغ ايفا قلنمشدر . وچونكه اوروپانك بوندن اقدم بيان اولنديغى وجهله واقع اولان حال اختلالى قترينه‌نك اجراى سوء نيته مساعد اولوب همان اسوج خصوصى كندويه موجب انديشه ايدى . بوصورتله اول غائله‌يى دخى برطرف ايلدى . والحاصل مادى ومعنوى بالجمله وسائل ومقدماتى درپيش ومطالعه ايتدكدن صكره قريم مباحثه‌سنه باشلامشدر . دولت عليه ايسه هنوز بوندن صكره ترتيب مقدمات وايفاى تداركات ايده‌جكى جهتله مجلس مكالمه‌ده خيرى افندى هرنقدر قانون مناظره‌جه دعواسنى اثبات وخصمنى اسكات ايتمش ايسه‌ده انجام كار دعواى روسيه‌لو قزانمش اولديغى وقايع آتيه‌دن معلوم وآشكار اولور .

* قريم مسئله‌سى اوزرينه روسيه ونمچه ايلچيلرينك مواد ثلثه‌يى *
* حاوى تقرير ويردكلرى *

بالاده بيان اولنديغى وجهله قريم ماده‌سنه دائر اقدمجه روسيه‌لويه برقطعه تقرير

اعطا اولنه‌رق جوابنه انتظار اولنمقده ایدی . روسیه‌لو ایسه بروجه مشروح انواع لطائف الحیل اعمالیله حقیقةً کندوسی احداث ایتمش اولدیغی اختلالی بهانه ایدرك عسکرینی قریم درونینه ادخال وتدارکات سفریه‌سنی اکمال ایتدکدن صکره چونکه دولت علیه علیهنه نمچه دولتیله دخی عقد اتفاق ایتمش اولدیغندن ایکیسنك دخی درسعادتده مقیم ایلچیلری مواد ثلثه‌یی یعنی مأکولات ومهمات وسفائن وحاصلات سائره‌نك دولت علیه ممالکندن نقل وامرار اولنمارینه بعد ازین موانع ایراد اولنیوب تجارت سفائنك سربستیت اوزره سیر ایتمارینه دائر نظامات تنظیم اولنمق ودولت علیه طرفندن من بعد خفیةً وعلانیةً امورتاتاره مداخله اولنمامق وافلاق و بغدان ممالکتلری حقنده قینارجه مصالحه‌سی مقتضاسی اوزره معامله اولنوب بو بابده هردرلو مبهماتی برطرف ایتمك ایچون بعد ازین ویره جکلری جزیه‌یه وتکالیف محدثه‌نك رفعنه دائر مذاکره‌یه ابتدار قلنمق ماده‌لرینی متضمن باب عالیه برر قطعه تقریر ویردیلرکه صورت ترجمه‌لری ذیلده (١٨) رقمیله تحریر اولنور .

* وقایع سنه ١١٩٧ *

روسیه ونمچه ایلچیلرینك بالاده مذکور اولان تقریرلرندن بوایکی دولت بینده برمدتدنبرو مشهود اولان آثار اتحاد واتفاق دولت علیه علیهنه اولدیغی معلوم وطلب جوابده اصرارلرندن مأموللرینك خلافی ادنی بروضع وحرکت مشاهده ایتدکاری کبی نقض عهده ایده‌جکلری امر مجزوم اولمقدن ناشی تقریرلرینه نه صورتله جواب یازلمق لازم کله‌جکنی تذکر ومطالعه ضمننده محرمك سکزنجی جمعه کونی عقد اولنان مجلس مشورتده مذکور تقریرلری وبوایکی دولتك دولت علیه علیهنده اولهرق واقع اولان اتفاقلرینه وسائر نیات فاسده‌لرینه دائر اطرافدن النان حوادث کاغدلری قرائت وتأمل اولندقده نصکره حضارمجلس جملةً کلامه مباشرت ایدوب روسیه ایله نمچه‌نك اتحاد واتفاقلری ماده‌سی تحقق ایتدی. وشمدیه قدر مجلس مکالمه‌لرده بونجه ادلهء قطعیه واجوبهٔ مسکته ایراد اولنوب حق دولت علیه‌نك یدنده ایدوکی میدانده ایکن غلبهٔ استدراجیه‌لرینه اغترار ایله عدم قبولده عناد واصرار ایلدکلری مواد معلومه‌دن اولوب بوکره دخی اعطای جوابده تردد معامله‌سی اولنه‌جق اولورسه ایکیسی بردن نقض عهد ایله ممالك اسلامیه‌یه تعرض وتعدی ایتدکدن بشقه نقض عهد نقیصه‌سنی دخی دولت علیه‌یه عزو واسناد ایده‌جکلرنده شبهه یوقدر. وایکیسنك دخی تدارکات حربیه‌لری مکمل

ومهیا اولوب بزم ایسه هنوز سرحدلریمز عساکر وذخائردن خالیدر. بوتقدیرجه تقریرلرینه دولت علیه عهدنامه لرده مسطور ومضبوط اولان ماده‌لرده ممانعت کوسترمیوب شکایت اولنان خصوصلری دخی شرائط عهوده تطبیق ایله تنظیمده تردد ایتمز یوللو جواب ویرمکدن بشقه چاره یوقدر . فقط بو وجهله جواب ویرلدکدنصکره برطرفدن عقد مجالس مشاوره‌یه مباشرت و برطرفدن دخی دقیقهٔ واحده فوت وامرار اولنمقسزین تدارکات سفریه‌یه صرف مقدرت اولنمليدر . بوبلیه برحسن صورتله مندفع اولدی نه اعلا اولمدینی صورتده بوآرالقده تدارك اولنه‌بیله‌جك قوت ایله متوکلاً علی الله مدافعه‌یه قیام اولنور دیو ختم کلام ایلدیلر .

مجلسك قرار مذاکراتی خاکپای شاهانه‌یه عرض واستیذان اولندقدنصکره روسیه ونمچه ایلچیلرینك تقریرلرینه جواباً وجه مشروح اوزره طرف دولت علیه‌دن برر قطعه تقریر اعطا اولنمشدرکه صورتی زیرده (١٩) رقمیله علاوه اولنور .

ذکر اولنان مواد ثلثه ایله اوغراشلدیغی اثناده روسیه‌لو قینارجه معاهده سنه استناداً دیکر بعض مواد ایله دخی دولتعلیه‌یی تضییقده اصلا مسامحه ایتمزدی . حتی مجلس مذکور مذاکراتندن بری دخی جزائر بحر سفید قونسلوسلغی ماده‌سیدرکه قینارجه عهدنامه‌سنده روسیه دولتی طرفندن مناسب کوریله‌جك عامهٔ مواقعده قونسلوسلرینك وقونسلوس وکیللرینك تعیینه دولت علیه‌مز جانبندن رخصت ویریلوب دوست اولان سائر دولك قونسلوسلری اعتبار اولندقلری کبی معتبر طوتیله‌لر دیو تصریح اولنمش اولدیغی سند اتخاذ ایدرك روسیه ایلچیسی بوانشاده برقطعه تقریر ویروب مضمونده دولتی طرفندن آق دکز آطه‌لرینه آمدشد ایدن روسیه تجار کمیلرینك امورلرینی رؤیت ضمننده مکنوز جزیره‌سنده اقامت ایتمك واستدیکی سائر آطه‌لره کاوب کیتمك شرطیله جوانی نام روسیه‌لو عموم قونسلوسی نصب اولنمش اولدیغندن افلاق وبغدان وبوجاق قونسلوسنه ویرلدیکی کبی بوکا دخی برقطعه قونسلوسلق براتی اعطا اولنمسنی استدعا ایلدی . مکنوزجزیره‌سی ایسه حاکم وضابطدن خالی اولمغله قونسلوسکزدول سائره قونسلوسلرینك اوتوردیغی حاکم وضابطی اولان معمور وجسیم آطه‌لرك برنده اوتورسون دیو رئیس الکتاب محمد خیری افندی طرفندن روسیه ایلچیسنه ترجمانی واسطه‌سیله خبر کوندرلدکده بروجهله قانع وراضی اولمیوب بنم دولتم شروط عهد نامه موجبنجه مکنوزی مناسب کورمش یا بووجهله برات ویریلور ویاخود قونسلوسی دولتمه اعاده ایدرم دیمش اولدیغنه وبونلرك مکنوزکبی اهل اسلامدن خالی برآطه‌یه قونسلوس

تعیین ایتلری نه نیته مبنی ایدیکی معلوم وآشکار اولوب انجق مساعده‌سی مشکل اولدیغی مثللو ذکر اولنان عهد نامه فقره‌سنه وروش حاله نظراً ردی دخی دشوار ایدیکنه بناءً کیفیت قپودان دریا حسن پاشایه افاده اولنه‌رق بوبابده ملحوظ اولان محاذیرك اندفاعی چاره سنی ملاحظه واشعار ایتمسی طرف صدارتدن کندویه تنبیه واراده اولنمغله قپودان پاشا لدی الملاحظه تحریر وارسال ایتدیکی تقریرنده مکنوز آطه‌سی ایکیوز رعایا خانه‌سندن عبارت قامه وضابط وحاکمسز بر جزیره اولوب رعایاسی کمیجیلك وتجارت ایله مشغول اولدقلری اجلدن ایچنده عجزهٔ نسواندن غیری کمسنه یوقدر . وبونده مسقو قونسلوسنك اقامتنده درکار اولان درلو درلو محاذیردن فضله جزائر غرب اوجاقلری مسقولونك دشمنلری اولملریله بر ایکی سفینه دونادوب بر کیجه علی الغفله قونسلوسی اخذ واسیر ایدرلر . عسکره مسقولو بونی دولت علیه‌یه عزو ایدر . بوعذر ایلچی یه بیان اولنسون دکلدیکی تقدیرده عسکره اوجاقلودن بویله وضع نابجا صدورنده دولت علیه‌یه تحمیل اولنمامسنی مشعر یدندن برسند آلنسون دیو افاده وانها ایلدیکندن رئیس افندی تکرار روسیه ترجمانی جلب واحضار ایله بوعذری بیان ایدوب قبول ایتمدکاری حالده عسکره دولت علیه‌یه بهانه بولنمامق اوزره برسند مطلوب ایدوکی افاده‌سیله ایلچیسنه کوندردی . ترجمان یینه عودت ایدوب بز جزیرهٔ مزبوره‌ده قونسلوس اقامتنی شرط عهدنامه اوزره استرز . قونسلوس وتجارمزك ممالك محروسه‌ده حمایه‌لری دولت علیه‌نك واجبهٔ ذمت عدالتیدر . ملك محروس پادشاهیده بوقدر دولك قونسلوسلری واردر . اوجاقلودن ضرر اصابت ایدر ایسه مانع دکلدر مفهومنده قنغی دولت سند ویرمشدرکه بزدخی ویره‌لم . وعهدنامه‌لرده بویله صدد یوقدر . یارین ویاخود فرداسی کون آق دکزه کیده جك سفینه مزواردر . قونسلوس آنکله کیده‌جکدر . مطلوبمز اولان برات ویرلدی نه اعلا ویرلدیکی صورتده قطعیجه اولمز جوابی ویرلسون کلامنی ایلچی طرفندن ابلاغ وایراد ایلدی . روسیه ایلچیسنك اقدمجه نمچه ایلچیسیله بالاتفاق ویردیکی تقریرده افلاق وبغدان قونسلوسی قضیه‌سنی خلاف عهد اوله‌رق دولت علیه حقنده برمادهٔ مخصوصه شکلنه قویمش ایدی . شمدی بوقونسلوس خصوصنده تردد صورتی کوسترلدیکی حالده تمامجه بونی نقض عهده سررشته اتخاذ ایده‌جکی وبلکه بومادهٔ‌یی میدانه قویملری دخی اعلان حربه بربهانه ارامق نیتنه مبنی ایدوکی احتمالیله بو بابده مشورت مقتضیات حالدن اولمغین بالاده مذکور مواد ثلثه‌نك قبول وعدم قبولی ایچون عقداولنان مجلس مذکورده

اشبو قونسلوسلق مادەسی دخی درمیان اولنوب بوکا دائر دردست اولان اوراق ایله قپودان پاشانك تقریری وعهدنامەنك بوکا دائر اولان بندی قرائت اولندقده عهدنامەیه نظراً استدکلری برات ویرلمسه بونی نقض عهده وسیله اتخاذ ایدرلر . و بوآرالقده قونسلوسلق نزاعنی چیقارملری دخی بومرامه مبنیدر . وهر حالده نقض عهدی دولت علیه‌یه اسناد ایتدیرممکه سعی اولنمق الزمدر . همان بونده دخی مخالفت اولنمیوب آق دکز جزیره‌لرینه قضات ونواب واهل اسلامدن معتمد و یوده‌لر وضابطلر ونفرات تعیینی ایله محافظه‌لرینك علاجنه باقلمایدر دیو قرار ویرلدی . اقدمجه شیخ الاسلام وقپودان پاشا وصدور کرام حضور همایونه داخل اولدقلرنده بوماده تذکر اولنمش اولوب بوکره رجال شورانك خلاصهٔ مذاکراتی دخی خاکپای شاهانه‌یه عرض اولنمغله صادر اولان خط همایون موجبنجه ذکر اولنان قونسلوسلق براتی اعطا اولنمشدر .

* عزل ونصب *

سلحدار شهریاری اسماعیل بکك مغایر طبع همایون بعض اوضاعی واقع اولمغین محرم الحرامك دردنجی کونی خانه‌سنده اقامته مأمور اولەرق یرینه چوقدار شهریاری اولان محمداغا سلحدار وآنك یرینه شیرین حسین‌اغا چوقدار اولدی . خزینه کتخداسی محمد اغا دخی توجیهاتده ضبط ایلمك اوزره باش محاسبه جی نصب اولنمغله خزینه کتخدالغی دخی سرکاتبی اسماعیل افندی‌یه ورکابدارلق امین اغایه احسان بیورلدی .

* ودین محافظی علی پاشانك وفاتی *

محرمك یکرمی دردنجی کونی ودین محافظی چتالجه‌لی علی پاشانك وفاتی خبری کلمشدر . متوفای مشار الیه روسیه سفرلری اثناسنده محسن زاده محمد پاشانك موره سرعسکرلکنده اول حوالیده واقع اولان محاربه‌لرده اظهار جلادت ایتمکله محمد پاشا صدر اعظم وسردار اکرم اولدقده آنی دخی بیك باشیلقله اردوی همایونه مأمور ایتمشیدی . وفی‌الاصل درجهٔ استعدادی کندوسنك معلومی اولدیغندن دفعةً عهده‌سنه رتبهٔ وزارت توجیه ایله بالیه محافظه‌سنه مأمور وچوق کچمدن موره محصللغیله مسرور ایلدی . وموره حوالیسی خسار واستیلا کورمش یرلر اولدیغندن اردوی همایونده ایکن اهالیسنه رفق وملایمتله معامله ایتمسنی تنبیه

ایلمش وعلی پاشا ایسه موره جانبنه واصل اولدیغی کبی مظالم وتعدیاته باشلایوب بیاغی حجاج ظالمه ثانی اولمش ایدی . عسکره روم ایلی واناطولی جانبلرنده ایالات والویه منصبلرینی دور ایله واردیغی یرلرده ظلم ایدرك نهایت حلب والیسی ایکن فوق العاده بعض مظالم وتعدیاتی استماع اولندیغندن اعدام وازاله‌سی خصوصنه فرمان قضا جریان صادر اولمشیکن بعض شفعا توسطیله قتلدن خلاص اوله رق فقط رفع وزارتیله اکتفا اولندی . بعده تکرار وزارتی ابقا اولنوب برمدت مرورنده ینه مقتضای جبلیتی اولان ظلم وغدره مبادرت ایتمکله ردوس جزیره‌سنه نفی اولنه‌رق بر بحق سنه‌دن زیاده منفیاً اورادہ اقامت ایلدکدنصکره البته بوکره تربیه اولوب طبیعت سابقه‌سندن واز کچمشدر امیدیله ینه وزارتی ابقا اولنه‌رق اوزی والیسی نصب اولندی . بعده دوبریجه اشقیاسنی تفتیشه مأمور اولوب آندن ودین محافظی اولدی وچوق کچمکسزین اولدی (تجاوزالله عن سیئاته) اکثر ایامده صائم وصلاة تهجد اعتیادیله کیجه‌لر قائم اولوب مشایخ کرامه دائما اعتبار وحرمت وهر برندن بشقه بشقه اوراد واذکار اخذ وتلقیسنه رغبت ایتمکله کسب شهرت ایتمشیکن ظلم واعتسافی عالمکیر ووالی اولدیغی مملکتلرده غنی اولنلر فقیر وقتل نفس ماده‌سی عندنده ذره دن حقیر اولمغله بر برینه اویمز محیر عقول وضع وحرکتلری اولوب

* بیت *

باطل همیشه باطل وبیهوده در ولی * مشکل بودرکه صورت حقدن ظهورایده

مفهومنه ماصدق ایدی دیو انوری تاریخنده بووجهله مفصل ومسطوردر . (العهدة علی الراوی) بووقتلرده سرحدلرك محافظدن خلوی جائز اولمدیغندن علی پاشانك بروجه بالا وفاتی خبری آلندیغی کبی وزرادن برینك ودین محافظی نصب اولنمسی صدر اعظم طرفندن عرض وتلخیص اولندی . مکر بومنصب کندوسی ایچون منحل ودیوان قدردن کندو عهده‌سنه محول ایمش‌که توجیهی ایرتیه تأخیر اولنسون دیو طرف پادشاهیدن کندویه امر کلدی . وفرداسی تبدیل صدارت وقوع بولدی .

* عزل صدر اعظم یکن محمد پاشا وصدارت خلیل حمید پاشا *

برمدتدنبرو وقت وحالك نزاکتنه بناءً سلطان عبدالحمید خان حضرتلری مدیر وادارهٔ امور حاضره‌یه مقتدر برینی بولمق امنیه‌سیله برخیلی صدر اعظملر عزل

ونصب ايدوب يكن محمد پاشا فى الاصل بروزير نامدار اولديغندن خطوب جسيمهٔ صدارت عهده سندن كلور ظنيله اقدمجه صدر اعظم نصب اولنمشيدى . حالبوكه مقام صدارته كله‌ليدنبرو بروفق دلخواه عالى برايشه موفق اوله‌مدقدن بشقه انورى افنديك تحريرينه كوره غايت كيندار برذات اولوب وقتيله ادنى مرتبه كوجنمش اولديغى كيمسه‌لردن حق وناحق يره اخذ انتقام سوداسنه دوشه‌رك برچوق امكداران دولت عليه‌يى دلكير ايتمشدر . حالبوكه بومثللو نائل جاه واقبال اولنلره كوره مغبر اولدقلرى ناسك حقنده (العفو زكاة الظفر) مؤداسنه رعايتله لطف والتفات يوزندن معامله ايتمك لازمه‌دن ايدوكى مسلماتدندر . بوندن بشقه مزاحه مائل اولمسى حسبيله زماننده بعض اسافل يوز بولوب بالا پروازلق سوداسنه دوشديلر . بناءً عليه عزلى لازم كله‌رك محرمك يكرمى بشنجى كونى عزل ايله يرينه اعاظم رجال دولت عليه‌دن كتخداى صدر عالى خليل حميد افندى صدر اعظم نصب اولندى . بوكا دائر صادر اولان خط همايونك صورتى زيرده (٢٠) رقيله ايراد اولنور .

كتخدالق دخى شق اول دفترداری السيد الحاج مصطفى افندى عهده سنه توجيه ودفترداراق امور دفتريه‌ده مهارت ايله شهرتشعار اولان ذمت خليفه‌سى وكيلى فيضى افنديه احسان بيورلدى وصدر سابق محمد پاشا ودين واليسى تعيين قلندى .

* وقوعات شتى *

محرم الحرامك التنجى كونى صلب پاك شهريارىدن بردختر بلند اختر دنيايه‌كلوب فاطمه سلطان تسميه اولندى .

صدر جديد مقام صدارته كلديكى كبى درحال صدر اسبق سلحدار محمد پاشانك وزارتى ابقا ايتديرمكله عهده‌سنه نيكده سنجاغى علاوه‌سيله فاش محافظلغى توجيه اولندى . لكن فاش محافظه‌سنه كيتمكدن اعتذار واستعفا ايتمكله مؤخراً عهده‌سنه رسمو سنجاغى بالتوجيه فاش محافظه‌سى دخى يدى سكز سنه اقدم وزارتى رفع اولنمش اولان اسپناقچى مصطفى پاشانك كتخداسى خليل پاشايه ابقاى وزارتيله توجيه اولنوب برقاچ كون صكره چورم سنجاغى دخى علاوهٔ مأموريتى قلنمشدر . وكذا صدر اسبق محمد پاشانك وزارتى ابقا اولنه‌رق عهده سنه بلغراد محافظلغى توجيه بيورلدى .

صفرك ايكيسنده خنكار قپوجيلر كتخداسى اولان صدر سابق يكن محمد پاشا زاده

یوسف بك عزل اولنوب یرینه محسن زاده دامادی عبدالله زاده سعید بك نصب اولندی . فرداسی چاوشباشی عبدالباقی اغا عزل اولنوب مسوری قلعه‌سی تعمیرینه مأمور اولدی . ویرینه یکیچری قشله‌لری بناسیله مشغول اولان جبه‌جی باشی سابق سلیمان اغا چاوشباشی تعیین قلندی .

مقدما روسیه سفرلری اثناسنده بش التی بیل مقداری اوزی محافظه سنده اثبات وجود ایتمش اولان حلب والیسی خزینه‌دار علی پاشا عهده‌سنه آیدین سنجاعی الحاقیله اوزی محافظاغی توجیه اولنوب حلب ایالتی دخی قرمان والیسی مصطفی پاشایه وقرمان ایالتی چوروم متصرفی وزیر مقداد پاشایه توجیه اولندی .

یاش یمش کمرکیسی دیمکله مشهور اولان سابقا صره امینی حاجی خلیل اغا اسکیدنبرو عادتی اولدیغی اوزره نیکبولی خراجنی التزام ایدرك ارنود طائفه‌سندن برغداری محصل نصب ایدوب مرقوم دخی رعایایه درلو غدر وظلملر ایتمکده اولدیغندن کیفیت مسموع صدر عالی اولدقده محصل مرقومی تبدیل ایتمسی‌ایچون خلیل اغایه بالدفعات تنبیه ایتمشیکن کاه فرمان افندمك دیه‌رك وکاه افندم افترادر دیو صدر اعظمی اغفال ایدرك محصلنك ظلم وغدر ایتمسنه معین اولدیغی تحقق ایتمکله ایکیسی دخی عبرةً للسائرین قتل واعدام اولندیلر .

ربیع الاولك یکرمی اوچنجی کونی شق ثانی دفترداری خیرالله افندی وفات ایتمکله یرینه باش محاسبه‌جی اولان کسریه‌لی زاده بکر بك نصب اولندی . باش محاسبه جیلك دخی مکرراً چاوشباشیلق ایله مشهور اولان احمد نظیف افندی یه احسان بیورلدی .

برقاچ سنه دنبرو اعیان علما ایچنده وقوع بولان کثرت وفیات حسبیله صدور کرامه قلت کلدیکندن اناطولی پایه‌لولرندن بعضیلرینه روم ایلی پایه‌سی واستانبول پایه‌لوندن بعضیلرینه اناطولی پایه سی احسان وعنایت بیورلمشدر .

* بعض تدابیر سفریه *

خلیل حمید پاشا فطین واهل دانش ودقایق امور ملکیه‌یه وقوف تام کسب ایلمش برذات اولوب انجق صدارتی غایت‌تنك ونازك بروقته تصادف ایتمشدر . شویله‌که : داخلی وخارجی پك چوق مشکلات میدانده ایکن کوندن کونه فنالشمقده اولان قریم غائله‌سی جمله سنی اونوتدیرمشیدی . بناء علیه اول امرده بونك چاره سنی تحری وتفتیش واکرچه دولت علیه سفر ایقاعندن مجتنب ایسه ده روسیه لونك

اطوارینه نظراً نقض عهدی موجب حرکتلره ابتدار ایده جك کبی کورونديکندن بو صورتده باب محاربه کشاد اولنمق لازم کلورسه نه‌یاپلمق ونه طرفدن هجوم اولنمق ایجاب ایدر ومادهٔ نزاع اولان قریمك استخلاصی نوجهله قابل اولور مطالعه‌سنی درپیش ایدرك اول حوالی احوالنه وقوف تامی اولان جانیکلی حاجی علی پاشادن استعلام حال ایتمکله اوائل صفرده علی پاشا تقدیم ایتمش اولدیغی جوابنامه‌سنده بووجهله اطلاق عنان بیان ایلمشدرکه : قریمك استخلاصی اراده بیورلدیغی تقدیرجه اولا کلیتلو دونمای همایون ایله یکی قلعه بوغازی طوتیلوب ازاق دکزندن قره دکزه روسیه دونماسنك مروری کلیاً منع اولنمق لازم‌کلور. زیرا بوراسی سد وبند اولندیغی تقدیرجه قریمك بر طرفنه یناشیلوبده‌قره‌یه عسکر چیقاریلورسه ورادن روسیه دونماسی کلوب وسفائنمزی احراق ایدوبده بزی حصر وتضییق ایدر واهمه‌سی عساکره موجب انهزام اولمقدن خوف اولنور . اما بوغاز مذکور طوتیلوبده کرش قلعه‌سی ضبط وتسخیر وطمان یقه‌سنه عسکر امراریله محافظه‌سنه اهتمام اولندیغی صورتده روسیه‌لونك بحرازاقدن بحر سیاهه ایکی کورکلی برقایغی بیله مرور ایده‌مز بوصورتده قریمك هرطرفنه یناشیلوب قره‌یه عسکر چیقارلمق قابل اولور . ثانیاً اوزی بوغازینی سد وبند وقلبرون پلنقه‌سنی ضبط ایلمك لازم کلوب بو صورتده کوزلوه ایله قلبرون اره‌سنده کی قریم اسکله‌لرینه عسکر امراری آسان اولدقدن بشقه بوطریقله براً دخی اور قلعه‌سی طرفنه هجوم اولنه بیلور . اشته بوایکی بوغازلر بر منوال مشروح سد وبند اولندیغی تقدیرجه سفائن اسلامیه ایچون قره دکزده امنیت کامله حاصله اوله‌رق صغیر وکبیر سفائن ایله قریمك هر طرفنه عساکر ومهمات امرار واخراجی قابل اولوب بوصورتده اناطولی جانبندن‌نقل وامرار اولنه‌جق عساکر هواسنه کوره آولیته ویالقلاوه وبالطه طرفلرینه چیقارسه براً سبکبارجه بغچه سرایه واکر کوزلوه حوالیسنه چیقار ایسه آقمسجد وقره صو طرفلرینه واکر کفه‌یه چیقارلر ایسه کذلك قره صو وآکا سمت اولان محللره حرکت ایده بیلورلر. وقریم اهالیسی بویله هر طرفدن براً وبحراً قوتلو هجوم اولندیغنی کوردکلرنده آنلره دخی قوت قلب کله‌رك طرف طرف واران عساکره لحوق ومتابعت ایدرلر . بووجهله قریمك استخلاصی مأمول اولدقدن بشقه روسیه‌لولر بویله براً وبحراً هجمات قویه‌یه تاب آور مقاومت اوله‌میه‌جقلرینی درك ایله بلا محاربه قریمی ترك ایتملری دخی ملاحظه‌دن بعیددکلدر . افندم بوتدابیر اکرچه ظاهراً مغلطه‌لو وصعوبتلو کورینور . انجق بویله قوت کلیه ایله یاپیشیلمیوبده

وادیء خوش آمدی یه سلوك ایله آسان صورتی عرض وارائه واول وجهله حرکت اولنه جق اولورسه ظن غالب عاجزانه‌مه کوره برنتیجهٔ نافعه‌یی مفید اولمیه جغندن بشقه معاذالله تعالی واران عسکرك منهزماً عودتنه باعث وشان دولتعلیه‌یه شأن ونقیصه‌یی مورث برحال وخامت مآلك وقوعندن خوف ایدرم. علی پاشانك بوتدبیری اگرچه اول وقتك حالنه کوره فنا مطالعه دکلدر . لکن بو ایکی بوغازك ضبطی درجهٔ کفایه ده ضابطه‌لو ورابطه‌لو عسکره وکلیتلو اپنجه دونمایه موقوف اولدیغی حالده بونلر موجود ومهیا اولمدقدن بشقه پك قولایلقله تدارکنه دخی وقت ونقد مساعد اولیوب رسیه‌لونك ایسه کافهٔ تدارکات سفریه‌سی مکمل ومهیا اولدقدن بشقه کلیتلو اپنجه دونمامی وارایدی . قالدیکه اولوقت نمچه‌لو دخی قترینه ایله اولان اتفاقی حسبیله سفرده مشارك اوله جغندن سفر آچیلدقده نمچه طرفنه باشلوجه براردو سوق اولنمق لازم‌کلوب بوصورتده دولت علیه‌نك قوهٔ باقیه‌سی انجق طونه سواحلنی محافظه ایده بیله جکنه نظراً حرکت تجاوزیه‌یه ابتدار اولنه‌میه‌جغندن نمچه‌لویه مقابل اوروپا دولتلرندن بریله اتفاق اولندقدنصکره روسیه اوزرینه اغیرجه وقوتلوجه یوکلنیلوبده قریمك استخلاصی خصوصنه مباشرت اولنمق لازم کلوردی . اولوقت ایسه بومقوله ترابیر خارجیه هنوز حسابه داخل قلنمامشیدی . بناءً علیه قریمك استخلاصی قضیه‌سی یالکز خلیاده تصور ایله کچشدیرلمك لازم کلوب فقط روسیه‌لو شمدیلك قریمك ضبطیله اکتفا ایلرمی یوخسه دیکر برنیت فاسده‌سی وارمی اشته بو ملاحظه‌لر خاطر خراش وموجب تلاش اولمقدن ناشی دولت علیه وقایهٔ عهدنده ثابتقدم ایسه ده روسیه‌لولر شروط مصالحه‌یه رعایت داعیه سنده بولندقلری حالده بر طرفدن دخی بعض حرکات ناهمواره تصدی ایتمکده اولدقلرندن بومثللو حال وحرکتلرینه نظراً نهایتنده برکونه مکر وخدعه طریقیله رکیزضمیرلری اولان افساداتی اظهاره ابتدار ایتملری ملحوظمیدر ومراملری نه کونه فهم اولنور بوخصوصده خاطریکزه لایح اولان ندر دیو بواثناده خلیل حمید پاشا طرفندن علی پاشایه بر قطعه مکتوب سامی تحریر وارسال اولنمش اولدیغندن جوابیده علی پاشا طرفندن وارد اولان تحریراتك خلاصه‌سی بودرکه : روسیه‌لونك کاری اوته‌دنبرو مکر وخدعه‌دن عبارت اولمغله حیله‌سنه فریفته اولمق قطعا جائز دکلدر . قوللرینك دلالت قرائن احوال ایله ظنمه کوره قریم غائله‌سنی برطرف ایدرلر ایسه شاهینکرای خانی تحریك واطماع ایله بوجاق اهالیسی دخی طوائف تاتاردندر . وبالجمله طوائف تاتار بروجه سربستیت قریم خانلرینك زیردست حکومتارنده اولمق شروط سربستیدندر

ویالی وطومبصار دخی ازقدیم قریم خانلرینه مخصوصدر دیه رك بورالرینی خانه استدعا ایتدیروب کندولری دخی توسط ایدرك بوخصوصده دولتعلیه‌نك مساعده سنی تحصیله سعی ایتمك کرکدرلر . بوصورته طرف دولتعلیه دن مساعده بیورلدیغی حالده روسیه‌لولر خانی آلت ایدرك قریم کبی بوجاغی دخی اللرینه الوب آق صو نهرینك بروطرفلرنده وبالطه وطومبصار حوالیلرنده قلعه لر احداثیله بعده بغدانك اخلال وافسادینه مباشرت ایدرلر . بعد زمان بوحرکتلری مغایر شروطدر دیو محاربه‌یه تصدی اولنورسه چونکه بوحالده اوزی وبندر وخوتین ایچروده قالمش اوله جغندن ارتق بو سرحدلردن فائده اولمز . برطرفدن دخی ابازه وچراکسه قبائلی تأدیب اولندقجه قریم بروجهله اختلالدن خلاص بوله‌مز دیو بونلرك تأدیبلرینی خفیاً خانه استدعا ایتدیروب کندولری دخی بونلرك تأدیبلری میانه‌دن قیل وقالك اندفاعیله صلحك بقاسنه وسیله اولور یوللو دولتعلیه‌دن استدعا ایدرلر . بوندن غرضلری برتقریبله ابازه وچراکسه یه دخی مسلط اولمقدر . چونکه ابازه طاغلرنده رطوبتلو معدنلر اولوب روسیه‌لولر برتقریبله آنلردن نمونه کتورده رك معاینه ایتمشلر . لکن ابازه خلقی غرضلرینه واقف اوله‌رق معدنی ستر ایله فیما بعد کندو بینلرنده دخی اعمالنی یساغ ایتمش اولدقلرندن بوداعیه روسیه‌لولرك درونلرنده جایکیر اولوب قالمشدر . بوندن بشقه روسیه‌لولر اورالرده یرلشه‌رك کورجستانی دخی کندولرینه بیعت ایتدیردکدن صکره کافةً اول حوالیی ضبط ایدوب بو طریقله دخی دولتعلیه‌یی تخدیش ایتمك فکرندن خالی اولمزلر اما دولتعلیه‌نك ابازه وچراکسه قوملرندن نه منفعتی وار بونلر ایچون روسیه‌لو ایله بوزوشوبده بر طاقم غائله‌لره دوچار اولمقدن ایسه بو بابده اولان استدعاسنه مساعده اولنمقده نه زیان وار دیو مساعده ومماشات طرفنی استصواب ایدن اولورسه اکا بووجهله جواب ویریلورکه : کرچه شمدیکی حالده سود وزیانی نمایان دکل ایسه ده نهایتنده دولتعلیه یه نه مضرت وروسیه‌لویه نه منفعت اوله‌جغنه قبارطای ماده‌سی دلیل قویدر . چونکه ابازه وچراکسه قبائلندن جانب میری یه برپاره منفعت اولمیوب اهالیسی دخی فرقه فرقه وقبائل متفرقه‌دن عبارت اولملریله ایکیسنك جوابی بریره‌کلمز وبروجهله اتحادلری وبرفرده انقیادلری قابل اولمز . وقول وعهدلرنده بی ثبات برقوم اولدقلرندن کندولرندن برکونه خدمت مامول اولنمز . لکن الکالری دشمن الله کچه‌جك اولورسه معاذالله تعالی قره دکز سواحلندن اصلا خیر قالمز . روسیه‌لولرك کیفیت مکر ودسیسه لری تعریفدن مستغنیدر . صیاد مرغانك دامه دانه دوکدکلری کبی اون بش یکرمی

سنه عسكره ملحوظ اولان منافعك استحصالی ایچون مبالغ کلیه صرفیله صید مرامه اهتمام ایدرلر . وطریق دسیسه یی اعلا بیلورلر . مقدما قبار طایلرك دخی خزینهٔ دولته برفائده لری اولدیغی حالده قریم خانلریله بینلرنده منافرت وقوعنده روسیه لولر کویا میانه یه توسط صورتنده قبار طای اهالیسی بین الدولتین سربست ومستقل اولوب برطرفدن کندولرینه مداخله اولنمامق شرطیله دفع غائله اولنمسی روسیه لو استدعا وتکلیف ایدرك هرنصلسه بونی برآرالق دولت علیه یه قبول ایتدیروب بوصورتله قبار طایلری قریم خانلرینك زیر حکمندن وسایهٔ دولت علیه دن فك وتبعید ایتدکدنصکره دام حیله سنه دوشورمشدر . شویله که : ظاهراً بکلرینه انعام واکرام ایدرك الکالری ایچنه متعدد قلعه لر احداث وعسکر وضعیله متانت ویردکدنصکره تمامیله ضبط وتسخیر واهالیسنی کندو رعایاسی سلکنه ادخال ایلمشدر . وبوقدر منافعه اوتوز سنه ظرفنده دسترس اولمشدر . علی پاشانك بو ملاحظاتی دخی وقت وحاله موافق وروسیه لولرك عادت جاریه واطوار مجربه لرینه مطابق کورینوب هرجهتله دولت علیه یه کوره احتیاطلو بولنمق لازمهٔ حالدن اولمغین اولکیدن زیاده جه اسباب سفریه نك اکمالنه مباشرت اولنمغه قرار ویرلمشدر . فقط بو بابده الك اول دوشونیلهجك ماده طونه یالیسنده سرعسکرلکه لیاقتلی برذاتك بولنمسی خصوصی اولوب اقدمجه بو ملاحظه یه مبنی آیدوسلی محمد پاشا سلستره جانبنه نقل اولنمشیدی .

بو اثناده اودخی اغیرجه خسته اولمغله اکر وفات ایلر ویاخود عمل مانده اولور ایسه درحال یرینه دیکر مناسبی ارسال اولنمق اوزره شمدیدن انتخاب اولنمسی ایجاب مصلحتدن اولدیغنه مبنی حضور صدر عالیده عقد اولنان مجلس مخصوصده کیفیت درمیان اولندقده بومقوله امور جسیمهٔ سرعسکریده استخدامه بوسنه والیسی عبدالله پاشا مستحق کورلمش ایسه ده بوسنه سرحدنده دخی اویله بروزیرك بولنمسی اهم اولمقدن ناشی آنك بوسنه دن حرکت ایتدیرلمسی تجویز اولنمیه رق کوتاهیه والیسی عبدی پاشانك طونه یالیسنه نقلی تصویب اولنوب انجق اناطولی ایالتنده دخی ضبط وربطه قادر وتهدیدینی ایقاعه مقتدر بروزیرك بولنمسی واجبات اموردن اولمغین کوتاهیه منصبی دخی سالف الذکر حاجی علی پاشا عهده سنه بالتوجیه طربزون وجانیك دخی کندو رأیی اوزره اوغللرینه احاله بیورلمسی تنسیب اولنمش ایسه ده علی پاشا مدت مدیده دنبرو طربزون وجانیك طرفنده کسب نفوذ ومکانت ایلمش وفی الاصل اول حوالی خاندان قدیمندن بولنمش اولمسیله دیکر محله نقل وحرکتدن محظوظ اولمدیغنه مبنی کوتاهیه یی قبول ایدوب ایتمیه جکی هنوز

معلوم او لمديغندن اول امرده كندوسندن بركره استمزاج اولنمق لازم كلمكين بوكا دائر كندوسنه خليل حميد پاشا طرفندن پك زياده التفات وتلطيفاتى حاوى تحريرات كوندرلمش وجوابنده على پاشا دخى دوه وقاطر وچادر مثللو اسباب وزارتنك نقصانندن بحث ايله برابر هرنه طرفه امر وفرمان بيوريلور ايسه سرعت امتثال ايده جكنى عرض وانها ايلمش ايدى . انجق قريبا آيدوسلى محمد پاشايه برؤ تام كلمش اولديغى خبرى درسعادته واصل اولمغله توجيهات ملحوظه‌نك اجراسنه حاجت قالمامشدر . فقط سفر علامتلرى كوندن كونه زياده لشمكده او لمسيله وقت حربده ايشه ياراير جق وزرانك تأليف وتلطيفلرى مقتضاى حالدن اولديغندن مبنى خليل حميد پاشا ينه على پاشايى تأمين وتلطيف سياقنده غايت بليغانه ونوازشكارانه تحريرات ارسالندن خالى اولمامشدر . ايضاح ماده ايچون بونلردن بريسى ذيل كتابه (٢١) رقميله درج وتسطير اولنور .

* بعض نظامات عصريه وتدارکات سائره *

بوندن اقدم واقع اولان روسيه سفرنده اردوى همايونك رابطه ونظامسزلغى حسبيله شمنيده محصور اولمغله ناچار قينارجه مصالحه‌سى كبى برمصالحهٔ مكروهه‌يه قرار ويريلوب برايشدر اولدى بارى برزمان متاركه صورتنده دولت عليه عسكرى استراحت ايلر وفيمابعد خواب غفلتى وتنپرورلكى فدا ايله مهمات سفريه اكمال وايفا ونظامات عسكريه‌يه اعتنا اولنوب فى الجمله قوت واستعداد حاصل اولدقده دشمندن اخذ ثاره ابتدار اولنور ودولت عليه بوبار كران التندن خلاص بولور اميدلرى مدار تسليت ايدى . بناءً عليه عبدالحميد خان حضرتلرى مقام صدارته كلان وزراى عظامى بودقيقه‌دن آكاه وخبردار ايدوب اتمام مهام سفريه‌يه دائر اصدار بيوردقلرى متعدد خط همايونلر محلررنده محفوظدر لكن مقام صدارته كلنلر بوامر لازم الاعتنايه باقميوب هركس وقتمز خوش كچسون داعيه‌لرينه دوشديكندن اله كچمش اولان وقت فرصتى فوت ايتملرى دشمنك برقاتدها شمارمسنه بادى اولديغى معلوم پادشاهى اولدقده بالذات تنظيم وتسويهٔ اموره مجبور اولەرق بوانشاده خيليجه نظامات عسكريه وملكيه‌يه تشبث اولنمشدر .

شويله‌كه : زيرده شرح وبيان اولنه‌جغى وجهله روسيه‌لو قريمى استيلا ايتديكندن نظامات عسكريه‌نك تأكيد وتوثيقنه ومقابله بالمثل قاعده‌سنجه نوايجاد طوپلر وايكى بيك نفردن عبارت سرعتجيان اوجاغى احداث وتنظيمنه وبعض نظامات

ملکیه‌یه همت بیورلدی . وعن‌اصل برمادهٔ جسیمه مذاکره‌سیچون باب‌عالیده ویاخود شیخ‌الاسلام قپوسنده طرح انجمن مشورت اولنمق عادت کبی اولوب انجق حسب‌الوقت متعاقباً وعلناً واقع اولهجق مشورتلر ظاهر بینان عوام بینده حدوث اراجیفه سبب اولهجغندن بشقه کتمی واجب اولان بعض سرائر دولتك انتشارینه وسیله اولهجغی جهتله فیمابعد اعیان دولت وارکان سلطنت نشاط آباددده هیئت متنکره ایله حاضر اولدقلری حالده عقد مجلس مشورت ایتملری فرمان اولندی . ودها بومثللو بعض نظاماته تشبث وابتدار قلندی .

واصف افندینك بووقایعه دائر قلمه آلدیغی تاریخك مابین همایونه تقدیم ایتمش اولدیغی نسخه‌سنده بسط وبیان ایلدیکی مقالاتنك خلاصه‌سی ایشته بووجهله‌در . لکن خلیل حمید پاشا نامنه یازدیغی نسخه‌سنده بونظامات وتدارکاتی خلیل پاشانك مدح وثناسنه کریزکاه ایتمشدر . وکذا انوری افندی دخی بووجهله خلیل حمید پاشانك مدح وثناسندن بحث ایلمشدر . انجق هرکونه محسنات عصریه اولا وبالذات طرف سلطنته عائد اولوب ثانیا اجرا آتنده بولنان مأمورین دخی حد وخدمتلرنجه حصه‌دار مدح وستایش اولهکلمش اولمسیله ایکی کلامك بینی توفیق اولنه‌بیلور .

هرنه‌حال ایسه بوائناده بروجه مشروح بعض نظاماته تشبث اولندقدن بشقه روش حاله نظراً سرحدلرك تقویه واستحکامی دخی لازمه‌دن اولمغله روم‌ایلی جانبنده واقع قلعه‌لره وصوغوجق وابازه وچراکسه طرفلرینه مقدار کافی عساکر وذخائر ومهمات سائره ارسال وادرنه وصوفیه مثللو اماکن مهمه‌ده دخی لاجل الاحتیاط برخیلی ذخائر جمع وادخار اولندی . وکوتاهیه والیسی وزیر عبدی پاشا قپوسی خلقیله طونه سواحلنده اقامت ومتیقظانه حرکت ایتمك اوزره اسماعیل جانبنه مأمور قلندی . لکن بورالری وقتیله تصور اولنوبده نظامات لازمه وتدارکات سائره‌یه سکز سنه اقدم مباشرت اولنمق کرك ایدی . یوخسه ایش باشه وباش تلاشه دوشدکدنصکره واقع اولان تشبثاتك مفید اولمدیغی وقوعات آتیه‌دن معلوم ومستبان اولور . زیرا اعدا طرفی مهیا ومتفق بولندقلرندن بوخلالده روسیه‌لولر پیدرپی تحمل اولنمز ماده‌لر تکلیفندن خالی اولیوب نمچه‌لو دخی باعث منازعه اولهجق برماده آرایوب اورته‌یه قویمق داعیه‌لرینه تشبث ایتمشیدی . حتی بوخلالده بوسنه اهالیسندن بعضیلری برمدتدنبرو بوسنه والیلرینك عدم تقیدلرندن ناشی خلاف معاهده حدودی کچوب ممالکمزه تعرض ایده‌یورلر دیو بالدفعات نمچه ایلچیسنك وقوعبولان شکایاتنه بناءً فیمابعد بویله خلاف معاهده

حركته ابتدار اولنمامق ايچون بوسنه واليسى سلحدار عبدالله پاشايه وبالجمله قضات وضابطانه وبكلرينه خطاباً برقطعه فرمان عالى اصدار اولنوب مباشر مخصوص ايله ارسال اولندى . فرمان شريفك اولطرفه وصولنده عبدالله پاشا بالجمله بوسنه اعيان واشرافنى جمعله ارادهٔ سنيه‌يى تبليغ ايتدى . وفيمابعد بومثللو حركات نامرضيه وقوعه كتورلمامسى خصوصنى جمله‌سنه تعهد ايتديردى .

* سرعت طوپجيلرينك ترتيب وتنظيمى *

اقدمجه نوايجاد سرعت طوپلرى تنظيمنه مباشرت اولنه‌رق طوپخانهٔ عامره اوجاغنه ضميمه وعلاوه اولمق اوزره ايكيوز الى نفر سرعتجى طوپجيسى ترتيب وتنظيم اولنمشيدى . بوكره نفرات مرقومه‌نك بيك يديوز الى نفر علاوه‌سيله ايكى بيك نفره ابلاغ اولنمارى خصوصنه دائر تعليملرينه مأمور وناظر تعيين بيورلمش اولان سابق كتخدا كاتبى مصطفى رشيد افندى ايله طوپخانهٔ عامره ناظرى امين اغايه خطاباً شروط وقيود عديده‌يى حاوى برقطعه فرمان عالى صادر اولدى . واصناف عسكرك آحاد ناسدن فرق وتميزى لازمه‌دن اولمغله باشلرينه يشيل پوسكللى اون ايكى تركدن ديكلمش بياض چوقه‌دن تاقيه كيملرى نظامه ربط اولندى . وجانب ميريدن تعيين اولنان ايكى قنطار باروت ايله بك اوغلنده وياخود كاغد خانه‌ده هفته‌ده اوچ كون سرعت تعليمى ايدوب اوقات سائره‌ده دخى تعليم وادمان ايله فلرنده ملكه ومهارت كسب ايلملرى فرمان بيورلدى . واسكانلرى ايچون طوپخانهٔ عامره قشله‌لرى جوارنده براعلا قشله بنا قلندى .

بوصورتله آز وقت ظرفنده بردقيقه‌ده سكز اون دفعه طوپ آتمغه قادر خيلى معلم وماهر طوپجيلر پيدا اولمشدر . بونظاماته دائر صادر اولان مذكور فرمان عالينك حاوى اولديغى شرائط زيرده (٢٢) رقيله ايراد اولنور .

وسرعتجى نفراتنك كيفيت اعمال واستخدامنه دائر صدراعظم خليل حميد پاشا برعدد رساله تأليف ايتديروب برر صورتى طوپجى باشيلره اعطا اولنمشدر . رساله‌ء مذكوره‌نك خلاصه‌سى سرعتجى نفراتنك اعمال واستخدامارى كيفيتى وسرعت طوپلرينك مهمات ولوازماتنك كميتى وخمبره انداختى وصف جنكنده سرعت طوپلرينك وضعيتى وچونكه پياده‌نك طوپ وتفنكى زياده اولديغندن پياده اوزرينه سوارى هجوم ايتديرليوب وبلكه دشمن طرفندن سوارى چيقار ايسه بز دن دخى چرخيه سوارى چيقارلمق لازم كلوب اولوقت سوارى

اورطه سنده سرعت طوپلرینك بارکیرلریله بیله صورت استعمالی وکرك چرخه وکرك مترس وصف جنکنده سرعت طوپچیلرینك حرکاتی وطوپچی ضابطلرینك وسرعسکرلرك دول سائره‌ده تجربه اولندیغی وجهله فریضهٔ ذمتلری وحرکات وسکنات لازمه‌لری افاداتندن عبارتدر .

موسم بهار حلول ایتمکین جمادی الاخره‌نك بشنجی کونی قپودان دریا غازی حسن پاشا برمعتاد آق دکزده طولاشمق ایچون برقاچ قطعه سفینه تجهیز وارسال ایتدکدنصکره کاه آق دکزه وکاه قره دکزه ارسال سفائن ایله استطلاع اخبار واحوال ایتمك اوزره اورته کویده واقع عایشه سلطان ساحلسراینه نقل ایتدی. برقاچ کون صکره سلطان عبدالحمید خان حضرتلری دخی بشکطاش ساحلسرای همایونینه نقل بیوردی .

بوانناده بحسب الاقتضا تشبث اولنان نظامات عسکریه صره‌سنده البسه نظامی دخی اجرا اولنمشدر . شویله‌که : برمدتدنبرو هرکس بربرینه باقه‌رق البسه تکلفاتنه دوشوب بیهوده مصارف کثیره‌یه کرفتار اولدقلرندن وارکان سلطنت سنیه زمرهٔ خدمه وآحاد ناسدن فرق اولنمز مرتبه‌یه کلدیکندن بوخصوصده هرکس حدنجه حرکت ایتمك تنبیهاتنی حاوی جمادی الآخره‌نك اون دردنجی کونی بر قطعه فرمان همایون اصدار بیورلدی . صورتی زیرده (٢٣) رقیمله ایراد اولنور .

بوخلالده اسماعیل سرعسکری عبدی پاشا واقکرمان ویانق قلعه محافظی اسماعیل پاشا طرفلرندن تحریرات کلوب خلاصهٔ مؤدالرنده قریمده قالان سلطانلردن متوفی ارسلان کرای خانك اوغلی غازی کرای سلطان قریمدن خروج ایله بوجاغه کلوب محل مزبوره واقع بختکرای سلطانك چفتلکنه مسافرةً نزول ایتمش وشاهینکرای الآن مسقولوایله متحد وابازه وچراکسه اوزرینه هجوم ایچون مسقو طرفندن کله‌جك عسکره مترقب اولدیغی غازی کرایك خزینه داری خبر ویرمش اولدیغی انها واشعار اولنمش اولمغین غازی کرای سلطان اولدیغی محلدن سریعاً قالدیریلوب روم ایلی طرفنده اولان ابنای جنسی یانلرینه ایصال اولنمق بابنده عبدی پاشایه خطاباً فرمان عالی کوندرلدی .

* روسیه‌لونك قریمی استیلا ایله بیاننامه نشر ایلدیکی *

بالاده بیان اولندیغی وجهله روسیه‌لولر قریمه دخول ایله بهادر کرایی خانلقدن تنزیل وجبراً شاهینکرایی بنه مسند خانی یه اقعاد ایتمشلر ایکن بعض اسبابه بناءً طرف دولت علیه‌دن علناً تدارکات کلیه‌یه تشبث اولنمیوب یالکز اوزی طرفنه

بر مقدار محافظ عسکری ارسال وطمان جانبنك امر محافظه‌سی دخی صوغوجق محافظی علی پاشایه احاله بیورلمش ایدی . روسیه‌لونك خود بخود خان انتخابنه قالقشمسی عهده مغایر ایسه‌ده بحسب الاقتضا اغماض عین اولنه‌رق مقدما قریمه کلوب وشاهینکرایی جبراً مقامنه اقعاد ایدوبده عودت ایتدیکی مثللو بوکره دخی ینه شاهینکرایی ابقا ایدر ونهایت کندوسنجه دها زیاده منفعت بخش اوله جق صورتده بعض مواد اجرا ایدوب کیدر ظن اولنیوردی . فقط اوائل ربیع‌الآخرده شاهینکرای استعفا ایتمش وقوبانده انشا ایتدیردیکی اکه نام قلعه‌ده اقامت ایده‌جك ایمش کبی بعض حوادث آلمغه باشلامشیدی . روسیه‌لو ایسه بوکره خانلغی الغا ایله بتون بتون مملکتی ضبط ایتمك داعیه سنه دوشه‌رك بوکا جزئی بهانه ارارادی . بوخلالده صوغوجق محافظی علی پاشانك کتخداسی بر مقدار عسکرله طمان جانبنده بولنوب جلد ثالثده تفصیل اولنه‌جغی وجهله شاهینکرایك کندوسنه کوندرمش اولدیغی آدمی قتل ایلدکده روسیه‌لولر بونی بهانه وطرف طرف سوق عساکر ایدرك قریم وطمان وقوبانی ضبط واستیلا ایلدیلر .

بعض اجنبی تاریخلرنده محرر درکه طمان جانبنه تعیین اولنمش اولان باشبوغ اولجانبه وصولنده اولطرفلرده اقامتنه جواز ویرلمیه‌جکی خبریله شاهینکرایك کوندرمش اولدیغی آدمی همان قتل واعدام ایتمکله روسیه‌لو بوخصوصی تمام سررشته اتخاذ ایدوب وکویا اخذ انتقام ایچون عسکرلرینی طمان جانبنه کچورمکه رسماً شاهینکرایدن رخصت آلوب درحال قوبان وکفه وطمان جانبلرینه قول قول جنرالللر معیتلریله عساکر وفیره سوق ایلدکدن صکره شاهینکرایك ایشنی کوره‌جك ایکن ناکاه وجوه تاتاری جبر وتضییق ایله ایمپراطوریچه یه بیعت وتبعیت ایتدیردیلر . شویله که : مشهور پوتمکین نام روسیه بیوك سرعسکری اشبو طقسان یدی سنه‌سی شعبانك یکرمنجی کونی اردوسنی قریمك وسطنده واقع قره صو نام محله قوروب وقریمك کافهٔ علما وامراسنی جمع ایدوب سز برمفسد قومسز بزه چوق زحمت ویردیکز سزدن چکدیکمزی برملتدن چکمدك فسادیکزدن قورتلمق ایچون دولت عثمانیه دخی سزدن ال چکه‌رك سربستلککزه قرار ویرلمشیدی . حالبوکه بوائناده دخی دولت عثمانیه ایله آره‌مزی بوزمق استدیکز لکن ایکی دولت حالا صلح اوزره دیرلر . انجق سزلر نجه بیك عسکریمی قتل ایتدیکز وبواوغورده بوقدر اقچه صرف ایلدم . اشته بونلره مقابل طمان وقوبان وقریم اقلیمنی ملکمه ضم ایتدم دیو ایمپراطوریچه‌سی قترینه طرفندن قریم اهالیسنه تحریر اولنان بیانامه‌سنی قرائت ایتدیرمشدر .

قوبان نهری ایکی بیوك شعبه‌یه بولنه‌رك بری قره دکزه ودیکری ازاق دکزینه انصباب ایله احداث ایتدیکی آطه‌یه طمان دینیلوب آندن قوبان بویندن قبارطایه قدر اولان واسع صحرالره دخی قوبان مملکتی تعبیر اولنمشدر .

بروجه بالا بو تمکین بیاننامه‌یی قرائت ایتدیردکدن صکره قریم اهالیسنه خطاباً ارتق سر بستلککز رفع اولدی . بوندن بویله روسیه رعایاسی کبیسکز اما کیدرم دیانلره اموال واشیاسی ایله چیقوب کیتمکه رخصت وار در . قالانلره دخی مانع ومزاحم یوقدر . دین ومذهبکزه بروجهله مداخله اولنمز . فقط هروجهله سز دخی ایمپراطوریچه مزك امرینه انقیاد ایده‌جککزه یمین ایدیکز دیجك تاتارله نه یه اوغرادقلرینی اکلادیلر اما چه فائده ایش ایشدن کچمش اولدیغندن روسیه رعیتنه بویون اکنلر قریمده قرار وترك وطن ایتمکه قرار ویرنلر ممالك دولت علیه‌یه مرور وکذار ایتمشلردر . لکن نوغای وقبائل سائره دن اون بیك خانه‌دن متجاوز تاتارلر دفعةً قریمدن حرکتله اوزی یه کچمك اوزره قلبرونه کلنجه خیلی پریشانلق کوردکلرندن بشقه بوقدر آدمی اشیا وحیواناتیله بروطرفه نقله کفایت ایده جك قدر سفینه اوسواحلده موجود اولمدیغندن بیچاره‌لر خیلی زحمتلر چکمشلردر .

خزینهٔ اوراقده محفوظ اولان تحریراتدن استنباط اولندیغی اوزره برطرفدن دخی اول حوالیده بولنان روسیه ضابطانی بوتاتارلربورایه کلنجه‌یه قدرشو قدر اوتلریمزی حیوانلرینه یدیردیلر . وبو قدر اغاجلریمزی کسدیلر تضمین ادعا ایده‌جکز وادیلرنده اوزی محافظی بولنان وزیر علی پاشایه شکایتنامه‌لر تحریرندن خالی اولمزلردی . برقومك بغیر حق مملکتلرینی اللرندن آلوبده هنوز کرکی کبی یرلشمکسزین بالتراضی ترك دیار ایدنلری خارجه چیقنجه‌یه دك مملکتلرینك خدایی نابت اولان محصوللرندن استعماله مجبور اولدقلری حالده بزم محصولاتمزی تلف ایده‌یورسکز دیو تعرض ایتمك ارتق نه درجه‌لرده انصافسزلق ونصل غدارلق اولدیغی تعریف وایضاحه محتاج دکلدر .

شاهینکرایك دخی بوکره ایاقلری صویه ایردی لکن کندوسنك حماقت وحیتسزلکی اثری اولدیغندن غریق بحر ندامت اولمقدن بشقه برچاره‌سی قالمدی . فقط روسیه‌لولر برمدتجك دها کندوسنی اغفال ایچون سنوی سکزیوز بیك روبله معاش تخصیصنی وعد ایتدیلر . شاهینکرای روسیه‌لولرك مظاهرتیله خان اولدیغندن آنلره میلی درکار اولدقدن بشقه طائر فکر خاسری اوج ادعای استقلالده پرواز ایتمکله قریم حکومتی روابطك بتون بتون دولت علیه‌دن انقطاعنی استیوب

حتی جلد اولده بیان اولندیغی وجهله قریمده سکه وخطبه پادشاهان آل عثمان نامنه اولمق بین الدولتین مقرر ومشروط ایکن شاهینکرایك بغچه سرایده قطع ایلدیکی سکه‌لر نام عبد الحمید خانی ایله موشح دکل ایدی . حالبوکه قریم حکومتی بونجه سنه‌لردنبرو حمای حمایتنده یاشامش اولدیغی دولت علیه‌دن آیرلدیغی کبی روسیه‌لونك دام دسیسه‌کاریء استیلاسنه کرفتار اولوب کندوسی دخی آشیانندن آتیلان یاوری کبی خاك مذلتده سورینه‌رك تلف اوله‌جغنی وقتیله شاهینکرای مطالعه ایده مدیکدن موروث اجدادی اولان وطنتك کرفتار پنجهٔ استیلای اعدا اولمسنه سبب اولدی .

روسیه ایمپراطوریچه‌سی قترینه بویله اصول وقواعد دولك خلافی وآداب کافهٔ مللة منافی وضع وحرکته تصدی ایتمش واخذ انتقامه دائر طرف دولت علیه‌دن هنوز برحرکت ظاهر اولمامش ایکن مجرد دول سائره نظرنده بوحرکت قبیحه‌سنی ستر ایچون اشبو جمادی الاولینك اواسطنده فسخ شروط نقیصه‌سنی دولت علیه‌یه عزو واسناد ضمننده غایت مزور وسفسطه‌لو برقطعه بیاننامه نشر ایلدی . ترجمه‌سی زیرده (٢٤) رقمیله تحریر اولنور .

قترینه بو بیاننامه‌سنده وعد ایتدیکی اوزره اول امرده تاتاری کندینه ایصندیرمق ایچون امور دینیه‌جه رخصت کامله اعطاسیله تلطیف وترفیه قیدینه دوشدی . لکن طائفهٔ تاتار بووجهله اسیر اولدقلرینی کورنجه دلکیر ومتوحش اوله‌رق تحت اسارتدن خلاص ایچون متهیء حرکت اولدقلری پوتمکینك معلومی اولدقده ذکور واناثدن اوتوز بیك مقداری تاتاری بلا ترحم قتل واعدام ایتدیرمشدر .

روسیه‌لونك بو بیاننامه‌سی فرانسه قرالنه واردقده قریم استیلاسنی تصدیق ایتمیوب آینه‌لی قواق عهدنامه‌سنه تطبیقاً کندو توسطیله قریم ماده‌سنه نظام ویرلمسی ضمننده روسیه‌یه برقطعه تقریر کوندرمش اولدیغی وبو اثناده روسیه‌لونك بیاننامه‌سنه قارشو ردیه اولمق اوزره طرف دولت علیه‌دن دخی بیاننامه نشر اولنمق مناسبیدر دکلیدر دیو بین الوکلا تذکر اولندقده بیاننامه نشر ایتمك خصمه میدان اوقومق دیمك اولوب دولت علیه‌نك هنوز تدارکات سفریه‌سی درجهٔ کفایه‌ده اولمدیغندن شمدیلك تأخیر اولنوبده خصمه سر رشته ویرلمیه‌رك خفیةً اتمام ادوات سفریه اقدام اولنمق اوزره عهد وپیمان اولندیغی واصف تاریخنده مصرحدر .

یوقاروده بیان اولندیغی اوزره وقتیله تنظیم امور ملکیه وعسکریه‌ده ومعاملات خارجیه‌ده وقوعبولمش اولان وعفوی قابل اولمیان غفلت وتسیباتك نتیجهٔ فجیعه‌سی اولمق اوزره بومادهٔ مستهجنه ظهوره کلمش اولوب اکرچه مسئله بو درجه‌یه رسیده اولدقدنصکره لقردی ایله دفعی ممکن اوله‌مز ایدی . لکن قترینه‌نك

اثنای صلح وصلاحده خلاف عهود وشروط اولهرق وعادتا قطع طریقك برنوعی وبلکه الخشی اولمق اوزره ارتکاب ایتمش اولدیغی غاصبلغك اوزرینه یاوز خرسز او صاحبنی باصدیرر فحواسنجه بیاننامه نامنه نسج دستکاه احتیال ایتمش اولدیغی نسیج تار وپود کذب ودروغی وقماش خباثت باف مفتریات بیفروغی وضع صندقچهٔ سکوت ایتمك احکام مندرجه سنی برنوع تصدیق واعتراف دیمك اولمسیله همان برجواب ویرلمش وروسیه‌لونك اشبو حرکت غاصبانه‌سی علیهنده پروتستو اولنمش یعنی حسب الوقت روسیه‌لویه میدان اوقومقدن قورقولمش ایسه ویریله‌جك جوابده ناموسنه وکبر ونخوتنه پکده طوقنمیه‌جق تعبیرات ایله فقط دولت علیه حقنده اسناد ایلدیکی عهد شکنلك وافساد ماده‌لرینك اصلی اولمدیغی وبلامحاربه قریمی استیلالری قبول اولنمیه‌جغی دول سائره‌یه اطرافیله اعلان قلنمش اولیدی پك چوق محسناتی کوریلور . وبلکه صکره دن روسیه دولتنك بیاغی جبراً استحصال ایلدیکی تصدیق سندینك ویرلمامسنه بر مقدمه یاپلمش اولور ایدی . طوغریسی بونده اولوقتك کارکذارانی بر بیوك خطا ایتمشلردر .

الحاصل قترینه‌نك حرکت غاصبانه سنه برشی دینلمدکدن بشقه بیاننامه‌سنه قارشولق بر ردیه دخی اعلان اولنه میوب فقط اول اثناده مذکور بیاننامه‌یه ردیه اولمق اوزره انکلتره تجارندن بری روسیه تجارندن برینه برکاغد یازمش اولوب کاغد مذکور روسیه‌لونك بیاننامه سنی جرح وتزییفه کافی اولدیغندن وبعض دول طرفندن مرتب ومصنع برشی اولمسی دخی وارد خاطر ایدوکندن ترجمه سی زیرده (٥) رقیله تحریر اولنور .

* بهادرکرای ایله شاهینکرایك ترجمهٔ حاللری *

بهادرکرای شاهینکرایك بیوك برادری اولوب اقدمجه بیان اولندیغی وجهله شاهینکرای قریمدن فرار ایتدکده اهالینك اتفاقیله خان اولوب یدی آی حکومتدنصکره برمنوال مشروح شاهینکرای روسیه‌لولرك اعانه‌سیله جبراً قریم حکومتنی ضبط ایتدکده مشار الیهی حبس ایتمشیدی . بوکره روسیه قریمی بتون بتون استیلا ایتدکده بهادرکرای حبسدن خلاص ایله تخلیص جان ایچون قوبان جانبنه فرار واولطرفلرده قرار ایلدی . بوندن یدی سنه صکره یعنی بیك ایکیوز درت سنه سنده درسعادته جلب اولنوب تکفور طاغی قضاسنده کندویه چفتلك احسان اولنه‌رق ایکیوز التی سنه سنده اجل موعودیله اوراده وفات

ایتمشدر . اما شاهینکرای روسیه‌لولرك اثر فسادی اولمق اوزره بیك یوز طقسان برسنه سنده مقتضای شروط سربستیت اوزره قریم خانی اولوب طقسان التی سنه سنده اهالینك اتفاقیله قریمدن طرد ودفع اولندقده روسیه‌لونك اعانه سیله تکرار جای قدیمنه عودت ایتمشیدی . اشبو طقسان یدی سنه سنده بتون بتون قریمك ایادیء اعدایه کچمسنه سبب مستقل اولدی . بوندنصکره روسیه‌لولر کندویه برمقدار معاش تخصیص ایله برمحلده اسکان ایدوب اوچ درت سنه صکره استئقال ایتملریله بیك ایکیوز برسنه سی خلالنده دیار اسلامیه‌یه چیقدقده ردوس جزیره سنه نفی ایله اوراده قتل واعدام اولنوب مستحقی بولمشدر . دفعهٔ اولی خانلغی بش سنه ودفعهٔ ثانیه سی برسنه قدر اولوب خلاصهٔ احوالی (ع) حدیث زلفی اکمه یلان حکایه سیدر . مألندن عبارتدر .

* شیخ الاسلام ابراهیم افندینك وفاتی وعطاءالله افندینك مشیختی *

شیخ الاسلام السید ابراهیم افندی سنی طقسانی متجاوز برپیر سالخورده اولدیغی حالده برایکی آی مقدم انطلاق بطنه مبتلا اولوب اطبای خاصه دن حافظ خیرالله افندینك تدبیریله برپارچه کسب صحت وبو اثناده خیرالله افندی حکیم باشی اولوب ینه مداوات ومعالجه‌لرینه اهتمام ایدرك بتون بتون برؤتام کلمشیدی . برمدت مرورنده علتلری ینه نکس ایدوب جمادی‌الآخره‌نك اون یدنجی کونی مبطوناً وفات ایلدکده نمازی فاتح جامعنده ادا اولندقدنصکره سلطان سلیم جوارنده واقع بکجکز نام محلده دفن اولندی . یرینه رئیس‌العلما دری زاده السید عطاءالله افندی شیخ الاسلام اولدی .

* ترجمه *

مولانای مشارالیه اشراف قضاتدن عثمان افندی نام ذاتك اوغلی اولوب قره حصار شرقی قصبه سنده تولد ایتمشدر . یوزیکرمی یدی تاریخلرنده درسعادته کلدکده عمیسی وقاین پدری اولوب مکرراً روم ایلی قاضیعسکری اولمش اولان زین‌العابدین افندینك خدمتنده بولنه‌رق اوتوز تاریخنده ملازم اولمشیدی . اوتوز یدی تاریخلرنده زین‌العابدین افندی معیتیله مکهٔ مکرمه یه کیدوب کلدکدنصکره قرق اوچ سنه سی مدرس والتمش سکزده سلانیك قاضیسی اولوب یتمش درتده شام ملاسی ایکن مکه پایه‌سی آلمش وسکسان ایکیده استانبول قاضیسی وسکسان اوچده نقیب‌الاشراف ایکن اناطولی پایه سیله ثانیا استانبول قاضیسی وسکسان درتده

اناطولی قاضیعسکری وسکسان یدیده ثانیا نقیب‌الاشراف وطقسان اوچ تاریخلرنده مکرراً روم ایلی قاضیعسکری ورئیس علمای اعلام اولمشیدی . طقسان التیده مفتی‌الانام اولوب سکز آی صکره بروجه محرر وفات ایلدی .

* وقوعات شتی *

بوائناده حکیم باشی خیرالله افندی‌یه سلانیك مولویتی توجیه وعنایت بیورلمشدر . دارالسعاده اغاسی جوهر اغا وظیفه سندن خارج اموره مداخله ایده‌کلدیکندن عزل ایله یرینه ادریس اغا نصب اولندی .

موصل ایالتی یازیجی زاده وزیر مصطفی پاشایه ورقه ایالتی موصل والیسی سابق عبدالجلیل‌زاده وزیر سلیمان پاشایه توجیه قلندی .

یکیچری اغاسی محمد اغا محلولاتی خزینه‌مانده ایتمك صورتیله بیت‌المال مسلمینه خدمت وصداقت خصوصنده تقصیر ایتدکدن بشقه اطوار وحرکاتی عوام وخواص‌ذم وتزییف ایده‌کلدکلرندن عزل ایله یرینه‌قول کتخداسی اولان کورجی محمد پاشا یکنی محمود اغا نصب اولندی . چونکه بوائناده تشبث اولنان بعض تدارکات احتیاطیه‌دن ناشی خزینهٔ جلیله‌نك درکار اولان مضایقه سنه مبنی ایراد ومصرف‌خصوصنه زیاده‌جه دقت‌اولنه کلدیکندن یینه‌بو محلولات قضیه‌سندن طولایی جبه‌جی باشی کرد محمداغا دخی شعبانك غره سنده عزل‌ایله بوزجه آطه‌یه نفی‌اولنوب یرینه درکاه عالی قپوجی باشیلرندن سابقا صره امینی اسمعیل اغا تعیین قلندی .

افلاق ویوده سی قره جه بك زاده نیقوله‌بك دخی افلاق رعایاسنه ظلم ایله اتهام اولنه‌رق بوخلالده عزل ایله یرینه اقدمجه دیوان همایون ترجمانی ایکن عزل ونفی اولنمش اولان میخالاکی بك افلاق ویوده سی نصب اولنمشدر .

بر مدتدنبرو براز کیمسه‌لر مال میری‌یی ذمتلرینه کچوره‌رك وهر بری برجانبه‌استناد ایدرك کیمیسی افلاس صورتی ارائه وکیمیسی سائر کونه اعذار واهیه ایله ذمتنی اداده تعلل ایده‌کلدکلرندن اموال میریه وقت وزمانیله تحصیل اولنه‌میه‌رق بویله برتمك وقتده خزینهٔ جلیله مضایقه چکمکده اولمسیله فیما بعد خاطره وکوکله باقلمیه‌رق مطلوبات خزینه‌نك وقت وزمانیله تحصیل اولنمسی بابنده فرمان همایون صادر اولدی . صورتی زیرده (٢٦) اشارتیله ایراد اولنور .

* فاس حاکمنك درسعادته ایلچی کوندردیکی *

فاس حاکمی مولی محمد بن عبدالله بن اسمعیل طرفندن بوائناده سدهٔ سنیهٔ خلافتپناهی‌یه

معتمدالدوله ومستشاراول پايه‌سيله بيوك ايلچى تعيين ايتمش اولديغى ملا سيد طاهر ومعيتنده دفتردارلق پايه سيله ايكنجى ايلچى ملا سيد محمدالعربى وساطتلريله مكمل مغرب طاقيله محمودى تعبير اولنور برراس ويلكندست اولمق اوزره بش رأس مغرب آتلرى والتى نفر زنجى كوله وايكى عدد ممهور صندق وبر صندق فغفورى اوانى هداياسيله عربى‌العباره برقطعه اخلاص نامه سى وارد اولوب خلاصهٔ مؤداسنده مقدما تونس بكلر بكيسى على پاشا واسطه سيله عتبهٔ عليهٔ خسروانيه تقديم ايتمش اولديغى هداياتك تلقى بالقبول بيورلديغنى لدى‌الاستخبار ممنون اولديغى ومؤخراً جزائرلولر واسطه سيله بعض هدايا ترتيب وارسال ايتدكده ردواعاده اولنديغندن منكسرالخاطر اولمش ايسه‌ده صكره دن بوكيفيت دولت عليه‌نك امريله اولميوب جزائرلولرك سوء صنيعه سى اولديغنه كسب وقوف ايلديكى وبودفعه‌دخى اعلا آتلردن التى رأس آت وپدرى مرحوم عبدالله‌الحسينى حضرتلرينك سيوفندن تبرك قصديله اصلا قبضه‌سى تزيين اولنميوب حالى اوزره ابقا اولنه‌رق برقبضه سيف ايله هداياى سائره ارسال ايتديكى بيان اولنمش اولوب انجق ايلچيلرندن بعض موادك سؤال اولنمسى لازم كلمكله استنطاق اولندقلرنده ويردكلرى جوابلر زيرده على الترتيب سؤال وجواب طريقيله بسط وايراد اولنور .

(سؤال) فاس حاكمنك وساطتلريكزله كوندرمش اولديغى مجوهر طاقلو طونانق بر رأس ويلكندست بش رأس‌كه جمعا التى رأس آت هديه‌لرى لدى العرض مقبول همايون بيوريله جغى بى اشتباهدر . انجق حاكم مشار اليه حضرتلرينك نمچه قرالى طرفنه التى رأس اسب كوندرديكى والتيسنك دخى مجوهر طاقم ايله طونانق اولديغى استماع اولندى . حاشاكه ترجيحدن ناشى اوله البته برسبى واردر اول سبب ندر افاده بيوريله .

(جواب) حاكمز مولانا محمد بن عبدالله كرك كندو ممالكندن وكرك ممالك سائره‌دن دول نصارا يدلرنده اولان اسراى مسلمينى آچه ايله تخليصه اقدام واهتمام ايتمكده اولديغى حالده ممالك فاس سفينه‌لرندن اولوب سكسان‌يدى سنه‌سنده نمچه اسكله‌لرندن آليقورنيش [١] اسكله‌سى طرفنده اخذ وكرفت اولنمش اولان الحاج هاشم المسيرتى نام قپودانك وراكب اولديغى برقطعه برغندى سفينه‌سنك ودرونده ملاحين واشياى سائره‌سنك آچه ايله تخليصى مأموريتيله حاكم مشاراليهك مقدما تعيين ايتمش اولديغى ايلچيسى سالف‌الذكر اليقورنيش اسكله‌سنه بعدالورود كيفيت مأموريتنى اوراده بولنان نمچه وكيلنه افاده ايدوب اول دخى قرالى طرفنه

[١] (اليقورنيش) طوسقانه حكومتنك اسكله‌لرندن تجارتكاه مشهوراولان ليغورنه شهريدر.

تحریر ایتدکدنصکره قرالدن کلان جوابنامه موجبنجه سفینهٔ مرقومه‌یی قپودان وملاحین واشیای سائره‌سیله رد وتسلیم ایتدکدن بشقه بش التیوز قدر اهل اسلام اسیرلرینی علی طریق الهدیه ایلچیمزه اعطا ایدرك دول سائرهٔ نصارا مثللو نمچه دولتی دخی عقد مصالحه استدعاسنده اولدیغنی بیان ایلدیکنه مبنی مولانا محمد بن عبدالله حضرتلری دخی التماسلری وجهله فاس جانبنده قونسلوس وبرقاج نمچه تجاری اقامه‌سنه مساعده ایتدیکنی انها وافاده سیاقنده نمچه قرالنه کوندردیکی آتلر رکاب شاهانه‌یه تقدیم ایتدیکی آتلرکبی نفس حاکمه مخصوص اولان آتلردن اولمیوب بیاغی وعادی حیوانلردن ایدی . ومجوهر طاقلو اولمیوب انجق صرمه طاقم ایله طونانق ایدی . بوندن بشقه حاکم مشار الیه پیدر پی اسرای مسلمینی تخلیصه تشمیرساق اقتدار ایدوب آثار غیرت اسلامیه‌یی اظهاردن برآن خالی دکلدر . حتی اسپانیا قرالی وساطتیله مالطه‌لو ایله مقاوله ایلدیکی اوزره ایکی بیك یوز اوتوز نفر اسرای اسلامیه‌نك هر برینه بشر یوز ریالدن یعنی بیکر غروشدن ایجاب ایدن قیمتلرین تماماً ادا وتسلیم ایتدکده اسرای مرقومه‌دن بیك درت یوزسکز نفرینی تخلیص ایدوب باقی یدی یوز اون نفریچون سفینه‌لریمز بوشاله‌رق استخدامه آدملریمز قالمیه‌جق دیو مالطه‌لو خلاف مقاوله عذر وبهانه ایراد ایتمش ایسه‌ده بوعذرلرینه قناعت واعاده ایتدکلری آچقه‌لره رغبت ایتمیوب بنه اسپانیا قرالی واسطه‌سیله بقیهٔ اسرایی دخی تخلیص قیدنده‌در .

(سؤال) فاس حاکمی سچلیاتین قرالی ایله عقد مصالحه ایتمش دیو استماع اولندی صحیحمیدر .

(جواب) کچن سنه طرابلس غرب طرفنده قحط وغلا اولمق حسبیله بکلربکیسی اولان پاشانك آچقه‌سیله برمقدار ذخیره التماسنی ناطق فاس حاکمنه برقطعه تحریراتی کلدکده حاکم مشار الیه درحال ایکی قطعه سفینه‌یی ذخیره ایله یوکلدوب حوله‌لریله بیله سفینه‌لری علی طریق الهدیه پاشای مومی الیهه ارسال ایتمشیدی . برقطعه‌سی سالماً محلنه واصل اولمش اولوب دیکر برقطعه‌سی یولده کلورکن سچلیاتین قورصانلری طرفندن اخذ وکرفت اولنه‌رق سچلیاتینه ایصال اولندقده سچلیاتین قرالی بابام اسپانیا قرالی فاسلولر ایله دوستدر بن دخی آنلر ایله دوست اولمق استرم دیو درعقب مذکور سفینهٔ مأخوذه‌یی حوله‌سیله ویدی نفر فاس اسیرلری الحاقیله فاس جانبنه اعاده ایتمکله بوحرکت دوستانه‌سی موجب ممنونیت اولوب اکرچه بزچیقنجیه‌دك هنوزعقد مصالحه واقع اولمامشیدی لکن وقوعی مأمولدر .

(سؤال) هدایا ایصالندن بشقه برمأموریتکز وارمیدر .

(جواب) روسیه دولتیله نمچه دولتی اتحاد ایدوب دار الخلافة العلیه یه سوء قصد ایتمك زعم فاسدیله تدارکات سفریه یه اقدام واهتمام ایتمکده اولدقلری دوست اولان قونسلوسلر طرفندن فاس حاکمنه افاده اولنمغله بو کیفیت کندوسنه موجب الم عظیم اولوب بعده دولت علیه‌نك دخی قلاع اسلامیه یه عساکر ومهمات ارسالیله استحکاماته وتجهیز وتوفیر دونما مثللو تدارکاته تشبث بیوردیغنی ینه اول قونسلوسلر خبر ویروب دولت علیه‌نك بو تدارکاتی اگرچه اعدایه فتور کلی ایراث ایتدیکنده شبهه یوقدر . انجق بو خبرلرك حقیقتنی تصحیح واستعلام وچونکه بو خبرلر استماع اولندقده فاس حاکمی ترتیب دیوان ایدوب دولت علیه‌دن مال وسائر برشی دریغ ایتمك محال واولادم مطلوب اولسه دریغ حالاتی عدیم الاحتمالدر . حق تعالی دولت علیه یه زوال ویرمیه دیو دعوات خالصانه ایله عموماً ارکان دیوانه خطاب ایدیجك جمله‌سی فریضهٔ ذمتلری اولدیغی اوزره دعای دوام دین ودولته قیام ایتملریله فاس حاکمندن استعانه بیورلدیغی حالده وسعی مرتبه اعانه‌ده قصور ایتمیه‌جکنی عرض واعلام ضمننده خاصةً بزی سدهٔ سنیهٔ خلافته کوندرمشدر .

بووجهله سبب ورودلری وکیفیت استطاقلری حضور حضرت خلافتپناهی یه عرض واستیذان اولندقده نصکره شعبان شریفك یکرمی ایکنجی کونی عقد اولنان مواجب عسکریه دیوانده حضور فیض نشور پادشاهی یه دخول ایله نائل الطاف نامتناهی اولدیلر . واگرچه فاس ایلچیلرینك حضور پادشاهی یه دخوللرینك قید سابق یوق ایسه‌ده جهت جامعهٔ اسلامیه حسبیله اقدمجه درسعادته کلوب کیتمش اولان بخارا ایلچیلرینه قیاساً بونلرك حقنده دخی مراسم احترامیه اجرا بیورلمشدر . آنلردن صکره دوبره ونیك ایلچیسیله اقدمجه افلاق ویوده‌سی نصب اولنمش اولان میخالاکی بك دخی چهره سای حضور همایون اولمشلردر .

شعبان شریفك یکرمی یدنجی پازار کیجه‌سی حضور آصفیده قپودان دریا غازی حسن پاشا ورئیس الکتاب محمد خیری افندی حاضر اولدقلری حالده فاس ایلچیسی ملاطاهر وسرکاتبی ایله اولنان مکالمات زیرده بیان اولنور .

(ایلچینك تقریری) فاس ومغرب ملکی اوغلم مولی محمد وآبا واجدادی دولت علیه‌نك خیرخواه ومحب خالصلری اولدقلرندن خداوندکار سابق جنتمکان سلطان مصطفی خان حضرتلرینك زمانلرنده مسقو ایله وقوعبولان محاربه اوانده مشارالیه مولی محمد تبرك قصدیله برقاچ قبضه سیف وبعض هدایا ترتیب وبرقطعه اخلاصنامه تحریر ایدوب تونس بکلر بکیسی علی پاشا وساطتیله درعلیه یه کوندرمشیدی . مدت مدیده وصول جوابی کلمدیکندن علی پاشادن استفسار اولندقده زمان وافرلاونمغ برخبر

كوندرميوب بالآخره هدايا كزى آستانهٔ سعادته كوندردم . واصل اولديغنك خبرى دخى كلدى . سلطنت سنيه‌ده بومقوله شيلرك جوابى قبول اولنميدر . جانب پادشاهيدن جوابنامه تحريرى عادت دكلمش ديو تحرير ايلدى . مولى محمد بوندن شكسته خاطر اولوب لله‌الحمد بزدخى براقليمك حاكمى اولديغمزدن بشقه سلالهٔ حضرت رسالت پناهيدن بولندق رتبه‌مزه اعتبار بيورلمديغى صورتده نسليمزه حرمةً سلطان المسلمين حضرتلرندن عريضه مزك جوابنى مأمول ايدردك ديو اولوقت بكا افاده ايتمشيدى .

(قپودان پاشانك افاده سى) بن بوغازده ايكن بوهدايانى تونس بكلر بكيسى طرفه كوندرمشيدى . اول اثناده روسجغه مأموريتم ظهور ايتمكله هدايانى مذكوره‌يى مهموراً درسعادته ارسال ايتدم . مدت وافره مرورنده تونس بكلر بكيسندن بركاغد كلوب مولى محمد هدايانك وصولى جوابنى استيور ودائما سؤال ايده‌يور ديو اشعار ايتمش اولديغندن بن دخى كيفيتى درسعادته بيلديرديكمده بر قطعه دفتر كلوب مضمونده هدايانك مقدار وعددى مسطور وهداى مذكوره يدخسروانه‌يه وصول بولدى جوابى دخى بوندن عبارتدر ديو مذكور اولغله عينيله تونس بكلر بكيسنه كوندردم . ايلچينك تقريرى صحيحدر .

(تكرار ايلچينك تقريرى) ملك حضرتلرى بوماده دنصكره دولت عليه‌نك سفائن خصوصنده مضايقه‌سنى ومسقولرك آق دكزه تسلطى ايشتمكله مجرد امر جهاده اعانه ضمننده درت قطعه جنك كميسى افراز وايچلرينه مهمات وكليتلو هدايا وضع ايله تونس بكلر بكيسنه بركاغد يازوب بوكميلر وايچلرنده‌كى مهمات واشيا شوكتلو كرامتلو عبدالحميد خان حضرتلرينه تبرك وهديه‌مزدر . آمناً وسالماً آستانه‌لرينه ايصاله اعانتكزى رجا ايلرز ديو انها واشعار ايتدكده جزائر بكلر بكيسى كيدن آدملرى تحقير ايله كميلرى رد واعاده وسزك كميلريكزه دولت عليه‌نك نه احتياجى واردر كلامنى اشاعه ايتمكدن ناشى ملك حضرتلرى اعدايه قارشو بومعامله‌ء بارده‌يى كوروب وبومعامله دولت عليه‌نك علميله وقوع بولمشدر ظنه دوشوب كدرندن خسته اولدى . لكن كچن سنه‌لرده سلحدار سيد محمد پاشا مرحومك صدارتنده دوبره ونيك رعاياسنك كميلرينه تعرض اولنمامسنى حاوى يازلمش اولان عربى‌العباره برقطعه مكتوب آصفى وارد اولوب صورت افاده ومزايا سنه نظراً دولت عليه‌نك بوايشلردن خبرى اولديغى ظاهر ونمايان اولمغله ملك حضرتلرى پك زياده ممنون اولوب دوبره ونيك كميلرى غرب صولرنده سائر مللدن زياده معتبر طوتلملرينى تنبيه و (تهادوا تحابوا) حديث شريفنه رعايةً بزى دخى هدايا

ونامه سیله درسعادته ارسال ایلدی . شفاهاً بکا تنبیهی بودرکه انکلتره قرالی مسقولویه معاونت ایتمکله امت محمده بوقدر خسارتلره سبب اولدی . بز ملوك اسلامدن ایکن نیچون بربرینزله اتحاد واعتضاد ایتمیهلم . شوکتلو پادشاه عالمپناه حضرتلری ملك مغربی کندولرینك بیلسون عسکر ومالکم آنلرکدر نقود ومهمات حربیه هرنه کیم بزده بولنور ایسه جملهسنی اغور شاهانهلرنده بذل ایتمك باعث افتخارمدر بویلهجه افاده ایدهسن دیو عظیم تأکیدلر ایتمشدر .

(افادهٔ صدرعالی) ﴿ تعاونوا علی البر والتقوی ﴾ نص مبینی مبتغاسنجه ملوك اسلامیه وامت محمدیه بربرلریله قریب وبعید اتحاد واعتضاد ایلمك مقتضای دیانتدر . شوکتلو عدالتلو ولی نعمتم افندم حضرتلری ملك مغرب حضرتلرینك نامه وهدایاسندن ممنون اولدیلر . قالدیکه دولت علیهنك لله الحمد والمنه ملکی واسع وعسکر ومهماتی وافر اولغله شمدیکی حالده برنسنهیه احتیاجی یوقدر . لکن سفر سابقده امور محارباته یالکز خزینه مزدن ایکیوز بیك کیسهیه قریب نقد چیقدی . بوملابسه ایله خزینه مزه براز نقیصه کلدی . رب العالمینه حمد اولسون اوتوزبیك کیسه نقدیمز واردر . جنك عودت ایدر ایسه دها بر اوتوز بیك کیسهیه محتاجز چونکه ملك جنابلری سزی مأمور ایتمشلر . لدی الحاجه استقراض ایدهجك اولور ایسك نقدر نقود ویره بیلورلر .

(ایلچینك جوابی) بشبیك کیسه آقچه ویرر بوندن بشقه هروجهله قدرتنی صرف ایلر .

(تکرار افادهٔ صدر عالی) سایهٔ شاهانهده بشبیك کیسه آقچه یی بوحقیر واشبو قپودان پاشا قرنداشمز ویره بیلورز .

(ایلچینك جوابی) ملك مغربك مرامی مالمکنی بوخاندان اغورینه فدا ایتمکدر . هرنهزمان استر ایسه کز وارینی دریغ ایتمز .

(تکرار افادهٔ صدر عالی) لایعلم الغیب الاالله ایشلرك کلیشنه باقیلور ایسه سنهٔ آتیهده اعلای اعلام جهاد وغزایه قیامز لازم کلور . بوصورتده احتیاطا براز نقود استیهلم وآنی سزك رأیکزه احاله ایدهلم ملك حضرتلرینه تحریر ایدرك ادانه ایدهبیلهجکلری نقودك سندینی کندولره ایصال ایلرز . مهمات نوعندن سزلرده باروت وکهرچیله وارایسه آقچهمز ایله ویرمکزدن ممنون اولورز .

(ایلچینك جوابی) بزده کهرچیله معدنلری چوقدر . حتی بهرسنه کمی کمی انکلتره یه کیدردی . مؤخراً انکلتره قرالی مسقوه اعانه ایتمش اولدیغی ملك حضرتلرینك معلومی اولدقدنصکره کهرچیله اخراجنی یساغ ایندی . شمدی

تیزالدن ایکی کمی یوکی باروت وسکز کمی کهرچیله ویریرز وبوندن بردرلو صعوبت یوقدر . انجق اسپانیا ایلچیسنه خبر کوندریلوب ملك مغرب طرفندن درعلیه مهمات نقلیچون استندیکی قدر سفینه ویرك اوجاقلر قورصانلرندن ضرر اولمیه جغنه متعهد اولورز دینلسون وکوچك اسپانیا ایلچیسنه دخی بویله جه تنبیه اولنسون بز نقد خصوصنی یازارز باروت وکهرچیله ماده سی طرف آصفانه دن بشقه جه اشعار قلنسون بن اوچ نفر رفقام ایله حجه کیده جکم فقط ایکی نفر آدملرم ایله قرنداشمی نامهٔ همایون وتحریراتم ایله کوندریرم .

(ایلچینك دیکر افاده والتماسی) ملك حضرتلرینك جدی وپدری روضهٔ مطهره ده تلاوت ایچون جواهر ایله مرصع برقاچ مصحف شریف کوندرمشلر . مصاحف مذکوره تلاوت اولنمیوب معطل قالدیغی مسموعلری اولمغله اوزرلرنده بولنان جواهر فك وفروخت اولنوبده اثمانی مکهٔ مکرمه ومدینهٔ منوره ده ساکن فقرای اشراف حسنیه وحسینیه یه تقسیم اولنه رق مصحفلرك تلاوت ایتدیرلمسی خصوصنك صره امینه تنبیه بیورلمسنی ملك حضرتلری رجا ایلر . دخی سلطان المسلمین افندیمز حضرتلرینك اراده لرینه مفوضدر .

(جواب آصفی) خزینهٔ حضرت نبویده سلاطین ماضیه افندیلر یمزك وسائر ملوكك بینهایه جواهر وتحف هدیه لری واردر . آندن برحبه لك شی اخراجی سوء ادب اولدیغندن بوخصوص تجویز اولنمز . فقط ملك حضرتلرینك جدلری وپدرلری وکندولری ایچون نفیس خطله برقاچ مصحف شریف ودلائل الخیرات تدارك اولنوب تلاوتنه موظف کیمسه لر ترتیب ایله ثوابی آنلره اهدا اولنمسنه مساعدهٔ همایون درکادر .

صدر اعظمك بوجوابندن فاس ایلچیسی پك ممنون اولوب عظیم تشکرلر ایلدی . وفی الواقع مدینهٔ منوره یه اوچ عدد مصحف شریف ایله اوچ عدد دلائل کوندریلوب ثوابی فاس حاکمنك آبا واجدادی ارواحنه هبه اولنمق اوزره تلاوت خدمتنه مدینهٔ منوره ساکنلرندن اوچ نفر متدین کمسنه تخصیص واوچنه یکرمیشر اچهدن التمش اچه حوالهٔ شامدن وظائف تعیین بیورلدی . وملك مشار الیهك کوندرمش اولدیغی سالف الذکر هدایاسنه مقابلهً طرف پادشاهیدن مجوهر اوله رق برقبضه اعلا سیف وخنجر وبچاق وبرعدد مرصع تیرکش وکمان ویدی عدد مزین واعلاششخانه تفنك وبرعدد سیم یالدیزلی غداره وکذا مزین واعلا رخت ورکاب واکر طاقمی وممالك محروسه معمولاتندن اولمق اوزره قماش هدایاسی ترتیب اولنوب جوابنامهٔ همایون ایله برابر ایلچیلرینه تسلیم وارسال

بیورلمشدر . مذکور جوابنامهٔ همایونك صورتی عینیله زیرده (٢٧) رقیمله ایراد اولنور .

بوندن برقاچ آی صکره فاس حاکمی طرفندن سالف الذکر هدایاسنه علاوه اولنمق اوزره مجوهر بندلو برقبضه قلیج وبر عدد ایجو تسبیح وبرمجوهر ساعت والماس ویاقوت ایله ترصیع اولنمش بر قطعه تاج وبر کردنلك وبر چفت زمرد کوپه والتی رأس زنجی جاریه وبر رأس طواشی هدایاسیله الحاج مکی نام سفیری درسعادته کلمکله آنك حقنده دخی سابقلری مثللو مراسم احترامیه اجرا اولنمشدر .

* روسیه‌لو ایله تجارت معاهده‌سنك تنظیم اولندیغی *

بوندن اقدم بیان اولندیغی وجهله روسیه ونمچه ایلچیلرینك بالاتفاق ویرمش اولدقلری تقریرلرنده مندرج اولان مواد ثلثه‌نك بری تجارته وبری قریم مسئله‌سنه ودیکری افلاق وبغدانه دائراولوب بوتقریرلرینه جواباً طرف‌دولت علیه‌دن دخی بررقطعه تقریر ویرلمشیدی . لکن مؤخراً روسیه‌لو قریمی استیلا ایله بر منوال سابق بیانnامه نشر ایتمکله قریم مسئله‌سی هنوز میداندہ سورونوب طورور ایکن درسعادتده روسیه ایلچیسی سکسان برماده‌یی حاوی تجارت معاهده‌سنی امضا ایتدیرمکده اصلا تردد ایتمامشدر .

شویله‌که : مواد تجارت مذاکره‌سی ایچون اقدمجه رئیس الکتاب خیری افندی مکالمه‌یه مأمور اولدقده بومثللو امور جسیمه ده وخصوصیله بویله بروقت نازکده خودبخود مسئولیتی اوزرینه المقدن اجتناب ایله برقاچ ذاتك دخی مکالمه‌یه مأموریتنی استدعا ایتمکدن ناشی علمای اعلامدن استانبول قاضیسی مفتی زاده احمد افندی ورجال دولت علیه‌دن مرحوم رسمی احمد افندی وکتخدای سابق الحاج مصطفی افندی مکالمه‌یه مأمور قلنمشلر ایدی . روسیه ایلچیسیله ملاقات ایتدکلرنده روسیه ایلچیسی شروط تجارتی متضمن اوله رق سکسان برماده‌یی حاوی براز مترجم اوراق ابراز ایلدی . اوراق مذکوره‌یی دولت علیه مرخصلری قرائت ایدوب بعض مواده‌ینه‌اعتراضه مباشرت‌ایتدکلرنده روسیه ایلچیسی جوابه آغاز ایدوب سالف‌الذکر مواد ثلثه تکلیفی ظهورایتمزدن مقدم تجارت ماده‌لرندن لازم کلان محو واثباته‌دولتم طرفندن مأذون ومرخص اولدیغم حسبیله طرفیندن بالمقاوله بعض ماده‌لره قرار ویرلمشیدی . مواد تجارت ختام بولمقسزین اشبو مواد ثلثه تکلیفی ظهورنده تجارت نظامنی دخی اولطرفده سکسان برماده‌یه ربط ایله بو طرفه ارسال ایتمشلر . تبدیل

وتغییرینه رخصتم اولمدیغی جهتله معذورم اگر طبیعت مادهیه خلل کتورمکسزین بعض الفاظك تبدیلی اراده اولنورسه قابلدر . والا تغییر تام قصد اولنور ایسه وجهاً من الوجوه ممکن اولمیوب ورود ایدن اوراق تجارتی طاقیله دولتم جانبنه ارسال ایدرم دیمکله مصلحت ملاحظهیه تعلیق اولنه رق مجلس آخره تأخیر اولنمشیدی .

مواد مذکوره نك بعضیسنده ضرر معجل و بعضیسنده خطر مؤجل ملحوظ اولمقدن ناشی بوندن صکره واقع اولان مکالمه مجلسلرنده مکالمه فسخ اولنه جق درجه لرده دولت علیه مرخصلری طرفندن ثبات وتجلد کوسترلمش ایسه ده بهانه جوی جنك وجدال اولان روسیه لو عناد واصرارندن دونمك احتمالی اولمدیغندن ناچار مضرتی اشد عد اولنان بعض موادك تنقیح وتغییری والفاظنده سوء ایهام اولان بعض ماده لرك اصلاح تعبیری اراده سیله روسیه ایلچیسنه جواب قطعی ویرلدکده اگرچه قبول وتصدیق ایتمامش ایسه ده قرار ویریلان مواد ایله تنقیحی اراده اولنان مواد علی الانفراد تحریر ایله دولتی طرفنه کوندرلمسنه راضی اولمش وبو صورتی دولتنه اطرافیله یازوبده قبول ایتدیرمکه سعی ایده جکنی وعد ایلمش اولدیغندن قبول اولنان مواد ایله تنقیح وتصحیحی اراده اولنان مواد یکان یکان تحریر اولنوب خاکپای شاهانهیه عرض واستیذان اولندقده نصکره جمادی الاولانك طقوزنده مواد مرقومه دن یتمش بش ماده قبول اولنه رق تنقیح اولنان باقی التی مادهنك روسیه دولتی طرفندن جوابی کلدیکی کبی بلا توقف قرار ویریله جکنی ومواد ثلثهٔ سابقه دن قریم ماده سیله اخلاق وبغدان ماده سنك دخی طرف دولت علیه دن ویریلان تقریر مقتضاسی اوزره تنظیملرینه مبادرت اولنه جغنی مبین اوله رق روسیه ایلچیسنه برقطعه سند اعطا اولنمشدر که صورتی زیرده (٢٨) رقمیله ایراد اولنور .

برمدت مرروندن صکره مواد تجارتك دولت علیه طرفندن تنقیح اولندیغی وجهله روسیه دولتنك قبول ایتمش اولدیغی ایلچیسی طرفندن اخبار اولنمغله رجبك یکرمی برنجی کونی رئیس الکتاب خیری افندینك ساحلخانه سنده روسیه ایلچیسیله ملاقات اولنوب بو وجهله تنظیم اولنان معاهدهٔ تجارت سندلری مبادله وروسیه دولتی طرفندن تصدیقنامه وارد اولدقده طرف دولت علیه دن دخی تصدیقنامه ویرلمك اوزره مقاوله اولندی . صورت عهدنامه زیرده (٢٩) رقمیله علاوه اولنور .

برزمان مرورنده تصدیقنامه سی دخی کلدیکندن شوالك یکرمی برنجی کونی خیری افندی ایله روسیه ایلچیسی بکلکجی راشد افندینك میرکون اوغلنده واقع باغ کوشکنده لدی الملاقات تصدیقنامه لردخی مبادله اولندی .

مواد ثلثه‌دن افلاق و بغدانك شرائط حمايه‌لرينه دائر مسقو ايلچيسى مقدما برمفصل تسويد كوندرمشيدى . تسويد مذكورك بعض تعبيراتى مضر اولمقدن ناشى باب عاليده تعديل وتسويه اولندقدن صكره روسيه ايلچيسنه ارسال اولنوب اول دخى بعض محللرينه اعتراض ايدرك خلاصه كوندروب برقاچ دفعه طرفيندن تصحيح وتنقيح ايله آخره ارسال واعاده اولنه‌رق برقالبه افراغ اولندقدنصكره روسيه ايلچيسى اشبو افلاق وبغدان شرائطنه دائر دولتم طرفندن تعليماتم اولمديغندن ناشى طرفيندن قرار ويرلديكى وجهله قطعنه مقتدر اوله‌ميوب بهر حال بوصورتى دولتمه ارسال ايتمكه محتاجم ديمكله صورت مذكوره دولتنه كوندرمك اوزره يدينه تسليم اولنمشدر .

افلاق وبغدان ماده‌سى بويله نتيجه‌سز قالوب قريم ماده‌سى دخى ميدانده اولديغندن بوخلالده دولت عليه تدارکات احتياطيه‌دن خالى‌دكل وبو حالده صدراعظم بروجه آتى دفع رقبا ضمننده بعض تبديلات ايله مشتغل ايدى .

* بعض توجيهات وتبديلات وديكر بعض وقوعات *

ذى القعده‌نك اون‌طقوزنجى كونى خزينه كتخداغيله منظور شهريارى اولان اسماعيل اغا عهده‌سنه رتبهٔ وزارتله اينه‌بختى منصبى بالتوجيه مابين همايوندن اخراج اولنوب يرينه مفتاح اغاسى يحيى اغا خزينه كتخداسى نصب اولندى . اسماعيل اغانك جوار سلطنتدن تبعيد اولنمسنك سببى بووجهله منقولدركه : يوم مذكورده صدر اعظم خليل حميد پاشانك تبديلاً طوپ قپويه واروب حضور همايونه چيقدقده واقع اولان الحاح وابرامنه مبنى همان اول كون حضور همايونده اسماعيل اغايه خلعت وزرات اكسا بيورلمش ايسه‌ده بواصرارندن طولايى خليل حميد پاشا حقنده دخى بعض مرتبه اغبرار وقوعه كلمش اولديغى بيانيله چونكه اقدمجه خليل حميد پاشانك مقام صدارته كتورلمسنده اسماعيل اغانك وساطت سعى وغيرتى وقوع بولمش اولديغندن بوقضيه‌نك عكس مأمول ظهور ايتمسندن تعجب اولنور ديو بعض تحريراتده كورلمشدر . العهدة على الراوى .

صدر اعظمك اصرارى زيرده بيان اولنه جغى وجهله استرقاب داعيه‌سى اولوب نطع شطرنج مناصبده بو مقوله منصوبه‌لر اوله غاندر تعريض وتعجب اقتضا ايتمز .

ذى القعده‌نك يكرمنجى كونى كتخداى صدر عالى الحاج مصطفى افندى عزل ايله ارضروم جانبنده واقع بعض امور مهمه‌يه نظارت ايتمك اوزره اولطرفه

تعیین بیوریلوب یرینه رئیس الکتاب محمد خیری افندی نزد صدر عالیده مجرب اولان اطوار مقبوله سنه وذاتاً دخی درکار اولان لیاقت واستحقاقنه مبنی کتخدای صدر عالی نصب اولندی . مسند ریاست دخی مقدما کتخدا القدن منفصل اولوب دعای دولت علیه وخدمت سلطنت سنیه‌یی نوع عبادتدن عد ایدن توقیعی الحاج مصطفی افندی‌یه وتوقیعیلك دخی سلطان کتخداسی محمد افندی‌یه توجیه قلندی .

واصف مرحومك بیانه کوره مشار الیه مصطفی افندینك سبب عزلی بودرکه : اشبو مصطفی افندی صدر اسبق عزت محمد پاشانك صدارت ثانیه‌سنده دفتردار بولنوب نظر خواص وعوامده وقع شانی برکمال اولدیغی حالده عزت محمد پاشانك قرناسی سوقیله دفتدارلقدن عزل اولنمش واستانبولده دخی وجودی استثقال اولنوب عهده سنه رتبهٔ میر میرانی ایله طرابزون توجیهی تصمیم قلنمش ایکن حالاصدر اعظم خلیل حمیدپاشا اولوقت صدر اعظم کتخداسی بولنمغله رجال دولت علیه‌نك قدرینی محافظه ایچون بو خصوصه ممانعت برله بووجهله کلامه مباشرت ایتمشیدی که بو مقوله امکدار دولت اولوب کسب تعیین وامتیاز ایدن رجال سلطنت سنیه‌دن مادامکه دین ودولته موجب نقیصهٔ شان اولور بروضع وحالت ظهور ایتمیه آستانهٔ سعادتدن تبعید اولنمق لایق دکلدر . وضرر وزیانی دولت علیه‌یه راجعدر . زیرا بومثللوارکان دولتدن اولان ذواتك بروقت اولورکه دولتده وجودلری لازم اولوب ملکه وقابلیتلری وتفنن ومهارتلری حسبیله تکرار خدمات سلطنت سنیه‌ده استخدام ایله رأی وتدبیر دلپذیرلرندن استفاده اولنور دیو بسط مقال ایتمکله بو کلمات خالصانه‌سی تأثیر ایدوب تصمیم سابق تغییر اولنه‌رق یالکز بر مقدار مصادره ایله بوبلیه کچشدیرلمشیدی . مؤخراً کندوسی دخی کتخدالقدن عزل اولنمش ایسه‌ده عزت پاشانك عزلیله یکن محمد پاشانك صدارتی اثناسنده مکرراً کتخدا اولمغله دفتدارلق کیمه مناسبدر دیو سؤال اولندقده ینه مومی الیه مصطفی افندی‌یی سوق وتعریف ایتدکدن بشقه جاه والای صدارت کندویه توجه ایتدکده آنی کتخدا نصب ایتدیردی . حقنده بوقدر لطف وصحابتی سبقت ایتمکدن ناشی خلوص طویله خدمتده بولنمسی مأمول ایکن مصطفی افندی خلاف مأمول بعض مقالاته اجتسار ایتمشدر . شویله که : بوانشاده ترتیب وتهیئه‌سی فرض عین مثابه‌سنده اولان مهمات ولوازمات سفریه‌ده خلیل حمید پاشانك واقع اولان سعی وهمت علیه‌سنه اعتراض ایله بوتدارکاتك اصلا لزومی یوقدر . بیهوده بیت المال مسلمین اضاعه واتلاف اولنیور . واعدانك قطعاً حرکتی ودولت علیه‌یه ضرر احتمالی یوقدر

اراجیفی اسماعه جسارت ایلدی . مع هذا که قریمده مسقولینك جمعیتی ونشر بیانامه کیفیتی ونمچه‌لو ایله اتفاقی وایکیسنك دخی پیدرپی ویردکلری تقریرلرك تأثیراتی عامه‌نك معلومی ایکن مصطفی افندینك بویله اعتراض نابجاسی حقنده حسن ظنی اولان ناسی مستغرق حیرت ایلمشدر . فی‌الحقیقه اعدا برمحلدن رونما اولمسه دخی احتیاطه رعایت ارکان دولته فریضهٔ ذمتدر . حتی وقت مصالحه ده ترتیب اسباب سفره ابتدار وهنکام محاربه ده لوازم مصالحه‌یه رغبت واعتبار حکمت عملیه‌نك مسائل معتبره‌سندندر . بودولت علیه‌نك ایسه اعدا ورقباسی کثیراولدیغندن کرك صلح وکرك جنك ماده‌لرینك تمشیت وتسهیلی ضمننده دائما حاضر بولنمق لازمه‌دندر . وجمیع زمانده غفلتده بولنمق باعث ندامت وتشجیع خصمه علت اوله کلدیکی مجرب ارباب بصیرتدر . حال بو منوال اوزره ایکن مجرد مضمر ضمیری اولان بعض اغراض ذاتیه‌یه وسیله‌ء حصول اولمق ملاحظه‌سیله بعض ظاهر بینان عوامك مزاجنه موافق مقدمات عقیمةالانتاج ایله زبان اعتراضی دراز ایتمك نقصان عقل وشعوره محمولدر . بناءً علیه کتخدالقدن عزل ایله برمنوال محرر ارضروم جانبنه ارسال قلنمشدر .

واصف افندینك خلاصهٔ مقالاتی بووجهله اولوب انجق بوندنصکره خلیل حمید پاشانك ترجمهٔ حالنده یازه‌جغمز تفصیلاتدن مستفاد اوله‌جغی وجهله اشبومصطفی‌افندی رجال دولت علیه‌نك عقلاسندن اولوب یکده اویله رطب ویابس سوز سویلر برذات دکلدر . فقط خلیل حمید پاشانك اقراندن اولوب تبدل صدارت ایجاب ایتسه یاآنك ویاخود سابقا خزینه کتخداسی اولان سالف‌الذکر اسماعیل پاشانك صدراعظم اولمری وارد خاطر وایکیسنك دخی صدارته لیاقتلری ظاهر اولمغله حسب‌البشریه صدراعظم ایکیسنی دخی استرقاب ایدرك ایکیسنی دخی جوار سلطنتدن مهجور ایتمکی لازمهٔ مصلحت عد ایلدیکندن مشارالیه اسماعیل پاشایی وزارتله ومصطفی افندی‌یی ارضروم جانبی مأموریتیله درسعادتدن تبعید ایتمش اولدیغی بعض محرراتدن استنباط اولنوب وقوعاتك روشی دخی بو روایتی تصدیق ایدر .

* ولادت شهزاده سلطان مراد *

ذی‌القعده‌نك یکرمی بشنجی وایلولك اون برنجی کیجه‌سی شهزاده سلطان مراد دنیایه کلوب ولادتنه سویلنمش اولان تاریخلردن بعضیلری بالانتخاب زیرده تحریر اولنور . (حلبلی آدم افندینك تاریخی) * شکر القد منح المعز مرادنا *

(مدرسیندن مصطفی سالم افندینك تاریخی) * کلزار سلطنتده اچلدی کل مراد * (مورخ واصف افندینك تاریخی) * کامران اوله کمال عمر ایله سلطان مراد *

* بعض تدارکات سفریه *

عهد قریبده ایجه تدارکاته تشبث اولنمش اولوب ازجمله سواری اوجاقلرندن بشر آلچه ایله اوچ بیك نفر ترقیلو تحریر اولنوب اسماعیله مأمور اولان اناطولی والیسی عبدی پاشا وروم ایلی والیسی سابقا قره دکز قپودانی محمد پاشا وسلستره یه مأمور آیدوسلی محمد پاشا معیتلرینه بیکر نفر اولق اوزره توزیع بیورلمشدر . وبغدانك مناسب محلنده اقامتله اطراف وانحایه مدنکاه بصیرت ایلمك اوزره اوخریلی احمد پاشا عهده‌سنه رتبهٔ وزارتله بغدان باشبوغانی توجیه ومعیتنه بیك نفر سواری ایالت عسکری ودرت بیك پیاده یکیچری تعیین واون قطعه طوپ ایله مهمات کافیه ارسال اولنمشدر . وطومبصارده اقامتله اطرافی محافظه یه دقت ایلمك اوزره ارسلان محمد پاشا عهده‌سنه رتبهٔ وزارتله بوجاق وطومبصار باشبوغانی بالتوجیه معیتنه بش یوز نفر سواری ایالت عسکری واوچ بیك نفر پیاده یکیچری وسکز قطعه طوپ کوندرلمشدر . یانق پلنقه محافظلغی اسماعیل پاشایه احاله بیوریلدرق معیتنه بیك نفر یماقله التی قطعه طوپ ویرلمشدر .

* انکلتره‌لونك قریم مسئله‌سنه توسطی *

انکلتره ایلچیسی باب‌عالیه برقطعه تقریر کوندروب دولت علیه‌یه دولتم طرفندن بعض خصوص افاده‌سنه مأموریتم واردر دیو رئیس افندی ایله ملاقات طلب ایلمش اولدیغندن کیفیت رکاب همایونه عرضله استیذان اولندقدن صکره رئیس افندینك ایازمه‌ده واقع ساحلخانه‌سنده انکلتره ایلچیسیله ملاقات اولندقده انکلتره ایلچیسی روسیه ایله نمچه‌نك اتفاقندن بحث ایدرك بوایکی دولت ایله محاربه ایتمك وقت وحاله نظراً مناسب دکلدر . وانکلتره دولتی دولت علیه‌نك صادق دوستی اولمغله اصلاح جانبین ایچون توسط ایتمك ایستر وطرفیندن حدوده قریب محللره سوق عساکر وتدارك مهمات وذخائر کبی وقوعبولان بعض حرکتلر برفنالق چیقارمق احتمالی قریبدر دیدی . رئیس افندی مقابله ایدوب دولت علیه‌نك تدارکاتی فسخ صلح قصدینه مبنی دکلدر . بلکه

همجوارلرینك تدارکلرینی مشاهده ایتمکله احتیاطاً حفظ ثغور وسرحداته قیام ایتمشدر دیدکدن صکره توسطنك وجهنی ودرجهٔ رخصتنی سؤال ایتدکده انکلتره ایلچیسی دولت علیه قریمدن فراغت ایتمك ومواد سائره آینه‌لی قواق تنقیحنامه‌سنه تطبیقاً تنظیم اولنمق اوزره توسط ایتدکلرینی افاده ایلدکده رئیس افندی کیفیت اولیای امور دولته عرض وافاده اولنمغه موقوفدر . انجق دولت علیه‌نك دوست قدیمی وبومقوله مواد لازمه‌ده صداقتی صمیمی اولان فرانسه دولتنك دخی توسطده اشتراکی لازمدر دیمکله انکلتره ایلچیسی فرانسه‌لونك توسطده اشتراکنی دولتمك قبول ایده‌جکی مجزومدر . لکن روسیه‌لونك راضی اوله‌جغنی بیلمم دیو ختم کلام ایتمکله مجلسه ختام ویرلدی . انکلتره‌لونك صورت توسطی معلوم اولوب ایلچیسنه برجواب ویرلمك اقتضا ایتمکله کیفیت تذکر ومطالعه اولندقده دولت علیه عهدنده ثابت قدم اولوب قینارجه وآینه‌لی قواق مصالحه‌لری شروطنك وقایه‌سیله انکلتره‌لونك توسطی دولت علیه‌نك مقبولی اولدیغی جوابی ایلچیسنه اعطا اولنمق وبومجلسده قپودان پاشا دخی بولنمق اوزره قرار ویرلدیکندن ذی‌الحجه‌نك اوچنجی کونی قپودان پاشا ورئیس افندی آینه‌لی قواق ساحلسرایینده انکلتره ایلچیسیله اجتماع وملاقات ایله بروجه محرر قرارکیر اولان جواب مذکور ایلچیه افاده اولندقده انکلتره ایلچیسی کلامه آغاز ایدوب روسیه‌لو قریمی ضبط ایتمش بولنمسیله تکرار ردی وحالت اولاسنه اعاده‌سی ممکن اولمز . غایة مافی‌الباب دولت علیه‌نك اراده‌سی دولتم طرفنه افاده اولنوب سعی وغیرتده قصور اولنمز . وچونکه فرانسه‌لونك امر توسطی دخی دولت علیه‌نك مطلوبیدر . آنك ترویجنه دخی غیرت اولنور دیمکله بومجلس دخی بویله‌جه ختام بولوب انکلتره‌دن کله‌جك جوابه انتظاراً قریم ماده‌سی شمدیلك بوحال اوزره موقوف قالمشدر .

برمدتدنبرو فرانسه ایلچیسی دولت علیه‌یه خیرخواهلق یوزنده قترینه‌نك قریمجه اولان مطالب مضره‌سنی ترویج ایتمکده اولوب انجق وکلای دولت علیه هنوز حقیقت حالدن بیخبر اولدقلرندن فرانسه ایلچیسنك توسطندن فائده کورمك تمنیسنده بولنمشلردر . اما انکلتره‌لولر بروقتدنبرو اکرچه روسیه‌لو علیهنده ایدیلر انجق امریقا مسئله‌سندن طولایی دوچار اولدقلری ضایعاتدن بشقه غائلهٔ حربیه‌دن هنوز بوانناده خلاص اوله‌بیلوب پولتیقه‌لری ایجابنجه شمدی آنلر دخی فرانسه‌لونك مسلکنه سالك اولمغه مجبور اوله‌رق برمنوال سابق توسطه ابتدار ایتمشلردر . بوجهتلرله امریقا مسئله‌سی روسیه‌لونك قریمجه اولان معامله‌سنه

مداخله ومعاونت ایتمش اولوب بووقعه ایسه بزم تاریخلریمزده بولنمدیغندن اوروپا تاریخلرندن استخراج ایله بومقامده بعض مرتبه تفصیلنه مبادرت اولنمق مناسب کورلمشدر .

* امریقا جمهوریتنك تشکلی *

یکی دنیاده الآن ممالك مجتمعهٔ امریقا دینلان جمهورك بولندیغی اراضی ابتدا میلادك بیك بشیوز سکسان درت تاریخنده یعنی طقوز یوزطقسان ایکی سنهٔ هجریه‌سنده انکلتره‌لو طرفندن کشف وضبط اولنوب تواریخ مختلفه‌ده بعض قومپانیه‌لره ومتحیز کیمسه‌لره تفویض وتملیك اولنه‌کلش وانکلتره‌ده اختلاف مذهبدن طولایی وقوعه کلان تعدیاتك اثری اولمق اوزره پك چوق کیمسه‌لر مهاجرت ایدرك واوروپانك سائر محللرندن دخی پك چوق آدملر نقل ایلیه‌رك کسب معموریت ایلمشدر. اراضیٔ مذکوره‌ده تشکل وتأسس ایدن مملکتلرك هر بریسی بر برندن فرقلی اوله‌رق بعض شرائط امتیازیه‌یه نائل اولوب انکلتره دولتنه تابع اولدقلری حالده اداره‌لرنده مستقل صورتده بولنمشلر ایدی احکام قانونیه‌لری انکلتره قرالرینك نامنه تصدیر اولنور وشرائط تابعیتلری بعض وظائف ایله ایفا قلنور ایسه‌ده انکلتره پارلمنتوسنك یعنی مجالس ملیه‌سنك حکمی اشبو معمورلر حقنده طوغریدن طوغری‌یه جاری ونافذ دکل ایدی . اعصار مختلفه‌ده انکلتره حکمدارانی ومجالسی ذکر اولنان معموره‌لری زیر حکومت وتغلبه المق ایسته‌مشلر ایسه‌ده اهالیسی اصول متجبره علیهنه قیام ایله محافظهٔ امتیازلری اوزره اهتمام کوسترمشلردر . فقط ام الوطنلری اولان انکلتره‌لو اشبو معموره‌لرك کسب قوت مفرطه ایلمسنی نظر بیقیدی ایله کوره‌مدیکندن وحتی بعض سفرلرده کندوسنه خیلی اعانه‌لری اولمشیکن متشکر اوله‌جق یرده بوکیفیت کندوسنه باعث خدشه وتلاش اولدیغندن بونلرك معنی حائز اولدقلری استقلال داخلی‌یی امحا ایله انکلتره مجالسنك حکمنه تابع ایتمکه قرار ویروب اول امرده اساس ثروت ملت اولان صنایع وتجارته بعض مرتبه سد وپند ممانعت یاپمق وانکلتره‌یه محتاج حالنده طوتمق ایچون کندولرینه لازم اولان بعض اشیانك محلنده اعمالنی منع ایله انکلتره کارخانه‌لرندن جلب ایلملرینه مجبور ایدلمسی یتشمیوب هم بونلری انکلتره قوانینته اتباع ایتدیرمك وهمده یکی برطاقم واردات بولمق ایچون ممالك مذکوره‌یه تکالیف طرحنی انکلتره مجلسی رأی وحکم ایتمکله بوکیفیت ممالك مذکوره‌نك اختلالنه وبالآخره استقلالنه سبب اولمشدر . شویله‌که : سالف الذکر سفرهفت ساله‌ده

انكلتره دولتنك ديونى چوغالديغندن بعض تدابير ماليه‌يه تشبث اولندينى صره‌ده امريقاده دخى تمغالى كاغد رسمى ايجاد اولنوب بونك اوزرينه اهالى طرفندن ظهوره كلان آثار فتنه وفساده قارشو رسومات مذكوره الغا اولنمش ايسه‌ده بيك يوز سكسان بر سنهٔ هجريه‌سنده بللور وكاغد وچاى اوزرينه بعض رسومات قونلمش اولمغله خلقك شكايت ومخالفتى اولكيدن زياده ظهور ايدوب بوستون شهرنده كمرك مأمورلرى طرفندن اصول مذكوره‌نك اجراسنه مبادرت اولندقده خلق اوزرلرينه هجوم ايله سوء معامله‌يه ابتدار ايتديلر . اصول مذكوره‌نك اجرا ايتديرلمسيچون اوروپا جانبندن عسكر كله‌جكى حوادثى منتشر اولمسيله سكسان التى شهرك وكيللرندن مركب اولق اوزره بوستون شهرنده برقونوانسيون يعنى معاهده ناميله برجمعيت تشكيل اولنمش ايسه‌ده اشبو جمعيت ذكر اولنان شهرلرك نامنه اوله‌رق امر استقلال تصورى ميدانه چيقميوب يالكز تكاليف واقعه عليهنده ادعا واشتكا ايلديلر .

فى الحقيقه بونك اوزرينه انكلتره‌دن عسكر كوندرلمش ايسه‌ده امر محاربه دها ظهوره كلميوب وبرسنه مدت قيل وقال وشكايت وعرضحال ايله وقت كچوب اصل جنك انكلتره امتعه‌سنك منع استعماليله ابتدا ايلدى . بوحال انكلتره تجارتنه خيليدن خيلى تنزل ونقيصه كتورمكله تجارك سوز وكدازى اوزرينه امريقاده وضع اولنان رسومات وتكاليف الغا اولنوب فقط چايك رسوماتى آز برشى اولديغندن يالكز اوماده ابقا اولنمشيدى . لكن امريقالولر بونكله دخى انكلتره پارلمنتوسنك تحكمنى تصديق ايتمش اوله‌جقلرندن تاكه رسومات موضوعه كاملاً قالديرلميه قرار سابقلرنده دوام ايده‌جكلرينى ادعا واعلان ايلديلر .

بوصورتله مصلحت كوندن كونه كسب شدت ايدوب وقتاكه بوستون شهرينه هنددن كلش اولان بركمى حوله‌سى چايى اهالى دكزه آتدقلرنده انكلتره دولتى بيك يوز سكسان سكز سنهٔ هجريه‌سنده بوستون شهرينك تجارتنى يساغ ايدوب هرنوع اشيا وامتعه‌نك دخولى وخروجنى منع ايلدى . انكلتره بوستون شهرى حقنده بووجهله معامله‌ء شديده اجراسيله سائرلرينه مثال كوسترمك املنده اولوب بوندن بشقه حدود ومذهب وملت ايله بربرلرندن آيرى اولان برطاقم مملكتلرك اجتماعيله كندوسنه قارشو برقوت متحده حاصل اوله‌جغنى هيچ اومماز ايدى . لكن معموره‌لرك جمله‌سى يكديكرك منافعنه مشارك اولوب برفاميليا اعضاسندن اولدقلرينى حس ايتملريله بوستون شهرينك دوچار اولديغى فلاكتدن متأثر اوله‌رق جمله‌سى شهر مذكوره اجراى اعانه‌يه بالابتدار بوستون شهرى حقنده

یاپیلان یساغ قالدیرلمدقجه انکلتره ایله هرنوع تجارتدن اجتناب ایده‌جکلرینه یمین ایدرك بینلرنده اتفاق ومعاهده ایلدیلر .

سنهٔ مذکوره‌ده فیلادلفیا نام شهرده منعقد اولان مجلس عمومیء مملکت اشبو قراری تحسین وتصدیق ایله امریقا انکلیزلرینك حقوق وشکایتلرینی شامل ومظهر عدل وحقانیت اولمق ایچون الك سهل وسریع طریق انکلتره‌دن بوکونه اشیا آلمیوب امریقادن دخی اشیا ارسالنك منعی صورتی اولدیغنی مشعر بر بیاننامه یاپیلوب جملهً وکلای ملت بوقرار اوزرینه عهد ومیثاق ایتدیلر . فقط بونکله برابر انکلتره قرالنه بر عرضحال تقدیم وارسال اولنوب حکمداره اولان صداقت وام الوطنلرینه اولان مطاوعتلرندن بحثله صلح وسربستیتدن بشقه برشی استمدکلرینی اعلان ایلدیلر .

انکلتره وکلاسی ایسه اصوللرنده اصرار ایدوب امریقالولری دائرهٔ اطاعته قویمق ایچون دها زیاده عسکر ارسالنه واجانب ایله اولان تجارتلرینك منعنه قرار ویرلمشدر . انکلتره‌ده پك چوق کشی وخصوصا ارکان مملکت اولان لوردلر معموره‌لر اهالیسنی برایکی آلای عسکر ایله تحت ضابطه‌یه قویمق ادعا وافکارنده اولوب اکر ایش بویله طوتولیوبده مبدأ مصاحتده کلیتلوجه عسکر کوندریله‌رك برطرفدن قوهٔ کافیهٔ جبریه وبرطرفدن دخی بعض مساعدات ایله اصول عدلیه ورفقیه ارائه اولنمش اولیدی اشبو نائرهٔ عصیان بوقدر علولنمیه‌رك بلکه دها شراره ایکن منطفی اوله بیلور ایدی هرنه ایسه امریقالولر قرالهٔ کوندردکلری عرضحالك رد اولنه‌جغنی تیقن ایتملریله مملکت عسکری جمعنه ومهمات حربیه جلبنه تشبث ایدوب تاریخ عیسویدنك بیك یدیبوز یتمش بش نیسانندك اون طقوزنده یعنی بیك یوزسکسان طقوزنهٔ هجریه‌سی خلالنده لقستو نام شهرده انکلیزلر بر بلوك امریقا عسکرینه تصادف ایدرك اوزرلرینه آتش ایتملریله اطرافده بولنان امریقا عسکری امداده یتیشوب خیلی شدتلی بر محاربه وقوعیله ایکیوز قدر آدم تلف اولمش ونتیجهٔ محاربه امریقالولر طرفنده قالمشدر .

اشبو وقعه مبدأ حرب وآشوب اولوب بوندن صکره نائرهٔ دار وکیر هرطرفده علو کیر اولمشدر . سودای سربستی دماغ اهالی یه صارمش اولدیغندن هر مملکت قدرتی مرتبه عسکر وسائر شیله خدمت عمومیه‌یی ایفایه ابتدار ایدوب بوندن بشقه قوائم نقدیه چیقاریله‌رق وضابطان ونفرات عسکریه‌یه معاشلر تعیین اولنه‌رق اداره جه براستقلال رنکی آلنمش وبیك یوز طقسان سنهٔ هجریه سنده وبرچینیا ایالتی اهالیسندن واصحاب ثروتدن ژورژ واشنقطون نام کیمسه بیك یوز یتمش سنهٔ

هجریه سنده انکلتره ایله فرانسه دولتلری آره سنده وقوعبولان محاربانده استخدام اولنوب اظهار بسالت ودرایت ایتمش اولدیغندن بتون امریقا عسکرینه سر عسکر نصب اولنه‌رق انك تدابیر واقعه وحرکات شجیعانه سیله اکثر محاربانده امریقالولر غلبه یوزنده بولنمشلر ایسه ده هنوز انکلتره دن بتون بتون آیرلمق صورتنه قرار ویرلمامش ایدی . لکن محاربانك آثار طبیعیه سندن اولان بعض حالات انکلیزلر علیهنده امریقالولرك تهییج بغض وعداوت وتزیید عصیانلرینه سبب اولوب نهایة الامر بیك یوزطقسان سنه‌سی حزیرانده جمعیت عمومیه ممالك مجتمعهٔ امریقا نامیله مملکتلرینك استقلالنی اعلان ایلمشلردر .

بونك اوزرینه آرتق احتمال تالیف برطرف اولدیغندن ایکی طرف دخی پك بیوك حاضرلقلرله یکدیکره مقابله‌یه قالقیشوب اگرچه انکلتره‌لولر بوسنه امریقالوله غالب کلمشلر ایسه ده امریقالولر اقدام تام ایله جای مقاومتده ثبات ایلدکلرندن بشقه خارجاً دخی اسباب اقتداری تحری یه تشبث ایله دول اجنبیه‌دن استمداد ایلدکلری صره‌ده فرانسه دولتنك انکلتره‌لو حقنده اولان افکار رقابتکاریسنی بیلدکلرندن فرانسه‌یه بر مأمور مخصوص کوندریلوب ایلروده معاونت علنیه‌یه انتظار ایله ابتدای امرده خفیةً سلاح وسائر مهمات ایله اعانه اولنمسنی استدعا ایلمشلر ایدی . کیدن مأمور بعض قومپانیا ومتجاسر آدملری جلب ایله برخیلی اسلحه ومهمات ارسالنه وبرطاقم آدم اسبالنه دسترس اولمشیدی . چونکه فرانسزلر اوته‌دنبرو انکلیزلره دشمن اولدقدن بشقه امریقالولرك افکار سربستیلرندن حظ ایتدکلری جهتله امداده آماده ایسه‌لرده فرانسه قرالنك اویله برجمهور ایله اتفاقی یولسز کورلدیکی کبی مضایقهٔ مالیه‌سی دخی زیاده اولدیغندن اول امرده فرانسه دولتی برحال ترددده قالمشیدی . لکن فرانسه اصلزادکانندن (لافایت) ایله امریقایه برمقدار کوکللی عسکر کیتمشیدی .

بیك یوز طقسان برسنه‌سی ایچنده وقوعبولان محاربانده انکلیزلر منهزم وامریقالولر غالب ومظفر اولمغله بوکیفیت فرانسه دولتی ایچون امریقالوله آچیقدن آچیغه طرافدارلق اظهارینه بادیء جرأت اولوب بیك یوز طقسان ایکی سنه‌سنده فرانسه دولتی ممالك مجتمعهٔ امریقا استقلالنی تصدیق ایله فرانسه دولتیله جمهور مذکور بیننده مخادنه وتجارته دائر برمعاهده عقد اولنوب یوم مذکورده ایلروده فرانسه وانکلتره دولتلری بیننده محاربه ظهور ایلرایسه یکدیکره تحفظی وتدافعی معاونت ایلمك شرائطنه معلق اوله‌رق جمهور ایله فرانسه بیننده برعهد نامه دخی امضا اولندی .

فرانسه دولتنك دوچار اولديغى مضايقه حالنده محاربه يى تحرى دكل ممكن مرتبه دفع ايلمك لازم ايكن بردولت متجاورهٔ رقيبه‌نك تنزلى حالنى كورمك لذت وآرزوسى فرانسه‌يى برمرتبه فريفته ايلمشدى كه بياغى امريقالولردن زياده فرانسه‌لولرك شو معاهده دن طولايى اظهار ممنونيت ايلملرى وامريقاده ظهور ايلمش اولان براختلالى بوصورتله حمايه ايدرك فرانسه‌لولرك بويله سرمست سلافهٔ سربستى اولان امريقالولر ايله اختلاط وادارهٔ كؤس افكار ايتملرنده انواع خطر درکار ايكن بوكا فرانسه قرالى كبى مستقل ومطلق برحكمدارك مساعده كوسترمش اولمسى شيء عجيبدر .

امريقالو طرفندن كوريلان شدت ومقاومت وانكليزلرك موقعجه دوچار اولدقلرى مشكلات ايله محاربه‌جه برحسن نتيجه حاصل اولمامسى اوزرينه فرانسه‌لونك امريقالولر ايله عقد اتفاق ومعاهده ايلملرى كيفيتلرى انكلتره وكلاسنه حيرتبخش اولوب تدابير عسكريه‌يه قوت ويرلمسيله برابر امريقالولرك دعوى ايتدكلرى امتيازات ومساعداتك اعطاسنه اظهار موافقت ايدرك اشبو طقسان ايكى سنه سنده مجدداً كوندريلان جنرالارينه بومساعدات ايله امريقالولرى جلب وتأمين ايچون مأموريت مخصوصه دخى ويرلمش ايدى . لكن مصلحت بومرتبه‌يه وارمشيكن امريقالولرى تكرار دائرهٔ تبعيته المه‌نك امكانى اولمديغندن طرفين ينه كار زارده اصرار ايتديلر .

اشبو سنه ايچنده وقوعبولان محارباته برآ وبحراً فرانسه دونماسى وكوكللى عسكرى شريك اولەرق اكرچه انكلتره‌لولر طرفندن فوق‌الغايه چالشلمش واظهار بسالت قلنمش ايسەده فرانسه‌لولرك اعانه سيله امريقالولرده اسباب مقاومت تزايد ايدرك فوائد حربيه ينه امريقالولر طرفندن قالمش ايدى .

برمدتدنبرو فرانسه‌لو اسپانيا دولتنى امريقايه معاونت امرنده دائرهٔ اتفاقه آلمغه چاليشوب اسپانيالولرك دخى يكى دنياده برچوق معمورەلرى اولوب برطرفنده ظهوره كلان سودای استقلالك سائر طرفلرينه دخى سرايت ايدەجكى درکار اولديغندن اسپانيالولرك ممالك مجتمعه اهاليسنه اعانه ايلملرى شويله طورسون بلكه انكلتره‌لولر ايله برلكده اولەرق بونائرهٔ اختلالك اطفاسنه چالشملرى منافع اصليەلرى اقتضاسندن اولمغله بومطالعه فرانسه‌لونك تحريكاتنه برزمان مقابل اولمش ايسەده نهايت انكلتره‌نك امريقاده اولان قوت ومكنتنك اضاعه‌سى اسپانيانك منافعنه موافق اولەجغنه دائر فرانسه‌لونك ايراد ايتديكى ملاحظاته فريفته اولەرق اول امرده ينه انكلتره دولتيله امريقالولر بينده متوسط اولمقلغى عرض ايدوب

انكلتره وكلاسى بونكله معناً امريقا معموره‌لرينك استقلالنى طانيق چيقه جغندن ردايله معامله ايتملريله اسپانيالولر دخى بيك يوز طقسان اوچ تاريخنده فرانسه‌لولر ايله دائرهٔ اتفاقه داخل اولوب بوجهتله سنهٔ مذكوره محاربه سنده انلردخى برلكده بولنمشلردر .

فرانسه‌لو واسپانيالو وامريقالولر برطرفدن وانكلتره‌لولر ديكر جانبدن اوله‌رق بوسنه وسنهٔ آتيه‌ده وقوعبولان محاربات يالكز امريقانك بر وبحرينه منحصر اولميوب سائر طرفلرده وخصوصا هند جانبنده يكديكرك ممالكنه هجوم ايله اكرچه امريقاده انكلتره‌لولر فوائد حربيه‌يى ضايع ايتمك حالنده بولنمشلر . وبوحالده انكلتره‌لولر روسيه دولتى كندولرينه جلب ايچون برخيلى چالشمش وروسيه ايمپراطوريچه سى قترينه‌نك بعض افكار طمعكارى ومكاره سنى اوخشه‌يه‌رق اماله‌يه‌دخى موفق اولمشيكن بردن بره روسيه دولتى تبديل افكار ايدرك سلاح دردست بيطرفلق عنوانيله براصول اتفاقيه چيقاروب محارب اولميان دولتلرك اكثرى بو اتفاق دائره سنه كيرديكى مثللو فلمنكلولر دخى بواتفاقه داخل اولوب چونكه اساس ماده انكلتره لويه مخالف اولديغندن فلمنكلونك بونى قبول ايتمسى اوزرينه انكلتره لولر بونلره دخى اعلان حرب ايدوب بوجهتله عداد خصماسى تكثر ايله مشكلاته دوچار اولمشلر ايسه‌ده فرانسه‌لو واسپانيالو وفلمنكلولرك امريقا وهند طرفلرنده اولان اراضى وجزائرلرندن برخيلسنى قبضهٔ تصرفه كچوروب وبيك يوز طقسان بش وطقسان التى محاربه‌لرى دخى بو صورتله كچوب بالآخره انكلتره‌لولرك امريقاده اولان ضايعاتلرينه مقابل مكالمه‌ده مبادله يه صالح برچوق يرلر اللرنده بولنمش ايسه‌ده مصارفات سفريه‌دن طولايى ديونى زياده سيله تكثر ايدوب بوجهتله صلحه مائل اولديغى مثللو فرانسه‌لو دخى انكلتره‌لونك امريقاده اولان معموره‌لرينى كندوسندن تفريق ايلمك امنيه‌سنه نائل اولديغندن واسپانيالولرك ايسه بو محاربه يه شروعده اصل مقصدلرى اولان شيكه جبل طارق قلعه سيله چامايقا جزيره سنك انكلتره‌لودن نزعى ماده سيدر . اكا مقتدر اولهميه جقلرينى اكلايوب جبراً اللرينه كچمش اولان مينورقه وبعض امريقا اراضيسنك يدلرنده قاله چغنه امنيت حاصل ايلدكارندن وفلمنكلولر دخى فرانسه‌نك اثر همتيله بعض يرلرك تصرفنه نائل اولوب بوجهتله انك سوزندن چيقه‌ميه جغندن هرطرفجه امر مصالحه يه ميل تام كوستريله‌رك روسيه ايمپراطوريچه سى ونمچه ايمپراطورى عرض توسط ايلدكلرندن بيك يوز طقسان التى سنه سى اواخرنده هرطرفدن تهالك ايله پارسده مكالماته ابتدار اولندى .

اك ابتدا انكليز وامريقالولر بربرينه ياقلاشوب سنهٔ مذكوره كانون ثانيسنده ممالك مجتمعه‌نك سلطنت واستقلالنك تصديقيله برمعاهده عقد وامضا اولنوب تصديق مادهسى فرانسه ايله انكلتره دولتلرى بينده اولان منازعه‌نك فصل وتسويه‌سنه قدر موقت عد اولنوب اندن‌صكره اعلان اولنمسنه ومرعى‌الحكم طوتلمسنه قرار ويرلدى . بو ايكى دولت بينده دخى بيك يوز طقسان يدى سنهسى خلالنده امريقاده سن پير وميكلون وسن‌لوس جزيره‌لرينى رد وتاباغو جزيره‌سنى فرانسه‌لويه ترك ايله غره‌نار وغره‌نارين ودومينك وسونسن وسن قريستوف ولوف ونسرا جزيره‌لرى انكلتره تصرفنه كچمك وهنده فرانسه‌نك قبل‌المحاربه النده بولنان يرلرينه كندوسنه ويرلمك وبيك يوز يكرمى التى سنهٔ هجريه سنده اوترك شهرنده پاپيلان معاهده‌يه فرانسه‌لويه نافع بعض تعديلات ادخال اولنمق شرائطيله ورسالیا شهرنده برمعاهده عقد وامضا اولندى . بونكله برابر اسپانياليولر ايله دخى عقد معاهده اولنوب امريقاده باهامه آطه‌لرينك انكلتره‌لويه تركيله اكا مقابل مينورقه آطه‌سيله امريقاده فلورين آطه‌لرينك اسپانيا النده قالمسى مشروط اولدى . وفلمنكلولر دخى بعض مبادلات جزئيه ايله عقدمصالحه ومعاهده ايلديلر .

امريقا سببيله ظهوره كلمش اولان اشبو محاربات بوصورتله ختام ووسعت وفيض وبركت اراضيسى ايله كون بكون ايلرولمكده اولان بر يكى دولتك ظهوريله انجام بولمشدر .

امريقاده سرعسكر اولان واشنقطون آثار درايت وبسالتى ايله اثناى حربده ممالكنه خدمت ايلديكى مثللو بعدالحرب عساكر موجوده‌نك برچوق معاشلرى تداخلده اولوب مجلس مملكت طرفندن بونلره رخصت ويرلمكده عجله كوسترلديكندن عساكر ثمرهٔ مساعيلرينى ضايع ايده‌جكلرى خوفيله حركت وقيام ايتمكه رمق قالمش ايكن واشنقطون آره‌يه كيروب مجلس مملكتك حكومتنه وعسكرينك خدمتنه رعايت ايتديرمكه موفق اولەرق هنوز ميدانه چيقمش اولان وطنى برمحاربهٔ داخليه بليه‌سندن قورتامق خدمتنه مظهر اولدقدنصكره وديعهٔ دست امانتى اولان رياست عسكريه‌يى مجلسه تركله كندوسى حال سابقيله ويرجينيا مملكتنده اولان اراضيسنه چكلمش وفقط نامى مملكتنده ابقا ايلمشدر .

بومحاربه‌ده انكلتره دولتى الدن برخيلى تبعه چيقاروب يوز مليون ليرا مصرفه دخى كيرمشدر . فرانسه دولتى بوندن برفائده كورمدكدن بشقه امريقا صولرنده دونمماسى كليةً مغلوب اولمش وديونى برمرتبه دها ترقى بولمش ايدى . وبرده امريقا سفرى مناسبتيله فرانسه‌ده افكار سربستى برمرتبه دها ترقى ايدرك

انکلتره‌ده‌کی حکومت مشروطه آرزوسنده بولنان فرانسزلرك خیلیجه‌سی جمهوریت افکارینه دوکلمکه باشلامشلردر .

روسیه ایمپراطوریچه‌سی قترینه ایسه دول اوروپانك بومشغولیتلرینی فرصت اتخاذ ایدرك قریمی ضبط ایله قره دکزده دونمانی تدارکنه باشلادیغندن میزان پولتیقه برراده دها جانب شماله آغمشیدی .

* حوادث ایران *

مقدما دلی پترو بعض کونه حیله‌لر ایله دربند وباکو قلعه‌لریله کیلان مملکتنی عجملرك النه‌دن اخذ وضبط ایتمشیدی . لکن مؤخراً نادر شاه ظهور ایتدکده روسیه‌لونك ضبط ایتمش اولدیغی ممالکی نزع واسترداد ایتدکدن بشقه انکلیز قپودانلرندن برینی مسلمان ایدوب وجمال بك تسمیه ایلیوب آنك معرفتیله تدارك ایتمش اولدیغی دونمانسنك بحر خزرده نفوذ واستقلالنی روسیه‌یه اقرار ایتدیرمشیدی . بناءً علیه روسیه‌لولر عساکر ایرانیه بینه فتنه وفساد القاسیله نادر شاهدن اخذ انتقام سوداسنه دوشدکلرینی نادر شاه حس ایتمکله روسیه اوزرینه حرکته متهیء ایکن مقدمه‌ده ذکر اولندیغی اوزره قتل اولنوب آندن صکره عجمده ظهور ایدن اختلالات متواليه حسبیله بحر خزر مصالحتنه باقیله‌مدیغندن دونمای مذکور اتلاف وافنا اولنه‌رق بحر مذکورده نفوذ واستقلال یه روسیه یدنده قالدی . وروسیه ایمپراطوریچه‌سی قترینه بحر مذکورده برخیل سفائن وچند قطعه بیوك وکوچك سفینه‌لردن مرکب بردونما تدارك ایدرك اورالرك تجارتی بیاغی روسیه‌لولره حصر ایتدکدن بشقه له وقریم طرفلرنده وسیلهء تحصیل مرام ایده‌کلدیکی فساداتی امثال اتخاذ ایدرك عجم دیارنده دخی دائما ضعیفی التزام ایله قوی‌یی اضرار وتهوینه اقدام ایتمك و بوتقریبله القای فساد وشقاقدن خالی اولمامق خصوصنی دونمای مذکور امرالنه تنبیه وسپارشدن خالیه دکل ایدی . خصوصیله بحر خزرك عجم النده اولان ساحل غربیسنده بعض ممالك ضبط ایتمك سوداسنه دوشوب بوکا مقدمه اولمق اوزره اولطرفده روسیه تجاری ایچون برخان احدائی مثللو بعض کونه علاقه پیدا ایتمکه سعی ایتمسنی امرال مرقومه اکیداً تنبیه ایتمشیدی . طقسان اوچ سنه‌سی وقایعنده بیان ایتدیکمز وجهله اولطرفلرده علم افراز استقلال واستبداد اولان اغا محمد خانك علیهنه اوکی قرنداشلرنده مرتضی قولیخان روسیه‌لو طرفندن تصاحب اولنمش

ایسه‌ده اغا محمد خان کرك مرتضی قولیخانه وکرك شیرازده حکومت ایدن خانان زندیه یه غلبه ایدرك گیلان ومازندران وشروان ایالتلرینی وسائر نیجه مملکتلری ضبط وتسخیر ایتمکله روسیه‌لو استر آباد لیمانی ساحلنده بر بازرگانخانه بناسنه گندوسندن رخصت الهرق محل مرقومده متین ومستحکم برقلعه انشا ایله درونه اون سکز قطعه طوپ وضع ایلدی .

اغا محمد خان بوکیفیتدن منفعل اولمغله اشبوطقسان یدی سنه‌سی خلالنده مومی‌الیه امرالی ومعیتنده بولنان روسیه ضابطانی ضیافت بهانه‌سیله دعوت ایدوب جمله‌سنی حبس ایتدکدنصکره قلعهٔ مذکوره‌یی هدم ایله روسیه‌لو حقنده خیلی عنف وشدت ایلدی . لکن روسیه‌لولر بو اثناده قریم استیلاسیله مشغول اولدقلرندن ظاهر حالده اغا محمد خانه برشی دیه میوب پوتمکین طرفندن عرض خلوص ومحبت ضمننده مخصوص آدم ارسالیله اغفالنه اقدام اولندی . واکرچه ایچ یوزندن تکرار گیلانی ضبط ایچون مرتضی قولیخانی تحریص وتشویقدن خالی اولمامشلر ایسه‌ده سعی واقدامارری مفید اولمیوب طقسان اوچ سنه‌سی وقایعنده بیان اولندیغی اوزره اغا محمد خان باجمله خصماسنه غلبه برله رفته رفته کافهٔ ممالك ایرانی قبضهٔ تصرفنه الدقدن بشقه عسکره‌لری روسیه ممالکنه هجوم ایتمك سوداسنه دوشمشدر . لکن بومرامنك اجراسی دولت علیه‌نك انضمام همم جلیله‌سنه متوقف اولوب طرف دولت علیه‌دن دخی عقد روابط اتفاقه صورت تنزل والتفات کوره‌مدیکندن بومرامنی اجرایه موفق اوله‌مامشدر .

* ارکلی خانك روسیه حمایه‌سنه کیردیکی *

روسیه‌لولرك حمایتی نه درجه‌لرده مضر وخطرناك اولدیغی شاهینکرای ماده‌سندن علمه‌نك معلوم ومجزومی اولمق لازم‌کلور ایکن اقدمجه دولت علیه حمایتنه کیرمش اولان کورجستان خانلرندن قارتالیا وقاکت حاکمی اولان تفلیس (هرقلیوس) خانی ارکلی ولد طهمورث خانکه طقسان سنه‌سی وقایعنده دولت علیه حمایه‌سنه کیفیت دخالت وتبعیتی ذکر اولنمش اولان ارکلی خاندر . پوتمکینك هدایا سنه طپانه‌میه‌رق اشبو طقسان یدی سنه‌سی رمضانینك اواسطنده روسیه حمایه‌سنه کیرمش وقترینه‌یه برقطعه سند ویرمش اولوب درون سنده فیما بعد آخر بر دولته تبعیتدن فراغتله لدی‌الایجاب روسیه‌لویه معاونت ایتمك وروسیه‌لو دخی آنك مملکتلرینی حفظ وصیانت ایتمکه ضامن ومتکفل اولمق وبوندنصکره

بالوراثه اخلافندن خان اولهجق شخص اول امرده روسیهلویه کیفیتی اخبار ایدوب روسیهلو طرفندن کندویه رخصتنامه وباندیره وقلیج خفتان کیدیروب بعده روسیه طرفندن کندویه تلقین اولنهجق وجهله روسیهلونك تحت حمایه وحکمنده اولدیغنی اعتراف ایله یمین ایلمك وکرك حدوددده بولنان روسیهقوماندانینك وکرك ایلچیسنك خبری اولمدقجه خان مومی الیه جوارده اولان حکام ایله مخابره ایتمك وروسیهلونك دولت علیه وسائره ایله منعقد اولهجق معاهدهسی ارکلی خانك اهالی وممالکنه دخی عام وشامل اولمق ومارالذکر قارتالیا وقاکت مملکتلرینك باش پیسقپوسی روسیهلونك سکزنجی درجهده اولان مترہ پولیدیله همرتبه اعتبار اولنمق وبومعاهده الی الابد جاری اولمق شروطی درج اولنمشدر .

واکرچه ارکلی خان روسیهلونك یالکز حمایتنه داخل اولوب ملکنی فراغ ایتمش دکل ایسهده وفاتندنصکره روسیهلولر بوحمایهیی سررشته ایدرك بوندن اون یدی سنه صکره ارکلی خانك زیر تصرفنده بولنمش اولان ممالکی ضبط ایله کندو مملکتلرینه الحاق ایتمشلردر .

روسیهلولر بونك کبی منکرل یعنی آچق باش خانی اولان صالومان خانی دخی زیر حمایه آلمق استدکلرنده خان مومی الیه ذاتنده برمرد بالا پرواز اولدیغنه بناءً تیز الدن روسیهلویه سرفرو بردهٔ رغبت والتفات اولمدیسهده روسیهلولر دخی عرض هدایا وتلطیفات ایله جلب وتسخیری اسبابنه تشبثدن خالی اولمدیلر .

اقدمجه روسیهلولرك ارکلی خان ایله صالومانك جلب وتألیفلرینه چالیشمده اولدقلری حوادثیله برابر روان طرفنه کوندرمش اولان روسیه مهندسلری اول حواليی کشت وکذار ایله روان قلعهسنی کشف ایتدکاری وروان خانی حسین خان طرفندن روسیهنك آدملری ممنونیتله قبول اولندقلری سرحدات والیلرندن درسعادته تحریر اولنمش وروسیهلو دولت علیه ایله نقض عهد ایلدیکی تقدیرده ارکلی خان وصالومان دلالتلریله اولطرفدن دخی حدود خاقانیهیه تجاوز ایتمك واکر دولت علیه ایله اولان مصالحهسی برقرار اولور ایسه کیلان ومازندران طرفلرینی ضبط ایلمك وبلکه بوائناده عجمك درکار اولان اختلالی حسبیله بتون بتون ایرانی قبضهٔ تصرفه کتورمك فکر فاسدنده اولدیغی اولطرفلرك تجسس احوالنه مأمور اولان جاسوسلردن خبر النمش اولدیغندن سرحدات شرقیهنك استحکاماتنه ابتدار وسرحد والیلرینك تیقظ وبصیرت اوزره بولنملری طرف صدارتدن مخصوص قائملر یازیلهرق کندولرینه امر واشعار

بیورلدقدن بشقه بوحالك وخامت مألندن ایران خانلرینك خیر وآکاه قلنملری بغداد والیسی سلیمان پاشایه تحریر بیورلمش واهل اسلامدن اولان بعض طاغستان خانلرینه دخی مکتوبلر یازیلوب اکر روسیه لو دیار ایرانه تخطی ایده‌جك اولورسه عسکرلرینی جمع ایله مردانه مقابله ایلملری وکیفیتی درعقب درسعادته اعلام ایلدکلری حالده اتحاد دیانت حسبیله معاونتده تجویز قصور اولنمیه جغی تصریح وارکلیلی خلیل پاشانك وزارتی ابقا اولنوب فاش حوالیسی محافظه‌سنه تعیین قلنمشدر .

وچونکه ارکلی خانك مقدما حمایت دولت علیه‌یه دخالتی چلدر والیسی سلیمان پاشا واسطه سیله وقوعه کلمش اولدیغندن وحالا روسیه حمایه‌سنه کیردیکی بوطرفجه کرکی کبی ثبوت بولمامش ایدوکندن مصلحتك اهمیتنه بناءً سلیمان پاشایه یازلمش اولان قائمیه طرف صدارتپناهیدن یازیلان هامش مخصوصده ارکلی خان حقنده هرنه قدر ایراث ظن ایدر حالات جوانب واطرافدن اختیار اولنمقده ایسه‌ده دولت علیه‌یه رابطهٔ عبودیتی وساطت سعادتلری ایله اولوب وبووقته قدر دائرهٔ رضاشناسیده بولندیغنی چکمیان بعضك معللة بالاغرض اولان القالرندن اقتضا ایلمك ملاحظه‌سی درکاردر . زیرا خان مومی الیه همان مسقولویه متابعت ودولت علیه ویاخود ایران حدودلرینه مسقولونك تجاوز وتخطیسنه دلالت ایده‌جکی عیانه چیقسه خان مومی الیهك ایران طرفنده‌الحالة هذه محکومی مثللو روان‌خانی‌وشوش طرفی ارائت روی مخالفت ایده‌مدکلری حالده سائر خانان واهالیٔ ایرانیان عاقبت کاری درك ایدوب باخصوص مسموع اولدیغنه کوره امام قولی خان وسائر قدرتی اولان رؤسای ایرانیان پشنجه ارکلی خان ایله مقاومت ومدافعه قیدینه مباشرت ایلملری اقتضا ایدرایدی . حاصلی کرکی کبی امعان وارکلی خانك هرحالنه هرزمان کسب وقوف وایقان وبوائناده ارکلی خانك شهرت بولان مسقولویه متابعتی ومعاً ایران ممالکنه‌تجاوزی قضیهٔ غیرمرضیه‌سی هرنقدر مأمولدن خارج‌ایسه‌ده آذربایجان خانلرینك مسموعلری اولمامق ومسموعلری اولدیغی صورتده مقاومت ومحافظت قیدینه دوشمامك محال قبیلندن اولمغله بوکا دائر ایران خانلری میانه‌لرنده اولان اقوال وافعال نه‌کونه‌در طرف طرف تجسس ایتدیره‌رك استجلاب اولنان آثار صحیحه‌یی اشعاره مبادرت وارکلی‌خانك‌جقنده جوانب سائره اقوالی‌معتبرمز اولمیوب هرحالده تحریراتلری معتبرمز اولمغله هرنقدر ممکن ایسه خان مومی الیهك دولت علیه‌یه ایلدیکی بنده‌لکنك استحکامی مقتضیاتنه سعی وهمت بیورملری وقلاعك تعمیری ومهماتلری لوازمنی مقتضای تحریمز اوزره بالتحری تحریر وافاده‌یه مسارعتلری مأمول خالصانه‌مزدر دیو تحریر اولنمشیدی .

وجه مشروح اوزره ارکلی خانك جلب واستمالتیله طرف دولت علیه‌یه اولان روابط سابقه‌سنك تأکید وتوثیقنه تشبث اولنمش ایسه‌ده اره‌سی چوق کچمکسزین روسیه حمایه‌سنه کیردیکی وبرمنوال سابق سند ویردیکی افلاق ویوده‌سی میخال بك طرفندن درعلیه‌یه تحریر واشعار اولنمشدر .

* تدارکات سفریه ایچون مجلس مشورت عقد اولندیغی *

شیخ‌الاسلام قوناغنده صدر اعظم وقپودان پاشا وصدور کرام واستانبول پایه‌سنده بولنان علمای اعلام ورجال دولت علیه وجمله اوجاق اغالری حاضر اولدقلری حالده روسیه ایله نمچه‌نك سوء نیتلرینه دائر بعض اسئله‌دن عبارت قلمه النمش اولان کاغد درمیان اولندی .

اسئلهٔ مذکوره‌دن بری بودرکه قیش ایچنده اعدانك حدوده هجوملری اطرافدن توارد ایدن اخباره نظراً محتمل اولمغله مرتب اولان عساکر حدودلره سوق اولنسونمی یوخسه شتا تدارکیله اکتفا قیلنسونمی .

بوسؤالك جوابنده سابقا استانبول قاضیسی عربزاده صادق افندی فتح کلام ایدوب شتا ایچون تدارك انجق بوقدر اوله بیلور . انجق عسکرك ضابطه وثباتلری دخی واجبدر . زیرا تعیین اولنان عساکرك بعضیسی بوطرفده بی‌ادبلکه مباشرت ایتمکله بونلرك تأدیبلری الزم وضابطلرینك تقیدلری اهمدر دیدکده صدر اعظم خلیل حمید پاشا کلامه آغاز ایدوب ترتیب عساکر وجمع ذخائر وتدارك مهمات وتقویهٔ سرحدات بزم وظیفه‌مز اولدیغنه بناءً طوق بشر متحمل اولدیغی درجه‌لرده بذل مقدرت اولنوب بوندنصکره دخی سعی وغیرتده طرفمزدن تجویز قصور اولنمز لکن اوجاقلونك تأدیب وترهیبلری عهده‌مزدن خارج اولوب بحسب القانون اوجاقلری اغالرینه مفوض اولمغله رخصت کامله ویرلمك بزدن واجراسنه اقدام اولنمق آنلردن اولمق لازم کلور . وبوماده‌یه دائر یکیچری اغاسنه تنبیه وتأکیددن خالی اولدیغمز یوقدر دیو یکیچری اغاسنه امالهٔ نظر وتوجه ایدوب شمدی‌یه‌دك بوبابده سکا رخصت اعطاسنده قصور اولندیمی دیمکله یکیچری اغاسی خیر قصور اولنمامشدر . وبنم طرفمدن دخی قصور اولنمز . وبعونه تعالی بو خصوص دخی بررابطه تحتنه ادخال اولنور دیو ختم کلام ایلدی .

سؤال سابق ینه ایراد واعاده اولنوب بوترتیبات کافیمیدر دیو استفسار اولندقده رئیس‌الکتاب اسبق سلیمان فیضی افندی بدأ مقال ایدوب دولت علیه‌نك ترتیبات

عسکریه‌سی صیفی وشتائی اولوب ترتیبات صیفیه‌یه وقت مساعد اولدیغندن ترتیب شتا ایله آکتفا اولادر دیمکله صدر اعظم اوجاقلر اغالرینه باقوب سالف الذکر ترتیباتدن بغدان وطومبصار محافظاری معیتلرینه ترتیب اولنان یکیچری نفراتی محللرینه واصل اولدیلرمی وسرحدات اسلامیه‌ده اولان عساکرك مقداری نه‌مرتبه‌لره منتهیدر وسپاه وسلحدار اوجاقلرندن طلب اولنان اوچ بیك نفر سردنکچدی تحریری ختام بولدیمی دیو استعلام ایدیجك برماهه دکین یکیچری نفراتی مأمور اولدقلری محللره وصول بوله‌جقلری مأمولدر . وبندرده اون بیك وخوتینده بش التی بیك قدر عسکر واردر دیو یکیچری اغاسی تقریر وسپاه وسلحداردن شمدیلك بیك نفر یازیلوب الیوم حاضر وآماده‌در باقیسی دخی برقاچ کون ظرفنده اکمال ایله محللرینه ارسال اولنه‌جقلردر دیو افاده ایلدی .

بعده بلغراتده‌کی عساکرك کیفیت ومقدارینی صدر اعظم استفسار ایتدکده بلغراد محافظی عزت محمد پاشانك وارد اولان تحریراتنده روم ایلی ایالتی ویرلی یماقلری اوتوز بیکه قریب اولدیغی مذکوردر دینلدی . لکن صدر اعظم بونی مبالغه‌یه حمل ایله بلغرادك مجموع عساکری انجق بش بیك نفره بالغ اولدیغی عندنده مصحح اولان مواددن ایدوکنی بیان ایتدکدن صکره اوزی قلعه‌سنك سابقده موجود اولنلری وصکره‌دن ارسال اولنانلری طقوز بیکه قریبدر وفاش وصخوم وباطوم قلعه‌لرینه واول حوالیه بعض محللردن تدارك اولنان نفراتدن بشقه صوغوجق قلعه‌سنه دخی مقدم ومؤخر بیك ایکیوز نفر ترتیب وارسال اولنمشیدی انجق صوغوجق قلعه‌سی ابازه وچراکسه‌نك سد سدیدی وبلکه اولحوالینك کلیدی اولوب بهرحال تقویه واستحکامی لازم اولدیغندن دونمای همایون نفراتندن دخی برمقدار عسکر افراز وارسال اولنمق مقدما جمله طرفندن وباخصوص قپودان پاشا طرفندن ترغیب وتشویق ایله دونمای همایونك ایچرویه کیرمسنه توقیف وتعلیق قلنمشیدی الیوم دونمای همایون ایچرویه داخل اولدی وعسکرینك ایشی قالمدی برمقدار عسکر افراز وارسال اولنمك وقتی کلدیمی دیو سؤال ایتدکده قپودان پاشا کلامه آغاز ایدوب بوائناد دونمای همایوندن عسکر افرازی مناسب اولمدیغنی بیان ایلدی .

آندنصکره ینه عسکر ماده‌سی اعاده اولنوب بونلرك تحت ضابطه‌یه ادخاللری اهم اموردندر دینلدکده صدر اعظم ینه کلام اولی تکرار ایله عسکر ومهمات تدارکی بزم وظیفه‌مزدر اما عسکرك امر ثباتلری ورابطهٔ انتظاملری ضابطلرینك وظیفه‌سیدر بز وظیفه‌مزی ایفا ایتدك فیما بعد ثبات وانتظاملری خصوصنده ضابطلری هر نه

کونه‌رأی وتدبیر ایدرلر ایسه طرفدن رخصت کامله ویریلور دیمکله اوجاق اغالری ان‌شاءالله بو دخی برصورت بولور دیو قطع کلام ایلدیلر .

بعده روسیه‌لونك بیاننامه‌سنه‌ردیه اوله‌رق بیاننامه‌نشر ایتمك خصوصی درمیان‌اولنوب قپودان پاشا نشر اولنمسی طرفنی ترجیح ایله شمدیه قدر تأخیری مناسب دکل ایدی‌دیمکله اکا جواباً چونکه غرضمز دشمنه سررشته ویرمیه‌رك بهاره‌دك اختلاس وقت ایله تدارکات سفریه‌مزی اکمال ایلمك مطالعه‌سی اولوب بیاننامه نشر ایتمك ایسه دشمنی جنکه دعوت دیمك اوله‌جغنه واعدانك عساکر ومهماتی حاضر ومهیا اولمغله بزه وقت ویرمیوب نابهنکام حدودمزه هجوم ایدرلر ملاحظه‌سنه مبنی کچن مجلسده جمله اتفاقیله تأخیری تنسیب وتصویب اولنمشیدی دینلدکده قپودان پاشا کرچه اویله مناسب کورلمشیدی لکن بوصورتده دولت علیه قریم استیلاسنی هضم ایتدی دیمك روسیه‌لویه ممکن اولور دیدی .

بونك اوزرینه استانبول قاضیسی مفتی زاده احمدافندی تکرار جمله‌یه خطاب ایدوب بیاننامه‌نك نشری وعدم نشری شقلرندن برینك ترجیحنده هرکسدن رأی استدکده ترسانهٔ عامره امینی سلیم‌افندی بیاننامه نشری خصمی‌جنکه دعوت قبیلندن دکلیدر دیو قول سابقی تکرار ایلدی . شیخ الاسلام افندی اکا مقابله ایدوب مسقولو قریمی آچیقدن آچیغه ضبط ایتدی سکوتمی ایدملم دییجك صدر اعظم جوابه ابتدار ایدوب کیجه کوندز اقدامز تدارکات سفریه‌مزی اکمال ایله اعدانك قریم ماده‌سنده نقض عهدی موجب اولان حرکات مغرورانه‌سی انتقامنی آلوب شان دولت علیه‌یی یرینه کتورمکدر وبوراسی جمله موحدینك فریضهٔ ذمتیدر دیه‌رك تکرار احد شقینك ترجیحنده هرکسدن رأی استدکده شمدیدن نشری مناسبدر دیو اتفاق آرا ایله قرار ویریلوب بوقرار اوزره مجلس ختام بولدی .

واصفك متداول اولان نسخهٔ تاریخنده کیفیت بوسیاق اوزره محرردر . خلیل حمید پاشا نامنه یازمش اولدیغی نسخه‌سی دخی بویله‌در انجق دونمای همایوندن عسکر افرازی ماده‌سنده قپودان پاشایه تعریض واردر . شویله که : قپودان پاشا کلامه آغاز ایدوب بوائناده دونمای همایون عسکرندن عسکر افراز ایتمك بر وجهله مناسب دکلدر دیو قول اولندن نکول ایله تلون اظهار ایتمسی مواجبلرینه التی یدی یوز کیسه آچمه صرف اولنان قالیونجیلرك سفینه‌لرده مفقود اولدقلرینه دلیل کافی وبوتقریبله صرف اولنان مبالغك اکثریسی کمکردهٔ دست بی انصافی اولدیغی خارجه چیقمشدر دیو مصرحدر .

بیاندن مستغنی اولدیغی وجهله عساکر بحریه بریه کبی قولایلقله میدانه کلیوب

برقالیونجی نفرینك نفر اولمسی بیله خیلی وقته متوقف اولدیغندن بویله وقتده عساکر بحریه‌یی قلعه بکجیسی ایتمك بحری وبری فرق ایتمامك دیمك اولدیغندن قپودان پاشانك بوائناده دونمادن عسکر افراز واخراجی مناسب دکلدر دیمسی قالیونجیلر تخصیصاتنك خوره کورملش اولمسنه دلالت ایتمیوب بلکه معلومات صحیحهٔ عسکریه‌سی اولدیغنه شهادت ایلر . واولوقتك مطلع اولدیغمز اخبار صحیحه‌سنه نظراً اشبو قپودان دریا غازی حسن پاشا صحیحاً غازی ومدح وثنایه شایان برذات محاسن سمات اولوب دین ودولته اونودلمیه‌جق صورتده خدمتلری چوقدر واول عصرده دولت علیه‌یه آنك قدر بیوك خدمتلر ایتمش کیمسه یوقدر . هله سفر عقبنده آق دکز سواحلنك وخصوصیله برالشام وموره طرفلرینك اعادهٔ نظام وآسایشلری آنك ثمرهٔ صولت دلیرانه واثر همت صادقانه‌سی اولدیغی یوقارولرده بسط وبیان اولنمشدر . بویله ذاتك حقنده سوء ظن ایله علیهنه سوز سویلمك انصافسزلقدر . واکرچه واصف اول وقته یتشمش وبزلر یتشمامشزدر . لکن معاصرلرك سوزلری اکثریا غرض ومداهنه‌دن عاری‌اولمیوب وواصف مرحومك بویله متخالف المضمون ایکی نسخه یازیسی ایکی یوزلو اولدیغنه شاهدین اولوب بزلر ایسه بو خصوصده بی غرض وبی طرف اوله‌رق وقوعات صحیحه‌نك حکم موازنه‌سنه تابع اولدیغمزدن بزم مطالعه‌مز صحته قریبدر . قالدی‌که بیك ایکیوز سنه‌سنده موره والیسی یوسف پاشا صدر اعظم نصب اولندقده قپودان پاشادفعهٔ ثالثه اولمق اوزره قائمقام اولوب واصف افندی اول وقتك وقوعاتنی بسط وبیان صره سنده قپودان پاشانك مدح وثناسنه دائر مفصل ومشرح برمقاله یازمشدرکه جلد آتیده عیناً درج اولنه جقدر . اومقاله‌ده واصف افندی حسن پاشانك کرامتندن بحث ایدر بومقامده دخی قالیونجی مخصصاتنی بی‌انصافانه اتلاف واضاعه نقیصه سنی عزو اسناد ایلمشدر . بوایکی قضیه ذاتاً مجروح وممنوع اولدقدن بشقه بربرینه مناقض سوزلردر بعض شعرانك کلاملرنده بو مثللو تناقض وقوعنده کندولره اعتراض اولنسه (افصح الشعر اکذبها) مقدمه سیله جوابه تصدی ایده بیلورلر اما مورخینه کوره بو مثللو تلونات بروجهله یاقشمز وبلکه بویله مورخلرك سبکهٔ کلاملری فن تاریخ موازنه‌سنجه قضایای شعریه‌دن معدود اولوب ارتق سوزلرینه اعتماد وامنیت اولنمز . اشته وقعه نویسلرك اکثری فن تاریخك موضوعنی تغییر ایله صحائف تواریخی مجموعهٔ اشعار وخیالاته دوندرمش اولدقلرندن تصحیح ماده خصوصنده خیلی زحمتلر چکیلیور . بحسب الایجاب بعض وقوعاتی کتم ایتمکه مجبور اولدقلرینی تسلیم ایدهلم لکن لغرض مخترعات ومفتریات اسنادیله بویله چورك سوزلر ایراد نده اصلا معذورٔ اوله‌مزلر .

سوزك صاغی بودر که غازی حسن پاشانك ولایت وکرامتنه معلوماتمز یوقدر . لکن اولوقتك اك بیوك واك ممدوح آدمی اولدیغنه دلالت ایدر پك چوق اخبار صحیحه واردر . واول وقت بین الوکلا عسکر پرورلك فکری متروك ومنسی اولمشیکن مشار الیهك مدت مدیده قپودانلق مسندنده ابقاسی عبد الحمید خان حضرتلرینك قدر شناسلغنه دلیلدر . صدر اعظم خلیل حمید پاشا دخی ادارهٔ امور دولته مقتدر ومقدم وفطین ومتمکن برذات اولوب لکن نصل ایسه وقوعاتك سیاق وسباقنه وبعض روایات موثوقه یه نظراً قپودان پاشا ایله اویوشه میوب بینلری شکرآب ایمش . اشته تأسف اولنه جق یری بوراسیدر . زیرا وکلانك بویله اتحادسز لغندن دولت علیه‌نك کوردیکی خسار وزیان قابل تعداد وبیان دکلدر .

* نشر بیاننامه خصوصنك ینه تأخیر اولندیغی *

سالف الذکر مجلس عمومیده بیاننامه نشر اولنمسی اکرچه قرار دادهٔ حضار وصوابدیدهٔ صغار وکبار اولمشیدی . انجق ترتیبات دولت علیه تکمیل واسباب استعداد کرکی کبی تحصیل اولنمدن نشر بیاننامه ده جزئی وکلی فائده اولمدیغندن بشقه معاذالله تعالی مضرت وخسار محتمل وملحوظ اولدیغی خیرخواهان دولت ابد مدت طرفلرندن عرض وتلقین اولنمغله شمدیلك تأخیر اولندی دیو واصف تاریخنده محرردر .

وقوعاتك کایشنه واجنبی تاریخلرینك کیدیشنه نظراً خیرخواهلق صورتنده بومثللو اخطاراته ابتدار ایدن برمدتدنبرو دولت علیه خیرخواه کورینان فرانسه ایلچیسی ایدی که بوطرفه خیرخواهلق یوزندن کورینه‌رك آیینه‌لی قواق تنقیحنامه‌سنی امضا ایتدیروبده قترینه‌یه پك بیوك خدمت ایتمش اولدیغی طقسان اوچ سنه‌سی وقایعنده ذکر اولنمشدر . بوکره دخی بیاننامه نشر اولنمسون وروسیه‌نك غضبنی تسکین ایچون ملایمانه ونازکانه حرکت اولنه رق علناً تدارکات سفریه‌یه تشبث قلنمسون کبی اخطاراتدن خالی اولمامشدر . بیاننامه نشری قترینه‌نك حرکت مغرورانه سنه سد ممانعت اولمیه جغی مثللو قریم ضایعاتندن زیاده بر فنالق دخی کتورمزدی . فقط قترینه‌نك اوروپا نظرنده پك حقسز اولدیغنی اعلان ایدوب قترینه ایسه انظار عمومیه ده بتون بتون حقسز کورنمکدن بالطبع احتراز ایتمسی لازم کلدیکنه وچونکه قریمی استیلا ایله قره دکزك اك کوزل لیمانلرینه مالك اوله رق قره دکزده کسب نفوذ ایده‌جکی قضیه‌سی اوروپاده داستان اولوبده

مسئله‌یه اهمیت ویرلمسنی دخی استمدیکنه مبنی بیاننامه نشرینه ممانعتله فرانسه ایلچیسی قترینه‌یه بوکره دخی معنوی همت ایتمشدر . علی تدارکات اولنمسون بر وقتدنبرو اغفال ایتمکله دخی مادی خدمت ایلمشدر . زیرا روسیه دولتی اکرچه نمچه ایله اتفاق ایتمش ایسه ده اولوقت بر طرفدن پروسیا قرالی مشهور فردریق حیاتده اولوب نمچه‌لویه مقابل و بلکه اکا غالب ودولت علیه ایله عقد اتفاقه خواهشکر وطالب ایدی . بر طرفدن دخی بو اثناده ایرانده علم افراز داعیهٔ استقلال اولان اغا محمد خان روسیه علیهنه دولت علیه ایله اتفاق ایتمکی جانبنه منت بیلوردی . بناءً علیه دولت علیه‌یه کوره خصماسیله اوغراشه بیلمکه وسائل ممکنه وار ایدی . لکن بوصورتده دولت علیه پك کلی تدارکاته محتاج اولوب خفیةً کوریلان تدارکات جزئیه‌نك ایسه بویله مادهٔ جسیمه‌یه برفائده سی اولهمیه جغی امر آشکاردر . قالدیکه اعدایه سر رشته ویرلیه رك تدارکات سفریه ممکن اولهبیلورمی . زهی غفلت زهی بطائت که بوقدر زیان وضرر چکلمش وبونجه اثر ضرورت کورلمش ایکن معاملات دولیه‌یه واقف بر ذات تدارك اولنه مامش وفرانسه ایلچیسنك نه طرفه خدمت ایتدیکنی وکلا بوآنه قدر طویه‌مامشدر . بوندن بشقه برمدتدنبرو ملت اسلامیه‌یه عارض اولان رخاوت وراحت داعیه‌سندن طولایی سکون وسکینته دائر اولان اخطارات مزاجلره موافق کلمکله پك قولایلقله قبول اولنه رق وقتیله تدارکات لازمه‌یه باقیله مامشدر . هرنه حال ایسه سیف ایله مدافعه‌یه طاورانیله‌مدقدن بشقه بر ردیه نشر اولنوبده باری سنان لسان ایله مقابله‌یه بیله جسارت اولنه‌مامشدر .

بعض اوروپا تاریخلرنده طرف دولت علیه‌دن بلیغانه بر ردیه نشر اولندیغی مذکوردر . خصوصیله قترینه تاریخنده روسیه‌لونك سالف الذکر بیاننامه‌سنی درج ایتدکدنصکره اول اثناده جانب دولت علیه‌دن هرحالده ایفای عهد وشروطه دقت اولندیغنی حاوی وروسیه‌لونك فساد وخیانتنی محتوی آستانهٔ سعادتده مقیم انکلتره ایلچیسنك تسویدیله مدلل ومبرهن برقطعه بیاننامه قلمه النوب اکرچه اصدار اولندی لکن دولتلرك دعوالری قوت سیف ایله قطع وفصل اولنه‌کلدیکنه نظراً بو مقوله تحریراتك فائده‌سی اولمدیغی درکاردر وملت اسلامیه برمدتدنبرو اول قوتك اظهارینه همت وخصوصیله روسیه‌لو اوزرینه لایقیله اعمالنه غیرت ایتمدیکی آشکاردر دیو مسطوردر . حال‌بوکه برمنوال محرر بوآنه قدر بیاننامه نشر اولنه‌میوب بوندنصکره دخی اکا وقت مساعد اولمامشدر . فی‌الواقع روسیه‌لو علیهنه بر ردیه منتشر اولمش ایدوکی بالاده تحریر اولنمشدر . لکن ذکر اولنان

ردیه انکلیز تجارندن بریسی طرفندن یازلمش برمکتوب ایدی . احتمالکه اوروپا مورخلری آندن یاکلمش ویاخود قلمه آلنوبده نشر اولنمدن قالمش اولان بیاننامه‌نك صورتی بعض سفرا من غیر رسم آلمش اولوبده مورخلر دخی نشر اولندی زعمنه ذاهب اولمش اوله‌لر .

خزینهٔ اوراقده محفوظ اولان تحریراتده دخی روسیه‌لونك بیاننامه سنه مقابل طرف دولت علیه دن برقطعه بیاننامه قلمه آلنمش اولدیغی محرر ایسه‌ده نشر اولنوب اولنمدیغنه دائر برصراحت بولنه‌مامشدر . شویله‌که : بو اثناده روسیه‌لولر کویاکه دولت علیه قریم ممالکنی وچرکستانی وبوجاغی روسیه دولتنه فراغ وقصر ید ایتمش یوللو بعض اراجیف نشر ایتدکلری استماع اولنمغین بوحوادث کاذبه شایدکه بوجاق حوالیسنده انتشار ایله برفتالغه سبب اولور دیو اسمعیل جانبی سرعسکری عبدی پاشایه وطومبصار ویوده سنه واوزی محافظی علی پاشایه مذکور بیاننامه‌لرك برصورتی ارسال برله اول طرفده بولنان امرا ومیرزاره واقع حالك تفهیم واعلانی امر وتنبیه بیورلمش اولدیغندن وصولی حاوی علی پاشاایله عبدی پاشانك ۲۹ ذ سنه ۱۱۹۷ تاریخیله مورخاً وارد اولان جوابنامه‌لری وطومبصار ویوده سنك عبدی پاشایه وآنك اشبو جوابنامه سنه ملفوفاً مقام صدارته تقدیم اولنان تحریراتی وبونلره دائر مابین همایونه عرض اولنمق اوزره مقام صدارتدن یازیلان تلخیص عالی طاقیله منظور فقیر اولمشدر . اوراق مرقومه‌ده بیاننامه‌لرك کندولرینه وصولی مبین اولوب انجق عبدی پاشا ایله طومبصار ویوده سنك تحریراتنده ذکر اولنان اراجیف بو آنه قدر اورالرده مسموع اولمدیغندن بیاننامه‌لر نشر اولنسه شاید بر بشقه حوادثه بادی اولور دیو توقیف اولندیغی وفقط امرا ومیرزاره بالمناسبه شفاها واقع حالك افاده سنده بأس اولمدیغی محرردر . واکرچه طومبصار ویوده سنك تحریراتنده بو دفعه صاحب دولت [۱] افندیمز طرفندن برقطعه مکتوب سامیلرینه ملفوفا روسیه‌لونك قریمی ضبط ایتدیکنی حاوی دول سائره‌یه ارسال ایلدیکی بیاننامه‌سنك صورتی وبعده دولت علیه طرفندن دول سائره‌یه نشر اولنان بیاننامه صورتی طرف چاکریه ورود ایتدی دیو تحریر اولنمش ایسه‌ده تلخیص عالیده نشر اولنان تعبیری اولیوب شویله‌که : روسیه‌لولرك اطراف دوله نشر ایتدکلری بیاننامه صورتی ایله بومقابله ده طرف دولت علیه دن یازیلان

---

[۱] صاحب دولت صدر اعظملره دینیلوردی .

بيانناميه صورتى ديو مسطور اولديغنه وبرمنوال محرر بيانناميه‌نك بوتاريخلره قدر نشر اولنه‌مدينى مكالمه مضبطه لرنده مضبوط ومقيد بولنديغنه نظراً طومبصار ويوده سنك تحريراتنده نشر اولنان تعبيرى مذكور بيانناميه‌نك اودخى نشر اولنمشدر ديو ظن ايتديكنه مبنى اولمق كركدر . هرنه حال ايسه روسيه لونك بيانناميه سنه رديه اولمق اوزره برقطعه بيانناميه قلمه آلنمش ايسه ده نشرينه جسارت اولنه ميوب بووقته دك ترددات ايله امرار اوقات اولنمشدر .

* نمچه تجار سفينه‌لرينك قره دكزده كشت وكذار ايتملرينه رخصت ويرلديكى *

بوندن اقدم نمچه تجارندن برى سفينه سنه كراسته يوكلدوب طونه‌دن بحر سياهه وآندن درسعادته كلمك مراد ايتمكله مرور وعبورينه ممانعت اولنمامق بابنده برقطعه امر عالى صدورينى نمچه ايلچيسى استدعا ايتمشيدى . دول نصارانك بو مقوله مستدعياتى شروطه موافق اولديغى حالده مساعده اولنمق دأب قديم سلطنت سنيه‌دن اولديغنه بناءً عهدنامهٔ همايون شروطنه مراجعت اولندقده نمچه تجارى ممالك محروسه ده براً وبحراً تجارت ايتملرى مقيد بولنمش ايسه ده قره دكزده تجارت طريقيله سيرلرى واقع اولمامش وحتى پوژروچه مصالحه سنده نمچه تجارى امتعه لرينى طونه اسكله لرينه اخراج ودولت عليه سفينه لرينه تحميل ايله درسعادته كتورملرى لسانه آلنمش ايكن حكمى منسوخ قالمش اولديغندن بومقدمه لر ايله اكرچه نمچه ايلچيسنى الزامه چاليشلدى لكن ايلچى بونكله ملزم اولميوب بحراً وبرا تجارت عهدى منطوقنجه سفينهٔ مذكوره‌نك بهرحال درسعادته كله جكنى ايما ايلديكنه وچونكه روسيه ايله متفق اولدقلرندن ايكيسى بردن بوخصوصى ايراد واصرار ايده جكلرى دركار اولديغنه بناءً اختلاس وقت ايتمك ملاحظه سيله بومادده يه دخى مساعده كوستريلوب سفينهٔ مرقومه نك مرورينه دوستانه رخصت ويرلدى مضمونده برقطعه امر عالى اصدار اولندى .

* نمچه كميلرينك جزائرلودن استردادايله بوكا دائر سند ويرلديكى *

بوندن اقدم جزائر غرب قورصانلرى نمچه لونك برقاچ قطعه تجار سفينه لرينى اخذ ايلدكلرينه بناءً فيمابعد غرب اوجاقلرينك نمچه سفينه لرينه اولان تعرض وتعديلرى منع اولنمق واخذ اولنان يدى قطعه سفينه لر ايله اشيا واسراسى استرداد قلنمق

زمیننده نمچه ایلچیسی دولتی طرفندن مأموراً باب عالی یه چند قطعه تقریر تقدیم ایدوب ادعالری هرنقدر نص عهدنامهٔ همایونه موافق دکل ایسه ده بوائناده طرف دولت علیه دن ملایمت صورتی کوسترلمك ایجاب وقت وحالدن اولدیغنه بناءً بوندن اقدم درگاه عالی کدکلولرندن بکر اغا بومادهیه دائر صادر اولان اوامر علیه ایله جزائر غربه کوندرلمشیدی . اورایه وصولنده اوامر علیهیی لازم کلنلره ارائه ایلدکده نمچه لونك یدی قطعه سفینه دیو ادعا ایلدیکنك اصلی یوقدر اخذ اولنان بش قطعه سفینه در آنلرك دخی بری تلف اولدی و بری بوزلدی باقی اوچ قطعه سی مال غنیمت اولدیغندن ردی اوجاغمزك قاعده سنه مخالفدر لکن محضا امر اولوالامره انقیادقصدیله الیوم موجود اولان اوچ قطعه وتلف اولنلره بدل کچنده فلمنکدن النان برقطعه که جمعاً درت قطعه سفینه لری رد ایلرز دیدیلر. حموله لری طلب اولندقده ذخائردن عبارت اولان حموله لری مقدما بین الغزاة تقسیم اولندی معاذالله استردادی خصوصنی قاله دکل خیاله کتورمك فساد واختلاله باعث اولور دیو جواب ویرملریله بکر اغا همان ذکر اولنان درت قطعه سفینه لر ایله آخر جنسدن اولمیوب صرف نمچه لو اولمق اوزره استرداد اولنان اسیرلری اله رق درسعادته عودت ایتمشیدی .

نمچه لو بونکله اکتفا ایتمك لازم کلور ایکن بوائناده روسیه لو ایله وقوعبولان اتفاقی حسبیله هر ماده ده عادت ایدندیکی خشونتی بو خصوصده دخی اظهار ایدوب ایلچیسی تلف اولان سفینه لر ایله حموله لرینك تضمینده اصرار ایتدکده برزمان لعل وعسی ایله امرار صبح ومسا اولنه رق ونمچه ایلچیسی مکالمه استدعا ایتدکجه بومقوله امور جزئیه نك مکالمه یه تحملی یوقدر دینیله رك وقت قزانمغه اعتنا اولنمشیدی . نمچه ایلچیسی اصرارینی زیاده لشدیروب نهایت تضمین سفاین مادهسندن بروجهله فارغ اولمیه جقلرینی بعض تعبیرات مکروهه علاوه سیله باتقریر باب عالی یه اشعار ایتمکله ناچار قپودان پاشا واسطه سیله برمقدار بدل صلح ویریله رك اغزی قپادلدی .

لکن اراسی چوق کچمدن اوجاقلر کیلرینه دائر بهر حال مکالمه لازم اولدیغنی برقطعه تقریر ایله بیان ایتمکدن ناشی لدی‌الاستیذان رئیس افندی مکالمه یه مأمور اولدی . حین اجتماعلرنده نمچه ایلچیسی فیمابعد جزائرغرب اوجاقلری قورصانلرندن نمچه تجار سفینه لرینه ضرر وقوعبولمامسی وواقع اولان ضرر وزیانی دولت علیه‌نك تضمین ایتمسی ماده لرینی مشعر طرف دولت علیه دن برقطعه مهور سند ویرلمسی وسند مذکورك خاتمه سنده اوجاقلرك غصب ایلدیکی سفاین واموالی

دولت علیه تضمین ایلمدیکی صورتده نمچه‌لولرك حدوددہ کائن بعض اراضیٔ دولت علیه‌دن مقابله ایلمارى پشینجه تصدیق واعتراف اولنمق خصوصنك درج ایدلمسنی تکلیف ایتدکده رئیس افندی مقابله ایدوب طلب ایتدیککز تقریر ملاحظات کثیره‌یه توقف ایدوب بلا تأمل جواب ویریله‌مز انجق دفع ضرر ضمننده دولت علیه مساعدهٔ کلیه سنی صرف ایدوب ازجمله واقع اولان ضرر وزیان خزینهٔ همایوندن اعطا اولنمق ومقابله بالمثل قاعده سنك اجراسی ملتزم اولدیغی صورتده بحراً اجرا قلنمق وادیلری ارتکاب اولندقدن صکره دوستلغه منافی ورسوم مصافاتك خلافی بومقوله بارد تعبیرك سنده درجی بروجهله مناسب اولمامق کرکدر دینجه نمچه ایلچیسی بنم مأموریتم قطعیدر برایکی کون ظرفنده برجواب قطعی استرم دیوب صورت اصرار کوسترمکله بووجهله‌سریعاً برجواب قطعی ویرلمك مقاوله سی اوزره مفارقت ایتدیلر .

بونك ایچون مجلس مشورت عقد اولنوب نمچه‌لونك اول وآخر ویردکلری تقریرلر ودولت علیه طرفندن ویریلان جوابلر وصورت مکالمه بتفاصیلها درمیان اولندقده جمله حضار یکزبان اتفاق اوله‌رق دولت علیه تضمین ماده‌سنی برقاچ وجهله قبول ایتمشیکن عدم اعتماد صورتنده بووجهله اصرارلری نیت فاسده‌دن خالی دکلدر . شرعاً وعقلاً بوماده‌یه مماشات جائز دکلدر وبونلر بوتکلیفی عهدنامه موجنجه‌می ایده‌یورلر یوخسه دوستانه ویاخود متغلبانه‌می ایده‌یورلر دیمارینله عهدنامه‌یه یاخود دوستلغه مبنی اولمیوب بلکه روسیه‌لو ایله متفق اولدقلرندن روسیه اکثر اغراض فاسده‌سنی اجرا ایلدی بزده بوغرضمزی اجرا ایده‌لم دیو صورت ظاهره‌ده دوستانه ومعناً متغلبانه ومغرورانه تکلیف ایدرلر دینلدی .

بونك اوزرینه استانبول قاضیسی مفتی زاده افندی بسط مقاله مبادرت ایدوب نمچه‌لولرك آقدکزده کشت وکذار ایدن تجار سفینه‌لرینه غرب اوجاغی قوصانلرندن ضرر ایرشمامسی وایرشدیکی صورتده زیانلرینك تضمین اولنمسی بروجه مشروح تعهد اولنوب سند اعطاسنه دخی قرار ویرلمشیکن معاهده‌یه عدم اعتبار ایله ممالك عثمانیه اراضیسندن مقابله اعتراف اولنمق سوزینك سنده درجنده اصرارلری فساده مبنی اولدیغی درکاردر . مثلا بوعباره‌یی متضمن سندی دردست ایتدکلرندن صکره غرب اوجاقلری نه مقوله ملتدن اولور ایسه اولسون برسفینه اخذ ایتسه‌لر نمچه‌لو مجرد حدود اسلامیه‌دن مطمح نظری اولان اراضی‌یه عهداً دسترس اولمق ارادهٔ فاسده‌سیله بوسفینه بزم ایدی دیه‌جکی واوجاقلر دخی آخر ملتك

سفینه‌سی اولدیغی صورتده ویرمکده تردد ایلدکلری کبی اراضیٔ اسلامیه‌دن دیلدیکی یرلری ضبط ایدوب وبو حرکتمز خلاف عهد دکلدر بلکه ویردیککز سنده مبنیدر دیوب نقض عهد نقیصه‌سنی اوزرندن دفعه بونی برآلت ایده‌جکلری امر آشکاردر . اصول شریعت مطهره‌دندرکه : شرط برحکمك تحقق وقوعیله ربط اولنور . دولت علیه تضمینی تعهد ایتمشکن قبل‌الوقوع خلاف شرع اولهرق اعتراف شرطنی تحریر ایتمك متناقضینی جمع دیمك اولدیغندن بوصورتی قبول برمنوال محرر خلاف شرع وبلکه بزدن صدوری نقض عهدی معترف اولمقدر نمچه‌لونك مرامی غصب اراضی اولدیغی تقدیرده بویله سند ویرلسه‌ده ویرلمسه‌ده اجرا ایدر . بوصورتده بویله سند اعطاسیله عهداً اجرا ایتدیرمکدن ایسه بومادیه قطعیجه جواب ویرلمك اولادر . الله‌تعالانك عنایتیله برخلط ایده‌مزلر ایده‌جك اولورلر ایسه‌ده اختیارلریله نقض عهد ایتمش اولوب (کم من فئة قلیلة غلبت فئة کثیرة) نص شریفی مؤداسنجه ان شاءالله نسیم فوز وظفر جنود اسلامیه‌یه وزان اولوب دولت علیه‌نك بدخواهلری قرین خیبت وخسران اولهجغی بی‌اشتباهدر دیدکده سائر حضار دخی بوقولی تصدیق وترجیح ایلدیلر .

بوندن بشقه فرانسه دولتی دولت علیه‌نك دوستی اولدیغی کبی نمچه‌لو ایله دخی مصالحه اولدیغنه مبنی فرانسه باش ترجمانی باب‌عالی‌یه احضار اولنوب دولت علیه‌نك نمچه‌لو ایله اولان منازعه‌سی وتضمین ماده‌سنده اولان مساعدهٔ کلیه‌سی اطرافیله افاده واشعار اولنه‌رق علی التفصیل ایلچیسنه تبلیغ ایتمسی تنبیه اولنمش وفرانسه ایلچیسنك دولت علیه طرفندن تعهد اولندیغی صورته نمچه ایلچیسنی ارضایه چالشمسی واقتضا ایدرایسه تکفل ایتمسی خصوصنه رخصت ویرلمش ایدی . هنوز برخبر کلمدی . فرانسه ایلچیسی دخی الزام ایده‌مدیکی صورتده دولت علیه‌یه کوره نوجهله حرکت ایتمك خیرلو ومفیددر دیو حاضر بالمجلس اولنلردن استفسار اولندقده جمله‌سی اولکی کلامی ترجیح واختیار ایتدیلر انجق اختلاس وقت وزمان اراده‌سیله جف‌القلم نمچه‌لویه جواب ویرلمك دخی مناسب اولمیوب بلکه دولت علیه‌نك مرضیسی اولان صورتك تکلیفیله تطویل مدت ودرعقب سرحدانك تکمیل لوازماتنه همت اولنمایدر دیدیلر بوقرار اوزره مجلسه ختام ویرلدی .

علی‌الصباح نمچه ترجمانی باب‌عالی‌یه کلوب نهایة‌النهایه جواب طلبنده اصرار ایلدکده مجلس مذکور قراری اوزره اظهار رفق وملایمت اولنه‌رق سنده درج اولنمسنی طلب ایلدکلری تعبیر منافیٔ رسم دوستی وصفوتدر دیو جواب ویرلدی . نمچه

ترجمانی بونك اوزرینه درحال اظهار خشونت ایدوب ایلچی بكك مرادی دولتین بینه القای مصافات ومحبت ایدی بیلنمدی اوده یارنكی كون عبارهٔ مطلوبه‌نك سنده یازلمیه‌جغنی تاتار ایله دولتنه بیلدیرر دولتی دخی ممالك عثمانیه‌نك برمحلنی ضبط ایدر كلام باردینی تفوه ایتدی . ودرعقب یقلوب كیتدی .

برگون صكره فرانسه ترجمانی كلوب دولت علیه تنظیم امورینه وقت قزانمق ایچون برچوق شیلره تحمل ایتدی . بوخصوصه دخی برحسن صورت ویرمسی لازم ایدی دیو ایلچیسندن جواب كتوردكده ایلچی بك دولت علیه‌نك خیرخواهی اولدیغنده اشتباهمز یوقدر ودولت علیه‌نك نمچه‌لو حقنده صفوتدن غیری برمقصودی اولمامغله شان دولته موجب نقیصه اولمیه‌جق صورتی ایلچی بك ملاحظه ایتسون بز دخی راضی اولهم دیو فرانسه ترجمانی اعاده اولندی . لیلاً ینه رئیس افندینك خانه‌سنه كله‌رك ایلچی بك مخصوصاً نمچه ایلچیسنه واروب بومادهٔ بی درمیان ایلدكده نمچه ایلچیسی بنم بومادهده مأموریتم منقطع اولدی . زیرا دولت علیه قطعیجه جواب ویرمكله دولتمه یازدم . وبعدالیوم تنظیم مصلحتدن مأیوس اولدم دیو هرنقدر رد ایله مقابله ایلمش ایسه‌ده ایلچی بك ینه الحاح وابرامدن خالی اولمامغله بالآخره نمچه ایلچیسی مأموریتمك انقطاعندنصكره بوخصوصه تصدی المدن كلز مكر سنك ابرامكی حاوی الیمه برسند ویره‌سین دیوب ایلچی بك دخی سند ویره‌جك اولدیغندن مواد اربعه كاغدی میدانه كتوریلوب جرح وتعدیلنه قیام وشان دولت علیه‌نك وقایه‌سنه اهتمام اولنه‌رق حدوده مقابله بالمثلك اجراسی وقوع خسارك تیینندن اوچ ماه مرورینه‌دك تأخیر واجرا اولنه‌جق اولدقده دخی اقدمجه نمچه ایلچیسی طرفندن دولت علیه‌یه اخبار اولنمسنی حاوی وبعض عباره‌لرك درجیله تنظیمنه كوچ حال ایله قرار ویریله‌بیلدیكنی وبووجهله دولت علیه راضی اولدیغی تقدیرده تكرار ویانه‌یه آدم كوندریله‌جكنی ویارنكی كون جوابه انتظار اولندیغنی افاده ایتمكله كیفیت شیخ‌الاسلام افندی‌یه وقپودان پاشایه وصدور كرامه واعاظم رجال دولت علیه‌یه یكان یكان افاده وتفهیم اولندقده فرانسه‌لونك وساطتیله مادهٔ مذكوره‌نك بویله تنظیم اولنمسی تنسیب اولنمغله خاكپای شاهانه‌یه عرض واستیذان اولندقدنصكره اولوجهله نمچه‌لویه سند ویریله‌رك اختلاس وقت اولندی .

* تذییل *

وقوعات سابقه‌نك محاكمه‌سنه دائر واصف افندی برمطالعه بیان ایتمش اولدیغندن عینیله زیرده تحریر اولنور .

نمچه‌لونك مادهٔ مذکوره‌ده اولان رعونت وخشونتلرینه نظراً ادنی بهانه ایله قطع حبل عهد ایلیه‌رك ارتکاب کار مذموم وسرحدات اسلامیه‌یه دفعةً هجوم ایتملری عند العقلا امر مجزوم اولوب تدارکات دولت علیه هنوز تکمیل اولنمدن محاربه ده بحسب الظاهر خطر وآفت اذهانه متبادر اولوب بناءً علیه محضا استحصال وقت وزمان اراده‌سیله بونارسوزانك شمدیلك بووجهله انطفاسی تدابیر حسنه وآراء مستحسنه‌دن اولدیغی محقق وبیغرض کیمسه‌لر عندنده مسلم الثبوتدر .

* قطعه *

حسن تدبیری عاقلك کاهی * ایش کوررتیغ ونیزه‌دن افزون
تیغیده قوللانور محلنده * کل شئ بوقته مرهون

واصفك کلامی بوراده ختام بولدی . بوندن مقصودی چونکه مجلس مشورتده قطعیاً رد اولنان صورت ایله فرانسه ایلچیسی بالتوسط کوچ حال ایله تنظیم ایده بیلدك دیمش اولدیغی صورت بیننده برفرق اولمیوب تعیین اولنان اوچ آی مهلت دخی نمچه‌لونك مرامنه ضرر ویره‌جك برکیفیت اولمیه‌رق بلکه اجرا ایده‌جکی فساده تدارك وتهیئهٔ اسباب ایچون ایجاب ایده‌جك بر مدت دیمك اولدیغندن بوراسنی تعمیر داعیه‌سی اولمق کرکدر . حالبوکه فرانسه ایلچیسی قنغی طرفك ایشنی ترویج ایتمکده اولدیغی بیلنمیه‌رك حالا تمامیله اکا تسلیمیتده بولنمق وکلانك فرط غفلتلرینه دلالت ایلر . واکرچه ضرورتك الجا ایتدیکی فنالغه راضی اولمامق دها بیوك برفنالغه سبب اوله کلدیکندن (الضرورات تبیح المحظورات) مقتضاسنجه اثر ضرورت حس ومشاهده اولنمزدن اقدم ایجاب وقت وحاله کوره عواقب محتمله‌نك اهونی ارتکابمق وضرورات واقعه کچوشدیرلدکدنصکره فرصتی فوت ایتمیه‌رك متیقظانه طاورانمق کار عقلادر . لکن قینارجه معاهده‌سنه دخی بوصورتله رضا کوستریلوب حتی بونك چاره‌سنه باقلمق ایچون طرف شاهانه‌دن تنبیهات متوالیه واقع اولدیغی یوقارو لرده مبسوط ومسطوردر . مؤخراً فرانسه ایلچیسنك توسطیله تنقیحنامه دیوپاپیلان سند عهدنامهٔ مذکوردن دها فنا وملوث اولدی . اولوقتدن بووقته قدر وکلای دولت اغراض شخصیه ایله اوغراشوب نظامات ملکیه وعسکریه خاطرلره کلمدی . وهنوز اول داعیه برطرف اولمیوب نهایت ایش باشه وباش طاشه کلدکدنصکره کوچ حال ایله خلیل

حمید پاشا صدارتنده بوندن اقدم بیان اولندیغی اوزره براز طوپ وطوپجی تدارکاتنه تشبث اولنه بیلدی . اودخی برایشه یارامدی .

* سانحه *

امور معلومه‌دن اولدیغی اوزره اوسترپا دولتنك تبعه واهالیسی ملل مختلفه‌دن مرکب اولوب دولت علیه ایله همحدود اولان ممالکنك وبوهمیا ایالتنك سکنه‌سی خروات وصرب وبوشناق وبلغار قوملرینك اصللری اولان اسلاو قومندن اولوب روسیه دولتنك لسان وقومیتی دخی بوجنسدن اولدیغی جهتله آنلرك اوزرینه اجرای نفوذ ایدرك کرك دولت علیه‌یی وکرك نمچه دولتنی ضعیفلندرمك وبلکه فرصت الویردیکی حالده بشقه صورتله قویمق دولت مشار الیهانك املی اولدیغی آشکاردر . بنابرین روسیه دولتی بوایکی دولتدن قنغیسنه غالب اولسه دیکری بالطبع متضرر اوله‌جغی وایکیسنك دخی قوجونه‌جقلری محل‌بر ویکدیکری محافظه قیدنده بولنملری منافع مخصوصه‌لری اقتضاسندن ایدوکی بدیهی وباهر ایکن اولوقت اوستریا ایمپراطوری بولنان ایکنجی ژوزفك کنجلکی وتجربه سزلکنه منضم اولان حرص شهرت وحب مفرط شانی کندوسنی بودقیقه‌لری مطالعه‌دن منع ایدرك دولت علیه ایله اتفاق ایده‌جکی یرده قترینه‌نك آل وفریبنه الدانوب وقوردیغی دام تزویره طوتیلوب آنکله اتفاق واتحاد برله دولت علیه‌یی بوصورتلرله تضییق ایلمسی خطای عظیم اولدیغنی صکره‌دن کندولری دخی درك ایلمش وآخر الامر هم کندی متضرر وهم دولت علیه ضرر دیده ومتأثر اولمشدر . آز طمع چوق زیان کتورر دیرلر صحیحدر . امور دولتده نقدر تحقیق وتعمیق اولنمق لازم اولدیغنه دلائل غیر معدوده اولوب بودخی اوجمله‌دن معدوددر . طونه وارنودلق سواحلنده دولت علیه‌نك دشمنی اوستریا دولتنك دخی دشمنی دیمك اولمغله یعنی خدانکرده سواحل مذکوره‌ده بر هیئت مستقله اولسه ویاخود اول حوالی براسلاو دولتی النه کیرسه اهالیسنك هم جنسلری اولان آوستریا تبعه‌سی بالطبع اول هیئت واول دولته میل ایده‌جکلری درکار بولنمغله بوراسی اوائلده ایکی طرفدن دخی تقدیر اولنمش اولسه افلاق وبغدان وصربستان وطونه‌نك مدخلی بوحاله کیرمامش ودولت مشار الیها دخی کوردیکی ضررلری چکمامش وروسیه بوقدر تعظم ایتمامش اولور ایدی . چه فائده‌که اولوقتلرده بوشیلری بیلور واکلار آدملرك فقدانی

جهتیله دولت علیه دول اوروپادن کلیاً بیکانه طورمش ودشمنلری علیهنده ایستدکلری کبی آلوب صاتمشدر . چونکه دولت ابد مدت عثمانیه نك موقع جغرافیسی بخارا وخوقند مثللو کرهٔ ارضك برکوشه‌سنده اولمیوب بیاغی مرکز عالم حکمنده اولدیغندن وهرطرفدن برطاقم دول اجنبیه ایله محاط وتبعه سی اقوام مختلفه دن مرکب بولندیغندن وخصوصیله پای تخت عالیسی بحر سفید وسیاهك بوغازلری اغزنده بولنمسیله ممر انام وتجارتگاه جهان ایدوکندن یالکز همجوارلریله دکل بتون اوروپا دولتلریله اختلاطه مجبور وحسب الموقع معاملات یومیه‌سی اولان ملل ودولك احوال وکیفیاتی ومنافع وپولتیقه‌سنی لایقیله بیلمسی ولدی‌الایجاب دفع مضرت وجلب منفعت ایتمسی فریضهٔ ذمتی اولدیغی واوروپانك کلیات امورنده رأی ومدخلی اولمسی لازم کلدیکی حالده اختلافات مذهبیه‌لری ومنافع متخالفه‌لری جهتله بینلرنده خصومت درکار اولان دول نصارایی جملهٔ اهل اسلام علیهنه متفق ظن ایدوب وبوظنی اعلان ایدرك بتون دولتلری شبهه‌یه دوشوروب شوکوریلان نتایج وخیمه وجوده کتورلمشدر . واوروپانك امورینه مداخله شویله طورسون امور مزی انلر مطالعه ومذاکره ایلدکلری اثناده مجلس مذاکره یه بزی داخل ایتملری درجه‌لرینه قدر کلنمشدر . مثلا اول زمانلرده دولت علیه‌نك دول معظمهٔ اوروپا عندلرنده حقیقةً ایلچی دیمکه شایان سفیرلری بولنمش وبعض مرتبه مصرفدن قاچلمیه‌رق مداحلر قازانلمش وروسیه‌لونك افکار صحیحه سی وسلطنت سنیه‌نك نیات خالصه سی بالاطراف اکلادلمش اولسه نتایج مرقومه‌نك عدم ظهوری مأمول قوی ایدی . شمدی بولقدیلره جواباً قدر بویله ایمش نیاپالم دینور . لکن هردرلو تدبیرده قصور ایدوبده میدانه کلان فنالقلری قدره یوکلتمك لایق وجائز اولمدیغی اربابك معلومیدر . قترینه ایمپراطور ژوزفی اغفال ایدرك آوستریا منافعی علیهنه حرکت ایتدرمش واولوقت اوروپاده مشهور اولان وولتر وسائر اکا مماثل آدملری جلب واماله برله خلقه کندوسنی احسن ملوك طانیتمش ایکن دولت علیه آنك ایتدیکی همتك عشر معشاریني ایتمش اولسه نمچه ایمپراطوریني ایقاظ وبدخواهان دولت علیه نك ملت اسلامیه حقنده اوروپا خلقنك ذهنلرینه یرلشدیرمش اولدقلری مردم خوارلق وغدارلق اعتقاد باطلنی ازاله ایده‌مزمی ایدی . الحاصل کرك آوستریا دولتی وکرك دول سائرهٔ اوروپا بالمناوبه قترینه‌نك مکر وتزویرینه فریفته اوله‌رق مرامنی اجرایه آلت اولمش اولدقلری وشمدی جمله سنك ندامتنی چکدکلری آشکار در . وبوندن کندولری بروجهله تبرئهٔ ذمت ایده‌مزلر . فقط چونکه

مشار الیها قرینه‌نك اصل مطمح نظری ممالك محروسه وجمله‌دن زیاده هدف تیرطمع واحتیالی دولت علیه اولدیغی معلوم ایمش سائر دولتلری حقیقت حالدن اکاه ایتمکه ومشار الیهانك نتیجهٔ آمالی نه اولدیغنی آنلره تفهیم ایلمکه چالیشه‌رق مهما امکن اوکنی کسدیرمك بزم طرفه دوشر ایدی ظن اولنور .

* نمچه طرفندن افلاق وبغدان قونسلوسی نصبنه رخصت ویرلدیکی *

نمچه‌لونك رایحه ویج نام سرکاتبلری ایکی سنه مقدم افلاق وبغدان مملکتلرینه کاوب نمچه تجارینك مصالحنی رؤیت ضمننده مکث واقامت مأموریتی اولمق صورتلرینی اشعار ایتمکله رد وقبولی شقلرندن قنغیسنك اختیاری مناسب ایدوکنی افلاق وبغدان ویوده‌لری اول اثناده درعلیه یه تحریر ایتدکلرنده مملکتین مزبورتینه شروط عهدنامهٔ همایون مقتضاسی اوزره بوقدر نمچه تجاری آمد شد ایتمکده ایکن مرقومك اقامتنه جواز کوسترلمیه‌رك ردایله جواب ویرلسه شمدیلك بویله‌جه کلمشیکن صورت ردی مشاهده ایلدکلری کبی نمچه‌لولر اصرار ایله روسیه‌لو مثللو قونسلوسلق براتی طلبنه ابتدار ایدرلر ملاحظه سیله ویوده‌لر مرقومی رد ایتمیوب وصورت مأموریتنی دخی طانمیوب تجارت ایچون اکلنور معامله‌سی ایتملری اولوقت ویوده‌لره تحریر وتنبیه اولنمشیدی . بواثناده نمچه ایلچیسی دولتی طرفندن مأموراً برقطعه تقریر ویروب مؤداسنده مرقوم رایحه ویج مدت وافره‌دنبرو رؤیت امور تجارت ایچون مملکتین مزبورتینده اقامت ایتمکله برموجب عهدنامهٔ همایون بکلر طرفندن حمایت وصیانت اولنمسی بابنده بشقه بشقه امرنامه‌لر اصدار اولنمسنی استدعا ایلدی . مرقومك مملکتینه دخولندنبرو روسیه‌لو مثللو نمچه‌لولر طرفندن دخی آنك قونسلوس نصب اولنمسی التماس اولنور دیو ترقب وانتظار اولنمقده ایدی . بودفعه قونسلوس اولمسیچون برات استمیوب همان برمنوال محرر عهدنامهٔ همایون موجبنجه ویوده‌لر طرفندن حمایت وصیانت وامورنده معاونت اولنمق ایچون برر فرمان استدعا ایتملری ملحوظدن دها خفیف ظهور ایتدکدن بشقه فرانسه واسوج وبونلر امثالی دولت علیه یه خیرخواه کورینان دولدن بعضیلری دولت علیه اولور اولمز شی ایچون نمچه‌لویی تنفیر ایتمیوب بعض امورینه ممکن مرتبه مساعده‌یی دریغ ایتمسه خوش اولور وبو معامله ده نجه فوائد درکار اولوب بلکه کیدرك نمچه‌لونك روسیه‌دن تبرید وتفریقی ممکن اوله بیلور ایدی حاصلی دولت علیه‌یه کوره عاقلانه حرکت بویله معامله‌لرله نمچه‌لویی قوله المقدر دیدکارینه نظراً نمچه‌لو قونسلوسلق براتی استمه‌مش اولسه بیله مادامکه

روسیه‌لویه مقدم ویرلدی آنلره دخی ویرلمك لازم کلور ایدی مع هذا قونسلوسلق براتی استمیوب فرمان عالی استیورلر اکر بواستدعالری رد اولنه‌جق اولسه روسیه‌لو امورنده آنلری تشریك ایده‌کلدیکی کبی آنلر دخی بوخصوصده روسیه‌لویی تشریك ایله اصرار ایده جکلری واولوقت حسب‌الایجاب اولنه‌جق مساعده دوستلغه رعایةً اولمیوب روسیه شرکتیله ابرامه مبنی اوله‌جغی ملاحظاتنه بناءً بواستدعالری رد اولنمیوب دولت علیه‌نك نمچه دولتی حقنده صفوتی درکاردر دیه‌رك کیفیت مشاوره واستیذان اولندقده‌نصکره استدعاسی وجهله ایکی قطعه امر عالی اصدار اولندی .

* بعض وقوعات بحریه *

آقدکز محافظه سنه مأمور اولان قپودانلردن احمد قپودان طرفندن ذی‌الحجه‌نك اون ایکیسی تاریخیله قپودان پاشایه برقطعه مکتوب کلوب مفهومنده راکب‌اولدیغی قرق قطعه طوپ چکر برقطعه شهتیه‌ایله مکری ولیتدوز بیننده کشت وکذار ایدرکن مالطه قورصانلرندن برفرقه‌یه تصادف ایدوب ایکی ساعت مقداری محاربه‌دن صکره راکب اولدیغی شهتیه جمیع مهماتیله کرفتار دست اعدا وکندوسی دخی اسیر اولدیغنی اشعار ایلمش اولمغله کیفیت خاکپای شاهانه‌یه عرض اولندقده سفینهٔ مذکوره‌نك بایّ وجه‌کان تخلیصیله عرض وناموس سلطنت سنیه‌نك تکمیل قلنمسی بابنده خط همایون صادر اولمغله صدر اعظم تبدیلاً ترسانهٔ عامره‌یه واردقده قپودان پاشایی مؤاخذه صورتنده مالطه وسائر حربی کیلرندن دولتعلیه صولرینی محافظه ضمننده مقدار کافی ترتیب اولنان برغندی وفرقه‌لره بهر سنه جانب‌میریدن بوقدر آقچه صرف اولنورکن سفائن مرقومه یرلو یرنده استخدام اولنمیه‌رق شان دولتعلیه‌یه نقیصه ویره‌جك حالات وقوعه کتورلمك یاقیشورمی دیمکله قپودان پاشا بوسنهٔ مبارکه‌ده حسب‌الاقتضا آقدکزه چیقمدیغنی ودونمای همایون سفینه‌لرینك نقل مهمات ایچون اطرافه مأموریتلرینی علت اعتذار ایلدکده صدر اعظم مقابله ایدوب کچن سنه جنابکز دونمای همایون ایله آقدکزه چیقمش ایکن برقطعه ارناود کمیسیله برقطعه حاجی کمیسنی اعدانك ضبط ایلدیکی معلومکزدر دیمجك قپودان‌پاشا سکوت ایله مقابله‌یه مجبور اولمشدر .

بعده صدر اعظم سالف الذکر خط همایونك مقتضاسنی قپودان پاشایه افاده ایلدکده قپودان پاشا شمدیلك بحر سفیده اخراج اولنه‌جق ایکی قطعه قالیونلرك عساکر ومهماتی بالفاً مابلغ تکمیل ویانلرینه ایکی قطعه قرلنغج کمیسی ترفیق

اولنه‌رق شهتیه‌یی آلان قورصان تحری‌اولنور الهکیرمدیکی صورتده بهارده حق تعالی موانعدن امین ایلدیکی حالده دونمای همایون ایله آفدکزه چیقوب ومالطه صولرینه‌دك واروب بتوفیق‌الله تعالی اخذ ثاره بذل اقتدار ایدرم دیو تعهد ایلدی . واخذ اولنان شهتیه‌دن اوچ کون اول مفارقت وعلی روایة کوروبده عار فراری ارتکاب ایدن چلیك اوغلنك راکب اولدیغی فرقه جانب میری‌یه ضبط اولنه‌رق وکندوسی دخی ماغوسه‌ده قلعه بند قلنه‌رق سائره عبرت کوسترلدی .

* وفیات اعیان *

یمش سکز تاریخندنبرو مناهر اغا تکیه‌سنده پوست نشین ارشاد اولان صلاح الدین عبدی افندی علت صدره مبتلا اولمغین محرمك یکرمی طقوزنجی کونی وفات ایدوب مذکور تکیه‌ده دفن اولندی . عزیز مشار الیه عبدالعزیز افندی نام ذاتك صلبندن کولی کسری قصبه‌سنده بیك یوز اون یدی تاریخلرنده متولد ویکرمی یاشنه بالغ اولدقده درسعادته وارد اولوب تحویل قلمنه چراغ اولمشیدی . قرق کون مقداری‌قلمه مدوامت وبعده حکیم اوغلی علی پاشا دائره‌سنه ملازمت ایلیوب برمدت مصرف کتابتی ومکتوبجیلق خدمتلرنده بولنمش وحتی بنالوقه محاربه‌سنده وزیر مشار الیه معیتی ایله خدمات مبروره‌یه موفق اولمش ایدی . مؤخراً اینه وزیر مشار الیه ایله مصره عزیمت ایدوب اندن درسعادته عودتنده مشایخ عشاقیه‌دن قطب الآفاق جمالی افندی آستانه‌سنه انابتله نائل مرتبهٔ خلافت اولدقدن بشقه مرشد طریقت نقشبندیه الشیخ امین افندی‌یه دخی منیب اولوب بعده رفته‌رفته هرطریقدن مأذون خلافت اولمش وبو منوال اوزره مترقیء مدارج کمال اولدیغنی شرح وبیان ضمننده اشبو بیتی انشا ایلمشدر .

* بیت *

خلوتی بکتاشی بیرامی وسعدی قادری * نقشبندی مولوی وکاشنی عشاقیوز

انوری افندینك شفاها کندوسندن استماع ایله روایتله کوره عزیز مشار الیه علوم آلیه‌دن اولهرق یالکز صرف ونحودن برر نسخه اوقویوب آندن بشقه کیمسه‌دن برشی تعلم وتدرس ایتمدیکی حالده عالم منامده شیخ اکبر حضرتلرینی کوروب پیشگاه افادهٔ معنویه‌لرنده زانوزدهٔ تلمذ اولدقده روحانیت شیخدن درت مصرع مقداری حالتیاب تدرس اولوب خوابدن بیدار اولمسیله برابر چشم بصیرتندن پردهٔ غفلت چکلمش وکوندن کونه کشفی آچلمش اولمغله آزوقت ظرفنده یوزدن متجاوز

كتب ورسائل تأليفنه موفق اولمشدر . تأليفاتندن بين الناس متداول اولان ترجمهٔ شافيه وشرح مواقع النجوم وشرح مقامات حميدى وترجمهٔ مثنوىء شريف كندونك فضل وعرفانه شهادت ايلر .

سكسان التى توجيهاتنده سوارى مقابله‌جيسى اولان محمد نورى بك افندى محرمك يكرمى سكزنجى كونى وفات ايتمكله يرينه مشهور احمد رسمى افندى نصب اولندى . مرحوم مومى اليهه بك عنوانى ويرلمسى سلطان محمود خان غازى حضرتلرينك لالالغندن قپوجى باشيلق وبكلر بكيلكى رتبه‌لرين احراز ايتمش اولان عثمان پاشانك كريمه زاده‌سى اولديغنه مبنيدر . ولادتى قرق درت اوائلنده اولوب برمدت تحصيل معارفه‌سعى ايتدكدنصكره دفتدارمش افندينك همشيره‌سى مكتوبىء صدر عالى اوطه‌سنه مأمور اولمشيدى . اون‌سنه قدر اوطهٔ مذكوره مداومت ايتدكدنصكره پدرى درگاه عالى كدكلولرندن ككم باشى زاده لالا مصطفى اغا سلطان مصطفى مرحومك لالاسى اولمق تقريبيله سلطان مصطفانك جلوسنده يعنى يتمش بر تاريخى توجيهاتنده بلوكات اربعه كتابتنك بريله خواجكان ديوان همايونه ملحق ويتمش ايكى تاريخنده جزيه محاسبه‌جيسى اولوب چوق كچمدن عايشه سلطان كريمه سنى تزوج ايتمكله مكرراً حرمين محاسبه‌جيسى وسوارى مقابله‌جيسى اولهرق توسيع دائره ايتدى . وبرقاچ سنه قدر بوحال اوزره كيتدى . مؤخراً بعض اطوار ناجاسندن طولايى بنه دور مصطفى خانيده اقبالى سونوب حالى ديكر كون وكيدرك مستغرق ديون اولديغى حالده سالف الذكر مرحوم صلاحى افندى‌يه مريد اولوب آنك زلال همتيله تهذيب اخلاق ايتمكله وقوروصبور وباطنى معمور برذات اولمشيدى . حتى وصيتلرى حسبيله نعشى يكرمى درت ساعت قدر توقيف اولنوب ايرتسى شيخى دخى وفات ايتمكله شيخدنصكره دفن اولنمشدر .

روم ايلى قاضيعسكرى اولان سراطباى خاصه محمدعارف افندى يوز اون اوچ سنه‌سى رجبنده تولد ايدوب اوكى پدرينك حجر تربيه‌سنده نشو ونما بولدقدنصكره برمدت مدرسيدن قريمى افندى مرحومك دائره‌سنده مستخدم اولمش وبعده شيخ الاسلام پشمقجى زاده سيدعبدالله افندينك خدمتنده بولنمق ملابسه‌سيله آندن ملازمت تحصيل ايتمش اولوب مشار اليهك وفاتنده سليمانيه‌ده واقع طب مدرسه‌سى مدرسى اولان واصف افندى مرحومك همتيله داخل حجره اولهرق برمقدار علم طب اوقومشيدى . مؤخراً صفيه‌سلطانك دائره‌سنه انتساب ايله ايكى سنه قدر خدمت ايدرك كسب اعتبار ايتديكى اثناده سلطان محمود خان حضرتلرى همشيره‌لرى اولان سلطان مشار اليهانك سرايلرين تشريف بيورمغله سلطانك شفاعتيله الى بش

ذی‌الحجه‌سی سلخنده مدرس اولمش ایدی . یتمش بر سنه‌سی اثناسنده واقع جلوس مصطفی خانیده زینب سلطان التماسیله موصلهٔ صحن مدرسی ایکن رئیس الاطبا نصب اولنوب انجق التی آی اولمدن عزل وجری‌اللسان اولمسی حسبیله بش‌اون کون صکره کلیبولی‌یه نفی اولنمش وینه سلطان مشار الیهانك شفاعتیله اون بر آی صکره کیمسه ایله اختلاط ایتمامك اوزره عفو واطلاق قلنمش وقطع طریق ایدرك سکسان اوچ سنه‌سنده اسکدار ملاسی اولمش ایدی . بعده بلاد اربعه‌یه مترقب اولدیغی حالده سکسان یدی سنه‌سنده واقع جلوس همایونده حکیم باشی اولوب سکسان طقوز ذی‌الحجه‌سنده ینه معزول اولمشیدی . طقسان سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنده ثالثاً رئیس‌الاطبا اوله رق بر دفعه اناطولی قاضیعسکری وایکی دفعه روم ایلی قاضیعسکری اولوب دفعهٔ ثانیه‌سنده وفات ایتمکله روم ایلی قاضیعسکرلکی اقدمجه روم ایلی پایه‌سی آلمش اولان سابقا اناطولی قاضیعسکری عریزاده عطاءالله افندی‌یه توجیه اولندی . حکیم باشیلق دخی مدت مدیده دنبرو دائرهٔ همایون طبابتیله اوان کذار وفن طبابتده حذاقت وفرط رویت واستقامت ایله شهرتشعار اولان کبار مدرسین کرامدن اطبای عصرك سربلندی حافظ خیرالله افندی عهده‌سنه عنایت واحسان بیورلدی .

اون ایکی سنه‌دنبرو شام والیسی وامیرالحاج اولان عظم‌زاده محمد پاشا جمادی‌الاولانك اون‌اوچنجی کونی وفات ایدوب ثروت وغنا ایله مشهور وزرادن اولمغله اموال واشیاسنك ضبطنه مخصوص مباشرلر تعیین وارسال اولندی . ومشهور امیرالحاج عثمان‌پاشازاده ادنه والیسی محمد پاشا شام‌والیسی وامیر الحاج نصب اولنوب برادری میر میراندن دوریش محمد پاشا دخی مؤخراً جرده باش بوغی وطرابلس شام متصرفی اولمشدر . ادنه ایالتی دخی اقدمجه وزارتی ابقا اولنمش اولان ایچ ایل متصرفی چرکس حسن پاشایه توجیه قلندی . مشار الیه محمد پاشا مدت مدیده امارت حج ارقه‌سی‌صره طولاشوب وعدم‌نیل مرام ایله نجه زمانلر تلخکام‌اولوب

* بیت *

صونر برجام مملو بیك تهی پیمانه‌دن صکره * فلك دلشادایدر اهل‌دلی امانه‌دن صکره

مؤداسنجه بوکره تحصیل مراد ایله دلشاد اولمش ایسه‌ده شامه کیدوب هنوز لوازم حجی تدارك ایتمك اوزره ایکن بوندن برقاچ آی صکره وفات ایتمکله امارت حج ایله شام ایالتی مجدداً رتبهٔ وزارتله مشار الیه درویش محمد پاشا

عهده سنه توجیه وجرده جی باشیلق ایله طرابلس شام متصرفلغی درگاه عالی قپوجی باشیلرندن برادری حسن بك عهده سنه احاله بیورلمشدر .

سابقا کتخدای صدر عالی عمر وحید افندی اوته‌دنبرو خفقان ونقریس علتلرینه مبتلا اولمغله اکثر ایامی انحراف مزاجندن شکایتله کذران ایدردی بوائناده علت استسقا آثارندن اولمق اوزره ایاقلرنده شیش پیدا اولوب بجاقلرینه طوغری سرایت ایتمکه باشلادقده تشخیص علتده اطبا خطا ایدرك استسقایه نقریس اولمق ظنیله علاج ایتدکلرندن علتك تزایدینه بادی واکرچه استسقا اولدیغی صکره‌دن معلوم اولدیسه ده ایش ایشدن کچدیکندن نهایت وفاتنه سبب عادی اولوب جمادی الاولانك اون اوچنجی کونی دارعقبایه ارتحال ایلدی .

مرحوم مشار الیه اوتوز التی سنه‌سنده دفتردار اسبق عاطف افندی مرحومك صلبندن تولد ایدوب سن تمیزه بلوغنده بر مقدار تحصیل کمالات ایتدکدنصکره یوز اللی اوچ سنه‌سنده کوچك قلعه منصبیله سلك خواجکانه منسلك اولوب التمش تاریخنده برسنه قدر طوپخانه ناظری اولمش وبعده عزل ایله اون ایکی سنه قدر کوشهٔ خمول وانزواده قالمش ایدی یتمش اوچ سنه‌سنده موقوفات مرتبه‌سن احراز ایله بین‌الاقران کسب امتیاز ایدوب یتمش بشده سپاه کاتبی ویتمش یدیده ترسانه امینی ویتمش طقوزده خفافخانه ومرجان زقاغی بنالرینه مأمور وسکسان سنه‌سنده اناطولی محاسبه‌جیسی وسکسان برده چاوشباشی وسکسان ایکیده اردوی همایون ایله کیتمك اوزره دفتردار اولمشیدی لکن اردوی همایونك درسعادتدن حرکتندن مقدم معزول وسکسان اوچ وسکسان التی سنه‌لرنده مکرراً رکاب همایون دفترداری اولمق حسبیله مقبل ومقبول اولوب سکسان یدیده رکاب همایون چاوش باشیسی وسکسان سکزده ینه وکالةً ودر عقب اصالةً دفتردار وطقسان تاریخنده نشانجی وطقسان بر تاریخنده رئیس الکتاب وطقسان اوچ سنه‌سنده ینه‌ترسانهٔ عامره امینی وطقسان‌بش سنه‌سی توجیهاتنده نشانجی وطقسان التیده کتخدای صدر عالی اولوب بعده معزولا خانه‌سنده اقامت اوزره ایکن وفات ایلدی ضرب نطقه مالك وپدرینك مسلك وسیرتنه سالك وهر امورنده متیقظ ومقدمهٔ ابن خلدونك اکثر محلنی حافظ اولدقدن بشقه غایت صادق وطوغری بر ذات اولوب اصحاب حل وعقد اولنلر لسانندن خوف واحتراز ایدرلردی واصحاب ثروت وساماندن ایکن عطیه وهدیه ویرمکی سومز وخرج وصرفنده تسیب ایتمز واتباع ومتعلقاتی قانع وکندویه مخلص اولدقدن بشقه طالعی دخی کشاده اولدیغندن هر بولندیغی منصبده مقبول وممدوح اولوب اصلا لکه‌دار اولمز ایدی . بعض تاریخلرده اشته بومنوال اوزره محرر بولنمشدر اما

سلیمان فائق افندی ذیل سفینه‌ده صاحب ترجمه‌نك نایجا حرکات واطوارندن بحثله ریاستنده مقدوح اولدیغنی وزماننده جربزه وساخته اقبال ایله شهرت بولندیغنی بیان ایلمشدر حتی ذیل مذکورده محرر اولدیغنه کوره صاحب ترجمه قره وزیر دیمکله شهیر سلحدار محمد پاشانك صدارتنده ترسانه امینی بولنوب اولوقت ایسه ترسانه‌ده شمدیکی نظام جاری اولمیوب امانت مذکوره اکثریا متمولین اغواته احاله اولنه کش ورجال دولتدن تحقیری اقتضا ایدن متمولین دخی دوشدکجه امین نصب اولنمق عادت حکمنه کیرمش اولدیغندن صاحب ترجمه‌یه مجرد آچه‌سنی صرف ایتدیرمك ایچون ترسانه اماتی ویرلمش اولوب مومی الیه ذاتنده شدت لسان اصحابندن اولمق جهتیله هضم ایده‌میوب بزی ترسانه کورکنه ویردیلر سوزینی اولیای اموره ایشدیرمش وبعده رسم کونلرینك برنده صدر مشار الیه رسماً ترسانهٔ عامره‌یه کیتدکده معتاد اوزره مخزنلری کزمکه باشلایوب مخزن چوپه (یعنی کراسته مخزننه) کلندکده صاحب ترجمه عادت اولدیغی وجهله کراسته اجناسنی تعداده شروع ایله بوفلان بوفلان بوده قره صغر [۱] دیوب وتعدادی کسوب صدر مشار الیهك یوزینه باقمش اولمغله اولدخی بز هرنقدر اندرون همایوندن چیقمش ایسه‌کده کراسته‌نك اجناسنی بیلمیه‌جك قدر جاهل دکلز دیدکده بونلری صایمق وکوسترمك مأموریتم متفرعاتندندر آنك ایچون تعداد ایدرم کبی جواب ویرمش ایسه‌ده برابر بولنانلر زیاده خجیل اولمش واولوجهله منافسهٔ خفیه میدانه چیقمش اولمقدن ناشی برمدت صکره عزلی وقوعیله خانه‌سنده مقیم ایکن مجرد کبر وغروریته مجازات ایچون خاخام باشینك تقریریله ترسانه‌دن پایزنلر تعیین اولنه‌رق برقاچ سنه‌ده برتطهیر اولنه کلان بلاط لغملرینك اوزرینه ترسانه امینی معزوللرندن بری تعیین اولنمق لازمدرکه پایزنلری قوللانسون دیدکلرندن صاحب ترجمه‌یی تعیین ایتمشلر اول دخی بلاطده برطبیبك دکانی جایکاه اتخاذ ایله خدمت مذکوره‌یی ناچار ادا ایدوب بعد ازین حفظ لسان ایله یلکنی صویه ایندیرمشدر دیو فائق افندی تحریر ایلدکدن صکره صاحب ترجمه‌نك دلشکنلکنی ومعاصری بولنان وزرا ورجال نفینه وبلکه قتلنه تشنه ایکن قوت بخته ذکراولنان تحقیردن بشقه کدر کورمدیکنی بیان ایلمشدر . فقط بعض روایات موثوقه‌یه نظراً فائق افندینك افادات مشروحه‌سی قرین صحت اولمامق لازم کلور . جلوس عبدالحمید خانیده سلطان مصطفی رجالنك

---

[۱] قره صغر برنوع کراسته‌در جلب بعض بلده‌لرك اصطلاحنجه حیوان تجاری دیمك اولوب اندرون اغالری میانده دخی حیوان واحمق معناسنه مستعملدر .

دوراقبالی بتوب رائف اسماعیل افندی وزارتله طشره یه مأمور ایدیله رك درسعادتدن دور ودیکرلری دخی بویله برر صورتله موقع اقبالدن مهجور اولدقلرنده عمر وحید افندی دخی بونلره پیرو اولمق امر طبیعی ایکن هر نصل ایتدیسه ایدوب و پك زیاده خوف واحتراز ایلدیکی وزرات رتبه ومناصبدن یقه‌یی قورتاروب درسعادتده مرفه الحال وحصه‌یاب نصاب اقبال اوله رق قالمشدر . وبو دخی قره وزیرك همتیله اولدیغی مرویدر . وچونکه اولوقت زمام امور سلطنت قره وزیرك کرك سلحدارلغنده وکرك صدارتنده مفوض دست اقبال واستقلالی اولدیغندن آنك وساطت صحابتی اولمامش اولسیدی وحید افندینك شوحالده دوامی قابل اولهماز ایدی ظن اولنور . وترسانه اماتی دخی شویله جه بروقت کچورمك اوزره برمنصبده بولندیرلمق مقصدینه مبنی اولمسی یاقشیق آلور .

روزنامچهٔ اول علی‌هاشم بك افندی مدت مدیده دنبرو مرض سله ابتلایله اسیر فراش اولوب اواسط شهر رمضانده وفات ایتمکله منصبی الحاج رسمی احمد افندی یه اعطا اولندی . لکن چوق کچمدن رسمی احمد افندی دخی حبس بول علتنه مبتلا اولوب بش اون کون قدر آلات جر ایله ادرار ینه تدبیر اولنمش ایسه ده هرم وپیری حسبیله دواپذیر اوله میوب عید فطرك ایکنجی کونی وفات وینه اول کون حرمین مفتشی موصللی السید بهجت افندی دخی مطعوناً طی طومار حیات ایلمشدر . بیوك تذکره جی اولان محمدنامق افندی دخی رمضانك یکرمی یدنجی کونی کذلك مطعوناً وفات ایتمکله کوچك تذکره جی محمد نحیفی افندی بیوك تذکره جی وخواجکاندن دیوان همایون قلمی کیسه داری محمد دری افندی کوچك تذکره جی نصب اولندی . متوفای مومی الیهمك ترجمهٔ حاللری زیرده تحریر اولنور .

(هاشم بك) مرحوم شهید علی پاشانك یکنلکی ایله مشهور اولوب التمش سنه‌سی شوالنده کاغد اندرون امانتیله خواجکان زمره سنه داخل اولدقدن صکره برقاچ وزیره قپو کتخداسی اولمق تقریبیله بغتةً کوکب اقبالی پرتوانداز اولمش وبر مدت دور مناصب ایلیه رك خیلیجه تعین بولمش ایدی . لکن مورخ انوری افندینك روایتنه وواصف افندینك تفصیلاتنه نظراً مغرور ومتکبر وحریص وحسود اولدیغندن دائرهٔ اقباله تقریب مراد اولندقجه تبعید اولنور ایدی . وهر نه وقت اقران وامثالندن بری نائل جاه رفیع اولسه خاطری شکسته و بلکه کدرندن خسته اولوب خانه سی تعداد مساویء دولتی کار ایدنمش اولان دربدرلره مأوی ودهلیز ادبارده قالوب صاعد صدر امل اوله میان برطاقم نااهللره محل بث

شکوی اولدیغندن فضله اتفاق آرا ایله قرار ویریلان امورك کافه سنی جرح ایله سرکارده اولنلری تزییف ایدردی . بناءً علیه اقران وامثالی کبی قطع مراتب سامیه ایده میوب سپاه وسلحدار ویکیچری کتابتی وباش محاسبه وروزنامچهٔ اول مناصبنی دور ایدرك ترك عالم غرور ایلمشدر . تجاوزالله عن سیئاته .

(نامق افندی) قرق درت تاریخلرنده دارنده قصبه‌سنده تولد ایدوب التمش درت سنه سی اثناسنده درسعادته کلدکده وزیر کتخداسی مهرداری وبعده دفتردار قلمی باش خلیفه‌سی اوله رق کسب تحیز ایتدکدنصکره بعض منصبلرده استخدام اولنوب نهایت بیوك تذکره جی ایکن بر منوال محرر وفات ایلمشدر . فی الجمله انشای شعره دخی مقتدر اولمغله آثار قلمندن بر بیتی زیره تحریر اولنور .

* بیت *

اولور همجنسه شوق وصل جنسی باعث افغان * ایدر سیل سبکرو بحره دورادوردن فریاد

(بهجت افندی) موصل مفتیسی مشهور فخر الدین زاده اقرباسندن اولوب موصل وبغداد حوالیسنده تحصیل علوم وفنون ایتدکدن صکره یتمش برتاریخلرنده درسعادته بالوصول راغب پاشا همتیله بر قاچ آی ظرفنده ملازم اولدقدن صکره مدرس اولوب بعده بعض صدوره کسب انتساب ایله خدمات شرعیه ده استخدام اولنوردی . السنهٔ ثلثه ده نظماً ونثراً تحریر وتقریره مقتدر اولمغله اطراف وآفاقده خیلیجه مشتهر اولمشیدی . آثار طبیعتندن چند بیتی زیرده تحریر اولنور .

* شعر *

کورنمز اولدی بکاسنسز ای کوزم نوری * نه نجم سعدی سپهرك نه مهر وماهی دخی صقین نقوشنه الدائمه چتر اقبالك * تزلزل اوزره در ایوان و بارکاهی دخی امان افندم امان عفو ایله معامله قیل * ندکلو بدتر ایسه بهجتك کناهی دخی

(رسمی احمد افندی) استماع اولندیغی اوزره اون ایکی تاریخلرنده کرید جزیره‌سنده تولد ایدوب کرکی کبی تحصیل معارف ایتدکدنصکره قرق التی تاریخنده درسعادته کلوب برقاچ سنه تحصیل علومه اشتغال ایتمش والی برسنه‌سنده طاوقجی رئیس مصطفی افندی یه منتسب و بالآخره داماد اوله‌رق الی طقوزده بروسه مقاطعه سیله داخل سلسلهٔ خواجکان اولمش ایدی . عهد مصطفی خانیده راغب پاشانك مظهر نظر اعتباری اوله رق متعاقباً نمچه و پروسیا سفارتلری وارالقده وزیر مکتوبجیلغی وچاوشباشیلق ایله کسب امتیاز ایدوب سکسان ایکیده ترسانهٔ عامره امینی ایکن بیوك

روزنامه ایله سفره مأمور اولدی . واندہ مکرراً کتخدای صدر عالی وسکسان سکز سنه‌سنده منعقد اولان روسیه مصالحه‌سنده مرخص اولوب کتخدا اولدیغی حالده اردوی همایون ایله درسعادته عودت ایلدی . لکن اردوی همایون داود پاشا صحراسنده ایکن عزل اولنوب خانه‌سنده اقامت اوزره ایکن مطبخ امینی و بعده شق ثانی دفترداری وبیوك روزنامه جی اولمشیدی . اواخر عمرنده پسمانده لك صورتنه کلمشیکن خلیل حمید پاشا صدارته کلدکده تعظیم واحترامه قیام ایدوب برمنوال سابق اولا سواری مقابله جیلکی ثانیا روزنامچهٔ اول ایله جبر خاطرینه همت ایلمش ایسه‌ده آندن صکره چوق معمر اولمامشدر . دولت علیه‌ده کذران ایدن دار السعاده اغالرینك ترجمهٔ حاللرینی جمع ایدوب خیلة الکبری ایله بنام بررساله تألیف ایتمشدر . ورئیسلری جامع سفینة الرؤسا نام دیکر بررساله سی واردر بونلردن بشقه سکسان ایکی سنه سی سفرینه دائر قلمه المش اولدیغی خلاصة الاعتبار نام رساله سی شایان مطالعه در .

مورخ صبحی مرحومك اوغلی عبدالعزیز افندی بیك یوزقرق سکزسنه‌سی خلالنده متولد اولوب سن تمییزه بلوغنده فن طب تحصیلنه ورزش ایلمش وچوق کچمدن کاتب زاده‌نك همتیله اطبای خاصه سلکنه منسلك اولوب یتمش بر تاریخنده مدرس وسکسان طقوز ذی‌الحجه‌سنده حکیم باشی اولوب بومناسبتله اوتوز قرق قدر اسکیلرینه تقدم ایتدیرلمش وطقسان سنه‌سی شوالنده حکیم باشیلقدن معزول وطقسان یدی محرمنده بحسب الطریق قدس پایه سیله اسکدار ملاسی اولمش ایدی . (البلاء موکل بالمنطق) مسئله‌سنی تصور وتشخیص ایتمیوب ولسانینه اصلا پرهیز ایده‌میوب التزام مالا یلزم قبیلندن اولهرق اتفاق آرا ایله قرارکیر اولان بعض امور دولته اعتراض ایلمکه وارکان سلطنت سنیه‌دن بعضیلر حقنده حد ووظیفه سندن خارج نابجا سوزلر سویلمکه مبادرت وبومثاله بعض محللره تذکره تحریریله بیاغی تفرقهٔ قلوب مسلمینه سبب اولهجق حرکتلره جسارت ایتدیکندن بوائناده استانکوی جزیره‌سنه نفی واجلا اولندی . لکن عن اصل ناز ونعیم ایله پرورده اولمش ورفاه وراحتله نشو ونما بولمش اولدیغندن مزاج تنعم امتزاجی روزکارك کرم وسردینه ودیار غربتك دردینه تحمل ایده‌میه‌رك چوق کچمکسزین جزیرهٔ مذکوره‌ده وفات ایتمشدر .

علم طبده وفنون سائره‌ده بهره‌سی اولوب علاء بخاری دیمکله معروف اولان منجم علیشاه خوارزمینك شمس الدین خواجه محمد نامنه تألیف ایتمش اولدیغی اشجار اثمار ومحمد شریف بکرینك برهان الکفایه نام فارسی العباره کتابلرینی ترکجه‌یه ترجمه ایدوب خداوندکار سابق سلطان مصطفی حضرتلرینه تقدیم ایتمش واخلاقدن برکوزل رساله تألیف ایلمشدر . فارسی وترکی اشعار انشاءدنده طرز نادیده‌سی اولوب برقاچ بیتی زیرده تحریر اولنور .

* شعر *

يك جام واژكون ايله چرخ دسيسه‌كار * مست خراب غفلت ايدر اهل دولتى
ايتدك او يارە كرچه حكيمانه انتساب * ليكن براوزكه درده دوشوردك طباتى

* وله *

اوتيرغمزه‌يه خاطر نشان اولور وارايسه * كمانى عاشق زارك قدخميده سيدر

* وله *

طوتكه عالم كلستانمش نيلسون سنسز كوكل * خندهٔ كل نالهٔ زنجيردر ديوانه‌يه

روز نامچهٔ اول محمد سعيد افندى دور محمود خانيده دار السعاده اغاسى كاتبى اولان خواجكاندن اسماعيل افنديك اوغلى اولوب بيك يوز يكرمى التى تاريخنده متولد وسن تميزه بلوغنده مكتوبئ صدر عالى قلمنه مأمور اولمشيدى . مؤخراً سلانيكلى سيد نعمان پاشايه ديوان كاتبى اولوب برمدت صكره درسعادته عودتله اختيار كوشهٔ عزلت ايلمش وبرمدت مرورنده يعنى التمش طقوز سنه‌سى اواننده كتخدالقدن وزير اولان كامل احمد پاشا مرحومه ديوان كاتبى وكتخدا ومصرده ضربخانه امينى اولمش ايدى . يتمش بش سنه‌سنده پاشاسى طرفندن برخصوص ضمننده آستانهٔ سعادته كلدكده دامادى اولان حافظ احمد اغا سلحدار شهريارى بولنمق مناسبتيله مصرف كتابتيله خواجكان ديوان همايونه ملحق وبعده ضربخانه‌ده صاحب عيار وسفرلر اثناسنده ركاب همايون چاوشباشيلغى ايله مظهر نظر واعتبار وصكره مكرراً بالاصاله چاوشباشى واناطولى محاسبه‌جيسى وروزنامچهٔ اول وسوارى مقابله‌جيسى وتوقيعى اولوب بو اثناده مكرراً روز نامچهٔ اول ايكن ذى‌الحجه‌نك التنجى كونى وفات ايلدى .

وروز نامچهٔ اول منصبى باش محاسبه‌جى بكر پاشا زاده سليمان بكه ومحاسبهٔ اول دخى رئيس الكتاب اسبق سليمان فيضى افنديه توجيه اولندى .

واول كون وقعه نويسلك دخى واصف افنديه توجيه اولندى . چونكه سكسان ايكى تاريخندبرو وقعه نويس بولنان سابقا تشريفاتجى انورى افندى كچن شوال توجيهاتنده بيوك تذكره‌جى اولوب بو ايكى مأموريتك اجتماعى ايسه احدهمانك تقصيرينى موجب اوله‌جغندن طقسان التى سنه‌سى وقايعى بقاياسندن بدأ ايلمك اوزره وقعه نويسلك واصف افنديه احاله ايدلمشدر .

* تذييل *

﴿ صور اوراق ﴾

(١)

* قينارجه معاهده‌سنك بعض موادينى شرح وايضاح ضمننده *

* روسيه‌يه ويريلان تقرير صورتى *

بوندن اقدم دولت عليهٔ دائم القرار ايله روسيه دولتى طرفندن عقد رابطهٔ مصالحهٔ مباركه‌يه مأمور اولان مرخصلر معرفتلريله كوچك قينارجه نام محلده تنظيم وتنسيق اولنان شروط مصالحه‌دن تصديقنامه ده مندرج اوچنجى ماده‌ده تصريح وبيان اولنان قريم سربستيده طوائف تاتار حقلرنده بسط وتمهيد ايلدكلرى شروط مرعى ومعتبر طوتيلوب انجق پادشاه اسلاه امام المسلمين وخليفة الموحدين اولمق جهتيله قوم تاتار امور ملكيه‌لرينه خلل كتورميه‌رك امور مذهبيه‌لرينى پادشاه مشاراليه حضرتلرى حقنده شريعت اسلاميه مقتضاسنجه تنظيم ايده‌لرديو مسطور ومقيداولوب لكن امور مذهبيه‌لرينى نه وجهله شريعت اسلاميه‌يه تطبيق وتنظيم ايده‌جكلرى توضيح وتبيين اولنمامقدن ناشى دولتين بينى دائما تبريد وافساده مترصداولان بعض اصحاب اغراض ونفاق بوخصوصى سررشته اتخاذيله دولتين بينه القاى برودت وشقاق ايده‌جكلرى بديهى اولديغندن بشقه تبدلات متنوعه حسبيله بين الدولتين بوبابده وقوعى محتمل اولان صورتلر وعوارضك دفعى وشريعت غرا مقتضاسنجه اجتماع خليفتين محذورينك اندفاعى ضمننده مادهٔ مرقومه‌نك توضيح وتبيينى مهم ومقتضى اولديغنه بناءً خصوص مزبور شو وجهله شرح وتفصيل اولنور كه : قريم وقوبان طرفنده متوطن بالجمله قبائل تاتار امور خارجيه‌لرنده وكندو مملكتلرى مصالحنده مستبد بالرأى اولوب اعقاب جنكيزيه‌دن نصب واختيار ايده‌جكلرى خانلريله محكوم اولوب آخرك تحت حكومتنده اولميه‌لر وامور ملكيه‌لرينه دولت عليه جانبندن وكذلك دولت روسيه طرفندن بردرلو مداخله اولنميه وبالجمله طوائف تاتارك انتخاب واختيارلريله نصب اولنه‌جق قريم خانى اجانبدن اولميوب سلالهٔ جنكيزيه‌دن اوله وتاتار قومى بالاتفاق برخانى انتخاب ايلدكلرنده خادم الحرمين الشريفين وامام المسلمين اولان پادشاه آل عثمان حضرتلرينه برمقتضاى خلافت عظمى عرض وانها وسلطان المسلمين حضرتلرى دخى بركونه تعليل وتعويق ايتمكسزين درعقب نشان شريف خلافتپناهى اعطا وتشريفاتى

ارسال ایلیه وجمعه‌لرده وعیدلرده قریم خطه‌سنده واقع کافهٔ مساجد ومعابدده خطبه ورواج سکه نام نامیء آل عثمان ایله اوله‌رق خطهٔ مرقومه‌ده اجرای احکام شرعیه ایده‌جك قضات قریم علماسندن اولوب آستانهٔ علیه‌دن قاضیعسکر افندی طرفندن بلاثمن مجاناً جمله‌سنك حکومتلرینه اذن شرعی مراسله‌سی اعطاسیله اکتفا وقریم خانی طرفنه تسییر اولنه ودولت علیه مجرد شرع شریفه مطابقت بولنمق ایچون طرف پادشاهیدن خان نصبنه نشان شریف وتشریفات اعطاسی وجمعه واعیاده ورواج سکه نام پادشاه آل عثمان ایله معنون اولوب وقریم قضاتنه ودولت علیه‌نك حکام شرعی طرفندن مراسله ویرلمکدن غیری تاتار امور سائره‌لرنده بالاستقلال سربست اوله‌لر . نشان شریف تعیرندن مقصود معتاد اوزره خانان حضراتنك عزل ونصبلرنده یازیله‌کلان توجیه برات عالیشانی اولمیوب شریعت غرا مقتضاسنجه پادشاه اسلام حضرتلری خلیفة العظماء المسلمین وامام الموحدین اولمق جهتیله اجتماع خلیفتین محذورینی دفع وازاله ضمننده قوم تاتار اعقاب جنکیزیه‌دن انتخاب واختیار ایلدکلری خانك نصبنه اذن سلطانی لحوقنی مشعر خانان حضراتنك شانلرینه لایق القاب یازیله‌جق نشان ملاطفت عنوان پادشاهیدن عبارت اولدیغی بیانیله طرف دولت علیه‌دن برقطعه وثیقه اعطاسنی استدعا ایدر .

* کورجی ماده‌سیدر *

تصدیقنامه‌لرده محرر ومسطور کورجستان اسراسی ماده‌سنك دولت علیه‌یه بارکران اضطرابی اولوب محاربه‌دن اول ایادیء ناسده اولان کورجی اسیرلرینه دخی سرایت وبعضیلرینك داخل فراش وعداد عیاللرندن معدودلره تجاوزینی مستلزم وکوناکون خلل ملکی ونظامی تطرقنی مستوجب اولوب بومقوله امور ایچون دولت علیه‌نك مظهر حمل ثقیل اضطراب اولمسنی روسیه دولتی تجویز ایلمیه‌جکی مقتضای موالات وصفوتدن اولمغله دولت علیه دولت روسیه‌دن خالصانه ودوستانه التماس ایدرکه اشبو کرجستان اسراسی ماده‌سی تصدیقنامه‌لردن تنزیل واماطه اولنمدینی صورتده اوزرینه وارلمیوب کرك بو اثناده وکرك بیوك ایلچیسنك ورودندن صکره علی حالها ترك واغماض اولنه .

(٢)

* دارندلینك صدارتنه دائر صادر اولان خط همایون *

سنکه صدر اعظم ووکیل مطلقم سین سنی سلام سلامت انجام ملوکانه‌م ایله تلطیف

ایلدکدنصکره معلومك اولهکه سلفك محمد پاشا تنظیم امور دولت علیه وتنسیق مهام سلطنت سنیه‌مده صورتیاب ظهور اولان تکاسل وتسامحی ومقام والای صدارت عظمایه ناروا اطوار وحرکاتدن عدم اجتناب ومبالاتی اغبرار طبع الهام نبع ملوکانه‌مه باعث وبادی اولوب کندویه بالدفعات تنبیه وتأکید اولنمشیکن سودمند اولمدیغندن عزلی اقتضا ایدوب سن رجال دولت علیه‌مك امکدار وصداقتکاری وذاتکده مرکوز اولان جوهر حمیت وفتوت ولمعهٔ کیاست ودرایت لازمه‌سنجه اوته‌دنبرو مأمور اولدیغك عظایم امور دولت روز افزونمده جلوه‌کر ساحهٔ شهود اولان حرکات پسندیده‌کدن بشقه تخصیص بو اثناده کتخدالق رتبه‌سنی احراز ایده‌لیدنبرو سالك مسالك صداقت واستقامت واستحصال رضای میامن ارتضای شاهانه‌مده حائز قصب السبق اقصای مطالب وامنیت اولوب فیما بعد دخی سندن هرحاله دین ودولت علیه‌مه لایق وناموس سلطنت سنیه‌مه موافق خدمات سعیده ومأثر پسندیده وحمیده مأمول وملحوظ طبع الهام آثار خسروانه‌م اولمقدن ناشی حقکده آفتاب عالمتاب عنایت تاجدارانه‌م پرتو ریز ظهور اولوب بروجه استقلال خلعت مورث البهجت وزارت عظمی دوش حمیت پوش کفایت وصداقتکه الباس واکسا ومهر وکالت کبری ید اخلاص پیوندیکه احسان واعطا اولنمغله ایمدی هرحاله افعال واقوالکی شرع شریف وقانون منیفه تطبیق ایله عهدهٔ رویت ودرایتکه مترتب اولان کافهٔ امور وخصوصك وجه وجیه حسن وطور مرغوب ومستحسن اوزره اجرا وتمشیته شروع وقیام وحقنده اولان اعتماد ملوکانه‌می تأکید وتوثیقه اقدام تام ایدرك ودیعهٔ خالق البرایا اولان زیردستان رعیت واهالیء ممالك محروسة المسالك ابد مدت اوزرینه خفض جناح رأفت ونشر مأثر شفقت وباخصوص سکنهٔ دار سلطنت سنیه‌مك ترفیهٔ حال وآرامش باللزینی مستلزم اسبابك استحصالیله جانب فیض جالب سلطنت سنیه‌مه استجلاب دعوات خیریه‌یه مبادرت وطرف دولت ابد مدتمه اظهار عداوت واهل سنت وجماعت ایله شقاق ونفاقه جرأت ایدن خونهٔ دین ودولت علیه‌مك تنکیل وتدمیرلرینی موجب اسباب وحالاتك استحصالیله تکمیل ناموس سلطنت سنیه‌مه عاقلانه ومدبرانه تشمیر ساعد غیرت وکمسنه‌نك طرفی حمایت وخاطرینه رعایت ایلمکسزین رجال دولت علیه وخدمهٔ سلطنت سنیه‌می استعداد واستیهاللری درجه استخدام وصداقت واستقامتلری ظاهر ونمایان اولنلره لایقی اوزره نوازش واکرام ایدرك رضای پادشاهانه‌می تحصیل ایله مظهر خیر دعای تاجدارانه‌م اولمغه صرف ماحصل قدرت ایلیه‌سین جناب حق کافهٔ اموریمزی توفیقات علیه‌سنه موفق ایلیه آمین .

(٣)

* زند كريم خان حقنده ويريلان فتواى شريفه *

ممالك عجم اهاليسندن زيد شقى وكالت ادعاسيله برمقدار اشقيايى باشنه جمع ايله مزبورلره رئيس اولوب مزبورلر ايله اتفاق واتحاد وبلاداسلاميه‌دن برقلعه‌يى استيلا واهاليسندن نيجه كيمسه‌لرك ماللرينى نهب وغارت وپادشاه انام حضرتلرينك اطاعتندن خروج ايدوب باغى اولسه‌لر مزبور زيدك واكا تابع اولوب انكله اتفاق واتحاد ايدوب معين اولنلرك (فقاتلوا التى تبغى حتى تفىء الى امرالله) نص كريمى منطوقنجه قتاللرى حلال وفرض اولوب قلعهٔ مزبوره‌يى استخلاص لازم اولورمى (الجواب) اولور .

حق سبحانه وتعالى حضرتلرى سايهٔ مراحمواية پادشاه اسلامى مفارق انام اوزره بردوام وبدخواهان دين ودولت اولنلرى مقهور وكمنام ايليه آمين .

(٤)

* روان‌خانى‌حسين على خانه تحرير وارسال اولنان مكتوب صورتيدر *

مرحوم نادر شاهك حال حياتنده دولت علية ابدى الاستمرار ايله اهالىء ايران بينده تأسيس وتمهيد اولنان مصالحه ومصافاتك تسويه وتنظيمندن برو شرائط سلم ومخادنه‌نك عارضهٔ تغيردن وقايه‌سى امرى جانب سلطنت سنيه‌دن كمال اهتمام ودقت ايله مرعى ومعتبر طوتيلوب شاه مشارالهك دار بقايه رحلتندن صكره اقطار ايرانيه ده وقوعبولان شورش واختلال وتجدد حكام وانفصام شيرازهٔ نظام سببيله تكون وتحدث ايدن حروب وقتال اثنالرنده بروطرفك وزرا ووكلا وسرحد نشينان وعساكر ظفر اقترانى جانبلرندن حوالىء مرقومه‌يه منافى رسوم دوستى ذره قدر كزند وضرر اصابتى مشهود ومحسوس اولميوب سرحدات منصوره محافظه سنه منصوب ومتعين ولات فخام ووكلاى كرامك منشور نصب ومأموريتلرينك هربرنده ابتدا توصيه وتأكيد اولنان خصوص منافى موالات ومحبت حدود ايرانيه‌يه جلى وخفى تجاوز حدوثندن اجتناب ومباعدت ماده‌سى اولوب جناب مكرمت نصابلرينك متصرفى اولدقلرى روان ايالتى قارص وارضروم سرحدلريله جار وملاصق اولديغنه بناءً الى يومنا هذا قومشولق وهمجوارلق حقوقنه نوجهله رعايت اولنديغى وقلمرو حكومتلرينه اوجانبلرك عسكرى وسكنه‌سندن سرمو مضرت ايراثى شويله طورسون اخبار خاطرى مؤدى اولور

حالت معاینه اولندیغی معلوم حقایق مرسوملریدر . دولت علیهٔ ابد مدت محافظهٔ شرائط عهد وپیمانده دقیقه فوت ایلمیوب اراضیٔ ملك محروسهٔ تاجداری یه ایاب وذهاب ایدن حجاج وزوار وتجار ایران حقلرنده هردرلو عدالت کامله وصیانت شامله سی مصروف ودرکار اولدیغی حالده ایران وکیلی زند کریم خان شیرازه جواریتی سببی ایله بغداد والیسی اسبق متوفی عمر پاشانك بعض اوضاعندن دلکیرلك اظهار ومتوفای مشارالیهدن مخالف اخلاص جانبین برطور ناروا برابر ظهور ایتمش اولسه دخی کیفیتی دربار شهریاری یه قاعدهٔ دیرینهٔ دول مقتضاسنجه ابتدای امرده افاده واعلام الزم واهم ایکن قطعا مکاتبه ومراسله وادیلرینه امالهٔ لجام اعتبار ایتمکسزین قرنداشی صادق خان واقربا سندن نظر علیخان وشفیقخانی عساکر وافره ایله علی الغفله بغداد وبصره ایالتلرینه تسلیط وتصادف ایلدکلری قصبات وقری وعشائر وقبائلك مالرینی غارت واطفال ونسوان امت محمدی سبی واسترقاقه مبادرت ایدرك طرف طرف ایصال خسار ومزبور صادق خان بصره قلعه سنی محاصره واطراف واکنافنی تخریبه ابتدار (والبادی اظلم) معناسنی اظهار ایلیوب تخت عالیبخت کشورستانی یه جلوس شوکت مأنوس شهنشاهی اخباریني متضمن وکیل مومی الیهه اصدار اولنان نامهٔ همایون التفات مشحون داورانه یی ایصال ایچون خواجکان دیوان معلی ارکاندن محمد وهبی افندی بووقعه حدوثندن اول قاعدهٔ ملوك ستوده سلوك اوزره طرفنه سفارتله تعیین اولنمش اولدیغنه بناءً سفیر مومی الیهك شیرازه ورودی حادثهٔ مرقومه یه مصادفه ایتمکله بومرتبه لرده اظهار بغضا وعداوت ایلدکدنصکره وزعمنجه تلافیٔ مافات قیدینه دوشوب نقض عهد نقیصه سنی اوزرندن دفع فکری بلکه رکیز ضمیری اولان مرامنی ایفا ملاحظه سی ایله عمر پاشادن اشتکایی وسبب مخاصمه عد ایلدیکی برقاچ بی اساس ماده بیانی متضمن ایکی قطعه عریضه سیله سدهٔ معدلتپناهه مخصوص آدمی کلوب مقتضای عدل وداد اوزره مجرد بین الموحدین شق عصا وسفك دما وظهورفتن منافیٔ آداب عدل وشفقت عد اولندیغندن مرامنه مساعده وملتمساتنك اسعافنی متضمن ایجاب ایدنلره احکام جلیله نشر وابعاث وبعضیلری تأدیب ووکیل مومی الیه تمشیت مصالح مطلوبه سی ضمنده بغداده سفرا تسییر وینه برجانبدن بصره یه کوندردیکی صادق خانه ال آلتندن خبرلر ارسال وبصره یی تضییق ایلمسنی تأکید ودولت علیه دخی وکیل مومی الیهك دوستلق اظهارنده اقدامنی حقیقته حمل واتلاف نفوسدن تنزها بصره امدادینه مرتب عساکری توقیف ایلدیکندن برتقریب بصره یه استیلا ودرونده موجود تجار واهالینك وفقرا وضعفانك خلاف شرع ومغایر دیانت مالرینی غارت

ایتدکلری خبری ورود وفیما بعد وکیل مومی الیهك نقض عهدی ارتکاب ایلدیکنده شبهه قالمیوب دولت علیه بوبابده معذور وخصمنك دفع ضرری امرنده مجبور اولدیغندن قبل شرع انوردن ویریلان متعدد فتاوای شریفه موجبلرنجه کریم خانك اوزرینه سفر همایون مقرر اولدیغنه بناءً بصره اوزرینه حالا بغداد والیسی اولان وزیر مکرم عبدالله پاشا وکرمان شاهان طرفلرینه شهر زور والیسی وزیر مکرم عزتلو حسن پاشا وقارص جانبنه دخی حالا ارضروم والیسی وزیر مکرم عزتلو یکن علی پاشاحضراتی سر عسکر تعیین وسائر وزرای عظام دخی اقتضا ایدن محللره عساکر وفیرهٔ انجم شمار ایله تسیار اولنوب بوترتیبات سلطنت سر مدی القرار عثمانیه نك خصمی اولان کریم خانك وآنکله بو بابده اتفاق واتحاد ایله ایل وقلعهٔ پادشاهی یه تعرض ایدنلرك تأدیب وکوشمالرینه محصور اولوب وکیل مومی الیهه معاونتدن اظهار برائت ذمت وطرف واضح الشرف خسروانه یه اظهار خلوص ومطاوعت ایلیان خانان وعظمای اهالیٔ ایرانه وجها من الوجوه سوء قصد واضرار وولایتلرینه ومتعلقات ورعایالرینه ایصال خسار اندیشه سی حوالی کرد ضمیر اولمیوب بوخصوصلر سرعسکر تخصیص اولنان وزرای عظام حضراتنه تأکید علی التأکید توصیه وتلقین اولندیغندن بشقه قارص سرعسکری وزیر مشارالیه حضرتلری دخی سزکله دوستانه مخابره ومادامکه سزك طرفکزدن وحوزهٔ ایالتکز سکانندن منافیٔ صلح وصلاح دشمنلك ومعادات وقوعبولمیه طریقهٔ انیقهٔ وداد وخلوصدن عدول ایلمامسی کندولره افاده واشعار اولنمشدر. ذات دیانت سمات خانیلری حکمداریٔ قطر روانه قاعد اولدقلری کوندنبرو دولت علیه مخلد الارکانه ابراز ایتدکلری صفوت وصداقت وبدیدار اولان دوستلق ومودتلری رشد ورویت وعقل ودرایتلرینه دلیل وحجت اولوب وکیل کریم خانك بو بابده مرتکب اولدیغی شکست عهد وپیمان وسبی واسترقاق اهل ایمان مادهسی نیجه قانلر دوکلمکه وبلکه نتیجه سنده کندوسنك اندراس قصر اقبالنی منتج اوله جغنده اشتباه اولمیوب بهر حال اعلام سپاه نصرت پناه جهانداریمك ممالك ایرانیه یه حرکتی مقابله ایدنلرك تدمیرینی مستلزم اولمقدن ناشی کریم خانك دولت علیه ایله مخاصمه یی اختیاری قضیه سنه هرنقدر جنابلرینك رضاسی اولمدیغی متبین ایسه ده آتش حروب اشتعالی اثنالرنده معاذالله تعالی تمیز امکانده اولمامق حسبیله حیطهٔ حکومتلری اصابت کزند لشکر دریا هیجاندن وقایه ضمننده حضور فائض النور خلافتپناهیده وکیل مومی الیه ایله موافقتدن تبرئهٔ ذمتلرینی تحقیق ایده جك اسبابك تمهیدینه مبادرتلری الزم اولمغین ظاهری

وباطنی دودمان مخلد الارکان شهنشاهی‌یه خلوص طویتلری ووکیل کریم خانك ارتکاب ایتدیکی اطوار شنیعه‌دن منافرتلری فی‌نفس الامر محقق اولدیغی صورتده سرعسکر مشار الیه حضرتلرینه معتمد وصادق آدملرینی تسییر وتوثیق رابطهٔ اتحاد برله اقتضا ایدن تدابیری ارائت وجنود ظفر وفود شهریاری‌یه لزومی اولان ذخائر مقوله سنك بهاسیله الکای رواندن اعطاسنه همت ورسوم توافق ویکجهتی یی اجرا یه اهتمام ودقت ایدرك استحصال رضای میامن اقتضای کیتی ستانی یه بذل جل مکنت بیورملری مأموليله مکتوب مخالصت اسلوب تحریر و(تهادوا تحابوا) مفهومی اوزره سؤال خاطرلری ضمننده تبرکا دخی مهدای نادیء سعادت سمیرلری قلنمشدر . عظمای سلاطین وکبرای خواقینك کشور ومملکت وقلاع وولایتلری سراپردهٔ حریم سعادت خدیملری مثابه‌سنده اولوب وکیل کریم خان طرفنه دولت قوی شوکت عثمانیه جانبدن مروت وعنایتدن غیری طور حدوث ایتمش دکل ایکن خود بخود هدم بنیان صلح وصلاحه جسارت وبندر بصره یه استیلا ایله ابراز عداوته مبادرتی حوصلهء حمیت وابهت سلطنته کنجیده اولور قضایادن اولیوب فحمداً ثم حمداً دولت علیه‌نك بومقوله لردن اخذ انتقامده عجزی اولدیغی مانند آفتاب درخشان ظاهر وعیان ووکیل مومی الیهك ارتکاب ایلدیکی مثللو تاخت وتاراج ممالك ماده‌سنی تجویز برله عساکر نصرت مأثر قطر عجمه هجوم ضمننده طرف شهنشاهیدن تحریك ابروی اشارت واقع اولمق لازم کلسه لطف باری ایله اصفهانه منتهی اولنجه‌یه‌دك ملك ایران جریان سیلاب کتایب مریخ مناقب ایله خراب وویران اولمق واضح ونمایان ایکن ذات قدسی سمات داورانه‌ده مودوع مایهٔ شفقت ومرحمت ودیانت قبل الاستخبار قضیه‌ده مدخل وعلاقه سی اولمیان واتحاد دینیه‌لری اولان بوقدر سادات وعلما وصلحا وفقرا وضعفا وموحدینك سفك دما وهتك اعراض وتخریب خانمان وسبی عیال واولادلرینی روا کورمیوب بووقته‌دك اختیار سکوت کریم خانه انتباه کلمکله پای تجاوزی زیر کلیم ادبه چکوب آرالقده اتحاد دینیه وملیه‌لری سکان دیار عجمك قانلری دوکلمك وزرندن اجتناب فکرینه مبنی اولدیغی وبعدازین وقوعه کله‌جك مقاتله وپیکار وانتهاب دار ودیاره سبب مومی‌الیه ایدوکی عندالله والرسول وعندالناس بدیدار اولوب اوزاری اکا راجع اولدیغی اجلدن اوزرینه سوبسو سوق لشکر جرار ذمت معدلت شهریاری‌یه لازم کلدیکی وجناب اصالت مأب خانیلری مادامکه دوستلق واخلاصده ثبات‌قدم کوسترەلر ایل وولایتلرینه اجناد وغا اعتیاد دولت علیه‌دن ذره قدر مضرت

اصابتنه رضای خسروانه اولدیغی واکر خلاف مأمول نقض عهد خصوصنده طرفلرندن دخی وکیل مومی الیهه مماشات وحدود ممالك محروسه‌یه تجاوز وعساکر پادشاهی ایله محاربه ودشمنلك وقوعبولمق لازم کلور ایسه اولوقت سر عسکر مشار الیه مأموریتنی اجرا ایله ورای پردهٔ قدرده مستور اولان کیفیات مدهشه ظهوره کلمك اقتضا ایده‌جکی معلوم حقایق مرسوملری بیورلدقده دنیا وآخرتلرینه نافع اولان نهج اسلمه سلوك ایله اراده ایلدکلری شقی وزیر مشار الیه‌عجالةً ومسارعةً تحریر واعلامنه همت بیورملری مأمولدر . باقی همیشه کوکب بخت سعید لامع ودرخشان باد .

(٥)

* روان خانه یازیلان فرمان عالی صورتی *

مصابیح افئده وقلوبی اضواء فهم ودرایت وانوار هوش وکیاست ایله منور اولنلره خفی دکلدر که (وکذلك جعلنا فی کل قریة اکابر مجرمیها لیمکروا فیها وما یمکرون الا بانفسهم) نظم کریمی مقتضاسنجه هر بر بلده وقومك حقیقی ومجازی ازمهٔ حکومت وتصرفلرینی قضیهٔ قدر برر متمیز ومتحیزك مسلم دست رأی وتدبیری قیلوب آنلرك دخی اوضاع واطوارلرنده خیراً وشراً اختیار ایلدکلری صورت نیك وبدك مکافات ومجازاتی نفس وقومارینه راجع اولهکمشدر .

مقدمهٔ مذکوره‌یی ایراددن مقصد اولدرکه نادرشاه زمانده دولت علیهٔ ابد مدتله اهالیء ایران بینده دست یاریء تدبیر عقلا ایله تأسیس وتمهید اولنان جدار استوار سلم ومصافات طرفیندن برکشته ساز خانمان فقرا وضعفا اولان سیلاب قضا جریان حرب وقتاله سدمتین وحاجز حصین اتخاذ اولندیغی کوندن برو سکان کشور ایران حقلرنده بوجانبدن اظهار خلوص وصفوت وایفای رسوم یکجهتی وموافقتدن غیری منافیء عهدو پیمای سرمووضع ناجسبان ظهور ایلمیوب داخل ممالك محروسه‌مه ایاب وذهاب ایدن حجاج وزوار وتجار عجمك تأمین بال ورفاه حالنی دقیقه فوت اولنمیوب حتی ازاد خان افغانی وآنك امثالی هوسکاران سلطنت والکای مذکورده ایقاد نوائر جنك وپیکاره قیام ایلدکلری اوانده دولت علیهم جانبنه کاغدلر تحریری ایله ملاصق سرحدات منصوره‌م بولنان قلاع وبقاعك ضبط وتسخیری ضمننده عسکر تعیینی سوق وتعریف ایلدکلرنده معاهده وپیمانه رعایةً تحریك ابروی رضا مناسب کورلمیوب وزرای عظام وامرای کرامه اوامر علیه نشر ومخالف صلح

وصلاح ایران طپراغندن شبر واحده تعرضی ارتکابدن اتقا ایلملری تنبیه اولنه‌رق حقوق همجواری‌یه نه‌درجه‌لرده مراعات اولندیغی ظاهر وهویدا والحالة هذه ایالت فارس وعراق عجمه ادعای وکالت مزورهٔ شاهی ایله مستولی اولان زند کریم خان طرفنه دخی وکلای فخام وعساکر ظفر التزام طرفلرندن قطعا برضرر وخسار ایرائی سبقت ایلمدیکندن بشقه اورنك سلطنت وجهانداری‌یه بالارث والاستحقاق جلوس همایون میامن مقرونم وقوعنده وکیل مزبور خطاب شرفنصاب داورانه‌مه سزاکوریلوب تخت والابخت خلافتی عظمایه قعود کرامتمود داورانه‌م پیامنی مشعر مثال بیمثال التفات مآل خسروانه‌مله کندوسنه مخصوص نامه‌رس ارسالیله توافق مذهب وملت حقنه رعایت اولنمشیکن فطرت ردیه‌سنده مرکوز لؤم ومفسدت لازمه‌سنجه خلاف سوکند ومهادنه سابقا بابان سنجاغی متصرفی کرد محمد بکه طرفدارلق داعیه‌سیله بابان اوزرینه عسکر تسییر و(الفتنة نائمة لعن‌الله من‌ایقظها) وعید شدیدینك نتیجه‌سنی عدم ملاحظه ایله نقض عهده اجتسار واشعال آتش فساده ابتدار ایلدیکندن قطع نظر بغداد وبصره والیسی اسبق متوفی عمر پاشادن اظهار شکایت موهومه معرضنده قرنداشی صادق بصره‌یه تسلیط ومحاصره وعمر پاشانك خلفی وزیر مصطفی پاشایی انواع خدعه ودسیسه ایله اغفال وحیله ایله بندر بصره‌یه استیلا وبوقدر امت محمدك مالدینی یغما وسبی ذرارئ موحدین اوزار عظیمه‌سنه اجترا وحافظ مصطفی پاشا دخی حیله‌کار مزبورك فریب وتزویرینه الدانوب معیتنه مرتب وزرا وجنود مبعوثه‌یی کرویه اعاده ووکیل نااصیل فرصتی غنیمت اتخاذیله فسادات کوناکونه تصدی ایلیوب فیمابعد ملعنت شعار مزبورك قطع مدعای خصومتی حاکم حاسم شمشیر عدو تدمیره حواله برله اقطار ممالك محروسة المسالکمه بعث احکام وارقام ایله مستعیناً بالله تعالی جیوش دریا خروش دولت علیه‌م شهر زور وبغداد طرفلرینه سوق وتسبیل وبرقاچ قولدن حرکت وبصره‌نك استخلاصنه وزند کریمه تابع اولان بلاد واصقاع ایرانیه‌نك فتح وتسخیریله معامله بالمثله ومحیل مزبور حقندن کلنمکه ارادهٔ قاطعهٔ شاهانه‌م تعلق ایلدیکی اجلدن بوندن اقدم لاجل‌الاحتیاط قارص جانبی قولنه دخی جنود مرتبه ایله برسرعسکر نصبی مهم ومقتضی اولدیغندن سابقا ارضرورم والیسی وزیرم یکن علی پاشا ادام‌الله تعالی اجلاله او لحوالی‌یه سپهسالار تعیین وکندویه یازیلان فرمان جهان مطاعمده آذربایجان خانلرینك هنوز مخاصمه‌یه دائر بررفتار نابرجالری مشهود اولمامق حسبیله اول امرده آنلرك ایل ومملکتلرینه هجوم ایتمیوب ایچلرندن اصحاب تعیین اولان خانانه مکتوبلر تسطیر وزند کریم ایله مماشاتدن منع وتحذیر وکندو

حاللریله اقامت وبوطرفه ارائت صورت بغضا وعداوتدن مباعدت واطاعت کذاریء سلطنت سنیه‌مه مسارعت ایلدکلری تقدیرده زنهار وزنهار تکدیر واضرارلرینی تجویزدن مجانبت ایلمسی توصیه وتلقین ودقایق مذکوره تبیین اولنمشیدی .

سنکه خان مومی الیه‌سین سکا وتفلیس خانی ارکلی خانه دخی صدر اعظم ووکیل مطلق صداقت شیمم طرفندن اشعار اولندیغنه بناءً مقدم ومؤخر وبو دفعه سرعسکر سابق مشار الیهه ودرعلیه‌مه کوندردیکك تحریراتکده وخوی حاکمی احمد اغانك وسنك آدملریکزك تقریرلرنده عتبهٔ علیهٔ خداوندکارانه‌مه عرض بندکی وعبودیت وانقیاد ومطاوعتی مدار مفاخرت عد ایلدیککز وهرنه‌که امرم اولورایسه خدمتده قصور ایتمیه‌جککز وتفلیس خانی ارکلی خان ایله بالاتفاق اغور همایونمده جان فشانلق مراسمنی انفاذ ایده‌جککز وتشریفات همایونم رجاسنده اولدیغکز درج وتسطیر اولنمش بواوانده تفلیس خانی مومی الیه ارکلی خانك دخی حالا چلدر والیسی وزیرم سلیمان پاشا ادام‌الله تعالی اجلاله‌نك مهردارینه مرافقةً معتمدلرندن نویسنده‌سی میرزا کورکین یدیله درکاه‌سپهر اشتباه ملوکانه‌مه ضریعه وعرضحالی کلوب مفهومنده درعدالت مقرم بندلکنی صمیمی قبول وسنك وخوی خانی وسائر خانان آذربایجانك آستان آسمان شان تاجدارانه‌مه درونی اخلاص ورابطه کزی وکندوسیله بالموافقه منقاد امروارادهٔ پادشاهانه‌م اولوب زندکریمدن واکا طرفکیرلکدن ابرای ذمت ایده‌جککزی بیان ایلدیکی جهتدن سزلر ایله مخابره ومتحدالفؤاد اولهرق مطاوعت باب معدلت مآبه سرعت وابراز مساعیء مبروره‌یه بذل مکنت ایلمسنی محتوی خان مومی الیهك تشریفات مواهب غایات تاجدارانه‌م احسانیله مرامنه مساعده‌یی مشعر امر شریفم اعطا اولنوب سنکه خان صداقتنشان مومی الیه‌سن فی نفس الامر سنین عدیده دنبرو روان حکومتیله اوقاتکذار اولهلی سنك طرفکدن دربار عطوفت قراریمه وقارص وارضروم سرحدلرنده وزرای عظامه خلوص طویت ونهایت دوستی ومحبتك کرات ایله مجرب اولوب بتخصیص زندکریم عاقبت وخیم جبلت فاسده‌سنی اظهار ایلدکدنصکره مخالفت آداب عبودیت برحالت ناروایك مشاهده اولنمدینی اجلدن قول وفعلکه اعتماد داورانه‌م درکار وخانان ایران میانه‌لرنده عراقت واصالت وعقل وکفایتك نزد همایونمده واضح ونمودار اولمغله التماسك حضور فائض النور ملوکانه‌مدن قرین اسعاف وبعدازین انتساب عتبهٔ بلندمرتبهٔ خداوندکارانه‌م شرفیله تشرفکه مساعده برله بودفعه دخی اعلای قدروشانك ضمننده خزینهٔ عوارف دفینهٔ شاهانه‌مده عطیهٔ همایونم اولمق اوزره سکا ایکی بیك عدد سکهٔ حسنه وخلع خاصهٔ داورانه‌مده سمور فائض السروره

دوخته برثوب خلعت مورث البهجت عنایت واحسان جهاندارانهم اولوب حالا ارضروم وطربزون والیسی وقارص جانبی سرعسکری وزیرم الحاج علی پاشا وساطتیله ارسال اولنمغین اشبو فرمان جلیل الشانم دخی اصدار وبعث وتسیار اولنمشدر. سنکله وسائر تردد واختصاص دولت علیه‌می اختیار ایدن خانان ایله مکاتبه ومادامکه طرفکزدن تعهد کزه رسوم صداقت واستقامته منافی بروضع نابرجا کز صدور ایتمیه قطعا الکا واراضیکزه تعرض ایلمیوب زند کریم طرفندن ازغاج وتکدیریکزه جسارت واقع اولور ایسه حمایه واعانتکزه صرف مجهود ایلمسی سرعسکر مشار الیهه تنبیه اولندیغی ومتعهد اولدیغکز راستی وعبودیتکزده ثبات قدم اظهار ایلدکجه بوآنه‌دك ایالت حکومتکزده نه کونه متصرف ومستبد اوله کلمش ایسه کزینه اولوجهله مأمون البال ومرفه‌الحال ومصون اولمکزه طرف همایونمدن مساعفه درکار اوله‌جغی وخوی خانی احمد خانه دخی عطیه وخلعت خسروانهم احسانیله بودقایق امر منیفمله بیان اولندیغندن بشقه تفلیس خانی ارکلی خانه دخی سن وسائر آذربایجان خانلریله بالاتفاق ابراز خدمات مشکوره‌یه اهتمام ایلمسی توصیه وتلقین اولندیغی معلومك اولدقده عطیهٔ بهیهٔ ملوکانه‌می نهادهٔ جیب تبرك وخلعت فاخرهٔ شاهانه‌می کمال تعظیم وتکریم ایله زیور قامت صداقت ایلدکدنصکره بوندن بویله سایهٔ عدالتوایهٔ خدیوانمده استظلال واحتمایه قبول اولندیغکی محقق بیلوب سائر خانلر حقلرنده سنوح ایدن مراحم اشفاق شهریارانه‌می اشاعه واعلان وهواجس نفسانیه واغوای اشراره اتباع ایله خلاف رضا اطواره اجتسار برله ایل ومملکتلرینی پایمال اجناد ایتدیرمکدن اتقا ایلملرینی تأکید وتفلیس خانی ایله بالمخابره مراسم وفاق واتفاقه رعایت ایدرك مقتضای تعهدکزی ایفایه مبادرت وقارص سرعسکری وزیر مشار الیهه دخی امور وخصوصکی تحریر واقتضای وقت وحال‌نه‌یی ایجاب ایدر ایسه اعانه واستعانه لوازمنه رعایت ایلمك بابنده .

(٦)

* رئیس افندینك مقام صدارته اولان برقطعه تقریرینك صورتیدر *

دولت علیه ایله روسیه‌لو بینده بودفعه منعقد اولان مصالحه‌نك شرطلری حکم‌قضا وقدر سببیله اسفار سابقه نتیجه لرنده منعقد اولان شروطه بکزه‌میوب لاجرم هر بریسنك ضمننده کرك عاجلاً وکرك آجلاً نیجه محذورلر اولدیغی ظاهر وآشکار اولوب بو آنه کلنجیه‌دك شروط مذکوره‌نك بعضیلری اجرا وبعضیلری

دخی هنوز ابقا اولنوب روسیه‌لو طرفندن بقیه قلان شرطلرك عهد نامهٔ همایون موجنجه بشقه بشقه تنفیذ ایتدیرلمسنه ودولته مضر وکندولره نافع جمله‌سنی دلخواهلری اوزره تنظیم ودرونلرنده مضمر اولان فاسد غرضلرینی برر برر یرلشدیرمکه سعی واقدامده دقیقه فوت ایتمیه جکلری کاوب کورینه‌یور . واول ماده‌لردن بریسی تضمین خصوصیدر که ایکی آیدنبرو روسیه ایلچیسی تضمیندن باقی قلان مبالغك تحصیل واخذینی اقدم امور عد ایدوب سافمز اسماعیل رائف بکه مرة بعد اخری کاه تقریر ارسالی وکاه ترجمانی تسییر ایله مطالبه ضمننده ابرام والحاح ایلدیکندن ماعدا ریاست خدمتی قوللرینك عهدهٔ عاجزانه‌مه احاله بیورلدقده روسیه ترجمانی ایلچیسی طرفندن طلب تضمینده اصرار مرتبه‌لرنده سوزلر ایراد ایتمکله قول‌لین ایله دفع اولنمشیدی . برقاچ کون مرورنده تکرار کاوب تعجیزه مباشرت ایده‌جکی درکادر . وبوندن مقصد تضمینك بالکلیه ویرلمامسی ایله شروطه مغایر حرکتی اختیار دکلدر بلکه سائر مصلحتلری تسهیل ملاحظه‌سیله اسلوب حکیمه رعایت اولنه‌رق وقت تخصیص اولنمقسزین تدریجی ادا اراده‌سنه مبنیدر . بوخصوص وسائر مواد بوندنصکره البته مذاکره اولنه‌جغی آشکار اولمغله اقتضای وقت وحال ومزاج زمانه کوره ایشلرك تسهیلی ایچون اثنای مذاکره‌ده کاه ملایمت وملاطفت کوسترمك وبعضاً اقتضای وقت وحال اوزره سردجه سویلنمك لازم کاور . ونصاری دولتلرینك اوته‌دنبرو دفعات ایله تجربه اولنه کلدیکی وجهله بر عادتلری واردرکه عادت مزبوره‌یی کافهٔ امورده مصلحتلرینك سهولتنه وسیله عد ایتمشلردر . فرضا بویله مواد جسیمه‌ده ویاخود آخر جزئی امورده حتی رسوم الفته دائر کیفیتلرده صعوبتی وحصوله کلیه‌جکی مجزوملری ایکن برمصلحتی تکلیف ایدوب بهر حال اولمسنی ابرام وطلبده مصر اولورلر . وقارشولرنده اولان مخاطبه بیك درلو مغلطه کوستروب الزام واسکاتنه ومرامللرینك تحصیلنه بذل قدرت ایدرلر . مخاطبلری بولنان کسنه مغلطه‌لری دکله میوب ثبات اظهار ایله ایکی جانبدن دخی یأس حالتلری ظهور ایلدیکی صورتده یلکنی صویه ایندیروب عناددن فارغ اولورلر .

بوکیفیت دولت علیه ایله اوروپا دولتلرینك اوائلده کچن صلح ومکالمه‌لرنده نیچه دفعه واقع اولمشدر . بونلرك طبیعتلری بویله مضبوط ومجربدر .

اشته روسیه‌لو دخی جاری اوله کلان عادتلری اوزره انواع مغالطه‌یی الهآلورلر . بروطرفدن مقابله بالمثل قاعده‌سنه رعایت اولنمسه کونا کون مضرتلری دولت

علیه‌یه اختیار ایتدیرمك ایجاب ایدر . بوصورتده مجلسه ومقتضای مصلحته کوره دیکجه وخشونتلوجه وضع وحرکتله مقابله اولنمق واجباتدندر .

انجق دول ایلچیلرینك خدمتلرنده استخدام ایلدکلری ترجمانلرینك اکثری دولت رعایاسی ورعیتی اوغللرندن اولوب اکثر رجال دولت واکابرایله اختلاطلری اولمق ملابسه‌سیله طبیبلك بهانه‌سی ووجوه اخر ایله قوناقلرینه کیروب چیقمدن خالی دکللردر خصوصا فرنك طائفه‌سندن قتی وافر اطبا اسلامبول درورننده اعاظم رجاله منتسب کچینوب دائره‌لرینه دخول ایله عامهٔ اسرارلرینه واقف اولمغله ایلچیلرندن بریسی دولت علیه‌یه برتکلیف بارد ایدوب مساعده اولنمسه وبر مقدار رعونت کوسترلسه درعقب ترجمانلرینه وجنسلرندن اولان فرنك طبیبلرینه اصلی وفصلی یوق برآلای اراجیف تعلیم ایدوب آنلر دخی واردقلری یرلرده شاخ وبرك ویره‌رك حقانیت یوزندن تخدیش سامعه ایده‌جك حوادثی بیوك یرلره القا ایتملریله ایشیدنلر طائفهٔ مسفوره‌نك حاللرینی بیلمدکلرندن شویله اوله‌جقمش وبویله برحادثه وقوع بوله‌چقمش دیو اراجیف مذکوره‌یی موضوع بحث ایلیوب رفته رفته سامعهٔ همایون جهانداری‌یه واصل اولمغله بوطوری ایشلرینك تمسنه ذریعه اتخاذ ایلدکلرندن قطع نظر علم الله تعالی سرائر دولتك کلیسنه ایلچیلر کسب وقوف واطلاع ایده‌یورلر .

شمدی روسیه ایلچیسی تضمین ماده‌سی اولسون وسائر سویله‌شیله‌جك ایشلر اولسون بریسنده قوللریله مذاکره‌یه شروع ایلدکده بالاده ایراد اولنان عادت قدیمه‌لرینی اله آلوب اصراره مبادرت وچاکرلری دخی مجرد تسهیل مصلحت ضمننده مقابله والزامنه ابتدار ایلسم بلا توقف ترجمان وطبیب وقیومجی وقماشجی مقوله‌لرینی یانلرینه چاغروب قلوب ناسه ایراث خدشه ایده‌جك مدهش سوزلر تلقین ومسفورلر دخی ابلیس کبی کیردکلری دائره‌لرده روسیه ایلچیسنی قپوده تکدیر ایتمشلر . غالبا بونك صوکی فنایه واره‌جق فلان آدمدن صحیح اوله‌رق مسموعم اولدی . عجبا دولت علیه‌نك برخیرخواهی یوقیدرکه افندیلریمزی آکاه ایلیه وبونك امثالی مصنع وساخته کلاملر ایله تمامجه مفسدتلرینی اجرا ایدرلر . وبوخبر شوکتلو عدالتلو کرامتلو ولی‌نعمتمز افندمز حضرتلرینك سمع همایونلرینه واصل اولمغله (من یسمع یخل) قاعده‌سی اوزره طرف آصفانه‌لرینه خط همایون ورود ایدوب صورت ملایمت اختیار اولنمسنه ارادهٔ خسروانه‌لری تعلق ایلمك ملاحظه‌دن بعید دکلدر . بویله اولدیغی حالده مراد حضرت خلافتپناهینك خلافی حرکت منافیء رسم عبودیت ومغایر مسلك دیانت

اولمغله ضروری ایلچینك کلماتنه مماشات اولنوب وسائل حصول مصلحتدن اولان تدابیر نافعه‌یه تشبث وتوسلدن سکوت اولنمق ودولت علیه جمله مطالبلرینك تسویه‌سنی التزام ایتمك مقتضی اولور . بونك علاجی بووجهله ممکن اوله‌بیلورکه یوقاروده بیان اولندیغی وجهله ایلچیلرینك اعتذارلرینه متعلق برسوز مسموع همایون اولدقده شویله برکیفیت ایشدیله‌یور اصلی وحکمتی وسببی ندر پایهٔ خسروانه‌مه اطرافیله افاده اولنه دیو جانب ولی‌النعمانه‌لرندن استسئال بیورلسون حقیقتی وسری وسویلنان مصلحتك نیه مبنی اولدیغی عرض وتقدیم اولنور . بوقوللری اباعن‌جد دولت علیهٔ ابد مدتك وشوکتلو کرامتلو افندمزك عبد مملوك وموروثی وارادتسز قولی اولوب ذکر وفکرم ولی‌نعمتمه صداقت ودین ودولتلرینه خیرلو خدمت ابرازندن عبارت اولمغله بودقیقه‌جقلره رعایت بیورلدیغی صورتده یمن همت علیه‌لریله وسع عاجزانه‌م احاطه ایلدیکی قدر قوللقده ولازمهٔ استقامتی ایفاده صرف مجهود ایدرم . ودولت علیه‌یه معاذالله ثم معاذالله ذره‌قدر خدشه وکدر ویره‌جك حالت وقوعه کلمامسیچون نقدینهٔ عمر وحیاتمی فدا ایدر قوللرندن اولدیغم الله ذوالجلاله معلومدر سرمایهٔ افتخارم صداقت ایله خدمتدر . روسیه‌لو تضمین آچه‌سنی سهولتله حصوله کتورمك وقصور مصلحتلرینی دخی بروفق دلخواه کوردرمك ایچون اطرافه وافر آچه صرفنه قرار ویردکلری والیوم درعلیه‌ده طرف طرف ال التندن متعلقلری کزوب اطماع ایله قپو یاپمق اراده‌سنده اولدقلری اکرچه مجزوم چاکرانه‌مدر . لکن سایهٔ مکارموایهٔ دولت علیه‌ده شویله مأمول ایدرمکه ان‌شاءالله تعالی کیمسه بویله شیئی ارتکاب ایتمز . اکثر امور سلطنت سنیه‌یه خلل ویرن محظورات خدا کوسترمسون طمعدن حدوث ایده‌کلدیکی ونظام ملك ودولت دخی کتم اسراره منوط اولدیغی ویالکز روسیه‌لو دکل جمله اوروپا دولتلرینك رواج‌کارلری باشدن ایاغه حیله ایله وجود بولدیغی نزدعالیلرنده بیان وتعریفه محتاج دکلدر . رب مستعان شوکتلو کرامتلو افندمزی سریر سلطنت وابهتلرنده طول عمر ایله مکین وسیف شجاعتلرین کلید ابواب فتح مبین ایدوب دولتلو عنایتلو افندیمه وجمله‌مزه توفیقنی رفیق وشر اعدادن امین ایلیه آمین بحرمة طه ویسن .

(٧)

* تلخیص سامی صورتی *

رمضان شریف دخولندنبرو قریم سربستیتنك رفعی وروسیه‌لویه تسلیم اولنان

قلاعك استراددی قوم تاتارك مطلوبی اولمقدن ناشی مقتضای شرع قویم اوزره بوامرك تمشیتی خصوصنده دولت علیه مجبور اولمغین بهرحال قوم تاتارك مطلوبلری اوزره خصوصات مرقومه‌نك بالکلیه هیئات اصلیه‌سنه رجوعی عدیم‌الامکان اولدیغی صورتده دخی مساغ شرعی مرتبه‌سی تاتار طائفه‌سنه مدار تسلیت وتأمین اوله‌جق وجهله صورت حسنه‌یه افراغی ماده‌لرینی رئیس افندی قوللری روسیه دولتنك سرکاتبی ایله بالدفعات مذاکره ومکالمه ایلمکدن خالی اولمیوب مسفور دخی ایلچیسنه بعدالتبلیغ التی سنه دولتین بیننده واقع اولان جدال وخصومت وطرفینك مبتلا اولدیغی انواع محنت وخسارت انجق ذکر اولنان مواد ضمننده اولوب نهایةالنهایه شمنی جانبنده روسیه دولتنك ظفریاب اولدیغی غلبه‌سی حسبیله دولت علیه طرفندن تعیین اولنان مرخصلر مواد مذکوره‌یی حسن قبول ایله قبول ایدوب شروط معلومه اوزرینه عقد مصالحه اولنوب طرفیندن عهدنامه‌لر اخذ واعطا اولنمشکن وخصوصا روسیه دولتنك مطلوبی من‌کل‌الوجوه قریمك سربسیت مطلقه ومستقله‌سنه مقصور ایکن طرف دولت علیه‌دن اعذار شرعیه بیانیله اشبو عقد اولنان شروطك شرع شریفه مطابقتنی ایراد وبونك مغایری عقد مصالحه وسع دولت علیه‌ده اولمیه‌جغنی تصریح ایلدکلرینه بناءً مجرد تأسیس مبانیء مسالمه وموالات اجلی ایچون روسیه دولتی ادعاسندن رجوع وشرع شریفه مطابق اولمق اوزره اشبو شروطه رضاداده اولمشیدی .

شمدی بوکونا تکلیف مالایطاق ایراد ایلمك عهد ومیثاقك مغایری اولمغله ایلچی بك بوامرده دولت علیه‌نك رضاسنی تحصیلدن عاجزدر دیو رفق وملایمت وادیلرنده بسط مقدمات اعتذاره مبادرت ورئیس افندی قوللری دخی مقابله بالمثل قاعده‌سیله رفق ونوازش صورتلریله اجوبهٔ مناسبه ومسکته بیانیله الزام واسکاتلری ودلخواه دولت علیه اوزره تنقیح شروط مصالحه‌یه ارضالری خصوصنده کرچه دقیقه فوت ایتمیوب بعضاً دیوان ترجمانی قوللرینی دخی ایلچی‌یه ارسال وکندی لسانلری اوزره دلائل عقلیه ایرادیله دولت علیه‌نك بوبابده مجبوریتی وبو تکلیفاتده من‌کل‌الوجوه معذور اولدیغنی دوستانه وخیرخواهانه نصایح حکیمانه‌ایله ممزوجا تفهیم برله بمنه تعالی ممکن‌اولدیغی مرتبه حسن تمشیتی اسبابنه تشبثده قصورلری اولمیوب لکن روسیه طائفه‌سی ازقدیم حیال ومکار برطائفه اولوب ومزاج دولت علیه‌یه واقف اولمریله سفر اثناسنده اکثر محللرده اجرای انواع حیل ودسائسله بلامحاربه ظفریاب اولدیغی غلبه مثللو کافهٔ امورلرنده ابتدا لطائف حیل اجراسیله کارلرینه رواج ویرمك عادت مستمره‌لری اولمغین بوبابده دخی دولت علیه‌نك

اوضاع واطوارینه امعان نظر دقت وبرطرفدن بعض اراجیف شاعه‌سی وبلکه قریم جانبی ویاخود سائر حدود اسلامیه‌یه قریب محللره عادت فرنکیه اوزره عسکر تعلیمی نامیله برمقدار حرکت صورتنی ابراز ایلمك عقلدن بعید اولمیوب هرنقدر فسخ صلح ایلمك محالات قبیلندن ایسه‌ده بین‌الناس روسیه‌لو فسخ صلح ایده‌جك ایمش فلان سمته عسکر سوق ایلمش دیو اراجیف حدوثی ایچون برکونه حیل ترتیبی ایله دولت علیه‌یی اخافه قیدینه دوشدکده بوچاکرلرینك ورئیس افندی قوللرینك سوء وقصورمزه حمل اولنمیوب حکم تقدیره حواله ایله ایشك نظامنه اقدام اولنمقمی فرمان بیوریلور یوخسه وقت اقتضاسنه رعایت ایله حکیمانه معامله‌می فرمان بیوریلور بو بابده وهر حالده امر وفرمان .

(۸)

* صورت خط همایون *

بنم وزیر صداقتسیرم

بودفعه روسیه‌لو ایله دولت علیه‌م بینده اولان قریم سربستیتی خصوصنه دائر رکاب همایونمه عرض وتقدیم ایلدیکك تلخیصك منظور ومعلوم همایونم اولوب سربسیت ماده‌سی روسیه ایلچیسنه افاده اولندقده اصرار وعناد ایلدیکی بیان اولنمش قالدیکه جمله‌دن بشقه قریمك سربستیتی رفعی مطلوب همایونم اولمغین رئیس افندی ایله اتفاق ایدوب بوخصوصك وجود بولمسنه اهتمام تام ایلیه‌سز نهایة‌الامر ایلچیء مسفور عنادنده ثبات قدم کوسترسه دخی حکم تقدیره حواله اولنوب هرنه‌که ظهور ایدر ایسه اکا کوره ایشك نظامنه اقدام اولنور الله تعالی انجامنی خیر ایلیه آمین .

(۹)

* صورت نظامنامهٔ تیمار وزعامت *

فیمابعد آلایلر بکیلکلری ایچون معیتلرینه مأمور بولندقلری وزرای عظام جانبندن عرض آچقه‌سی وسائر عوائد وفوائد نامی ایله برآچقه وبرحبه النمامق شرطیله آلای بکیلك هرسنجاغك زعما وارباب تیمارندن خدمتکار ووقار صاحبی اعمال نفراته وتسویه وتمشیت اموره قادرصداقتکار ومعتمد ومستقیم الاطوار وصاحب نفوذ وقوی‌الاقتدار اولوب زمره‌سنك مستحق وغیرتشعاری وبالاتفاق مستصوب ومختاری اولوب اهل حق وآلای بکیلکه هروجهله احق والیق هرکیم ایسه کرکی کبی تفحص وزیاده تحری وتجسس اولنه‌رق سنجاقلوسنك بالاتفاق رأی واستصوابلری وطلب واستحسانلری وجمله‌سنك غرضدن خالی اخبارلریله اومقوله

كمسنه‌لر ايالات واليلرينك وياخود بحسب الاقتضا معيتلرينه مأمور بولندقلرى وزراى عظامك عرضلرى وسنجاقلوسنك دخى بالاتفاق محضر صداقت اثرلريله آلاى بكى نصب اولنه .

وزعما وارباب تيمار دخى غرضلرينه تبعيت ايله فلانى آلاى بكى استرز ديميوب وايكى فرقه اولميوب جمله‌سى بردن ذكر اولنان اوصاف ايله آلاى بكيلكه مستحق اولان كمسنه‌يى اختيار وكمال مرتبه اطاعت وانقياد ايده‌لر .

ووالىء ولايت دخى برطرفه حمايت ايتميوب سنجاقلونك مختارى اولوب محضر ويردكلرى كيمسه‌يه عرض ويره .

وآلاى بكيلرك خدمت لازمه سنده قصور وتكاسلى وتوجيهات ماده‌سنده غدر وحمايت كبى سوء حركت وارتكابى ظهور ايتمدكجه وبو مثللو كيفياته دخى قول واحده عمل اولنميوب استكناه حاله تقيد برله كركى كبى رسيدهٔ رتبهٔ صحت ويقين اولمدقجه عزل اولنميه .

وبومقوله حركات نامرضيه‌سى ظهورنده يالكز عزليله اكتفا اولنميوب عبرةً للسائرين قتل ايله مجازات اولنه‌جقلرى هر برينه تفهيم اولنه .

وآلاى بكيلرى دخى جادهٔ حقدن عدول وانحراف وطريق استقامتدن نكول وانصراف ايله ناحق يره بعض كمسنه‌لره غدر وبعضيلره حمايه وجهى اوزره زعامت وتيمار ورفع وابقاسنى متضمن خلاف واقع بر برينه مخالف چتال عرضلر ويرميه‌لر ووقت حضرده قانون قديم اوزره جنك وحربه يرار عسكرى واوجاق زاده‌لردن هر سنجاغك قيدينك عشرى مقدارى ملازملر انتخاب وسفر وحضرده سنجاغيله بولنمق شرطيله اشكالرينى واسم ورسم وشهرتلرينى عرضنده تحرير وبيان ايدرك يدلرينه ملازمت امرشريفى ويرلمك ايچون عرض ايليه‌لر .

وآخر محلده ساكن اولنلره وعرضحال ايله طلب ايدنلره واسافل ورعايا مقوله‌سندن اولنلره ملازمت ويرليه .

وملازمت حكمى ويرلدكدنصكره آخر محلده ساكن اولوب زعامت وتيمار محلول دوشدكده بن ملازم اولم ديو طلب وادعا ايدر ايسه اومقوله بيراغى التنده خدمتده بولنميان وسنجاغنده ساكن اولميان ملازملره زعامت وتيمار ويرليه وقول مجرد ايله ادعالرى اصغا اولنميه .

همان ملازم اولنلر آخر سنجاقده ساكن اولوب بيراغى التنده موجود بولنمزايسه يدندن ملازمت امرى آلنوب آخره عرض اولنه .

وسفرده ملازملردن غيرى خارجدن بركمسنه‌نك يرارلغى ظاهر اولدقده اومقوله شجعان طرد اولنميوب وقت حضرده ملازمين محلولاتندن حد معينه تنزيل اولنمق

شرطیله اشکال واسم ورسم وشهرتی درج ایدرك ملازمت عرضی ویریله .
وملازمیندن برینه بسط اولنان قانون اوزره زعامت وتیمار عرض اولنمق اقتضا ایتدکده یدنده اولان ملازمت امری آلای بکی عرضیله معاکلوب قلمده بطال اولمق اوزره حفظ اولنه .
وآلای بکیلر هرنه مقوله عرض ویرمك اقتضا ایدر ایسه هر برناحیه‌نك چری باشیلری ومستقیم ودیوان دار برقاچ نفر زعما وارباب تیماریله مذاکره ومشاوره ایتدکجه عرض ویرمیه‌لر .
وکیملر ایله مشاوره ومذاکره ایدرلر ایسه درون عرضده اسم ورسملریله زعامتنك باش قلمنی تحریر وتصریح وعرضلرده تاریخ تحریر ایلیه‌لر .
تاریخسز عرض ویرن آلای بکی تأدیب اولنه وزعامت وتیمار متصرفلرینك بریسی کرك سفرده وکرك حضرده فوت اولوب کرك قلیجه قادر وکرك صبی اولان اولاد ذکوری وار ایسه کبیرلری اولان اوچ نفر اوغللری رغبت ایدرلر ایسه اشتراکا ویریله اوچدن زیاده مشترك ویرلمیه وبر اوغلی وار ایسه تماماسنی تصریحیله عرض اولنه .
قانونی اولاددن ماعداسی آخره ویرلمك قطعا جائز اولمیوب اولاده منحصر اولمق قانون قوی اوله واکر اولاد ذکوری اولمیوب سفرده فوت اولمش ایسه واول سفرده یاننده ملازمت ایله موجود قرنداشی بولنور ایسه قرنداشنه ویریله واکر قرنداشی سفرده بولنمز ایسه آخر محلده بولنان قرنداشنه ویرلمیوب سفرده موجود سنجاغنك ملازم اولنه عرض ایده‌لر .
واکر حضرده فوت اولوب ولد ذکوری یوغیسه ملازمتی اولان قرنداشنه وقرنداشی یوغیسه ملازم اولنه تماماً عرض ایده‌لر ملازم اول رغبت ایتمز ایسه ثانی‌یه وثانی ایتمز ایسه ثالثه بوسیاق اوزره ویریله .
عجزه ومساکین وارغاد ونامستحقین رعایا واتباع ولوا حق‌مقوله‌سندن اولنلره زنهار مغایر قانون ملازمت وزعامت وتیمار عرض ایلمیه‌لر . وباباسی فوت اولدیغی وقتده والده سی قرننده بولنان اولاده زعامت وتیمار اولیه مکر مرحمةً اوله .
وباباسی فوتنده اوغلی اوزرنده آخر دیرلك بولنور ایسه دیرلکی اولان اوغلنه ویرلمیوب قرنداشنه وقرنداشی یوغیسه ملازمنه ویریله وباباسی فوتنده آخر دیارده بولنان اوغلنه خبر کوندریلوب کلنجیه دك تأخیر وکلدکده عرض اولنه وکلنجیه دك محصولنه وقوفجی تعرض ایتمیه .
وایام حضرده محصولنی ییوب سفر اولدقده ترك خدمت ایدنلرك تیماری رفع اولنمغله قناعت اولنمیوب جزا ترتیب اولنه .

وشمدی یه دك اغماض سبیله بعض کمسنه‌لرك مأکل ایدنکلری سبت تیمارلرینی آلای بکیلر وسنجاقلونك زعما وارباب تیماری کتم واخفا ایتمیوب ملازمیندن رغبت ایدنلره عرض ایده‌لر بعد ازین قلیج جمی جائز اولمیوب وبوندن مقدم جمع اولنلر دخی تفریق اولنمیه .

واشبو بیك یوزطقسان برسنه‌سی شعبانی تاریخندن صکره توجیه‌اولنه‌جق زعامت وتیمار اصحابی سنجاغنده ساکن اولمزلر ایسه زعامت وتیمارلری ملازمینه عرض اولنه .

بوماده لر یوقلمه لر ایله ودائما تفحص ایله خبر آلنوب وملازملر کلوب آستانه‌ده دیوان همایونه عرضحال ایدوب بوشروطه مغایر اولدیغی ظهوره کلور ایسه آلای بکیلره وسنجاقلویه جزا ترتیب اولنه .

وسنجاغنده شویله موجود بولنه لرکه برمحله مأمور اولدقلری وقتده یکرمی کونه دك آلای بکیسی بیراغی التنه کلوب آت وآلات وبساطیله محل مامور عزیمت ایتمکه قادر اوله لر . زعما وارباب تیمارك سنجاغنده ساکن اولمری فوائد کثیره‌یی مستلزم اولدیغندن غیری اعمار مملکت وحمایت رعیته وسیله اوله جق حالت مرغوبه دن اولمغله فیمابعد هرکس سنجاغنده ساکن اولمق ماده سنه آلای بکیلری وسنجاقلونك زعما وارباب تیمارلری وملازملر غایة الغایه اهتمام وکتم وحمایه دن احتراز ایده لر .

وایالت عسکریی محاربه ومقابله‌یه تشویق واغرالرینه سبب کلی اولمق ایچون زعامت وتیمارلرینه الحاق بالکلیه منع اولنمیوب سفره مأمور یتلری اوقاتنده ومحاربه ومحاصره لرده ایچلرنده شجاعت ویرارلغی ظاهر ونمایان اولوب دل وکله کتورنلره استعداد واستحقاقنه کوره بیك آقچه دن الی بیك آقچه‌یه ودخی زیاده‌یه وارنجه یدلرینه ترقی امرلری ویریلوب وویریلان امرعالی مقداری الحاقه مساعده اولنوب قانون قدیم اوزره اجمالوسی ومشترکنه الحاق اولنه .

وبالجمله زعما وارباب تیمار بیننده بالتراضی قصرید جائز اولوب آلای بکیلر عرض ویره لر . لکن قصرید دخی سنجاغنده کائن توانا اولادینه واقرباسنه وملازمه جائز اوله یوغیسه خارجدن اولان کمسنه‌لره زعامت وتیمار قصریدی زنهاروزنهار اولمیه .

قصرید ایدنلره تکرار محلولدن زعامت وتیمار ویرلمیه .

وزعما وارباب تیماردن بری مجروح وپیر وعمل مانده اولوب رکوب ونزوله اقتداری اولمدیغی ظاهر ومتحقق اولمدقجه تقاعد عرضی ویرلمیه .

اکر بوشروطه مغایر حمایه وشفاعت ورشوت ایله بریسی تقاعد اولورایسه ملازملردن بری خبر ویروب صحتی معلوم اولدقده اومقوله خلاف شروط تقاعداختیار ایدنلره وعرض ایدن آلای بکیلره جزا ترتیب اولنوب زعامت وتیماری خبر ویرن ملازمه

وهنوز جنك وحربه يرار ايكن حمايه ايله بوندن اقدم متقاعد اولمش وار ايسه اشكنجي اولمق اوزره عرض ايده لر .

تقاعد اولنلر فوت اولدقده اولاد ذكوري وار ايسه اشتراكاً وبر اوغلي وار ايسه تماماً عرض اولنوب اولادي يوغيسه قرنداشنه ويرليوب سنجاغنده ملازم اولنه ويريله .

وآلاى بكيلرك مصارفلرينه مدار واستقامتلرينه وسيله اولمق ايچون فوت ورفع وقصريد والحاصل ملازمت عرضندن غيري هرنه مقوله ويرلر ايسه هر زعامت وتيمارك سنجاقلوسي بيننده مشهور ومتواتر اولان حاصلنك عشري مقداري عرض آقچه سي آله لر . مثلا بشيوز غروش حاصلي مشهور ايسه الى غروش عرض آقچه سي آلنوب بوسياق اوزره مراعات اولنه .

وفمابعد حج شريفه كيدنلردن وامورمهمه ايچون آخر محله امر شريف ايله مأمور اولنلردن ماعدانك قيدينه شرح ويرليه .

وزعما وارباب تيماردن بريسي كندي مصلحتلري ايچون آستانهٔ سعادته وآخر محله كيتمك اقتضا ايلدكده آلاى بكيدن اذني مشعر عرض اولمدقچه كيتمك جائزاولميه وآلاى بكيلر بو مقوله عرضلردن برآقچه خرج آلميه لر . ووزراى عظامك قديمي اوزره بش نفر دفترلوسي اولوب زياده اولميه وكندو عرض والتماسيله اوله رجا وشفاعت ايله زعما وارباب تيمارك قيدلرينه شرح ويرليه .

ودركاه عالى متفرقه وچاوش كدكلولرى ايكيشر يوزدن درت يوز قيده منحصر اولمغله بونلره دخى شووجهله قانون اولنوركه ذكر اولنان متفرقه وچاوش كدكلولرندن بريسي سفر وحضرده فوت اولدقده قطعاً آخره ويرلمك جائز اولميوب اولاد ذكوري وار ايسه زعامتي اشتراكاً وكديكي مستحق اولان بيوك اوغلنه ويريلوب كدكسز قلان اوغللرينك حصه لرى برقاچ سنجاقده بولنور ايسه تفريق جائزاولميوب ديدكارى سنجاغك برنده ساكن اوله لر اكر سنجاغنده ساكن اولمغه رغبت ايتمزلر ايسه حصه لرى كدكلواولان مشترك قرنداشنه ويريله .

وصبي ايسه جبه لو ويره واكر فوت اولان كدكلونك ولد ذكوري يوق ايسه زعامتي هر كيمه فرمان همايون بيوريلور ايسه اكا توجيه اولنه .

ديوان همايون كتابي كدكلولرينه الى كتابت ويكرمي شاكردلك كديكي وقرق ملازمت ودفترخانهٔ عامره كتابي كدكلولرينه اون بشر كتابت واون بش شاكردلك كديكي واوتوز ملازمت كه من حيث المجموع ديوان همايون كتابنه يتمش كدك وقرق ملازمت ودفترخانهٔ عامره كتابنه اوتوز كدك واوتوز ملازمت تعيين وتخصيص اولنمغله بومقداردن زياده ونقصان قبول ايتميه .

وزمرهٔ کتاب اشرف خدمهٔ دولت واعز رجال سلطنتدن اولمغله ذکر اولنان کدکلولر وملازملر قتنده ماهر وخط ونشان وامور مهمه تحریرینه قادر اولوب کیجه وکوندز قلمه مداومت وملازمت ایلدکجه قدر واعتبارلری ملتزم وقانون توجیهاتلری بو وجهله راسخ ومستحکم اوله که کتابك بری فوت برقاچ اوغلی اولوب جمله سی کتابته قادر ایسه بابالری زعامتی اشتراکا وکدیکی کدیکه مستحق اولان اولدقده بیوك اوغلنه ویریلوب کدکسز قلان اوغلی کدك ایدینجیه دك قلمه ملازمت ایتمك شرطیله سنجاغنده اولمق تکلیف اولنمیه .

واکر اوغلارینك ایچندن بری کتابته قادر وسائری آخر صنعتله مشغول بولنور ایسه کتابته مستعد اولان اوغلنه زعامتی وکدیکی ویریلوب کتابت بیلمین اوغلنه مشترك اولمق ومستقلاً ویرلمك جائز اولمیه .

واکر ولد ذکوری صبی بولنور ایسه جبه‌لو ویریلوب کتابت ومعرفتی کسب وتعلم ایتمك شرطیله ینه زعامتی توجیه اولنه .

واکر اولاد ذکوری یوغیسه کاتب وشاکرد وکتاب ملازمینك زعامت وتیمارلری قطعاً خارجدن اولان کمسنه‌لره ویرلیوب ملازملردن طالبی ظهور ایدر ایسه وطالب اولان ملازمك کتابت ومعرفتی رجال قلم بیننده مسلم ومعتبر ایسه اومقوله ملازمه ویریلوب واول ملازمك اوزرنده بولنان زعامت وتیمار رؤسلری شاکردلردن قلمه مداومت اوزره اولوب مستعد واحق هرکیم ایسه اکا ویریله .

واکر ملازملردن طالب ظهور ایتمز ایسه ینه قلمه مداومت ایدن مستحق ومستعد رؤسلی شاکرد اولنلره ویریله .

وجهاً من الوجوه کاتب زعامت وتیماری آخره ویرلیوب کاتب زاده‌لره ومداومت ایدن معرفتلو ملازمینه ورؤسلی شاکردانه ویریله .

وکدکلو کاتبلر زعامت وکدیکی مداومت ورغبت ایدن ملازمیندن مستعدینه ویریله .

وکتاب ایچون بسط اولنان شرائط کرکی کبی وقایت اولنوب معتبر اولمش رجال قلمنك غرضدن عاری اخبارلریله بالجمله توجیهاتلری وسائر نظاملری رئیس الکتابلرك ودفتر امینلری بولنانلرك رأی وعرضنه موقوف اوله انجق قلمه امکی سبقت ومداومت ایتمش کتابدن بریسی احراز رتبه ایلمك وپیر وعمل مانده اولمق تقریبیله وبعض امور مهمه‌یه مأمور اولمق حسبیله مداومت ایتیوب خانه‌سنده وآخر محلده ساکن اولور ایسه سبقت ایدن امکنه اکراماً اومقوله کتابك زعامت وکدیکنه دخل وتعرض اولنمیه .

بالاده تحریر اولنان قوانین وشرائط من اوله الی آخره دیوان همایون ودفترخانهٔ عامره دفترینه ثبت وتحریر واشبو شروط الی ماشاءالله تعالی دستور العمل اولمق

اوزره مقدم اولان توجيهات فسخ وتغيير اولنميوب فى غره ش سنه ١١٩١ تاريخنده معتبر ومرعى طوتيلوب آلاى بكيلرندن عرض كلوب دفترخانه‌يه دركناره واردقده دفترخانهٔ عامره كتابى نظر تدقيق ايله باقوب بالاده بسط اولنان شرائطه مغاير برحالت فهم ايدرلر ايسه دركنار ايتميوب شرائطه مغاير ديو دفتر امينه تلقين ايدرلر .

ودفترامينى دخى اول وجه‌ايله رئيس الكتاب افندى‌يه اول‌عرضى تبليغ ايليه‌ورئيس الكتاب دخى صدر اعظمه عرض وافاده ايليه واكر آلاى بكى عرضنك خطاسى دفترخانه‌ده فهم‌اولنميوب سهواً دركناراولنوب بيوريلورايسه‌بيورلدى تحويله‌واردقده ديوان همايون كيسه‌دارى دائما دقت وتحرى ايدوب شروطه مغاير اولان حالاتى رئيس الكتابه تفهيم ورئيس الكتاب وزير اعظمه عرض ايدوب اومقوله‌آلاى بكينك جزاسى ترتيب اولنه .

بونظام حسن عون وعنايت‌رب العزه ايله اعداى دين ودولت عليه‌يه اولان دشمنلره غلبه ايتمك اسبابندن اولديغندن ماعدا محضا دين ودولتك تقويتى وعسكرك تزايد مكنت وقوتيچون اختيار اولنمش برامر مستحسن ومنافع‌وفوائد كثيره‌سى ظاهر ومبرهن اولديغنه بناءً ثبات واستمرارى ودوام واستقرارى خصوصنه ارادهٔ راسخهٔ همايون تعلق ايتدوكى وجهله وكلاى دولت عليه‌نك بومهم جليل واجب الاهتمامك انفاذ واجراسنه ودائما وقايت وصيانتنه سعى واقدامارى فريضهٔ ذمت صداقت ودياناتلرى ايكن معاذالله تعالى طمع خام وخامت انجامه ميل وتبعيت وعذر وحمايت وجهلرينى ارتكابه جواز وجسارت ايله مقدار ذره خلافنه تصدى وبوقوانين وشرائط معتبره‌نك بوزلمسنه سعى وتصدى ايدر ايسه (فمن بدله بعد ماسمعه فانما اثمه على‌الذين يبدلونه ان الله سميع عليم) نص كريمنده مندرج اولان وبال عظيم ووزر جسيمه مبتلا اولسون .

وبوشروط مغايرى بوندنصكره انقلابات حسبيله ياخود رجا وشفاعت ايله آلاى بكى عرضى اولمقسزين محلول زعامت وتيمار آلان هركيم اولور ايسه اولسون بعد زمان اومقوله‌لره وكيل مطلقم بولنانلر جزا ترتيب ايتمك واجب اولوب اومقوله حكام وكبار ارادەسى وحمايه‌سيله شروطه مغاير آلاى بكى عرضى اولمقسزين محلول زعامت وتيمار عرضحال‌ايله آخره توجيه اولنور ايسه‌تحويلى يازلميوب شروط اوزره آلاى بكى عرضى ايله اولادەوياخود قرنداشه وياخود ملازمه ويرلمكده صكره‌دن كلان حكام وولات وآلاى بكيلر وسنجاقلو وملازملر اصرار واتفاق ايدوب توجيه ايتديرده‌لر .

بوشرائط معتبره‌نك برر صورتی یازیلوب رئیس الکتابك ودفتر امینك ختملریله مختوم قلندقدنصکره آلای بکیلرك یدلرینه ویریلوب سلفدن خلفه تسلیم اولنه رق حفظ وضبط اولنه قضاءً ضایع اولورایسه تکرارصورت اخراجنه طالب اولهلر .

کرك ولات ووکلاءك وکرك آلای بکیلرك سراً وعلناً احواللری تجسس وتفحص ودر دولتمداره وارد اولان عرضلری دخی دائما نظر تحری وبصیرت ایله تدقیق اولنوب مغایر طور استقامت خیانتلری مشهود اولورایسه وباللری بیونلرینه حقارنده جزا ترتیبی ایله لایقلری اجرا اولنه‌جغی مصمم ومجزومدر .

* صورت خط همایون *

بوشروط حسنه وضابطهٔ مستحسنه دین ودولت علیه‌مه خیر محض اولوب حق تعالی‌نك توفیق وعنایتی ایله اجداد عظامك ترتیب ایلدکلری غازی ومجاهد ارباب سیوفك احیا وتکثیرینه مراد همایونم تعلق ایتمکله بوکوندنصکره الی ماشاءالله تعالی اشبو قوانین وشرائط مستحسنه دستورالعمل طوتیلوب وکلای دولتم وخیرخواهان سلطنتم دائما رعایت ونظارت ایدوب ذره مقداری بونظامه مغایر وضع وحرکت ایدنلرك باشلری کسلسون وانقلابات وتبدیلات حسبیله وکلای دولتمدن بریسی فسخ ونسخ ایتمك مراد ایدر ایسه دیوان همایونم قلمندن مغایر نظام ومخالف مضمون خط همایون اولدیغی صراحةً تحریر ورئیس الکتاب اولنلره قلملو افاده واول دخی صدر اعظم بولنانلره بالنفس افهام ودائما نظارت ایده‌لر واکربوندنصکره خاطره وکوکله ویاخود طبعه مبنی ادنی مرتبه برنظامك فسخنه هرکیم جرأت ایدر ایسه دین مبینه ودولت علیه‌مه خیانت ایتمش اولور الله عظیم‌الشانك ورسول اکرمك لعنتنه مظهر وروز قیامتده یوزی قاره اولسون الحذر ثم الحذر من خلافه

(ی)

* قریم مسئله سنه دائر سفارتلره اعطا اولنان تقریرك صورتی *

دولت علیه ایله روسیه دولتی بینده عقد اولنان مصالحهٔ مؤبده شروطنك پك اعظمی اولان قوم تاتارك سربستلری ماده سنده فیما بعد ایچلرینه ایکی دولتك دخی عسکری کیرمامك وآل چنکیزدن قریم خانی قوم تاتار مجموعنك اتفاقلریله کیمسه‌نك جبر وابرامی بولنمقسزین کندو رضالریله انتخاب ایدوب شوکتلو قدرتلو مهابتلو پادشاه آل عثمان افندمز حضرتلری امام‌المسلمین وخلیفة‌المؤمنین اولوب تاتار خلقی اهل

اسلامدن اولمارى ملابسه سيله امور مذهبيه‌لرينى مشار اليه افندمز حقنه شريعت محمديه مقتضاسنجه تنظيم ايلمك مسطور ومحرر وروسيه مصاحتكذارى پتره‌سونك دولتى طرفندن اوله‌رق اشبو نص عهدنامه اولان لفظ مجمل شريعتك تفصيل وتوضيحى اراده سنه مبنى وبردیکی سنده بيان اولنديغى وجهله موافقت شرع شريف بولنمق ايچون تاتارك منتخبلرى اولان خان قريمه طرف شاهانه‌دن منشور وتشريفات كوندريلوب خطبه وسكه نام ملوكانه‌يه قرائت وضرب وقريم علماسندن نصب قضاة ضمنده دولت عليه قاضيعسكرى سماحتلو افندى طرفندن مراسله اعطا اولنمق خصوصلرى توافق دولتين ايله نظامه ربط اولنديغنه بناءً دولت ابد مدت شرط مذكوره كمال مرتبه‌ده رعايت ايدوب خلافنه جواز كوسترمش دكل ايكن روسيه دولتى هنوز مصالحه ربط اولنديغى اثناده قوم تاتارك ايچلرندن اوان محاربه ده طرد ايلدكلرى شاهينكرايى طرفلرينه جلب وشربين ودولغورف وسائر اساميلرى مضبوط جنرالرى وبرغدير وضابطلرى وساطتيله مزبورى تحريك وتشويق وقوبان طرفنه واروب يديصان ونوغاى وچراكسه وسائر قبائل تاتارى اضلال ايتمك ايچون ارسال ويانه آدملر ترفيق وقبائله بدل رشوت ضمننده خزينه اعطا ومزبور دخى روسيه دولتنه استناداً قوبان طرفنه كذار وتاتار خلقنى اغوا اراده ايلدكده كندويه بركيمسه اتباع ايتميوب حتى برايكى دفعه قتلنى اراده ويدلرندن خلاص اولمش ايكن روسيه دولتى بوبابده اصرارينى اظهار وخلاف عهد وشرط منفور تاتار اولان مزبورك يانه اون بش نفر قزاق وقطنه قوشوب برطرفدن دخى كناز بوزورسكى نام جنرالرى معيته اوتوز بش بيك عسكر تعيين وطوپ وجبه‌خانه ايله اوردن ايچرو دخول وشاهينكراى يانندە كى عسكر محاربه ايدرك طمان وتمركه هجوم وايكى طرفدن زورايله شاهينكرايى قريمه ادخال ومختار قوم تاتار اولان جلادتلو دولتكرايى طرد وتبعيد واكثر رجال قريم اطرافه فرار وبقيه قلانلرك اطرافنى عسكر ايله احاطه وايشته سز شاهينكرايى خانلغه قبول ايدرسز ايتمديككز صورتده جمله كزى قتل ايدوب نسوان واطفالكزى اسير ايده رز ديه‌رك تضييق ويدلرندن مهرلرينى اخذ وانتخاب محضرى ناميله استدكارى كبى بركاغد تسطير وتمهير ومضمونندە پادشاه عالمپناه حضرتلرى حقنه اجرا اولنه‌جق امور مذهبيه ومطابقت شرعيه ماده سنى كلياً الغا ودرت نفر اشخاصى انتخاب ومعيتلرينه روسيه‌لو ترفيق وبرابرجه دولت عليه‌يه ارسال وقريمك معابر ومسالكنى عسكر ايله سد وبند واهالينك خروج ودخوللرينى منع ودولت عليه دخى بونه كيفيتدر . خان انتخابى تاتارك رضالرى وجبر سزجه اراده لريله اولمسى وبزم وسزك

عسكريكز قريمه كيرمامسى عهد نامه‌لريمزده مسطور ايكن بوقدر بيك عسكر وطوپ ومهماتله قريم جزيره سنه دخول وشاهينكرايى جبراً خانلغه اقعاد عهد وپيمانمزده وارميدر . خلاف عهد وحركتك انجامى وخيمدر . مع مافيه بو اوضاعدن فارغ اولوك وعسكريكزى قريمدن چيقاروب تاتارى كندو حالنه ترك ايدك بلاجبر كيمى ايسترلر ايسه خانلغه انتخاب ايتسونلر بعده منتخبلرى تصديق اولنسون جوابلرى در عليه‌ده مقيم ايلچيلرى استاكيفه افاده وحتى بومضمونده دولتنه كوندرمك ايچون برقطعه تقرير دخى اعطا اولندقده برقاچ ماه اول ويريلان تقريرك اجوبه سنى كوندرميوب وجواب ويرملرى دخى قريمده ايشلرينى تمامجه كوره رك مرام اصليلرى اولان استيلاى قريم ماده سنده قوردقلرى مقدماته برايوجه نظام ويرمك فكريله اولديغنى بيلديكى حالده دولت عليه صفوتده اولان متانتى ذره قدر بوزميوب ومقابله بالمثل ومساوات تداركاتنه قيام ايلسك اشته عثمانلو عسكر چكيپور ديو كندى عمل نامناسبلرينى دولت عليه يه عزو ايدرك مقدما خلاف واقع اطراف دول اوروپا دوستلرمزه بيان نامه‌لر نشريله بعض صور ناملايم عزو ونسبت ايلدكلرى مثللو فيما بعد دولت عليه دخى اشبو طور خلاف مأمولدن عدم امنيتنه بناءً مجرد حفظ ثغور وحدود ضمننده بالضروره عسكر تدارك كنى سوء نيته حمل ايله واقعك خلافى دول مشار اليهمه بر درلو بيانناملر وخبرلر دخى نشر ايتملرى تصور اولنمغله دولت عليه‌نك ثبات عهدى وروسيه دولتنك دخى صفوته مخالف اولان نيتى طبيعت امور اقتضاسيله جمله عالمده شايع اولنجيه‌دك ينه دولت عليه ثبات اوزره صبر وسكوت اختيار ايدوب وبرطرفدن ايلچى استاكيفه بوقدر دولتمدن نظام اموره مرخصم ديرسين رخصتك وار ايسه همان بيهوده قال وقيلى ارالقدن قالديره‌لم ديه‌رك مكالمه ومذاكره ايله دفع غوغايه دائر وسائلك جمله‌سى سرد وايراد اولنمقده ايكن نه دولتى سربستجه وآشكار عهده مغاير وضعدن فراغت ونه ايلچيلرى نظام مصلحته دائر كلمهٔ واحده بيانه مبادرت ايدوب مجرد قريمى استيلا فكريله برطرفدن تاتارك اوزرلرينه تسلطلرينى زياده ايتملريله اواخر رمضانده روسيه جنرالى شاهينكرايى آلت ايدرك قريم اهاليسندن امت محمدك اولادلرينى زور ايله عسكر تحرير وجمع وتمامجه شريعت محمديه مغاير اولان شبقه وسولتات وقطنه لباسلرى كيديروب كندو عسكرلرى هيئته قويمق مراد ايتدكلرندن بشقه قريمك قضا وقراسنده اهل اسلامك عياللرى اراسنه عسكرلرينى قشلامق اوزره وضع وعرضلرينى هتك اراده ايتملريله قوبان كچه‌سنده وقريمده بولنان كافهٔ قبائل تاتار اياغه قالقوب فوج فوج اجتماع وابتداى امرده

كناز يوزوسكي يه خبر كوندروب شاهينكراى بزم منتخب خاتمز ايسه آنى ويانكده اولان بر قاچ ميرزالرى مملكتمزده ترك ايله وسنك دخى بوقدر عسكر ايله ايچمزده اقامتك مخالف مصالحه‌در قريمدن چيق وكيت ديدكلرنده مسفور بردرلو اصغا ايلميوب اهالى وقوم تاتارك اوزرلرينه طوپ وتفنك چويروب قتى وافر مسلميني شهيد ايلدكدنصكره تاتار خلقى دخى وقايهٔ عرض ومالرى يچون مدافعه يه قيام وارالقده محاربه آتشى مشتعل اولوب اليوم قوبان وقريمده عموما قبائل تاتار شاهين كراينى عدم قبول وروسيه عسكريله محاربه يه اقدام اوزره‌لردر . واهالى وقبائل تاتارك دولت عليه يه استغاثه واستمدادى حاوى قانلو محضرلرى وارد اولمغله عهد نامه ده مسطور مادهٔ شريعت كه مرادف دين واسلامدر وبومادهٔ شريعتده وامور دينيه متنده اعانه وامداد ايلمك مندرج اولديغندن روسيه ايلچيسنه احوال تفهيم وبومرتبه دنصكره دولت عليه‌نك صبره تحملى قالمديغى ومرادلرى عهدلرينى شكست ايتمك دكل ايسه بارى سفك دما وقوع بولمقسزين عسكرلرينى قريمدن اخراج ودوستانه بونك بر علاجنه تشبث اولنمسى بيان اولندقده بنم دولتم شاهين كراى خان ايدر وتاتارلرى قرار وقريمى خاك ايله يكسان ايدر ديو نصوص عهدنامه وقواعد دولدن خارج معامله‌دن غيرى جواب ويرمامكله هرنقدر دولت عليه صدق نيتيله جنكى صلح اوزرينه ترجيح ايتميه‌جكى وكلاى سلطنت سنيه عندلرنده وسائر دوست محب اولان دولتلر نزدلرنده آشكار وجلى ايسه دخى ممالكندن اولان سكنه وعجزه‌يه تحصيل امنيت وسرحدلره باعث اطمينان وسكونت اولمق ايچون دولت عليه دخى ضرورى تداركاتنه دقت وقريملو وقبائل تاتار دخى روسيه لودن بالكليه سلب امنيت برله خانانك اقدم واسنى اولان جلادتلو سليم كراى خان حضرتلرينى علناً تحريرات وآدملرينى ايچلرينه دعوت وتبعيت ايلدكلرى اوانده مقدما دولت عليه طرفندن ويريلان تقريره جواب اولەرق بر قاچ ماه مرورندن صكره روسيه ايلچيسى بر تقرير عرض ايدوب مفهومى جملەنك مرقوم شاهينكراى تصديقه الحاح صورتى بياندن عبارت اولمغله ايلچى استاكيفه اكر دولت روسيه صلحه راضى ايسه سليم كراى خانى تاتار انتخاب وبيعت ايتمشلر تماميه انتخاب يرينى بولمش وايكى دولته بوندن ايو مصلحت اولمز فيما بعد قيل وقالى موجب بر نسنه قالمدى وصراحةً عهدك خلافى اولان ماده ده الحاح واصرارندن اقتضا ايدر بز عهد مزى هر وجهله محافظه ده قصور ايتميوب نيچون سز وقايهٔ عهده رغبت ايتمزسز دينلدكده بنه دولتمك جوابى بودر وشاهينكرايدن دولتم كچمز وبوندن زياده برشى بلمم

ورخصتم یوقدر ونهایت دولتمه شاهینکرای قبول اولنمدیغنی یازه‌یم دیمکله روسیه دولتنك دولتاره لایق اولمیان وجهله بوکونه عهده مخالف حرکتی وآچیغدن آچیغه منفور عامه اولان شاهین کرایه صاحب چیقوب دولت علیه‌یه صغار ایش اولدیغی وشرع وعهده مخالف ایدیکی یوقارودن اشاغی بیان ایلدیکمز حالاتکه دولت علیه نك عهدنده متانتی وروسیه نك مخالف اوضاع وحرکاتی مبین ومشعر در جمله سنده حق تعالی حضرتلری دولت علیه‌یی تصدیق ایدوب عامهٔ عالمیانه معلوم اولمشیکن الیوم دولت علیه صبر وتحمل وادیلرنده اوله رق بلکه روسیه‌لو جقلرینه راضی اولوب بوفتنه برطرف اولور ملاحظه‌سیله بوآنه‌دك دولت علیه دوست صادقلری اولان دولتاره بو حالاتی افاده ایتمامش ایدی لکن روسیه‌لونك مراملری عهدلرنده ثبات اولمیوب اوان محاربه‌ده اولان غلبه‌لرینه اغتراراً قدرت قاهرهٔ رب‌العالمینی کلیاً فراموش وطریق انصافدن عدول اولدیغی تفصیل اولنان دلائلدن مستبان اولمغله همجوار ومعاهد دوستلریمز اولان دول اوروپانك درسعادتده مقیم ایلچیلرینه لساناً روسیه دولتنك حرکات واوضاعنی والی یومنا هذا دولت علیه عهدنده متانت اوزره اولمغله بودرجه‌لردنصکره دخی دولت روسیه اجرای شروطه خواهشکر اولوب خلاف عهد تکلیفاتدن فارغ اولدیغی حالده دولت علیه تأیید صلحه راضی اولدیغنی افاده‌یه مجبور اولمشدر وعقب صلحده روسیه دولتنك شاهینکرایی تحریکه دائر جنرالری وضابطانی وساطتیله یازدقلری کاغدلر قریمده ظهور ایدن اختلال اثناسنده قوم تاتارك اللرینه کیروب درعلیه‌یه کوندرملریله معمول ومعتبر مهر وامضالریله حالا دولت علیه‌ده موجود ومحفوظ اولمغله لدی الحاجه عینلری ابراز ومفهوملری جمله دوستلریمزه اشاعه اولنه‌جقدر .

(١١)

* یکیچری اغاسی محمد اغانك صدارتنه دائر خط همایون *

سنکه وزیر اعظم ووکیل مطلقم محمد پاشا سین

سلفك صدر سابق محمد پاشانك طمع ورخاوت وبطائتی امور مهمهٔ دولتعلیه‌مك تأخیرینه بادی وخزینه داری وبعض اقربا ومتعلقاتی وظیفه لری اولمیان ماده‌لره اخذ رشوت ومداخله ایله ادارهٔ اموره موفق اوله مدیغندن عزلی لازم کلوب وسنك سفر وحضرده حسن صیتك مسموع همایونم اولدیغندن غیری ایکی دفعه درکاه معلام یکیچریلری اغالقلرنده رضای همایونمه موافق اطوار ممدوحه

وحركات سعيدك معلوم ملوكانهم اولديغى اجلدن بعناية الله تعالى بوندن صكره دخى دين ودولت عليهمه خيرلو وشرع وقانونه موافق حركاته سعى ايده‌جككز ماحوظ شاهانه‌م اولمغين بواوقاتده سنى انتخاب ووكالت كبرا ايله ممتاز ايدوب كوره‌يم سنى عسكرى وغير عسكرينك وطشره‌لرك ووزرا ورجال دولتمك حاللرينه وقوفك اولديغنه بناءً امانة الله اولان رعايا وبرايانك دفع مظالملرينه وهر كسك استعداد واستحقاقه كوره اعمال واستخدامنه على‌الخصوص اعظم اموردن اولان مهمات جبه خانه وطوپخانه وترسانه وباروتخانه‌لرك تكميل لوازمنه وتميملرينه وكرك آستانه وكرك سفر ترتيباتندن اولان اجناس ذخائرك جمع وادخارلرينه وسر حداتك عسكر ومهمات وذخيره ايله استحكاملرينه واسمعيل وقريم اردولرينك ومشنا عسكرلرينك تنظيملرينه دقت واربابى ايله مذاكره ومشاوره ايدرك تسويه وتمشيتلرينه مبادرت ايليه‌سن حق تعالى حضرتلرى امور كزى هر حالده توفيقه مقارن ايليه آمين .

(١٢)

* آيينه‌لى قواق تنقيحنامه‌سى *

برنجى ماده اشبو معاهدهٔ جديده‌نك ماده‌لرنده تصريحاً تعيين وتوضيحاً تفسير وتبيين اولنان موادن ماعدا قينارجه‌ده عقد اولنان مصالحهٔ مؤبده عهد نامه‌سى بومعاهدهٔ جديده‌ده لفظاً بلفظ على التفصيل مندرج اعتبار اولنه‌رق ذكر اولنان قينارجه عهدنامه‌سنى بشقه ايكى قطعه‌سنده مسطور ايكى مادهٔ منفرده‌سيله معاتماماً قوت كامله‌سنده بعبارتها بعينها نصى اوزره اشبو معاهدهٔ جديده ايله تصديق ايدرز . بنا برين ايكى دولت فخيمه ميانده صلح وصلاح وحسن موالات وهمجوارى خلل وانفصامدن برى وعارى وجهله الى‌الابد دستور العمل طوتيلوب اشبو معاهدهٔ مباركه‌يه مخل ومضر اولور حالاتى طرفين رعاياسندن فرد واحدك ايقاع واجرا دكل تصديسنه دخى جواز ويرلمامكه كمال تيقظ وبصيرت اوزره ايكى دولت دخى اقدام ايده‌جكلرينى تأكيداً وعلانيةً تعهد ايدرلر .

ايكنجى ماده قينارجه ده منعقد عهدنامه‌نك اوچنجى ماده‌سى مضمونى زياده ايضاح وتصريح ضمننده روسيه دولتى بين‌الدولتين پايدار واستوار اولان حسن مصافات مقتضاسنجه خاطر دولت عليه‌يه رعايةً رضاداده اولوركه جمله تاتار طائفه‌سنك سربسيت اوزره اتفاق آرالريله منتخب تاتار خانلرى انتخاب

ومقام خانی یه ترفیع اولندقدنصکره کرك کندو طرفلرندن وکرك زیر حکومتنده اولان طوائف جانبلرندن فیما بعد علی الدوام دستورالعمل طوتلمق اوزره بودفعه قرارکیر اولان سندك تعبیراتنه مطابق محضرلر ایله دولت علیه مه مبعوثلر تسیار ایدوب مضمونده ذات معدلتسمات حضرت جهاندارینك امام المؤمنین وخلیفهٔ اعظم موحدین اولدیغنی صراحةً اعتراف وقبول واهل اسلامدن اولان بر حکمدار مستقل سربست مقامنه لایق مثال بی مثال تقدیس اشتمالك ارسالیله کرك خان مشارالیه وکرك طائفهٔ تاتار تقدیس شرعیسنی استدعا ایلیه لر وبوندن ماعدا روسیه دولتی ینه حسن موالاته مراعاةً وخاطر دولت علیه یه رعایةً دیانتلرینك موافقتنی لامحاله مقتضی وراجع اولان موادن هیچ برنسنه یه مخالفت ایتمیه جکنه تعهد ایدر. ودولت علیه دخی علانیةً عهد وپیمان ایدرکه :

اولا موافقت مذهب وتأثیر دیانت بهانه سیله روی ارضده هیچ بردولته حساب ویرمکسزین امور دنیویه ده دولتلرینی بالاستقلال اداریه مستقل اولان تاتار خانلرینك امور ملکیه ودولتلری استقلالانه بردرلو خالل کتورمیوب تضییق ایلمیه :

ثانیا مسندخانی محلولیت حقیقیه ایله محلول اولدقجه قوم تاتاردن سربسیت اوزره بومقامه انتخاب وترفیع اولنان هربر خانلرینه جناب ظلیت پناه حضرتلری خلیفهٔ اعظم موحدین اولمق ملابسه سیله مثال بی مثال تقدیس اشتمالك اعطاسی خصوصنده هیچ برکونه عذر وبهانه وصعوبت اظهار وایراد اولنمیه :

ثالثاً فیما بعد قاعدهٔ لاتتغیر مقامنده دستور العمل طوتلمق اوزره بودفعه دولت علیه نك قول قرار ایلدیکی مثال بی مثال تقدیس اشتمالی صورتندن هیچ بروقتده دولت علیه برلفظ وبرکلمه تغییر ویاخود ترك وتفویض ایتمیه :

رابعاً قینارجه ده منعقد عهدنامه ده دولت علیه بالجمله قبائل وطوائف اقوام تاتاره دائر کافهٔ حقوق دنیویه سندن قصرید ایلدیکنه بناءً حقوق مذکوره سنی بردرلو بهانه ایله کائنا ماکان هیچ برتاریخده تجدید ایتمیه جکنی اشبو معاهدهٔ جدیده ایله مجدداً متعهد اولوب ذکر اولنان عهدنامه نك اوچنجی ماده سی منطوقنجه طوائف مرقومه یی مستقل وسربست برقوم اعتبار ایده جکنی تعهدایدر : ذکر اولنان اوچنجی ماده دخی اشبو ماده ده تصریح وبیان اولنان عبارتندن ماعدا بومحلده لفظ بلفظ تجدید وتکریر وتذکیر اولنمش کبی اعتبار اولنه :

خامساً طوائف تاتاره دائر غیر مترقبه وبومعاهده ده خاطره کلمامش حالات عارض وواقع اولور ایسه ایکی دولت دخی دوستانه مخابره ایتمکسزین برنوع تدبیره مباشرت ایتملرینی تعهد ایدر .

اوچنجی ماده مجدداً خانان تاتار انتخاب اولندقجه قوم تاتار طرفندن اخباریه حاوی محضرلرك وجانب خلافتپناهیدن اعطا بیوریله جق مثال بی مثال تقدیس اشتمالك عبارتنه ومرقوم تاتار اهل اسلامدن اولمغله شریعت محمدیه مقتضاسنجه خلیفةالموحدینه اعتباراً فیما بعد حفظ ووقایه وموافقت واقتضا ایده جکی رسوم سائریه متعلق اشبو معاهدهنك ایکنجی ماده سنده مشروح نظام ورابطه برجانبدن دولت علیه دن وبرطرفدن دخی مدبر امور تاتاردن مصرح ومتفق علیه سند اوزره تکمیلا پذیرای ختام اولدیغی برله وبوندن ماعدا تاتار خلقنك استقلال وسربستیتنك طبیعت وصورتی فیما بعد اوضح واصرح وجهله تعیین وتقریر ضمننده ذیل تمسکده وضع امضا ایدن جانبین مرخصلرینك تنظیم وامضا وکندو مهرلریله ختم وتمهیر ایتدکاری نص مضمونه مماثل ومواقف علناً بیاننامه لر ایکی دولت مشار الیهمادن اعلان اولندیغی عقبنده روسیه دولتنی دخی جمله عساکرینی اشبو معاهده تمسکی تاریخندن اعتبار ایله قریم وطماندن اوچ آی ظرفندن وقوباندن بعد مسافه سی سببیله اوچ آی یکرمی کونده غایة مافی الباب ممکن اولور ایسه دخی مقدم جلب وارجاع وبردرلو بهانه ایله بردخی محال مزبوره یه ادخال ایتمیه جکنی تعهد ایدوب دولت علیه کذلك کندو طرفندن دخی بوتعهدی کاملاً مراعات ایده جکنی تعهد ایدر .

دردنجی ماده عساکر مذکوره فی الواقع اور قپوسنی مرور ایلدیکی خبری دولت علیه یه حکومت قریمدن اخبار اولنوب قرار داده اولدیغی عبارت وصورت اوزره محضرلر ایله دولت علیه کرك شاهینکرای خان وکرك قوم تاتار طرفلرندن مجدداً مبعوثلر وارد اولدقده جانب حضرت خلافتپناهیدن مقدمجه دولت روسیه یه تحریراً تعهدلری موجبنجه جلادتلو شاهینکرایك خانلغی قبول ومقامنی اعتراف ایله قرار کیر اولان سیاق اوزره مثال بی مثال تقدیس اشتمال ایله مشار الیهی توشیح بیورملریله تراضیء دولتین اوزره تاتار مصالحنه دائر بالجمله معاسر قطع وحسم اولنه .

بشنجی ماده روسیه دولتی دولت علیه یه ایراث موانع مراد ایتمدیکی حقیقتنی تصدیق واثبات ایچون بوغ تعبیر اولنور آق صووله حدودی ودینیستر تعبیر اولنور طورله نهری وقره دکز ساحلی بینندہ کائن اوزی ناحیه سنه تابعدر دیو جانب دولت علیه دن ادعا اولنان اراضینك قوم تاتاره ترکندن نکول ایتمکه رضا داده اولورانحق آتی البیان شروط ایله که اولا اراضیء مذکوره عهدنامه نك

اوچنجی ماده سی اوزره قوم تاتاره تخصیص اولندیغندن دولت علیه بوبابده قریم خانی ومدیری ایله مخابره ومقاوله ایلیه واراضیء مرقومه‌نك خان وحکومتی طرفندن حسن رضالریله ترك وقصریدینه رضا ویرلمسی خصوصنه روسیه دولتی حسن وفا واهتمام ایله بذل همم حسنه ایده جکنی تعهد ایدوب طوائف تاتارك سربستیته حین تأسیسنده خلل تطرق ایدر صورتی کسب ایتمك ایچون ابتدا دولت علیه دن بوماده مرقومونه ایراد اولندیغی تقدیرده حسن ختام بوله جغی روسیه دولتنك بروجه پشین مأمولیدر .

ثانیا دولت علیه دخی ذکر اولنان اراضی‌یه همجوار اولان اوچ دولتك آسایش حاللری ایچون اوزی ناحیه سنی دولت علیه‌نك اقرب اولان ممالکنه خط مستقیم اوزره تخصیص ضمننده کفایت مقداری اراضی آلندقدنصکره باقیسنی‌ینه دولت علیه‌نك تصرفنده اوله رق آثار بنادن وآخر کونه کائنا ماکان عمران واسکاندن خالیة خالیه ترکنی متعهد اولوب فقط محل مرقومك الحالة هذه موجوداولوب دولت علیه اسم ورسم وعدد ومقدار ونوع اهالینك دفترینی روسیه دولتنه ویرمسنی متعهد اولدیغی قری ومساکندن غیری یکیدن برنوع عمران واسکان جدیدی ونامعلوم کسانك اسکانی تجویز ایتمك شرطیله استثنا اولنور لکن روسیه ایلچیسی قرای مزبوره‌نك الحالة هذه بولندقلری حالده حفظ وبقاسنی انجق دولتنك رضاسی بوکا منضم اولمق مأمولیله متعهد اولور .

ثالثا بین الدولتین هر درلو منازعاتك دفعی ایچون عهد نامه‌نك ایکنجی ماده‌سی منطوقنجه زاپور وقزاقلرینك ردی خصوصنه دائر دولت علیه مسفور قزاقلره حشمتلو بالجمله روسیه لونك پادشاه وایمپراطوریچه سی طرفندن شفقت جبلیه سی حسبیله جرملری عفو اولندیغنی افاده ورضالریله روسیه ممالکنه کیدرلر ایسه انصراف ایتدیردوب تردد ایلدکلری حالده طونه‌نك برو جانبنده طرف بریده بحر سیاهدن بعید برمحله امرارلرینی تعهد ایدر .

التنجی ماده سفینه لرك کشت وکذاری خصوصنده فیمابعد بالجمله خلاف انهالری وابحاث وقیل وقال میانه دن ازاله وابعاد ضمننده بیان اولنورکه طوائف سائره وعلی الخصوص دولت علیه دن امر تجارتده ملل سائره دن زیاده حقلرنده مساعده اولنان روسیه لونك امر تجارت وایاب وذهاب سفاینه متعلق مصالحه عهدنامه‌سنك ماده‌سنده نمونه منزله‌سنده اتخاذ اولنان فرانچه وانکلتره طائفه‌لرینك محمیهٔ قسطنطینیه‌یه وممالك عثمانیه‌نك سائر لیمان واسکله لرینه استعمال ایلدکلری سفینه لرینك تماماً شکل وجسامتنه مشاکل ومشابه روسیه تجار سفینه لرینك بحر

سیاهدن آق دکزه وآق دکزدن بحر سیاهه سربسیت اوزره مرور وعبورلرینه دولت علیه رخصت واجازت ویرر وبو بابده تحقیق اولندیغی اوزره آق دکز طرفندن محمیهٔ قسطنطنیه‌یه ایاب وذهاب ایده کلان کرك فرانچه وانکلتره وکرك طوائف سائره تجار سفینه لرینك اك بیوکی اون التی بیك کیله که روسیه لونك بوط تعبیر اولنان کمیتنده بالمقایسه یکرمی التی بیك درتیوز بوطه بالغ اولور حمولهٔ تحمیل واستیعاب ایدوب بو تقدیرجه روسیه سفینه لرینك علی الدوام مرعی ودستور العمل طوتلمق اوزره بودفعه شکل وجسامتلرینی تعیین وتخصیص ایچون اشبو مقیاس اتخاذ اولنوب سفینه لرك اك کوچکی بیك کیله واك بیوکی اون التی بیك کیله که سکز بیك قنطار حمولهٔ متحمل اوله . روسیه دولتی اشبو تقریب ایله دخی صفوت وضمایر دوستانه سنی دولت علیه‌یه اثبات وتحقیق مراد ایتمکله کندو رعایاسی طرفندن بوندنصکره دولت علیه لیمانلرینه تسیار اولنه جق سفینه لرك مقیاس مزبوری تجاوز ایتمیوب طاقم وملاحلرینك تجهیزی دخی ذکر اولنان ایکی ملتك سفاینه مماثل ومطابق اولمسنی مسفورونه تنبیه ایتمکله راضی ومتعهد اولور . ودخی ذکر اولنان سفینه‌لرده دولت علیه‌نك رعایاسنی مکر برحاجت‌مس ایدوب دولت علیه‌نك علمی ورضاسی منضم اولمدقچه استخدام ایتمامك وعدینی روسیه دولتی تعهد ایلدیکی مثللو اشبو وعد مزبور دولت علیه طرفندن دخی تعهد اولنوب قینارجه عهدنامه‌سنك اون برنجی ماده‌سنده مشروح جمله عهودك بلا تغییر ودقت ایله مرعی طوتیله‌جغی وباخصوص فرانسه وانکلتره طائفه‌لرینك تازه ایده جکلری رسوم ولوج وخروجدن غیری بر نوع رسم روسیه رعایاسندن مطالبه اولنمیه جغی دولت علیه طرفندن تعهد اولنور . وایکی دولت بیننده امر تجارت خصوصنده هر درلو خلاف انهالری بر طرف ایتمك‌ضمننده‌بالمذاکره والمکالمه‌شرح وتوضیح وفرانسه وانکلتره‌لویه اعطا اولنان عهدنامه لرك مفهومنی اساس اتخاذ برله آنلره اتباعاً وموافقةً روسیه تجارینك طبیعتنه تطبیقی حدامکانده اولدیغی درجه لره دك توفیق ایدرك امر تجارته دائر برقطعه مقاولهٔ منفرده ترتیب وتنظیمنه مبادرت اولنمق ایکی طرف بیننده قول وقرار اولندی .

یدنجی ماده عهدنامه‌نك افلاق وبغدان ویوده لقلرینه متعلق اولان اون التنجی ماده سی موافق زمان سابق اولمغله بودفعه مزاج وقت وحاله تطبیق ایچون مادهٔ مذکوره بعض تبدلات وتنقیحاته محتاج اولدیغی اجلدن بین الدولتین شو وجهله مقاوله اولنوب دولت علیه مجدداً عهد وپیمان ایدرکه :

اولا خرستيان مذهبنك سربسيت كامله ايله تعارف واجراسنه ومجدداً كليسا احداثنه وعتيقلرينك تعمير وترميمنه عهدنامه‌نك بالاده مذكور ماده سنك منطوق اصليسى اوزره بالمعاهده نظام ويرلديكى اوزره جانب دولت عليه‌دن وجهاً من الوجوه ممانعت ومعارضه اولنميه :

ثانيا ابرائيل وخوتين وبندر قلعه‌لرينك اطرافنده ومحال سائره ده واقع اولوب اليوم رعايا املاكى اسميله مسمى اولان اراضى واملاك مناستر وسائر اشخاصك ملكلرى اولمق جهتيله بلغراد مصالحه‌سنك انعقادى تاريخى اولان بيك يوز اللى تاريخنده واقع ميلاد حضرت عيسانك بيك يدى يوز اوتوز طقوز سنه‌سندن اعتباراولنه‌رق ضبط اولنمش اراضى واملاك كيرو مناستر اصحابنه رد اولنه ومملكتين مرقومتينده واقع بوندن اقدم روسيه‌لو موجود اولوب مدير اموري اولديغى اثناده اهالئ مملكتدن بعض كسانك اثبات ضمننده ايراد ايتدكلرى ادله تفحص اولنديغنه بناءً مقتضاسنجه ده‌ده‌لرندن موروث اولوب طرفلرندن ضبطنه حكم اولنان املاك بوندن بويله بلا انتزاع وتعرضدن عارى وجهله اشخاص مرسومونه تمليك وابقا اولنمسنده روسيه دولتنك شفاعتنه دولت عليه مساعده ايليه :

ثالثا جانب دولت عليه‌دن مملكتين مزبورتينك طائفهٔ رهابينه امتيازات لايقه ايله اعتبار ورغبت اولنه :

رابعا مملكتين مذكورتينه جزيه تكليفى خصوصنده اظهار آثار اعتدال ومرحمت اولنوب ومال جزيهٔ مذكوره‌يى ايكى سنه ده بردفعه بشقه بشقه ايكى مملكتك طرفندن آستانهٔ سعادت جانبنه تسيار اولنه‌جق يرلو مبعوثلرك يدندن دولت عليه اخذ وقبول ايليه وبودفعه تنظيم وتخصيص قلنان جزيهٔ مذكوره‌لرينى مملكتين مرقومتين مادامكه وقت وزمانيله ادا وايفا ايده‌لر ولات وضابطان وذوات سائره طرفلرندن كائنامن‌كان تكليف وويركو ناميله ياخود اسم ديكر وآخر بركونه بهانه ايله نسنه مطالبه‌سيله مملكتين مذكورتينه جفا واذا چكديرلميوب مقدما مملكتين مذكورتين دولت عليه‌نك تحت تصرفنه ارجاع اولنديغى عقبنده جانب سنى‌المناقب حضرت جهانداريدن اعطا واحسان بيوريلان خطوط شريفه‌يى رعايانك امن ورفاهيچون كمال دقت اوزره قوت اصليه‌لرنده حفظ ورعايت ايده‌جكنى دولت عليه تعهد ايدر :

خامسا مملكتين مرقومتيندن هربرى آستانهٔ عليه‌ده روم مذهبنده خرستيان اوله‌رق بررنفر مصلحتكذارى اقامت وابقا ايدوب مسفورلرك حقنده دولت عليه

هرحالده آثار عنایت ومرحمتی بذل ایلیه . شویله‌که : مسفورلر تنعم احکام مللهٔ مستحق یعنی هردرلو تعرض ومفتریاتدن محمی ومستور اعتبار اولنه‌لر :

سادسا روسیه دولتی دخی کندو طرفندن ایلچیسی وساطتیله مملکتین مزبورتین ایچون مصالحه عهدنامه‌سنده کندویه تجویز وتخصیص قلنان حق شفاعتی فقط اشبو ماده‌ده مبین ومشروح شروطك خللدن صیانت ووقایه‌سی ضمننده استعمال ایلمکه وعد وتعهد ایدر .

سکزنجی ماده موره سکانلك مصادره اولنان اراضی واملاکلری جوامع واوقاف وسائر بو مقوله خیراته ربط اولنمش اولدیغندن قینارجه عهدنامه‌سی موجبنجه اصحابنه ردی مقتضی اولان اراضی واملاك مزبوره مقابله‌سنده اراضیٔ سائره تعیینی ویاخود حیف وزیانلرینه معادل منافع اخری اعطاسیله تماماً وجه وحقانیت ومعدلت اوزره ریاعای مسفوره‌نك زیانلرینی تضمین ایده‌جکی دولت‌علیه تعهد ایتمکله روسیه دولتی دولت علیه‌نك قول وعهدینه اعتماداً فرح بال ایله رضاداده اولور .

طقوزنجی ماده اشبو معاهده قینارجه مصالحه‌سی عهدنامه‌سنك ملحق وشروح وتوضیحی مقامنده اولمغله عهدنامهٔ مذکوره‌نك اجزاسندن برجزئی منزله‌سنده عهد واعتبار وطرفیندن قول عهد اولنان معاهدات قوت وتأکیدی اوزره الی‌الابد مرعی ومعتبر طوتلمق واجب اولمغله کرك شوکتلو کرامتلو عدالتلو مرحمتلو ولی نعمتم افندم پاشادهم حضرتلرینك طرف همایونلرندن وکرك حشمتلو مکنتلو بالتمام جمله روسیه‌لولرك پادشاه وایمپراطوریچه‌سنك طرفندن کندو امضالریله علناً تصدیقنامه‌لر ایله اشبو معاهده تأیید وذکر اولنان عهدنامه‌لر سیاق وعباره‌لری وجه معتاد اوزره اوله‌رق ممکن مرتبه برقدم اقدم وغایة مافی‌الباب اشبو معاهده‌نك عقدی تاریخندن درت آی ظرفنده محمیهٔ قسطنطینیه‌ده مبادله اولنمق اوزره جانبین مرخصلری بینلرنده قول وقرار ومفاهیم ومضامینی موافق ومطابق ایکی نسخه‌سنی ترتیب وترقیم وزیاده تأمین وتمتین ایچون روسیه دولتنك درعلیه ده مقیم فوق‌العاده اورته ایلچیسی ومرخصی ودولتنك مستشاری وصان استانسلاس طریقنك قوالیری رغبتلو منزلتلو الکساندر استاکیف دوستمز ایله بینمزده قول وقرار وکندو امضا ومهرلریمز ایله ختم وتمهیر ایلدك .

(١٣)

(قره وزیره خطاباً صادر اولان خطوط همایون)

* صدارتنه دائر خط همایون *

سزکه وزیر اعظم بالاستقلال ووکیل مطلق حمیده فعالم سز .
سزی واموریکزی مسهل الصعاب جل عن التحول والانقلاب حضرتلرینك توفیقات جلیله‌سنه باخلوص بال ودیعه ایلدیکمدن صکره معلوم عرفان ملزومکز اوله‌که سلف خیرالخلفکزامی اولمق حسبیله سرائر ارادات علیه‌می محتوی خطوط شریفه‌م ایادیء بیکانه‌یه ضروری کرفتار وبووجهله مکتومات امور اجانبه دخی امر واضح الظهور اولمسی رونمون اولمغله عزلی ایجاب ایدوب سز خاصة ترتیت کردهٔ ید مؤید ملوکانه‌م وغرس یمین باتمکین خسروانه‌م اولوب من کل الوجوه ذاتکزه وثوق واعتماد زائد ازمعتاد اولدیغندن بشقه ذاتکزه ودیعهٔ سبحانیه ومزینات رحمانیه اولان حلی رشد وسداد ووشاح الصدر کمال استعداد خداداد مشهود مدرکهٔ راسخهٔ شاهانه‌م اولدیغندن امانت کبری اولان مقام والای صدارت ومسند علیای وکالت بالاستقبال والاستحقاق جمیع زمام مهام امور بلا شرکاپحیدهٔ بنان صداقت بنیانکز اوله‌رق حقکزده سزاوار وارزان قلنمغله مهر همایون میامن نمونم سزه احسان شاهانه‌م اولدیغندن استقلال لفظی قیلندن اولیوب فعلا دخی جمله‌یه نوبنو تنبیهی ارادهٔ خیریت افاده‌م اولدیغی بیلوب جرح وتعدیل اموردن بلا توقی صداقت مجربه‌کزی وسعت بال ایله اجرایه رخصت تام خسروانه‌م ارزان بیورلمشدر .
جناب موفق کل امور قدومکزی وسیلهٔ حبور ایدوب مقارنت حضر توفیق ایله ذاتکزی مظهر ومصدر افعال جزیله ایلیه آمین بحرمة سیدالمرسلین .

* دیکر خط همایون *

چراغ خاصم نظام دولتم وزیر بی نظیرم .
لله الحمد والمنه صدارته تشریفکدن برو دولتم نظام بولدیغندن سزه دعای خیرم عندالله مقبولدر همان رب تعالی هر امورکده توفیقلر کرم ایلیه وایده جکنه اشتباهم یوقدر . بوکون سعد آباده تشریفکز معلوم همایونم اولدیغندن قدر وشانکی ترفیع ایچون حفظ وجود شاهانه‌مه مخصوص اولان کورکلرمدن سیاه دلکو برکورك خاص اوطه باشی قولم ایله کوندردم . کورکی الباس ودعای خیرم اوزره اولوب سنی جناب خیر الحافظینه ودیعه وکافهٔ عباد اللهی سزه امانت ایلدم .

* اخراج مواجب حقنده خط همایون *

بنم وزیر مخلص وچاکر متخصصم .
حق تعالایه معلوم وعیاندرکی جمیع افعال وحرکاتکدن ودین دولت علیهم خدماتنده نمایان اولان سعی وغیرتکدن راضیم وشاکرم هرحالده موفق بالخیر اوله سن علی الخصوص وقت وزمانی ایله اموال میریه یی تحصیل ومواجبی تکمیل وتوزیع ماده سنده ظهور ایدن دقت واهتمامك مقبول همایونم اولمغله حالا خزینهٔ همایونم کتخدامی اغا قولم ایله خاص کورکلرمدن بر سمور کورك وبرقبضه مجوهر خنجر ارسال واحسانیله توقیر وتکریم اولنمشدر . کوره یم سنی کافهٔ دولت علیه می کمال استقلال اوزره اداره ورؤیت وراحت عباده دائر حالاته کماکان بذل مقدرت ایلیه سن ان شاءالله تعالی هرخصوصده خیره موفق اوله جغکده ونظام دولت ومملکت اسبابنده دقیقه فوت ایتمیه رك اقدام تام ایلدیککده وایده جککده ذره قدر شبهه م یوقدر . جناب حق سنی وسنك امر ورضاك اوزره دین ودولته صادقانه خدمت ایدنلری دارینده مسرور ایلیه آمین .

(١٤)

* صدر اعظم عزت پاشایه خطاباً خط همایون *

اجداد عظامم واسلاف کرامم زمانلرنده واقع اولمیان وجواز ویرلمین محدثاتك روا جنه زمان خلافتمده بردرلو رضای همایونم یوغیکن برقاچ سنه دنبرو دخان چبوقلری امامه لرینه التون قاقه وانواع جواهر طاشلریله ترصیع واوچر بشر یوز غروشه آلنوب صاتلدیغی وکذلك نسوان طائفه سنك تخته پاپوشلرینه سیم قباره وصرمه وضع واستعمال اولندیغی یقیناً معلوم همایونم اولوب بومثللو خلاف شرع شریف اسرافات بیهوده نك اعمال واستعمالی خلاف ارادهٔ تاجدارانه م اولمغله من بعد چبوق امامه لرینه التون قاقلمامش وانواع جواهردن بردانه جوهر طاش وضع اولنمیوب صاتلمامق واستعمال اولنمامق اوزره یساغ وتخته پاپوشلری دخی قباره سز وصرمه سز ساده اعمال اولنمق وجهله منع واقتضا ایدنلره تنبیه ومتنبه اولمیانلری تادیب وتربیه ایلیه سین .

(١٥)

* ینه عزت پاشایه خطاباً خط همایون *

بنم وزیر خالص صدیقم
بعنایة الملك المجید اوغلوم شهزاده سلطان سلیمان بوکون تراشه بدأ وشروع اولندیغی

تشكرينى حاوى وسنك قدر و شانكى ترفيع ضمننده خاصه كوركلرمدن كندى استعمال ايلديكم سياه دلكو جلقفاسى قونطوش فروهٔ اعلاسنى بربر باشى قولم ايله كوندردم . وصولنده كوركى اكتسا ودعوات خيريه مه مداومت ومواظبت اوزره كافهٔ امور دولت وسلطنتمك تنظيمنه وجميع عباداللهك ايشلرينه سعى واهتمام ايليوب غيرت واقدام ايليه‌سن جمع عباد اللهى سكا وسنى خير الحافظينه وديعه ايتدم .

(١٦)

* اسپانيا دولتيله عقد اولنان عهد نامه نك صورتيدر *

برنجى ماده دولت عليه ايله اسپانيا دولتى بينده ان‌شاءالله تعالى تصديقنامه ورودند نصكره سائر دوست اولان فرانسه وسيچليا تين و انكاتره واسوج دولتلرى مثللو وضع ايله صلح وصلاح منعقد اولمشدر . بنا برين دولت عليه يه تابع ممالك وايالت والكات وجزيره لرك اهاليلريله اسپانيا دولتنه تابع اولان حكومتلر وملحقاتلرى اولان اراضى وجزيره لرى وشهرلرى وقسللرى وبوندنصكره وقتيله طرفنه تابع اوله جق ممالك وحكوماتنك رعايالرى بينده اشبو صلح وصلاح مراعات اولنوب وامر تجارته دخى سائر دوله مساعده اولنديغى اوزره براً وبحراً جواب ويريلوب وامتعه لرينك فروختى وقرنتنه وعوارض سائره دن متضرر اولان سفاينك تعميرى وكفاف نفسلرى ايچون اقتضا ايدن نسنه نك آچه لريله اشترا سى طرفيندن جائز اوله .

ايكنجى ماده دولت عليه نك بالجمله اسكله وكمركلرنده قرال مشار اليهك سفاينلرندن ورعايالرندن رسمى يوزده اوچ وسائر دوست اولان دول طرفلرندن ويريلان رسومات ادا اولنوب مقابلنده دولت عليه‌نك سفاينى ورعايا سى دخى اسپانيايه تابع اولان يرلره واردقلرنده بوقياس اوزره سائر دوست اولان دول مثللو رسوماتلرينى ادا ايده لر .

اوچنجى ماده دولت عليه ده قرال مشار اليهك اقامت ايده جك وكيلى وساطتيله دولت عليه‌نك مناسب اولان بالجمله اسكله لرنده وسواحللرنده قونسلوسلرى اقامت ايتديريلوب عزل ونصبلرنده ووكيل مومى اليه رتبه سنه كوره اوامر وبرات احسان اولنمسنده وقونسلوسلرينك وترجمان واتباعلرينك خصوصلرنده سائر دوست اولان دول ايلچيلرى وترجمان قونسلوس واتباعلرينه اولان مساعده مثللو معامله اولنه .

دردنجى ماده قرال مشار اليهك رعايالرى مذهبى خصوصنده وقدس

شريف وسائر يرلره واران سياحلريچون سائر دوست اولان دوله مراعات اولنديغى اوزره مساعده اولنه ودولت عليهٔ عثمانيه‌نك هر قنغى محلنده تجار ورعايالرينك وبيراغى التنده اولانك برى وفات ايدر ايسه مخلفاتى حكام وضابطان طرفلرندن مصادره اولنميوب وبو كونه مخلفات مال غائبدر ديو وضع يد واستصحاب اولنمقسزين وكيلنه وياخود قونسلوسلرينه وصيتى اوزره اصحابنه ويرلمك ايچون تسليم اولنه واكر بلا وصيت وفات ايدر ايسه مخلفاتى وكيلنه وقونسلوسلرينه وياخود وفات ايتديكى محلده اولان شريكلرينه تسليم اولنه ووفات ايلديكى محلده قونسلوسى ويا شريكلرى بولنمديغى حالده اولمحلك قاضى تعبير اولنور حاكمى شرعاً مخلفاتنى دفتر ايليوب بر امين محله وضع وحفظ اولنه رسم قسمت ديدكلرى ويركو طلب اولنمقسزين در دولتده مقيم اولان وكيلى طرفندن تعيين اولنان آدمه بلا بهانه دفع وتسليم اولنه ودولت عليه‌نك رعاياسنه وتجارينه قرال مشار اليهك ممالك والكاسنده كذلك معامله اولنه .

بشنجى ماده قرال مشار اليهك قونسلوس وترجمانلريله دعوى ظهور ايدر ايسه درت بيك آقچه‌دن زياده دعوى اولديغى حالده دعوالرى سائر محللرده استماع وفصل اولنميوب آستانهٔ سعادته حواله اولنه وكذلك قرال مشار اليهك تجار وسائر رعايالرى وحمايه‌سى التنده اولنلر ايله دولت عليه رعاياسى بيع وشرا وتجارت خصوصلريله وسائر بهانه ايله دعوى وقاضيه واردقلرنده ترجمانلرندن برى بولنمدقچه دعوالرى استماع وفصل اولنميه وبورجلرى وكفالتلرى معمول‌به سندات ودفتر اولمدقچه دعوا اولنان دين ايچون خلاف عدالت مداخله اولنميه وتجارى بيننده دعوى ظهور ايلدكده بومقوله اولان دعوالرى قونسلوس وترجمانلرى وساطتلريله شروط وقاعده‌لرى اوزره كورلمسى جائز اوله وبومعامله حين اقتضاده مشار اليهك مملكتلرنده بولنان دولت عليه‌نك تجار ورعاياسى حقلرنده دخى بووجهله مرعى طوتيله .

التنجى ماده دولت عليه‌نك حكام وضابطانى قرال مشار اليهه تابع اولنلردن هر كيم اولورسه اولسون برفردينى بلا وجه تعدى وتحقير وحبس ايلميه‌لر ورعايالرندن بر كيمسه اخذ اولندقده وكيلى وقونسلوسى طرفندن طلب اولنور ايسه تسليم اولنوب تهمتلرينه كوره تأديب اولنه .

يدنجى ماده دولت عليه‌نك رعايا وتجارى امين ومستريح اولمق ايچون طرف دولت عليه‌دن قرال مشار اليهك كرسئ ممالكى اولان آليقانه‌ده اقامت اوزره شهبندر تعيين اولنمسى جائز اوله وبووجهله ايشلرينى رؤيت ايدوب دولت عليه جانبندن مساعده اولنان سربستيت بونلرك حقنده دخى جارى اوله .

سکزنجی ماده فن ملاحیده ماهر اولنلردن طرفین لیمانلرنده فرتنه‌دن تضییق اولنان سفاینه اعانت اولنه وشکست اولان سفاین ودرونلرنده بولنان امتعه وسائر اشیالری بولندقلری اوزره صاحبلرینه تسلیم اولنمق ایچون اقرب اولان قونسلوسلره رد اولنه .

طقوزنجی ماده طرفین سفاینی عسکر وجبه خانه نقلنده وسائر خدمتده استخدام اولنمق اوزره جبر اولنمیه‌لر .

اونجی ماده دولت علیه‌نك سفاینی ممالك عثمانیه‌دن دوستلق اوزره اولوب قرال مشارالیهك ممالکنه سائر دوست دولتلرك سفاینی کبی معتاد اولان لازارته‌دن صکره قبول اولنه‌لر .

اون برنجی ماده دولت علیه‌نك جنك سفاینی روی دریاده قرال مشارالیهك جنك سفینه‌لرینه مصادفه ایلدکده بیراقلرینی دیکوب وقارشودن طوپ ایله سلاملیوب دوستلق اظهار ایلدکده دولت علیه‌نك جنك سفینه‌لری دخی کذلك دوستانه معامله ایدوب وینه طرفینك تجار سفاینی دخی بربرلرینه بیراقلرینی آچوب دوستانه معامله ایده‌لر واشبو طرفینك جنك سفینه‌لری بربرلرینك تجار سفاینه مصادفه ایلدکده سبیللرین تخلیه واقتضا ایدن معاونت ایله اعانت اولنوب وجنك سفاینی اقتضا ایدن فلوقه جیلردن ماعدا فلوقه ایله تجار سفینه‌سنه ایکی نفر آدم ارسال وتاجر سفینه‌سنك سندینی ویول کاغدینی کوروب معمول به اولدیغنی بیلدکده کندو سفینه‌لرینه عودت ایده‌لر وسفینه‌لرك بیراق وسنداتلری معلوم اولمق ایچون برر صورتی وبیراقلرك دخی رسملری طرفیندن ویریله .

اون ایکنجی ماده قرال مشار الیهك رعایاسندن واکا متعلق اولنلردن بری اسلامه کلوب وکلدیکنی قونسلوسلردن ویاخود ترجمانلردن بریسنك مواجهه‌سنده مقر اولورایسه بوصورتده بورجنی ویرمك وکندو اشیاسندن ماعدا سائرلرك امتعه‌لرنده یدلرنده بولنان اشیا دخی بعد الثبوت اصحابنه ویرلمك اوزره وکیلنه وقونسلوسلرینه تسلیم اولنه .

اون اوچنجی ماده قرال مشار الیهه تابع اولوب حمایه سنده وبیراغی التنده اولان رعایا وتجار طائفه‌سی مادامکه دولت علیه دشمنلرندن اولان قورصان طائفه‌سیله ایصال مضرته ساعی ومزبوره‌لره عسکری یازلمش اولمیه‌لر اومقوله‌لرك اموال واشیالرینه تعرض وکندولرینه تعدی اولنمیوب اشیالریله تخلیهٔ سبیل اولنه‌لر وقرال مشارالیهك بیراغی وپتانته‌سیله اولان سفاینندن بری دولت علیه‌نك قورصانلری طرفندن استرقاق اولندقده سفینهٔ مرقومه ودرونده اولان تجار

ورعايا واشيا واندن ماعدا دولتين دشمنلرندن اخذ اولنان طرفين سفاينى وايچنده اولان تجار ورعاياسى مقرر اولان دوستلق استحكامى ايچون ممكن مرتبه تحصيل وطرفينه ويرلمكه سعى اولنه .

اون دردنجى ماده بو ايكى دولت طرفلرنده بولنان جانبين اسراسى بوخصوصه مأمور اولنلرك معرفتلريله مناسب ومعتدل بها ايله وياخود مبادله اولنه‌لر واطلاق وياخود مبادله اولنجه‌يه‌دك اصحابندن لطف ايله معامله اولنمق اوزره تنبيه اولنه‌لر .

اون بشنجى ماده قرال مشاراليهك رعايالرندن برى كمركدن اشيا قاچرمش بولنور ايسه دوست اولان دولك رعاياسندن زياده بر وجهله تأديب اولنمه وتجارلرى هر نه مذهبدن ديلر ايسه سمسار آلوب استخدام ايده‌لر وتجارتلرى خصوصنده خلاف معتاد بر كيمسه جبراً مداخله ايلميه وايدنلرك محكم حقلرندن كلنه دولت عليه‌نك اسكله وليمان وسدالبحرينه وسائر يرلرينه كلان سفاينلرى دوست اولان دولك سفاينى مثللو يوقلمه اولنه‌لر .

اون التنجى ماده دولت عليه‌نك سفاينى قرال مشار اليهك حكومتنده اولان سواحله سفينه سچديكى وسفايندن دخى قره كورنديكى محله دكين دشمنى طرفندن تعقيب وتعدى اولنمسنه قرال مشاراليه طرفندن جواز ويرلمامك وكذلك دولت عليه‌نك سفاينى دخى منوال محرر اوزره آنلر ايله دوست اولان سفاينه حد مرقوم داخلنده تعرض ايتمامك خصوصلرى كندولر دوست بولنانلره اخبار اولنوب رضاداده اولدقلرى حالده كيفيت در دولت عليه‌يه تحريراً افاده اولنوب ومنوال محرر اوزره قرارداده اوله .

اون يدنجى ماده دولت عليه رعاياسندن وخصوصا اولكونلى وآرناودلقده اولان قورصان مقوله‌سندن وسائر بويولده يورويانلردن برفرد بالجمله قرال مشاراليهك سفاينى ايله خصومت ايتمامك خصوصى واسكله‌لرينه ومملكتلرينه واردقلرنده دوستانه قبول وسائر دوست اولان دوله معتاد اولان اعانتلر بونلرك حقلرنده دخى اجرا اولنمق حالتى امر وتنبيه اولنه وذكر اولنان طوائف قرال مشاراليهك تحت حكومتنده اولان اراضى اهاليسنه سربستيت وكندو حاللرى اوزره تجارت ايچون واروب كلمرى جائز اوله واشبو عقد اولنان موادده مخالفت ايدن وارايسه تأديب وطرفينه بومقوله‌لردن اولان فى‌الجمله ضرر وزيان سائر دوست اولان دوله مساعده اولنديغى اوزره تضمين ايتديريله ودولت عليه‌نك امر وفرمانه مخالفت وقرال مشار اليهك رعايالرينه تعدى ايدر اولور ايسه يعنى

قورصانلق معاملهسنی ایدر ایسه اومقولهیه دریانك آچیغنده مصادفه اولنور ایسه واولندیغی حالده عقد اولنان مواده خلل کلمکسزین حقندن کلنمسی جائز اوله وکذلك دولت علیه سفاینی دخی بووجه اوزره حرکت ایلمك جائز اوله دولت علیهٔ ابد قیام ایله اسپانیا دولتی بیننده رابطه پذیر حسن ختام اولان اشبو مصالحهٔ متینه جزائر غرب وتونس وطرابلس اوجاقلرینه اخبار اولنوب ذکر اولنان اوجاقلرك مصالحه خصوصنده ارادهلری کندو یدلرنده اولمقدن ناشی آنلر دخی ذکر اولنان اسپانیا دولتیله بشقهجه عقد مصالحه ایلدکلرنده دولت علیه محظوظ ومصالحهلری مقبول اولهجغنی مشعر تأکیداً دوستلغی توصیه برله مصالحهیه ترغیبی حاوی اوامر شریفه اسپانیا ایلچیسی طرفندن استدعا اولندقده هربر اوجاغه بشقه بشقه اوچ قطعه اوامر علیه اصدار وتسلیمی جائز اوله .

اون سکزنجی ماده دولت علیهنك اسکله ولیمانلرنده وکذلك قرال مشارالیهك تحت حکومتنده اولان اسکلهلرنده ولیمانلرنده طرفینك دشمنلرینه جنك سفاینی تجهیز اولنمسنه جواز ویرلیه ودشمن بیراغیله کلان سفایندن طرفینك سفاینه هروجهله معاونت اولنوب طرفینك سفینهلری لیمانلردن چیقدقلرنده یکرمی درت ساعت مرورندن صکره ذکر اولنان جنك سفاینك اخراجنه جواز ولکن دشمنلك حیلهسیله برسفینه استرقاق اولنوب واسترقاق اولنان سفینهیه اعانت اولنمسی ممکن اولمدیغی حالده بولنان دولتك لیمانندہ بومقوله عوارض ظهوری تهمت عد اولنمیه طرفینك رعایا وتجار سفاینی دشمن بیراغی ودشمندن یول کاغدی آلمغه جواز ویرلمیه وبومقوله اخذ اولندقده سفینه ضابطی عبرةً للغیر سفینهسنك درکنه صلب اولنوب وسفینه واتباعی واشیاسی اخذ ایدهنك اسیر وغنیمتی اوله وطرفینك رعایاسنه ومملکتلرنده سکناسی قرارداده اولنلردن ماعداسنه اول کاغدی وبیراق ویرلمسنه جواز ویرلیه .

اون طقوزنجی ماده قرال مشارالیهك طرفندن تعیین اولنان وکلا وقونسلوسلردن بیراغی التنده اولنلر تجارته متعلق اشیالریچون کمرکلرینی ویردکلرنده سائر دوست اولان دولدن تحصیل اولنان قونسولاته رسمی النمسنه جواز ویریله وقرال مشارالیهك رعایالرندن برکیمسهیه باروت وطوپ وسلاح وسائر ممنوعاتدن اولنلردن ماعدا تجارته متعلق اولان اشیای سفائنه تحمیل ایتمکه ممانعت اولنمیه .

يكرمنجى ماده قرال مشارالیهك رعایاسنه وتحت حمایه‌سنده‌اولان كیمسه‌لره تجارته متعلق بیع وشرالرنده سائر دوست اولان دول مثللو معامله اولنه وعلى‌الاطلاق جارى اولان سكه‌دن غیرى سكه تكلیفیله تعدى اولنمیه‌لر وكتوردكلرى سكه‌دن خلاف معتاد بردرلو رسم طلب اولنمیه .

یكرمى برنجى ماده عزیمت اوزره اولان سفینه حدوث ایدن دعوى بهانه‌سیله آلیقونلمیوب دعوى ونزاعى قونسلوس وساطتیله بلاتأخیر فصل اولنه وقرال مشارالیهك متأهل ومجرد اولان رعایالرندن جزیه وتكالیف سائره طلب اولنمیه ورعایالرینك برینك اوزرنده شرعا مادامكه قتل وجرح كیفیتلرى ثابت‌اولمیه كندو حالنده اولدقجه تعدى اولنمیه واشبو مصرح اولان ماده‌لرده وبونلردن خارج وتصریح اولنمیان خصوصلرده سائر دوست اولان دوله معامله اولندیغى وجه اوزره مساعده اولنه ودولتینه فائده‌لو ولازم عد اولنان سائر مواد نافعه‌نك دخى اشبو عقد اولنان شرائطه درجى طرفیندن مناسب كوریلور ایسه آنلر دخى ایراد ومذاكره وترتیبدنصكره ضم ودرج اولنمق جائز اوله .

خاتمه

شوكتلو قدرتلو كرامتلو آل عثمان پادشاهى حضرتلرى ایله حشمتلو مكنتلو مكرمتلو اسپانیا حكمدارى وقرالى بینده منعقد اولان مساله موادى بلاخلل مرعى ومحفوظ طوتیله وحسن معامله ومصافات مابینك دلائلنى تبیین واثبات ضمنده بوكونكى كون بدأ اولنه‌رق جانبین ممالكنك سكنه‌سنه اعلان اولنه واشبو مصالحه عهدنامه‌سى تصدیق اولنجیه‌دكین بوانشاده رعایاى طرفین حقلرنده محتمل‌الحدوث خسارات تضمینى ایراد اولنمیه وعهدنامهٔ مذكوره سكز آى ظرفنده وياخود دها اولجه تصدیق اولنه ومالطیز وروما وجنویز سربستیت حكومتلرى اولمق حسبیله قرال مشارالیه مرسومونك آق دكزدن قورصانلقلرى دفعنه حسن همتى بیدریغ ایلیه وبوخصوصك كیفیت وقرارى طرف دولت علیه‌یه تحریراً بیان اولنه .

* عزت محمد پاشا صدارتنده کتخدای صدر عالی بولنان عمر وحید *

* افندی یه اولمق اوزره اشبو طقسان التی سنه سی جمادی الاخر اسنك *

* یدیسی تاریخیله مورخ اولهرق جانیکلی علی پاشانك بر قطعه قائمه سیله *

* برابر وارد اولان مشروح ومفصل تقریرینك صورتیدر *

اون بر کونده طمان جانبندن ورود ایدن کرشی سفر علی نام رئیس درعقب جلب واستنطاق اولندقده صوغوجق بکی زان اوغلو محمد کرای اول حوالی یه ورودنده شهامتلو شاهینکرای خان حضرتلرینك برادرلری بهادر کرای سلطان وارسلان کرای سلطان ایله ملاقات وچند دفعه مکالمه وطرف دولت علیه دن دونمای همایون ایله پاشا وعسکر کله جکدر کلامنی بین الناس اشاعه وتشهیر وسلطانان مومی الیهمایی دخی بومقوله جوابلر ایله تحریك وتغریر ایدوب بناءً علیه سلطانلر دخی طمانه کلوب خان حضرتلرینك آدملرینی قریم یقه سنه مرور ایتدیردیلر . وخان حضرتلریله میانه لرنده مکالمه ومنافسه لری وارایدی بن اول حال اوزره براقدم صکره نیه منجر اولدیغی معلومم دکلدر دیو تقریری برقطعه قائمهٔ صادقانه مز ایله صدر اعظم وافخم دولتلو مرحمتلو ولی النعم افندیمز حضرتلرینه عرض وتقدیم اولنمغله تفصیل کیفیت قائمهٔ مزبوره مزدن قرین علم شریفلری بیوریلور .

قالدیکه بنم مرور تکارا سلطانم حضرتلری خان مشار الیهك دفعهٔ ثانیه ده روسیه طرفنه کیتمسی وبعده روسیه عسکریله کلمسی طرف دولت علیه یه خیانت ومنافرتدن ناشی اولیوب سکسان بش سنه سنده برمقتضای تقدیر قریم استیلایه دوچار ودرونده بولنان خان وسلاطین سفینه لره سوار اولمریله حیرت واضطرابلری وقتنده اهالیء قریم بالاتفاق خان مشار الیه حضرتلری ایله برادرلری صاحبکرای خان حضرتلرینك دامنلرینه یاپشوب بویله پریشانیت حال ایله بزلری ترك ایتمیکز باشلریمزه نه کلور ایسه خیراً وشراً برابر کورملم دیو نیاز واسترحاملرینه بناءً روسیه یه کیدوب کلدکدن صکره هنوز مکافات اقتضا ایدر ایکن عکس الملحوظ جانب مشار الیهه ایتدکلری معاملات نامرضیه دن بشقه مشار الیه صاحب کرای خان حضرتلرینه باتشریفات همایون خانیت ابقا واحسان بیورلمشیکن بطریق التغلب مشار الیهی مسند خانیتدن طرد وازاله ومرحوم دولتکرای خانی انتخاب ومتابعتلرینه کمال انفعال ونفسانیته مبنیدر .

برمقتضای سرحکمت خلوصکار بیرالرینك برمدت جانب قریمده مکثم اقتضاسی مجزومم اولمشدرکه خان حضرتلرینك دولت علیهٔ ابدی القراره صداقتدن غیری برکونه فکری یوقدر . حتی بوندن اقدم روسیه لونك حیله یه مبنی تحریکیله دومبصار ویالی طرفلرینه ارسال ایلدکلری آدملری طرف دولت علیه دن مقابله ایله دفع وکیرویه اعاده اولندقده تکرار بردخی لسانه بیله المیوب حالی اوزره ترك ایلدکلری محضا دولت علیه‌یی صیانةً اجراسی داعیه سنه دوشدکلری صورتده بین الدولتین نزاع وقوعیله بلکه انجامی دولت علیه یه برکونه ضرر ترتبنه بن سبب اولمش اولورم ملاحظه سیله من بعد قاله کتورمدم دیو بالمناسبه ایراد بیورملریله بو دخی دولته خیرخواه وصداقتکار اولدقلرینه دالدر .

لکن روسیه لونك اوته‌دنبرو مکروخدعه آلوده‌ودرونلرنده‌فساد وقریمی برتقریب کلیا ضبط ایتمك داعیه‌سنده اولدیغی بی‌اشتباهدر . انجق کندوسی بو اثنالرده فسخ مصالحه ایتمامك کرکدر امکانی بولور ایسه نمچه‌لویی تحریك ودولت علیه ایله بینلرنده عداوت ومحاربه القاسنه مترقب اولدیغندن بشقه بر طرفدن کورجستانی دخی تحریك واغوادن خالی اولمیوب حتی بوندن اقدمجه سولمان طرفنه مخصوص برقپودانی کلوب بعد المکالمه عودت ایلدیکی وکیفیات سائره‌لری غالبا سعادتلو سلیمان پاشا حضرتلری طرفندن افاده ومعلوم دولت علیه اولمق کرکدر . حاصلی روسیه‌لونك مرامی وشب وروز اطرافی تحریك وانواع مکروحیله ترتیب ایدوب برتقریب قریمی مستقلاً ضبط ایلمکدر .

وشمدی یه دکین دخی بلکه برحیله وبهانه ایله ضبطی تدارکنه تشبث ایتملری ملحوظ ایدی . انجق خان حضرتلرینه مادامکه مسند خانیت سنده‌در قریمه طرفمزدن مداخله اولنمز دیو وعد ومقاوله‌لری سبقت ایلدیکندن ناشی بلاسبب سوزلرندن نکولی ارتکاب ایده‌مزلر . بناءً علیه شاید تحمل ایده‌میوب ظاهراً اراده‌سیله قریمدن کف ید ایتمش اولور ملاحظه سیله دائما خان حضرتلری طرفنه صبر وتحمل اولنیه‌جق کبی کونا کون تکلیفات ردیه ومعاملات بارده اظهار ایتمکده‌در .

خان حضرتلری دخی کرك روسیه لونك بوکونه فوق التحمل ایلدکلری معامله وتکلیفات نامرضیه‌لرندن وکرك ابتدای خانیتدنبرو درون قریمده تکون ایدن وقایع کدرآمیزدن‌ایرادیله مصارفی اداره دن عجز وعسرتی حسبیله خانیتدن دکل بلکه جانندن دخی اوصانمشدر . لکن کندی قریمدن کف ید ایتدیکی ساعت روسیه لونك ضبط ایده‌جکی مجزومی اولدیغندن ناشی برطرفدن سکنهٔ قریمك

حاللرينه مرحمت وبرطرفدن عار وحميت صاحبي برذات اولمغله برايشه مباشرت ايتديده نتيجه پذير ايده‌مدى كلامى تفوه اولنمقدن احتراز دامن صبره تشبث برله كاه برايام تمارض وكاه صيد وشكارى وسيله ايدرك كشت وكذار ايله امرار وقت ايتمكده‌در .

قالدى‌كه قريمك تصفيه واستخلاصى ضمننده ظهور عنايت ربانيه‌يه ترقب ووقت مرهوننه تعليق اولنه‌رق شمديلك كلياً روسيه‌لونك داخل قبضهٔ دست تسلطى اولميوب برمدت بوحال اوزره دورملرى مقتضاى وقت وحال اولديغى صورتده ظهور ايدن منازعه وفسادك اندفاعيله خان حضرتلرينك مسند خانيه اجلاسى واستقرارى ظن غالب‌صادقانه‌مه‌كوره بومرامك حصولنه مدار كلى اولمق كركدر . والا وقت آخره تأخيرى اقتضا ايتميوب تيز الدن استخلاص ونظام اصليسنه ارجاعلرى ارادهٔ عليه بيورلديغى تقديرجه فلله الحمد والمنه شوكتلو قدرتلو ولى‌نعمتمز پادشاه عالمپناه افنديمز حضرتلرينك قوهٔ قاهرهٔ جهانداريلرينه حائل يوقدر . وعون وتوفيق بارى ويمن همت كوه‌افكن شهنشاهيلرينه بومرامك حصولى دخى اقرب مأمولدر .

بوتقديرجه بالاده بسط وبيان اولنان طمان وقعه‌سى ايراث منازعه‌يه برمقدمهٔ قويه‌در زيرا روسيه‌لو بومقوله كيفيات وقوعنه مترقبدر . بوصورتده منازعه ايرائيله محاربه وفسخ مصالحه‌يه مباشرت اولنديغى حالده خان مشاراليه حضرتلرى روسيه‌لويه موافقت برله دولتعليه وعساكر اسلاميه ايله محاربه ومقابله‌يى ارتكاب ايتميه‌جكلرى اكرچه اظهر من الشمسدر . انجق ذكرى سبقت ايتديكى وجه اوزره خانيتدن بيزار اولمغله قريمده دخى مكث ايتميوب قبل المحاربه قريمى تركوخانيتدن فراغت برله برمقدار اتباع مخصوصيله ساحل‌بحر ازاغه قريب آيه نام موضعده احداث ايلديكى قصبه‌سنه نقل واقامت روسيه‌لونك دخى قريمى ضبط ومن اول الامر اهاليسنى درونندن اخراج وكندى مملكتلرينه سوق ونقل وقريمه عساكرينى ادخال ايدوب دائراامادار ضبط ومحافظه ايده‌جكلرى ملاحظه‌دن بعيد دكلدر . بوتقديرجه معاذ الله تعالى قريمده موجود بوقدر عباد اللهك پازدهٔ خسار اولەجقلرندن بشقه سواحل بحرسياهك كليسندن امنيت مسلوب اولور . قالديكه انجام‌كار نزاع واختلال ظهور ايتمامك امر محالدر . انجق دولتلو مرحمتلو صاحب الدولت وكثير اللطف والمروت افنديمز حضرتلرى بوقوللرينى مرده ايكن احيا وقريم كبى محل مكروهدن خلاص وخاكدن رفع بيورملريله خاصةً افندم وولى نعمت بيمنتمزدر . عمرم اولدقجه دعاى بقاى ايام عمر ودولت

واقبالاری فریضهٔ ذمت وواجبهٔ عهدهٔ صداقتم اولدیغندن غیری جناب مکارم نصابلریله دخی حقوق وموالاتمز قدیم وهمرتبهٔ درجهٔ اخوت اولمقدن ناشی دولتلو ولی‌النعم افندیمز حضرتلرینك وکرك مروتکاراسز سلطانمك زمان سعادت اقترانکزده بوکونه وخیم العاقبه اولان امر مکروهن عدم ظهوری مرامنه مبنی مجرد ایقاظ واخطار ضمننده بسط مقاله ابتدار اولنمشدر .

حاشا ثم حاشا که ایکی یوزسنه دن متجاوز مدتدنبرو ابا عن جد پرورده‌سی اولدیغم نان ونعمت دولتعلیه اوزرینه خان مشارالیهك ایکی سنه‌لك انعامنی ترجیح وبوتقریردن مرام مجرد مشارالیهی صیانته مبنی اوله انجق اقصای مرامم خاصةً افندیلریمزی ایقاظ وآکاه ضمننده اولوب لکن مقدما دخی بعض مواده وقوفم حسبیله هرچند وظیفه مدن خارج ایسه ده صداقتمه مغروراً مجرد آکاه ایدرم ملاحظه سیله واقع اولان بعض تحریرات خیرخواهانه‌می خلاف ملاحظه‌لره حملاطشره‌دن وظیفه‌سی اولمیان اموه مداخله ایدیور دیو باشمزه کلان سیئه‌لرك اکثریسنه علت مستقله اولدیغنه مبنی دولتلو مرحمتلو ولی‌النعم افندیمز حضرتلری زینت‌افزای صدر والا وجناب مکارم نصابلری کتخدای علوالقدر معالی پیرالری اولمیوب آخری اولمق لازم کلیدی . بومقوله مواد ضمننده قطعا حرف واحد دخی تحریر ایتمیه جکم وارستهٔ ریب وریا اولمغله کرم وعنایت بیوروب اشبوتقریر صادقانه مزی مجلس کبراده اظهار بیورمیه رق رأی واستصواب بیوریلور ایسه بروقت تنهای مراحم نمای ولی النعمانه‌لرنده مرحمتلو ولی‌النعم افندیمز حضرتلرینه عرض وتقدیمی رأی وعنایت علیه‌لرینه وابسته در .

* اواخر جمادی الآخره ده عمر وحید افندی طرفندن علی *

* پاشایه جواباً یازیلان مکتوب صورتیدر *

ذات حمیت صفات آصفانه‌لرینه اولان رابطهٔ اخلاص وضابطهٔ اختصاصم مقتضاسنجه لیل ونهار نشر اذکار جمیله‌لریله اوقات کذار اولدیغم قلب آکاهلرینه آشکار در ومیانه‌ده تکلف برطرف ونزد اولیای نعمیده علی‌الدوام سبب ارتفاع قدر وشانلری اوله جق وسائل واسبابی استحصاله بذل مجهود بوبنده‌لرینه مستجلب افتخار وشرفدر . جنابلری مثللو اصحاب عراقت واصالت حسب القدر جانب دولت ابد مدتدن مظهرستم وکدر اولسه‌لر دخی مفطور اولدقلری جوهر صداقت ومایهٔ استقامت لازمه سنجه خاندان ولی النعمته عارض اوله جق بارده نك اندفاعنه

سروجانلرینی سپر ایده جکلری بی اشتباهدر . بناءً علیه بودفعه قریم حوادثی استئصال اولنمق ضمننده صوب والالرینه کیدوب رجعت ایدن تاتار بنده لری یدیله عبد متخصصلرینه خفیجه تسطیر بیوریلان قائمه وتقریر من المطلع الی المقطع مطالعه ومفهوم ومؤدالرینه اکتساب وقوف واطلاع او لندقدنصکره فرد آفریده یه افشا اولنمیوب درحال بالنفس حضور فائض النور ولی النعمیه عزیمت ونزد عالیلرنده ابتدا سندن آخرینه دك قراءت او لندی . فی نفس الامر هنوز هزار تکلفات اختیاریله عباد وبلاد او زرلرندن دفع اولنان شورش واختلال وآشوب وجدالك عیاذا بالله تعالی اعاده سنی موجب اولور ادنی وضع وحالتی وخلاف عهد وپیمان رفتار وحرکتی دولت قوی شوکت تجویز ایلمیه جکی وبوکونه منازعه وشقاقه سبب اولنلری زجر وتربیه ده دقیقه فوت اولنمیه جغی کونش کبی ظاهر کیفیاتدندر . قالدیکه قوبان صوینك بروکیچه سنده صوغوجق وابازه وچراکسه نك ساکن اولدقلری اراضی واماکن وبقاع وتاتار خلقندن خارج ایچلرنده ساکن اقوام عهدنامه لر منطوقنجه دولت علیه یه تابع وملك موروث جهانداریده داخل اولوب هر دولت کندی مملکت والکاسنده متصرف اولدیغی قلاعنی تحصین واستدوکی یرلره قلعه لر بنا وعساکرینی تنظیم واهالیسنی ضبط وربط ایلمك حق صریحی اولدیغی وحتی روسیه لو ایله عقد اولنان مصالحه شرائطنده بو ماده صراحةً مذکور وروسیه لو هرسون قلعه سنی وآنك امثالی کندی حدودلرنده نجه قلعه وبلنغه لر وقصبهٔ سائره احداث ایلدکلری محقق وسلطنت سنیه دخی حصون اسلامیه دن صوغوجق قلعه سنی ترمیم واطرافنده استحکامنه دائر بعض معاقل ومواضعك تجدیدینی اراده وکچن سنه چراکسه وابازه قبائلنك زان اوغلو محمد کرای وحاجی حسن بك والحاج علی ومحمد افندی ایله درسعادته محضرلری ورود وخلاصهٔ مألنده قلعهٔ مذکوره نك قصورینك وکسور تکمیلی ونفرات مواجبی وذخیره لرینی وکندولرینك نظام حاللرینی استدعا واول اثناده قوبانك اوته یقاسنده نوغایلو بینلرنده بعض شقاق واختلافات ظهور ایتدیکی مسموع اولدیغی اجلدن ارکان دولت ملاحظه ومطالعه ویوز الی بیکدن زیاده چراکسه وابازه قومی باشسز وبوغسز صوغوجق وحوالیسنده موجود ودولت علیه یه متبع اولمریله شاید نوغایك امورینه مداخله وبرغوغا احداث ایده لر مقدما تنبیه واجباتدندر دینیلوب نص عهدنامه نك عباره سنی درج ایله ایکی قطعه فرمان عالیشان تصدیر ومألنده عموما تارتار خلقی سربست اولدقلری وقریم وقوبان طرفلرنده روسیه عسکرینك استیلا ایلدکلری قلاع واراضی تاتاره ترك اولندقلری وچراکسه وابازه قبائلی تاتاردن خارج واسملری عهدنامه ده غیر مذکور وقوبانك بری یقه سنده اناطولی کچه سنده واقع اراضی یه

خلال محاربه ده روسیه عسکری استیلا ایلمك شویله طور سون ایاق دخی باصمدقلری نمایان اولوب سزکه چرا کسه وابازه بکلری وسپاهیلری سز بوصورتده سزلر دولت علیه یه تابع وساکن اولدیغکز یرلر ممالك محروسه مضافاتندن اولدیغی جهتدن کندی عرض وادبکز ایله اقامت وایکی دولتك صلحنه مغایر اطواردن وخان حضرتلرینه تابع طوائف تاتارك امورلرینه مداخله‌دن مجانبت ایلیه‌سز تأکیداتی تصریح وتسطیر واول بهارده صوغوجق محافظی میرمیران علی پاشا اولطرفه وارنجه زان اوغلی محمد کرای بك صوغوجق قلعه سنی محافظه‌ایلمسی توصیه وتلقین وقبائل مذکوره‌یی مغایر عهد وپیمان حرکتدن منع واوزرلرینه نظارت وهر خصوصی قانون عقلی وسداده تطبیق ایله در عدالت مقره اعلام‌ایلمك اوزره مومی الیه علی پاشایه بروجه تأبید انقره سنجاغی توجیه وخاص تعیینی ایله صوغوجق محافظلغی عهده سنه احاله واوتوز بش کون مقدم باسفینه صوغوجغه ابعاث اولنمغله شمدی یه دك ورودی ملحوظدر . بوتکلفلری اختیاردن مرام جمله‌نك انسلاب آسایشنی مستلزم بر منافرت وقوع بولمامق مصلحتی ایدوکی مقرر ایکن محمد کرای وسائرلرینك مخالف معاهده وضعه تصدیلرینه جواز کوسترلمك نجه اولور . خصوصا شهامتلو شاهینکرای خان حضرتلرینك فی‌الحقیقه دولت علیهٔ ابدی‌الاستمرارك کوجنه‌جکی برطوری اولمیوب روز بروز عامه حقلرنده خیر خواهلقلری مشاهده اولنمقده ایکن قرنداشلری ایله میانه‌لرنده تکون ایدن شقاقه افندیلریمز برکونه جواز ویرمیوب ایکی طرفه دخی پند ونصح ایله‌ارالرینی تصفیه‌یه سعی واقدام بیوره‌جقلری بدیهیدر . بوآنه‌دك طمان ماده سنه دائر خان مشارالیه حضرتلرندن برکاغد وبرخبر وارد اولمدی اویله برتحریراتلری ورود ایدر ایسه بهر حال قرنداشلرینه نصایحی متضمن کاغدلر یازیله‌جغندن بشقه کرك محمد کرای وکرك سائرلری باعث فساد اوله‌جق حرکاتدن منع وتحذیر اولنورلر دولتعلیه‌نك عهدینی وقایه‌دن غیری برفکری وبوخصوصلردن سرمو خبری وآکاهی اولمامغله همان مجبول اولدقلری غیرت وعاقبت اندیشی مقتضاسنجه قریم طرفلرینه وصوغوجق جانبنه کوز وقولاق اولوب اقتضاسنجه حکیمانه جلب حوادثه صرف همت بیورملری مطلوب ولی‌النعمیدر . چونکه بینمزده بوکونه سرائرك مکاتبه سی قرار بولدی . بنده‌لری نقدر روحم کبی یازیلان اسراری کتم واخفا ایدرم انجق جناب دولت مآبکزدن دخی رجای ثناورانه‌م اولدرکه تحریر بیوریلان حوادث واخبار غیری محله اشعار بیورلمیه وبرالدن چیقه زیرا سرائر مذکوره‌یه آخر مطلع اولوب منتشر اولدیغی صورتده خاطر شریفلرینه

بزم طرفمزدن فاش اولمق احتمالی خطور ایتمکله اعتماد منسلب اولمق اقتضا ایدر اخفای اسرار ده اولان فوائد نزد والالرنده تعریفدن مستغنی ایدوکی معلوم دولتلری بیورلدقده امر وفرمان دولتلو عنایتلو سعادتلو رأفتلو عطوفتلو افندم سلطانم حضرتلرینکدر .

(١٧)

* اواخر ماه ذی القعده ده صدر اعظم بولنان یکن محمد پاشا طرفندن *

* علی پاشایه یازیلان مکتوب سامی صورتیدر *

جناب عزت مآب مشیرانه لریله میانه مزده اخلاص ومحبتدن غیری برحالت اولمیوب خصوصا ذاتلری مثللو دولت علیهٔ ابد قیامك امور معتنا بهاسنه یرار ونامدار وزرانك حمایت وصیانتلری سلطنت سنیه یه راجع ونافع مصالحدن اولدیغنه بناءً ذره قدر تکدر یکزی موجب اولور حادثه ظهور ایلمامسنه وحضور فائض النور حضرت تاجداریده ترقیء قدر واعتباریکزی مستجلب اولهجق مقدمات خیریه نك تمهیدینه اقدام ودقت واجبهٔ ذمت دیانتمز اولدیغی خدایه عیاندر . زیرا وزرا ووکلا بنیاد سلطنتك دعایمی منزله سنده اولوب سزك کبی اصیل وخاندان زاده وعهده سنه احاله قلنان خدمتی بروفق مرام تسویه یه مقتدر وزیرك تدارکی زمان مدیده یه محتاج وعیاذا بالله تعالی فقدانکز صورتنده درکار اولان ضرر دولت ابد قیامه عائددر . بوتقدیرجه شرط انصاف وحقانیت اتفاق قلوب ایله ولی نعمتمز اولان دولت سنیه نك امور ملکیه سنده صادقانه بذل مجهود ایلمکدر . قالدیکه بودفعه کتخدامز عزتلو اغا بنده لرینه ابعاث بیوریلان قائمهٔ مشیرانه کز منظورمز اولدی .

* بیت *

دروازهٔ شهر میتوان بست * نتوان دهن مخالفان بست

مفادی اوزره ناسك ستر دهان قال وقیللری امر مستحیل اولدیغی مجزومکزدر لله الحمد والمنه ابتدای نشأتکزدن برو جانب جلیل المناقب تاجداریدن سزه هرکونه مصلحت احاله اولنمش ایسه مالا وبدنا تمشیتنده تقصیرکز اولمیوب کردش روزکار خلافنه دور ایله مقدما وزارتکز رفعیله بوقدر محن ومشاقه مظهر یتکزه علت مستقله اولنلردن بریسی قالمیوب نتیجهٔ کارده (النجاة فی الصدق) مفهومی حقکزده رونما وجوهر صداقتکزه تطرق ایدن اعراض تصنیعات اهل اغراضدن اولدیغی

حضور فائض‌النور شاهانه ده نمایان اولدیغی اجلدن ینه رتبهٔ اولا کزه اصعاد بیورلدیغکزدن ماعدا طرفکزه اولان وثوق واعتماد ملوکانه اولکیدن برقاچ قات زیاده در واباعن جد نان ونعمت دولت علیه ایله پرورده اولمش سزك کبی اصیل وخاندان بروزیر حاشا ثم حاشا حقوق نعم تاجداری یی فراموش ایله آخره میل ایلمك احتمالی خاطره کلور نسنه‌لردن دکلدر . حقکزده کلمات نالایقه تفوه ایدنلرك کلام بی مساسلرینه حوالهٔ سمع واصغا شویله طورسون لطف باری ایله اومثللولر یانمزده فتح دهان بی ادبی یه جسارت دخی ایده‌مزلر والحالة هذه سرکار امور سلطنت سنیه ده بولنانلرك جمله سی سزك خیرخواه وصدیقلریکز اولدقلری جلی وخفی تحقیق کردهٔ محبانه‌م اولمش بوصورتده عمرو وزید کلامنه اعتبار خاطر دستورانه کزه تغیر وتکدر کتورمیوب قریم طرفلرینه دائما حوالهٔ چشم وگوش اهتمام ایدرك استجلاب اولنان آثار وحوادثی پیاپی طرفمزه تحریر وسزدن مأمول خداوندکاری اولان فطانت ودرایت وغیرت وصداقت مقتضاسنجه هرحالده رسوم تیقظ وبصیرته مراعاته همت بیورمکز مأمولیله قائمهٔ اخلاص مفاد تحریر وفرستادهٔ نادیهٔ عزت سمیرلری قلنمشدر ان شاءالله تعالی لدی‌الوصول محاطعلم دقیقه دانلری بیورلدقده بروجه محرر قریم ماده سی برصورت نظام اکتساب ایدنجیه قدر اول حوالیلرك احوالنه حوالهٔ انظار نظارت وبر اوجدن النان حوادثی لاینقطع صوب خالصانه‌مزه اشعار وتیقظ وبصیرت مراسمنی اجرایه همت بیورملری مأمولدر .

* سالف الذکر مکتوب سامی موجبنجه کتخدای صدر عالی خلیل *

* حمیدافندی طرفندن مشارالیه علی پاشایه یازلمش اولان مکتوبك *

* درکناریدر *

علم الله بیله‌رك خدمت دولت وصداقتده قصور ایتمك احتمالمز اولمیوب دولتلو ولی النعم افندیمزك طرف عالیلرینه توجه تامه‌سی آنا فآناً مشهودم اولدیغی وقریم ماده‌سنه دائر اول وآخر بالجمله افاده‌لری مسلم وبوحالده اصابت رأی داوری جزمکرده اولدیغی واشبو قضیه‌ده دولت علیه‌نك اراده ومدخلی اولمیوب ایکی طرفدن بریسی ملتزمی اولمدیغی ومرام دولت علیه شروط عهودی محافظه‌دن عبارت اولمغله جناب حقدن صورت خیریه‌سی مأمولدر حالبوکه افندم حضرتلری کافهٔ اموره مشاهده وتجربتله واقف اولمریله دولتلو افندیمزك مأمول ومطلوب

دولتلری بیورلدیغی اوزره اولطرفلره دائر احوالك ومقتضای وقتدن اولان حرکاتك دولت علیه‌یه نافع اولهجق وجه اوزره بیان حقایقی افندمدن مأمول بیوردقلرینه وارباب بغض کلامی نزد دولتلرنده بردرلو مسموع وملتفت اولمق احتمالی اولمدیغنه اعتماد بیوروب عزتلو ابراهیم افندی بنده‌لری اوته‌دنبرو قرنداشمز مثابه‌سنده ومحبتمز قدیم اولمغله کندیسیله مذاکره‌مز اوزره سعادتلو قپودان پاشا حضرتلرینه معجله دینکزی ادایه همت بیورملری وجوهله مناسب کوریلور ان شاءالله تعالی رفته رفته انلر دخی صوب دولتکزه کما فی‌الاول منجذب اولورلر هرحالده خدایه امانت ومظهر توفیق اولمکزی مستدعادر .

* خلیل حمید پاشانك ابتدای صدارتنده طرفندن یازیلان مکتوب *

* سامی‌یه کندو قلمیله یازمش اولدیغی هامشدر *

بوندن اقدم دولت علیه طرفندن بعض تدبیرده عدم تدقیق وقوع بولمش ایسه‌ده یعنی محمد کرایك بکلکی وقالیون ارسالی مثللو لاعن‌قصد کیفیتلرك ظهوری اولمش ایسه‌ده علم‌الله دولت علیه‌نك شاهینکرای خانك قرنداشلرینك وغیرینك قریمه دائر وقوعبولان ایشلرینه‌قطعارضا اولمدیغی یقیناً معلوم وشمدی برمقتضای تقدیر بوخدمات جلیله‌یه مأموریتمزه بناءً بقدر الاقتدار امور دولت عهده‌مزده اولمغله مادامکه فیما بعد روسیه‌لو عهدینه راضی اوله دولت علیه طرفندن عهده مناقض بر حالت ظهور ایتمامسی مجزومم اولدیغی واکر آنلر هدم بنیان مضافات ایدرلر ایسه اول وقت مخاصمه‌یی لازم کورمك مرام صحیح ایدوکی معلوم مشیریلری بیورلدقده اولبابده روسیه‌لونك مرام ومقصودلرینی تصحیح وایشك مقتضاسنی بالاتصال تحریر وتوضیحه همت ودقتلری مأمولمزدر .

(١٨)

* روسیه ایلچیسنك ویردیکی تقریر ترجمه‌سی *

برنجی ماده مأکولات ومهمات سفائن وحاصلات سائره‌نك دولت علیه ممالکندن نقل وامرار اولنمارینه بعد ازین موانع ایراد اولنمیه وتجارت سفائنك سربستیت اوزره سیر ایتملرینه دائرایکی دولت ایمپراطوریه دن واکثراوروپاممالندن اعتراف وتصدیق اولنان بیطرفلغك نظامی اصولنه موافق نظامات تنظیم اولنه . واشبو ماده روسیه دولت ایمپراطوریه‌سنك موافقت‌ایتمش اولدیغی رعایات خاطره

نظراً اهم مواددن اولمغله دكمه حال ايله فراغت اولنه‌مز . واشبو ماده‌يي على ای حال اونسز اولمز قبيلندن برشرط ايده‌جكدر .

ايكنجي ماده دولت عليه من بعد خفيةً وعلانيةً امور تاتاره مداخله ايتميه وخانی غير كونه كورميوب انجق ملك مستقل وسربست كوروب بر درلو محكومی اولمديغنی وبركونه كندويه ويره‌جك حسابی اولمديغنی بيلوب بنابرين عليهنه بر درلو شكاياتی وباخصوص الحالة هذه مانحن فيه اولنلری كلياً كذبه مبنی اولوب قرب وجوارينه دخی من كل الوجوه راجع اولمدقلرندن قبول ايتميه .

اوچنجي ماده افلاق وبغدان مملكتلری حقنده بيك يدی يوز يتمش درت سنه‌سی مصالحه‌سی مقتضاسی اوزره معامله اولنوب بوبابده هر درلو مبهماتی برطرف ايتمك ايچون بعد ازين ويره‌جكلری جزيه‌يه وخلاف قاعده جبراً احداث اولنان احمالك رفعنه دائر مذاكره اولنه .

* نمچه ايلچيسنك تقريرينك ترجمه‌سی *

قريم جانبنده روسيه سرحدلرينك ضرر ويره بيلور اختلالات متواليه‌نك وقوعنه بادی ومصارف كثيره‌يي استلزام ايدن حركات عسكريه حسبيله بلا فاصله انسلاب اسايشه مؤدی اولوب طوغريدن طوغری‌يه عهود وشروطنه مغاير ودوستلغه منافی اولان دولت عليه‌نك وضع وحركتنه دائر روسيه دولت ايمپراطوريه‌سنك على الاطلاق شكايتنی وجه مشروح اوزره بعد البيان عرض مرامه بووجهله مبادرت اولنوركه بالجمله روسيه‌لولرك پادشاهی اولان ايمپراطوريچه‌سی ملاحظات منصفانه ونيات مصلحانه‌سی دلالتيله دولت عليه ايله اولان امورينك قطعی وجه اوزره تنظيمی خصوصنده كندوسنجه باقی قلان ومصلحتك درجهٔ انتهاسی اولان وسيله‌يي فعله چيقارمغه قرار ويروب وبوخصوصده دوست احبی ومتفق ووفاداری اولوب سرحداتك قرب وجوارينته وايكی دولت ايمپراطوريه‌نك بيننده مستحكم وپايدار اولان اتحاد كامله‌يه نظراً ايشلرك بوحاله كلمسنه بيطرفلق نظريله باقه‌ميه‌جغی مجزوم اولان روما ايمپراطوريله اتفاق ايدوب اشبو تقريری امضا ايدن مخاصلرينك وپادشاه مشار اليها ايلچيسنك بالاتفاق وساطتلريله پادشاه مشار اليهانك بالاده مذكور شكاياتی اوزرينه رعايت خاطر وتنزلنك نهايت درجه‌سنی حاوی اولان اراده‌سی وجه مؤثر ايله دولت عليه‌يه عرض اولنور شويله‌كه :

اولا مأكولات ومهمات سفائن وحاصلات سائره‌نك دولت عليه ممالكندن

نقل ومرورلرینه بعدازین موانع کوسترلمیه وتجارت سفائنك سربستیت اوزره سیرلرینه دائر دولت علیه‌نك معلومی اولدیغی اوزره ایکی دولت ایمپراطوریه‌طرفلرندن واکثر اوروپا ملتلری جانبلرندن اعتراف وتصدیق اولنان بیطرفلق اصولنه موافق نظامات تنظیم اولنه . اشبو ماده مقاوله‌ء تجارت ایچون ترتیب اولنوب وقتنده طرف مخلصیدن دولت عثمانیه وکلاسنه عرض اولنه‌جق صورتدن مستبان اوله جغی وجهله روسیه دولت ایمپراطوریه سنك موافقتنه میل ایده جکی رعایات خاطره نظراً اهم موادن اولمغله دولت ایمپراطوریهٔ مشارالیهانك فارغ اولمیه‌جغی برماده اولوب اشبوماده علی ایّ حال اونسز اولمز قبیلندن برشرط اوله‌جقدر .

ثانیاً دولت علیه من بعد خفیةً وعلانیةً امور تاتاره مداخله ایلمیه وخانی غیر کونه کورمیوب الا برملك مستقل وسربست نظریله باقوب بردرلو محکومی اولمدیغی وبرکونه کندویه ویره‌جك حسابی اولمدیغی بیلوب بنابرین علیهنه بردرلو شکایاتی وباخصوص الحالة هذه وقوعه کلنلری قبول ایلمیه .

ثالثاً افلاق وبغدان مملکتلری حقنده بیك یدییوز یتمش درت سنه‌سی مصالحه‌سی مقتضاسی اوزره هر درلو مبهماتی برطرف ایتمك ایچون بعدازین ویره جکلری جزیه‌یه وخلاف قاعده وجبراً احداث اولنان احمالك رفعنه دائر مذاکره اولنه دولت ایمپراطوریهٔ روسیه دن دولت عثمانیه یه عرض اولنان اشبو ایراداتك قبولی عدم قبولنك مستتبع اوله‌بیله جکی وقوعات غیر مطبوعه‌نك اندفاعنه وسیلهٔ مستقله در . وبو بابده وکلای دولت علیه دن بر جواب قطعی ترقب وانتظار اولنور .

(١٩)

* طرف دولت علیه‌دن روسیه ونمچه ایلچیلرینه ویریلان تقریر صورتی *

ایلچی بکلر دوستلریمزك دولتلری جانبلرندن مأموراً تقدیم ایلدکلری ایکی قطعه تقریرلری دولت علیه‌نك منظوری اولمشدر . دوستلق واصلاحه سعی واهتمالرندن دولت علیه‌نك ممنون اولدیغنده اشتباه اولنمیه قالدیکه روسیه دولتنك اشتکا ایلدیکی ماده‌لری ایکی جانبدن النوب ویریلان عهدنامه شرائطنه توفیق وتطبیق ایدرك حل وتنظیم خصوصلرنده دولت سنیه‌نك بر درلو تردد ومخالفتی اولمدیغی وصفوت کامله ایله وقایهٔ شروط سلم ومصافات امرنده دقیقه فوت ایتمدیکی وایتمیه‌جکی ایلچی بکلر دوستلریمزك معلوملری اولمق ایچون طرف سلطنت سنیه‌دن اشبو تقریر دوستانه ویرلمشدر .

(٢٠)

* خليل حميد پاشانك صدارتنه دائر صادر اولان خط همايون *

سنكه وزير اعظم ووكيل مطلقمسن سنى سلام سلامت انجام شاهانه مله تلطيف وتشريف ايلديكمدنصكره معلومك اولهكه سلفك يكن محمد پاشانك حال واطوارى مأموله موافق ظهور ايتديكندن وسنك ايكى دفعه كتخدالغكده وريأست وسائر بولنديغك خدماتده مساعىء جميلهك نمايان اولديغندن مهر همايونمى يداستقلالكه تسليم ايلدم . كوره يم سنى كمال استقلال ايله امور دين ودولت عليهمى رؤيت واوجاقلرم اغواتى ورجال دولتمدن هركسى استحقاقنه كوره استخدامه رعايت وايراد ومصارف نظاميله بيت المال مسلمينك قوتى اسبابنه زيادهسيله دقت وسرحدات اسلاميهنك نفرات ومهماتلرى تكميلنه ولوازمات سائرهنك تنظيم وتتميمنه ومظالم وتعديانك دفع ورفعى حالاتنه كمال سعى وغيرت ايدوب دارينده عزيز ومحترم اوله سن ومطالب شاهانهم اجراسنده وكافهٔ امور دولت عليهمده مستقل اولديغكى بيلهسن جناب موفق الامور مأموريتكى باعث يمن موفور ايدوب هرحالده توفيقات عليه سيله شمدىيه دك كسب ايلديكك ممدوحيتك اضعاف مضاعفنه مظهر ودين ودولتمه يرار آثار حسنهيه مصدر ايليه آمين .

مشار اليه خليل حميد پاشانك صدارتنه دائر اوچيوز دن متجاوز تاريخ سويلنمش اولوب ايچلرنده مواليدن توفيق افنديnك تاريخى مستتنا ولطيف اولمغله بو محله قيد اولندى .

* مصرع *

(وزيرشه حميد اولدى حميد پاشاى آصف جاه)

(٢١)

* يوز طقسان يدى سنهسى ربيع الاولى اوائلنده خليل حميد *

* پاشانك جانيكلى حاجى على پاشايه تحرير وارسال ايتمش *

* اولديغى تحريرات صورتيدر *

مخلصلرينك اناطولى ايالتنى عهدهلرينه احاله تصميم ايلمامز جنابلرينك ترفيه حال ونظام دائرهلرينه وسيله اولمق ومعاذ الله تعالى بر حركت ضروريه ظهور ايلديكى تقديرجه جمع عسكر وتداركات سائره يه مدار بولنمق ارادهسنه مبنى ايدى .

زیرا بوقدر وزرا بیننده لدی الحاجه فضل حق ایله دولت علیه‌نك دشمنلرینه مقابله ایده جك وآرای صائبه سیله سفر وحضرده شان وناموس سلطنت سنیه‌یی تکمیل ایلیه جك شونده بر قاچ ذاتسز وجمله‌دن اعلا عد ایلدیکم جنابکز وبرده حالا اناطولی والیسی عبدی پاشا حضرتلریدر . مشار الیه حضرتلرینك دخی اگرچه جوهر ذاتلری محتاج بیان دکل اما بر محله مأموریت وعزیمتلرنده ضبط وربط دائره‌یه دقتلری اولمدیغی وحتی بولندقلری مناصبی درونده فقرا وضعفانك صیانتلرینه چندان اقداملری اولمامسی حسبیله سلفمز وقتنده بوحرکتلرك شیوعی بینلرنده اولان مغایرت سابقه‌لرینه علاوه ایله دائرهٔ حضوردن مهجور اولمرینه بر رمق قالمشیدی لکن هرنه حال ایسه سوز دکلز مقوله‌سی اولمیوب دفع اولندی . وشمدیلك دائره‌سی ضبطنه دقتی متیقنمز اولمغله دانندهٔ سرائر حضرتلرینه آشکار درکه بن سزك ومشار الیهك قدریکزی بیلوب ذاتکزی کندی نفسم کبی حمایه‌یی اوزریمه فرض عد ایدنلردنم وحق سبحانه وتعالی حضرتلرینك عون وعنایت ازلیه سیله ادارهٔ عساکر واجرای تدابیر ملکیه‌ده خاصةً سزی کندیمه ترجیح ایدرم وبونده ریا وسمعه‌م اولمیوب سوزم حق اولدیغنه رب‌العالمینی اشهاد ایلمشمدر . قالدیکه ضروری سفر وقوع بولدیغی تقدیرجه سزك روم ایلی طرفنه مأموریتکز لازم کلسه بهر حال بالنفس کوتاهیه کلمکز اقتضا ایدردی . لکن سفر ظهوری لازم کلسه سزك مأموریتکز قریم طرفنه اولمق خلاصهٔ ملحوظاتدن اولدیغنه بناءً بوصورتده سزك کوتاهیه طرفنه بنفسه کلمکز اقتضا ایتمیوب اناطولینك اوزریکزده اولمسی بروجه محرر قریم جانبلرینه ومدافعهٔ اعدایه ترتیب اولنه‌جق عساکری استجلابه ذریعهٔ قویه اوله جغی بدیدار در . وسزك کبی ذاتی قایرمق دولت ابد مدته صداقت وخلافی تجویز عین اهانت ایدوکی آشکاردر . ومقدما طرفکزه اولان خسارت معلومکز اولدیغی اوزره ایکی نفسانی شخصك سلحدار محمد پاشا مرحومی اغفال واغضابلرندن نشئت ایلدیکی جمله‌دن اعلا معلومم اولمغله مادامکه شو خدمتده قائم وجانم تنده دائم اوله اوزریکزدن سایهٔ مرغ مرور ایتدیکنه رضا داده اولمیوب سرمایهٔ حیاتم کبی محافظه‌کزه دقت واجبهٔ عهدهٔ دیانتمدر . شمدیلك دولتعلیه‌نك محاربه نیتی اولمدیغی هرنقدر مجزوم ونمایان ایسه‌ده اعدا نقض عهدی ارتکاب ایله ابواب محاربه مفتوح اولور ایسه لامحاله بنه اناطولی ایالتی دوش اهلیتکزه تفویض اولنمق واجباتدن اولور اشته بونلری بویله‌جه بیلوب عواقب کاره انتظار ایله شمدیکی حالده صوغوجق وسائر سواحل وحدود دولتعلیه‌نك اقتضا ایدن امور محافظه‌لرینه نظارت وروسیه‌لو وقریمه دائر احوال

وآثارك بدقايقها استعلام واعلامنه غيرت ايدرك هرحالده متقيظ بولنمكز لازمدر . يازديغكز تدبيرك جملهسى يولنده واصابت محض اولمغله بوبابده دخى ايفا بيوردينغكز خير خواهلق محبكزى برقاچ قات زياده طرف سعادتكزه منجذب ايلمشدر . حق تعالى سزك كبى غيرتكشان دين ودولتى آكسك ايلميه آمين . بونيازمند درگاه خدانك جر منفعت وبركيمسهيه سوء غرض ونفسانيت فكرم اولميوب ذاتكز مثالى صداقت شعاران سلطنت سنيه ايله حكم اتحاددە ولى نعمتمز خاندانه وعباداللهه خدمتدن غيرى مقصودم يوقدر . جناب مسهل الصعابدن نيازايدرمكه نيت خيريهمزى مثمر ايليوب سزه وبزه توفيق ربانيه سنى ياور ايليه . وزرادن برينك فاش محافظهسنه تعيين اولنمسى مقدما صوب سعادتكزدن اشعار اولنمشيدى . سفلمزيكن محمد پاشا حضرتلرينك صدارتنده سابقاً ارضروم واليسى صدر اسبق سلحدار محمد پاشا حضرتلرينك وزارتى رفع واموالى ميرىيه ضبط اولنمق اوزره فرمان اولنمشيكن حامل مهر اولمش بويله بروزيرك مصادرهسى ومرفوع الوزاره برمحلده محزون طورمسى روا كورليوب خدمت وكالت كبرى عهدمزه امانت قلنديغى كون مشار اليهك وزارتى ابقا وكافهٔ اموالى كندويه رد وفاش محافظهسنه مأمور قلنوب كذلك صدر أسبق عزت محمد پاشا پدرمز حضرتلرينك دخى ابقاى وزارتلريله بلغراد محافظلغى توجيه اولنمشدر . مقدم ومؤخر بالدفعات يازلديغى وجه اوزره دائما قريم طرفلرينه واطراف واكنافه احالهٔ انظار بصيرت وروسيهلونك حركات وسكناتندن استدلال قلنان حالاتى واستجلاب اولنان حوادثاتى ومقتضاى وقت وحاله كوره لايحهٔ خاطر وزيرانهلرى اولان تدابيرى مخفيجه طرف خالصانهمزه افاده بيورملرى سياقنده قائمهٔ مودت تحرير قلنمشدر .

(٢٢)

* سرعتجى نفراتنك شروط نظامى *

شرط اول مقدما يكرميشر اچه ايله تحرير اولنان ايكيوز الى نفر عتيق سرعتجى بهادرلرى مهارت كسب ايدوب استاد اولملريله مجددا اون بشر اچه ايله تحرير اولنان بيك يدى يوز الى نفره تعليم فن سرعت ايليه .

شرط ثانى مجدداً اون بشر اچه ايله تحرير اولنان نفرات مرقومه كوجلى وقوتلى ازاده ومجرد يكتلردن اولوب دائما قشلهلرنده اقامت واهليت اكتسابيچون هفتهده اوچر كون تعليم محلنه مداومت ايله اوچسنه خدمت ايلدكدنصكره بونلرك

یومیه‌لری دخی بشر اقچه ترقی ایله یکرمیشر اقچه‌یه ابلاغ اولنوب توجیهاری کونندن مواجبلری ویریله .

شرط ثالث ایچلرندن آستانه‌ده علیل واختیار ومجروح اولنلرك امکدارلغنه وعلت وجراحتنه کوره طوپخانهٔ عامره اوجاغی محلولاتندن اوتوز اقچه وبوحالت اکر سفرده واقع اولورسه قرق والی اقچه ایله وصدر اعظملر اراده ایلدکلری صورتده دها زیاده ایله کذلك اوجاقلری محلولندن ویاخود تقاصا تقاعدلك ویریلوب اولوجهله عمل‌مانده اولنلرك معاً اغا وناظرلری عرضیله اسامیلری برآخر مستعد توانا یکیده ویریله .

شرط رابع فوت وتارك خدمت اولنلرك اسامیلری دخی معاً مومی‌الیهما عرضیله طوپجی ملازمی اولان اسامیسز مجرد یکتلره ویریلوب وسندلرینك اسمنه تصحیح واعطاسنده بردرلو تعلل اولنمیوب بهر اسامه‌یه برغروشدن زیاده خرج قلم اتمیه .

شرط خامس نفرات مذکوره‌نك مجرد اوللری مشروط اولمغین متقاعد اولمدقچه اولنمکه اذن ویرلمیوب ارسال لحیه ایلمکه طالب اولنلره ممانعت اولنمیه .

شرط سادس نفرات مذکوره بشقه اوجاق فرض اولنمیوب سفر وحضرده طوپجی اوجاغنك داخلنده وضبط واعمالری اغا وضابطان اوجاغك تحت اداره‌لرنده اولمغله سرعسکر معیتنه مأمور اولوب وبویله مأموریتلرده طقوز نفره براستاد تعیین اولنوب استادلرینه ایکیشر اقچه ترقی ویرلمك جائز اوله .

شرط سابع هربرطوپك التی نفر ایله اداره‌سی هرنقدر ممکن ومیسر ایسه دخی حین محاربه‌ده مجروح وشهید اولمق دخی احتماله قریب اولمغین دردر نفر زیاده ایله هربرطوپه اون نفر تعیین وتخصیص قلنه .

شرط ثامن نفرات مرقومه‌یه سفر وحضرده اسامیسنی ترك ایتمکه رخصت ویرلمیوب مرادایدن اولور ایسه تأدیب اولنه واولبابده رجا وشفاعته اعتبار اولنمیه .

شرط تاسع نفرات مرقومه‌نك تعلیم ونظامیلرینه نظارت ایتمك اوزره دائما دولت علیه خدمه‌سندن بری ناظر بولنه‌جغی جهتله مواجبلرینی شخصلری معلوم اوله‌رق ناظرلری حاضر اولدیغی حالده اغالری سرکیسندن بالنفس اصحاب اسامه الوب پوصله ایله ویرلمیه .

شرط عاشر نفرات مرقومه برسنه‌لك درت قسط مواجبلری یتمش یدی بیك درتیوز اوتوز یدی بجق غروشه بالغ اولوب مبلغ مذکور میری‌یی صیانةً بودفعه درکاه عالی یکیچریلری وجبه‌جی وطوپجی وعربه‌جی وسپاه وسلحدار اوجاقلرندن

اخذ اولنه‌جق محلولاتدن تقاص اولنه‌رق قصوری دخی صدر اعظم و کتخداودفتردار ورئیس الکتاب وچاوشباشی اولنلره معین اولان جمعا یوز اوتوز درت بیك غروش موقوف اچه‌لرندن افراز وعلاوه ایله اتمام اولندقدن صکره فضله سی نفرات مرقومه‌نك بعد التحریر اقتضاسنه کوره ترتیب اولنه جق اتمك وات بهالری مصارفه محسوب اولمق اوزره خزینهٔ عامره ده موقوفا حفظ اولنوب بر غروشی آخر محله صرف اولنمیه وبو وجهله واقع اولهجق مصرفلرینك فضله سی دخی بوندن بویله سرعتجی نفراتی ایجابی قدر ارتیرلمق ویاخود بومثللو ظهورات مهمه‌یه صرف اولنمق اوزره کماکان خزینهٔ عامره ده توقیف اولنه بو دفعه ناظر نصب اولنه جق ذاته دخی درت تقسیط ایله المق شرطیله موقوف اچه‌سندن سنوی اوچ بیك غروش معاش تخصیص اولنه .

(٢٣)

* البسه نظامنه دائر فرمان عالی صورتی *

بر مدتدنبرو اتباع وخدمه واهل سوق وارباب حرف مقوله لرینك البسه خصوصنده ایلدکاری تکلفات وسفاهاتك منع ودفعی امرنده وقوع بولان تساهل واغماضه بناءً یوماً فیوما بوکونه اسرافاتلری متزاید اوله رق رجال دولت علیه‌یه مخصوص اولان کرانبها انواع کورك وچیچکلی قفتان وعنتاری وشال وسائر البسهٔ هندیه تلبسیله تکلفاتلری نهایته رسیده اولوب بوسببدن قزاندقلری مبالغ اسباب تجملاته وفا ایتمیوب ضروری جرمنافع ضمننده خلاف رضا حرکات نابرجایه اجتسار وخدمه کروهی منتسب اولدقلری ذواتی تعجیز وتصدیعه ابتدار واصناف زمره سی دخی مکاسب ومنافعلرینی بومقوله تجملاته صرف ایله اکثری دیونه کرفتار اولوب عامهٔ ناسه ضرری آشکار اولدیغندن بشقه بو وجهله دارالسلطنة العلیه دن اقلیم هندستانه واطراف وانحایه بهرسنه قتی وافرمال کیدوب وبو جهتدن دولت علیه‌یه دخی ضرری بدیهی اولدیغنه بناءً بو مقوله مضرات عامه‌یی موجب اولوراسبابك کلیاً منع ودفعنه ارادهٔ قطعیهٔ جهانداری تعلق ایدوب فیمابعد بول یکلی ارکان کورکی کین اربابدن اولمیان کرك وزرا وصدور وعلما ورجال دائره‌لرنده اولان چوقدار واندرون اغالری وکرك خدمهٔ سائره واصناف مقوله لرندن فرد آفریده سمور وقاقم ووشق ونیمتنی سمور نافه سی وچیچکلی هند متاعندن عنتاری کیمیوب ورخابی وچیچکلو وبیاغی قنفی نوعدن اولور ایسه اولسون مطلق هند شالی قوشانمیوب فقط استانبولده وممالك محروسه ده

چيقان استانبول وانكورى شاليسى و بروسه قوطنيسى وشام الجه سى كيوب وقوشاقلرى دخى بصمه وحما قوشاغى وپوشيدن اولمق بونلردن ماعدا نسوان طائفه‌سنك ميل ورغبت ايلدكلرى غلطه ايشى تعبيراولنورتل وصرمه وقلابدابدن ايشلمه وسوزنى شيلر بيع وشرا واستعمال اولنمامق واشبو تاريخدن سكز كون مرورنده زمرات مرقومه دن هركيمك اوزنده بوشيلردن برى بولنورايسه بلا تأخير تأديب اولنمق وغلطه ايشى تل وصرمه وقلابداندن سوزنى ايشلمه شيلردن دخى اليوم موجود اولنلر سريعا صرف ودفع اولنوب وبر آيدنصكره هركيمك خانه ودكاننده بومقوله سوزنى ايشلمه‌دن برشى بولنورايسه وهركيم نسج واعمال ايلمش ايسه وقنغى درزى بچمش ايسه بلا امان اخذ ودكانى اوكنده صلب ايله تنكيل اولنمق بابنده مبارك خط همايون مهابت مقرون شرفريز صدور اولمغله ايمدى بو خصوص امور اخرايه قياس اولنميوب على اىّ حال انفاذ واجراسنه ودوام وبقاسى قطعاً مطلوب همايون حضرت خلافتپناهى ايدوكى معلومكزاولدقده بوكيفيتى اوجاقلريكزك كتخدا وسائر ضابطان ونفراتلرينه وبلوكات اربعه اغوات وكتخدا ونفراتنه اعلام واشاعه سنه ومغاير خط همايون حركتدن بغايت حذر ايلملرينى تأكيده مبادرت وسز دخى بوامراهمه نظارت ورعايت وخلافندن تحاشى ومجانبت ايليه سز .

(٢٤)

* قريمك استيلاسنده قتريه طرفندن نشر اولنان بيانامه صورتى *

مؤخراً دولت عليه ايله واقع اولان سفريمز اثناسنده مظهر اولديغمز غلبهٔ جسيمه‌يه نظراً قيليجمز ايله ضبط ايلديكمز قريم جزيره سنى ممالك سائره مزه الحاق ايتمكه بلا شك استحقاقمز وارايكن آسايش عامه‌نك محافظه‌سنه ودولت عليه ايله بينمزده اولان حسن وفاق ومحبتك مستحكم وبركمال قالمسنه درکار اولان اشتياقمزه مبنى كرك قريمى وكرك قبضهٔ تصرفمزه كيرن نجه نجه مملكتلرى فدا ايتمكده تجويز تردد ايتمش دكلز وحرباً دائرهٔ اطاعته ادخال ايتديكمز قوم تاتارك استقلال وسربستيتى مقدما شرط ايتمكدن غرض انجق دولت عليهٔ عثمانيه ايله روسيه دولتى بينده فيما بعد سبب منافسه وبرودت اوله جق برحالت قالمامق ملاحظه سى اولوب بومقصدك حصولى ضمننده هرنقدر طرفمزدن نجه موادجسيمه ترك وفدا قلنمش ايسه ده سعيمز عبث ايدوكى آز وقت ظرفنده معلوم ومشهودمز اولمغله بادئ تأسف اولمشدر . تاتار قومنك طبيعى درکار اولان ثباتسزلقلرندن ناشى

مشیء معلومنمز اولان محلدن واقع اولان تحریکاته فریفته وتابع اوله رق اول محل معلومك يد ومعرفتيله قوريلان دامه قولايلقله كرفتار اولوب انتخاب كرده لرى اولان خانك سايهٔ حكومتنده سر بسيت اوزره آسوده نشين امن ورفاه اولمارى ايچون خير خواهانه قورديغمز بنايى خود بخود هدم وتخريبه سعى ايتمشلردر شويله كه : إشبو اصول جديده اوزره خانلرى هنوز استقرار بولمشيكن طوائف تاتارى لطفاً تخليص ايتديكمز دائرهٔ رقيت ورعيته مجدداً ادخال ايتمك نيتيله براهل خروج ظهور ايتدكده طوائف مرقومه‌نك اكثرى اكا تبعيت ايتمكله صاحبكراى خان حكومت ومملكتنى ترك ايتمكه مجبور اولمشيدى . اول اثناده حكومت جديده‌نك قدر وقيمتنى بيلوبده مجبوراً اول اهل خروجه اظهار انقياد وتبعيت ايتمش اولنلرى اكرزير حمايه مزه الماش اوليدق تاتارلرك اكثرى نادان اولديغندن كيمسى جهالتندن وكيمسى مجبوريتندن ناشى بى اشتباه على العموم ينه رقيت ورعيت تحته كيره جكلرى جهتله ظفر وغلبه مزك ثمره سى وحين مصالحه ده ايتديكمز فداكارلقلرك بدل تضمينى آز قالدى كه ضايع اوله يازدى انجق مرقوملرى حمايه ايدرك صاحبكرايك قرنداشنى نصب وانتخاب ايچون ايجاب ايدن قوهٔ عسكريه‌يى انلره ارسال واعمال ايله آسايشلرى اعاده قلنمشيدى واول ارالق روسيه‌ايله دولت عليه بينده فسخ مصالحه خصوصى قوهٔ قريبه‌يه كلمش اولديغى عامه‌نك معلوميدر لكن بز مصلحتى اويله حسن اداره وتسويه ايتدك كه دولت عليه دخى مجدداً قريمك سربستيتنى وقانون اوزره اولان خانك استحقاقنى قبول واعتراف ايتمشدر بوجمله ايله بيله طرف دولتعليه‌دن حقوق همجوارى‌يه لازم اولان حال وحركتك حصولى مأمولمز اولوب بومأمولمزك انقطاعنه دكين بز جزيرهٔ قريمى هروجهله سربست برمملكت بيله‌رك اهتمام واقدامنمز دفع ورفع اختلاله منحصر اولديغى حالده هرنقدر مصارف كثيره‌يه دوچار اولمش ايسه‌كده صلح وصلاح قضيه‌سنه اولان ميل ومحبتمزك ابراز واظهارينه مدار اولمق مغناسى عندمزده تضمين كافى عد اولنوردى لكن سنه ينه اول محل معلومك تحريكيله قريمده يكيدن ظهور ايدن فساد بزى آكاه ايدوب بوملاحظه‌ده خطا ايتمش اولديغمزى اكلادق واكرچه دولت عليه‌نك قريمده حكومتى ايكى دولت بينده منافسه وبرودت وقوعنه بادى ايدى انجق تاتارك سربستيتى اندن دها زياده منازعه ومنافسه‌يه مؤدى برحالت اولديغى بالتجربه معلومنمز اولدى وچونكه تاتار طائفه‌سنك مدت مديده رقبه‌لرى ربقهٔ رقيته مربوط ومألوف اولمق حسبيله اكثريسى حكومت جديده‌نك محسناتنى فهمدن قاصر اوله‌رق خيرخواهانه اعمال ايتديكمز عسكريمز عاصى

وبدخواهلرك نشانهٔ حرب وضربی اولمش وبودفعه‌کی فساد دخی سنین سابقه‌ده اولدیغی کبی بروجه محررینه اول محل معلومك تحریکات وتشجیعاتیله حصوله کلمش ایدوکندن جوارده بولنان مملکتلرك آسایش ونظامنی محافظه ضمننده قریم وقوبان طرفلرینه ضروری اللزوم اولان عسکرك ارسالیله تدارکات جسیمه‌یه مبادرت اولنمق ولوازم سفریه‌مز دائما آماده طورمق ایجاب ایدرك مصارف کثیره‌یه محتاج اولدیغمزدن بشقه عساکریمز دخی لاینقطع متاعب سفریه‌یه دوچار اولمق لازم کلدی هله بویولده تلف اولان نفوس تعداد وحسابه کلمز نقداً واقع اولان خسار وزیانمز لدی‌التخمین اون ایکی میلیون روبله‌که اوتوز بیك کیسه اقچه‌دن زیاده‌در دولتمزك مصالح اصلیه‌سنه ضرر ترتب ایتمامك امیدلری نوعما تخیله باقی اولدیغی وقته قدر بوحالاته تحمل اولنوب انجق حقوق مشترکهٔ انسانیه حسبیله بیهوده یره رعایامزك بوقدر خساره دوچار اولمسندن قلباً متأثر اولدیغمزی متعاقب اهمیت ویریله‌جك بروقعه دخی ظهورایتدی شویله‌که : دولت علیه تاتار ایالتلرینك حکومتنی کندویه تخصیص ایتمك اوزره طمان جزیره‌سنه بربلوك عسکرله برضابط کوندوروب شاهینکرای خان دخی اولطرفه ورودینك سببنی استعلام ضمننده طرفندن کوندرمش اولدیغی آدمنی اول ضابط علی ملأالناس قتل ایتمش اولمغله بوکیفیت بزه اخبار اولنوب اول ضابطك طمان اهالیسنه دولت علیه رعایاسی نظریله باقدیغی میدانه چیقه‌رق نه معنایه مبنی کوندرلمش اولدیغی ظاهراً وباطناً تبین ایلدی وبویله مصمم برحرکت غیرمأموله حین مصالحه‌ده ایتدیکمز فداکارلقلرك بیهوده ایدوکنی بزه اثبات وافهام ایدوب بوصورتده تاتارك سربستیتی حقنده عقد ایلدیکمز شروط دخی هبا اولدیغی متحقق اولهرق غلبه‌مزله بالاستحقاق بزه عائد اولمش اولان حقوقی تحصیله کندومزی مرخص ومستحق کوردك قالدیکه دولتین بیننده امر مصالحه‌نك استحکام واستقراری وسائلنك بقیه‌سی انجق بوماده‌در . والحاصل قریمه دائر لاینقطع ظهوره کلان منافسه‌لرك اندفاعی ودولت علیهٔ عثمانیه ایله مؤخراً عقد اولنان مصالحه‌نك تأکید واستقراری مطلوب خالصانه‌مز اولدیغنه بناءً مجرد دولتمزك امنیت حالنی وقایه وواجبهٔ ذمتمزی تادیه ضمننده فیمابعد اقلیم مذکورك اندفاع اختلالنه مدار اولهجق وبردخی یورلمغه حاجت قالمیه‌جق وجهله قطعیاً برقرار ویرلمك لازمه‌دن عد اولندی . بناءً علیه وقایهٔ صلح وصلاح اراده‌سنه مبنی بوآنه‌دکین واقع اولان بوقدر مصارف وتلفاتنك تضمینه مدار اولمق ایچون جزیرهٔ قریم ایله طمان وقوبان مملکتلرینی ملك قدیمزه ضم والحاق ایلدك . اشبو بیان‌نامه‌مز ایله

طرفمزدن واخلافمز طرفلرندن ممالك مذكوره اهاليسنه وعد اولنوركه حقلرنده بزم رعايای قديمه‌مز مثللو معامله اولنه‌جغی وبزم حمايه‌مزده اولملريله نفسلری ومالللری ومعبدلری ودينلری صيانت قانه‌جغی ورسوم دينيه‌لری وعلناً اجرای آيين ايلملری خصوصنده اصلا تضييق اولنميه‌رق امور دينيه ومذهبيه‌ده تماميله سربست وهربری بزم رعايای قديمه‌مزك نائل اولدقلری فوائد وامتيازاتده مشترك اوله‌جقلری امر مقرردر . لكن بز دخی اشبو رعايای جديده‌مزدن مأمول ايدرزكه چونكه بز انلری زير حمايه‌مزه الهرق حالت اضطراب شقاق واختلالدن خلاص ايدوب حال امنيت واستراحته ايصال ايلدك انلر دخی بوخيرلو تبدل جهتيله حقلرنده ظهوره كلان عنايتلريمزك قدرينی بيلوب بزم بختيار وصداقتكار اولان رعايای قديمه‌مزك اثرينه اقتفا ايده‌لر .

(٢٥)

* قترينه‌نك سالف‌الذكر بياننامه‌سنه رديه اولمق اوزره انكلتره *

* تجارندن برينك برقطعه مكتوبی *

روسيه ايمپراطوريچه‌سی انكلتره دولتنك اعانه‌سی اولمدقجه بحراً اجراسنی تصور ايلديكی خطوب جسيمه‌نك عهده‌سندن كله‌ميه‌جكنی وحقنده انكلتره دولتنك انفعالی نه درجه‌لرده مضر وخطرناك اولديغنی رعنا بيلديكندن بودفعه قريمه دائر نشر ايتديكی بياننامه‌نك برصورتنی دولتمزه ارساله مسارعت ايتمش اولمسيله صورتی منظورمز اولوب جمله‌مزه حيرت ويرمشدر . شمدی‌يه‌دك سزك دخی منظوركز اولمشدر اعتقادنده بولنديغمدن طرفكزه صورتی كوندرلمدی . مذكور بياننامه‌يی قرائت ومطالعه ايتدكجه آدمی حيرت استيعاب ايدر .

ميلاد عيسانك بيك اوچيوز تاريخنه كلنجه قره دكزك جمله ليمانلری جنويز جمهوريتنك النده وتيمور خاندنصكره قريم اقليمی تاتار خانلرينك زير حكمنده ايدی . بعده اوچيوز سنه‌يه قريب دولت عليه‌يه تابع اولوب اجزای ممالك عثمانيه‌دن معدود اولديغی حالده طوائف تاتار قينارجه مصالحه‌سنده سربستلكه نائل اولميوب بلكه وجود دولتدن منفصل واصلا علاقه‌سی يوق برجزيره شكلنه كيردی روسيه‌لو ميلاد عيسانك بيك يدی يوز اوتوز بش سنه‌سنده هنوز قريمی طانيمغه باشلايوب يتمش برنده كرش ويكی قلعه‌يی ضبط ايله جزيرهٔ مرقومه‌يه برايق باصدی وسكسان اوچ سنه‌سنده طوائف تاتاری خان انتخابندن محروم

ایدوب قریمی کندی مملکتنه الحاق ایتدی . روسیه ایمپراطوریچه‌سی بومثللو حرکات متغلبانه‌سنه باری اولدقجه مدار اعتذار اوله‌بیله‌جك بعض وسائله تشبث ایتمیوب ادعا ایتمش اولدیغی اصلی یوق برسربسیت ظاهره‌نك محاسنی قریمی ضبط ایچون صرف ایتمش اولدیغی اچه‌یه بنا ایلدی . طوائف تاتار روسیه حدودینه هجوم ایتدیلرمیدی‌که روسیه عساکری حرکته مجبور اولوب بوقدر اچه صرفنه محتاج اولدی . دولت علیه‌نك قریمده حکومتی ایکی دولت بینده موجب شقاق ایدیسه‌ده سربستیت تاتار دها زیاده منازعاتی منتج اولدیغی بالتجربه معلومز اولدی دیو بیاننامه‌ده مسطوردر بوصورتده روسیه دولتی ممالك اجنبیه‌نك امور داخلیه سنه مداخله ایلر وواقع اولان اختلالی فرصت اتخاذ ایدوب مملکتك ضبطنه سعی ایدر دیمك اولوب بونك اوزرینه روسیه‌لونك صدمه‌سندن قنمی دولت وقنمی مملکت امین اوله‌بیلور قواعد دوله رعایت اولنمقسزین بوندن اقدم مجرد سفك دمادن احترازه بناءً قریمده اولان حقوق صریحه‌سندن کف ید ایتمش اولان دولتك علیهنده اولمق حقوق مللله مطابقمیدر بودفعه امریقا اهالیسی سربست اولوب ابتدالرنده واقع اولان اختلالی فرانسه‌لو بهانه ایدرك ضبط مملکت قیدینه دوشرسه انکلتره واسپانیایه الویررمی ایمدی ای روسیه‌لولر شعار خدعه وریایی ترك ایلیوبده قره دکزده وآق دکزده کسب نفوذ وحکومت ایتمك حرصیله بوحرکتی ایتدك دییکز وسزك افعالکز عامه‌نك انسلاب امنیته سبب اولدیغنی ملاحظه ایله عواقب محتمله‌دن خوف واحتراز ایدیکز فرانسه قرالی امریقالولرك حسبی اوله‌رق سربستلکلرینی فعله چیقاردی انك طور پسندیده سنه اقتدا لازم دکلمی التون حرصی واچه دعواسی مسلك کرما دکلدر سز طمانده برضابطك واقع اولان حرکتندن شکایت ایدیورسکز شاهینکرای بونی دعوی وتضمین وترضیه استدعا ایدوبده دولت علیه طرفندن رد اولندیمی رد اولنسه بیله اولوقت خانه تصاحب ایتمك لازم‌کلوب یوخسه قریمك ضبطی لازم‌کلزدی دلی پترو وقتنده اسوج قرالی لهی ضبط ایتدکده استانسلا نام قرالله بخش ایلدی . ومرامی اوزره مسقو مملکتنك ضبطنه فرصتیاب اولیدی انی دخی دوستلرندن برینه ویره‌جکی مقرر ایدی . واقعا بیاننامه‌کز غایت مغلطه‌لو برشی اولوب بونك نتیجهٔ مؤداسی هرکس یاپه‌بیلدیکنی یاپسون دیمکدن عبارتدر . انجق افعال وحرکاتکز عامهٔ ملوکه موجب اندیشه اولوب بوراسندن احتراز اقتضا ایتمزمی . مرامکز افلاق وبغدانك بعض حالاتی دخی قریباً وسیله ایدرك طونه‌یی صنور کسدکدنصکره موره وبحر سفیدك ساده دل رعایاسنی تحریك واضلال

ایله ضبط ممالك وتوسیع مسالك ایدرك جرمانیه وایتالیه وفرانسه واسپانیه‌یه واندن انکلتره‌یه هجوم ایتمکدر . لکن بوخلیاکز فرصت وقتسه موقوفدر . حالبوکه حرکت جبارانه‌کزه سد ممانعت بولنور وحرصکز قدر قوتکز دخی اولسه بالجمله اوروپا ایچنده اشعالنه آماده اولدیغکز حریق عمومینك دفع واطفای شراره‌سنه تدبیر اولنه جغنده اشتباه یوقدر .

(٢٦)

* ذممات میریه‌نك تحصیلنه دائر فرمان عالی صورتی *

دولت علیهٔ ابد مدتك از قدیم مواجب معینه ومصارف معتاده وغیرمعتاده‌لرینك تادیه ورؤیتلری بهرحال واردات مقرره‌سنك وقت وزمانیله یرلو یرندن وایجاب واقتضا ایدنلردن تحصیلنه متوقف ومنوط واصحاب مقاطعات وملتزمینك دخی عهده‌لرنده اولان مال میری وحرمین وسائر اموال میریه‌یه دائر هرنه وار ایسه برآچه‌سی کیرویه قالمقسزین سنه‌سی ایچنده بالتمام محللرینه ادا وتسلیم ایلملری لازمهٔ حال ومقتضای وقت واحوالدن ایکن الحالة هذه اومقوله اصحاب مقاطعات وملتزمینك ادای ذمتلری خصوصنده اهمال وتسامحلری سبیله میری وحرمین مقاطعاتی مماللرندن قتی کلی بقایالری اولمقدن ناشی ضروری ادارهٔ امور بیت المال مسلمینده عسرت کلی درکار اولمغله بنابرین کرك میری وکرك حرمین مقاطعاتنك علماء عظام ورجال دولت علیه وغیریلرده استانبول وطشره‌لرده هرکیملرده مالی واریسه ونمقدار قالمش ایسه بوفلاندر وفلانه متعلقدر دیمیوب بغایت اقدام واهتمام اولنه‌رق ومخالفت ایدنلرك مالکانه‌لری مزاده ویریله‌جکی وماللرندن تحصیل اولنه‌جغی والحاصل بوندن بویله ذمتلری اداسنده ترددی ظهور ایدنلر حقلرنده فرمان همایون مقتضاسی اوزره معامله‌یه مبادرت اولنه‌جغی اقتضا ایدنلره افاده وتلقین اولنه‌رق تحصیل وتکمیللری خصوصنده ذره قدر مساهله اولنمقسزین علی الدوام دقت تام اولنمسیچون فرمان همایون حضرت جهانداری شرفبخش صدور اولدیغنی متضمن مخصوص فرمان عالی صادر اولمغله ایمدی کرك میری وکرك حرمین مقاطعه‌لری وجزیه وعوارض واموال میریهٔ سائره‌دن هرنمقدار بقایا وار ایسه شرفیافتهٔ صدور اولان فرمان همایون وصادر اولان فرمان عالی موجنجه طقسان بش سنه‌سندن برر عتیق وجدید قیدلرینی کمال تدقیق وتحری برله تتبع واستقرا ایدرك وخاطره وکوکله باقلمیه‌رق نمقدار بقایا وار ایسه برآچه‌سی کیرویه قالمقسزین سریعاً وعاجلا من‌غیرنقصان اموال میریه‌یه‌متعلق اولان مقاطعات

وجزيه وعوارض وسائرهنك بقايالرينك بشقه وحرمين مقاطعاتنك بشقه لاجل التحصيل على وجه الصحه دفترلرينى تحرير وتقديمه مسارعت وغاية الغايه اهتمام ودقت ايليه سز .

(٢٧)

* فاس حاكمنه يازيلان نامهٔ همايونك صورتى *

بعدالالقاب والدعا . قدوصل الينا مفاوضتكم السنيه مع هديتكم البهيه بايدى سفيركم المكرم من اعز خدام جنابكم الافخم فخر الاماجد والاكارم السيد طاهر زيد مجده فتقبلنا هداياكم الاسنى بقبول حسن كما هى فى الاسلام من السنن بعد ما حصل لنا عنها حبور وبهجة فانها لبيان خلتكم من المهجة لهجه وتعلقنا نظر الاسعاد والانجاد على صحيفتكم الوداد واكتحلنا من سواد مداده عين الاتحاد فوجدناها . كتاب يحاكى الورد من نفحاته . ويزهر روض الروح من نسماته تطلع عن مطالع معانيها اقمار الاخلاص فتنجلى عنها اعين العيان وتنبع عن منابع مبانيها انهار الاختصاص فترتوى العطشان من الخلصان . معان بديعات النظام يخالها . ذووا الفضل درا فى العقود منظما . تكاد معانيه خلال سطوره . لحسن مبانى اللفظ ان تتكلما تأملت فى تركيب اشكال خطه . رأيت ظلاما عن ضياء تبسما . وقد ذكرتم فيه من المصاحف المرصعة باليواقيت واللآلى التى ارسلت واهديت فى زمانكم العالى وفى اوقات آبائكم واجدادكم العوالى الى الروضة المطهرة والتربة المقدسة المنورة التى هى خزينة الانوار ودفينة الاسرار على صاحبها صلوات الملك الغفار بطريق التبرك والهدية طلبا بقرائته المرضاة الرحمانية والمثوبات الاخروية منافعها الآن مفقودة لعدم قرائتها وهى المقصودة وبعض الجواهر عليها من الرصايع يحتمل ان يكون الساقط عنها والضايع فلهذا كنتم فى موضع الرجا ان ينزع الجواهر والحلى عنها ويباع ويعطى اثمانها للشرفاء الذين هم الاطهار والنجباء بالاجماع والمصاحف المنتزعة من الجواهر المرصعة لسكان طيبة الطيبة وطلابها لاجل الانتفاع بشرط ان يقرأ كل يوم ولا يعطل ويهدى ثوابه الى ارواح ابائكم واجدادكم وجنابكم المبجل . ومارأينا اخراج المصاحف المطهرة من خزينة المدينة المنورة وانتزاع الجواهر والحلى عنها وابتياعها خليقا بخليقتكم الكريمة وحقيقاً بحقيقتكم الفخيمة ولالشان ابائكم الكرام جديرا واحرى ولمكان اجدادكم الفخام مناسبا ومقتضى لانها تبرك وهدية لسلطان الانبياء خير البرية عليه وعلى آله الصلوات السنية ولاشك انه حى فى قبره ولاينقطع الرجاء لكل كسر من جبره واخراج الهدية

واخذها عن الخزانة النبوية وان لم يكن فى نفسها سيئة ردية ما كان دأبا للملوك والامراء الاسلامية . ومنتقش فى سقف طبيعتكم السنية ان الخزينة النبوية فى طيبة الطيبة العلية مشحونة بتحف السلاطين والامراء الماضية وهدايا الخواقين والخلفاء المنقضية من الجواهر والطرائف من تبركات آبائنا وآبائكم الامجاد ذوى العوارف واجدادنا واجدادكم الشرائف وسائر الملوك السوالف والخلائف ولم يقع من اسلافنا الكرام اخراج شئ من خزانة سيد الانام ولم يسمع من آبائكم الفخام كوقوع هذا المرام خوفا عن القصور فى الادب والاحترام فلذلك تعلق ارادتنا العلية بحصول مطالبكم السنيه على وجه لائق لاينتج هذه القضيه بان اخذنا ثلثة دلائل وثلثة مصاحف خطها فى الحسن واللطافة من الطف اللطائف وارسلناها الى الروضة المعطرة بفوحات الفضل والاحسان والتربة المنورة باشرافات العرفان والايقان التى هى روضة من رياض الجنان وفردوس من فراديس الرضوان بشرط ان يقرأ كل يوم وليال ويهدى ثوابها الى حضرتكم المفضال وحضرات آبائكم واجدادكم الابطال والافضال ووجهنا الوظائف بقراءة هذه الدلائل والمصاحف لكيلا يبقى معطله ولايكون اجرها الجزيل وثوابها الجميل بسبب التعطيل وعدم الترتيل غير حاصل لكم ولآبائكم الاجله . وارسلنا سفرائكم الكرام من اعز خدامكم ذوى الاحترام لطواف بيت الله العليا وزيارة روضة سلطان الانبيا عليه وعلى آله افضل التحايا كما هو المقصود منكم والرجا واحاط علمنا السامى فيما اودعتم شفاها لسفيركم النامى من الاعانة والامداد اذا اريد الغزو باهل الكفر والعناد بالنقود والعدة والعتاد وسائر مهمات الجهاد كما كان هذا من الفرائض الالهيه للملوك الاسلام شرقا وغربا ومن السنن الحسنة المصطفوية والشنشنة المستحسنة الاسلامية بعدا وقربا وان المؤمنين كبنيان مرصوص يشيد بعضهم بعضا وكان التعاون على البر والتقوى فرضا والكلمات النبوية شاهدة ومحققة لما قررنا والآيات القرآنية واردة وناطقة بما حررنا فى مواضع عديده ومواقع سديده فطلع علينا بدور الانفتاح والحبور والتمع فى صدورنا نور الانشراح والسرور كما كان شرط الاخوة الدينية بين السلاطين الاسلامية ولاجل هذه الشرائط كانت امدادكم واعانتكم داخل تحت الضوابط والروابط وفاء بعهدنا وموالاتنا المؤكدة بيننا وبينكم وبين آبائنا وآبائكم الاجل وتأكيدا لدعائم الشرع المبجل واعطينا سفيركم المحترم صورة عهدنا بدولة اسپانيا لان يكون معلومكم المفخم وتعارف الاخوان باحوالهم فى كل آن واجب لاهل الايمان لاسيما فى آخر الزمان لانه وقت ظهور الفتن والشدائد فى البلدان وانقطاع اوتار الادوار والاحيان فيجب معرفتهم بحالهم لكى يتعاون عند اطلاع اهوالهم وسهل الله لنا ولكم بما انطقنا من التقى وجعلنا وجعلكم من الذين يتعاونون على البر والتقوى

والذى قلتم بالاعانة من النقود وسائر المهمات وهى محمول على فتوتكم الهاشمية ومروتكم الرضوية بمقتضى وسعتكم السنية ومبتنى مكنتكم السمية وان كانت السعة واليسار فى دولتنا العلية فان اعداءنا متعدده ومكايدها ومفاسدها متحدثة ومتجدده فنرجو توجهاتكم القلبية ودعواتكم الخيريه واعانتكم الصورية والمعنويه مذكرا بقول النبى النبيه كان الله فى عون عبده مادام فى عون اخيه واصدرنا هذه القبالة المعنونة بعنوان الحب والولامع الهدايا المنبئة عن الصدق والوفا ممتثلا بامر فخر الانبيا عليه وعلى آله افضل التحايا تهادوا تحابوا كما كنتم بامتثال هذه السابق علينا ومتقدم ولاشك ان الفضل للمتقدم ونحمد الله على ما انعم .

(٢٨)

* مواد تجارته دائر روسيه ايلچيسنه ويريلان سندك صورتى *

رغبتلو روسيه ايلچيسى ومرخص دوستمزك حرمتلو نمچه ايلچيسى محبمز ايله اشتراكا ميلاد حضرت عيسى عليه السلامك بيك يدى يوز سكسان ايكى سنه‌سى تشرين ثانينك دردنجى كونى تاريخيله مورخا قينارجه وآيينه‌لى قواق عهد نامه‌لرينه مبنى اوله‌رق دولتلرى طرفلرندن مأموراً تقديم ايلدكلرى تقريرلرنده مسطور مواد ثلثه‌نك عهدنامه شروطى مقتضالرى اوزره اجراسنه طرف دولت عليه‌دن تعهد وبروجه مشروح قبول اولنديغنى حاوى هجرت نبويه عليه‌الصلاة والسلامك بيك يوز طقسان يدى سنه‌سى محرمنك يكرمى اوچنجى كونى ايلچيان مومى اليهما دوستلريمزه قاعدهٔ دولت اوزره جواب اوله‌رق بشقه بشقه ايكى قطعه تقرير اعطا اولنمشيدى . مواد ثلاثهٔ مذكوره‌نك برى ذكر اولنان عهدنامه‌لر مقتضاسى اوزره مواد معاهدهٔ تجارت اولديغندن مواد مذكوره سكسان بر ماده اوله‌رق روسيه ايلچيسى ومرخص مومى اليه بينلرنده بعد المذاكره ذكر اولنان اوچ ماده‌سى وبعضاً بونلره راجع اولان ايكى ماده‌سى وقورصانلر نظامنه دائر اولوب قيدى بولنميان برماده‌سى ايلچى بك دوستمز طرفندن دولتى طرفنه عرض اولنمق اوزره اولمغله جوابى ورودينه انتظار اولنوب ذكر اولنان يتمش بش ماده امضا اولنمش كبى كاملاً دولت عليه‌نك مقبولى اولوب منطوقلرينك وعلى الخصوص مواد مذكوره‌ده مندرج ومسطور اولديغى اوزره روسيه حاصلاتى اولان ودولت عليهيه تابع اولميان دول ممالكندن النان مأكولات ومهمات سفاين وحاصلات سائره‌نك دولت عليه ممالكندن امرار ونقللرينه بعد اليوم موانع

ایراث ایتمامك خصوصنك بوکونکی کوندن اجراسنه مباشرت وروسیه تجار سفینه‌لرینك وتجارتلرینك سربستیتلرینی اعلان واشاعت برله آقدکز وقره دکز ونهر طونه ودولت علیه‌نك سائر ممالك ولیمانلرنده تجارت مذکوره وسربستیت سفاین مرقومه‌یه صعوبت ایراث ایتمامسنی تنبیه وتأکیده‌طرف دولت علیه‌دن‌عهد اولندیغی ومار الذکر التی ماده‌نك جوابی کلدیکی کبی بلا توقف قرار ویرلدیکی اوزره مواد تجارتك مجموعی‌حاوی اقتضا ایدن‌سندك تمهیر ومبادله‌سنه دولت‌علیه‌نك متهیء اولدیغی ومواد ثلاثه‌نك ماعداسی اولان قریم وافلاق وبغدان‌ماده‌لرینك دخی طرف دولت علیه‌دن ویریلان بالاده مسطور تقریر مقتضاسی اوزره بالمذاکره تنظیملرینه مبادرت اولنه‌جغنی بیان ضمننده مهر وامضامزله ممهور وممضی اشبو سند روسیه ایلچیسی ومرخصی دوستمزه اعطا اولندی .

(٢٩)

* روسیه ایله عقد اولنان عهد نامهٔ تجارت *

برنجی ماده دولت علیه‌نك بالجمله ممالکنده کرك برا وکرك بالجمله دکزلرنده وصولرنده ونهر طونه‌ده روسیه رعایالرینه‌سیر سفاین واجرای تجارت الویره‌جك هر محلده سربستیت اوزره سفینه‌لریله کشت وکذار وتجارت ایتمکه علی‌الاطلاق بالجمله روسیه رعایاسنه دولت علیه طرفندن کاملاً رخصت ویریلوب بنابرین روسیه تاجرلرندن هربری دولت علیه‌نك جمله ممالکنده وحکومتنك زیر حمایه سنده اوله‌رق سیر وتوقفه ونفع تجارتلرینه هرنقدرمدت لازم اولورایسه اقامته مأذون اوله‌لر .

ایکنجی ماده جانبیندن قرار ویرلدیکی اوزره طرفین رعایاسی کیلریله وسفینه‌لریله ویاخود عربه وسائر نقل احمال ایچون مناسب اولان مراکبیله طرفین لیمانلرینه ومواقع وشهرلرینه هروقتده دخول واجرای تجارت واتخاذ مساکن ایده بیله‌لر کرك دولت علیه‌نك وکرك روسیه دولتنك کیجیلری ویولجیلری وکیلری ولوطائفه سنده اجنبی ملتدن برقاچ نفر بولنور ایسه دخی دوستانه قبول اولنوب کیجلری ویولجیلری بردرلو بهانه ایله حسن ارادتلرینه مغایر طرفیندن جبراً استخدام اولنمیه‌لر لکن بوجمله ایله جانبینك رعایالری کندو پادشاهلرینك خدمتنده مستخدم اولمق لازم اولدقلری تقدیرده مستثنا اوله‌لر . اکر اتباعندن ویاخود ملاحلردن بری بولندیغی خدمتندن یاخود کیدن فرار ایدر ایسه مکثه

طالب اولدیغی ولایتده اغلب اولان مذهبی یعنی ممالك اسلامیه ده دین اسلامی قبول وروسیه ممالکنده تنصر ایتمز ایسه درحال رد اولنه کذلك دخی طرفین رعایاسی ذکر اولنان محللرده ثمن حقیقی یی بعدالادا هرنه کندولرینه لازملو اولور ایسه اشتراسنه وکمیلرینی وسفینه‌لرینی وعربه‌لرینی تعمیر وقلافت ایتمکه ومعیشتلریچون ویولجیلریچون لازم اولان ذخایری مبایعه ایتملرینه ومحل مذکورده بردرلو مخالفت وتضییق اولنمیه‌رق رأی مستقللریله اقامت وعزیمت ایتمکه مستقل اوله‌لر . لکن بولندقلری محللرده اشبو معاهدهٔ تجارتده بشقه‌جه تنظیم اولنمامش کیفیاتك وقوعنده دولتین ممالکنك نظامات وقواعدینه بلا تردد موافقت ایلیه‌لر .

اوچنجی ماده تجار طائفه سی وعلی الاطلاق بالجمله روسیه رعایاسی روسیه ممالکنده یدلرینه ویریلان مرور کاغدیله دولت علیه‌نك ممالکنده کشت وکذار ایده بیله‌لر . واکر بوندن بشقه روسیه ایلچیسی ویاخود قونسلوسنك بری مسفورلر ایچون ویاخود خاصةً مسفورلرك بریسیچون دولت عثمانیه‌نك مرور کاغدلرینی طلب ایدر ایسه بومصلحته منسوب قلملر طرفندن بلا تأخیر اعطا اولنه وروسیه رعایا سنه زیاده برنفع اولمق ایچون هربری کندو دیارنده شمدیکی البسه‌ایله کیتمکه مأذون اولوب ممالك دولت علیه‌ده بلا مخالفت مصالحلرینی ترویج ایلیه‌لر وکذلك کندولرندن خراج تسمیه اولنان ویرکو وآخر برکونه تکلیف مطالبه اولنمیه ومعیتلرنده بولنان امتعه‌لرینك اشبو عهد نامه مقتضاسنجه قرار ویریلان رسوم کمرکلرینی ادا ایلدکدن صکره والیلر وقاضیلر وسائر ضابطلر بلا مخالفة مرور وعبورلرینه جواز ویره‌لر . دولت علیه رعایاسنك دخی روسیه ممالکنده بوکونه امتعه‌لر ایچون وکندولرینه امور تجارتلریچون ویوللریچون لازم اولان مرور کاغدلری وشهادتنامه‌لر اعطا اولنوب شویله که دولت علیه‌نك تجار ورعایاسی معیتلرنده اولان امتعه‌لرینك تعرفه‌لر موجبنجه تخصیص اولنان رسومنی ادا ایلدکدن صکره بلا مخالفت استدکلری محللره راهی اوله‌لر .

دردنجی ماده بیك یدیوز یتمش درت سنه سی قینارجه ده انعقاد پذیر اولان مصالحه‌دن برو روسیه رعایالری مصالحه‌نك متانت وامنیتنه استناداً ممالك عثمانیه‌نك شهرلرینه ولیمانلرینه دخول وخروج ایده‌کلریله دولت علیه تعهدایدرکه روی دریاده متضرر ومعاونته محتاج اوله بیلور کمیلرینه قریب بولنان بکلك کمیلرندن وسائردن اعانت لازمه ویریلوب کذلك دخی اشبو کمیلر ضابطانی روسیه رعایاسنك نفع واعانتنده قصور ایلمیه‌لر ومسفورلر لازم اولان ذخائرك دخی اچه ایله الیویرمده سعی واهتاملرینی بذل ایده‌لر . واکر شدت فرطونه‌دن کمیلری

قومصال اولان برصیغ یره ویاخود ساحل دریایه القا اولنور ایسه والیلر وقاضیلر وسائر ضابطان انلره اعانت وقضازده اولان سفینه‌دن خلاص بولان بالجملة اموال واشیالری انلره بلا مخالفة رد وتسلیم ایلیه‌لر . کذلك بالمقابله روسیه دولتی طرفندن دخی تعهد اولنورکه کندو بکلك سفینه‌لرندن وسائردن دولت علیه‌نك سفینه‌لرینه اعانت ورعایاسی حقنده اشبو ماده ده روسیه رعایاسی حقنده قرار بولان خصوصلره مراعات اولنه‌لر .

بشنجی ماده اکر قضاءً روسیه سفینه‌لری دولت عثمانیه سواحلنه دوشرایسه دولت علیه طرفندن اموالرینك ارانمسی وقضازده اولان سفینه‌لرینك تعمیری خصوصنده وجوهله لازم اولان اعانت اولنوب بعد التخلیص محل مقصوده نقل ایچون آخر سفینه‌یه تحمیل اولنان امتعه‌دن مادامکه اولکی محلده بیع اولنمیه‌لر بردرلو رسم وبرکونه ویرکو مطالبه اولنمیه وبالمقابله روسیه دولتی طرفندن تعهد اولنورکه اکر عثمانلو کمیلرندن بری برنوع قضایه اوغرایوب ویاخود فنا پذیر اولور ایسه وجوهله اعانت اولنوب علی الاطلاق دولت علیه‌نك تجارت ایدن رعایاسی حقنه بوکونه حالتده لازم اولان اهتمام اعمال اولنه .

التنجی ماده تجار وترجمانلر وعلی الاطلاق جمله روسیه رعایاسی دولت علیه‌نك ممالکنده سربستیت اوزره براً وبحراً واروب کلوب بیع وشرا وتجار وترجمانلر وعلی الاطلاق جمله روسیه رعایاسی دولت علیه‌نك ضابطان دریا وسائر عسکری طرفلرندن اثنای راهده الیقونلمیوب بردرلو علت وبهانه ایله رنجیده اولنمیه‌لر وبالمقابله روسیه دولتی دخی دولت علیه رعایاسنه وعد ایدرکه روسیه ممالکنده الیش ویرش وامور تجارتلریچون براً وبحراً سربستیت اوزره واروب کلوب رسم کمرکلرینی روسیه تعرفه سی اوزره بعدالادا اثنای راهده هیچ برمحلده توقیف اولنمیه‌لر .

یدنجی ماده روسیه تجاری حسن ارادتلرینه مغایر بعض مسلم اولان اصنافه یاخودسائر برنوع شرکتلره ومحتکرلره امتعه واشیا فروخت ایتمك ویاخود انلردن اشترا ایلمك خصوصنده دولت علیه تجار مسفوره‌یی اجبار ایتمیه جکنی وبو بابده تجارتلری امرنده بوکونه عارضه وتضییقه تابع ایتمیه جکنی متعهد اولور . کذلك دولت علیه‌نك رعایاسی روسیه ممالکنده سربستیت مزبوره ایله متمتع اوله‌لر .

سکزنجی ماده اکر روسیه رعایاسندن بری ممالك عثمانیه‌ده مدیون اولور ایسه دیوننك اداسی بالذات بورجلو اولاندن مطالبه اولنوب بروجهله آخر برروسیه رعایاسندن ادعا اولنمیه ومادامکه آخری بورجلویه کفیل اولمامش اوله محکمه‌یه دعوت اولنمیوب انجق بورجلو اولان کیمسه‌دن مطالبه اولنه . وکذلك

روسیه ممالکنده دولت علیه رعایاسی حقنه بویله‌جه معامله اولنه روسیه رعایاسندن بری مرد اولدقده اموال واشیاسنی هیچ برکیمسه مداخله‌یه جسارت ایتمکسزین واصیلرینه تسلیم واکر واصیسز مرد اولور ایسه متروکاتی روسیه قونسلوسنك وساطتیله همشهریلرینه امانةً ویریلوب بوبابده قساملر وبیت المالجیلر بردرلو مخالفت وبروجهله مداخله ایلمیه‌لر .

طقوزنجی ماده روسیه تجاری وترجمانلری وقونسلوسلری دولت علیه رعایاسیله بیع وشرا وتجارت وکفالت وسائر امور شرعیه‌لری واقع اولدقده قاضی‌یه تحریراً مقاوله‌لرینی ترتیب وتسجیل ایدوب بعده بر نزاع واقع اولور ایسه مقتضاسنی تبلیغ ایله بوکونه منازع فیه اولان خصوصلر فصل اولنه بنابرین بوکونه دلائل وسندات شرعیه‌سی اولمیان برکیمسه روسیه رعایاسندن برینك علیهنه دعوایه متصدی اولور ایسه انجق شاهد زور اقامتله اولان بوکونه تزویرات تجویز اولنمیوب حقه مغایر ادعالر استماع اولنمیه‌لر کذلك اکر برکیمسه اچه جلب ایتمك سوداسیله روسیه رعایاسی اوزرینه بوکونه اسنادات وتکدیراتك تصدیسی منع اولنه واکر دیونی ویاخود آخر تهمتی سببیله غائب اولور ایسه بوخصوصده بیکناه اولوب کفیلی اولمیان آخر برروسیه رعایاسنه وجها من الوجوه تعریض وبردرلو رنجیده ایتدیرلمیه ودولت علیه ممالکنده تجارت ایدن روسیه رعایاسنك امنیتیچون هرنه که بوماده‌ده قرار بولمش ایسه بالمساوات روسیه دولتی طرفندن روسیه دیارنده تجارت ایدن دولت علیه رعایاسی حقنده مرعی طوتیلوب اجرای تجارتلرینه هردرلو صعوبتك اندفاعیچون امر تجارته دائر روسیه رعایاسیله واقع اولان مقاوله‌لری ومتعهدات سائره‌لری تسجیل اولنوب بینلرنده وقوعبوله‌جق نزاعلری فصل ورفع اولنه .

اونجی ماده دولت علیه ممالکنده تجارت ایدن روسیه رعایاسندن براسیر بولنوب اسیرمسفور فی‌الواقع روسیه رعایاسندن اولدیغنی روسیه‌قونسلوسی بیان ایدر ایسه مسفورك کیفیتی اطرافیله تفحص اولنمق ایچون فونسلوس طرفندن توکیل اولنان آدمله درعلیه‌یه احضار وبعده قونسلوس مزبورك التماسنه رعایةً تسلیم اولنه وکذلك روسیه ممالکنده دخی دولت عثمانیه رعایاسندن بولنور ایسه دلائل لازمه‌یی بیان ایلدکدنصکره بلا مخالفة دولت علیه‌یه رد اولنه‌لر لکن فقط شول کیمسه‌لرکه بولندقلری مملکتلرده اغلب اولان دیانتی قبول ایتمامش اولوب طرفیندن رد اولنه‌لر وقبول ایتمش اولنلرك ردی اقتضا ایلمیه وممالك عثمانیه‌ده بعد ازین روسیه رعایاسندن اقامت ایدر اولور ایسه کندولرندن خراج تعبیر اولنور ویرکو طلب اولنمامسنه دولت علیه متعهد اولور .

اون برنجی ماده دولت علیه‌نك کمیلری وقدرغه لری وبحری عسکری دریاده روسیه کمیلرینه متصادف اولدقلرنده وکذلك روسیه‌نك بکلك کمیلری وسائرلری وبحری عسکرلری دریاده دولت علیه‌نك کمیلرینه تصادف ایلدکده طرفین رعایاسنه بردرلو زیان وضرر ترتب ایتمامسنه انتباه اوزره اولملوی لازم کلدیکندن بشقه طرفیندن مساوی بردوستلق آثارینك دخی اجراسنی مقتضی اوله واکر روسیه رعایالری حسن ارادتلریله دولت‌علیه رعایاسنه برهدیه ویرمزلر ایسه بوبابده رنجیده اولمیوب کندولرندن ادوات واثواب والحاصل بر شیلری جبراً النمیه وبعینه روسیه رعایالری دخی دولت علیه رعایاسندن بردرلو هدیه طلب ایلمیه‌لر .

اون ایکنجی ماده ممالك عثمانیه یه روسیه بیراغی التنده کلان کمیلری وسفینه‌لری قبول وحمایت وصیانت ایلمك وامنیت کامله ایله عود وانصرافلرینی تجویز ایتمك دولت علیه‌دن تعهد اولنور . واکر ادوات واشیالرندن برشی النور ایسه آدملرك واشیانك بولدیرلمسنه درجهٔ امکانده اولان سعی واهتمام اولنه‌جغندن غیری غیرت اولنه‌جغی وجه اوزره بوکونه‌افعاله متجاسر اولنلرك‌هرنه رتبه‌دن‌اولورایسه اولسون‌جزالری‌اجرا اولنه وبالمقابله روسیه‌دولت‌ایمپراطوریه‌سی دخی اشبو عهده‌نك روسیه دیارینه کلوب کیده‌جك دولت علیه نك کمیلری وسفینه‌لری حقنده رعایتی وبرطرفدن ادوات واشیالرینك درجهٔ امکانده اولان امنیتی تحصیله وبرطرفدن دخی دولت علیه رعایاسنه برکونه رنجیده اولمامق خصوصنه دقت ایتمکه متعهد اولور .

اون اوچنجی ماده دولت علیه‌نك رعایاسی اجرای تجارتلری ضمننده دولت علیه‌نك علمی اولمقسزین عزیمت ایتملری ایچون مقدم مدیر امور دولت علیه‌دن خبر ویریلوب طلب اولندقجه روسیه ایلچیسی طرفندن کندیلرینه بوبابده لازم اولان مرور کاغدی ویرلمامك‌اوزره قرار ویریلوب بعینه روسیه رعایالری دخی حکومت عثمانیه‌نك داخلنده اولان شهرلرده اجرای تجارتلری ایچون کندولرینه لازم اولان فرمانلری دولت علیه‌دن استحصاله محتاج اولوب دولت علیه اشبو ماده‌لرك مقتضاسنجه روسیه دولتنك ایلچیسندن التماس اولندقجه اعطاسنی وقونسلوسلری دولت علیه مملکتلرینك پاشالرندن وضابطانندن طلب ایتدکجه ویرلمسنی تنبیه ایده‌جکنی تعهد ایدر .

اون دردنجی ماده روسیه کمیلرینك قپودانلری ویاخود سفینه‌لرینك صاحبلری کمیلرینی قلفات ویغامق وتعمیر ایتمك لازم اولدقده دولت علیه‌نك

باجمله شهرلرنده وقلعه‌لرنده وليمانلرنده ضابطان طرفلرندن مسفورونه لازم اولان ياغ وزفت وقطران وعمله وآلات مقداريڭ اڭچه ايله ويرلمسنه ممانعت اولنميه‌جغندن غيرى درجهٔ امكانده دخى معاونت اولنه واز قضاء روسيه سفينه‌سنڭ ادواتنه آفت ترتب ايدرايسه‌تجهيزى ايچون اقتضا ايدن لنكرلر ويلكنلر وسائر كراسته‌لرينڭ اشتراسنه مأذون اولوب بوبابده روسيه رعايالرندن هديه طلب اولنميه وروسيه‌نڭ بيراغى آلتنده اولان سفينه‌لر براسكله ده بولندقلرنده ملتزملر ومتسلملر وسائر ضابطلر وجزيه دارلر طرفلرندن ايڭلرنده بولنان يولجيلردن جزيه ويركوسنى تحصيل ايتمك بهانه‌سيله توقيف اولنميوب‌همان بلا مخالفة راهى اولدقلرى محله كتوره‌لر واكر ايڭلرنده دولت عليه‌نڭ رعاياسندن بولنور ايسه بونلر راهى اولدقلرى محله وصوللرنده ذكر اولنان ويركوبى ادا ايليه‌لر بوكا مقابل وجه اوزره روسيه مملكتنده دولت‌عليه سفاينه امداد واعانت اولنوب آڭچه ايله ياغ وزفت وقطران وعمله وآلات وقضاوقوعنده سفينه‌نڭ تجهيزينه لازم لنكر ويلكنلروكراسته‌لر بلا مخالفة آليويريله .

اون بشنجى ماده روسيه جنڭ كميلرى ياخود تجار سفاينى دولت عثمانيه‌نڭ جنڭ كميلرينه وياخود سائر سفاينه مصادف اولدقلرنده قپودان پاشا وجنڭ كميلرينڭ قپودانلرى وچكدرى بكلرى وفرقته وسائر دولت عليه سفينه‌لرينڭ ضابطانى ذكر اولنان روسيه كميلرينى وسفاينى توقيف ايتميه جكلرندن بشقه ثقلت دخى ويرميوب هيچ بركونه بهانه ايله كنديلرندن هدايا طلب ايتميه‌لر . وبين الدولتين پايدار اولان حسن موالاته مماثل برمساوى دوستلغك آثارينى دخى اظهار ايليه‌لر . بوكا مماثل وجه اوزره دولت عليه‌نڭ كميلرى حقنه روسيه‌نڭ جنڭ كميلرى وبيراغى التنده اولان سائر سفينه‌لرى وضابطانى حين تصادفلرنده معامله ايدوب دولت عليه روسيه سفينه‌لرينڭ حقنه نه كونه معامله‌يه رعايت ايتمك تعهد ايتديسه آنلر دخى اومثللو معامله‌يى دولت عليه سفينه‌لرى حقلرينه اجرا ايليه‌لر .

اون التنجى ماده روسيه بيراغى التنده اولان تجار سفينه‌لرى دولت عليه‌يه متعلق اولان بكلك كميلرينه وقدرغه‌لرينه وسائر سفينه‌لرينه مصادف اولوب معتاد اولان اكرام رسومنى اجرا ايتمك نيتنده ايكن بعضاً صندالى سرعت ايله دكزه القا ايلمك ممكن اولمامق سبيله دولت عليه‌نڭ بكلك كميلرى يانه وارمدقلرى تقديرده معتاد اولان عادتك ايفاسيچون لازم اولان تداركاتك اجراسى مشاهده اولنديغى برله روسيه تجار سفينه‌سندن دولت عثمانيه‌نڭ بكلك سفينه‌لرى اوزرينه كلمسى تأخير اولندى بهانه‌سيله رنجيده اولنميه‌لر روسيه دولتى طرفندن دخى دولت عثمانيه‌نڭ

تجار سفاینی حقنه بووجه اوزره رعایت اولنه جغی تعهد اولنور . و دولت علیه کندویه متعلق اولان اسکله‌لرده بالجمله روسیه بیراغی التنده اولان سفینه‌لری برر درلو بهانه ایله توقیف ایتمیه جکنی وصندال وملاحلری آلمیه جغنی تعهد ایدر . وباخصوص امتعه ایله محمول اولان سفینه‌لرك توقیفندن برکلی ضررك ترتبی ممکن اولمقدننا شی طرفیندن بالمقابله بری برینکی توقیف ایلمامك اوزره مقاوله اولندی . و دولت علیه نك بکلك سفینه لری قپودانلری روسیه رعایالری تجارتلریچون مقیم اولدقلری ممالك عثمانیه اسکله‌لرینك برینه واردقلرنده روسیه رعایاسی حقنه کمیده بولنان نفرات وآدملردن اجراسی محتمل اولان بردرلو رنجیده وقوعبولمامق ایچون یانلرینه ضابطاندن مقدار کفایه توقیف ایتمکسزین ذکر اولنان نفرات وآدملری قرهیه چیقارتمیوب وروسیه رعایاسنك وتجارلرینك امنیتی ایچون قوللقلر وضع ایلیه‌لر . وروسیه رعایالری قرهیه وضع قدم ایلدکده لب دریاده اولان قلاع وبلادك محافظلری وسائر قره ضابطانی بروجهله آنلری تکدیر ایتمیه‌لر . وبوشرطه مغایر وضع وحرکت اولندقلرینه بناء شکایت اولندقده کیفیتی بعد التحقیق متهم اولنلر شدتله تأدیب اولنه‌لر . وکذلك روسیه رعایاسندن روسیه دولتیله دولت علیه بیننده مستحکم اولان حسن موالات ومصافاته مغایر بردرلو وضع وحرکتك اجراسی تجویز اولنمیه .

اون یدنجی ماده فرانسه وانکلتره طائفه‌لرینك جمله‌دن زیاده حقلرینه مساعد اولنه‌کلدیکنه بناءً بونلر مثللو بالمساوات روسیه طائفه‌سی دخی دولت علیه ممالکنده اعتبار اولنمق واجب اولمغله دولت علیه کرك ذکر اولنان وکرك سائر مستأمن ملك حقلرینه اجرا اولنان جمله مسالمات ورعایاتی روسیه رعایالری حقنه دخی اجرا ورعایت ایلمسنی اشبو ماده ایله متعهد اولور کذلك بالمقابله روسیه مملکتنده روسیه دولتنك عندنده زیاده دوست ومساعده اولنان ملك متمتع اولدقلری مسالمات دولت علیه رعایاسنك حقنه دخی رعایت اولنه .

اون سکزنجی ماده روسیه بیراغی التنده اولان کمیلر ممالك عثمانیه اسکله لرینه واردقلرنده دوستانه قبول اولنوب آچه‌لریله کندولرینه لازم اولان بالجمله مأکولات ومشروباتی اشترا وبیع ونقلنه کیمسه طرفندن ممانعت اولنمیوب بوکونه مأذونیتلری ایچون بردرلو رسم وهدیه کندولردن مطالبه اولنمیه کذلك دولت عثمانیه‌نك کمیلری دخی روسیه ممالکنده دوستانه قبول اولنوب کندولرینه لازم اولان بالجمله مأکولات ومشروباتی اشترایه مأذون اوله‌لر .

اون طقوزنجی ماده روسیه ممالکندن ویاخود سائر اوروپا مملکتلرندن

دولت علیه ممالکنه ودولت علیه ممالکندن روسیه ممالکنه ویاخود سائر دول مملکتلرینه امر تجارتلریچون براً واروب کلان روسیه رعایاسی وتجاری روسیه رعایالری اولدقلرینی مبین یدلرنده پساپورط تعبیر اولنور مرور کاغدلری اولدقدنصکره دولت علیه‌نك ولاة وقضاة وسائر ضابطانی وهیچ برفرد طرفندن جزیه وسائر تکالیف اداسنه اجبار ورنجیده اولنمیوب حقلرنده دوستانه معامله ایلیه‌لر . واشبو معاهدهٔ منفرده لازمه‌سنجه کرك روسیه مملکتندن وکرك سائر دول ممالکندن دولت علیه ممالکنه کتوره‌جکلری وکرك دولت علیه‌نك ممالکندن آلوب روسیه مملکتنه وسائر دول ممالکنه کوتوره‌جکلری امتعه واشیانك بر دفعه وبرمحلده رسم کمرکلری آلندقدنصکره مرور وعبور ایلدکلری محللرك کمرکجیلری ذکر اولنان تاجرانی مکرر رسم کمرك آلنور ایسه اخذ ایدنلردن مطالبه‌سیله تجار مسفورونه جبر ایتمیه‌لر . واکر اشبو نظامه مغایر مسفورلردن مکرر رسم کمرك آلنور ایسه اخذ ایدنلردن کیرویه رد ایتدیریله . باخصوص بغدان وافلاق مملکتلرنده جمله نظام وقواعده مغایر کمرکجیلر وسائر ضابطلر اول محللردن مرور ایدن روسیه تجارلرینی کونا کون تسمیه‌لر احداثیله رسومات متنوعهٔ مروریه اداسنه اجبار ایلمیه‌لر . وتجار مرقومه روسیه ممالکندن یاخود آخر دول ممالکندن ذکر اولنان ایکی مملکتلره ودولت علیه‌نك سائر محللرینه کتوره‌جکلری امتعه واشیانك کمرکنی یوزده اوچ حسابی اوزره وانجق بردفعه امتعهٔ مرقومه‌لرینی فروخت ایلدکلری محللره ویروب وکذلك ذکر اولنان تاجرلر مملکتین مرقومتیندن ودولت علیه‌نك محال سائره‌سندن اشبو معاهدهٔ منفرده مقتضاسی اوزره روسیه ممالکنه یاخود آخر دول مملکتلرینه نقل ایچون آلوب کوتوره‌جکلری امتعه واشیانك کمرکنی انجق بردفعه یوزده اوچ حسابی اوزره امتعهٔ مرقومه‌لرینی اشترا ایلدکلری محلده ادا ایدوب اشبو نظام وقاعده‌یه مغایر هرنه تسمیه ایله اولور ایسه بردرلو رسم واختراع اولنمش ویرکو مسفوردن مطالبه وتحصیلی ممنوع اولوب کمرکی ادا ایلدکلری محلده یدلرینه ادا تذکره‌سی ویریلوب بومقوله کندولرینه ویریله‌جك ادا تذکره‌لری ممالك دولت علیه‌نك جمیع مواقعنده معتبر طوتیله .

یکرمنجی ماده دولت علیه مصالحه عهدنامه‌سنك اون برنجی ماده‌سیله وآیینه‌لی قواق معاهده‌سنك التنجی ماده‌سیله کندو ممالکنده روسیه رعایاسنك اجرا ایتدکلری تجارتلرینه فرانسه وانکلتره مثللو حقلرینه زیاده مساعده اولنان طوائفك متمتع اولدقلری منافعی تخصیص ایتمك ومسفورلردن ذکر اولنان ایکی طائفه‌نك

ویردکلری رسوماتدن غیری رسومی مطالبه ایلمامك اوزره متعهد اولدیغنه بناءً اشبو ماده‌ده شو وجهله مقاوله اولندیکه روسیه رعایالری دولت علیه ممالکنه امتعه واشیا کوتوردکلرنده دولت علیه‌نك ممالکندن امتعه واشیا آلوب روسیه مملکتنه کتوردکلرنده ذکر اولنان فرانسه وانکلتره طائفه‌لرینك ویردکلری رسوماتك عینی ادا ایدوب یعنی یوزده اوچ ویره‌لر . ومعلوم اوله‌که روسیه تجار سفاینی بر دفعه رسوم کمرکی ادا ایلدکدنصکره بر دخی دولت علیه‌نك تحت حکومتنده اولان آخر برمحلنده اداسنه مجبور اولمیه‌لر . وروسیه رعایاسنك ذکر اولنان ایکی طائفه‌دن ویریلان رسوماتك عینی اولمق اوزره ویره‌جکلری رسومی زیاده تصدیق ایچون روسیه‌لویه بلاحصر ومن اوله الی آخره مقیاس اوله‌جق طائفتین مرقومتینك دولت علیه ایله اولان عهدنامه‌لرینك مواد آتی الذکری بو محله درج اولنور . زیرا فرانسه عهد نامه سنده فرانسه تجاری ممالك دولت علیه یه کتوردکلری وآلوب کوتوردکلری امتعه‌دن قدیمدن بوآنه دکین یوزده بش ویروب لکن دولت علیه‌نك قدیمی دوستلرندن اولمغله یوزده اوچ کمرك ویرمك اوزره مجدداً عهدنامه‌لرینه الحاق اولنمق استدعا ایتملریله رجالری حیز قبولده واقع اولوب وجه مشروح اوزره کندولرندن یوزده اوچدن زیاده طلب اولنمیه . وکمرکلرینی ادا ایلدکلرنده ممالك دولت علیه ده جاری اولان نقود ایله خزینهٔ عامره یه آلندیغی منوال اوزره آلنوب نقصان وزیاده طلبیله رنجیده اولنمیه‌لر دیو مسطور اولوب وکذلك انکلتره عهد نامه سنده دخی حلب ومصر وسائر ممالك عثمانیه‌نك بلده‌لرنده بولنان انکلتره تجاری وانکلتره بیراغی التنده کانلر بلا تهلکه آلش ویرش ایدوب کما فی السابق امتعه‌لرینك قیمتلرینه نظراً انجق یوزده اوچ حسابی اوزره کمرکنی ویروب زیاده برآقچه ویرمیه‌لر دیو محرردر . وکذلك روسیه ممالکنه امتعه کوتوره‌جك دولت علیه رعایاسی روسیه ده اعلان اولنان تعرفه‌لره متابعت ایله روسیه دولتندن زیاده مساعده اولنان دوست طوائفك ویردکلری رسوماتك عینی ویره‌لر .

یکرمی برنجی ماده دولت علیه‌نك ممالکنده تجارت ایدن روسیه رعایالری روسیه ممالکندن ویاخود سائر دول ممالکندن دولت علیه ممالکنه کتوردکلری وکذلك دولت علیه‌نك ممالکندن روسیه ممالکنه آلوب کوندردکلری امتعه واشیا ایچون انجق یوزده اوچ رسم کمرك ویرملری کرچه مشروط اولوب لکن امتعه واشیانك قیمتنی تقدیر خصوصنده تجار وامنا بینلرنده وقوعی محتمل اولان هرنه کونه منازعه‌یی برطرف ایتمك ایچون ممالك دولت علیه‌ده روسیه تجارینه وکمرك امناسنه بعد ازین والی الابد قاعدهٔ مرعیه

طوتلمق اوزره بر تعرفه نك تنظيمى لازم كورنديكنه بناءً تعرفهٔ مرقومه نك تنظيمنى اجرايه طرف دولت عليه‌دن امين كمرك آستانه الحاج محمد اغا وروسيه ايلچيسى طرفندن باش ترجمان دنادر نوى ساوينك نقوله يزانى مأمور قلنوب تعرفهٔ مرقومه مومى اليهما معرفتلريله قطعى وجه اوزره وتماماً تنظيم وامين مومى اليه طرفندن بيك يوز طقسان التى سنه سى ماه شوالك طقوزنجى كونى يعنى تاريخ عيسويه‌نك بيك يدى يوزسكسان ايكى سنه سى ماه ايلولك بشنجى كونى امضا وتمهير اولنوب ذكر اولنان شوالك اون برنجى كونى دولت عليه‌دن دخى قبول وروسيه ايلچيسنه ويرلمشدر . بناءً على ذلك دولت عليه ذكر اولنان تعرفه‌نك معمول به برصورتى اولوقتده روسيه ايلچيسنه ويرمش اولمغله بودفعه دخى اشبو ماده ايله تعرفهٔ مرقومه‌يى تماما تصديق وتجارت ايدن روسيه‌لو حقنده بلااستثنا بالجمله ممالكنده دستور العمل ايتديرلمسنى علناً متعهد اولور . بنابرين دولت عليه زير حكمنده اولان بالجمله كمركلرك دفترلرينه ومحكمه‌لرك سجلاتنه قيد وتسجيل اولنمق ايچون ذكر اولان تعرفه‌نك صحيح صورتلرينى ارسال وكمال رعايت اولنمسنى وذكر اولنان تعرفه‌ده ذكراولنمامش اولان امتعه واشيا ولوج وخروجدن كمرك امناسى قيمتلرى اوزرينه يوزده اوچدن زياده ادعا واخذ ايلمماملرينى تنبيه ايليه وكمرك امناسى تعرفه‌ده ذكر اولنمامش امتعه واشيايه قيمت حقيقيه لرندن زياده بها تقدير ايتمك مراد ايلدكلرنده روسيه تجارى نقود آقچه يرينه يوزده اوچ حسابى اوزره امتعه واشيانك عينى ويرمكه مستقل اولەلر . وروسيه رعايالرى بحر سياه يولندن وياخود سائر طريقلردن روسيه ممالكنه كتورمك اوزره ممالك دولت عليه‌ده وياخود بحر سفيده اشترا ايلمدكلرى خمر ايچون خمرى اشترا ايلدكلرى محلده يوزده اوچ حسابى اوزره رسمى ادا ايدوب بردرلو تردد اولنمقسزين تأديه‌سى لازم كلان ادا تذكره سنى آلدقدنصكره استانبول بوغازى ممرندن مرورلرنده بترمه وسائر بردرلو رسم ويرمكه مجبور اولميەلر . وبحر سفيده واقع جزيره لرك كمركجيلرى وويوده لرى اكثرى رعايادن اولمغله مسفورلرك تذكره لرى اكر رومى عباره سنده ايسه دخى بلامخالفت معمول به اعتبار وعمل اولنه .

يكرمى ايكنجى ماده كذلك دخى مقاوله اولنديغى اوزره دولت عليه‌نك ليمانلرنده بيع اجليچون تخليه اولنان روسيه متاعلرينك رسمى آلنوب ولب دريادە اولان آخر بلاده كوتورلمك اوزره اولان امتعه‌دن رسوم طلب اولنميه . وبوبابده بردرلو ممانعت اولنميوب امتعهٔ مرقومه‌نك بيع اجليچون كوتوريلوب تخليه اولنه جق محللرده رسمى ادا اولنه .

یکرمی اوچنجی ماده روسیه رعایالرندن محدث اولان قصابیه ورفتیه وباج ویساق قولی تسمیه اولنور . تکالیف مطالبه اولنمیوب وهر برسفینه دن سلامتلك رسمیچون اوچیوز آقچه دن زیاده آلنمیه .

یکرمی دردنجی ماده روسیه تجارینك وروسیه یه متعلق او لنلرك روسیه ممالکندن ممالك عثمانیه یه کتوره جکلری وممالك عثمانیه دن آلوب کندو ولایتلرینه کوتوره جکلری امتعه واشیانك رسومی فقط یوزده اوچ حسابی اوزره ویرلمسی بهاسی بالاده مسطور یکرمنجی ماده ده قرار ویرلدیکنه بناءً اشبو عهدنامه ده تخصیص اولنان رسومی ادا ایلدکلرندن صکره ولایتلرینه آلوب کوتوره جکلری جمله امتعه واشیانی تحمیل ونقل ایلمکلری خصوصنده کندولره بردرلو مخالفت ایلمیه جکنی دولت علیه متعهد اولور .

یکرمی بشنجی ماده روسیه تجاری اشبو عهد نامه نك مقتضاسی اوزره یوزده اوچ رسمنی ادا ایدوب معتاد اوزره ادا تذکره سنی آلدقدن صکره ذکر اولنان ادا تذکره سی ابراز او لندقده معتبر طوتیلوب ممالك عثمانیه نك قنغی محلنه امتعه لرینی کوتوررلر ایسه بووجهله کندولرندن مکرر رسم ادعا اولنمیه . واکر مقاوله اولنان تعرفه یه نظراً امتعه یه قیمتلرندن زیاده بها تقدیر اولندیغی ظاهر اولور ایسه روسیه رعایاسندن فی الواقع یوزده اوچدن زیاده رسم طلب اولنمامق ایچون ذکر اولنان تعرفه یی ممکن اولان تنزیل ایله تبدیل ایتمك دولت علیه دن وعد اولنور . وروسیه تجاری کتوردکلری امتعه واشیالرینی دولت علیه نك رعایاسندن بعضیلرینه فروخت ایتمك مراد ایلدکلرنده کیمسه طرفندن بزم اشتراسنه استحقاقمز وشروط مخصوصه مز واردر بهانه سیله نزاع وممانعت اولنمیوب دولت علیه نك ممالکنده تجارت ایدن روسیه لولر بوبابده تماماً مستقل وسربست اولوب ومسلم اولان بالجمله اصنافلرك ومحتکرلرك تعرض وتسلطلرندن تخلیص وامین قلنه لر .

یکرمی التنجی ماده روسیه تجاری وروسیه نك زیر حمایه سنده اولنلر ممالك عثمانیه یه کتوره جکلری وآلوب کتوره جکلری نقود سیم وزر ایچون بردرلو رسم وویرکو ویرمیه لر نقودلرینی عثمانلو آقچه سی قطع ایتدیرمکه اجبار اولنمیه لر .

یکرمی یدنجی ماده روسیه رعایالری کتوردکلری غروشلرك رسمندن معاف اولمق مقتضی اولدیغنه بناءً ضربخانه ناظرلری وخزینه دارلرطرفلرندن غروشلرینی دولت عثمانیه نك سکه سیله مسکوك ایتمك ادعاسیله اجبار ورنجیده اولنمیه لر .

یکرمی سکزنجی ماده کرك فروخت وکرك اشترا اولنان روسیه امتعه واشیاسنك رسم مصدریه دن معافیتلرینی روسیه دولتی دولت علیه دن طلب ایلدیکنه

بناءً دولت علیه فرانسه‌لویه متعلق امتعه واشیایه قیاساً انلری معاف ایدوب ذکر اولنان رسمدن معاف اولمقلری بابنده برقطعه فرمان اصدار ایتمکله دولت علیه تکراراً اشبو ماده ایله بعدازین روسیه لیمانلرنده کندو مالاری اولدیغنی مشعر دفتر ایله روسیه بیراغی اولان سفینه‌لره تحمیل اولنوب بلدهٔ قسطنطنیه‌یه کتوریله‌جك وکذلك روسیه مملکتنه کتورلمك ایچون بلدهٔ قسطنطنیه‌ده روسیه سفاینه تحمیل اولنه‌جق امتعه واشیادن فقط اشبو عهدنامه‌ده قرار ویریلان رسوماتدن غیری برنسنه مطالبه اولنمیه‌جغنی تعهد ایدر .

یکرمی طقوزنجی ماده روسیه‌رعایالری دولت علیه‌نك دوست احبی وحقلرینه زیاده مساعده ایلدیکی فرانسه وانکلتره طائفه‌لری مثللو دولت علیه ممالکنه کتوره‌جکلری ودولت علیه ممالکندن آلوب کوتوره‌جکلری امتعه واشیا ایچون یوزده اوچ ویرمك ودولت علیه رعایالری روسیه ممالکنه کوتوره‌جکلری وآندن آلوب کوتوره‌جکلری امتعه‌لریچون وسائر دوست اولان طوائفك تابع اولدقلری تعرفه‌لرده مقنن اولان رسوماتك عینی روسیه لیمانلرنده ادا ایتمك خصوصی کرچه اشبو عهدنامه‌نك یکرمنجی ماده‌سنده طرفیندن قول وقرار اولنمش اولوب لکن بوجمله ایله طرفینك رعایالری جانبینك ممالکنده بالاده مذکور دوست وحقلرینه زیاده مساعده اولنان اشبو سند علانیه مغایرتلری اولمیان درجه‌لرده رعایت ومتابعت ایلیه‌لر .

اوتوزنجی ماده بیك یدی یوز یتمش درت سنه‌سی قینارجه‌ده انعقاد پذیر اولان مصالحه عهدنامه‌سنك اون برنجی ماده‌سنده وبیك یدی یوز یتمش طقوز سنه‌سی مارت آینك اونجی کونده عقد اولنان تنقیح عهدنامه‌سنك التنجی ماده‌سنده روسیه بیراغی التنده اولان باالجمله تجار سفاینی قسطنطنیه بوغازی ممرنده قره‌دکزدن آق دکزه وآق دکزدن قره دکزه سربستیت اوزره مرور وعبور ایلملری وینه معاهدهٔ مذکوره‌نك ذکر اولنان التنجی ماده‌سنده اشبو ذکر اولنان سفینه‌لرك هیئات وتحمللری دولت علیه‌نك دوست احبی حقلرینه زیاده مساعده ایلدیکی طوائفدن اولان فرانسه وانکلتره‌لو سفینه‌لرینه قیاساً تعیین وتخصیصی مشروط اولمقدنماشی بوبابده هرکونه خلاف انهایی دفع ایچون روسیه تجار سفاینی کوچکدن بیوکه دکین هیئتلری بعینه ذکر اولنان فرانسه وانکلتره طوائفنك تجار سفاینی هیئاتنه مماثل اولمرینی تأیید واشبو ماده‌ده قول وقرار اولنوب ومتحمل اوله جقلری حموله‌یی تعیین وتقدیر ایچون سفاین مرقومه‌نك اك کوچکی بیك واك بیوکی اون التی بیك کیله ویاخود سکزبیك قنطارکه پوط تعبیر اولنور . روسیه‌نك وزننه قیاساً یکرمی

التی بیك درتیوز پوطه بالغ اولور . حمولهیی متحمل اولمری قرار ویرلمشدر . اشبو مادهده دولت علیه طرفندن تعهد اولنورکه روسیه بیراغی التنده اولهجق اومثللو سفینهلرینه بردرلو ممانعت اولنمیهجغندن بشقه دولت علیهنك ممالکنده فروخت اولنمیه جق امتعه واشیا ایله محمول اولدقلرنده دولت علیه نك ممالکنه اوغرامقسزین طوغری قره دکزدن ذکر اولنان ممردن عبور ایله بحرسفیده وبحر سفیددن اوتهسنده واقع مدیترانه تعبیر اولنور دکزده کائن دولت علیهیه تابع اولمیان ولایتلره وارمق اوزره اولمریله حمولهلری هرنه امتعه واشیادن اولورایسه اولسون بووجهله یوقلنمری وتأخیرلری اقتضا ایتمیه ودولت علیه سفاین مذکورهنك مرورینه بین الدولتین تمینا مستحکم اولان دوستلقدن مأمول اولنه بیلور . هردرلو سهولتلری اجرا وایفا ایدهجکنی دخی متعهد اولور .

اوتوز برنجی ماده روسیه ممالکنده بحرسفیده ومدیترانه تعبیر اولنور . دکز وذکر اولنان ایکی دکزدن بحرسیاهه مرور ایدن روسیه تجار سفاینی حمولهلرندن کمرك وبردرلو رسم ادعا ایلمامك و برکیمسهیه آلدیرمامق وسفائن مرقومهنك مرورلرنده قسطنطینیه ده وهیچ برمحلده حمولهلرینی اخراجه اجبار اولنمامق خصوصلرینی دولت علیه تعهد ایدر .

اوتوز ایکنجی ماده قره دکزدن کلوب قسطنطینیهنك ممرندن مرور ایدن روسیه بیراغی التنده اولان کمیلر وسفینهلر حمولهلرینی مبین روسیه ایلچیسی تصدیقیله ابراز اولنهجق دفترلرینه بعدالنظر بلا تأخیر اذن سفینه لری اعطا اولنوب بردرلو توقیف اولنمیهجقلرینی وسفاین مرقومهنك آق دکز بوغازندن طشره مرورلرنده اذن سفینهلرینی بعدالابراز دیلدکاری محله بلا توقیف سیر ایتمکه مأذون اولهجقلرینی دولت علیه متعهد اولور . کذلك دخی ممالك سائرهدن بحرسفید بوغازندن دخول ایله بحرسیاه جابنده واقع روسیه لیمانلرینه عودت ایدهجك وروسیه بیراغی التنده اولان سفینهلرندن دخی روسیه ایلچیسی تصدیقیله ابراز اولنهجق دفترلرینه بعدالنظر بلا تأخیر اذنسفینهلری اعطا اولنوب قره دکز بوغازندن حین خروجلرنده اذن سفینهلری بوغاز مذکورده بعدالابراز من غیر توقیف مرور ایلمیهلر .

اوتوز اوچنجی ماده وجه مشروح اوزره قسطنطینیه بوغازندن مرور ایله اوغرامقسزین محل بعیدهیه راهی اولمق اوزره بالجمله روسیه بیراغی التنده اولان کمیلر وسفینهلر ذکر اولنان بوغازدن مرورلرنده حمولهلرینی مبین روسیه ایلچیسنك تصدیقیله ابراز اولنهجق دفترلرینه کاملاً اعتبار ایله اوتوز ایکنجی ماده ده بیان اولندیغی اوزره اذن سفینه لری اعطا اولنوب اکر دولت علیهیه برسفینهنك طائفهسی

اداسنده کندو رعایاسندن اولدیغنه برشبهه عارض اولور ایسه روسیه دولتی برکونه سفینه‌نك طائفه سنك یوقلنمه سنه رضاداده اولور . لکن بالاده بیان اولندیغی اوزره ذکر اولنان سفینه‌یه محمول اولان امتعه واشیایه طوقنلمیه وبو بابده کمال احتیاط ایله حرکت اولنوب سفینه‌نك قپودانه وصاحبنه بردرلو تعریض اولنمیوب بعضاً بوکونه بیهوده یوقلمه‌لر ایله مصالحه عهدنامه سنده مشروط اولان کچید تجارتنه صعوبتلر ایراث اولنمیه .

اوتوز دردنجی ماده کذلك همان دولت علیه‌نك ممالك ودکزلرندن مرور ایله روسیه لیمانلرینه عود وانصراف ایده جك اومقوله سفینه لر حقنه دخی قاعدهٔ مرقومه‌یه رعایت اولنوب سفینه طائفه سنك یاخود آدملرینك یوقلمه‌سندن غیری آخر بردرلو یوقلمه‌یه تابع اولمیه .

اوتوز بشنجی ماده اکر ذکر اولنان سفینه‌لر روسیه مملکتندن دولت علیه‌یه تابع اولمیان سائر ممالکه کتورلمك ایچون ذخائر ومأکولات ایله محمول اولوب ویاخود ذکر اولنان ممالکدن روسیه مملکتنه ذخائر ومأکولات نقل ایدرلر ایسه مادامکه دولت عثمانیه‌نك زیر حکمنده اولان مملکتلردن اولمیه لر . ذکر اولنان سفینه لر دولت عثمانیه‌نك هیچ برمحلنده توقیف ایتمدکلرندن هیچ برکونه نظام ملکیه‌یه تابع اولمیوب اشبو تجارت عهدنامه‌سنك اوتوز برنجی ماده‌سی مقتضاسنجه سربستیت اوزره قسطنطنیه بوغازندن مرور وعبور ایلیه لر .

اوتوز التنجی ماده دولت علیه‌نك اشبو تعهدلرینه مقابلةً روسیه دولتی دخی روسیه دوستلغنك بر اثرینی ابراز ایچون بحر سیاه جانبنده واقع روسیه لیمانلرندن بر بهای مطلقه ایله حنطه وسائر لزوملری اولان ذخائرك اشتراسنی وقسطنطنیه‌یه نقلنی دولت علیه‌نك رعایاسنه تجویز ایده جکنی وکندولرینه بو بابده بردرلو ممانعت ایتمیوب روسیه ممالکنده تجارتلرینك انبساطنه جمله وسائل ممکنه‌یی اعمال ایده جکنی وعد ایدر .

اوتوز یدنجی ماده دولت علیه رعایالری ممالك عثمانیه‌نك برلیمانندن برلیمانینه نقل ایچون امتعه لرینی سفینه صاحبنك ویاخود قپودانك انضمام رأییله ومقاوله اولنان منوال ایله روسیه سفاینه تحمیل ایلدکلرنده کندولرینه بردرلو ممانعت اولنمیه وسفینه لرك مستأجرلری مقاوله اولنان اجرتنی تماماً سفینه‌نك قپودانه و یاخود صاحبنه ادایه اجبار ایلیه لر .

اوتوز سکزنجی ماده اکر دولت علیه ایچون روسیه سفایندن برینی استیجاره مأمور اولان والیلر ویاخود سائر ضابطلر روسیه ایلچیسنه و یاخود قونسلوسی

بولنان محللرده قونسلوسنه خبر ايدوب بونلرخصوص مزبوره مناسب اولان سفينه‌يي انبا ايليه‌لر . وروسيه قونسلوسى بولنميان محللرده ذكر اولنان سفينه‌لرقپودانلرينك وياخود صاحبلرينك حسن رضالريله ايجاراولنوب ومقاوله اولنان اجرت مقتضاسى اوزره بلا تأخير كندولرينه ادا اولنه . وبويله برحاجت مس ايلدكده دولت عليه روسيه‌لونك سفاينى حسن رضالريله مقاوله اولنمدڤجه استيجار ايلميه . واستيجار اولنمامش و باخصوص بر مقدار امتعه واشيا ايله تحميل اولنمش اولان سائر سفينه لر اليقونلميوب حموله لرينى تخليه‌يه بروجهله اجبار اولنيوب بردرلو رنجيده وتكدير اولنميه‌لر .

اوتوزطقوزنجي ماده روسيه رعاياسندن برحربى اولان برمملكتده كندى سفينه سنى ذخائر ايله ياخود امتعهٔ سائره واشيا ايله تحميل ايدوب ينه حربى اولان آخر برمملكته نقل ايدر ايكن دولت عثمانيه‌نك سفينه لرينه تصادف ايدرايسه دشمنه امتعه واشيا وذخائر كوتورر ديوسفينه‌سنى وياخود حموله‌سنى اخذ ايتميوب درونده اولان آدملرى دخى اسير ايتميه‌لر .

قرقنجي ماده اشبو دولتين متعهدينك بريسى آخر بردولت ايله محاربه اوزره اولدقده اول برينك رعايالرى مادامكه مهمات وذخائر حربيه تعبيرندن اكلاشيله جق اشيا بونلردر طوپ وهوان وآلات سائره وپشتو وخمبره وفشنك وكله وقورشون وتفنك وچقمق طاشى وفتيل وباروت وكهرچيله وكوكرد وزره ومزراق وقليچ وقليچ قولانى وفشنكلك واكروكم دائماسفينه‌نك وآدملرينك محافظه‌سنه لازم اولان مقدار استثنا اولنه . وبومحلده ذكر اولنمامش اشيا مهمات وذخائر حربيه ومهمات سفينه قيلندن عد اولنميه‌لر .

قرق برنجي ماده دولت عليه رعاياسندن برى دولت عليه ممالكندن اولوب آخر يرلره مأكولات وذخائر كوتوررلر ايكن اخراجى ممنوع اولديغندن اثناى راهده اخذ اولنسه بومقوله دولت عليه رعاياسنك سفينه لرى درونده خدمت ايدن روسيه رعايالرى اخذ اولنميوب تأديب اولنميه .

قرق ايكنجي ماده روسيه رعايالرى دولت عليه‌نك سفينه لرندن مأكولات وذخائراشترا وكندولرى ولايتلرينه عودت اوزره اولوب دولت عليه‌نك دشمنى اولميان وياخود دوستى اولميان بردولتك ممالكنه كتمز ايكن دولت عليه‌نك سفاينه مصادف اولدقلرى تقديرده روسيه سفينه لرى مصادره اولنيوب حال وتحميلات وآدملريله سبيللرى تخليه اولنه‌لر . واكر بو شرطه مغاير ذكر اولنانلرك برى اخذ اولنور ايسه سبيلى تخليه اولنه واشياسى دخى تماما كندويه رد اولنه .

قرق اوچنجی ماده دولت علیه بردشمن سفینه‌سی درونده بولنان روسیه تجارینك اموالنی مصادره ایتمیه‌جکنی وحرب ضمننده اولیوب امور تجارت ایچون بولندقلری تقدیرده کندولرینی دخی اسیر ایتمیه‌جکنی تعهد ایدر .

قرق دردنجی ماده دولتینك رعایاسنه جانبینك مملکتنه امتعه واشیالرینی کتورمکه رخصت ویرلمکله طرفیندن قول وقرار اولندیغی اوزره امتعه‌لرینی وضع وحفظ ایچون مناسب محللر ومخزنلر وساکن اولمق ایچون خانه‌لر استعمالنه مأذون اوله‌لر ومتعهد اولان طرفینك مدیراموری جانبینك رعایالری بیننده خانه‌لر ومخزنلر ایجار واستیجار سنداتنك عقدینه وعقد ایلدکلری سندات ومقاوله‌لرینك ابقاسنه نظارت واهتمام ایدوب اشبوشرائطك عدم رعایتنه دائر شکایت اولنور ایسه هر وجهله اعانت واجرای حسن معامله ایلیه . بو یلجه روسیه دولتی دولت علیه‌نك رعایاسی حقنه ودولت علیهٔ عثمانیه ممالکنده تمکن ایدن روسیه تجاری حقنه تعهد ایتمشلردر .

قرق بشنجی ماده روسیه رعایالری ازمیردن واسکندریه دن ودولت علیه‌نك قسطنطنیه‌دن ماعدا محل سائره سندن حریر وپرنج ویمن قهوه‌سی وروغن زیت اشترا ایدوب بلا ممانعت روسیه مملکتنه نقل ایتمکه مأذون اوللری مقاوله اولندی .

قرق التنجی ماده کذلك روسیه رعایالری دولت عثمانیه‌نك ممالکندن پنبهٔ خام ورشتهٔ پنبه وسختیانلر وبال مومی وکونلر اشترا واخراج ودیلدکلری محللره کتوره بیله‌لر .

قرق یدنجی ماده ممالك عثمانیه ده میوه‌نك کثرتی وقتلرده روسیه سفاینی کلوب انجیر واوزوم وفندق وسائر بو مقوله میوه‌نك اشتراسنه مأذون اولوب اشبو عهدنامه‌نك مقتضاسی اوزره رسم گمرکلرینی ادا ایلدکلرندن صکره تحمیل ونقل ایلملرینه بردرلو ممانعت اولنمیه .

قرق سکزنجی ماده روسیه بیراغی آلتنده یوریان تجار سفاینندن برکونه سوء استعمال وقوعنك اندفاعیچون روسیه دولتی دولت علیهٔ عثمانیه حقنه دوستلغنی اظهار ایچون دولت علیه ده مقیم اولان ایلچیسی بیراغنك متکفلی اولمغه رضادادە اولور .

قرق طقوزنجی ماده روسیه ایلچیلری کرك هدیه ایچون وکرك کندولرینك ملبوسات ومفروشات وانواع مأکولات ومشروبات ذخیره لریچون کتوردکلری اشیادن باج وسائر بردرلو رسم مطالبه اولنمیوب معاف اوله‌لر .

اللنجی ماده روسیه ایلچیلرینك وقونسلوسلرینك خدمتنده اولان ترجمانلر ورسم قصابیه‌دن وسائر تکالیف عرفیه تعبیر اولنور بالجمله تکلیفلردن معاف ومسلم اوله‌لر .

اللی برنجی ماده روسیه رعایالری حقنه رعایت اولنان بالجمله معافیات ومسالمت ایله روسیه ایلچیسنك وقونسلوسلرینك خدمتنده اولان ترجمانلر وسائر آدملر دخی متمتع اوله‌لر .

اللی ایکنجی ماده روسیه دولتی قینارجه عهد نامه سنك اون برنجی ماده سی مقتضاسی اوزره ممالك عثمانیه‌نك جمیع محللرینه وروسیه‌نك امور تجارتیچون دیلدکلری یرلره قونسلوسلر نصب ایتمکه حقی اولمغله دولت علیه اشبو ماده ده روسیه قونسلوسلری ودوست وزیاده مساعده اولنان طوائفدن اولان فرانسه وانکلتره قونسلوسلری بولندیغی محللرده دخی کندولرینه راجع وحقلری اولان بالجمله مسالمات وامتیازات ایله متمتع اوله جقلرینی تعهد ایدر .

اللی اوچنجی ماده ممالك عثمانیه‌ده قونسلوس وقونسلوس وکیللری کندی پادشاهلرینك علایم وبیراقلرینی دیکمکه والیلر وقاضیلر وسائر ضابطان طرفلرندن بردرلو ممانعت اولنمیه .

اللی دردنجی ماده قونسلوسلر ساکن اولدقلری خانه‌لری محافظه سیچون ایستدکلری یساچیلری یانلرینه آلوب ذکر اولنان یساچیلرینی اوطه باشیلر وسائر ضابطلر حمایت وصیانت ایدوب بونلر بوبابده مزبورلردن بردرلو تکلیف وانعام مطالبه ایلمیه‌لر .

اللی بشنجی ماده روسیه قونسلوسلری وترجمانلر وتاجرلر مثللو معیتلری کندی مصروفلری ایچون اولرنده شیره صیقوب وطشره دن دخی خمر کتوروب کندولرینه بوبابده کیمسه طرفندن بردرلو ممانعت اولنمیه .

اللی التنجی ماده روسیه دولتنك قونسلوسلری وترجمانلری وسائر متعین کیمسه‌لرینك کندی ذخیره‌لری ایچون اولرینه شیره‌لق اوزوم کوندرلدکده ویاخود اولرینه خمر کوندرلدکده یکیچری اغاسی وبوستانجی باشی وطوپچی‌باشی وویوده‌لر وسائر ضابطان طرفلرندن ذکر اولنان اوزوم وخمرك نقل وولوجیچون بردرلو رسم وبخشش مطالبه اولنمیه .

اللی یدنجی ماده امور تجارت ایچون مقیم اولان قونسلوسلرك علیهنه برکیمسه دعوی ایدر اولور ایسه کندولرینی اخذ ایتمیوب واولرینی تحقیر ایلمیوب دعوالری دولت علیه‌یه افاده اولنه واکر اشبو عهد نامه‌نك انعقادندن اول ویاخود صکره

صدور بولوب اشبو نظامه مغاير اولان اوامر ابراز اولنور ايسه عمل اولنميوب ترك اولنه‌لر وبوخصوصده اشبو ماده‌نك مقتضاسنجه عمل وحركت اولنه .

الى سكزنجى ماده روسيه قونسلوسلرى وتاجرلرى وسائر نصرانى طائفه‌سنك قونسلوسلرى وتاجرلريله نزاعلرى اولدقده اكر طرفينك رضاسى اولور ايسه دولت عثمانيه‌ده مقيم اولان روسيه ايلچيسى ياننده دعوالرينى كوره بيله‌لر واكر ايكى طرف دخى دعوالرينك دولت عثمانيه‌نك واليلرندن وقاضيلر وضابطلر وكمركجيلرندن كورلمسنه طالب اولمز ايسه منازعه‌ده اولان ايكى جانبك رضالرى اولمدقجه ذكر اولنان واليلر وسائرلر بروجهله مسفورونه جبر ايتميوب امورلرينه مداخله ايلميه‌لر .

الى طقوزنجى ماده ممالك دولت عليه‌ده هيچ بركمسنه روسيه‌قونسلوسلرينى ترجمانلرى وار ايكن اصالةً محكمه‌لره احضاره جبر ايتميوب وحين حاجتده دولت عليه‌نك رعايالرى كندو مصالحلرينى قونسلوسلر طرفندن كوندريله‌جك ترجمانلريله مذاكره ايده‌لر .

التمشنجى ماده دريادە روسيه سفينه‌لرى مغرب اوجاقلرى قورصانلرينك تسلطلرندن صيانت ايچون وذكر اولنان قورصانلرك لنكر انداز اوله‌بيلدكلرى ليمانلرده زوسيه قونسلوسلرينى وتجارلرينى رنجيده‌لرندن حمايت ايتمك ايچون ممالك عثمانيه‌ده واليلر وپاشالر وسائر ضابطان روسيه قونسلوسلرينى وتجارينى حمايت وصيانت ايتملرى خصوصنه دولت عليه دقت تام واهتمام مالا كلام ايله نظارت ايده جكنى تعهد ايدر . ودولت عليه‌يه متعلق اولان ليمانلره وقلعه‌لره توارد ايدن سفينه‌لر فى الواقع روسيه پراغنك زير حمايه‌سنده اولدقلرينى روسيه ايلچيسى وقونسلوسلرى شهادتلريله لدى‌التحقيق ذكر اولنان ليمانلرك بالجمله واليلرى وضابطانى مزبور قورصانلردن روسيه سفاينى اخذ اولنمامق وباخصوص قلعه‌يه قريب بولنان سفينه النمامق خصوصلرينه وجوهله سعى واقدام ايتمك واجبۀ ذمتلرى اوله وولاة وضابطان بولنان حكومت عثمانيه‌مواقعنده قورصانلردن روسيه رعايالرينه ضرر ابراز اولنور ايسه ذكر اولنان ولاة وضابطان تكاسللرندن نشأت ايتمش جمله ضررلرك تضمينه مجبور اوله‌لر .

التمش برنجى ماده روسيه رعايالرندن برى جزائر وتونس وطرابلس غرب اوجاقلرى قورصانينه تصادف ايدوب بونلردن بريسى سبى واسترقاق اولنور ايسه وياخود ذكر اولنان قورصانلر روسيه تجارينك سفينه‌سنى وياخود مالنى آلورلر ايسه دولت عليه ذكر اولنان اوجاقلرك اوزرنده اولان اقتدارينى اعمال ايله بووجهله

اسیر اولنمش روسیه رعایالرینی تخلیص واخذ اولنمش سفینه‌لرینی واموال واشیالرینی استرداد ایتمکه متعهد اولور .

التمش ایکنجی ماده قورصانلر و یاخود دولت علیه‌نك دشمن سائره سی کندو ممالکی سواحلنه قورصانلق اجرا ایلدکلرنده بوبابده روسیه قونسلوسلری وتجاری رنجیده اولنمیوب بردرلو کندولرندن برشی لازم کلیه لکن جانبینك امنیتیچون ازباندیر تعیر اولنور قورصانلرك هرکسه معلوم اولمق ایچون تمیزلری مقتضی اولدیغندن حکومت ایدن ضابطان طرفلرندن قورصان واوجاقلوسفینه‌لری دولت علیه‌نك لیمانلرینه کلدکلرنده پساپورطلرینه یعنی مرور کاغدلرینه وقتیله نظر وتفحص اولنوب حقلرنده مقتضای قوانین اوزره عمل وحرکت اولنه لکن بو شرط ایله که روسیه قونسلوسلری دخی بیراغی ایله توارد ایدن جمله سفاینی صحت ایله تفحص ایدوب دولت عثمانیه ضابطانینه افاده وبونلرایله روسیه قونسلوسلری مخابره وانسیت ایدوب بینلرنده شفاها ویاخود تحریرا جانبینك امنیتنی مورث اوله‌بیلور وسائر اسبابی مذاکره ومخابره ایلیه‌لر .

التمش اوچنجی ماده ممالك عثمانیه‌ده تجارت ایدن روسیه‌لولره دائر بویله‌جه قرار ویرلمشدرکه اکر روسیه تجارندن بریله نزاع واقع اولوب بوبابده قاضی یه شکایت اولنور ایسه قاضی روسیه ترجمانی حاضر اولمدقجه دعوایی استماع ایلمیه . واکر ترجمانلری آخر برمهم ایشده مشغول بولنور ایسه کانجیه دکین تأخیر اولنه وروسیه رعایالری دخی ترجمانلری حاضر دکلدر وسیله سنی سوء استعمال ایتمیوب بلا تأخیر حضورشرعه احضار ایلیه‌لر واکر روسیه رعایالرینك بری بری بینده منازعه واقع اولور ایسه دولت علیه‌ده مقیم اولان ایلچیلری ویاخود قونسلوسلری دعوالرینی کوروب روسیه‌نك قوانین وقواعدی اوزره فصل ومقتضاسنی حکم ایلملرینه هیچ برکیمسه‌دن بردرلو ممانعت ومخالفت اولنمیه .

التمش دردنجی ماده درت بیك آقچه‌دن زیاده اولان دعوالر درعلیه‌ده استماع اولنوب آخر یرده استماع اولنمیه‌لر .

التمش بشنجی ماده دولت علیه‌نك رعایاسندن کرك تجارندن وکرك سائردن برینك روسیه‌لو اوزرینه تحریر اولنمش پولیچه کاغدی الوب بوذکر اولنان روسیه‌لو ویاخود اکا تابع اولان آدمی پولیچه‌یی قبول ایلمدیکی تقدیرده بلاسبب شرعی اداسنه اجبار اولنمیوب پولیچه‌یی کوندرن آدمدن مطالبه اولنمق ایچون قبول اولنمدیغنی مشعر برکاغد آلنه وروسیه ایلچیلری وقونسلوسلرك مقبول اولان پولیچه‌لرك آقچه‌سنی ادا ایتدیرمك خصوصنه اقتدارلرینی اعمال ایلیه‌لر .

التمش التنجی ماده روسیه تجارندن بری آخر محله عزیمت مراد ایدوب قونسلوس وکیلی اوتورر ایسه دیونی ادا ایتدیرمك بهاسنه عزیمتنه ممانعت اولنمیه ودرت بیك آقچه دن زیاده اولان دعوالر اشبو عهدنامه نك التمش دردنجی ماده سنده قرار ویرلدیکی اوزره دیوان عالیده استماع اولنه لر .

التمش یدنجی ماده دولت علیه‌نك محکمه آدملری وضابطان وسائرلری روسیه رعایاسندن مسکون اولان بر خانه‌یه جبراً دخول ایلمیه‌لر وبر حاجت عظیمه مس ایدر ایسه مقدم روسیه ایلچیسنه ویاخود قونسلوس بولنان محللرده قونسلوسه خبر ویریلوب بعده طرفلرندن بوخصوصه تعیین اولنه‌جق آدملریله محللرینه واریله واکر بونك خلافی واقع اولور ایسه خلافنه حرکت ایدنلری قوانینك شدتی مقتضاسنجه تأدیب اولنملرینی دولت علیه تعهد ایدر .

التمش سکزنجی ماده روسیه رعایاسیله سائر آدملر بینده اولان دعوالر بردفعه شرعاً فصل وحجت ایله قطع اولندقدن‌صکره تکرار استماعی جائزاولمیه واکر بر دفعه دخی تفحص اولنمق اقتضا ایدر ایسه روسیه ایلچیسنه خبر ویرمکسزین ویاخود قونسلوسك طرفندن ماده‌نك اطرافیله تفصیل وبیانی کلمکسزین مدعی ومدعی علیه اولنلرك حضور شرعه وارملری تجویز اولنمیوب اخذینه دخی چاوش ومباشر کوندرلمیه وبو بابده ماده‌نك اطرافیله وقوفنی تحصیل ایتمکه کندولرینه بر مدت کافیه ویریله واکر بر دفعه فصل اولنمش دعوی تکرار استماع بیورلمق واقع اولور ایسه برغیری یرده کوریلمیوب انجق دیوان عالیده کورلمك اوزره مقاوله اولندیغی بو تقدیرجه روسیه رعایالری وانلره متعلق اولنلر اصالةً حضور شرعه واروب ویاخود وکیل شرعیلرینی کوندره لر ودولت علیه رعایالری روسیه رعایاسی اوزرینه دعوی ایدرایسه مادامکه یدلرنده معمول به سندات ویاخود حکام طرفلرندن اعلاملری اولمدقچه استماع اولنمیه لر .

التمش طقوزنجی ماده روسیه‌لو برتاجرك ویاخود روسیه‌یه متعلق برآخر کیمسه نك افلاسی ظهور ایدرایسه قلان اشیاسندن اصحاب دیونك آقچه سی ویریله واکر اصحاب دیون طرفلرندن روسیه قونسلوسی ویاخود ترجمانی ویاخود آخر برروسیه‌لو افلاس ایدن آدمه کفیل اولدیغی برشهادت حقیقیه ایله اثبات اولنمدقچه ذکر اولنان قونسلوسلرك وترجمانك وهیچ آخرروسیه رعایاسنك اوزرینه بردرلو دعوی اولنمیوب دیونه کفیل اولدیلر بهانه سیله بروجهله توقیف واولری تمهیر اولنمیوب کندولرینه بردرلو اذا اولنمیه .

یمشنجی ماده اکر بعدازین تجارینك نفعیچون فرانسه‌لونك ممالك عثمانیه‌ده

اعمال ایلدکاری مثللو دلاللر نصب ایتمك اقتضا ایدرایسه تجاردن انتخاب واستخدام اولنه جق دلاللر هرنه ملتدن اولور ایسه خدمتلرینك اجراسنده کندولرینه بروجهله تعریض ورنجیده اولنمیوب بردرلو جبر اولنمیه‌لر وروسیه تجاری هرنه ملتدن و بلا استثنا یهود ملتدن دخی دلاللر استخدام ایتمك دیلرلر ایسه انتخابلری رأی مطلقه‌لرینه منوط اوله وذکر اولنان دلاللر طرد ویاخود مرد اولورلرایسه کدك حقی بهانه سیله خلفلرندن هیچ برشی ادعا اولنمیه .

یدمش برنجی ماده ممالك عثمانیه ده ساکن اولان کرك اولو وکرك بیکار روسیه رعایالرندن هرنه رتبه دن ایسه‌لر دخی جزیه مطالبه اولنمیه .

یدمش ایکنجی ماده اکر روسیه رعایالرینك بری بری بیننده قتل ویاخود آخر فسادلری واقع اولور ایسه روسیه ایلچیسی یاخود قونسلوسلری ماده‌ی کوروب قوانین وقواعدلری مقتضاسنجه حکمی اجرا ایدوب دولت علیه‌نك ضابطانندن هیچ برفرد مداخله ومنعت ایلمیه .

یدمش اوچنجی ماده روسیه رعایالری بولندیغی محللرده قتل واقع اولور ایسه اوزرلرینه ثابت ایتمکه بردلیل اولمدیغی صورتده بوبابده استنطاق ایله بردرلو تکدیراولنمیوب جریمه مطالبه سیله رنجیده اولنمیه‌لر .

یدمش دردنجی ماده روسیه رعایاسندن بری ویاخود روسیه حمایه سنده اولنلردن برکیمسه قتل ویاخود آخر برتهمت ایدوب مملکتك ضابطه اخبار اولندقده دولت عثمانیه‌نك قاضیلری وسائر ضابطانی بوکونه ماده‌لری انجق قونسلوس یاخود ایلچی ویاخود قونسلوس هرنرده ایسه‌لر دخی طرفلرندن بوخصوصه مأمور اولنان آدملرینك مواجهه‌سنده کوره‌لر وبوکونه وقوعاتك وقوعنده کاملاً وتماماً عدالته رعایت اولنمق ایچون متعهدینك یکدیکرندن مطلوبدرکه ماده‌نك تفحص وفصلنه مساواتله احتیاط ودقت اولنمسنه انتباهله نظارت ایلیه‌لر .

یدمش بشنجی ماده دولتین بیننده مستحکم وپایدار اولان بنیان سلم ومصافاتك قرین تزلزل واندراس اولمسی بمنه تعالی عدیم الاحتمال اولدیغی هرنه قدر مجزوم ایسه‌ده بعض وقتلرده خلاف واقع بعض حوادث ارجوفه تکون ایدوب طرفین تجارینك عدم امنیت وتوحشلرینی موجب اولدیغندن اشبو معاهدهٔ منفرده‌یه تجار مذکوره‌نك اندفاع وحشتلرینی موجب برمناسب شرطك درجی لازم کلدیکنه بناءً شو وجهله بیان اولنورکه بعض عهدنامه‌لرده مسطور اولدیغی اوزره معاذ الله تعالی

روسیه دولتیله دولت علیه بینده درکار اولان مساله ووفاق مبدل مخاصمه وشقاق اولورایسه جانبینك ممالکنده تجارت ایدن دولتین رعایالری وقوع مخاصمه تاریخندن التی آی مدته‌دك امتعه واشیا وملکلرینی فروخته وجمله مالریله بلامخالفة وطنلرینك حدودی داخلنه عود وانصرافه مأذون قلنوب طرفیندن تأمین وحمایت اولنه واقتضا ایدن معاونت وحمایتلرنده جانبیندن تجویز قصور اولنمیه .

یدنجی ماده طرفین رعایاسنك تجارتی تسهیل مألنده دولت علیه جانبینك مکاتبه ومخابره‌سنی تسهیل ایچون روسیه‌نك رأس حدودینه آمدشد ایدن اولاقلرك ومنزللرینك اسباب سرعت ولوازم امنیت واستراحتلرینك ایفاسنی تعهد ایدر بوخصوصی روسیه دولتی کذلك کندو طرفندن ایفاسنی متعهد اولور .

یدنجی ماده کرچه قینارجه عهدنامه‌سنك اون برنجی ماده‌سنده وتنقیحنامه‌سنك التنجی ماده‌سنده فرانسه وانکلتره عهدنامه‌لرینك حاوی اولدقلری جمله معافات ومسالمات روسیه تجاری حقنه دستور العمل طوتلمسی مشروط اولوب واکرچه اشبو عهدنامه‌ده ذکر اولنان عهدنامه‌لرك برمقداری روسیه تجارتنه راجع اولدقلری مرتبه درج اولنمش ایسه دخی بنه دولتین متعهدتین فخیمتین روسیه رعایاسنك نفعیچون ذکر اولنان عهدنامه‌لرك بومحلده درج اولنمامش اولان مواد سائره‌سنی دخی کاملاً حفظ ورعایتنی تعهد ایدرلر . بناءً علی ذلك دولت علیه وندیکلو ایله اولان عهد نامه‌سنده مندرج هرنه مواد وار ایسه آنلری فرانسه‌لونك حقنه دولت علیه ایله اولان عهدنامه‌نك تخصیص اولنمامش اولنلری حسبیله روسیه رعایاسی حقنه تخصیص وابقا ایدوب اشبو روسیه دولتیله اولان عهدنامه‌نك اجراسنه بردرلو موانع وصعوبت ایراثی جمله‌یه وهرکسه منع ایلیه .

یدمش سکزنجی ماده جمله والیلر وقپودان پاشالر وقائممقاملر وقاضیلر وکمرکجیلر ودربانلری وعلی الاطلاق بالجمله دولت عثمانیه‌نك سکانی وکذلك هر دیندن اولان بالجمله روسیه رعایالری بردرلو نقیصه ایراث ایتمکسزین وبلاقصور وتماما وکاملاً اشبو عهدنامه‌یی ایفا واجرا ایتمك واجبهٔ ذمتلری اوله واکر برکیمسه اجراسنه ممانعت ویاخود عدم استعداد اظهار ایدر ایسه عاصی ومتهم بیلنوب بویله‌جه عد اولنه‌رق عبرةً للسائرین بلا تأخیر جزاسی اجرا اولنه .

یدمش طقوزنجی ماده کذلك دولتین متعهدتین دخی اشبو عهدنامه‌یه مغایر حرکت ایتاملرینی تعهد ایدر . وممالك عثمانیه‌ده بولنان والیلر وپاشالر وقاضیلر وکمرك امناسی وویوده‌لر ومتسلملر وضابطلر وسائر مأمورکیمسه‌لر اشبو عهدنامه‌یه

مغـاير وضع وحركت ايلميه‌لر . واكر طرفيندن قولاً ياخود فعلاً بركيمسه‌يى رنجيده ايله فسخ ايدر اولور ايسـه اشبو عهدنامه‌نك مقتضاسنجه روسيه رعايالرى قونسلوسلرندن وياخود ضابطلرندن تأديب اولنه . وكذلك دولت عليه دخى كندو رعاياسنى وتوابعنى روسـيه ايلچيسنك وياخود قونسلوسلرينك معروضاتنه نظراً واقتضا ايدر ايسه كفايت مقدارى بعد تحصيل الوقوف تاديب ايتديرمك خصوصنه اهتمام ايده‌جكنى تعهد ايدر .

سكسانجى ماده روسـيه دولتى دخى دولت عليه حقنه اولان دوسـتلق مخصوصنى اظهار مألنده اشـبو ماده ايله روسيه ليمانلرنده دولت عليه‌نك رعاياسـنه وامور تجارتلرينه دائر هر حالده وطرفين تجارتنك انبسـاطنه هر وجهله اعانت ايده‌جكنى وعد ايدر .

سكسان برنجى ماده والحاصل روسيه دولتى اشبو تجارت معاهده‌سنده دولت عثمانيه‌نك ممالكنده تجارت ايدن روسيه رعايالرينك رسوم كمرك ومنفعتلرينه راجع شرائط سائره‌يى مقاوله ايدر ايكن بوندن اقدم دولت عليه‌دن قينارجه عهدنامه‌سنك اون برنجى ماده‌سى وتنقيحنامه معاهده‌سنك التنجى ماده‌سـيله تعهد اولنمش ممالك عثمانيه‌ده حقلرنده زياده مساعده اولنان مملك متمتع اولدقلرى معافات ومنافعدن وآنلر ايله بر مساوات تامه‌دن غيرى برشى مطالبه ايلمديكندن دولت عليه رعايالرى دخى روسيه ليمانلرنده تجارتلرينه دائر روسـيه ممالكنده زياده حقلرينه مساعده اولنان مملل ايله بر مساوات تامه‌دن غيرى برشى ادعا ايده‌ميوب روسـيه ممالكنده انكلتره‌لو وسـائر احب اولان مملك روسـيه‌ده مقرر اولان تعرفه‌لر موجبنجه ويردكارى رسوماتك عينى ادا ايليه‌لر .

(انتهى)

درسعادت
(مطبعهٔ عثمانيه)
١٣٠٩